

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

LILAC GIRLS

A Novel

MARTHA HALL KELLY

İletişim Botu:
@cevirigiller_bot

Çeviri Kitapların Olduğu Telegram Kanalımız
<https://t.me/cevirigiller>

Sohbet Grubumuz
<https://t.me/cevirigillersohbet>

Çeviri Yedek Telegram Grubumuz
<https://t.me/+O3tsm8j0C7kxM2Y1>

Kitap İstekleri Kanalımız
<https://t.me/cevirikitapistekleri>

Not:

PDFlerin paylaşımıyla ilgili bir sorunumuz yok. Ama lütfen, hiçbir katkınızın olmadığı işlerde, TÜM PDFleri bizimle eş zamanlı paylaşarak emeğimizi hiçe saymayın. Sizin tek tıkla yaptığınız her paylaşım bizim emek harcadığımız saatler/günler demek.

Lilac Girls

A NOVEL

MARTHA HALL
KELLY

Sign Up

Kindle Books'tan indirdiğiniz için

teşekkür ederiz

Özel teklifler, bonus içerik almak için,
ve yeni çıkan kitaplar ve diğer harika okumalar
hakkında bilgi almak için haber bültenlerimize
kaydolun.

Ya da <https://myfreekindle.blogspot.com/>

İçindekiler adresinden bizi çevrimiçi
ziyaret edin.

[Kapak](#)

[Başlık](#)

[Sayfası](#)

[Telif](#)

[Hakkı](#)

[Birinci](#)

[Bölüm](#)

[Bölüm 1: Caroline](#)

[Bölüm 2: Kasia](#)

[Bölüm 3: Herta](#)

[Bölüm 4: Caroline](#)

[Bölüm 5: Kasia](#)

Bölüm 6: Herta

[Bölüm 7: Caroline](#)

[Bölüm 8: Kasia](#)

[Bölüm 9: Herta](#)

[Bölüm 10: Caroline](#)

[Bölüm 11: Kasia](#)

[Bölüm 12: Caroline](#)

[Bölüm 13: Kasia](#)

[Bölüm 14: Herta](#)

[Bölüm 15: Caroline](#)

[Bölüm 16: Kasia](#)

[Bölüm 17: Herta](#)

[Bölüm 18: Caroline](#)

[Bölüm 19: Kasia](#)

[Bölüm 20: Herta](#)

[Bölüm 21: Caroline](#)

[Bölüm 22: Kasia](#)

[Bölüm 23: Herta](#)

[Bölüm 24: Caroline](#)

[25. Bölüm: Kasia](#)

[Bölüm 26: Herta](#)

İkinci Bölüm

27. Bölüm: Caroline

28. Bölüm: Kasia

Bölüm 29: Caroline

Bölüm 30: Caroline

Bölüm 31: Kasia

32. Bölüm: Kasia

Bölüm 33: Kasia

Bölüm 34: Herta

Bölüm 35: Kasia

Bölüm 36: Caroline

Üçüncü Kısım

Bölüm 37: Kasia

Bölüm 38: Caroline

39. Bölüm: Caroline

40. Bölüm: Kasia

Bölüm 41: Kasia

Bölüm 42: Kasia

Bölüm 43: Kasia

Bölüm 44: Kasia

[Bölüm 45: Kasia](#)

[Bölüm 46: Caroline](#)

[Bölüm 47: Kasia](#)

[Yazarın Notu İthaf](#)

[Teşekkür Yazar](#)

[Hakkında](#)

Part One

Caroline

EYLÜL 1939

Beni porselen gibi paramparça edecek adamla tanışmak üzere olduğumu bilseydim

terra-cotta, uyuyabilirdim. Onun yerine çiçekçimiz Bay Sitwell'i yaka çiçeği yapması için yatağından kaldırdım. İlk konsolosluk galam tören için uygun bir zaman değildi.

Beşinci Cadde'de ilerleyen ayaktakımının akıntısına katıldım. Gri fötr şapkalı adamlar yanımdan geçip gidiyordu, çantalarında sabah gazeteleri

on yılın son iyi huylu manşetleri. Doğuda toplanan bir fırtına yoktu.

gün, gelecek şeylerin alameti değildi. Avrupa yönünden gelen tek uğursuz işaret, Doğu Nehri'nden yayılan durgun su kokusuydu.

Beşinci Cadde ile Kırk Dokuzuncu Sokağın köşesindeki binamıza yaklaşırken

Roger'ın yukarıdaki pencereden izlediğini hissetti. İnsanları çok daha azı için kovmuştu.

Yirmi dakika geç kalmak, New York elitinin cüzdanlarını açtığı ve Fransa'yı önemsiyormuş gibi davrandığı yılın tek zamanı, cimri yaka çiçeği için uygun bir zaman değildi.

Köşeden döndüm, sabah güneşi altın varaklı harflerle kazınmış

köşe taşı: LA MAISON FRANÇAISE. Fransız Binası, Fransız

Konsolosluk, Junior Rockefeller'ın yeni granit kompleksi Rockefeller Center'ın bir parçası olan Beşinci Cadde'ye bakan İngiliz İmparatorluk Binası ile yan yana duruyordu.

ve kireçtaşı. O dönemde birçok yabancı konsolosluk burada ofis açtı ve bu da büyük bir

uluslararası diplomasi güveç.

Asansör operatörümüz Cuddy, "Arkaya doğru ilerleyin ve ön tarafa bakın," dedi.

Bay Rockefeller asansörcü çocukları özenle seçer, terbiye ve iyi

Görünüü. Cuddy'nin görünüü ağır basıyordu, ancak saçları çoktan tuzlanmıı ve vücudu yaşlanmak için acele ediyordu.

Cuddy bakışlarını kapıların üzerindeki ışıklı rakamlara sabitledi. "Senin bir

Bugün orada kalabalık var Bayan Ferriday. Pia iki yeni teknenin geldiğini

söyledi." "Çok hoş," dedim.

Cuddy lacivert üniforma ceketinin kolundaki bir şeyi fırçaladı. "Bu gece yine geç mi kaldın?"

Dünyanın en hızlı asansörlerine rağmen bizimki hâlâ çok uzun sürüyordu. "Beşe kadar gitmiş olurum.

Gala bu gece."

İşimi seviyordum. Büyükanne Woolsey, Gettysburg'daki savaş alanında askerlere hemşirelik yaparak ailemizdeki çalışma geleneğini başlatmıştı. Ama benim gönüllü görevim

Fransız Konsolosluğu'nun aile yardımları müdürü gerçekten çalışmıyordu. Hepsini seviyorum

Fransızca benim için genetik bir şeydi. Babam yarı Fransız olabilir. İrlandalı, ama

Kalbi Fransa'ya aitti. Ayrıca, anneme her Ağustos'u geçirdiğimiz Paris'te bir daire miras kalmıştı, bu yüzden orada kendimi evimde hissediyordum.

Asansör durdu. Kapalı kapılardan bile, yükselen seslerin müthiş gürültüsünü duyabiliyorduk. İçimden bir ürperti geçti.

"Üçüncü kat," diye Cuddy. "Fransız Konsolosluğu. Dikkat et-"

Kapılar açıldığında, gürültü tüm kibar konuşmaları bastırdı. Resepsiyon alanımızın dışındaki koridor o kadar kalabalıktı ki, insan adım atmakta zorlanıyordu. Fransa'nın önde gelen iki okyanus gemisi *olan Normandie* ve *Ile de France*, o sabah New York Limanı'na inmiş ve zenginlerle dolup taşmıştı.

Fransa'daki belirsizlikten kaçan yolcular. Her şey yolunda kornası çaldığında ve karaya çıkmakta özgür olduklarında, gemilerin seçkinleri sorunları çözmek için konsolosluğa akın etti.

vize sorunları ve diğer yapışkan konular.

Paris'in en yeni günlük elbiselerini giymiş, deniz spreyi hâlâ saçlarında, hoş bir Arpège bulutu içinde dedikodu yapan hanımların yanından geçerek dumanlı resepsiyon alanına girdim. Bu gruptaki insanlar bir uşak tarafından gölgelenmeye alışkındı.

kristal bir kül tablası ve bir şampanya flütü. Kırmızı ceketli bellboyar *Normandie*, siyah ceketli meslektaşları ile başa baş mücadele etti.

Ile de France. Bir omzumu kalabalığın arasından geçirip odanın arka tarafındaki sekreterimizin masasına doğru ilerledim ve şifon eşarbım büyüleyici bir kadının tokasına takıldı.

yaratığın incileri. Onu çıkarmaya çalışırken, dahili telefon cevapsız bir şekilde çaldı. Anlaşıldı.

İlerlemeye devam ettim, arkamda bir okşama hissettim ve döndüğümde bir asteğmen gördüm

bir gülümseme göster.

"Gardons nos mains pour nous-mêmes," dedim. Ellerimizi kendimize saklayalım.

Çocuk kolunu kalabalığın üzerine kaldırdı ve *Normandie*'sini sarkıttı. kamara

Anahtar. En azından genelde etkilendiğim altmış yaş üstü tiplerden değildi.

Sekreterimizin masasına ulaştım, orada oturmuş, başını eğmiş, daktilo yazıyordu. *"Bonjour, Pia."*

Roger'ın kuzeni, on sekiz yaşında, çekik gözlü bir çocuk, Pia'nın masasında bacak bacak üstüne atmış oturuyordu. Bir kutu çikolatayı karıştırırken sigarasını havada tutuyordu,

Pia'nın en sevdiği kahvaltı. Masasındaki gelen kutum çoktan dosya klasörleriyle dolmuştu.

"Vraiment? Bunun nesi iyi?" dedi başını kaldırmadan.

Pia bir sekreterden çok daha fazlasıydı. Hepimiz birçok şapka takarız ve onunki de

Yeni müşterilerin kaydını yapmak ve her biri için bir klasör oluşturmak, Roger'ın hatırı sayılır yazışmalarını daktilo etmek ve günlük

Mors kodu darbeleri ofisimizin can damarıydı.

"Burası neden bu kadar sıcak?" Dedim. "Telefon alıyor, Pia."

Kutudan bir çikolata çıkardı. "Sürekli bunu yapıyor."

Pia sanki sadece erkeklerin algılayabileceği bir frekans yayıyormuş gibi sevgilileri kendine çekiyordu.

O

vahşı bir şekilde çekiciydi, ancak popüleritesinin kısmen onun yüzünden olduğundan şüpheleniyordum.

dar kazaklar.

"Bugün bazı davalarımı bakabilir misin, Pia?"

"Roger bu sandalyeden kalkamayacağımı söylüyor." Manikürlü başparmağıyla çikolatanın alt tarafındaki kabuğu kırdı ve ilekli kremalara doğru ilerledi. "O da seni hemen görmek istiyor ama sanırım kanepedeki kadın koridorda uyudu.

Dün gece." Pia yüz dolarlık bir banknotun yarısını bana doğru salladı. "Ve yağlı

Köpekleri olan adam, önce onu alırsan diğer yarısını da sana vereceğini söylüyor." Başını salladı.

Ofisimin kapısının yanındaki, ellerinde gri ağızlı dachshund cinsi köpekleri olan, iyi beslenmiş yaşlı ifte doğru.

Pia'nınki gibi benim iş tanımım da geniş kapsamlıydı. New York'taki Fransız vatandaşlarının -genellikle zor günler geçiren ailelerin- ihtiyaçlarıyla ilgilenmek de buna dahildi.

ve denizaşırı ülkelerdeki Fransız yetimlere teselli kutuları gönderdiğim bir hayır işi olan Fransız Aileleri Fonu'nu yönetmek. Broadway'deki neredeyse yirmi yıllık görevimden yeni emekli olmuşum ve kıyaslandığında bu bana kolay geldi. Kesinlikle daha az bavul boşaltma işi içeriyordu.

Patronum Roger Fortier ofisinin kapısında belirdi. "Caroline, sana *hemen* ihtiyacım var. Bonnet iptal edildi."

"Ciddi olamazsın Roger." Haber yumruk gibi gelmişti. Fransız Dışışleri Bakanı'nı aylar öncesinden gala konuşmacımız olarak ayarlamıştım.

"Şu anda Fransa Dışışleri Bakanı olmak kolay değil," diye seslendi omzunun üzerinden içeri girerken.

Ofisime girdim ve masamın üzerindeki Wheeldex'e göz attım. Annemin Budist keşiş arkadaşı Ajahn Chah o gece boş muydu?

"Caroline-" diye seslendi Roger. Wheeldex'imi kaptım ve trajik görünmek için ellerinden geleni yapan dachshund'lu çiftten kaçınarak ofisine koştum.

"Bu sabah neden geç kaldın?" Roger sordu. "Pia iki saattir burada. zaten."

Roger Fortier, başkonsolos olarak köşedeki süitten yönetiyordu.

Rockefeller Plaza ve Promenade Cafe'ye hakim bir manzara. Normalde

ünlü buz pateni pisti o çukur yeri işgal ediyordu, ancak pist yaz için kapalıydı, alan şimdi kafe masaları ve koşuşturan smokinli garsonlarla doluydu

ayak bileklerine kadar önlükleriyle. Ötede, Paul Manship'in devasa altın Prometheus'u, çaldığı ateşi havada tutarak yere düştü. Arkasında, RCA Binası yetmiş kat yükselerek safir gökyüzüne doğru yükseliyordu. Roger'ın bu heybetli binayla pek çok ortak noktası vardı.

Binanın girişinin üzerine yontulmuş Bilgelik'in erkek figürü. Çatık kaşlı.

Sakal. Kızgın gözler.

"Bonnet'in yaka çiçeği için durdum-"

"Oh, bu Fransa'nın yarısını bekletmeye değer." Roger bir çörek ısırды ve pudra şekeri sakalından aşağı döküldü. Kibarca söylenebilecek şeylere rağmen

iri yapılıydı, kadın arkadaş bulmakta hiç zorlanmazdı.

Masasının üzeri klasörler, güvenlik belgeleri ve kayıplarla ilgili dosyalarla doluydu.

Fransız vatandaşları. *Fransız Konsolosluğu El Kitabı*'na göre görevi "New York'taki Fransız vatandaşlarına hırsızlık, ciddi hastalık veya tutuklanma durumunda ve doğum belgeleri, evlat edinme ve kayıp veya çalıntı belgelerle ilgili konularda yardımcı olmak; Fransız yetkililerin ve diğer diplomatların ziyaretlerini planlamak ve siyasi zorluklar ve doğal afetler konusunda yardımcı olmaktır." Avrupa'daki sıkıntılar bol miktarda iş sağladı

Hitler'i doğal bir felaket olarak sayarsanız, bizim için tüm bu kategorilerde.

"Geri dönmem gereken davalar var, Roger-"

Cılalı konferans masasının üzerinde kayan bir klasör gönderdi. "Sadece

Konuşmacımız yok mu? Gecenin yarısını Bonnet'in konuşmasını yeniden yazmakla geçirdim.
Mecburdum.

Roosevelt'in Fransa'nın Amerikan uçakları almasına izin

vermesini engellemek." "Fransa istediği tüm uçakları satın

alabilmeli."

"Burada para topluyoruz, Caroline. İzolasyonistleri kızdırmanın zamanı değil.

Özellikle de zengin olanlar."

"Zaten Fransa'yı desteklemiyorlar."

"Daha fazla kötü basına ihtiyacımız yok. ABD Fransa ile çok mu samimi? Bu Almanya ve Rusya'yı yakınlaştırmak mı? Üçüncü bir dersi bile zor bitiriyorum.

bir muhabir tarafından kesildi. Rockefeller'lardan da bahsedemeyiz... Junior'ın bir daha aramasını istemeyiz. Sanırım Bonnet iptal ettiğine göre bu zaten olacak."

"Bu bir felaket, Roger."

"Her şeyi hurdaya çıkarmak gerekebilir." Roger uzun parmaklarını saçları, Brylcreem'de yeni hendekler kazıyor.

"Kırk bin doları iade etmek mi? Peki ya Fransız Aileleri Fonu? Ben

zaten dumanla çalışıyor. Ayrıca, 10 kilo Waldorf salatası için ödeme yaptık-"

"Buna salata mı diyorlar?" Roger yarısı okunaksız ve üzeri çizilmiş kartvizitlerini karıştırdı. "Bu *patetik*... sadece doğranmış elma ve kereviz. Ve şu vıcık vıcık *cevizler*..."

Ünlü adayları bulmak için Wheeldex'imi taradım. Annem ve ben ünlü aktris Julia Marlowe'u tanıyorduk ama o Avrupa turnesindeydi. "Peter'a ne dersiniz?

Patout mu? Annemin adamları onu kullandı."

"Mimar mı?"

"Tüm Dünya Fuarı'nın. Yedi metrelik bir robotları var." "Sıkıcı," dedi gümüş mektup açacağına avucuna vurarak.

L'lere geçtim. "Kaptan Lehide'ye ne dersiniz?"

"Normandie'nin mi? Ciddi misiniz siz? Sıkıcı olmak için para alıyor."

"Her öneriyi elinin tersiyle itemezsin, Roger. Paul'e ne dersin?"

Rodierre mi? Betty herkesin onun hakkında konuştuğunu söylüyor."

Roger dudaklarını büzdü, bu her zaman iyiye işarettir. "Aktör mü? Gösterisini izledim. İyi biri. Uzun boylu ve çekici, eğer öyle görünmek istiyorsan. Metabolizması da hızlı tabii."

"En azından bir senaryoyu ezberleyebildiğini biliyoruz."

"Biraz serseri gibidir. Evli de, yani bir şey gelmesin."

"Erkeklerle işim bitti Roger," dedim. Otuz yedi yaşında kendimi bekârlığa teslim etmişim.

"Rodierre'in bunu yapacağından emin değilim. Kimi getirebileceğinize bakın, ama onların

Senaryo. Roosevelt yok-"

"Rockefeller'lar yok," diye bitirdim.

Davalar arasında çeşitli son dakika olasılıklarını aradım ve sonunda tek bir seçeneğe, Paul Rodierre'e ulaştım. New York'ta Broadhurst Tiyatrosu'nda Carmen Miranda'nın Broadway'deki ilk oyunu olan *The Streets of Paris* adlı Amerikan müzikal revüsünde rol alıyordu.

William Morris Ajansı'nı aradım ve kontrol edip beni geri arayacaklarını söylediler. On dakika sonra, M. Rodierre'in menajeri bana tiyatronun o gece karanlık olduğunu ve müvekkilinin gece kıyafetleri olmamasına rağmen, o akşam galaya ev sahipliği yapma talebimizden büyük onur duyduğunu söyledi. Benimle Waldorf'ta buluşacaktı.

detayları konuşmak için. Doğu Fiftieth Sokağı'ndaki dairemiz

Ben de annemin siyah Chanel elbisesini giymek için oraya koştum.

M. Rodierre'i Waldorf'un Peacock Alley barında bir kafe masasında otururken buldum.

Lobinin bitişiğindeki iki tonluk bronz saat, güzel Westminster saatini çalarken

Katedralin çanı yarım saat sonra çalacak. Gala konukları en güzel kıyafetleriyle üst kattaki Büyük Balo Salonu'na doğru süzıldüler.

"M. Rodierre?" Dedim.

Roger çekici kısmı konusunda haklıydı. Bir insanın ilk fark ettiği şey

Paul Rodierre, fiziksel güzelliğinin ilk sarsıntısından sonra dikkat çekici bir gülümsemeye sahipti.

"Bunu son dakikada yaptığınız için size nasıl teşekkür edebilirim, Mösyö?"

Sandalyesinden kalktı ve kürek çekmeye daha uygun bir yapı sergiledi.

Charles'daki mürettebat Broadway'de oynamaktan daha iyi. Yanağımı öpmeye çalıştı, ama ben

Elimi ona uzattım, o da sıktı. Benim boyumda bir adamla tanışmak güzeldi.

"Benim için zevkti," dedi.

Kıyafeti sorun yaratıyordu: yeşil pantolon, patlıcan rengi kadife spor ceket, kahverengi

süet ayakkabılar ve en kötüsü siyah bir gömlek. Sadece rahipler ve faşistler siyah gömlek giyerdi. Ve tabii ki gangsterler.

"Üstünü değiştirmek ister misin?" Lastik bir bantla geriye çekilebilecek kadar uzun olan saçlarını düzeltme dürtüsüne direndim. "Tıraş belki?" Menajerine göre,

M. Rodierre otelde misafirdi, bu yüzden usturası birkaç kat yukarıda duruyordu.

"Ben böyle giyinirim," dedi omuz silkerek. Tipik bir aktör. Neden bilmiyordum

Daha iyi mi? Balo salonuna doğru ilerleyen konuk geçidi büyüyordu; kadınlar şıklıklarıyla göz kamaştırıyordu, erkeklerin hepsi frak giymiş, rugan oxfords ya da dana opera topuklu ayakkabılar giymişti.

"Bu benim ilk galam," dedim. "Konsolosluğun para toplamak için düzenlediği bir gece. Beyaz kravatlı." Babamın eski smokinine sığar mıydı? İç çapı uygun olabilirdi ama

omuzları çok sıkı olur.

"Her zaman bu kadar enerjik misinizdir Bayan Ferriday?"

"Burada, New York'ta bireysellik her zaman takdir görmez." Ona elimi uzattım.

zımbalanmış sayfalar. "Eminim senaryoyu görmek için

sabırsızlanıyorsunuzdur." Geri uzattı. "Hayır, *merci*. "

Tekrar eline tutuşturdum. "Ama bunu başkonsolosun kendisi yazdı." "Bunu

neden yaptığımı tekrar söyler misin?"

"Tüm yıl boyunca yerinden edilmiş Fransız vatandaşlarına ve benim Fransız Aileleri Fonu'na fayda sağlayacak.

Fransa'da ailelerini herhangi bir nedenle kaybetmiş olan yetimlere yardım ediyoruz.

nedenler. Yurtdışındaki tüm belirsizliklere rağmen, biz güvenilir bir giysi kaynağıyız ve

Yemek. Ayrıca, Rockefellerlar bu gece orada olacak."

Konuşmanın sayfalarını karıştırdı. "Bir çek yazabilir ve bütün bu şey."

"En nazik bağışçılarımız arasındalar, ama lütfen onlardan bahsetmeyin. Ya da Başkan

Roosevelt. Ya da ABD'nin Fransa'ya sattığı uçaklar. Bu geceki konuklarımızdan bazıları Fransa'yı seviyor elbette ama şimdilik savaşın dışında kalmayı tercih ediyorlar. Roger tartışmalardan kaçınmak istiyor."

"Bir şeylerin etrafında dans etmek asla gerçekçi hissettirmez. Seyirci bunu hisseder." "Senaryoya sadık kalabilir misiniz, Mösyö?"

"Endişelenmek kalp yetmezliğine yol açabilir, Bayan Ferriday."

Vadideki zambağın iğnesini çıkardım. "İşte misafir için bir yaka iğnesi onurlu."

"*Muguet*?" M. Rodierre dedi ki. "Yılın bu zamanında bunu nereden buldun?"

"New York'ta her şeyi bulabilirsin. Çiçekçimiz onu çekirdekten üretiyor."

Avucumu yakasına dayadım ve iğneyi Fransız kadifesinin derinliklerine batırdım.

Bu güzel koku ondan mı yoksa çiçeklerden mi geliyordu? Neden Amerikalı erkekler böyle kokmuyordu, sümbülteber, odunsu misk ve-

"Vadideki zambağın zehirli olduğunu biliyorsunuz, değil mi?" M. Rodierre söyledi.

"O yüzden yeme. En azından siz konuşmanızı bitirene kadar. Ya da kalabalık dönerse

sana."

Güldü ve benim geri adım atmama neden oldu. Öyle içten bir kahkahaydı ki bu, kibar toplumda nadiren rastlanan bir şeydi, özellikle de *benim* şakalarım söz konusu olduğunda.

M. Rodierre'e sahne arkasında eşlik ettim ve sahnenin muazzamlığı karşısında dehşete kapıldım,

Broadway'de üzerinde durduklarımın iki katı büyüklüğündeydi. Broadway'e baktık.

Balo salonunda mum ışığıyla aydınlatılmış masalar denizi, karanlığın içindeki çiçekli gemiler gibiydi.

Karartılmış olmasına rağmen Waterford kristal avize ve altı uydusu parıltıyordu.

"Bu sahne çok büyük," dedim. "Taşıyabilir misin?"

M. Rodierre bana döndü. "Bu işi yaşamak için yapıyorum, Bayan Ferriday."

Onu daha da kızdırmaktan korkarak M. Rodierre'i ve senaryoyu kuliste bıraktım, kahverengi süet ayakkabı saplantımdan kurtulmaya çalıştım. Pia'nın daha ayrıntılı ve tehlikeli oturma planımı uygulayıp uygulamadığını görmek için aceleyle balo salonuna gittim.

bir Luftwaffe uçuş planından daha fazla. Altı kartın üzerine birkaç kart attığını gördüm.

Rockefeller masaları, bu yüzden onları yeniden düzenledim ve mutfak ile baş masa arasındaki sahneye yakın yerimi aldım. Üç katlı kırmızı örtülü kutular yükseliyordu.

geniş odanın etrafında, her birinin kendi yemek masası vardı. Bin yedi yüz koltuğun tamamı

her şey gitmezse bir sürü mutsuz insan dolacaktı.

Beyaz kravatlar, eski maden pırlantalar ve Rue du Faubourg Saint-Honoré'deki çoğu mağazayı temizlemeye yetecek kadar elbiseden oluşan bir okyanusta konuklar toplandı ve yerlerini aldılar.

Paris'in en iyi mağazaları. Sadece bu korseler bile hem Bergdorf hem de Goodman'ın üçüncü çeyrek satış hedeflerine ulaşmasını sağlayacaktı.

Yanımda bir sıra gazeteci toplanmış, kalemlerini kulaklarının arkasından çıkarıyorlardı. Şef garson dirseğimin dibinde durmuş, servis için işaret bekliyordu. Elsa Maxwell odaya girdi; dedikodu taciri, profesyonel parti hostesi,

ve kendi reklamını *yapacaktı*. Köşesinde bu geceyle ilgili korkunç şeyler yazmak için eldivenlerini çıkaracak mıydı yoksa tüm dehşeti ezberleyecek miydi?

Bayan Cornelius Vanderbilt, Roger tarafından

"Majesteleri" geldi, dört katlı Cartier elmas kolyesi göğsünde alev alev yanıyordu.

Bayan Vanderbilt'in poposu koltuğuna temas ettiğinde servis için işaret verdim.

yastığı, başı ve ayaklarıyla birlikte beyaz tilki etolü sandalyesinin üzerine örtülmüştü

Geri. Işıklar söndü ve Roger içten alkışlar arasında spot ışıklı podyuma çıktı.

Sahneye çıkan kişi ben olduğumda hiç bu kadar gergin olmamıştım.

"*Mesdames et Messieurs*, Dışişleri Bakanı Bonnet en içten özürlerini iletiyor, ancak bu gece burada olamayacak." Hayal kırıklığına nasıl tepki vereceklerini bilemeyen kalabalık vızıldadı. Biri parasının posta yoluyla iade edilmesini isteyebilir miydi? Washington'u aramak mı?

Roger bir elini kaldırdı. "Ama başka bir Fransız'ı konuşması için ikna ettik.

Bu gece. Her ne kadar bir hükümet görevine atanmamış olsa da

Broadway'deki en iyi roller."

Konuklar birbirlerine fısıldadı. Sürpriz gibisi yoktur.

Bu iyi bir tane.

"Lütfen M. Paul Rodierre'e hoş geldiniz dememe izin verin."

M. Rodierre podyumu atladı ve orta sahneye yöneldi. Neydi o?

Ne yapıyor? Sahne ışıkları birkaç dakika boyunca sahnenin etrafında dönerek onu bulmaya çalıştı.

Roger baş masada, Bayan Vanderbilt'in yanındaki yerini aldı. Yakınında durdum, ama

Boğma menziline dışında.

"Bu gece burada olmak benim için büyük bir zevk," dedi M. Rodierre, sahne ışıklarının

onu buldu. "M. Bonnet gelemediği için çok üzgünüm."

Mikrofonsuz bile olsa, M. Rodierre'in sesi odayı doldurdu. Sahne ışıkları

altında adeta parlıyordu.

"Böylesine seçkin bir konunun yerine geçebilecek biri değilim. Umarım sorun çıkmamıştır.

uçacağıyla birlikte. Eminim Başkan Roosevelt ona yeni bir tane göndermekten mutluluk duyacaktır.

öyleydi."

Odada gergin bir kahkaha dalgası yayıldı. Bakmama gerek kalmadı.

gazeteciler karaladıklarını biliyorlardı. Baş başa konuşma sanatında usta olan Roger, aynı anda hem Bayan Vanderbilt ile konuşmayı hem de bana hançer göndermeyi başardı.

"Doğru, sizinle siyaset hakkında konuşamam," diye devam etti M. Rodierre.

"Tanrıya şükür!" diye bağırdı biri arka masalardan birinden. Kalabalık tekrar güldü,

Bu sefer daha yüksek sesle.

"Ama seninle bildiğim Amerika hakkında konuşabilirim, beni her seferinde şaşırtan bir yer.

gün. Açık fikirli insanların sadece Fransız tiyatrosunu değil, Fransız kültürünü de kucakladığı bir yer.

Kitaplar, sinema ve modanın yanı sıra, hatalarımıza rağmen Fransız halkı da."

"Kahretsin," dedi yanımdaki muhabir kırık kalemine doğru. Ben de benimkini ona uzattım.

"Her gün başkalarına yardım eden insanlar görüyorum. Amerikalılar Bayan Roosevelt'ten ilham aldılar.

Fransız çocuklara yardım etmek için elini Atlantik'in ötesine uzatıyor. Amerikalılar da Bayan

Amerika'daki Fransız ailelere yardım etmek için her gün çalışan Caroline Ferriday

ve Fransız yetimleri giydiriyor."

Roger ve Bayan Vanderbilt bana doğru baktılar. Sahne ışıkları beni buldu.

ve tanıdık ışık beni kör etti. Majesteleri alkışladı ve kalabalık da onu izledi. Işık, merhametli bir hızla sahneye geri dönüp beni serin bir karanlıkta bırakana kadar el salladım. Broadway sahnesini özlememiştim aslında ama spot ışıklarının sıcaklığını yeniden tenimde hissetmek güzeldi.

"Bu, Büyük Savaş'ta siperlerde yanlarında duran insanlara uçak satmaktan korkmayan bir Amerika. Hitler'e yardım etmekten korkmayan bir Amerika.

Paris sokaklarından. Omuz omuza durmaktan korkmayan bir Amerika

O korkunç zaman gelirse yine bizimle..."

İzledim, sadece kalabalığa birkaç kez bakmak için kafamı çevirebildim. Kendilerini kaptırmışlardı ve kesinlikle onun ayakkabılarına odaklanmamışlardı. Yarım saat bir anda geçti ve M. Rodierre selamını verirken nefesimi tuttum. Alkışlar başladı.

küçüktü ama çatıya vuran muazzam bir yağmur fırtınası gibi dalgalar halinde yükseliyordu. Gözleri yaşlı bir

Elsa Maxwell gözlerini kurulamak için bir otel peçetesi kullandı ve seyirciler ayağa kalkıp "La Marseillaise "i söylediğinde Bonnet'in bu performansı izlemek zorunda kalmadığına sevindim. Personel bile ellerini kalplerinin üzerine koyarak şarkı söyledi.

Işıklar yandığında Roger rahatlamış görünüyordu ve baş masanın yanında bekleyen iyi dilekte bulunanları selamladı. Gece sona erdiğinde

en iyi bağışçılarımızdan oluşan bir grup ve birkaç Rockette ile Gökkuşığı Odası için

New York'ta beni kısa gösteren tek kadın.

M. Yemek odasından çıkarken Rodierre omzuma dokundu. "Bir yer biliyorum

Hudson'da harika şaraplar var."

"Eve gitmem gerek," dedim, bir şey yememiş olmama rağmen. Aklıma sıcak ekmek ve tereyağlı salyangoz geldi, ama dışarıda biriyle yalnız görünmek asla akıllıca değildi.

evli bir adam. "Bu gece olmaz, Mösyö, ama teşekkür ederim." Birkaç dakika içinde evde olabilirim,

soğuk bir daireye ve kalan Waldorf salatasına.

"Zaferimizden sonra bana yalnız yemek mi yedireceksiniz?" M. Rodierre dedi ki.

Neden gitmiyorsun? Benim setim sadece belirli restoranlarda yemek yerd.

Hepsi de Waldorf'un dört blok çevresinde, Hudson'ın yakınında bile değil.

Bir akşam yemeğinin ne zararı olabilir ?

Taksiyle Batı Yakası'nda güzel bir bistro olan Le Grenier'e gittik. Fransız okyanus gemileri Hudson Nehri'nden geçip Elli Birinci Cadde'ye yanaşırdı.

New York'un en iyi küçük mekanları, iyi bir yağmurdan sonra mantar gibi oraya yakın bir yerde ortaya çıktı. Le Grenier, SS *Normandie*'nin gölgesinde, eski bir liman başkanlığı binasının çatı katında yaşıyordu. Kabinden çıktığımızda büyük gemi tepemizde yükseliyordu, güverte spot ışıklarıyla aydınlanmıştı, dört kat lomboz ışıltılıydı. Bir kaynakçı

Güverte görevlileri iskeledeki boyacılara bir spot ışığı indirirken pruvası gece gökyüzüne kayısı kıvılcımları gönderiyordu. Orada, o büyük, siyah pruvasının, her biri diğerlerinden daha büyük üç kırmızı bacasının altında dururken kendimi küçük hissettiriyordu.

İskeleden aşağı uzanan depo binaları. Atlantik deniz suyu Hudson Nehri'nin taze suyuyla buluştuğunda yaz sonu havasında tuz asılı kalıyordu.

Le Grenier'deki masalar yeterince hoş görünümlü bir kalabalıkla doluydu, çoğunlukla

orta sınıf tipler, galadan bir muhabir ve okyanusa benzeyen

yolcu gemisi yolcuları karada olmaktan mutlu. Sıkı, kabuklu bir ahşap seçtik

Bir geminin içi gibi inşa edilmiş, her santimin önemli olduğu bir kabin. Le Grenier'in şef garsonu M. Bernard, M. Rodierre'e yaltaklandı ve ona *The*

Streets of Paris'i üç kez izledi ve kendi Hoboken Community Theatre kariyerinin ayrıntılarını ayrıntılı olarak paylaştı.

M. Bernard bana döndü. "Ve siz, Matmazel. Sizi daha önce

Bayan Helen Hayes'le sahneye çıkar mısınız?"

"Bir aktris mi?" M. Rodierre gülümseyerek cevap verdi.

Yakın mesafeden, bu gülümseme güvenli değildi. Aklımı başımda tutmam gerekiyordu, çünkü Fransızlar benim Aşıl topuğumdu. Aslında, eğer Achilles Fransız olsaydı, muhtemelen

tendonu iyileşene kadar onu taşıyabilirdi.

M. Bernard devam etti. "Eleştirilerin haksız olduğunu

düşündüm-" "Sipariş vereceğiz," dedim.

"Biri 'sert' kelimesini kullandı, sanırım-"

"Salyangoz alacağız, Mösyö. Kremayı az koyun lütfen-" "*Times On*

İkinci Gece için ne demişti? 'Bayan Ferriday Olivia olarak *yeterli* mi? Sert, düşünmüştüm-"

"-Ve sarımsak yok. Az pişirin lütfen, çok sert olmasınlar." "Masaya sürünerek gelmelerini ister misiniz, Matmazel?" M. Bernard siparişimizi not aldı ve mutfağa yöneldi.

M. Rodierre şampanya listesini inceledi, ayrıntılar üzerinde durdu. "Bir aktris, ha? Hiç tahmin etmezdim." Dağınık görünümünde çekici bir şey vardı, otları ayıklanması gereken bir *bahçe gibiydi*.

"Konsolosluk bana daha uygun. Annem Roger'ı yıllardır tanıyor ve

Ona yardım etmemi önerdi, ben de karşı koyamadım."

M. Bernard masamıza bir sepet ekmek koydu ve bir an durup şöyle bir baktı

M. Rodierre, sanki onu ezberliyormuş gibi.

"Umarım bu gece bir erkek arkadaştan kaçmıyorumdur," dedi Paul. Ben ekmek sepetine uzanırken o da uzandı ve elim onunkine değdi, sıcak ve yumuşaktı. Elimi uzatarak

kucağıma geri döndü.

"Bütün bunlar için çok meşgulüm. New York'u bilirsin, partiler falan. Çok yorucu, gerçekten."

"Seni Sardi'de hiç görmedim." Somunu ayırdı, buhar ışığa doğru yükseldi. "Oh, çok çalışıyorum."

"İçimde para için çalışmadığına dair bir his var."

"Maaşsız bir pozisyon, eğer kastettiğiniz buysa, ama bu kibar toplumda sorulacak bir soru değil, Mösyö."

"Mösyö'den vazgeçebilir miyiz? Kendimi yaşlı hissettiriyor." "İlk isimler mi? Daha yeni tanıştık."

"1939 yılındayız."

"Manhattan toplumu kendi düzeni olan bir güneş sistemi gibidir. Bekar bir kadının evli bir adamla yemek yemesi, gezegenlerin hizasını bozmaya yeter."

Paul, M'ye listedeki bir şampanyayı göstererek, "Bizi burada kimse görmeyecek," dedi.

Bernard.

"Bunu arka kabindeki Bayan Evelyn Shimmerhorn'a söyleyin."

"Mahvoldun mu?" dedi, son derece güzel erkeklerde nadiren rastlanan bir nezaketle. Belki de siyah gömlek onun için iyi bir seçimdi.

"Evelyn konuşmayacak. Bir çocuğu olacak, kötü bir zamanlama, canım şey."

"Çocuklar. Her şeyi karmaşıklştırıyorlar, değil mi? Bir aktörün hayatında buna yer yoktur."

Başka bir bencil aktör.

"Baban bu güneş sistemindeki yerini nasıl kazanıyor?" Paul yeni tanıştığı biri için çok fazla soru soruyordu. "*Kazandı*, aslında.

Kuru gıda işindeydi."

"Nerede?"

M. Bernard, kulpları çingene küpesine benzeyen gümüş bir kovayı masanın üzerine bıraktı,

Şampanya şişesinin zümrüt yeşili boğazı bir tarafa yaslanmıştı.

"James Harper Poor ile ortak."

"Poor Brothers" mı? East Hampton'daki evine gitmiştim. Pek fakir sayılmaz.

Fransa'yı sık ziyaret ediyor musunuz?"

"Her yıl Paris. Anneme Chauveau Lagarde caddesinde bir daire miras kaldı."

M. Bernard şampanyanın mantarını tatmin edici bir sesle indirdi, daha patlamadan çok gümbürtü. Altın rengi sıvıyı bardağıma boşalttı ve kabarcıklar neredeyse taşı, sonra mükemmel seviyeye yerleşti. Ustaca doldurulmuş.

"Eşim Rena'nın Les Jolies Choses adında küçük bir dükkanı var. Hiç

Gördün mü?"

Şampanyamı yudumladım, baloncuklar dudaklarımı okşadı.

Paul cüzdanından onun fotoğrafını çıkardı. Rena hayal ettiğimden daha gençti ve

Siyah saçlarını porselen bebek gibi kestirmişti. Gülümsüyordu, gözleri kocaman açılmıştı, sanki lezzetli küçük bir sırrı paylaşıyormuş gibi. Rena çok değerliydi ve belki de benim

Tam tersi. Rena's'ı kadınlara yardım eden şık ve küçük bir yer olarak hayal etmiştim.

kendilerini o meşhur Fransız tarzında bir araya getirdiler - çok koordineli bir şey değil

Sadece doğru miktarda yanlış.

"Hayır, bilmiyorum," dedim. Resmi geri uzattım. "Yine de çok güzel."

Kadehimdeki şampanyayı bitirdim.

Paul omuz silkti. "Benim için çok genç elbette, ama-" Fotoğrafa baktı ve

Sanki ilk kez görüyormuş gibi birkaç dakika başını iki yana eğdi ve sonra cüzdanına geri koydu. "Birbirimizi pek görmüyoruz."

Bu düşünceyle irkildim ve sonra sakinleştim.

Paul olsaydı, güçlü doğam her kıvılcımı kökünden kazır ve söndürürdü.

romantizmin.

Mutfaktaki radyo cızırtılı Edith Piaf çalıyordu.

Paul şişeyi kovadan aldı ve bardağıma biraz daha şampanya doldurdu.

Köpürdü, isyankâr kabarcıklar bardağın kenarından yuvarlandı. Ona baktım. Biz

İkisi de bunun ne anlama geldiğini biliyordu elbette. Gelenek. Biraz zaman geçiren herkes

Fransa'daki herkes bunu biliyor. Bilerek mi fazla dökmüştü?

Paul tereddüt etmeden parmağını kadehimin dibine dökülen şampanyaya dokundurdu, bana doğru uzandı ve soğuk sıvıyı sol elimin arkasına sürdü.

Kulağıma. Dokunuşuyla neredeyse sıçrayacaktım, sonra saçlarımı kenara itip sağ kulağımın arkasına dokunmasını bekledim, parmağı bir süre orada kaldı. Sonra gülümseyerek her iki kulağımın arkasını da meshetti.

Neden birdenbire her ısındı?

"Rena hiç ziyarete geliyor mu?" diye sordum. Elimdeki ay lekesini silmeye çalıştım ama bunun bir yaşlılık lekesi olduğunu fark ettim. Ne hoş.

"Henüz değil. Tiyatroyla hiç ilgilenmiyor. Buraya tiyatro izlemek için bile gelmedi.

Bu

Henüz *Paris sokaklarında* değilim ama kalabilir miyim bilmiyorum. Hitler evde herkesi diken üstünde tutuyor."

Mutfakta bir yerde iki adam tartışıyordu. Salyangozumuz neredeydi? Onlar mı

Salyangozlar için Perpignan'a mı önderildi?

"En azından Fransa'nın Maginot Hattı var," dedim.

"Maginot Hattı mı? Lütfen. Beton bir duvar ve birkaç gözlem direği mi? İşte bu.

Hitler'e sadece bir tokat." "15

mil genişliğinde."

Paul, "Eğer bir şey istiyorsa hiçbir şey Hitler'i caydıramaz," dedi.

Mutfakta tam bir kargaşa vardı. Giriş yemeğimizin gelmemesine şaşmamalı. şüphesiz aşçı, değişken bir sanatçıydı ve bir şeylere sinirlenmişti.

M. Bernard mutfaktan ıktı. Lumbozlu mutfak kapısı açıldı.

arkasından kapandı, birkaç kez açılıp kapandı ve sonra hareketsiz durdu. Yemek odasının ortasına doğru yürüdü. Ağlıyor muydu?

"*Affedersiniz*, bayanlar ve baylar."

Birisi kaşıkla bir bardağa vurdu ve oda sessizleşti.

"Az önce güvenilir bir kaynaktan duydum..." M. Bernard nefes aldı, göğsü deri şömine körüğü gibi genişliyor. "İyi bir otoriteye sahibiz ki..."

Bir an durakladı, sonra devam etti. "Adolf Hitler

Polonya'yı işgal etti."

"Tanrım," dedi Paul.

Oda heyecanlı konuşmalarla çalkalanırken birbirimize baktık.

spekülasyon ve korku. Galadan gelen muhabir ayağa kalktı, masanın üzerine buruşturulmuş birkaç dolar attı, fötr şapkasını kaptı ve dışarı fırladı.

Açıklamasını takip eden kargaşada, M. Bernard'ın son sözleri şunlar oldu neredeyse kayboluyordu.

"Tanrı hepimize yardım etsin."

C H A P T E R 2

Kasia

1939

Gerçekten de Pietrik Bakoski'nin fikriydi, Deer Meadow'daki kayalıklara çıkıp mülteciler. Sadece kayıtları düzeltmek istiyorum. Matka, mülteciler konusunda bana hiç inanmadı.

Bu.

Hitler 1 Eylöl'de Polonya'ya savaş ilan etmişti ama askerlerinin Lublin'e ulaşması

zaman aldı. Memnundum, çünkü hiçbir şeyin değişmesini istemiyordum.

Lublin

olduğu gibi mükemmeldi. Berlin'den yeni kurallar hakkında radyo konuşmaları
duyduk ve bazı

Şehrin dış mahallelerine bombalar düştü ama başka bir şey olmadı. Almanlar

ve birlikler Varşova'ya yaklaştıkça, binlerce mülteci Varşova'ya doğru
kaçmaya başladı.

Lublin'deyiz. Aileler akın akın geldiler, güneydoğudan yüz mil yol kat ettiler
ve

kasabanın altındaki patates tarlalarında uyudular.

Savaştan önce Lublin'de heyecan verici hiçbir şey olmazdı, bu yüzden

iyi bir gün doğumu, bazen sinemadaki bir fotoğraftan daha fazlasıdır. Çayıra
bakan zirveye 8 Eylöl sabahı şafak sökmeden hemen önce ulaşmıştık

ve altımızdaki tarlalarda karanlıkta rüya gören binlerce insanı seçebiliyordum.
En iyi iki arkadaşım Nadia Watroba ve Pietrik Bakoski'nin arasına uzanmış,
anne geyiğin hala sıcak tuttuğu düzleştirilmiş bir saman çanağından tüm
olanları izliyordum.

yavrularıyla birlikte uyuyordu. Geyikler erkenden kalkıp gitmişlerdi. Bunun
içindeydiler

Hitler ile ortak.

Şafak aniden ufku yararken nefesim boğazımda düğümlendi, bu öyle bir nefesti ki, canınızı acıtacak kadar güzel bir şey gördüğünüzde sizi şaşırtabilir, örneğin bir bebek, yulaf ezmesi üzerine akan taze krema ya da Pietrik Bakoski'nin

Şafağın ilk ışıklarındaki profili. Yüzde 98'i mükemmel olan profili, on *zlotilik* bir madeni para gibi, şafakta sıırıslık olmuştken özellikle güzeldi. O anda Pietrik, tüm erkeklerin uyandıklarında, yıkanmadan önce göründükleri gibi görünüyordu: saçları

Taze tereyağı rengindeydi, uyuduğu tarafta keçeleşmişti.

Nadia'nın profili de, onun gibi bir kızdan bekleneceği üzere neredeyse mükemmeldi.

narin özellikler. Onu yüzde 100'den alıkoyan tek şey mor

alındaki morluk, okuldaki olaydan bir hatıra, kaz yumurtasından daha az

şimdi, ama hala orada. Üzerinde, istediğim zaman sevmeme izin verdiği, olgunlaşmamış kavun rengindeki kaşmir kazağı vardı.

Böylesine üzücü bir durumun nasıl olup da bu kadar güzel bir manzaraya yol açtığını anlamak zordu. Mülteciler yatak ve çadırlardan çok özenli bir çadır kent kurmuşlardı.

battaniyeler. Güneş yükseldiğinde, bir röntgen ışını gibi çiçekli battaniyelerin arkasını görmemizi sağladı.

Bir çadırın çarşafı, içeride günü karşılamak için giyinen insanların gölgelerine kadar.

Şehir giysileri içindeki bir anne çarşafı kapısını açıp dışarı süzüldü, elinde

Pijama ve keçe çizme giymiş bir çocuğun eli. Toprağı sopalarla delerek patates arıyorlardı.

Lublin onların ötesinde, bir masal kenti gibi, eski şehirlerin arasına dağılmış bir şekilde yükseliyordu.

kırmızı çatılı pastel binalar sanki bir dev onları bir fincanda sallayıp fırlatmış gibi

tepelerin üzerinde. Daha batıda, bir zamanlar küçük havaalanımızın ve fabrikalar kompleksinin bulunduğu yer vardı, ama Naziler orayı çoktan bombalamıştı. Vurdıkları ilk şey orasıydı ama en azından henüz hiçbir Alman kasabaya girmemişti.

"İngilizlerin bize yardım edeceğini düşünüyor musunuz?" Nadia söyledi.
"Fransızlar mı?"

Pietrik ufku taradı. "Belki." Yerden ot kopardı ve havaya fırlattı. "Uçmak için güzel bir gün. Acele etseler iyi olur."

Bir dizi benekli inek otlamak için tepeden aşağı çadırlara doğru süzüldü, çanlar başlarında tülbentli sütçü kadınlar. Bir inek kuyruğunu kaldırdı ve arkasından gelenlerin etrafından dolaştığı bir yığın topak saçtı. Her kadın bir omzunda uzun gümüş bir süt tenekesi taşıyordu.

Okulumuzu bulmak için gözlerimi kısıtım, St. Monica Kız Katolik Okulu, mandalina rengi bir

çan kulesinden sallanan bayrak. İçeride saten terlikler giyecek kadar cilalı zeminleri olan bir yerdi. Sıkı derslerin, günlük ayinlerin ve katı öğretmenlerin olduğu bir yerdi.

Nadia'nın en çok ihtiyaç duyduğu zamanlarda ona yardım eden olmamıştı, Bayan hariç.

Mikelsky, en sevdiğimiz matematik öğretmeni, tabii ki.

"Bak," dedi Nadia. "Kadınlar ineklerle geliyor ama koyunlar yok.
Bu

koyunlar şimdiye kadar hep dışarıdadır."

Nadia bazı şeyleri fark etti. Benden sadece iki ay büyük olmasına rağmen - şimdiden

On yedi yaşındaydı, nedense daha olgun görünüyordu. Pietrik yanımdan geçip Nadia'ya baktı.

sanki onu ilk kez görüyormuş gibi. Mükemmel taklasıyla tüm erkekler onu sevdi,

Kusursuz Maureen O'Sullivan tenim ve kalın sarı saç örgüm. Belki o kadar güzel değildim ve berbat bir sporcuydum ama bir keresinde *gimnazjum* sınıfımda gayri resmi bir ankette En İyi Bacaklar ve En İyi Dansçı seçildim ki bu bizim okulda bir ilkti.

"Her şeyi fark ediyorsun, Nadia," dedi Pietrik.

Nadia ona gülümsedi. "Pek sayılmaz. Belki de oraya gidip kazmaya yardım etmeliyiz.

Patates mi? Küreği iyi kullanıyorsun, Pietrik."

Onunla flört mü ediyordu? Bir numaralı kuralımın doğrudan ihlali:

Önce kız arkadaşlar! Pietrik yaz ortası arifesinde nehirden çelengimi çıkardı, bana gümüş bir haç kolye verdi. Gelenekler artık bir şey ifade etmiyor muydu?

Belki de Pietrik ona aşık oluyordu? Mantıklı geliyordu. O ayın başlarında Kız Rehberler hayır için yerel erkeklerle dans satıyordu ve Pietrik'in küçük kız kardeşi Luiza bana Nadia'nın Pietrik'in *on dansının hepsini* satın aldığını söyledi. Sonra okul kapısının önündeki o korkunç arbede oldu. Nadia ve ben okuldan çıkarken sokak çocukları

Nadia'ya taş atmaya ve ona isimler takmaya başladı çünkü büyükbabası

Yahudi. Pietrik onu kurtarmak için çok acele etmişti.

İnsanların Yahudilere taş atması alışılmadık bir şey değildi ama bunun Nadia'nın başına gelmesi alışılmadık bir şeydi. Bundan önce onun yarı Yahudi olduğunu hiç bilmiyordum.

Katolik okuluna ve o benden daha fazla dua ezberlemişti.
Ama

Almanca öğretmenimiz Herr Speck bize atalarımızın haritasını çıkarttırdığında herkes biliyordu.

ve tüm sınıfa anlattı.

O gün çocuklar taş atarken Nadia'yı uzaklaştırmaya çalışmışım ama o durmuştu.

kesin. İlk çocuğuna hamile olan Bayan Mikelsky dışarı fırladı, kollarını Nadia'ya doladı ve zorbalara durmalarını yoksa polis çağıracağını haykırdı. Bayan Mikelsky.

Mikelsky her kızın en sevdiği öğretmendi, Kuzey Yıldızımızdı, çünkü hepimiz

Onun gibi güzel, akıllı ve komik olmak isterdim. Kızlarını bir anne aslan gibi korurdu ve bize matematik sınavlarında başarılı için *krowki, yani* şekerleme verirdi.

Bizi eve bırakmaya gelen Pietrik, elindeki küreği havaya sallayarak sokak çocuklarını kovaladı ama sonunda ön dişinde küçük bir kırılma oldu, ama bu onun gülümsemesine hiçbir şekilde zarar vermedi, hatta gülümsemesini daha da tatlı hale getirdi.

Cırcır böceklerinin vızıltısına benzeyen tuhaf bir sesle hayallerimden sıyrıldım etrafımızda. Titreşim altımızdaki zemini ıslatana kadar daha da yükseldi.

Uçaklar!

Üzerimizden zumlayarak geçtiler, o kadar alçaktan uçuyorlardı ki çimenlerin altını üstüne getirdiler, ışık gümüş karınlarından yansiyordu. Üç sıra halinde, sağa doğru yattılar, yağlı bir

ve gri gölgeleri aşağıdaki tarlalarda süzülerek şehre doğru ilerledi. Toplam on iki tane saydım.

"*King Kong*'daki uçaklara benziyorlar," dedim.

"Onlar *çift kanatlı uçaklardı*, Kasia," dedi Pietrik. "Curtiss Cehennem Dalgıçları .
Bunlar
Alman pike bombardıman

uçakları." "Belki de

Polonyalıdırılar."

"Polonyalı değiller. Kanatlarının altındaki beyaz haçlardan anlayabilirsiniz."

"Bombaları var mı?" Nadia korkmaktan çok merakla sordu. Daha önce hiç

Korkuyorum.

"Havaalanını zaten ele geçirdiler," dedi Pietrik. "Başka neyi bombalayabilirler ki? Mühimmat depomuz yok."

Uçaklar şehrin etrafında bir daire çizdikten sonra batıya doğru uçmaya başladılar.
İlk uçak

korkunç bir çığlık atarak şehrin ortasına, tam da Krakowskie Przedmieście'nin, yani ana caddemizin, şehrin en iyileri tarafından sarıldığı yere bir bomba bıraktı.

Binalar.

Pietrik ayağa kalktı. "Jezu Chryste, hayır!"

Büyük bir gümbürtü yeri sarstı ve siyah ve gri tüyler kurşunun düştüğü yerden yükseldi.

bomba düşmüştü. Uçaklar şehrin etrafında tekrar tur attılar ve bu kez bombalarını Crown Court'un, belediye binamızın yakınına bıraktılar. Kız kardeşim Zuzanna, yepyeni bir doktordu,

Bazı günler oradaki klinikte gönüllü olarak çalıştım. Peki ya annem? Lütfen Tanrım, anneme bir şey olursa beni doğrudan cennete götür.

Düşündüm. Babam

posta merkezinde

miydi?

Uçaklar şehrin etrafında tur attı ve sonra bize doğru uçtu. Dalışa geçtik.

Pietrik, Nadia'nın ve benim üstümden geçerken, o kadar yakın hissediyordum ki

Kalbi gömleğinin içinden sırtıma çarpıyordu.

İki uçak sanki bir şey unutmuşlar gibi geri döndüler.

"İhtiyacımız olan-" Pietrik başladı, ama biz hareket edemedik, iki uçak da dalışa geçti ve

aşağıdaki tarlada yere daha yakın uçtu. Bir anda silahlarının ateşlendiğini duyduk. Süt kadınlarına ateş ettiler. Kurşunlardan bazıları tarlaya isabet etti ve toz bulutlarını havaya kaldırdı, ama diğerleri kadınlara isabet ederek onları yere düşürdü, sütleri

çimenlerin üzerine döküldü. Bir inek düşerken bağırdı ve kurşunların yavrusu-yavrusu-yavrusu

metal süt kutularını deldi.

Tarlalardaki mülteciler patateslerini bırakıp dağıldılar ama kurşunlar

Bazıları kaçarken. Son iki uçak üzerimizden geri uçarken eğildim ve aşağıdaki tarlayı erkek, kadın ve inek cesetleriyle dolu bir halde bıraktım. İnekler

hala yarı deli gibi koşuyordu.

Nadia ve Pietrik arkamda, çam ağaçları boyunca ormana doğru tepeden aşağı indim.

iğneli yollar, eve doğru. Ailem yaralandı mı? Zuzanna mı? Sadece iki ambulanslar, o bütün gece işte olurdu.

Patates tarlasında yavaşladık, çünkü bakmamak mümkün değildi. Bir süt yürüdüm

Zuzanna'nın yaşlarında bir kadının bir metre uzağında, patatesler etrafına saçılmış. Kadın

sırtüstü yatıyordu, sol eli göğsündeydi, omzu kan içindeydi, yüzüne de kan sıçramıştı. Yanında bir kız diz çökmüştü.

"Abla," dedi kız, onun elini tutarak, "gerek."

"Yarayı iki elimle sıkıştırın," dedim ama bana bakmakla yetindi.

Şönil bornoz giyen bir kadın gelip yanlarında diz çöktü. Bir uzunluk çekti siyah doktor çantasından kehribar rengi lastik.

Nadia beni çekti. "Gel. Uçaklar geri gelebilir."

Şehirde insanlar her yere koşuyor, ağlıyor ve birbirlerine bağırıyorlardı, bisikletle, atla, kamyonla, el arabasıyla ve yaya olarak tahliye etmek.

Sokağıma yaklaştığımızda Pietrik Nadia'nın elini tuttu. "Eve varmak üzeresin, Kasia.

Ben Nadia'yı alacağım."

"Peki ya ben?" Arkalarından seslendim ama çoktan gitmişlerdi, kaldırım taşlarından Nadia'nın annesinin dairesine doğru ilerliyorlardı.

Pietrik seçimini yapmıştı.

Antik Krakov Kapısı'nın altından geçen tünele yöneldim, çan şeklinde bir kulesi olan yükselen bir tuğla kule, en sevdiğim Lublin simgesi, bir zamanlar tek

tüm şehrin girişi. Bombalar kuleyi yanlardan çatlatmıştı ama

hala ayaktaaydı.

Bana yakın oturan matematik öğretmenim Bayan Mikelsky ve kocası,

bisikletle geçti, ters yöne doğru gidiyordu. Çok hamile olan Bayan Mikelsky bisikleti sürerken döndü.

"Annen deli gibi seni arıyor, Kasia," dedi. "Nereye

gidiyorsunuz?" Arkalarından seslendim.

"Kız kardeşimin evine," bağırdı Bay Mikelsky.

"Eve, annenin yanına dön!" Bayan Mikelsky omzunun üzerinden bağırdı.

Bisiklete binip kalabalığın içinde kayboldular ve ben eve doğru ilerlemeye

devam ettim. *Lütfen, Tanrım, Matka'ya bir şey olmasın.*

Bizim bloğa vardığımda, vücudumdaki her hücre bunu görmenin rahatlığıyla karıncalandı.

pembe binamız hâlâ ayaktaaydı. Sokağın karşısındaki ev o kadar şanslı değildi. Enkaza dönüşmüştü, şimdi sadece beton, alçı duvarlar ve yolumuza serpilmiş bükülmüş demir yataklardan oluşan bir karmaşa vardı. Enkazın üzerine tırmandım ve

yaklaştı, Matka'nın perdelerinden birinin esintiyile hafifçe pencereden dışarı savrulduğunu gördü.

İşte o zaman pencerelerimizin her birinin bombalar tarafından karartma kâğıtlarıyla birlikte havaya uçurulduğunu fark ettim.

Gevşek tuğlanın arkasından dairenin anahtarını getirmeye gerek yoktu, çünkü kapı ardına kadar açıktı. Matka ve Zuzanna'yı mutfakta, Matka'nın çizim masası, yere saçılmış boya fırçalarını toplamak, boya kokusu havaya terebentin döktüler. Evcil tavuğumuz Psina da geldi. Teşekkürler

Tanrı'ya şükür Psina yaralanmamıştı, çünkü bir tavuktan çok ailemizin köpeğine benziyordu.

"Nerelerdeydin?" Matka, yüzü elindeki resim kâğıdı gibi bembeyaz bir halde, "Nerelerdeydin?" dedi.

"Deer Meadow'da," dedim. "Pietrik'in kimliği idi-"

Zuzanna elinde bir fincan içinde bir yığın cam kırığı, beyaz doktor önlüğü ile duruyordu.

Küllü gri. O paltoyu hak etmek altı uzun yılını almıştı. Bavulu duruyordu

Kapının yanında. Bombalar düştüğünde pediatri ihtisası için hastaneye gitmek üzere eşyalarını topladığına şüphe yoktu.

"Nasıl bu kadar aptal olabilirsin?" Zuzanna söyledi.

"Babam nerede?" İki kişi gelip üzerimdeki beton parçalarını fırçalarken "Babam nerede?" dedim.

Saç.

"Dışarı çıktı-" diye başladı Matka.

Zuzanna Matka'nın omuzlarını tuttu. "Söyle ona, Matka. "

"Seni aramaya gitti," dedi Matka, gözyaşlarına boğulmak üzereyken.

"Muhtemelen posta merkezindedir," dedi Zuzanna. "Gidip onu bulacağım."

"Gitme," dedim. "Ya uçaklar tekrar gelirse?" Göğsümü elektrikli bir korku yılanı deldi. Tarlada yatan o zavallı kadınlar...

"Ben gidiyorum," dedi Zuzanna. "Geri döneceğim."

"Ben de geleyim," dedim. "Klinikte bana ihtiyaçları olacak."

"Neden böyle aptalca şeyler yapıyorsun? Babam senin yüzünden gitti." Zuzanna kazağını giydi ve kapıya doğru adım attı. "Sana ihtiyaçları yok.

Klinik. Zaten tek yaptığın sargı bezi sarmak. Burada kal."

"Gitme," dedi Matka ama Zuzanna dışarı fırladı, her zamanki gibi güçlüydü, tıpkı babam gibi. Matka pencereye gitti ve cam parçalarını toplamak için eğildi ama vazgeçti

Çünkü elleri çok kötü titriyordu ve bana geri döndü. Saçlarımı düzeltti, alnımdan öptü ve sonra bana sıkıca sarıldı, *"Ja ciğ Kocham"* dedi, bir atlama plağı gibi tekrar tekrar.

Seni seviyorum.

-

MATKA VE BEN O GECE YATAĞINDA UYUDUK, İKİMİZ DE TEK GÖZÜMÜZ AÇIK, BABAMIN GELMESİNİ BEKLEDİK

ve Zuzanna içeri girdi. Kümes hayvanından çok köpek olan Psina yatağımızın ayak ucunda uyuyordu,

Başını tüylü bir kanadının altına sıkıştırmıştı. Babam uyandığında ciyaklayarak uyandı.

Şafaktan çok önce eve gelmişti. Yatak odasının kapısında duruyordu, tüvit ceketini

külle tozlanmış. Babamın yüzü hep hüzünlüydü, tıpkı bir gibi. İçinde bile

bebeklik fotoğraflarında, o kırışıklıklar ve deri kıvrımları aşağıya doğru sarkıyordu. Ama o gece mutfaktan gelen ışık yüzüne gölge düşürmüştü ve onu daha da üzgün göstermişti.

Matka yatakta doğruldu. "Ade?" Battaniyeyi geriye atıp ona doğru koştu, mutfaktan gelen ışığa karşı silüetleri karanlıktı. "Zuzanna nerede?"

"Onu görmedim," dedi babam. "Kasia'yı bulamayınca postaneye gittim.

ve dosyalarımı yakmak için dışarı çıkardı. Almanların isteyeceği bilgiler.

İsimler ve adresler. Askeri listeler. Varşova'daki posta merkezini işgal ettiler.

ve telgraf hattını kestiler, yani sırada biz varız."

"Personele ne oldu?" Matka söyledi.

Babam bana doğru baktı ve cevap vermedi.

"En iyi tahminimize göre Alman birlikleri bir hafta içinde burada olacak. Muhtemelen buraya ilk onlar gelecek."

"Burada mı?" Matka ev ceketini boynuna doladı.

"Beni arıyorlar. Onlar için faydalı olabilirim." Babam gülümsedi ama gözleri karanlıktı. "Haberleşmeleri için posta merkezini kullanmak isteyeceklerdir."

Kimse posta merkezini babam kadar iyi bilemezdi. Kendimi bildim bileli orayı o işletirdi. Sırları biliyor muydu? Babam bir vatanseverdi. Onlara söylemektense ölmeyi tercih ederdi.

Hiçbir şey.

"Nerede yaşadığımızı nereden biliyorlar ki?"

Babam Matka'ya sanki bir çocukmuş gibi baktı. "Bunu yıllardır planlıyorlar Halina. Beni alırlarsa, umarım beni hayatta tutacak kadar bana ihtiyaçları olur.

İki gün ver. Benden haber alamazsanız kızları alın ve güneşe gidin."

"İngilizler bize yardım edecek," dedi Matka. "Fransızlar-"

"Kimse *gelmiyor*, aşkım. Belediye başkanı polis ve itfaiyeyi de alarak burayı boşaltıyor. Şimdilik saklayabildiğimiz kadarını saklamalıyız."

Babam Matka'nın mücevher kutusunu şifonyerden aldı ve yatağın üzerine attı.

"Önce teneke kutuları yıkayın ve kurutun. Değerli olan her şeyi gömmemiz gerek-
"

"Ama biz yanlış bir şey yapmadık Ade. Almanlar kültürlü insanlardır.
Hitler

onları bir çeşit büyü altında tutuyor."

Matka'nın annesi saf Alman, babası ise yarı Polonyalıydı. Uykudan uyandığında
bile çok güzeldi. Yumuşak ama kırılğan değil, doğal bir sarışın.

Babam onu kolundan yakaladı. "Senin kültürlü insanların bizim gitmemizi
istiyorlar ki

içeri gir. Görmüyor musun?"

Babam evde dolaşarak en değerli eşyalarımızı menteşeli bir kapağı olan metal
bir kutuda topladı: Matka'nın hemşirelik sertifikası, evlilik cüzdanı, bir

Matka'nın ailesinden küçük bir yakut yüzük ve aile fotoğraflarından oluşan bir
zarf. "Darı torbasını getir. Onu da gömeceğiz."

Matka lavabonun altından kanvas çantayı çıkardı.

"Saklanan Polonyalı askerleri bulmak için muhtemelen ev ev arama yapacaklar."

Babam sesini alçaltarak konuştu. "Yeni kurallar yayınladılar. Polonya artık

bir ülke olarak var. Lehçe konuşulmayacak. Tüm okullar kapanacaktır. Orada olacak

sokağa çıkma yasakları. Bunları ihlal etmek için pembe bir geçiş kartı gerekiyor ve silah kullanmamıza izin verilmiyor.

ya da kayak botları ya da istihkak limitimizi aşan herhangi bir yiyecek. Bu şeylere gizlice sahip olmak

cezalandırılabilir-" Babam yine bana baktı ve konuşmayı kesti. "Muhtemelen istedikleri her şeyi alacaklar."

Babam şifonyerin çekmecesinden eski gümüş tabancasını çıkardı. Matka geri adım attı,

ondan uzakta.

"Göm onu Ade," dedi gözlerini kocaman

açarak. "İhtiyacımız olabilir," dedi babam.

Matka ona sırtını döndü. "Silahtan iyi bir şey çıkmaz."

Babam tereddüt etti ve sonra silahı kutuya yerleştirdi. "Kız Rehberleri üniformanı göm, Kasia. Naziler izcileri hedef alıyor - bir grup izciyi vurdular.

Gdansk."

İçimden bir ürperti geçti. Babamla tartışmamam gerektiğini biliyordum ve değerli eşyalarımı

Teneke kutulardaki eşyalar: Pietrik'in bir zamanlar taktığı ve hâlâ onun gibi kokan yün atkı, Matka'nın benim için diktığı yeni kırmızı kadife elbise, Kız Rehberler üniforması gömleğim ve boyun atkım ve Nadia ile benim ineğe bindiğimiz bir resim. Matka sarmıştı

Annesinin olan Kolinsky samur tüylü boya fırçalarından bir set,

ve onları bir teneke kutuya ekledi. Babam teneke kutuların dikiş yerlerinde balmumu eritti.

O gece sadece yıldızlar aydınlatıyordu arka bahçemizi, sadece etrafındaki yabani otlar tarafından tutulan birkaç tahta kalasla çevrili bir toprak parçası. Babam paslı tahtanın üzerine bastı.

kürek bıçağını toprağa itti. Sert toprağı kek gibi kesti ve bir bebeğin taze mezarı gibi derin bir çukur kazdı.

Neredeyse bitirmiştik, ama karanlıkta bile Matka'nın onu tuttuğunu söyleyebilirdim.

Parmağındaki nişan yüzüğü, babam ona bir tane alamayacak kadar fakirken annesinin ona verdiği yüzüktü. Yüzük zarif bir çiçek gibiydi, üzerinde büyük bir

Ortadaki elmas koyu mavi safir yapraklarla çevriliydi. Matka'nın eli karanlıkta hareket ettikçe gergin bir ateşböceği gibi parlıyordu. "Elmas yastıktır

mum ışığına tepki vermesi için taşları kestikleri on yedi yüzlü yıllardan beri."

İnsanlar ona hayran kaldığında Matka şöyle derdi. Tepki verdi, parıldadı, neredeyse canlandı.

"Peki ya yüzüğün?" Babam sordu.

Ateşböceği onun arkasından uçarak kendini korumaya aldı. "O değil," dedi Matka.

Çocukken, karşıdan karşıya geçerken, Zuzanna ve ben hep kimin geçeceği konusunda kavga ederdik.

Matka'nın o yüzüğü takan elini tutmak zorunda kaldım. O güzel eli.

"Yeterince gömülmedik mi?" Dedim ki. "Burada yakalanacağız." Orada durup karanlıkta tartışmak sadece dikkat çekerdi.

"Keyfin bilir Halina," dedi babam. HazineLERimizi örtmek için çukura kürek dolusu toprak attı. Ben de ellerimle toprağı deliğın içine ittim ki işler yolunda gitsin.

daha hızlı, ve babam onu düzgünce sıkıştırdı. Sonra hazinemizi nereye gömdüğümüzü hatırlamak için adımlarını sayarak binaya geri döndü.

Kapıya on iki adım.

-

ZUZANNA NİHAYET EVİNE ÇALIŞAN DOKTOR VE HEMŞİRELERİN KORKUNÇ HİKAYELERİYLE GELDİ

Bütün gece yaralıları kurtarmak için uğraştılar. Enkaz altında kalan birçok kişinin hâlâ hayatta olduğu söyleniyordu. Kapımızın önünde Almanların sesini duyma korkusuyla yaşadık, kulaklarımız mutfaktaki radyoda, en iyi haberleri umarak ama en kötüsünü duyarak.

Polonya kendini savundu, büyük kayıplar verdi ama sonunda Almanya'nın modern zırhlı tümenleri ve hava gücüyle baş edemedi.

Matka'nın radyoda duyduklarını babama anlatmasıyla 17 Eylül Pazar günü uyandım. Ruslar da doğudan Polonya'ya saldırmıştı. Bunun sonu yok muydu?

bize saldıran ülkeler?

Annemle babamı mutfakta, ön pencereden dışarı bakarken buldum. Gevrek bir hava vardı.

Sonbahar sabahı, Matka'nın perdeleri arasından hafif bir meltem esiyordu. Pencereye yaklaştığımda, siyah takım elbiseli Yahudi adamların binanın önündeki molozları temizlediğini gördüm.

Bizim evimiz.

Matka kollarını bana doladı ve yol temizlendikten sonra

bir pansiyonun yeni kiracıları gibi Alman askerlerinin geçit törenini izledi.

dağ gibi bavullarıyla. Önce kamyonlar, sonra yaya askerler, da tanklarının içinde dimdik ve mağrur duran daha fazla asker geldi. En azından Zuzanna

Bu üzücü manzara, çünkü o sabah zaten hastanedeydi.

Matka tüm bunları izlerken babamın çayı için su ısıttı. Bizi bir arada tutmak için elimden geleni yaptım.

Hepsi olabildiğince sessiz. Belki sessiz olursak bizi rahatsız etmezler?
Sakinleşmek için

Matka'nın perdelerine tıgla işlenmiş kuşları saydım. Bir tarlakuşu. İki kırlangıç.

Bir saksağan. Saksağan yaklaşan ölümün bir işareti değil miydi? Bir kamyonun gürültüsü

daha yüksek sesle.

paniği bastırmak için derin nefes aldım. Ne geliyordu?

"Dışarı, dışarı!" diye bağırdı bir adam. Arnavut kaldırım taşları üzerinde çizmelerin korkunç takırtısı.

sürü vardı.

"Pencereden uzak dur Kasia," dedi babam, kendisi de bir adım geri çekilerek. Dedi ki

O kadar hazırlıksız bir şekilde söyledi ki korktuğunu anladım.

"Saklanalım mı?" Matka fısıldadı. Yüzüğünü çevirdi ve yüzüğünü kapattı.

Böylece taşlar avucunun içinde saklandı.

Babam kapıya doğru yürüdü, ben de dua etmekle meşgul oldum. İyi bir ses duyduk

Biraz bağırış çağırış ve emirler ve kısa süre sonra kamyon

uzaklaştı. "Sanırım gidiyorlar," diye fısıldadım Matka'ya.

Kapımıza bir vuruş ve ardından bir erkek sesi gelince sıçradım. " *aç!*"

Matka olduğu yerde donakaldı ve babam kapıyı açtı.

"Adalbert Kuzmerick mi?" dedi SS'lerden biri, şişinerek ve memnun bir şekilde içeri girdi

kendisiyle.

Babamdan iki el daha uzundu, o kadar uzundu ki şapkası neredeyse kapının tepesine çarpıyordu.

içeri girdiğinde. Kendisi ve yardımcısı tam Sonderdienst üniforması giymişlerdi,

Siyah çizmeli, şapkalı, korkunç kafatası amblemlili, iki ağzı açık

Gözleri delikti. Yanından geçerken üzerinde karanfil sakızı kokusu aldım. O da iyi beslenmiş görünüyordu,

Çenesini o kadar yukarı kaldırmıştı ki, tıraş olurken kestiği adem elmasının üzerine yapıştırılmış küçük bir beyaz kâğıt parçasından kanı görebiliyordum. Nazi kırmızısı bile kanıyordu.

"Evet," dedi babam, sakın bir şekilde.

"Posta merkezi iletişim müdürü mü?" Babam başını salladı.

İki muhafız daha babamı kollarından tutup bize dönüp bakmasına bile fırsat vermeden dışarı çıkardı. Peşinden gitmeye çalıştım ama uzun boylu olanı yolumu kesti.

copuyla.

Matka pencereye koştu, gözleri çılgına dönmüştü. "Onu nereye götürüyorsun?" Birden her yerim üşümeye başladı. Nefes almak zorlaşıyordu.

Sıska ve ilkinden daha kısa boylu bir başka SS adamı, göğsünde kanvas bir ekmek torbasıyla içeri girdi.

"Kocanız iş evraklarını nerede saklıyor?" diye sordu uzun boylu olan.

"Burada değil," dedi Matka. "Onu nereye götürdüklerini söyleyemez misiniz?"

Sıska olan evin içinde dolaşırken Matka parmakları göğsünde kilitli bir şekilde duruyordu

Çekmeceleri açıyor ve elimizde ne kadar kağıt varsa çantasına dolduruyordu.

"Kısa dalga radyo mu?" dedi uzun boylu olan.

Matka başını salladı. "Hayır."

Sıska gardiyanın dolap kapaklarını açıp

Elimizdeki azıcık yiyeceği de çantasına attık.

"Tüm erzak Reich'ın malıdır," dedi uzun boylu olan. "Size karne verilecektir."

Konserve bezelye, iki patates ve üzgün küçük bir lahana sıska olanın çantasına girdi. Sonra Matka'nın son kahvesinin bulunduğu rulo halindeki kâğıt torbayı aldı.

Ona uzandı.

"Oh, lütfen-kahve bizde kalabilir mi? tek şey bu."

Uzun boylu olan döndü ve uzun bir süre Matka'ya baktı. "Bırak onu," dedi, ve yardımcısı onu tezgahın üzerine fırlattı.

Adamlar üç küçük yatak odamızı adımladılar ve çekmeceleri çekip çıkardılar, çorapları ve iç çamaşırlarını yere attılar.

"Silahlar?" dedi uzun boylu olan, diğeri dolapları ararken. "Başka yiyecek var mı?"

"Hayır," dedi Matka. Daha önce yalan söylediğini hiç görmemiştim.

Ona bir adım daha yaklaştı. "Belki duymuşsundur, bir şeyi saklamak ölümle cezalandırılır."

"Anlıyorum," dedi Matka. "Kocamı ziyaret edebilseydim..."

Adamları arka bahçeye kadar takip ettik. Bahçenin her tarafı çitle çevriliydi,

SS askerleri orada dururken birden daha küçük göründü. Her şey normal görünüyordu ama bir hafta önce eşyalarımızı gömdüğümüz yer hâlâ dümdüzdü. Orada bir şeyin gömülü olduğu çok belliydi. Muhafızların adımlarını saydım.

Avluya doğru yürüdü. *Beş... altı... yedi...* Dizlerimin titrediğini görebiliyorlar mıydı?

Tavuğumuz Psina, gömülü hazinemizin yanına yaklaştı ve tırmalamaya başladı,

böcek arıyordum. Tanrım, kürek oradaydı, evin arkasına yaslanmıştı, toprak hala bıçağa yapışıyordu. Bizi Lublin Kalesi'ne mi götüreceklerdi yoksa sadece

Bizi bahçede vurup babamın bulması için mi bırakacaksın?

"Beni aptal mı sanıyorsun?" dedi uzun boylu muhafız, o noktaya doğru yürürken.

Sekiz...dokuz...

Solunumum .

"Tabii ki hayır," dedi Matka.

"Küreği getir," dedi uzun boylu muhafız yardımcısına. "Sen gerçekten de

Bu yanına kâr mı kalacak?"

"Hayır, lütfen," dedi Matka. Boynundaki zincirde taşıdığı Aziz Meryem madalyasını tutuyordu. "Ben Osnabrück'lüyüm aslında. Biliyor musun?"

Daha uzun boylu olan muhafız küreği aldı. "Elbette biliyorum. Kim gitmedi ki

Noel pazarı orada mı? Volksdeutsche olarak kayıt yaptırdınız mı?"

Volksdeutsche, Almanya'da yaşayan etnik Almanlar için kullanılan bir terimdi.

Almanya dışında. Naziler, Matka gibi Alman kökenli Polonya vatandaşlarına Volksdeutsche olarak kaydolmaları için baskı yaptı. Kayıt olduktan sonra ekstra yiyecek, daha iyi işler ve Yahudilerden ve Alman olmayanlardan el konulan mülklere sahip oldular.

Polonyalılar. Matka asla Volksdeutsche statüsünü kabul etmeyecekti, çünkü bu

Almanya, ama bu onu riske atıyordu, çünkü Reich'a karşı geliyordu. "Hayır, ama ben çoğunlukla Almanım. Babam sadece yarı Polonyalıydı."

Psina pürüzsüz noktanın etrafındaki toprağı kaşdı ve oradaki bir şeyi gagaladı.

"Alman olsaydın kuralları çiğnemezdin, değil mi? Reich'ın hakkı olanı esirgemezdin, değil mi?"

Matka onun koluna dokundu. "Tüm bunlarla uğraşmak çok zor. Anlayamıyor musun? Kendi aileni düşün."

"Kendi ailem ellerinde ne varsa Reich'a teslim ederdi." SS adamı

küreğı aldı ve olay yerine doğru ilerledi.

On... on bir...

Matka onu takip ederek, "Çok özür dilerim," dedi.

Adam Matka'yı görmezden geldi ve bir adım daha attı.

On iki.

Kutuya çarpmadan önce ne kadar kazacaktı?

Matka, "Lütfen bize bir şans daha verin," dedi. "Kurallar çok yeni."

Muhafız döndü, küreğe yaslandı ve Matka'yı baştan aşağı süzdü. Gülümsedi ve küçük sakız tabletleri gibi dişlerini açıkça görebiliyordum.

Ona doğru eğildi ve sesini alçalttı. "Belki şu kuralı biliyorsundur

sokağa çıkma yasağı?"

"Evet," dedi Matka, kaşlarının arasında küçük bir kırıışıklık vardı. Ayakkabılarının içinde kaydı.

"Bu, çiğneyebileceğin bir kural." SS adamı Matka'nın madalyasını baş ve işaret parmakları arasına alıp ovuşturdu ve bu sırada onu izledi.

Matka, "Sokağa çıkma yasağını ihlal etmek için pembe pasaport gerekiyor," dedi.

"Burada, cebimde." Madalyayı bıraktı ve elini

Kalbini.

"Anlamıyorum," dedi Matka.

"Bence anlıyorsun."

"Seni ziyarete gelirim bu işin peşini bırakacağını mı

söylüyorsun?" "Eğer duyduğun buysa-"

"Benim tanıdığım Almanlar kültürlü insanlar. İki çocuklu bir anneden bunu yapmasını isteyebileceğinizi düşünemiyorum."

Adam başını iki yana eğdi, dudağını ısırđı ve küreğı eline aldı. "Ben

Böyle hissettiğın için

üzgünüm." "Bekle," dedi

Matka.

Adam küreğı başının üzerinde havaya kaldırdı.

"Tanrım, hayır!" Matka ağladı. Adamın koluna uzandı ama artık çok geçti. Bir kez

Kürek havadaydı, onu durdurmak mümkün değildi.

Herta

1939

Gece yarısı, babam ve ben bodrum katındaki dairemizden altı blok yürüyerek

Düsseldorf'un daha güzel kısımlarına, hizmetçilerin evleri süpürdüğü beyaz taş evlere

sokakları ve pencere kenarlarındaki sardunyalı çimdikledim. Eylül sonlarıydı ama

Hava hala ılıktı, Hitler'in kampanyalarında başarılı olmasına izin verdiği için buna "Führer havası" diyorlardı. Polonya'da kesinlikle işe yaramıştı.

Basamakları tırmanarak buzlu cam üzerine beyaz boyalı, filigranlı demir işlemeli çift kapıya ulaştım. Gümüş düğmeye bastım. Katz evde miydi?

Buzlu camın arkasında belli belirsiz bir parıltı vardı ama iki yanındaki gaz lambaları

kapının ışığı yanmıyordu. Babam karanlıkta sokakta bekledi, kolları

orta bölümünü.

O yıl yirmi beş yaşındaydım ve babamın semptomları onu

hastaları tedavi eden Katz adında yaşlı bir Yahudi'yi aradı. Biz

Yahudilere doktor denmesine izin verilmiyordu. "Hastaları tedavi edenler" terimi tercih edilmiştir. Ne de

Aryanların Aryan olmayan doktorlara gitmesine izin verilirdi, ancak babam nadiren kurallara uyardı.

Kapı zili evin derinliklerinde bir yerde çaldı. Bir Yahudi'nin evine hiç adım atmamıştım.

ve bunu yapmak için acelesi yoktu, ama babam ona eşlik etmem için ısrar etti. I

orada mümkün olduğunca az zaman geçirmek istedim.

Buzlu camın arkasında daha parlak bir ışık belirdi ve karanlık bir şekil bana doğru ilerledi. Sağımdaki kapı bir aralıkla açılarak eski bir tıp fakültesini ortaya çıkardı.

Sınıf arkadaşım, üniversitede artık hoş karşılanmayan pek çok Yahudi öğrenciden biriydi. Tamamen giyinikti, gömleğini pantolonunun içine sokmuştu.

"Gecenin bu saatinde ne istiyorsun?" dedi.

Katz arkasından merdivenlerden indi, adımları kalın halıda ses çıkarmadan ilerliyordu, gece mavisi sabahlığının kuyruğu arkasından uzanıyordu. Tereddüt etti, kamburlaştı.

Bir kocakarı gibi, gözleri kocaman. Gestapo'yu mu bekliyordun?

Babam topallayarak ön merdivenlerden çıktı ve yanımda durdu. "Affedersiniz, Doktor Bey," dedi, bir eli kapının pervazındaydı. "Rahatsız ettiğim için özür dilerim ama ağrılarım dayanılmaz."

Katz babamı tanıdığı anda gülümsedi ve bizi içeri aldı. Biz geçerken

Eski tıp öğrencisi bana kısık gözlerle baktı.

Katz bizi, duvarları deri ciltli kitap raflarıyla kaplı, dairemizin üç katı büyüklüğündeki panelli çalışma odasına götürdü. İkinci kata, daha fazla kitap rafıyla kaplı raylı bir balkona çıkan döner bir merdiveni vardı. Katz duvardaki bir düğmeyi çevirdi ve üzerimizdeki binlerce buz sarkıtının asılı olduğu kristal avize canlandı.

Katz babamı kral tahtına benzeyen bir sandalyeye oturttu. Ben de

Parmaklarımın uçları sandalyenin kolunda, ipliklerle dokunmuş kırmızı şam kumaşının üzerinde

altından, pürüzsüz ve serin.

Katz, "Hiç rahatsız olmadım," dedi. "Sadece okuyordum. Çantam, lütfen, ve bir bardak

Herr Oberheuser için bir bardak su," dedi omzunun üzerinden eski tıp öğrencisine. Genç adam dudaklarını sert bir çizgiyle birbirine bastırdı ve odadan çıktı.

"Ağrı ne zamandır ?" Katz sordu.

Çok fazla Yahudi tanımamıştım, ama onlarla ilgili birçok hikaye okumuştum.

okul kitaplarında ve *Der Stürmer*'de. Kavrama ve kontrol etme. Hukuk ve tıp işlerinde piyasayı ele geçirmek. Ama Katz, babamı görmekten neredeyse mutlu görünüyordu,

Böyle bir saatte onu rahatsız ettiğimiz için. İşinde mutlu bir adamdı.

"Akşam yemeğinden beri," dedi babam karnını kucaklayarak.

O sırada tıp fakültesini bitirmek üzereydim ve bana danışmanlık yapabilirdim.

ama Katz'ı görmek için ısrar etti.

Katz onu incelerken ben de odayı inceledim. Siyah-beyaz mermer

şömine, kuyruklu piyano. Raflardaki kitaplar yağlanmış ve tozlanmış görünüyordu, her biri

Onkel Heinz'ın kasap dükkanında yarı zamanlı olarak kızartmaları keserek bir yılda kazandığımdan daha değerli bir tane. Hiç şüphesiz aralarında iyi kullanılmış bir Freud cildi de vardı.

Odanın etrafında duran birkaç lamba, hiç kimse yokken bile ışık havuzları oluşturuyordu.

kimse onları kullanmıyordu. Keşke Mutti bu savurganlığı görebilseydi.

Katz babamın boynunun kenarlarını parmakladı. Babamın elini kendi elini almak için çevirdiğinde

Nabız, ışık Katz'ın sabahlığının kolunda gümüş iplikle işlenmiş büyük bir *K* harfini yakaladı.

"Horschaft fabrikasında çalışmak buna neden oluyor olabilir," dedi babama. "Ben olsam orada çalışmayı derhal bıraktırdım."

Babam yüzünü buruşturdu, teni solgunlaşmıştı. "Ama o iş olmadan yaşayamayız." "En azından havalandırılmış bir alanda çalışın."

Eski tıp öğrencisi elinde kristal bir bardak suyla döndü ve

yanımızdaki masaya bıraktı. Bunu babama vermeyi kendine yediremedi mi? Çok az şey yaptı.

Babamın onun yanında olduğunu biliyordu. Eğer o kadar hasta olmasaydı, babam

Arka yatak odamızda bir tramvay dolusu insan.

Katz bir şişeden babamın eline bir hap sıkıştırdı ve sonra gülümsedi. "Ücretsiz."

Böyle mi ? Sizi yaptı, da daha fazlasını mı istedi? Bizim

Okul kitaplarında Yahudilerin çalışkan Almanları zayıflatmak için kullandıkları çeşitli stratejiler anlatılıyordu. Tıp dünyasını ele geçiriyorlardı. Profesörlerimin söylediğine göre

Araştırma sonuçları konusunda cimri davranmışlar ve bulgularını kendi çevreleri dışında pek paylaşmamışlardır.

Babam ilaçlarını içerken ben de kitaplıktaki kitaplara göz attım: *Klinik Cerrahi. İnsanlarda ve Omurgalılarda Embriyo Gelişim Aşamaları. Dış Göz Hastalıkları Atlası* ve *Frengi ve Zührevi Hastalıklar Atlası* gibi başlıklara sahip yeşil deri ciltlerin tüm rafları.

"Okumayı sever misin?" Katz sordu.

"Herta yakında tıp fakültesinden mezun olacak," dedi babam. "Hızlandırılmış bir programla. Cerrahiyle ilgileniyor." Almama izin verilen birkaç cerrahi dersinde başarılı oldum, ancak bir kadın olarak, nasyonal sosyalizm altında cerrahide uzmanlaşmak.

"Ah, cerrah," dedi Katz gülümseyerek. "Doktorların kralı, ya da en azından cerrahların

Sanırım öyle." Raftan yeşil kitaplardan birini çekti. "*Genel Cerrahi Atlası*. Okudunuz mu?"

Kitabı bana doğru iterken hiçbir şey söylemedim. Bazı Yahudiler paylaşıyor gibiydi.

"Buradaki her şeyi öğrendikten sonra geri getir, sana bir tane daha vereceğim." dedi.

Ona dokunmadım. Bir Yahudi'nin kitabını alsam insanlar ne derdi?

"Çok cömertsiniz Herr Doktor," dedi Peder. "Israr

ediyorum," dedi Katz, hâlâ kitabı uzatarak.

Ağır görünüyordu, deri kapağı yumuşaktı, altın kabartmalıydı. Böyle bir şeyi ödünç alabilir miyim?

şey mi? Ben istedim. Okumak için değil. Ders kitaplarım *vardı*. Çirkin ve ikinci el, kenarlarına başkalarının notları çizilmiş, oluklarında ekmek kırıntıları var. Bu

kitap güzel bir şeydi. Onunla görülmek, sınıfa girmek güzel olurdu.

ve masamın üzerine gelişigüzel bıraktırdım. Mutti onu almama izin verdiği için babama öfkelenirdi ama sadece bu bile buna değdi.

Katz'dan kitabı aldım ve döndüm.

"Dili ," dedi babam. "Ve hızlı bir okuyucu. Yakında iade edecektir."

-

YARARLI BİR KİTAPTİ, bazı yönlerden tıp fakültesi ders kitaplarımızdan daha ayrıntılıydı. Bir haftadan kısa bir sürede, "İnflamasyon ve Doku Onarımı"nı okudum.

"Lenfatik Sistem Kanseri" aracılığıyla. Metin ve renkli levhalar babamın durumu hakkında ek bilgiler sağladı. Epitelyom. Sarkom. Radyum

tedavileri.

Katz'ın kitabının son bölümünü bitirdiğimde, "Amputasyonlar ve

Protez" başlıklı makaleyi okudum ve orada tarif edilen iki yeni cerrahi düğümü uyguladım.

Yahudi'nin evine geri götürmüş, başka bir tane umarak.

Oraya vardığımda ön kapılar ardına kadar açıktı ve SS'ler karton kitap kutularını, Katz'ın siyah sağlık çantasını ve tekerlekleri havada dönen beyaz hasır bir bebek arabasını kaldırıma taşıyorlardı. Birisi, Katz'ın

Katz'ın piyanosunda Alman halk ezgisi.

Kitabı göğsümde sıkıca tuttum ve eve doğru yola çıktım. Katz gelmeyecekti.

bunun için geri. Herkes bu tutuklamaları biliyordu. Çoğu zaman bu tutuklamalar

Gece. Birinin eşyalarının bu şekilde alındığını görmek üzücüydü ama Yahudiler

uyarılmışlardı. Führer'in isteklerini biliyorlardı. Bu talihsiz bir durumdu ama

Yeni değildi ve Almanya'nın iyiliği içindi.

Bir haftadan kısa bir süre sonra beş oğlu ve bir kızı olan yeni bir ailenin o eve bavullar ve bir kuş kafesi taşıdığını gördüm.

-

ANNEM, şehrin zengin bir bölgesi olan Oberkassel'de köprüünün karşısındaki kardeşi Heinz'ın et marketinde çalışmaktan MUTLUYDU ve bana orada bir iş bulmuştu

Hem de çok. Küçük bir dükkândı ama Heinz her santimini etle doldurmuştu. Jambonları ve

Dükkanın ön tarafında uzun domuz kaburgaları çamaşır ipindeki çoraplar gibi dizilmişti ve bütün domuzlar bağdaş kurmuş, karınları genişçe yarılmış, parlak iç organları kepçeyle çıkarılmış halde sergileniyordu.

ve kurtarıldı.

İlk başta gördüğüm manzara karşısında irkildim ama cerrahiyle ilgilenen bir tıp öğrencisi olarak

giderek en beklenmedik yerlerdeki güzelliği görmeye başladı. Bir fildişinin şaşırtıcı

yayılmış göğüs kafesi. Bir buzağının kesik başı, uykudaymış gibi huzurlu, kirpiklerinin saçakları nemli kürke karşı siyah.

Heinz sık sık, "Bir hayvanın her parçasını iyi değerlendiririm," derdi. "Her şey ama

ciyaklama." Camlar buğulanana kadar bütün gün ocakta domuz parçaları kaynattı ve

Dükkân her nasılsa sadece bir kasap dükkânının yapabileceği gibi hem pis hem de tatlı kokuyordu.

Daha fazla sayıda Yahudi şehri terk ettikçe, az sayıdaki kaliteli et üreticilerinden biri haline geldik.

Dükkanlar ayrıldı ve işler her geçen gün gelişti. Bir öğleden sonra Heinz bir haber ilettili.

Ön tezgâhta iki sıra halinde dizilmiş müşterilerin yararına.

"*Platz*'a gitmelisiniz hanımlar. Depolardaki her şeyi satıyorlar. Frau Brandt'ın orada ipek astarlı samur bir palto bulduğunu duydum.

Çabuk, şimdi."

Kimse Yahudilerden alınan eşyaları sattıklarını söylemedi ama hepimiz biliyorduk.

Heinz'ın eşi *Tante* Ilsa, "İnsanların eşyalarını böyle alıp götürmeleri ne kadar kötü," dedi ve dükkandan olabildiğince uzak durmaya çalıştı. Geldiğinde de yanında

Bir keresinde iltifat ettiğim çilekli marmelatından bir kavanoz aldım. Ilsa onu sakladı

Yaz olmasına ve sadece iki dakika kalmasına rağmen paltosunu sıkıca sarmıştı. "Birinin eşyalarını sanki ölmüş gibi karıştırmak günahtır."

Tante Ilsa tıp fakültesi masraflarımın çoğunu karşıladı. Vücuduna göre çok küçük bir kafası olan, uzun boylu ve nazik bir kadın olan nazik bir peygamberdevesi, büyük bir

Annesi ona çok para ve *Onkel*'in ne kadar Heinz anırdı.

Heinz gülümsedi ve domuz gözleri şişman yüzünün kıvrımları arasında kayboldu.

"Merak etme Ilsa. Muhtemelen şimdiye kadar ölmüşlerdir," dedi.

Müşteriler arkalarını döndüler ama onun haklı olduğunu biliyordum. Eğer Ilsa dikkatli olmazsa

Kendi hatırı sayılır eşyaları da Yahudilerle birlikte orada kalacaktı. Boynundaki altın haç onu korumuyordu. Ilsa, Heinz'ın buzdolabında ne yaptığını biliyor muydu? Belki de içgüdüsel bir düzeyde, bir buzağının

Kesim günü huzursuzdu.

"Yahudi Krystel'in dükkânı kapandığında gözyaşı dökmüştün Ilsa. Kendi karım bir Yahudi

arkadaş, rakipten alışveriş. Bu sadakattir, değil mi?" "Onda

sevdiğim yavru tavuklar var."

"*Vardı*, Ilsa. Bunun yayılması işime yardımcı olmuyor. Yakında sen de

Pranger-Liste. "

Dilimi tuttum, ama *Tante* Ilsa'nın adını Yahudi mağazalarından alışveriş yapan Alman kadınların kamuya açık listesi *olan Pranger- Liste'de* görmüştüm.

Kasaba, uzanan siyah bir şerit.

"Krystel'in karısını *burada* göremezsiniz," dedi Heinz. "Tanrıya şükür. Ve artık

Frau Zates de. Bir lahana istiyor ama sadece yarısını ödeyecek. Yarım lahanayı kim alır? Ben keserim, peki diğer yarısını kim alır? Hiç kimse."

"Sadece yarısına ihtiyacı varken neden tamamını alsın ki?" Ilsa sordu.

"*Tanrım*, bunu bilerek yapıyor. Görmüyor musun?"

"Baş parmağını teraziden uzak tut, yoksa müşterin *olmaz*, Heinz."

Mutti ve ben Heinz ve Ilsa'yı tartışmaları için bıraktık *ve platz*'daki satışa doğru yürüdük. Mutti'nin alışveriş yapacak vakti nadiren olurdu, çünkü her gün beş buçukta kalkıp evlere temizliğe gitmeden ya da dükkânda çalışmadan önce tamirat yapardı.

Teşekkürler

Führer'in ekonomik mucizesi sayesinde öğleden sonraları daha az çalışıyordu ama yine de

Günün sonunda da aynı şekilde yorgun görünüyordu. Caddenin karşısına geçerken elimi tuttu.

pürüzlü cildini hissettim. Kızarmış ve soyulmuş bulaşık tası ellerine zar zor bakabiliyordum.

Tuvaletleri ve bulaşıkları temizlerken. Hiçbir lanolin kremi onları iyileştiremezdi.

Meydanda toplanan insanlar Wehrmacht askerlerinin ev eşyalarını fırlatmasını izledi.

eşyaları büyük yığınlar halinde ve daha ince eşyaları masalarda sergiliyordu. Nabzım hızlandı.

kullanım ve cinsiyete göre sıralanmış yığınlara yaklaştı. Ayakkabılar ve el çantaları.

Kasalar dolusu mücevher. Paltolar ve elbiseler. Hepsi en iyi tarzda değil ama biraz avlanınca, en iyi etiketleri neredeyse bedavaya bulmak mümkündü. Bu Mutti'nin ruh halini yükseltti ve bizim için bir yığın yapmaya başladı.

"Bak, Chanel," dedim, kırmızı bir şapka uzatarak.

"Şapka yok," dedi Mutti. "Bitlenmek mi istiyorsun? Hem neden en değerli varlığını olan saçlarınızı örtüyorsunuz?"

İltifattan memnun bir şekilde şapkayı yığının üzerine geri attım. Omuz hizasındaki saçlarım beyaz sarı olmasa da, çoğu kişi doğru ışıkta bal sarısı olduğunu düşünebilirdi, bu iyi bir şeydi, çünkü her Alman kızı sarı saç istiyordu ve peroksit kullanımı teşvik edilmiyordu.

Bir yığın tuvalin ve çerçeveli resmin yanından geçtik. Kucaklaşan iki adamın resmi en üstte duruyordu, tuval aşağıdaki bir heykelden bir mızrakla delinmişti.

"Tanrım, Yahudi sanatı," dedi Mutti. "Duvara şöyle bir takvim asamazlar mı? geri için?"

Eczaneden eve dönerken, babam yığınların yanında bize katıldı.
Bu

Yüzündeki kırışıklıklar o gün daha derin görünüyordu. Kanepede zor bir gece geçirdi.

Masadan bir hatıra defteri aldım ve sayfaları çevirdim, siyah ve beyaz sayfaları geçtim.

Birinin plaj tatilinin beyaz fotoğrafları.

"Bu çok onursuzca," dedi Peder. "Siz ikiniz kendinize Hristiyan mı diyorsunuz?"

Tabii ki onaylamadı. Neden bizimle konuşmak için durmuştu ki? Fırlatıp attım.

Karalama defteri yığınınımızın üzerinde.

"Anton, biraz rahatlayamaz mısın?" Mutti söyledi.

Çerçeveleli tuvalerin arasından otlayan inekleri gösteren iki tablodan birini çıkardım. İyi yapılmış, hatta belki de bir ustalık eseriymiş. Geleneksel

Alman sanatı. Tam da Propaganda Bakanlığı'nın uygun bulduğu ve her kültürlü kadının sahip olması gereken bir şey.

"Ne düşünüyorsun, Mutti?"

Mutti inekleri işaret etti ve güldü. "Oh, , *Kleine Kuh*. "

Kleine Kuh, Mutti'nin bana taktığı lakaptı. Küçük düve. Çocukken ona hatırlattığım kahverengi bir ineği vardı. Uzun zaman önce onun kadar narin olmamanın üstesinden gelmişim.

ve annem gibi sarışındı, ama ismi hala canımı sıkıyordu.

"Herta'ya öyle deme," dedi babam. "Hiçbir kıza inek denmemeli."

Dinleyen bir kanun kaçağı olsa bile babamın desteğini almak güzeldi.

yabancı yayınları izliyor ve eline geçen her yabancı gazeteyi okuyordu. İki tabloyu aldım ve bizim yığının içine koydum.

"Tüm bunların sahipleri nereye gitti?" Genel bir fikrim olsa da sordum.

"Sanırım KZ'ye," dedi Mutti. "Bu onların kendi hatası. Kenara çekilebilirlerdi. İngiltere'ye gidebilirlerdi. Çalışmıyorlar; sorun da bu."

"Yahudilerin işleri var," dedi babam.

"Evet, *tabii ki*, ama hangi işler? Avukatlık mı? Bu gerçek bir iş değil. Fabrikalar onların ama işi onlar mı *yapıyor*? Hayır. Onlar için çalışmaktansa on iş yapmayı tercih ederim."

Mutti yığının içinden bir sabahlık çıkardı ve havaya kaldırdı. "Bu sana uyar mı?"

Anton mu?" Babam ve benim eski sahibinin kim olduğunu anlamak için kolundaki gümüş *K* harfini görmemize gerek yoktu.

"Hayır, teşekkür ," dedi ve Mutti yığınları gözden geçirerek uzaklaştı.

"Emin misiniz, baba?" Sabahlığı aldım ve ona uzattım. "Bu bir güzel bir tane."

Bir adım geri çekildi. "Sana ne oldu Herta? Kızım nerede?"

En muhtaçlar için para toplama kutusunu her zaman ilk eline alan o şefkatli kalbi? Katz

öğrenebileceğin adamdı."

"Ben değişmedim." Beni pek desteklemediği, hatta sevmediği belliydi ama Bunu yayınlamak zorunda mıydı?

"Katz şefkatliydi. Sevgisiz bir doktor tamirci gibidir."

"Tabii ki merhametliyim. Bir insanı değiştirebilmenin nasıl bir şey olduğunu biliyor musun?"

Bir insanın hayatı sadece bu ellerle mi geçer?"

"Hitler varken asla bir cerrah olamazsın. Bunu göremiyor musun? Senin neslin çok inatçı."

etmekten nefret de, cerrah konusunda haklıydı. Bir cerrah olarak

Tıp fakültemdeki bir avuç kadın arasında, cerrahiyi bir kenara bırakıp dermatoloji okuyabildiğim için şanslıydım ve sadece temel cerrahi eğitimi almıştım.

"Hepimiz fedakârlık yapmalıyız ama Almanya benim neslim sayesinde değişiyor. Böyle

sizinkinin bize yoksulluk."

"Hitler ölümü olacak, sadece istediğini alıyor-"

"*Sessiz ol baba,*" dedim. Toplum içinde bu şekilde cevap vermesi ne kadar tehlikeliydi. Parti liderleri hakkında şakalar bile yaptı. "Hitler bizim umudumuz. Kısa sürede gecekondulardan kurtuldu. Ve almak *zorunda*. Almanya genişleme alanı olmadan gelişemez. Kimse kaybettiğimiz toprakları geri vermeyecek."

Pek çok ebeveyn, çocukları tarafından ihbar edilme korkusuyla onlarla yüzleşmekten çekinir hale gelmişti ama babam öyle değildi.

"Kendi kibrini beslemek için Almanya'yı öldürüyor."

"Bu savaş haftalar içinde bitecek. Göreceksiniz," dedim.

Küçümseyici bir el sallayarak döndü.

"Doğruca eve git ve ikindi kahvesinden önce dinlen, baba."

Yoldan geçen bir tramvaydan zar zor kaçarak uzaklaştı. Babamın biraz kestirmesi gerekecekti.

Bu

Kanser vücudunda bir parti veriyordu. Katz onun yaşamasına yardım edebilir miydi? Hayır.

Böyle düşüncelerle vakit kaybetmek iyi. Yığınlar arasında tıp kitapları aramakla meşguldüm.

Mutti aceleyle geldi. "Gül kokulu sabun buldum... ve bir tost makinesi."

"Babam için endişelenmiyor musun, Mutti? İhbar edilecek. Hissedebiliyorum. o."

Annem ve babamın her ikisi de Alman kanı taşıyor olmalarına rağmen saf Alman soyu 1750'lere kadar uzanır, babam bu konudaki eksikliğini gizleyemezdi.

Parti için coşku. Geleneksel çizgili Alman bayrağını hala

Mutti'nin yeni kırmızı Parti penceresinin yanındaki ön pencere, gerçi Mutti onunkini hep yan pencereye taşıyordu. Dışarıda asılı gamalı haçlı bayraklar denizinde kimse onu fark etmedi.

ama birinin onu ihbar etmesi an meselesiydi.

"*Ja, feind hirt mitt, Herta,*" dedi Mutti. Düşman dinliyor.

Beni daha yakına çekti. "Bunun için endişelenme, *Kleine Kuh*. İşine odaklan."

"Sadece dermatolojiye iznim var-"

Mutti parmaklarını ön koluma bastırdı. "Kes şunu. Sen de o adamlarla çalışacaksın.

en iyi ve en parlak yakında. Sonuna kadar

gidebilirsiniz." "Birinin babamı dizginlemesi

gerek."

Mutti arkasını döndü. "Bunları evimizde bulundurursak insanlar ne der?"

dedi, elindeki ekmek kızartma makinesine doğru başını sallayarak.

Seçtiğimiz eşyaların parasını ödedik: tost makinesi, albüm, tablolar ve

Mutti'nin uğruna bitlenme riskini göze aldığı lüks bir eşya olan, cam gözlü kafaları hâlâ takılı bir vizon çalıntı. Askerler Mutti'nin söylediği gibi bir doktorun çerçeveli diplomasını attılar.

Aryan kanı sertifikasını sergilemek için kullanacağı ve birkaç kanvas koşu ayakkabısı

Ben. Hepsi sadece on mark için. Nadiren tost ekmeğimiz olurdu ve Mutti'nin böyle bir kürk giyebileceği bir yere gitmeye gücü yetmezdi, ama yüzündeki gülümseme

her şeye değer.

-

Yatılı bir gezi için yeni koşu ayakkabılarıma sahip olduğum için mutluydum.

Bir sonraki hafta, yarı çam ormanı içinde yer alan Camp Blossom'da şaperonluk yapacaklar.

Düsseldorf'un kuzeyinde bir günlük tren yolculuğu. İnanç ve Güzellik Derneği tarafından yönetiliyordu,

BDM, Bund Deutscher Mädel ya da League of Deutschland'a bağlı olan

Alman Kızları, Nazi Partisi gençlik hareketinin kadın kanadı. İnanç ve

Güzellik Cemiyeti, onları ev hayatına ve anneliğe hazırlamak için sadece büyük kızlar içindi. Bu yatılı gezi, genç kızları ev hayatına ve anneliğe

ve birim lideri olarak benim görevim de kabinimdeki kızlarla ilgilenmekti.

-Kolay bir iş değil.

Birim liderleri günlük görevlerini aldılar ve ben zanaat kulübesine gönderildim.

Çünkü amatörce suluboya resim yapmayı ve topal boyunluklar örmeyi tamamen zaman kaybı olarak görüyordum. Ayrıca, benim hatırı sayılır yeteneklerim sanatın dışında yatıyordu.

Dünya. Kapsamlı tıp eğitimimle, kampı yönetiyor olmalıydım.

sağlık kliniği, ama bir tanesi ihtiyaç duyulan yerde hizmet veriyor. En azından kulübe

Göl, ağaçların kırmızı ve turuncu renklerini yansıtıyordu.

El işi kulübesinde çalışmak üzere görevlendirilen bir başka kız olan Pippi de bir öğleden sonra bana katıldı. Pippi'yi ikimiz de BDM'ye katıldığımızdan beri tanıyordum.

Benden birkaç yaş küçüktü, iyi arkadaşlık, en iyi arkadaş olma yolunda ilerliyorduk,

Her kızda olan bir şey. Pippi ve ben BDM'deki her şeyi birlikte yapmıştık. Rozetlerimizi ve liderlik kordonlarımızı kazandık. Sırayla

toplantılarda bayrak. Kampta yemeklerimizi paylaştık ve hatta el sanatları kulübesindeki çalışma masalarını birlikte topladık.

"Acele edelim," dedim. "Yağmur yağmak üzere."

Pippi masalardan makasları aldı ve onları odanın etrafındaki metal kutulara yerleştirdi. Bu konuda çok yavaştı.

Başıyla pencereyi işaret etti. "Bakın kim bekliyor."

Ormanın kenarında, biri sarışın, diğeri siyah saçlı iki çocuk, bir arabanın yanında duruyordu.

Kıyıya yanaşan kayığın arkasında kumda derin bir çukur vardı. Onları tanıdım, komşu erkek kampından birim liderleri, kamp üniforması haki gömlekler giymişlerdi

ve şortları vardı. Tekne mürettebatının bir parçasıydılar. Tabii ki yakışıklı çocuklar. Alman gençlik kamplarında ırksal değeri düşük hiçbir kampçıya izin verilmezdi.

çekiciydi, ırksal olarak saf olduğu garantiydi. Kafalarımızı ve burunlarımızı kumpaslarla ve kraniyometrelerle ölçmeye gerek yoktu. Hepimiz saf genetik geçmişimizi sunmuştuk.

Teknenin kürek kilitleriyle oynadılar ve tekne kulübesine göz attılar. "O

çocukların ne istediğini biliyorsun, Pippi."

Pippi lavabonun üstündeki aynada yüzünü kontrol etti. Yanında bir poster asılı duruyordu.

Duvarda raptiyeler vardı: ALMAN OLDUĞUNUZU UNUTMAYIN! KANINIZI SAF TUTUN!

"Ne olmuş yani? Sadece denemek istiyorum. Eğlenceli bir şey."

"Eğlenceli mi? Çiftler ormana gitmeden burada bir bayrak yarışını bitiremeyiz."

Kimse kazanmayacaksa yarışın ne anlamı var?

Blossom Kampı'nda personel, Aryan çiftlerin çiftleşmesi halinde bunu görmezden gelmeye teşvik ediliyordu. Eğer hamilelik gerçekleşirse, anne lüks bir SS kampına gönderiliyordu.

spa-klinik ve sağlıklı bir çocuğun doğumu kutlanırdı, annenin kim olduğuna bakılmaksızın

evlenmişti. Almanya'nın geleceği ÷lkemizin nüfusuna bağlı olduğu için çocuklara bu kadar odaklanılması elbette anlaşılabilir bir durumdu. Ama benim gözlerim

Doktor olduğum için hamileliği göze alamadım. Bir makas çıkardım.

metal kutulardan birini alıp şortumun cebine sakladım.

Pippi'nin gözleri büyüdü. "Hiç kendin yaptın mı?" diye sordu rahat bir sesle.

"Acıyor, biliyorsun. Ve ne derlerse desinler, eğer bir bebeğin olursa

BDM'den gönderilmiş, Wernigerode'a sevk edilmiş. Hiçliğin ortasına."

Pippi şortunun cebinden bir yığın kartpostal çıkardı. Kartpostallarda

Die Mutter-hauser des Lebensborns, görkemli bir dağ evi. Bir tanesinde bir hemşire

SS bayrağı altında ağaçlarla çevrili bir terasta fırfırlı bir beşie.

"Tatilde olmak gibi bir şey olduğunu söylüyorlar - her şeyin en iyisi. Et. Gerçek tereyağı

."

"Belki, ama baba bu işe karışmayacak. Çocuk doğduktan sonra onu alırlar.

yabancılar tarafından büyüt÷lmek üzere götür÷ld÷."

"Her şeyin üzerine ıslak bir ört÷ seriyorsun, Herta," dedi, eliyle kendini yelpazeleyerek.

Kartlar.

Çocuklar tekneyle oynamayı bitirdikten sonra elleri ceplerinde öylece durdular. Oyalamaya çalıştım, gitmelerini bekledim ama sonunda gitmek zorunda kaldık.

Pippi ve ben yan yana kulübemize giden patikadan aşağı inmeye başladık. Döndük ve

Çocuklar bizi takip ediyor, adımlarını hızlandırıyorlardı ve Pippi dudağını ısırarak gülümsedi. "Acele et," dedim Pippi'yi kolundan çekerek.

Çocuklar hızlandı ve Pippi ile ben ormana doğru yola çıktık. Arabadan ayrıldım.

Başarılı bir koşucu olan Pippi arkamda kalırken, ben patikaya girip alçak çalıların ve çalıların arasından geçtim. Koşarken makasın ucu bacağıma battı.

Neden bu bana kendimi garip bir şekilde canlı hissettirdi?

Akan bir derenin yanındaki terk edilmiş bir kulübenin uzak tarafına koştum ve

yosunlu bankta çömelmişim. Nefesimi tutarak makasımı yere bıraktım ve uyluğumdaki yarayı inceledim. Yüzeysel bir yaraydı ama şaşırtıcı miktarda kan üretmişti. Akan suyun sesine rağmen, çocukların

Pippi'yi yakalamak.

"Çok hızlı koşuyorsun," dedi gülerek. Üçü kulübeye tırmandı ve ben

Hissettiğim kıskançlığı bir kenara ittim. Böyle yakışıklı bir adamı öpmek nasıl olurdu?

Çocuk mu? Pippi yenik düşerse amirime söylemem gerekir mi?

"Ne kadar iyi öpüşüyorsun," dediğini duydum Pippi'nin.

Yatak yaylarının gıcırtısını, Pippi'nin daha fazla kıkırdamasını ve ardından iniltileri duydum

bir çocuktan. Diğer neredeydi? İzliyor muydu?

Pippi utanç verici derecede az direnç gösterdi ve onların sert ve yüksek sesle nefes aldıklarını duydum. Nasıl yapabildi?

"Giysilerinizi üzerinizde tutamıyorsunuz," dedi bir

çocuk. "Burası çok kirli," dedi Pippi.

Orada hareketsizce çömelmiştim, çünkü herhangi bir hareket yerimi belli edecekti. Pippi tüm bunlardan keyif alıyor gibiydi ama sonra fikrini değiştirdi.

"Hayır, lütfen," dedi. "Geri dönmem gerek-"

"Bu kadar uzağa gitmek adil değil-"

"*yakıyorsun*," diye bağırdı. "Herta!"

Arkadaşlar birbirine yardım eder, ama onu uyarmıştım. Neden dinlememişti? Onun eksikliği

disiplin zayıflığıydı.

"Yardım edin!" Pippi ağladı. "Birisi, lütfen-"

Ona yardım etmek sadece beni tehlikeye atardı ama onu bu durumda bırakamazdım. I

Soğuk ve ağır makası eline aldı ve neredeyse karanlıkta çürümüş kulübenin merdivenlerine doğru yürüdü.

Paravan kapı menteşelerinden ayrılmış bir şekilde yerde duruyordu, bu yüzden kapı aralığı iyi bir görüş sağlıyordu. İçeride bir sürü paslanmış metal yatak vardı ve Pippi

tek yatay olanın üzerinde yatıyordu. Çökmüştü, şilte lekeli ve yırtıktı.
Çocuklardan biri onun üstünde yatıyordu, karanlık odada kıçı mavi-beyazdı,
pürüzsüz ve sertti ve kız ağladıkça pompalıyordu. İkinci çocuk, siyah saçlı olan,
Pippi'nin omuzlarını tutarak yatağın başında durdu.

Eksik döşeme tahtalarından oluşan boşlukların üzerinden
geçerek kabine girdim. "Kes şunu," dedim.

İkinci çocuk beni görünce parladı, belki de kendisi için bir şans umuyordu. I
Karanlık odada donuk bir gümüş rengi olan makası salladı.

"O ciddi," dedi siyah saçlı çocuk. Pippi'nin omuzlarını serbest bıraktı.

Sarışın olan, Pippi'nin üzerine yeni bir güçle atladı.

onun geri .

Bir adım daha yaklaştım. "Bırak onu,"

dedim. "*Gidelim*," dedi siyah saçlı çocuk.

Sarışın kendini Pippi'nin üzerinden çekti, yerden şortunu aldı ve gitti.

Arkadaşıyla birlikte, ikisi de makasımdan kaçıyordu. Pippi yatağın üzerinde
öylece ağlıyordu. Boynumdaki bandanayı çözdüm ve yatağın üzerine koydum.

"Bunu kendini temizlemek için kullanabilirsin," dedim.

Onu bıraktım ve çocukların gittiğinden emin olmak için dışarı çıktım. Geri
gelmeyeceklerinden emin olunca dereye doğru yürüdüm. Makası kaldırdım ve

için

Uzun saçlarımdan bir avuç aldım, gerdim ve kestim. Bu serbest bırakma ile tüm kaslar gevşedi ve saçlarım kırpılana kadar herhangi bir tutamı hissederek devam ettim.

Bir başparmak uzunluğundan daha azdı. Saçlarımı nehre savurdum ve akıntıya kapılıp kayaların üzerinden kayarak karanlığa karışmasını izledim.

Pippi'nin kamaramıza dönmesine yardım ettim. Ağlayarak bana teşekkür etti.

onu kurtardığını ve tavsiyeme uyması gerektiğini itiraf etti. Söz verdi.

Köln'e döndüğünde yazacaktı.

Pippi'nin ailesi ertesi gün onu aldı, eğer ani tavırları bir gösterge ise, hiç de mutlu değillerdi. Ailesinin arabasının arka camından el sallayarak gidişini izledim, tek arkadaşım gitmişti.

Kaldığım süre boyunca makasımı yanımdan ayırmadım ama sonunda kendi kestiğim saçlarım

ve çocuklar beni rahat bıraktı. Yatılı gezi sona erdiğinde

Ben kamptan mutlu bir şekilde ayrılırken, kabin bebek sahibi olma umuduyla eve döndü.

döllenmiş bir yumurta olmadan.

C H A P T E R 4

Caroline

1939

Hitler Polonya'yı işgal ettiğinde, hafif önsezi her seferinde gerçek bir paniğe dönüştü.

New York konsolosluğu ve ofisimizde kıyamet koptu. İşleri daha da kötüleştirmek için,

Washington vize kısıtlamalarını sıkılaştırdı ve Avrupa'dan Amerika Birleşik Devletleri'ne girmek neredeyse imkansız hale geldi. Fransa da vizelerini sınırladı. Kasım ayına gelindiğinde, kuyruğun başında yer almak isteyen insanlar soğuğa göğüs gerip geceyi uyuyarak geçirdi

Ofisimin penceresinin altında uyku tulumlarında yıldızların altında. Bir kez açtığımızda

Sabahları, evlerine dönmek isteyen Fransız vatandaşlarının oluşturduğu kuyruk genellikle

resepsiyon alanımızdan koridora.

Can dostum Betty Merchant, Kasım ayının sonlarına doğru gri bir günü seçerek bana uğradı.

Bağışıyla birlikte. Geldiğini ve Pia'ya sıcak çay siparişi verdiğini duydum.

hiç gelmedi. Betty, çivit rengi bukletli Schiaparelli takım elbisesi, çivit ve kırmızı tüylerle süslü şapkası ve bir kolunun altında katlanmış gazetesıyla ofisime doğru ilerledi. Bir elinde de eski bir düğün hediyesi vardı.

New Jersey'li bir çift, altmış adet yüz dolardan oluşan üç ayak yüksekliğinde bir para ağacı

Tahta bir tabanın üzerinde küçük kâğıt yelpazeler halinde katlanmış faturalar. Diğer elinde ise iç içe geçmiş ayakkabı kutularından oluşan bir kuleyi dengede tutuyordu.

Betty para ağacını kurutma kâğıdımın üzerine koydu. "Bunu Fransız bebekleriniz için getirdim.

Bu parayla biraz konserve süt alınabilir."

Betty'yi görmek güzeldi ama programın gerisinde kalmıştım ve dosyalar üst üste yığılıyordu. Fransız geleneğine göre ofisimiz on iki buçuktan üçe kadar öğle yemeği için kapalıydı ve ben de bu süreyi masamda ton balığı konserveyi yemek ve öğleden sonraki saldırı için yeniden toparlanmak için ayırmıştım.

"Teşekkür , Betty. Seni gördüğüme sevindim ama-

"Ve ayakkabı kutuları, söz verdiğim gibi. Sadece Fransız olanları getirdim, böylece o bebekler

kendini evinde hissedecekti." Betty'nin ayakkabı alışkanlığı, yurtdışına gönderdiğim teselli kutuları için kaplar sağladı ve bunun devamının geleceğini biliyordum.

Betty ofisimin kapısını kapattı. "Bunu Bayan Koca Kulak yüzünden kapatıyorum.

Orada."

"Pia?"

"Her şeyi dinliyor, biliyorsun. Nerede yemek yiyeceğimizi bilmek için can atıyor,

Elbette."

"Korkarım ki batmış ve aç da değilim."

"Bir ısırık alamaz mısın? Tembel bir iştahı uyandırmak için martini gibisi yoktur."

"Bu kalabalık beklerken nasıl öğle yemeği yiyebilirim? Lyon'dan bir çift geldi.

Haziran'dan beri Fransa'daki kızlarından haber alamıyorlar. İkisi de hıçkırarak ağlıyor."

"Gerçekten, Caroline. Sen bir gönüllüsün ve *öğle yemeği* bile yiyemiyorsun. "Bu insanların bana ihtiyacı var."

"Senin şu asansörcü çocuk -Cuddy- belki *onu* '21'e götürebilirim. Üniformalı bir adamda bir şeyler var."

Betty kompakt aynasına bakarak kusurlu olup olmadığını kontrol etti.
Bulma

hiçbiri, omuz silkti, hayal kırıklığına uğradı. Betty sık sık Rita Hayworth ile karşılaştırılırdı.

Bol saçları ve bir keresinde tekerlekli sandalyedeki yaşlı bir adamın yıllar sonra ilk kez ayağa kalkıp yürümesine neden olan kıvrımlarıyla kutsanmıştı. Her zaman odadaki en güzel kız değildi, ama gözlerinizi ondan ayırmak zordu.

Bir tren kazası ya da dans eden bir ayı gibi.

"Bir molaya ihtiyacın var, Caroline. Neden briç partnerim olmuyorsun?"

"Yapamam, Betty. Burada işler çığırından çıktı. Hitler ağırlığını koyuyor,

Fransa'nın yarısı dışarı çıkmaya çalışıyor, diğer yarısı ise geri dönmek için can atıyor. Bir araya getirmem gereken altmış konfor paketi var. Yardım edebilirsin."

"Fransızları severim. Görünüşe göre sen de öyle. Yeni erkek arkadaşını gördüm.

dün, tiyatroya giderken."

Pencerenin dışına birkaç kar tanesi düştü. Connecticut'taki evimize kar yağıyor muydu?

"O benim erkek arkadaşım değil." Ne yazık ki, çok doğru, Paul'u sık sık görmeme rağmen

sonbahar ve kış başlarında. Provadan önce konsolosluğa uğrar ve hava nasıl olursa olsun Fransız Binası'nın çatı bahçesinde kahverengi bir torbada öğle yemeğini paylaşırdık.

"*Onun* için zaman buluyor gibisin. Annem seni Sardi's'e giderken gördüğünü söyledi. "Uzun boylu bir Avrupalı ile öğle yemeğinde baş başa. Onun sözleri. Bütün kasaba

C. Görünüşe göre artık en iyi arkadaşın *o* oldu." Betty katlanmış bir gazeteyi masama fırlattı. "*Post*'ta ikiniz hakkında bir yazı var. *Physical Culture* tarafından dünyanın en yakışıklı erkeği seçildiğini biliyor muydun?

dergisi mi?"

Buna şaşırmadım ama bir şekilde gururlandım. Bunlara kim oy verdi ki?

şeyler?

"Bir öğle yemeği," dedim. "Gerçekten mi? Ona şovuyla ilgili notlar vermek-"

Betty masama doğru eğildi. "Bir sevgiliyi hak ediyorsun Caroline, ama sessiz ol,

Sevgilim. Tiyatrocu olmak zorunda mı? Ve bu kadar halka açık biri? Hâlâ David'in acısını çektiğini biliyorum. Kardeşimin olduğunu bilseydim-"

"O iş bitti, Betty."

"Sizin için araya girebilirim, ama bir itibar bir kez lekелendi mi, onu parlatmak mümkün değildir. Evelyn Shimmerhorn çok büyük. Evden çıkamıyor."

"Evelyn'i bırakır mısın? İnsanların ne düşündüğü umurumda değil."

"Buluşmalar için çağrılmadığında umursayacaksın. Neden seni düzeltmeme izin vermiyorsun?"

Yukarı mı? Dürüst olmak gerekirse, David benim kardeşim olabilir, ama onun da hataları var, Tanrı biliyor.

Sen

Onsuz daha iyi, ama sırf ona inat olsun diye bir *Fransız*'la tekrar bir araya gelme.

Her erkeğin bir silueti vardır, bilirsiniz, sonunda birlikte olacağı kadının. Biz sadece

senin aklına uygun bir adam bulman gerekiyor."

"Düşünecek daha iyi şeylerin olmalı, Betty."

Betty, o zamanki adıyla Chapin'deki ilk günümüzden beri en büyük destekçimdi; Fransızca dersinde bir çocuk bana "*le girafon*" dediğinde beyaz çocuk botunun topuğunu çocuğun ayağına geçirmişti.

"Bana kalsa, seni ve Paul'u çırılçıplak Chrysler'in tepesine çıkarırdım.

Bina, ama seni korumaya çalışıyorum canım."

Beni çok rahatlatan bir şekilde, Betty koşması gerektiğini söyledi. Onu resepsiyona kadar takip ettim, orada para ağacını aldı ve Pia'nın masasına bıraktı.

Pia sandalyesinde arkasına yaslanarak, "Umarım bunu yatırmamı beklemiyorsunuzdur," dedi,

Elinde Gauloise.

"Beşinci Cadde'de bir manzara olmayacak mısın? Bu arada, sutyeniniz var mı, Pia canım?"

"Kelime *sutyen*."

Betty, Pia'nın masasına bir dolar attı. "Bunu al ve kendine bir tane al. Bunlar

ocuk b6l6m6nde daha ucuz."

Betty resepsiyon odasından çıkarken, Paul elinde kahverengi çantasıyla asans6rden fırladı.

ve kapıyı onun için tuttum. Betty bana en iyi "Sana s6ylemiştim" bakışını attı.

ve yoluna devam etti.

Paul o g6n Roger ile vize sorununu 6zmek için gelmişti.

Toplantıda. Paul'e desteğimi g6stermek istedim, 6nk6 bu kesinlikle

Roger'dan kalmasına yardım etmesini istedi. Roger ofisine bir Murphy yatak kurmuştu ve

bıraktı, yatak çarşafları kullanılmış mendiller gibi 6zerinde toplanmıştı. Verimli bir uyku değildi.

Paul, "Rena'yı Fransa'dan çıkarmam gerekiyor," dedi.

Roger çekmeceden elektrikli bir tıraş makinesi çıkardı ve kurutma kağdının 6zerine koydu. "Yapabiliriz

Deneyin. ABD vizesi çok pop6ler. Sırayı g6rd6n6z. ABD vizesi olan Fransız vatandaşları bile

vizeler Fransa'da kaldı. Çok az tekne var."

"Rena'nın babası Yahudi," dedi Paul. "Bu işleri zorlaştıracak mı?"

Murphy yatağa gittim ve çarşafları açtım.

Roger, "Washington 1924'te g6men kotalarını değiştirdiğinden beri artık her şey daha zor," dedi.

"Turist vizesine razı olur."

Roger masasının çekmecesini çarparak kapattı. "Şu yataktan uzaklaşır mısın?

Caroline mı? O sıradaki herkes turist vizesine razı olur Paul. Rena'nın iki sponsora ihtiyacı var."

"Ben de olabilirim," dedim Roger'ın yastığını dolgunlaştırırken. Ruj muydu o? Rockette kırmızısı.

Paul gülümseyerek, "Teşekkür Caroline," dedi.

"Senin dışarıda Pia'ya yardım etmen gerekmiyor mu Caroline?"

Roger söyledi. Battaniyenin kenarını yatağın altına sıkıştırdım.

"Rena geçişi ayarladı mı?" Roger sordu.

"Evet ama vizesi olmadığı için biletinin süresi doldu. Yeni biletini aldıktan sonra

vize."

Roger usturasını açtı ve yanaklarına sürerek başıboş tüyleri temizledi.

Kendi haline bırakılsa, sakalı yüzünün tamamını yutabilirdi. "Ben

herhangi bir söz vermiyor. Her an daha fazla vize kısıtlaması

gelebilir." "Daha fazla mı?" Ben sordum.

"Bunun benim kararım olmadığını biliyorsun," dedi Roger.

Murphy yatağını kaldırdım ve duvar dolabına yerleştirdim.

"İşleri hızlandıramaz mıyız? Bu hiç adil görünmüyor. Paul önde gelen bir Fransız vatandaşı, dünya çapında bir büyükelçi-"

"ABD Dışışleri Bakanlığı'nın insafına kalmış durumdayım Caroline. Bir kasa şampanya

sizi sadece bir yere götürür."

"Ziyaret için Fransa'ya geri dönebilirim," dedi Paul.

"Geri dönersen temelli dönmüş olursun," dedi

Roger.

Paul'un sandalyesine doğru yürüdüm. "Neden bahara kadar beklemiyoruz?"

Roger, "İlkbahara kadar durum çok farklı olacak," dedi. "Ben olsam şimdi giderdim Paul, eğer ciddiysen."

Paul daha dik oturdu.

"Tabii ki ciddiym."

Öyle miydi? Ona giriş formlarını vermiştim ama iki kez kaybetti. Gitmesini istediğimden değil.

"O zaman başvurman gerekiyor," dedi

Roger. "Senin için formları

doldurabilirim," dedim.

Paul uzandı ve elimi sıktı.

"Karını görmek için sabırsızlanıyor olmalısın," dedi

Roger. "Elbette," dedi Paul.

Roger ayağa kalktı. "Size kalmış ama Hitler Fransa'ya saldırmaya karar verdiğinde Waldorf'taki odanızdaysanız geri dönemezsiniz."

Toplantı sona ermişti. Paul da ayağa kalktı.

"Caroline, bir dakika geride kalabilir misin?" Roger sordu. Paul

kapıya doğru ilerledi.

"Yukarıda görüşürüz," dedi ve çatı bahçesine doğru yola çıktı.

Roger kapısını kapattı. "Umarım kendini neyin içine soktuğunu biliyorsundur."

"On başvuru sahibine sponsor oldum-"

"Ne demek istediğimi biliyorsun. Paul

ile birlikte."

"Bir şey yok," dedim. *Sakin olun....Yorgun Roger bir sorundu.*

"Sen olmasaydın Paul şimdiye çoktan gitmişti. Neler olduğunu görüyorum." "Bu haksızlık, Roger."

"Öyle mi? Onun bir ailesi var, Caroline. Geri dönmek için acele etmemesi tuhaf değil mi?" Roger Paul'ün dosyasını aldı ve sayfalarını karıştırdı.

"Yeni şovu-"

"*Karısından* daha mı önemli?"

"Sanırım araları biraz açık..."

"İşte başlıyoruz." Roger dosyayı masasına fırlattı. "Pia diyor ki ikiniz çatı bahçesinde öğle yemeği."

"Aşırı tepki vermene gerek yok Roger." Kapıya doğru adım attım. Roger'ın bilmediği bir şey vardı, Paul ve ben Manhattan'ı defalarca birlikte geçmiştik. Greenwich Village'daki MacDougal Caddesi'nde chop suey ve pirinç keki yedim. Dolaştım

Prospect Park'taki Japon bahçesi.

"Bak Caroline, muhtemelen yalnız olduğunu biliyorum-"

"Aşağılayıcı olmaya gerek yok. Ben sadece yardım etmeye çalışıyorum. Onun ve Rena'nın

bunun gibi acı çek. Paul'ün Fransa'ya yardım etmek için yaptıklarına bir bakın."

"Lütfen. O kalabilsin diye Rena'yı çıkarmamı istiyorsun. Sonra ne olacak? Üç kişi kalabalıktır, Caroline, ve tahmin et kim dışarıda kalacak? Bir Fransız olarak görevini yapmalı.

vatandaş ve eve git."

"Doğru olanı yapmak zorundayız Roger."

"Hiçbir şey yapmamıza gerek yok. Ne dilediğine dikkat et Caroline."

Başiboş bir *pétanque* topundan kaçarak aceleyle ofisime döndüm. Paul hâlâ bekliyor muydu?

Roger'ın sözleri havada asılı kaldı. Belki de Paul'den etkilenmiştim. Umarım Betty

Erkekler ve silüetleri konusunda haklısın. Paul benimkini beğendi mi? Daha kötü şeyler de vardı.

Hayatta.

-

Konsoloslukta çok yoğunluk ama annem konsoloslukta gönüllü çalışmam için ısrar etti.

o ve arkadaşları Plaza'da bir dans gecesi düzenlediler. Eğer daha önce hiç katılmadıysanız

thé dansant, geçmiş bir çağın kalıntısıdır; öğleden sonraları yapılan ve hafif

Sandviçler servis edilir ve dans teşvik edilir.

O gün gitmeyi tercih edeceğim milyonlarca yer vardı, ama annemin amacı Beyaz Ruslara, yani Rusların eski üyelerine yardım etmektir.

Rus İç Savaşı'nda çarı desteklemiş olan ve şimdi sürgünde olan aristokrasi.

Bu eski aristokratlara yardım etmek yıllardır annemin en sevdiği şeydi ve ben yardım etmekle yükümlüdür.

Plaza'nın en güzel balo salonlarından biri olan neorokoko Büyük Balo Salonu'nu tutmuştu.

aynalı duvarları ve kristal avizeleriyle New York'taki odalar ve

müzik için bir Rus balalayka orkestrası görevlendirdi. Çar'ın altı eski saray müzisyeni, beyaz kravatlarıyla, balo salonunun bir tarafındaki yükseltilerde dimdik oturuyordu. Her biri üçgen şeklindeki üç telli balalaykasını dizlerinin üzerine koymuş

Annemin işareti. Her ne kadar bu dünya çapındaki müzisyenler

thé dansants, çalışmaktan mutlu görünüyorlardı. Yardımcı hostesler, komite

Annemin zorladığı üyeler ve Junior League'den birkaç arkadaşımınla birlikte

Geleneksel Rus kıyafetleriyle odada dolaşıyordu. Asık suratlı Piayı bile saflarımıza katılmaya ikna etmişti.

Bu toplantılara gönüllü olarak katıldığımı hostes arkadaşlarım dışında kimseye söylemedim, çünkü Rus kıyafetleri içinde görülmek inanılmayacak kadar aşağılayıcıydı.

Olarak

Aktris Akla gelebilecek her tür kostümü seve seve giyerdim, ama bu çok

Çünkü *sarafan*, parlak kırmızı ve yeşil şeritlerle işlenmiş uzun siyah trapez benzeri bir elbise ve mürettebat işi çiçeklerle süslenmiş puf kollu beyaz bir bluz içeriyordu. Annem aynı zamanda hepimizin özellikle

utanç verici *kokoshnik*, altın ve gümüşle işlenmiş, yarı değerli taşlarla süslenmiş ve uzun nehir incileri dizileriyle süslenmiş yüksek başlık. Sanki ben

Zaten yeterince uzun değildim, başlığım beni incilerle örtülü biraz daha kısa bir Empire State Binası'na benzetti.

Annem boş bir Rus yaldızlı ve emaye bağış kasesini ön tarafa kaydırды.

ve sonra bir elini işlemeli koluma koydu. Bu hoş bir dalga gönderdi

Arkadaşı Prens Matchabelli, yerinden edilmiş bir Gürcü.

Kendisi de milliyetçi olan bu kadın, onun için en sevdiği leylak, sandal ağacı ve

Gül notaları. O ve aktris eşi Prenses Norina, anneme kokularının her birini göndererek tuvalet masasının üzerinde çapraz tepeli taç şişelerinden oluşan renkli bir şehir oluşturdular.

"Katılım düşük olacak," dedi annem. "Bunu hissediyorum."

Anneme söylemekte isteksiz olsam da, düşük katılım kaçınılmazdı, çünkü

Amerikalılar giderek daha fazla izolasyonist olmaya başlamıştı. Anket rakamları gösterdi ki

Birinci Dünya Savaşı'ndaki büyük kayıpların acısını hala yaşayan ülke

Büyük Buhran, yeni bir çatışmanın içine sürüklenmeye karşı çıkıyordu. New Yorklular

kırk sekiz eyaletimiz dışındakilere fayda sağlayacak danslara hiç de sıcak bakmıyorlardı.

"Avrupa'da savaş devam ederken, senin Beyaz Ruslar artık bir öncelik değil, anne."

Annem gülümsedi. "Evet, yerinden edilmiş zavallı Avrupalıları düşünün." Şöyle bir baktı

Bazılarının bir tabak hamur işine göz dikmesi gibi hayırsever fırsatlar.

Aşçımız Serge, başında pilili bir şapka, üzerinde un serpilmiş şef ceketiyle balo salonuna adım attı. Kollarında gümüş bir kase *tvorog* taşıyordu; böğürtlen şurubuyla tatlandırılmış çiftçi peynirinden yapılan bir Rus köylü yemeği. Vladimir Sergeyevich Yevtushenkov olarak dünyaya gelen Serge, bir çeşit

Rus soyluluğu, ki annem bu konuda her zaman muğlaktı. Serge'in bizimle yaşaması, ağır aksanlı, çok daha küçük bir erkek kardeşe sahip olmak gibiydi.

annem ve benim için yeni şeyler düşünerek uyandım.

Serge'in ortaya çıkışı Pia'nın elinde kristal punç bardağı, suya kayan bir timsah gibi yaklaşmasına neden oldu. "Çok lezzetli görünüyor, Serge."

Serge kızardı ve ellerini önlüğüne sildi. Sırık gibi, kumral Serge

New York'ta istediği her kıza kur yapabiliirdi, ama o doğuştan

utangaçlığı onu mutfakta tutuyor, mutlu bir şekilde krem brüle'sini selamlıyordu.

"Belki de Büyük Balo Salonu'nda yer ayırtmak bir hataydı, anne," dedim.

Dört bin metre kareyi neşeli insanlarla doldurma şansımız çok azdı. Annemin *haçapurisinden* bir parça çaldım, üçgen şeklinde kesilmiş tereyağlı ekmek. "Ama *Times*'a ilan verdin. İnsanlar gelecektir."

Anne'nin orkestrası, günümüzün hiçbir dans adımına uymayan Rus halk şarkısı "The Ancient Linden Tree"nin tutkulu bir versiyonunu çaldı.

Annem dirseğimden tutup beni kenara çekti. "Rus çayı satıyoruz ve

ama onları rahat bırak. Pia onları Fransız arkadaşınla içtiğini söylüyor."

"O değil-"

"Sosyal hayatın seni ilgilendirir ama bizim kâr etmemiz gerekiyor." "Paul'u onaylamadığını biliyorum ama biz sadece arkadaşız."

"Ben senin bakanın değilim Caroline, ama ikimiz de tiyatrocuların nasıl olduğunu biliyoruz. Özellikle de evden uzaktaki evli aktörler. Ama sen otuz beş yaşında bir kadınsın-"

"Otuz yedi."

"Benim onayıma ihtiyacınız yok. Ama bana sorarsanız, orkestradan bir ya da iki kişi

uygun bir sevgili olabilir." Annem başını grubun olduğu yöne doğru eğdi.

"Bir zamanlar Rus aristokrasisinin gözdesiydi." "Altmışın altında bir tane bile yok."

"Seçici kuş aç kalır, canım."

Annem bağış toplamak için gitti ve ben de odayı hazırlamayı bitirdim. I

Paul balo salonunun kapısında belirdiğinde, bir merdivenin üzerinde orkestrayı aydınlatacak bir spot ışığı ayarlıyordum ve bu kadar yüksekte olmanın dikkat çekiciliğini artırdığının farkındaydım. Doğruca merdivene çıktı.

"Roger seni burada bulabileceğimi söyledi."

Büyük oda Paul'e çok yakışmıştı, altın desenli krem rengi duvarlar onun esmer güzelliğiyle güzel bir kontrast oluşturunuyordu. "Sahip olamayacağın birini istemenin acısı" anlamına gelen ve İngilizceye iyi tercüme edilemeyen pek çok Fransızca kelimedenden biri olan *la douleur* dalgasını hissettim.

"Çok hoş," dedim merdivenin basamaklarından inerken, incilerim sallanıyordu. En azından gülümsemesini bastıramaz mıydı?

"Tiyatroya gidiyorum ama Rena'nın vize başvurusu için imzanıza ihtiyacım var. Eğer bu kötü bir zamansa-"

"Tabii ki hayır."

Annem bize yaklaştı ve orkestra temposunu artırdı. "Anne, Paul

Rodierre'i tanıştıracabilir miyim?"

"Sizinle tanışmak çok güzel," dedi annem. "Duyduğuma göre *Paris*

Sokakları'ndaymışsınız." Paul annesine en güzel gülümsemelerinden birini verdi.

"Yüz taneden sadece biri."

Annem ona karşı bağışıklık kazanmış gibiydi. Eğitimsiz bir göz için son derece samimi görünüyordu, ancak onu toplum içinde yıllarca izledikten sonra, soğukluğu fark edebiliyordum.

"İzin verirseniz, *haçapuriyi* yenilemeye çalışacağım. Birileri hepsini yiyor gibi görünüyor."

Paul annesiyle yüzleşmek için döndü. "*Khachapuri*? Benim favorim."

Annem, "Korkarım bu paralı misafirler için," dedi. "Gerçi bu gece çok fazla kişi olmayacak."

Paul annesine doğru küçük bir selam verdi, ona karşı çok resmiydi. "Eğer siz hanımlar

İzninizle, gitmeliyim." Bana gülümsedi ve geldiği yoldan çıktı. Bu yüzden

Yakında mı?

"Tek misafirimizi yabancılaştırarak iyi iş çıkardın

anne." "Fransızlar çok hassas olabiliyor."

"İnsanların burada kalmasını bekleyemezsiniz. New Yorklular yemek yerine ölmeyi tercih eder.

tvorog, ve alkol sunmanın da faydası var, biliyorsunuz."

"Bir dahaki sefere sosis ve fasulye satacağız. Eğer sana kalsaydı, hepimiz akşam yemeği, masada bir sürahi mısır viskisi."

Dikkatimi annemin çam çelenklerini kapıların üzerine asmaya verdim,

asık suratlı Pia yardım etti. Çalışırken zihinsel olarak geride kaldığım şeylerin uzun listesini ele aldım. Roger için raporlar. Rahatlık paketlerim. Annem neden bu kadar

İnatçı mı? Yirminci yüzyıla uyum sağlamak zorundaydı. Birinin bakışlarını üzerimde hissettim.

ve orkestranın daha yaşlı üyelerinden birini görmek için döndü, balalayka

elini uzat, bana göz kırp.

Bir saat sonra annem bile yenilgiyi kabul etti. Tek potansiyel müşterimiz

Plaza'nın misafirleriydi, Chicago'dan bir çift yanlışlıkla içeri girmiş ve

Sanki bir çıplaklar kolonisine rastlamışlar gibi hızla. "Bu

tam bir fiyaskoydu," dedi annem.

Duvardan bir çelenk indirdim. "Sana

söylemiştim-"

Cümlemi tamamlayamadım, çünkü balo salonunun dışındaki koridorda öyle bir gürültü koptu ki birbirimizi zar zor duyabildik. Kapılar ardına kadar açıldı ve

bir kalabalık akın etti - yukarıdan ve aşağıdan hayal edebileceğiniz her türden insan

1920'lerin Fransız kıyafetlerini giymiş, oldukça kaba saba insanlar. Kadınlar düşük kemerli kazak takımları giymiş, saçları parmakla dalgalandırılmıştı. Bazıları düşük bel elbiseler giyyordu.

ve Louise Brooks bobs. Saten çay elbiseleri içindeki muhteşem yaratıklar

boncuklar ve yapay elmaslar, saçları Eton kırpılmış ve Josephine Baker gibi kaygan. Bu

Erkekler eski takım elbiseler ve melon şapkalar giyyordu. Siyah smokinli bir grup müzisyen, ellerinde kemanlar ve saksafonlarla arkadan geliyordu. Annem ateş etmeye hazır görünüyordu.

müzisyenlere orkestraya katılmaları için el sallarken mutluluktan havalara uçuyordu.

"Herkes için *haçapuri* var," diye duyurdu. "Paltolarınızı sevgili Pia'ya bırakın."

Tüm bunların ardından Paul içeri girdi.

"Tanrım, bütün bunlar da ne?" Paul, el arabası taşıyan iki kadının yanından geçerken

davul setleri, gözlerinin üzerine indirilmiş şapkaları vardı. Onları tanıdım elbette.

"Sanırım biliyorsun Paul. Bütün şovu buraya nasıl getirdin?"

"Tiyatrocuları bilirsiniz. Zaten parti için giyinmişlerdi. Carmen'in

Migrenim var, o yüzden bugün matine yok. Saat altıda perde açılana kadar serbestiz."

Streets of Paris pit grubu, Mother'ın Rus orkestra arkadaşlarıyla iyi bir uyum yakaladı ve "Love Is Here to Stay" ile uluslar arasında müzikal bir köprü kurdu. Bir kez

dansçılar şarkıyı tanıdılar, dans pistine çıktılar, kadınlar foxtrotting ve

Kadınlarla swing dansı, erkeklerle erkekler.

Annem koşarak yanımıza geldi, yürürken başlığını düzeltti.

"Güzel görünümlü bir grup, değil mi? Sonunda bir kalabalık çekeceğimizi biliyordum." "Anne, bunların hepsini Paul yaptı. Bunlar onun gösterisinden. Tüm oyuncular."

Annem bir an için şaşkınlıkla gözlerini kırıştırdı ve sonra Paul'e döndü. "Ruslara Yardım için Amerikan Merkez Komitesi size teşekkür ediyor, Bay Rodierre."

"Bu teşekkürlerin bir dans içermesi mümkün mü? Balalayka ile çalınan Gershwin ile hiç dans etmemiştim."

"Seni bu fırsattan mahrum etmemeliyiz," dedi annem.

Ünlü Paul Rodierre'in thé dansant'ta olduğu haberi sızınca tüm otel geldi ve Serge *tvorog*'u üç kez yenilemek zorunda kaldı. Kısa süre içinde başlığımı kaybetmeyi başardım ve herkes harika vakit geçiriyordu.

Annemin orkestra arkadaşları, buzlu yemeği canlandırmak için biraz Rus votkası getirmişlerdi.

Çay.

Paul oradan ayrıldığında cepleri Rus sigaralarıyla doluydu.

ve Amerikan Merkez Komitesi için bağış kasesi

Rus yardım kuruluğu dolup taşıyordu.

Annem dans arasında soluklanmak için yanımda durdu. "Çekinmeyin

İstediğın kadar Fransız arkadaş topla, sevgilim. Tiyatrocuları özlüyorum, değil mi?

Sen, canım? Ne kadar ferahlatıcı bir değışiklik."

Paul giderken bana el salladı, iyi bir iş çıkarmıştı, oyuncularını perde için tiyatroya geri götürmek üzere yola çıkmıştı. Onun nezaketi annemden daha minnettar bir nesne bulamazdı. Babam öldüğünden beri böyle dans etmemişti. Ona nasıl minnettar olmayabilirdim ki? Betty

haklıydı. O gerçekten benim en iyi arkadaşımdı.

C H A P T E R 5

Kasia

1939

SS adamını küreğı Psina'nın üzerine indirirken Matka çığlık attı. Bir dakika sonra

Korkunç bir ciyaklamayla sessizliğe gömüldü, tek ses hâlâ koşmakta olan ayaklarının sert zemine sürtünmesiydi. Birkaç karamela tüyü havada asılı kaldı.

"Memlekette de böyle yapardık," dedi SS adamı. Küreğı yere attı,

Zavallı Psina'yı gevşek boynundan tutup sıska muhafızın yanına fırlattım. Denedim

Hala havayı tırmalayan bacaklarına bakmamak için.

SS adamı Matka'ya "Bunu bırakacağım," dedi. Ellerini bir mendile sildi. "Ama unutmayın, Reich'tan yiyecek saklamak ciddi bir suçtur.

suç. Bir uyarı aldığınız için şanslısınız."

"Elbette," dedi Matka, bir eli boğazındaydı. "Psina,"

diye ağızından kaçırdım. Sıcak gözyaşları gözlerimi

yaktı.

"Dinle," dedi sıska muhafız, Psina'yı pençelerinden sakınarak baş aşağı tutarken.

" 'Psina' Lehçe'de 'köpek' anlamına gelir. Tavuğa köpek diyorlar. Aptal

Polonyalılar." Adamlar Psina'yı aldılar ve yerdeki toprağı izleyerek dışarı çıktılar.

Tüm vücudum titredi. "Onu öldürmelerine izin verdin, Matka. "

"Bir tavuk için ölmeyi mi tercih edersin?" dedi Matka, ama gözlerinde yaşlar vardı,

çok.

Aceleyle mutfağa gittik ve ön pencereden adamların gidişini izledik.

kamyonetlerinde. Tanrıya şükür kız kardeşim bunları görmemişti.

Zuzanna ertesi gün, geceyi hastanede geçirdikten sonra geri döndü. Akıl hocası ve hastane müdürü Dr. Skala, yarık damak onarımı çalışmalarıyla ünlüdür.

tutuklanmış, koğuştan ayrılması emredilmiş ve Polonyalıların uygun olmadığı söylenmişti.

önemli mevkilere getirmek için. Onu hiç bu kadar sarsılmış, vahşi ve öfkeli görmemiştim.

çoğu çocuk olan hastalarını terk etmek zorunda kalmıştı. Daha sonra öğrendik ki, Naziler 1936'dan beri Polonyalı olduğundan şüphelendikleri kişilerin listesini hazırlıyorlarmış.

Alman karşıtı olmak ve hatta hastane gibi hedefleri pilotlarının havadan görebileceği dev X'işaretlemek. Bu kadar kolay olmalarına şaşmamalı.

aranıyor.

Babam da Gestapo tarafından üç gün sorgulandıktan sonra geri döndü. O değil dövüldü, ama her sabah erkenden işe gitmesi emredildi ve uzun saatler geçirdi

Posta merkezinde. Hayatta olduğu için rahatlamıştık ama bize ne kadar zor olduğunu anlattı.

Nazilerin Polonya vatandaşlarının posta kutularındaki paketleri ve mektupları açmalarını izlemek için

ve sadece istediklerini alıyorlardı. Saatler sonra yere talaş serpip

kendisinin ve personelinin posta merkezini geceleri gözetimsizken ziyaret etmediğinden emin olun.

Kısa süre sonra Almanya'daki tüm Naziler buraya geldi. Alman komşularımız

sokaklara dökülüp gelenleri selam ve çiçeklerle selamlarken biz içeride kaldık. Rus birlikleri doğumuzda kaldı ve sadece Bug Nehri'ne kadar ilerledi.

Ondan sonra bala yapışmış sinekler gibiydik, yaşıyorduk ama gerçekten yaşamıyorduk. Bizler

Naziler Zuzanna'yı Lublin Ambulans Birliği'ne atadıkları için şanslıydı, çünkü hastanedeki kadın ve erkek tüm diğer doktorları toplayıp

uzakta. Ona üzerinde fotoğrafı olan ve bir düzine damga ile damgalanmış kağıtlar verdiler.

siyah Nazi kartalları. Bu belgeler, sokağa çıkma yasağından sonra bile istediği zaman dışarı çıkmasına izin veriyordu. Her sabah kendi yatağımızda uyandığımız için minnettardık.

Pek ok Polonyalı arkadaşımız gece vakti hiçbir açıklama yapmadan ortadan kayboldu.

Bir gün ısınmak için yorgana sarınarak yatağıma oturdum ve bir test çözdüm.

Eski *Photoplay* dergisi, en sevdiğim salon sporu. Pietrik'in gizli ekonomi sınıfındaki bir ğrenci ona Amerikan dergilerinden ödeme yapmıştı ve ben de

her kelimesini ezberledim. Test, aşık bir kompaktın kapanma sesi gibi bir *tıklama* hissedeceğinizi söylüyordu ve ben Pietrik'i her gördüğümde bu tıklamayı hissettim. İlgi alanlarımız mükemmel bir şekilde eşleşiyordu (teste göre nadir bir şey).

Pietrik o gün uğradı. Onu görmek güzeldi. Ne konuştuğumuz umurumda değildi.

hakkında. Sadece onu bir şekilde orada tutmak istiyordum.

"Ne kadar kalabilirsin?"

Dergiden Carole Lombard'ın bir resmini kestim. Etrafı

Los Angeles'ta bir yerde beyaz poinsettias. Los Angeles'ta bir yerde

kompaktın *tıkırdadığını* hissedebiliyordu.

Pietrik geldi ve yatakta yanıma oturdu. Yaylar onun ağırlığı altında sarktı.

"Çok olmadı. Bir iyilik istemeye geldim. Nadia hakkında." Yorgun görünüyordu ve

Günlerdir tıraş olmamış. "Bir süreliğine gitmesi

gerekti." "Ne oldu?" "Ne oldu?" diye sordum,

aniden her yerim üşümüştü. "Söyleyemem."

"Ama-"

"Bunu bilmek sizin için güvenli değil. Ama bana güvenin, insanlar bir şeyleri değiştirmek için çalışıyor."

Yeraltıyla çalıştığı çok belliydi. Gerçi o

Naziler işgal ettikten sonra ilk katılanlardan biri olmalı. I

gizemli gece toplantılarını fark etmişti. Hiçbir şey olmadan gün boyu devamsızlıklar.

Açıklama. Yeraltındaki bazı çocukların giydiği büyük siyah botlardan giymiyordu,

onları Almanlar için kolay hedef haline getiriyordu, ama çok derindeydi.

Umarım SS'ler için bu kadar açık değildir. Çoğumuz Alman emirlerini boykot ettik.

ve elimizden geldiğince sabote ettik, ama Ev Ordusu, Armia Krajowa ya da AK, ciddiye. Başlangıçta henüz resmi olarak AK olarak adlandırılmasa da, Londra'daki sürgündeki Polonya hükümetini temsil ediyordu. Sürgündeki hükümetimiz

BBC ve Polonya radyo istasyonu Swit aracılığıyla bize uyarılar yayınladı ve tüm

Lublin'in on yedi yeraltı gazetesinden biri.

"Yardım etmek istiyorsan, bana büyük bir iyilik yapabilirsin,

Kasia." "Ne istersen."

"Nadia ve annesi ayrıldıklarında Felka'yı geride bırakmak zorunda kaldılar.
Naziler

Yahudilerin sahip olduğu kedi ve köpeklere korkunç şeyler yapıyor. Gidip onu
getirebilir misin?"

"Nadia nerede? Onu görebilir miyim?"

Pietrik'le birbirlerine aşık olup olmamaları artık umurumda değildi. Sadece
ikisinin de

Güvende ol.

"Size sadece Nazilerin onları neredeyse tutukladığını ve tam zamanında
kaçtıklarını söyleyebilirim."

"Yahudi olduğu için mi? O Katolik."

"Evet ama büyükbabası Yahudi olduğu için bu onu riske atıyor. Nadia kalmalı
bir süreliğine uzakta. O iyi olacak ama şu anda Felka iyi değil." Kolumu tuttu.
"Will

Yardım edecek misin? Onu

buraya getirmeye?" "Elbette."

"Ayrıca, Nadia'nın annesi komodininde bir şey unutmuş ve onu yerine koyması
gerekıyor.

güvenli bir yerde. Telefon rehberinin içine sıkıştırılmış sarı bir zarf."

"Bilmiyorum, Pietrik. Nadia'nın annesi her zaman kapıyı kilitler."

"Arka kapı açık. İçinde zarf olan o telefon defterini almalısın. Seni bu işe bulaştırmak istemem çünkü benim için çok değerlisin ama başka kimsem yok."

Gözlerindeki yaşlar mıydı?

"Evet, yardım edeceğimi

biliyorsun."

Onun için değerli miydim? Elimi tuttu, ters çevirdi ve avucumu öptü. I

Orada, döşeme tahtalarının arasından bodruma doğru eriyebileceğimi düşündüm.

Bir an için, biten tüm kötü şeyleri unuttum.

"Telefon rehberini zarfla birlikte yarın Lipowa Sokağı 12 numaraya getirin.

Sabah 10'u biraz geç. Zili çal. Biri size kim olduğunu soracak. Sen söyle,

Iwona. ' "

"Bu benim kod adım mı?" *Iwona* porsuk ağacı demekti. Güzel anlamına gelen

Grazyna gibi daha seksi bir kod adı istiyordum.

"Evet, bu senin kod adın. Wiola sizi içeri alacak. Sadece kitabı ona ver ve

Konrad Zegota için olduğunu söyle. Sonra geldiğiniz gibi gidin ve eve gitmeden önce Park Ludowy'den geçin."

Daha sonra, sahneyi kafamda tekrar canlandırdığımda, gerçekten söyleyip söylemediğinden emin olamadım,

"Sen benim için değerlisin." Ama belki de *Photoplay* aşk testi her şeye rağmen haklıydı.

-

Ertesi sabah Nadia'nın evine doğru yola çıktım, birinci katta güzel bir daire.

Evimize beş dakikalık yürüme mesafesinde, iki katlı bir binada. İyi bir iş yapmak istedim.

Pietrik için ilk görevimde iyi iş çıkardım.

Yolda evinin yanındaki taş duvarda durdum, orada sırrımızı bıraktık.

birbirimiz için notlar ve en sevdiğimiz kitaplar. Özel kare taşımızı çıkardım, pürüzsüz, kenarları yıllarca girip çıkmaktan yuvarlanmış. Bıraktığım son kitap

Kornel Makuszyński'nin *Yedinci Sınıftan Şeytan*'ı hâlâ oradaydı, defalarca elden ele dolaştırdığımız favori kitabımız. Acaba bu kitabı alma şansı olacak mıydı?

Öyle mi? Bıraktım ve taşı yerine yerleştirdim.

Nadia'nın evine gelene kadar en ufak bir tedirginlik duymadan yoluma devam ettim.

öyle. Turuncu kapısını gördüğümde dizlerim titremeye başladı. *Derin nefes al. Derin nefes al.*

Çitlerle çevrili küçük bahçeye geri döndüm, çitlerin arasından baktım ve

Felka'nın arka basamakta kıvrıldığını gördüm. Kaburgalarını net bir şekilde görebiliyordum.

kalın kürk. Nadia'nın bahçesi bizimkinden bile küçüktü, hastalıklı bir gül ağacı ve paslanmış bir

tek çocuğun arabası.

Çiti aştıktan sonra yavaşça Felka'ya doğru yürüdüm.
Öyleydi

Nadia'yı mı bekliyordu? Göğsünü okşadım ve benim dokunuşumla sallanmaya çalıştı.

Kuyruğu vardı ama başını zar zor kaldırılabiliyordu. Sıcaktı ama nefesi kesik kesik geliyordu. Zavallı kız açlıktan ölüyordu.

Felka'nın üzerinden geçtim, arka kapıyı açtım ve mutfığa girdim.

Masanın üzerindeki elmalı kugel'e bakılırsa, en az bir hafta olmuştu.

Nadia ve annesi gittiler. Bardaklarındaki süt koyu kıvamlıydı ve sinekler erikleri buldum. Mutfaktan Nadia'nın yatak odasına doğru yürüdüm. Yatağı her zamanki gibi.

Evin geri kalanından geçip Nadia'nın annesinin yatak odasına girdim. Bu odada

aceleyle ya da başka bir şekilde ayrıldığına dair çok az işaret vardı. Beyaz boyalı bir demir

Kuştüyü yorganla örtülü yatak odanın büyük bir kısmını kaplıyordu ve tığ işi bir battaniye

ayakucunda yatıyordu. Bir bavulun bulunduğu yerde bir çöküntü vardı ve

Rüzgâr Gibi Geçti'nin Lehçe bir kopyası yatağın başucundaki masada bekliyordu. Duvarda kır manzaralarını gösteren iki duvar halısı, küçük bir haç ve bir takvim asılıydı. Takvimde bir lokomotifin önünde duran zeki görünümlü bir kadın, kollarında bir demet sarı çiçek ve üzerinde ALMANYA

SİZİ GÖRMEK İSTİYOR yazıyordu. Ayrıca Bayan Watroba'nın seyahat acentesinin adı da yer alıyordu: WATROBA

SEYAHAT. SİZİ ORAYA GÖTÜRMEMİZE İZİN VERİN.

Komodinin çekmecesini açtım, telefon rehberini buldum ve sayfalarını karıştırdım

büyük zarfı bulmak için. Mühürlüydü, ön yüzünde örümcekli bir elle yazılmış *Zegota* kelimesi vardı, paranın rengi kâğıttan belli belirsiz görünüyordu. Kitabı aldım, yatağın ayak ucundaki battaniyeyi çektim ve adımlarımı geri takip ederek mutfığa gittim, orada tezgahın bir somun parlak, örgülü yumurtalı ekmek aldım.

Masa. Taş gibiydi ama her ekmek değerliydi.

Arka bahçeye ulaştım ve Felka'yı arabaya bindirdim. Zar zor bir

Zavallı kız. Telefon defterini yanına koydum, battaniyeyi üzerine örttüm,

ve Nazi muhafızlarından kaçınmak için ara sokakları kullanarak Lipowa Caddesi'ne doğru yola çıktı.

Neredeyse varmak üzereyken hızlandık ve araba

parke taşları.

"Burada neyiz varmış?"

Bir SS kahverengi gömlekli ara sokaktan çıktı ve beni çok korkuttu. Bir kız gördüm.

Gimnazjum sınıfımdan bir kız onun arkasında duruyordu, ama o gölgelerin içine çekildi.

Neredeyse düşüyordum, dizlerim .

"Eve gidiyorum," dedim Almanca olarak. İyi ki Almanca biliyordum, çünkü Polonya dilindeki tüm konuşmalar yasaklanmıştı.

"Ah, Alman, öyle mi?" Copuyla battaniyeyi kaldırdı. "Hayır, Polonyalı."

Memur beni görmezden geldi ve vagona daha yakından bakmak için etrafından dolaştı. "Nedir bu? Ölü bir köpek mi?"

Onu zar zor duyabiliyordum. Kalbim kulaklarımda çok yüksek sesle çarpıyordu. "Sadece hastayım. I

Umarım yakalamaz."

Muhafız battaniyeyi bıraktı. "İlerleyin," dedi. "Şu hasta hayvanı eve götürün." Ara sokakta gözden kayboldu.

Lipowa Caddesi'ndeki ofise vardığımda sıırıslıklam olmuşum.

Ter. Kalabalık bir yoldu. Felka'yı arabada bırakıp merdivenleri çıktım, bacaklarım Matka'nın sazan balığındaki et jölesi gibi titriyordu. Sonunda resmen bir *casustum*. Henüz on altı yaşındaydım ve Nazilerin düşmanıydım. Bunda büyük bir güç vardı! Biraz daha uzun durdum ve zili çaldım. Nazilere karşı savaşan kişinin kod adı neydi?

paketi kabul eder mi? Wiola.

"Kim o?" diye bir ses geldi içeriden. "Ben

Iwona," dedim.

Sokağa dönüp baktım, arabalar ve at arabaları yollarına devam ediyordu, insanlar kaldırımlarda. *Acele* et, Wiola. Tüm dünyanın görmesi için telefon rehberimle orada SS tarafından fark edilebilirim.

Kapı çaldı, içeri ve kapıyı arkamdan kapattım.

Wiola kod adlı kızı tanıdım, Janina Grabowski, eski kız rehber grubumdan. On parmağını da açmış, her birinin ucunda ıslak yakut cilasası vardı.

"Kapıya hemen cevap vermediğim için özür dilerim," dedi.

Telefon rehberini uzattım. "Wiola, bu Konrad Zegota için."

Janina, alev kırmızısına boyanmış saçları ve çiftçi kızı yapısıyla iyi bir tipti, ama

Hayatımı riske atarken partner olarak ilk tercihimdi. Ciddi bir kızı yoktu.

İlk yardım ya da oryantiring alanında rehberlik yeterlilik rozeti ve makyaj yaptığı için sanat rozeti aldığını herkes biliyordu.

Janina kitabı avuçlarının arasına aldı.

"Teşekkür ederim, *Iwona*. "

Ofis, yüksek pencereleri olan dönüştürülmüş bir apartmanda bulunuyordu.

Caddeye bakıyordu ve sadece şeffaf beyaz perdelerle örtülüydü. Bir metal masa, üzerinde eski bir daktilo, iki rahat sandalye ve tozlu masa ile döşenmişti

modası geçmiş Polonya moda dergileriyle doluydu. Birisi masanın üzerine cam bir kâse koymuştu, içinde de bir Japon balığı vardı. Akvaryum balığı, asılı durduğu yerde

O bile bu ofisin sahte olduğunu anlayabiliyordu.

Janina telefon rehberini masanın üzerine bıraktı. Yüksek sesle bir kahkaha patlatana kadar yüzünde bir gülümseme belirdi.

"Suratımı asmamı bekleyemezsin, Kasia. *Iwona*. Bunların hepsi çok komik."

Pietrik'in ona verdiği isim, Wiola, menekşe çiçeği anlamına geliyordu, uygun bir isim değildi.

Uzun boylu ve bilekleri masa ayakları kadar kalın bir kızdı. "Sesini

alçalt. Yakınlarda kimin izlediğini kim bilebilir?"

Tepedeki ışıklar çok parlaktı. Her Nazi'nin görmesi için aydınlatılmış mıydık?

"Buraya *yaklaşan* tek Nazi, Anna Sadowski sütyeninde el bombaları taşıırken onu takip etti. Yol boyunca onunla flört ettiler.

Bazıları

kızlar eğlenceli işler bulur." Janina bir adım daha yaklaştı. "Kartlar için kalacak mısın?"

Kartlar mı?

"O defterde para var. Saklaman gerekmez mi? Bizi vurdurmak mı istiyorsun?"

"Hadi, kal. Saçını yapacağım."

"Karanlık çökmeden eve

gitmeliyim."

Ellerini göğsünde kavuşturdu. "Kabarık saç mı?"

Janina, Lublin'deki en iyi kuaför salonunda yarı zamanlı olarak

çalışıyordu. "Pietrik hemen gitmemi söyledi."

"Siz ikiniz sevgili misiniz?"

"Gitmem gerek-"

"Herkes senden hoşlandığını söylüyor..."

Aceleyle kapıya yöneldim. "Dedikodulara kulak asma."

Janina masadan bir dergi aldı ve kendini masanın üzerine bıraktı. "Yani söylentilerle ilgilenmiyor musun?"

Döndüm.

"Mesela... Nadia Watroba hakkındaki söylentiler bile mi?" Masaya doğru bir adım attım.

"Ne biliyorsun ki?"

Janina çenesini havaya kaldırdı. "Oh, şimdi kalacaksın." "O benim en iyi arkadaşım."

"Gerçekten mi?" Janina dergiyi karıştırırken, "Gerçekten mi?" dedi. "Durur musun? Köpeği dışarıda bekliyor, çok hasta-" Dergiyi tokatlayarak kapattı. "*Felka* değil mi?"

Nadia'nın Felka'sı ünlü bir köpekti.

"Evet, Felka. Şimdi söyle bana."

"Şey, ben sadece biraz biliyorum..."

"Janina, eğer bana söylemezsen-"

"Tamam, tamam. Tamam. Tamam. Tek bildiğim Pietrik'in -*sanırım* Pietrik'ti- Nadia ve annesini güvenli bir daireye götürdüğü."

"mı?"

"Lublin'de, evet. Ama tüm bildiğim bu."

"Başka bir şey bilmiyor musun?"

"Sadece Nazilerin burnunun dibinde bir yerde olduğunu duydum."

Sersemlemiş bir halde Janina'ya teşekkür ettim, ön merdivenlerden geri yürüdüm ve Pietrik'in bana söylediği gibi parkın içinden geçerek eve doğru yola koyuldum. Nadia gerçekten güvendeydi! Bütün

Felka'yı eve götürmek ve karnını doyurmak için arabayı daha hızlı çekerken vücudum rahatladı. Nadia

annesiyile birlikte ve hala Lublin'de! Onun için yapabileceğim çok şey vardı.

Felka, yeraltı için çalışmaya devam et.

Sonuçta, Janina ciddiye almasa da ilk görevim iyi gitmişti.

Artık direnişin bir parçası mıydım? *Parayı* teslim etmişim. Yarın yemin edecek ve bunu resmileştirecektim.

Yolun yarısında gökyüzü açıldı, arnavut kaldırımlı sokakları sel bastı ve Felka'yı sırlıslıklam etti.

ve beni.

"Bir zamanlar şanslıydın," dedi ıslak ayakkabılarım her adımda. "Alışkanlık haline getirme

"

Herta

1939-1940

Camp Blossom'dan eve trenle döndüm, ayrıldığım için mutluydum, düşüncelerim

doktor olarak bir iş bulmak. BDM üniformamı giydim ama çok geçmeden pişman oldum.

Bu. Trenin dışında uçup giden sık ormanları seyretmek dinlendirici olurdu.

ziyaret edebileceğim kliniklerin zihinsel bir kontrol listesini oluşturuyordum. Ancak bir an bile yalnız kalamadım, çünkü her yolcu üniformama hayranlığını göstermek için durdu.

"Kartalınıza dokunabilir miyim lütfen, Fräulein?" diye sordu genç bir çocuk.

Tren koltuğumda durdu, duruşu iyiydi, kolları iki yanında, tren sallandıkça hafifçe sallanıyordu. Annesi arkasında durmuş, iki parmağını dudaklarına götürmüş, gözlerini kocaman açmıştı,

Führer'le tanışır gibi. Evet, BDM'yi temsil etmek biraz külfetliydi,

Ama aynı zamanda gurur vericiydi, çünkü o üniformayı giyen bizlere büyük saygı gösteriliyordu.

Genç insanlar olarak böyle bir güce

sahiptik. "Yapabilirsiniz," dedim.

Altın ipliği bir kelebek dokunuşuyla okşarken gözlerime su geldi.

Hiçbir şey insanın kalbini bozulmamış bir Alman çocuğu kadar etkileyemez.

Üniformamın yaygara koparması anlaşılabilir bir durumdu, çünkü Almanların çoğu daha önce hiç

BDM rozetlerinin tamamını bir kadında gördüm. Tamamen erkeklerden oluşan Hitler

Gençlerin her faaliyet için armaları ve iğneleri vardı, saksı bitkilerine kadar, BDM

Başarı rozetleri sınırlı sayıdaydı ve zor kazanılmıştı. Benim lacivert

liderinin ceketini, Kızıl Haç armasını, hemşirelik için gümüş yeterlilik tokasını ve ilk yardım ve fiziksel uygunluk rozetlerini taktım.

Ancak en yüksek liderlik seviyesine işaret eden kartaldı, altın kuştı

Kalbimin üzerine taktığımda, en çok dikkati çeken şey onun kanatlarıydı. Mutti onu eve ilk götürdüğüm gün gururla ağlamıştı. O daha çok

tıp fakültesinden aldığım diplomadan daha çok etkilendim.

savaşın.

Eve döndüğümde doktor olarak ilk işimi bulmaya çalıştım ama sınıf ikincisi olarak mezun olmama rağmen muayenehaneler bir kadın doktoru işe almak konusunda isteksizdi. Bu

Parti'nin, kadının hak ettiği yerin evde çocuk yetiştirmek olduğu yönündeki söyleminin kök saldığı ve birçok hastanın erkek doktor talep ettiği görülüyordu. Bir kadın olarak

Üniversite öğrencisiyken dikiş nakış dersleri almam gerekiyordu.

Ekstra para için dikiş işi.

Sonunda Düsseldorf Cilt Kliniği'nde yarı zamanlı bir iş buldum.

Tedavi ettiğim her hasta için küçük bir ücret alıyordum. Sıkıcı bir işti, çoğu günün en önemli olayı bir çıbanı temizlemektir. Tıp fakültesinde öğrendiğim birkaç cerrahi tekniği unutacak mıyım? Bir cerrah yetkin kalmak için sürekli ameliyat yapmalıdır.

O zamana kadar ekonomimiz önemli ölçüde iyileşmişti, bu da sadece

cilt tedavisi arayan hastaların sayısı. Bir zamanlar ekmek ve tereyağı olan bulaşık elleri bile

Alman ev kadınlarının çoğu için artık bir sorun değildi.

Lehçe

Reich tarafından sağlanan ve doğudan ithal edilen işçiler bulaşıkhaneye ilgileniyordu.

iş.

Sonuç olarak, kazancım kısa sürede neredeyse sıfıra düştü. Babamın durumu ciddiden kritik hale geldi ve Mutti onunla birlikte evde kalmak zorunda kaldı. Üçümüzü de zar zor geçindiriyordum. Kısa sürede Düsseldorf'ta açlık çeken tek doktor haline geldim, bu yüzden *Onkel* Heinz'ın kasap dükkanında yarı zamanlı çalışmaya devam ettim.

Camp Blossom ormanının sessizliğinden ve sessiz kliniğinden sonra, telaş

Et almak için dükkâna gelen kalabalığın arasında, ütülü elbiseleri içinde kibar bir sığır sürüsü gibi tezgâha doğru koşuşturan endişeli *Hausfrauen*'ler hoş bir değişiklikti. Orada dertlerimden kaçabilir, rulodan büyük beyaz kâğıtlar yırtabilir ve paketleri çizgili sicimle sararken cerrahi düğümler atma alıştırmaları yapabiliyordum.

Dükkânın halka kapalı olduğu bir Pazar günü her zamanki gibi işe geldim.

O gün Heinz beni orada tek başıma çalıştırdı, böylece kimse ne yaptığımı göremedi.

Onun için.

Özel projesi. "Acele et,"

dedi Heinz.

Kendini kasap bıçağından yapılma masanın üzerine bastırdı.

Onun ve babasının satır darbeleri ondan önce geldi. Şişkinliği elbisesinin altından bile belli oluyordu.

Kasap önlüğü, kurumuş dana kanıyla sertleşmişti. Kendimi nasıl böyle bir duruma soktum? Yıllarca bir şey söylemekten çok korktum; işte böyle.

Heinz, çalışma masasında durup en gergin kuzu bağırsağını seçmemi izledi.

Beklemek Heinz için hem en iyi hem de en kötü kısımdı. Peçeteyi ters çevirdim,

çamaşır suyunda yumuşattım ve periton ve kas tabakalarını bırakmaya dikkat ederek mukoza zarını çıkardım. *Onkel* Heinz beni teşvik etti ama ben acele etmedim çünkü en ufak bir yırtık ya da iğne batması felakete yol açabilirdi.

"Olabildiğince hızlı gidiyorum," dedim. Oyalanmak en iyisiydi, çünkü işimi bitirdiğimde

En kötü kısım geldi ve tüm süreç yeniden başladı.

Çalışırken kötü düşünceler beni rahatsız ediyordu. Neden evde yeni işler araştırmıyordum?

Orada sıkışıp kalmam benim hatamdı, Heinz tarafından tuzağa düşürülmüştüm.

Sırrımızı. Onu yıllar önce ele vermeliydim ama *Tante* Ilsa bilseydi okul masraflarımı asla karşılamazdı. Mutti ne derdi? Ona asla söyleyemezdim elbette. Ne kadar hasta olursa olsun, babam bilseydi *Onkel* Heinz'ı öldürürdü.

Eğitimim için ödediğim bedel buydu. Heinz bunu benim yaptığımı söyledi.

genç kadın onunla yalnızdı.

Heinz yanıma geldi ve eteğimi kaldırdı. Nasırlı parmaklarının kalçamdaki o tanıdık ürpertisini hissettim.

"Neden bu kadar uzun sürüyor?" Heinz sordu. Sevdiği o tatlı şarabın kokusunu aldım.

nefesinde.

Elini ittim. "Her şey zaman alır."

Heinz ana ırkın kaymak tabakasından sayılmazdı. IQ'su sınırda bir eksiklikle hafif geri zekâlılık arasında bir yerde olduğundan, iki kelimedenden uzun herhangi bir bahaneden kolayca vazgeçerdi. Hassas dokuyu kuruladım, ölçtüm ve

Kestik. Yuvarladığımda Heinz'ın yüzü kıpkırmızıydı, pürüzsüz ve berraktı.

ipek çorap.

Teneke domuz yağı kovasıyla et dolabına gitmemin söylenmesine gerek yoktu.

Aynı olmasında tuhaf bir rahatlık vardı. Ona bağlı ipi çektim.

aydınlatmak için çıplak ampulü yaktım ve kendimi soğuk ahşap zemine dayadım.

arkamdaki raf. Yüzümdeki un çuvalına rağmen neyin geldiğini biliyordum. Tatlı un kokusu onun et kanı, puro ve çamaşır suyu kokusunu kesiyordu. *Sakın ağlama.* Ağlamak sadece Heinz'ı kızdırır ve daha uzun sürmesine neden olurdu. El işimi kendi üzerine eğdi, bir pençesini domuz yağına daldırdı, zardan aşağıya geçirdi ve başladı.

El kemiklerini inceledim.

Birincisi: Yunanca tekne anlamına gelen skaphos kelimesinden türetilen skafoïd kemiği.

Yağ kıvrımları Heinz'ın karnından kıllı bir önlük gibi sarkıyor ve her hamlede bana doğru savruluyordu. Düzensiz nefes alıp verışı hızlandıkça, uzun sürmeyecekti.

İki: Hilal şeklindeki lunat kemiği.

Ani bir kalp krizi geçirmeyi dilemeyi uzun zaman önce bırakmıştım. Yıllarca yağlı kızartmalar

ona iki parmak kalınlığında arteriyel plak birikimi sağlamış olmalı, ancak yine de hayatta kalmayı başardı.

Üç: triquetrum kemiği. Dört: yuvarlak pisiform kemik, adını Latince

Bezelye için.

Heinz kendini tutamadı ve her zamanki gibi inlemeye başladı, nefesi boynumda soğuk bir sis gibi dolaşıyordu. Rafı kavrarken elleri titriyordu, kalın

Kasabın bilekleri ağırlığını destekliyor.

Hiçbir uyarı olmadan buzdolabının kapısı açıldı ve un çuvalı

Yüzüm. Ilsa kapıda duruyordu, bir eliyle kapıyı açık tutuyordu, elinde bir kavanoz

diğerinde marmelat. Heinz'ın sıkışmış bir domuz gibi inlediğini duymuş olmalı.

"Kapa şu kapıyı kadın," dedi Heinz, pantolonu ayak bileklerine yapışmış, yüzü mosmordu.

Yüzündeki tiksinti miydi yoksa sadece yorgunluk mu? Marmelatı buzdolabının rafına yerleştirdi, arkasını döndü ve gitti.

Dolap kapısı arkasından parçalanarak kapandı ve Heinz işine geri döndü.

-

Cildiye kliniğindeki yavaş bir günde, son hastam olan dört yaşında tombul bir parmak emiciyle işimi bitirdikten sonra masama oturdum. Annesini eve göndermiştim.

isilik için antiseptik krem. Bu işi yaparak hayatımı nasıl kazanacaktım? Bir üniversite pozisyonunun huzuruna çok daha uygundum, ancak bir öğretmenin maaşı ailemi çok daha iyi desteklemeyecekti.

The Journal of Medicine dergisini elime aldım ve Berlin'in 90 km kuzeyinde, Schwedt Gölü kıyısındaki tatil kasabası Fürstenberg yakınlarındaki bir kadın yeniden eğitim kampında doktor arandığına dair bir ilan gördüm. O zamanlar bu türden pek çok kamp vardı, çoğunlukla işten kaytaranlar ve hafif suçlular içindi. Manzara değişikliği fikri

Çekici. Bir tatil kasabası mı? Mutti'yi özlerdim ama Heinz'ı özlemezdim.

Kampla ilgili bildiğim diğer tek şey, Fritz Fischer'in, benim eski

Tıp fakültesinden sınıf arkadaşım orada çalışıyordu ama kulağa hoş gelen bir ismi vardı.

Ravensbrück.

Caroline

ARALIK 1939

Noel arifesi günü, Paul ve ben Beşinci Cadde'deki Paten Göleti'ne gittik.

Central Park. Connecticut'taki evimizin yakınındaki Bird Pond'da öğrendiğim paten kaymayı çok seviyordum ama beni gereğinden uzun gösterecek çoğu aktiviteden kaçındığım için nadiren pratik . Ayrıca, daha önce birlikte kayacağım kimse olmamıştı. Betty

patenle görünmektense canlı arı yutmayı tercih ederdim. Tam olarak almaya yemin ettim

Paul'un New York'ta geçirdiği zamanın avantajı.

O gün mükemmel bir paten havası vardı; açık ve keskin bir hava ve sert bir rüzgar.

Gece boyunca buz bir bılardo topunun yüzeyi gibi pürüzsüz hale gelmişti. Sonuç olarak

Belvedere Kalesi'nin tepesindeki bayrak, her patencinin imrenerek baktığı beyaz alan üzerindeki kırmızı küre yükselmişti. Buzun hazır olduğu haberi Beşinci Cadde boyunca kapıcıdan kapıcıya dolaşıyordu.

Cadde ve gölet patencilerle taşmaya başladı.

Paul ve ben vardığımızda patencilerin ilk kademesi çoktan oradaydı. Profesyonellere yakın erkekler, sakallarında ve burunlarında buz sarkıtları olduğu halde selamlama ve dönme hareketlerini yaptılar. Sonra bayanlar geldi, seferinde iki ya da üç kişi, ağır

paltolar onları buzun üzerinde uçuran yelkenler gibi. Paul biraz pratik yaparak

ve kollarımızı birleştirerek bitişik göletler ağı boyunca kaydık. Eski halim böyle halka açık bir yerde asla kaymazdı, ama ben

Buzla canla başla mücadele ettik ve kısa sürede birlikte güzel bir ritim bulduk. Birdenbire

her türlü yeni şeyi denemek istiyordum.

Kemerli köprülerin altından Beethoven'ın *Ayışığı Sonatı* ve

Waldteufel'in *The Skaters' Waltz*'ı, paten kulübesinin teneke hoparlörlerinden bile daha güzel duyulamazdı.

Buz daha da kalabalıklaştı, biz de kulübeye doğru kaymaya başladık.

havada sıcak kestaneler. Tam oturup patenlerimizi değiştirmek üzereydik ki

Adımı duydum.

"Caroline. Buraya gel."

David Stockwell'di. Bize doğru kayarak geldi ve keskin bir bakış ve gülümsemeyle durdu, Brooks Brothers reklamlarından fırlamış gibi poz vererek

tek eldivenli yumruğumla ceketimi geri aldım. David nasıl olur da aramızda hiçbir şey olmamış gibi, beni on yıl boyunca oyaladıktan sonra kalkıp bir tanıdığıyla evlenmek tamamen doğalmış gibi davranabilirdi?

"Hey, kim bu adam, Caroline?" David söyledi.

Bu bir kıskançlık parıltısı mıydı? David kıyaslandığında küçük görünüyordu. Acaba o

Paul ve benim romantik bir şekilde nişanlandığımızı mı düşünüyorsun? Düşük bir ihtimal. Paul

Mesafesini korudu ve bana yakın bile durmayarak sadece arkadaş sinyalleri verdi. Ne

David'e onun olduğumu gösterseydi ne olurdu? Bunu düşününce keşke doğru olsaydı dedim.

Paul elini uzattı. "Paul Rodierre."

David elini sıktı. "David Stockwell. Caroline'ı o zamandan beri tanıyorum-" "Gerçekten gitmeliyiz," dedim.

"Sally orada bağcıklarını . Seni kaçırmak istemez."

Sally hakkında Betty'den önceden uyarı almıştım elbette. Yeni kız kardeşi

Hukuk, Bayan Stockwell'in, maliyeti New York'un yarısını bir yıl boyunca besleyebilecek haute couture düğün çeyiziyle yıkadığı minyon bir kızdı. I

David'e en iyi "gerçekten kalamayız" bakışımı attım.

Paul'e döndü. "Dışişleri Bakanlığı'ndayım. Bizi bu savaşın dışında tutmak için çalışıyorum.

Savaş. Galadaki konuşmanı duydum. Görünüşe göre bizi savaşa sokmak için çalışıyorsun.

o."

Paul, "Sadece doğruyu söylüyorum," dedi.

"Şimdiye kadarki en başarılı etkinliğimizdi," dedim.

Paul kayarak bana yaklaştı ve kolumu kendi koluna baēladı. "Evet, sevgilim, ezici,

deēil ?"

Sevgilim mi?

David şaşırmış bir halde gözlerini kırptıştırdı.

Paul'e yaklaştım. "Saēır edici alkışlar. Ve *baēıřlar*. Herkes Fransa'nın arkasında."

Sally Stockwell kalabalıēın arasından kayarak bize doēru geliyordu. Görmezden gelmek zordu

Ufak tefekti, belki 1.80 boyundaydı. Tam paten kıyafeti giymişti, haşlanmış y n A-line paten eteēi, rahat, küçük kapitone Tirol ceketini ve

Patenlerinin tepesinde bir çeşit beyaz k rk vardı. Güzel çenesinin altından baēladıēı örgü şapkasındaki iplik püskül, o yaklaştıkça sallanıyordu.

"Sen Caroline olmalısın," dedi Sally. Beyaz angora eldivenli elini uzattı.

Bana uzattı, ben de salladım.

Sally, Bette Davis'ten çok Olivia de Havilland'dı ve sevilmemesi imkansızdı,

En  nemsiz sohbeti bile garipleştiren silahsız bir dürüstlükle.

"David bana senin hakkında her şeyi anlattı. Caroline Fransız bebeklere yardım ediyor.

Caroline

ve ben ilk oyunumuzda birlikte rol aldık-' "

"Caroline'ın ilk başrol oyuncusuydum," dedi David. "Olivia'sına Sebastian'ı oynadım."

Paul gülümsedi. "Bir öpücüğü paylaşıyorlar, değil mi? Eleştiriler nasıldı?"

"Ilık," dedim.

Sally kayarak yaklaştı. "Bazen David'le evlenmeniz gerektiğini düşünüyorum."

"İkinizi de görmek çok güzel," dedim. "Kaçtığım için üzgünüm ama gitmemiz gerekiyor."

"Evet, bütün günü birlikte geçiriyoruz, değil mi tatlım?" Paul söyledi.

Üstüne basa basa söylüyordu. Bu dedikodu değirmenini harekete geçirecekti ama umurumda değildi.

Sadece gösteriş için bile olsa sevilmek iyi hissettiriyordu.

Vedalaştık ve paten kayan çiftlerin arasına karışan Sally ve David'e el salladık. Paul'ün sevgilimmiş gibi davranması ne kadar hoştu.

O

benim değildi elbette, ama yine de hayatımda birinin olması güzeldi.

Özellikle de egomu iyice ayaklar altına alan David Stockwell'e hava atmak için.

Buz pateninden sonra Paul üstünü değiştirmek için Waldorf'a geri döndü ve ben de

Annemin can dostu Bay Bahçıvan'ın getirdiği mavi ladin

ve coq au vin yaptı. Serge kış sebzeleri çorbası göndermişti.

Connecticut, şeker yaban havucu, yağlı havuç ve muhteşem tatlı rezene ile dolu

İlk kursumuz.

O gece, Connecticut'ı daha önce vuran kar Manhattan'a da şiddetle ulaştı ve annemi Serge ile birlikte kır evimizde mahsur bıraktı.

Paul saçlarında ve paltosunun omuzlarında kar taneleriyle kapıma geldi. Beni her iki yanağımdan öpmek için eğildiğinde yüzü benimkine karşı soğuktu.

Bir zamanlar babamın en sevdiği kokulardan biri olan Sumare'ye ağırlık vermişti. Göz ucuyla bakmıştım.

Paul'ün Waldorf'taki ecza dolabında, onun banyosunu kullandığımda ve Mavi Noxzema kavanozunun yanındaki şişe.

Paul'ün elinde bir şişe Burgonya şarabı ve kıpkırmızı bir gül demeti vardı.

beyaz kağıt. Aklımı başımda tutmalı ve şarap tüketimime dikkat etmeliyim. I

Patlıcan rengi ceketini giymiş olması beni rahatlatmıştı, çünkü üzerimde bir elbise ve ipek çoraplar vardı.

Ağır ve soğuk şişeyi ellerime tutuşturdu.

"*Joyeux Noël*. Kuzenimin üzüm bağından gönderdiği son kasa. Umarım sakıncası yoktur ama Waldorf operatörüne numaranızı bıraktım.

ulaşılacak."

"Tabii ki hayır. Rena için endişeleniyor musun?"

"Her zaman, ama bu sadece bir önlem. Bu sabah onunla konuştum ve ona vize güncellemesi. Roger birkaç gün içinde öğreneceğini söyledi." Rena. Sanki orada bizimle birlikte duruyordu.

Paul oturma odasına girdi. "Buraya bir uçak bile indirebilirsin. Sadece biz bu gece?"

"Connecticut'ta araba yolundan çıkamazlar." "Yani tek eğlencen ben miyim? Ne baskı ama."

Yemekten sonra bulaşıkları lavaboya bıraktım ve topak topak at kılı kanepeye oturdum,

Paul ile bir şişe babamın konyağını paylaşıyordu. O kanepe annemin babasına aitti.

Woolsey Ana dediğimiz annem. Annemin sevgililerini caydırmak için almıştı. kalmaktan.

Ateş köze dönüştüğünde hava serinlemeye başladı, çünkü odadaki ısıyı düşük tutuyorduk.

Daire. Paul ızgaranın üzerine bir huş ağacı kütüğü attı ve alevler tam gaz yanmaya başladı, ateş kutusunu yalıyordu, o kadar sıcaktı ki yüzümde hissedebiliyordum.

Ayakkabılarımı çıkardım ve bacaklarımı soktum.

Şişeyi ateş ışığına tutarak, "Biri konyak içmiş," dedim.

"Belki de sadece meleklerin payıdır," dedi Paul. "Konyak mahzenlerinden buharlaşan kısma böyle diyorlar."

Demir maşayı kütüğe sapladı, yüzü ateş ışığında kasvetliydi. Erkekler ateş konusunda neden bu kadar ciddiymiş?

Paul kanepeye geri döndü. "Buradayken her şey önümdeymiş gibi hissediyorum.

. Bir çocuk gibi."

"Kalbimizin bir köşesinde hep yirmi yaşındayız," dedim. Kaç tane

Annem bunu ne zaman söylemişti?

Paul bardağına bir yudum konyak attı. "Eski erkek arkadaşın çok güzel bir adam."

"Aynı fikirde olduğuna şüphe yok." Biraz daha konyak için

bardağıma uzattım. Paul tereddüt etti.

"Mantıklı olan insan sarhoş olmalı," dedim. Neden Byron'dan alıntı yapıyordum ki?

Bu

beni iki milyon yaşında gibi gösterdi.

Paul bardağıma konyak doldururken, "Hayatın en iyisi sarhoşluktan başka bir şey değildir," dedi.

Byron'ı tanıyor muydu?

"Nasıl oluyor da bana Rena'yı hiç sormuyorsun?" Paul söyledi.

"Neden ki?" Bu konuşmak istediğim son şeydi.

"Oh, bilmiyorum. Nasıl bu kadar uzun süre uzak kalabildiğimi merak edersin diye düşündüm."

"Gösteri tabii ki," dedim. Bardağımdaki kehribar rengi ateş ışığında parlıyordu.

"Şu anda pek bir evliliğimiz yok."

"Paul. Tam bir klişe." Neden erkeklerle bir öğretmen gibi konuşmayı bırakamıyorum? I

Eskimoların yaşlılarına yaptığı gibi bir buz kütesine gönderilerek yalnız kalmayı hak etti.

"Rena çok genç. Çok eğlenceli, ondan hoşlanacağına eminim ama asla oturamayız.

burada böyle ve hayat hakkında

konusuyoruz." "Ne yapmaktan

hoşlanır?" Dedim.

Ateş bir damla zifti tüketirken patladı ve vınladı.

"Dans, partiler. Birçok yönden çocuk gibidir. Çok kısa bir süre sonra evlendik.

tanıştık. Başta çok eğlenceliydi ve yatak odası zamanı inanılmazdı, ama kısa süre sonra

huzursuz oldu. Bazı çekici erkek arkadaşları olduğunu duydum."

İnanılmaz yatak odası zamanı mı? Cennet gibi, şüphesiz. Kolumdaki tüyleri temizledim.

"Bu arada, bu ülkede erkekler yatak odası maceralarından bahsetmezler."

"Bu ülkede erkeklerin konuşacak bir şeyi yok," dedi Paul. "Evleniyorlar ve

onların kahramanlıkları buruşur ve düşer. Rena harika bir kız ama ona göre biz uyumsuzuz. İnanın bana, denedim."

Ateşle biraz daha oynadı ve geri geldi, bu sefer kanepede bana daha yakın

oturdu. Böylesine erkeksi bir adama göre çok hoş bir ağzı vardı.

"Artık uyumlu biri var mı?" Ben de öyle dedim. "Annemle babam gerçekten uyumlu olduğunu düşündüğüm tek çift."

"Baban nasıl öldü?"

"Bu konu hakkında daha önce hiç konuşmadım. On bir yaşındaydım ve o zamanlar kimse

böyle şeyler."

"İyi bir baba mıydı?"

"Hafta sonları şehirden Connecticut'a gelirdi. Onunla

kolalı yaka ve yelek yerine haki pantolon giyer ve annemin arazimizin uzak ucunda yaptığı beyzbol sahasında bize durmadan oyun oynardı."

"Sık sık hastalanır mıydı?"

"Hiçbir zaman. Ama 1914 baharında, bir gün ansızın buradaki odasına kapatıldı. Sadece Dr. Forbes ve annemin girmesine izin verildi. O sırada ben

valizimle birlikte akrabalarımın gönderildiğinde bir şeylerin çok yanlış gittiğini anladım.

Ben odaya girdiğimde hizmetçiler konuşmayı kesti ve annemin yüzünde daha önce hiç görmediğim avlanmış bir ifade belirdi."

"Çok üzgünüm Caroline." Paul elimi sıcak ve yumuşak eliyle tuttu ve sonra serbest bıraktı.

"Beş gün sonra eve gelmeme izin verildi ama kimse yüzüme bakmadı.

göz. Her zaman olduğu gibi, en iyi bilgiyi mutfağın hemen dışındaki yüklükte saklanıp bir aralıktan bakarak aldım. Evimizde dört İrlandalı hizmetçi yaşıyordu.

Zaman.

En büyükleri Julia Smith, mutfak masasında bezelyeleri ayıklarken iş arkadaşlarını büyük olay hakkında bilgilendirdi. Her kelimesini hala hatırlıyorum. Julia dedi ki, 'Bay Ferriday'i tanırdım.

savaşmadan teslim olmaz.'

"Mary Moran, sıska yeni bir kız, kirli gri bir paspası arkaya itiyordu.

siyah beyaz fayansların üzerinde ileri geri gidip geliyordu. 'Zatürre ölmek için en berbat yol' dedi. Boğulmak gibi, sadece daha yavaş. Odada mıydın?
Daha iyi

ona dokunmamalıydım.'

"Sonra Julia dedi ki, 'Bir dakika deli gibi gülüyordu, sonra göğsünü tırmalayıp çok sıcak olduğunu söylüyor ve Dr. Forbes'a "Bir

Pencere, Tanrı aşkına." Sonra kızı Caroline'ı sormaya başladı.

kalbimi kırmak üzereydi. Bayan Ferriday sürekli "Henry, sevgilim, beni bırakıp gitme" diyordu.

Ama çoktan ölmüş olmalı, çünkü Dr. Forbes kafasını kapıdan uzattı ve bana "Koş cenazeciye çağır" dedi. '

"Dördünün en küçüğü olan Lily Clifford söze girdi: 'Az önce Bayan Ferriday'i gördüm, yatakta kollarını ona dolamış, 'Sensiz yaşayamam' diyordu,

Henry," sesi o kadar hüzünlü ve yalnız geliyordu ki kendi kendime ağlamak istedim.

"O akşam annem bana haberi verdi. Babamın neme baktım, o öldükten sonra purolarına ne olacağını merak ediyordum. Annem ve ben

Babamın ölümünden hiç bahsetmedi ve benim ya da başka birinin önünde hiç ağlamadı.

O günden sonra başka."

"Ne korkunç bir şey Caroline," dedi Paul. "Çok gençtin." "Şenlik havamızı bozduğum için özür dilerim."

"Bu bir çocuk için ağır bir yük." "Daha mutlu şeylerden konuşalım."

"Çok iyi bir kalbin var Caroline," dedi Paul, elini uzatıp Kulağımın arkasındaki saç tutamını. Neredeyse sıçrayacaktım, dokunuşu bir sıcaklık sarsıntısıydı. "Bu kadar ölüm ve ölmek yeter," dedim. "Başka ne hakkında konuşabiliriz?"

İkimiz de bir süre ateşe baktık, kütüklerin çatırtılarını ve patlamalarını dinledik. Paul bana döndü. "Bir itirafta bulunmak istiyorum."

"İyi Katolikler bunu bir rahiple yapmaz mı?"

Bir parmağını çoraplı ayağımda gezdirdi. "Sadece, şey, ipek çoraplar konusunda bana güven olmaz."

Parmak ucundaki gücün farkında mıydı? "Korkarım bir okul arkadaşım tarafından hayatım boyunca yaralanmıştım." Daha dik oturdum. "Belki de bilmesem daha iyi."

"Yatağının altında kutular dolusu eski fotoğraf vardı." "Doğa fotoğrafları mı?"

"Şey, bir bakıma, evet. Çoğunlukla ipek çorap giyen kadınlar. Başka pek bir şey yok." Paul kadehindeki kehribarı döndürdü. "Hiçbir zaman eskisi gibi olamadım. Dikişlerle ilgili bir şey. Marlene Dietrich'i *Mavi Melek'te* 'Yaramaz Lola' şarkısını söylerken izledikten sonra ayağa kalkabilmek için herkes salondan çıkana kadar beklemek zorunda kaldım."

"Marlene içinde şeffaf siyah çoraplar giyyordu."

"Bunun hakkında konuşmasak olur mu? Hâlâ beni biraz fazla

heyecanlandırıyor." "Konuyu sen açtın."

Paul, "Sanırım güçlü kadınlar her zaman ilgimi çekmiştir," dedi.

"Annem seni Eleanor Roosevelt ile tanıştırsın."

Paul gülümsedi ve sürahisini yere koydu. "Sen eşsizsin, biliyorsun Caroline. Seninle ilgili bir şey ruhumu açığa çıkarma isteği uyandırıyor." Bana baktı,

bir an sessiz kaldı. "Bağlanıyorum, biliyorsun. Belki de ondan kurtulamazsın.

Ben."

" gibi," dedim.

Gülümsedi ve bana doğru eğildi. "Evet, her neyse."

Ayağa kalktım, elbisemi düzelttim. İşler çığırından çıkmadan önce vites değiştirmemiz gerekiyordu.

karmaşık.

"Burada bekle," dedim. "Senin için bir şeyim var. Ayrıntılı bir şey

değil." "Çok gizemli, Caroline. Tıpkı Marlene gibi."

Yatak odama gittim. Bu bir hata mıydı? Erkek ve kadın arkadaşlar

Birbirimize hediye mi verelim? Ne de olsa benim için hiçbir şeyi yoktu. Gümüş kâğıtlı

sıradan bir görünüm vermek için sarıp sarmaladığım paketi

Paul.

"Bu da ne?" dedi. Yanaklarındaki pembelik utançtan mıydı yoksa

Konyak mı?

" değil," dedim ve yanına oturdum.

Selofan bandı koparmak için elini kâğıdın altına kaydırıldı.

"Gerçekten, bu sadece bir arkadaş hediyesi," dedim. "Betty ve ben birbirimize her zaman hediye veririz. Öylesine."

Katlanmış uçları geri çekti ve kâğıt açık bir şekilde kucağına oturup bakmaya başladı

katlanmış dikdörtgene baktı, yıllanmış bordo rengindeydi, görünüşe göre dilsiz kalmıştı.

"Babamındı," dedim. "Onlardan düzinelerce vardı. Hiç giymezdi tabii.

Belki de-"

Paul, ipekle desteklenmiş merinos yünü eşarbı kaldırdı ve kumaşı işleyerek tuttu

parmaklarıyla.

"Ne diyeceğimi bilemiyorum," dedi.

Ağzım kurudu. Böyle kişisel bir hediye konusunda çok mu ileri gitmiştim?

"Annen itiraz etmez mi?"

"Eğer izin verseydim şimdiye kadar babamın tüm eşyalarından kurtulmuş olurdu."

"Belki de babam gittikten sonra onları görmek onun için zorlaşmıştır."

"Neredeyse vicuña paltosunu yetersiz giyimli bir verecekti."

Eşarbın bir ucunu kaldırdı ve başını eğerek yavaşça boynuna doladı.

"Bu çok güzel Caroline." Sözlerini bitirdi ve ellerini avuç içleri yukarı bakacak şekilde açtı.

"Eee?"

Beytüllahim'deki Bird Pond'da kızakla kaymaya hazırlanan çocuklardan birine benziyordu, yanaklarında renk vardı. Onu öpmek nasıl bir şey olurdu?
Biz

Uyumsuz olsun ya da olmasın, yakında Fransa'da uyanacak ve onun aramasını bekleyecek bir karısı olduğunu düşününce her ikisi de pişmanlık mı duyacaktı?

Tabii ki.

Ayağa kalktım, biraz sersemlemiştim.

"Onları görmek ister misiniz? Babamın kıyafetlerini yani."

Paul'ü koridorda babamın odasına götürdüm. O zamanlar adet olduğu üzere annemle babamın yatak odaları ayrıydı. Köşedeki masa lambası duvara gölgeler gönderiyordu. Hizmetçiler hâlâ odanın tozunu alıyor, organze perdeleri yıkıyor

Her bahar, sanki babam geri dönecekmiş gibi Yunan anahtar çarşaflarını yıkardı.

"Hi-ho!" diye bağırmaya ve deri valizini yatağın üzerine atmaya hazır. Küçük bir

Cumbalı kanepede, uzun zaman önce mumlu parlaklığını kaybetmiş, rahat, soluk basma kumaşla kaplı bir kanepede oturuyordu. Vicks VapoRub ve tütün kokulu bir hava dalgası yayarak babamın dolabının kapısını açtım ve ışığı yaktım.

"Oh, Caroline," dedi Paul.

Babamın çift asma dolabı neredeyse bıraktığı gibiydi; haki, kahverengi

askılara katlanmış yün ve beyaz flanel pantolonlar; her türden ceket

kemerli Norfolks ve kamgarn sergi tek düğmeli bir kesime. İki tonlu ayakkabılar ve içi kağıt mendille doldurulmuş bir çift rugan elbise terliği yerde sıralanmıştı. Fularlı kravatlar, pirinç tokalarından asılmış raflardaki yerlerini paylaşıyordu. Annemin cenaze töreninden kalma siyah örtüleri en üst rafta bir yığın halinde duruyordu.

O gün Saint Thomas Kilisesi'nde olduğumdan değil, sadece on bir yaşındaydım. *New York Times*, *Woolsey kadınlarının o gün ön sıralarda kol kola girdiğini* yazmıştı. Kemerlerden birini çektim ve süet astarlı fok derisini parmaklarımın arasından geçirdim.

Paul, "Çok temiz biriydi," dedi.

"Pek sayılmaz. Annem onu bir arada tuttu."

Paul, sararmış kağıt mendille sıkıca doldurulmuş gri bir fötr şapkayı masanın üstünden kaldırdı.

Raf. Nadir bir göktaşını inceleyen bir bilim adamı gibi elinde çevirdi ve yerine koydu. Aynı anda kasvetli görünüyordu. Neden havasını bozmuştum ki?

"Babam renk körüydü, ," dedim.

Paul sadece bana baktı. Keşke saçmalamayı bırakabilseydim.

"Ve daha da kötüsü, birtarafından giydirilmeyi reddetti."

Paul beni durdurmak için hiçbir girişimde bulunmadı, sadece anlam veremediğim bir bakışla izledi.

Yazık

ölmüş babasını özleyen zavallı bir kız kurusu için?

"Babam kendi başına giyinmek konusunda ısrarcıydı. Bu yüzden annem ona sadece temel renkleri alırdı.

Kahverengiler ve lacivertler." Dolabın ışığını kapattım. "Ondan önce kıyafetlerini görmeliydin."

Dolabın kapağını kapatırken gözyaşlarımın hissettim ama onları tuttum.

"Bir sabah kahvaltıda sarı ceket, mor kravatı, yanık turuncu pantolonu ve kırmızı çoraplarıyla göründü. Annem neredeyse boğuluyordu, o kadar çok güldü ki."

Yüzümü dolap kapısına döndüm, alnımı soğuk boyaya dayadım. "Özür dilerim Paul. Kendimi toparlayacağım."

Paul omuzlarımdan tutup yüzümü ona çevirdi ve sonra beni kendine çekti.
O

saçlarımı düzeltti ve dudakları yanağımı buldu. Gözümün altındaki küçük çukurda oyalandılar ve sonra yüzümde gezindiler. Uzun yolu seçti.

ve bir kez ağzıma girdiğinde, coq au vin ve Fransız sigaralarının tadına

baktım. Paul eşarbını boynundan çözdü ve bir Sumare dalgası yaydı.

Çam. Deri. Misk.

Buz gibi kar üstümüzdeki pencerelere kum gibi yağarken kanepeye doğru ilerledik

bir kasırganın içinde. Eli kalçamın iç kısmına dokunduğunda kalbim küt küt atmaya başladı.

bir çorabı serbest bırakmaya gidiyordu. İki parmağını ipeğin içine soktu ve aşağı çekti. Gömleğinin üst düğmesini açtım. Sonra bir tane daha. Ellerimi

Açık gömleğinin içinde, yanlarından aşağı, bir deniz kabuğunun içi gibi pürüzsüz.

Paul, "Sanırım konyaktan meleğin payından daha fazlasını almışsın," dedi.

Kulağım.

Elbisemin üst düğmesini açtı. Düşük ışıktaki yüzü özellikle güzeldi, çok ciddiye. Bunu gerçekten yapıyorduk... Düşünceleri uzaklaştırdım

Rena ile birlikte.

İkinci ve üçüncü düğmeler çok yavaş ilerledi.

Elbisemi omzumdan indirdi ve çıplak tenimi öptü. "Bu kadar güzel olduğuna inanamıyorum," dedi dudaklarını göğsüme doğru götürerek.

hiç acele etme.

"Belki de bir yatak iyi bir fikir olabilir."

Sadece başımı sallayabildim. Pembe saten yatak örtüsü olan gölgelikli yatağım mı? O yatakta

Paul Rodierre gibisini hiç görmedim.

Zikzaklar çizerek yatak odama gittik, iç çamaşırlarımı yol boyunca bıraktık.

Yatağa vardığımızda Paul, "Kollar yukarı," dedi.

Kollarımı dalmaya hazırmışım gibi kaldırdım ve o da elbisemi yukarı çekip çıkardı.

tek bir hareketle. Ceketini çıkardı ve beni yanına getirdi. Parmaklarım titriyordu.

kemerini elime aldım. Ucunu tokadan kurtarıırken beni öptü ve her şeyi ilmeklerin arasından kaydırdı. Fermuar mırıldanarak indi. Pantolonundan ıktı.

pantolonunu indirdi ve ikimizi de yatağı götürdü. Pürüzsüz satenin üzerine düştük, çıtalar bizi şaşırttı.

ani ağırlıkla.

"Hala çoraplarını mı giyiyorsun?" Dedim.

Boğazımın alt kısmını öptü.

"Bu ses de ne?" Paul aşağıya doğru ilerleyerek sordu. "Ne sesi?" Bir dirseğimin üzerinde doğruldum. "Burada biri mi var?"

Beni tekrar aşağı çekti, dudakları kulağıma yaklaştı. "Önemli değil." Zımpara gibi çenesi yanağıımı iyi bir şekilde sıyırdı. "Bunun için endişelenme."

Paul'ün yatağımda tek başına olması çok güzeldi. Pembenin içine daha da gömüldüm.

Saten üstüme yuvarlandı ve ağızımı öptü, şimdi acilen.

Bu sefer sesi duydum. Biri kapıyı alıyor. Nasıl olmuştu da birisi

Kapıcı mı? Paul'ün dudakları aşağı doğru inerken donup kaldım.

"Burada biri var," dedim karanlığın içinde titreyerek.

Kasia

1940-1941

Anlamanız gereken şey, Polonya yeraltı dünyasının genç bir çocuk için ne kadar sosyal olduğudur.

kişi. Almanlar işgal edip Kız Rehberleri ve İzçileri suçlu ilan ettikten sonra

örgütleri olarak gizlice devam ettik ve Szare Szeregi ya da Gri Saflar olarak tanınmaya başladık. Polonya'nın sürgündeki hükümetine

Londra ve Kız Rehberlerin çoğu katıldı. Bu grup benim tek arkadaşlık kaynağımdı, çünkü Zuzanna Lublin Ambulans Birliği'nde uzun saatler çalışıyordu

ve asla evde değildi. Ayrıca, Almanlar tarafından işgal edilmemizin yarattığı hayal kırıklığını gidermek için iyi bir yoldu.

Kız Rehberler'de mükemmel bir ilk yardım eğitimi almıştık ama Gri Rütbeliler'de

kendimizi eğitmeye devam ettik ve gizli tıp kurslarına katıldık. Büyük kızlar

çocuklarla birlikte savaştı ya da hemşire ve terzi olarak çalıştı ve yetimhaneleri yönetti. Hatta bazıları Alman hapishanelerinden insanların kurtarılmasına, köprülerin havaya uçurulmasına yardım etti,

ve Alman askeri planlarını çalmak.

Yedi kişilik ekibimdeki biz genç kızlar, Polonya kitaplarını

Alman askerleri tarafından yok edildi ve gizli dersler verildi. Şifre çözücü olarak eğitildik ve sahte kimlik kartları ve mesajlar ilettik. Nazileri sabote etmek için üzerimize düşeni yaptık, SS'lerin kaybolmasını sağlamak için sokak tabelalarını yeniden düzenledik. Geceleri de

sokaklarda Almanca yayın yapan hoparlörlere bağlandı ve Polonya milli marşı çalındı.

Ne kadar çok kaçarsak o kadar çok istiyorduk, sanki bir uyuşturucuymuş gibi. Yapmak zorundaydık.

Yine de dikkatli olun, çünkü Naziler Lublin'i Polonya'daki karargâhları olarak seçmekle kalmamış, tüm Polonya'da Alman casusları eski Kız Rehberi liderlerimizi tespit edip tutuklamaya başlamıştı.

Ayrıca, *lapanka* daha sık meydana geliyordu. *Lapanka*, Matka'nın bizim için korkuyla yaşadığı bir şeydi; SS tarafından yürütülen ani, vahşi bir insan avı. Artık

yetkililer gecenin karanlığını beklerler. Avlarını, rastgele Polonyalı vatandaşları, gün ışığında en beklenmedik yerlerde yakaladılar: Kiliseler. Tren istasyonları.

Rasyon çizgileri. Yakalanacak kadar şanssız olan herkes ele geçirildi ve bir hapsedme merkezine götürüldü. Çoğu ölene kadar çalıştırılmak üzere Almanya'ya gönderildi.

Aryan görünümlü Polonyalı çocuklar da risk altındaydı. Şehirlerden büyük sayılarda kaybolmaya başladılar. Bir gün bir tren dolusu çocuk toplandı ve götürüldü.

Alman muhafızlar trenin peşinden koşan anneleri vurdu. Ülkede, eğer

Çok az sayıda işçi rapor edildi, bütün köyler yakıldı.

Pietrik bundan bahsetmese de, Polonya ordusunda yüzbaşı olan babası

subay arkadaşlarıyla birlikte tutuklanmış ve Pietrik evindeki tek erkek olarak kalmıştı. Savaştan önce üniversiteden mezun olan her erkek

yedek subay olarak orduya katılmaları gerekiyordu, bu nedenle yetkililer için Polonya Subaylar Birliği'nin tüm üyelerini tutuklayarak en eğitimli olanlarımızı ortadan kaldırmak kolaydı. En azından Pietrik savaş başladığında askere alınmamıştı.

Dışarı.

Pietrik'e büyük kızların aldığı gibi daha önemli görevler için yalvardım,

Ama grup komutanımız olarak bahanelerle doluydu.

"Bana görevlerde iyi olmadığımı söyle," dedim Pietrik'e bir öğleden sonra evimizde. "Bak Nadia'nın evinde ne kadar iyi bir iş çıkardım."

Pietrik, Matka'nın gömmediği birkaç boya fırçasını yıkamama yardım etti. O da

onları döşeme tahtasının altına yerleştirdi, böylece geceleri resim yapmaya devam edebilecekti. Onlar sadece

Kolinsky samur kıllı suluboya fırçaları dışında hiçbir fırça kullanmadım ve onları yıkamak

Matka'nın bana emanet ettiği onurlu bir görevdi. Fırça dünyasının Stradivarius'ları ona annesinden miras kalmıştı ve her biri bir servet değerindeydi. Bu fırçalar

Her birinin içinde yaşamak için kendi dar kolları olan, her biri Rus gelincik kılından yapılmış, sadece erkek gelinciklerden elde edilen, pound başına altından üç kat daha değerli kırmızı bir fanila rulo.

"Sana verecek bir şeyim yok, Kasia," dedi Pietrik. "Artık ortalık sakın."

Bu kadar büyük elleri olan bir çocuk için fırçalara karşı nazikti. Birini daldırdı sabunla yıkadı ve parmaklarını nazikçe nikel yüksüğün üzerinde ve samur ucunda gezdirdi.

"Bu evde bir gün daha delireceğim."

Pietrik fırçasını benimkinin yanına, bulaşık bezinin üzerine koydu. "Kuralları biliyorsun.

Sen

yeterince büyük değil. Bir kitap

oku." "Daha fazlasını yapabilirim-"

"Hayır, Kasia."

"Hiçbir şey onlarla savaşmaktan daha iyi hissettiremez, Pietrik. Beni istediğin yere gönder. Bir şey olmaz.

büyük olmak zorunda."

"Eğer yakalanırsanız, güzel bir genç kız olmak onlara karşı bir savunma değildir. Güzel bir kızı da diğerlerini vurdukları gibi vururlar."

Güzel mi? Ben mi? Güzel mi?

"Eğer beni atamazsanız, Free Press için çalışacağım. Koşuculara ihtiyaçları olduğunu duydum."

"Benimle daha güvendesin."

"İşte böyle."

Sonunda, ilerleme!

Pietrik bana döndü, ciddiye.

"Şey, bir şey var. Karmaşık bir görev, bu yüzden *dinlemek* zorundasınız. "

"Gettoda mı?" diye

sordum. Başını salladı.

Hemen korktum ama bunu göstermeye cesaret edemedim. Korkmuş bir bakış,
ve bu

görevlerimin sonu olacaktı.

"Z'nin Eczanesi'ne gitmen gerekiyor." Durakladı. "Hayır, bir daha düşündüm
de

bunu yapmıyorum."

"Kim daha iyi? Nadia ile Zaufanym'de çikolatalı dondurma yerdik.

Bay Z bizim kiliseye gidiyor."

Gettoda olmasına rağmen, Hristiyanların Z's'ten alışveriş yapmasına karşı bir
kural yoktu.

Çoğu kişi tarafından Bay Z olarak bilinen eczacı ve sahibi pratikte bir doktor
olduğu ve savaş devam ederken bile bir şekilde her ilacı stokladığı için her
türden insan, hatta SS'ler bile oradan alışveriş yapıyordu.

"Yarın saat tam ikide orada olabilir misin?" "Ben

hiç geç kaldım mı?"

"Devriye vardiyası o zaman değişecek, yani sizi durduracak hiçbir muhafızın
olmayacağı tam beş dakikanız olacak. Elinizden geldiğince kara
gömleklilerden uzak durun. Onlar

devriyeler eklendi."

"Anladım," dedim gülümseyerek, ama vücudumdaki tüm kan durmuş gibiydi.
Midemde "Bunu iki kez düşün" diyen bir his vardı, ama ben

.

"İçeri girin ve doğruca dükkânın arka tarafındaki kapıya gidin," dedi Pietrik.

"Bodruma mı?"

"Evet. Merdivenlerden inin." Pietrik elimi tuttu ve gözlerimin içine baktı.

"Temasa geçtiğinizde sadece beş dakika kalın. Önemli bir görevi kabul ediyor olacaksınız.

paket, Kasia. Anladın mı?"

Başımı salladım. Sesimi sakın tutmak için elimden geleni yaparak, "Bir şey patlayabilir mi?" diye sordum.

"Hayır, ama çıkarken kimseyle konuşmayın. Tiyatrodaki normal vardiyana geri dön. Gizli hikayen aspirin almak olsun."

Pietrik bana talimatları verirken çok ciddiye. Gizli bir hikaye. Bu gerçek bir ve ellerim titrese de mükemmel bir şekilde yerine getirecektim. Birkaç şey almak için beş dakika dünya kadar zaman demekti.

-

O GECE NEREDEYSE UYUYAMADIM, yanlış gidebilecek her şeyin döngüsü içimde oynuyordu.

Kafa. Getto. Sadece yanlış yerde olmak bile tutuklanmanıza neden olabilir. Her gün

Komşuların ve arkadaşların Gestapo karargahına, "Saatin Altına", bodrum katında hücreler bulunan masum görünümlü ofis binasına ya da daha kötüsüne götürüldükleri duyuldu,

mahkumların avluda kurşuna dizildiği Lublin Kalesi'ne götürdü.

Ertesi gün öğleden sonra bacaklarım titreyerek Z'nin Eczanesi'ne doğru yola çıktım. Gri bir gündü,

Rüzgar gökyüzündeki ağır bulutları itiyor. Korkmaya gerek yok. İşte bu seni yakalattı. Naziler korkunun kokusunu alabiliyordu.

Gettonun resmi girişi olan Grodzka Kapısı'na giden yolu yarılamaştım ki

bir şey beni yolumda durdurdu. Kasabadaki tüm Almanların yemek yediği Deutsche Haus'tan çıkan Matka'ydı. Hani şu ekstra büyük

Kapıda FÜR POLEN VERBOTEN! yazısı vardı. SS askerleri burayı özellikle seviyorlardı çünkü yiyeceklerin güvenli ve neredeyse bedava olduğunu biliyorlardı.

herhangi bir Polonyalının yanında oturarak yemek zorunda kalmadım. Söylentiye göre mekan sigara dumanıyla doluydu ve porsiyonlar o kadar büyüktü ki çoğu yenmedi, ama hiç kimse

içeride olduğunu biliyordu, ya da ben öyle sanıyordum. En azından bunu anlatacak kadar yaşamamışlardı, çünkü kural buydu. Polonyalılara izin yok. Daha bir hafta önce manavımız yakalanmıştı.

Patates dağıtmak için mutfağa gitmiş ve tutuklanmış. Bir daha da geri dönmedi.

Bu tutuklamalar sıradan olaylar haline gelmeye başlamıştı. O sabah gazetede okumuştum.

Zuzanna'nın yeraltı gazetesi, savaşın sadece üç ayında elli bin

Polonya vatandaşları toplandı ve öldürüldü, yaklaşık yedi bin kişi

Yahudiler. Çoğu kasaba lideriydi - avukatlar, profesörler ve dini liderler, herkes

kuralları çiğneyen ya da işgalci güçlere karşı çıkan rahipler. Naziler Katolik Kilisesi'ni tehlikeli bir düşman olarak görüyordu ve tutuklanan rahiplerin uzun bir listesi vardı.

Vatandaşlar genellikle haksız yere suçlanıp hapse atılıyor ya da halka açık yerlerde idam ediliyordu

Kareler, gece bizi uyandıran silah sesleri.

Bir keresinde Matka'nın elinde kahverengi bir paketle Deutsche Haus'tan çıktığını gördüm.

göğsünde küçük bir somun ekmekten daha büyük, ne yaptığını bilmek zorundaydım

Orada. Öğle yemeği vaktiydi ve insanlar kaldırımları doldurmuş, başlarını

Rüzgar. Benim gittiğim yönün tersine, eve doğru yürüyordu. Ona

ulaşmak için kalabalığı ittim. "Matka!" diye seslendim.

Matka döndü ve beni görür görmez sanki bir ruhun buz gibi eli ona dokunmuş gibi baktı. "Kasia. Tiyatroda değil misin? Sandviçini sonra getireceğim."

"Bugün geç vardiyaya kaldım." Yakınımızdaki sinemada biletçi olarak çalışmışım.

Zuzanna işi bana miras bıraktığından beri düz.

Bir blok boyunca uzanan su karnesi kuyruğunu atlattık. "Deutsche

Haus'a mı gittiniz? Oraya Polonyalıların girmesi yasak." "Beni Alman

olarak görüyorlar."

Onu o yerde düşünmek bile midemi bulandırıyor. Sigaralar hakkında söyledikleri doğruydu! Kokusunu alabiliyordum.

"Nasıl ?"

"Histerik olma, Kasia. Sadece bırakıyordum-"

İkimiz de kaldırımdan indik ve kurallar gereği Alman bir çiftin yanımızdan geçmesine izin verdik.

"Neyi düşürmek?"

Kese kağıdını daha sıkı sıktı ve güzel kokulu bir koku sıktı - karanlık ve

Egzotik palmye ağaçları ve güneş yanığı Brezilya. Kahve.

"Bana söyleyebilirsin, Matka. " Paniği bastırmak için derin bir nefes aldım.

"Bu yeni bir eau de toilette mi?"

Tekrar kaldırıma çıktı ve adımlarını hızlandırdı. "Onu rahat bırak,

Kasia."

Alt çekmecesinde, katlanmış gömleklerin altında birikmiş, dökülmüş yılan derileri gibi gevşek yeni ipek çorapları görmüştüm. Farkındalık beni sarıp sarmaladı. "Bunu yapamazsın.

görmezden . Günah çıkarmaya gitmelisin."

Tekrar durdu ve beni kendine çekti, sesi kısık.

"Bir SSle kahve içtiğim için beni bağışlayın Peder. Lennart-"

Güldüm. "*Lennart mı?* Lennart ismi cesur, Matka anlamına gelir. Lennart *Cesur*, Psina'mızı *kürekle* öldürdü. "

Güneş bulutların arasından çıktı ve çukurdaki en ufak siyah leke
yanağı ışığı yakaladı, yanardöner. Karakalem.

"Onları çiziyordun." *Derin bir nefes...*

Beni kendine çekti. "Sessiz ol, Kasia. İşimi seviyorlar ve bu beni
_"

"Bu tehlikeli."

"Hoşuma gittiğini mi sanıyorsun? Hepsi babam için. Onu *vururlardı*, Kasia."

"Babam gibi bir kocam olsaydı, ona sadakatsizlik etmektense ölmeyi tercih
ederdim."

Kalabalığı iterek yürümeye devam etti ve ben de onu takip ettim, her yöne
koşuşturan insanlar tarafından savruldum.

"Nasıl anlayabilirsin ki?" dedi. Ceketinin

kolunu çektim.

Elimi .

"Buna ırkı kirletme diyorlar, Matka. Bir Polonyalı ve bir Alman. Birlikte."

Yüzüme doğru döndü.

"*Sessiz* olur musun? Neyin var senin?" Nefesi kahve kokuyordu.

ve armut *chrusciki*.

Ağlamanın ötesindeydim. Nasıl bu kadar pervasız olabilirdi?

"Hepimizi alacaklar. Babamı da."

"İşinin başına dön," dedi kızgın bir bakışla. Koşarak caddenin karşısına geçti
ve

Korna alıp bağıran süslü ve açık arabalı bir çift tarafından arpılmaktan kıl payı kurtuldu

Almanca bir şeyler. Kaldırırma kadar geldi ve döndü. Bana kızdığı için kendini kötü mü hissediyordu?

"Sandviçini tiyatroya getireceğim," diye seslendi bana, bir eli yanında ağız. "Erken bırakacağım!"

Cevap vermeyince kahvesini göğsüne bastırdı ve kalabalık tarafından yutularak yürümeye devam etti.

Orada titreyerek durdum. Kime anlatabilirdim ki? Babama değil. Cesur Lennart'ı öldürecekti ve hepimiz vurulacaktık. Deutsche Haus'a dönüp baktım ve Lennart'ı gördüm.

dişlerinin arasına bir kürdan sokarak diğer üç kişiyle birlikte merdivenlerden aşağı iner.

Matka böyle bir adamla nasıl görüşebilirdi?

Düşüncelerimi misyona geri getirdim. Kız Rehber sloganımız neydi?

"Dikkatli ol!" Pietrik'in görevini yerine getirebilmek için odaklanmam önemliydi.

bir aksama olmadan. Zuzanna'ya sonra söyleyecektim. Matka'nın aklını başına toplamasına yardım edecekti.

Gettoya doğru devam ettim, Grodzka Kapısı'ndan geçtim ve rekor bir sürede Zaufanym Eczanesi'ne ulaştım. Bu yeterince kolaydı. Daha önce

Z'nin Eczanesi Nadia ile milyonlarca kez çalışmıştı ama bu kez arnavut kaldırımlı yolda yürürken Dante'nin Cehennemi'ne indiğim izleniminden kurtulamadım.

Bir zamanlar Eski Şehir Lublin'in en hareketli alışveriş bölgesiydi; Nadia'yla birlikte dükkânları gezmek, sıcak ve üzerine pudra şekeri serpilmiş Hanuka çörekleriyle ziyafet çekmek, sokaklardaki arabaların şalgam ve patatesle dolu olması her zaman eğlenceli bir gündü. Çocuk grupları sokaklarda oynar ve

Siyah şapkalı, çan kollu gabardinli dükkân sahipleri ön tarafta durup müşterilerle konuşuyor, kapılarını açıp mallarını sergiliyorlardı: Ayakkabılar ve terlikler. Tırmıklar ve dirgenler. Ciyaklayan tavuk ve ördek kafesleri.

O zamanlar, Lubartowska Caddesi'ndeki devasa Chewra Nosim Sinagogu'nda,

Omuzlarında beyaz-siyah dua şalları olan adamlar gelip gidiyordu. Biz

birçok kişinin erkekler hamamından eve dönmek için ayrıldığını görürdü, buharlı hava tüm

sokağın aşağısına kadar.

Ancak Almanlar gettoya girdiğinden beri korkunç ve hüzünlü bir ruh hali hissediliyordu. Bölgenin üzerinde yükselen Lublin Kalesi'ne Almanlar tarafından el konulmuştu.

Nazilerin ana hapishanesi olarak kullanılıyordu ve artık alışveriş yapanların ve oynayan çocukların olmadığı aşağıdaki kıvrımlı arnavut kaldırımlı sokaklara bakıyordu. Naziler artık

Genç erkeklerin çoğu, Lublin'in eteklerinde Majdanek adında yeni bir çalışma kampı inşa etmek için arazi temizleyen bir inşaat projesine götürüldü,

Şehrin güneyinde. Sonuç olarak, dükkânların çoğu kepenk indirmiş, kapılarını açan birkaç seyyar satıcı da çok az şey satmıştı. SS askerleri orada burada devriye geziyordu ve Naziler için çalışmaya götürülmemiş olan çalışma çağındaki gençler endişeli bir havayla gruplar halinde duruyordu. Bir tepsinin etrafında toplanmış kadınlar gördüm.

Yerde et artıkları vardı ve genç bir çocuk üzerinde taşıdığı beyaz kollukları satıyordu.

Her birinin kolunda Davut Yıldızı vardı. Sinagog kapatılmıştı, tabelalar

Kapılara Almanca yazılar çakıldı ve hamamlar artık havaya buhar üflemeden sessizliğe büründü.

Eczaneye ulaşabildiğim için rahatlamıştım. Açık olan birkaç yerden biriydi,

ve o öğleden sonra orası hareketliydi. Söylentiye göre Bay Z, bulabildiği her Nazi'ye rüşvet vermiş.

Gettoda Yahudi olmayan tek dükkân sahibi olduğu için işine devam etmek zorundaydı.

Dükkânın ön tarafındaki camekânlı pencereden, masalarda oturan erkekleri gördüm.

siyah şapkalılar satranç oyunlarıyla meşguldü. Bay Z, eczaneyi boydan boya kaplayan ahşap tezgâhta durmuş, bir çifte ilaç konusunda yardımcı oluyordu.

Pürüzsüz kristal düğmeyi çevirdim. Kapı açılırken gıcırdadı ve birkaç

adamlar oyunlarından başlarını kaldırdılar. Ben içeri girerken gözleriyle beni takip ettiler, bazıları şaşkın bakışlarla. Bay Zaufanym'ı kiliseden biraz tanıyor olmama rağmen, içeri girdiğimde beni tanımadı. Masaları dolaşırken, çoğu Yidişçe, birkaçı da Lehçe olan konuşmalardan parçalar yakaladım. Bir keresinde

Mekânın arka duvarı boyunca uzanan kapıyı açtım, kapı kolunu elime aldım ve çevirdim ama yerinden oynamadı. Kilitli miydi? Tekrar denedim, avucum kayganlaşmıştı.

metal üzerinde. Hala şans yok. Görevi bırakmalı mıyım?

Bay Z. ile yüzleşmek için döndüm. Kendini affettirdi ve bana doğru gelmeye başladı.

Tam o sırada, Hitler'in günlük infazcılarında biri olan bir Nazi kahverengi gömlekli, silah kayışını

göğsüne bastırdı, iki elini ön cama dayadı ve içeriye baktı. Bana bakıyordu! Masalardaki bazı erkekler bile bunu fark edip daha dik oturdular,

her şeyi izliyordum. Kafamın içinde bu yemini tekrarladım: *Gri Rütbeler'e hizmet edecek, örgütün sırlarını koruyacak, emirlere itaat edecek ve hayatımı feda etmekten çekinmeyeceğim.*

"Hayatımı feda etmek" kısmı fazlasıyla gerçek olmaya başlamıştı.

Bay Z yanıma geldi ve beni tezgâha geri götürdü. Oraya zar zor ulaştım, bacaklarım çok sallanıyordu.

"Aspirin ister misin?" dedi. "Evet.

Başım çok ağrıyor."

Kahverengi gömlekli ilerledikten sonra Bay Z beni kapıya götürdü. Tokmağı salladı ve çok doğal bir şekilde içeri girmeme izin verdi.

Basamakların dibine kadar geldim, eklemlerimi ahşap kapıya vurdum ve

çıplak ampulün altında durdum. İçimden bir ürperti geçti. Belki Pietrik'e bunun son görevim olduğunu söyledim.

"Kim o?" diye bir kadın sesi geldi.

"Iwona," dedim.

Kapı açıldı.

"Bana bir çocuk mu gönderdiler?" dedi kadın gölgelerin arasından. İçeri girdim ve o

kapıyı arkamdan .

Bir çocuk mu? Ne de olsa on sekiz yaşımdaydım ve sık sık daha

yaşlı göründüğümü söylerlerdi. "Aspirin için geldim. Sadece beş

dakikam var."

Kadın, pazardaki son balık parçasına bakar gibi uzun bir süre bana baktı ve sonra bitişikteki bir odaya doğru yürüdü. Ben biraz daha

Bodrum katında. Dairemizin iki katı büyüklüğündeydi ve pencereleri siyah kâğıtla kaplıydı, bu yüzden karanlıktı. Aşağıda küf ve kirli çorap kokusu vardı ama uzun bir kanepenin, üzerinde parlak mavi-kırmızı bir lamba asılı bir mutfak masası ve sandalyeler ve uzak duvarda bir lavabo ile iyi döşenmişti. Uzun gümüş damlalar

Lavabonun musluğundan su akıyor, yukarıdan ayak sesleri ve sandalyelerin yere sürtünme sesleri geliyordu. Kadın neredeydi?

Kısa bir süre sonra elinde kalın bir paketle geri geldi. Sırt çantama yerleştirdim ve saatime baktım. Bir dakikadan daha kısa bir sürede bitirmiştım.

Slowpoke çok uzun . İşte o zaman kanepedeki kızı fark ettim.

O

gölgede oturuyordu, başı eğikti.

"Kim o?" diye sordum.

"Seni ilgilendirmez. Gitmelisin." Bir

adım daha yaklaştım.

"Ona zarar verdin mi?"

"Tabii ki hayır. Anna Katolik bir ailenin yanında yaşayacak. Ailesi düşünüyor

orada daha güvende olacak."

"Bu şekilde mi giyinmiş?" Kız, el örgüsü bir kazağın üzerine koyu renk bir palto giymişti,

siyah botları ve çorapları vardı ve saçları siyah-kırmızı ekoseli bir elbisenin altında toplanmıştı.

Turban gibi bağlanmış, tepesi kabarık bir eşarp. Katolik kızların nasıl giyindiği konusunda uzmandım elbette, kendim de bir Katolik olduğumdan ve Matka sayesinde her Pazar ayine ilk ben katıldığımdan. O kız bu kıyafetlerle fazla uzağa gidemezdi.

"Hiçbir Katolik kız böyle giyinmez," dedim.

Gitmek için döndüm.

"Bir dakikanızı ayırıp ona ne giymesi gerektiğini söyler misiniz?" dedi kadın.

"Bilmiyorum-" Ben başladım. Bu kadın artık ihtiyacı olduğunda bana iyi davranıyordu.

Bir şey mi? Benim de kendi sorunlarım vardı: sokaklarda gizli paketler taşımak.

"Bu onun için çok anlamlı olurdu," dedi kadın. "O yapayalnız."

"Sanırım öyle," dedim.

Kıza yaklaştım ve yanındaki kanepeye oturdum.

"Ben Kasia." Benimkinden daha soğuk olan elimi onunkinin üzerine koydum.
"Anna,

Ne güzel bir isim. 'Tanrı tarafından sevilen' anlamına geldiğini biliyor

muydun?" "Hannah benim gerçek adım," dedi bana bakmadan.

"Eğer Katolik bir aileyle yaşayacaksanız, öncelikle eşarbınızı bırakmalısınız."

Hannah tereddüt etti ve fırtınalı gözlerle bana baktı. Elimden gelen tek şey merdivenlerden geri tepip onu terk edeceğim.

Yavaşça eşarbını çıkardı ve siyah saçları omuzlarına döküldü.

"Güzel. Şimdi, en iyisi siyah çorap ya da çizme giymemek. Al, benimle yer değiştir."

Kız hareket etmedi.

"Bunu yapamam," dedi.

"Hannah-"

"Üç dakika kaldı," dedi kapıda duran kadın. "Acele etmeniz gerekiyor," dedim.

"Fikrimi değiştirdim," dedi Hannah.

Ayağa kalktım ve eteğimi fırçaladım. "İyi o zaman. Ben gidiyorum." "Erkek arkadaşım bunu yaptığım için onun için öldüğümü söylüyor."

Tekrar oturdum. Erkek arkadaşlar tam bir baş belası olabiliyordu! "Her şeyi bir erkeğe dayandıramazsın."

"Artık benden nefret ediyor. Ailemi terk ettiğimi söylüyor." "Ailen bunu istiyor ve erkek arkadaşın da bunun en iyisi olduğunu görecektir." Kadın bize doğru bir adım attı. "Bitirin artık."

"Sadece erkekleri götürüyorlar," dedi Hannah. "Belki de evde kalsam daha iyi olur."

"Bir yerde çalışmaya gnderilmektense yeni bir aileyle yaşamak daha iyidir. Planı uygulayın ve onlara yiyecek götürebilirsiniz-"

"İmkansız."

"İnsanlar bunu her zaman yapar. şimdilik neşelenmelisin. zgn gözlerle bakmak yok. SS bunu arıyor."

Yüzünü sildi ve daha dik oturdu. Bir başlangıç! Burun köprüsü boyunca serpiştirilmiş illeri olan güzel bir kızıdı.

"Ayakkabılarımı al. abuk ol."

"İki dakika," dedi kadın kapıdan. "Ah, yapamam," dedi Hannah.

"*Yapmalısın*. Botların her şeyi ele veriyor. Benimle yer değiştir."

Ya durdurulursam? Gerçek belgelerim vardı ve babam ne olursa olsun bana yardım edecekti. Hannah koyu renk hortumunu indirdi ve benim beyaz halhallarımınla değiştirdi. Ben de onun botlarını aldım; benim ayakkabılarımdan biraz daha küçüktü.

"İşte oldu. şimdi arkanı dn." Elimden geldiğince hızlı bir şekilde, siyah saçlarını sırtından aşağıya doğru kalın bir örgü halinde rdm. "Evlenmemiş Katolik kızlar tek örgü takar. Biliyor musun

Tanrı'nın Duası?"

Başını salladı.

"Güzel. Polonya milli marşını da ğrenin. Artık bunu daha çok istiyorlar.

Ve unutmayın, eğer biri size votka ikram ederse, yudumlamak yok. Bir yudumda alın ya da

tamamen reddediyorum."

"Vakit geldi," dedi kadın.

Yaptığım işe hayran kaldım.

Masanın üzerinde beyaz bir İncil duruyordu. "Çok güzel bir İncil." Ona uzattım. "Sadece

Ciltleri kırıdığınızdan emin olun. Kullanılmış gibi görünsün. Ve kilisede

bunu, sağ dizini yere koy ve haç işareti yap"- gösterdim

-"Yani. Hayır, sağ el. Evet, sağ el. Sadece diğerlerini takip et. Ve ev sahibini çiğneme.

Bırak ağzında erisin."

Kolumu tuttu. "Domuz eti yemek zorunda kalacak mıyım?"

"Sadece bir keresinde bu yüzden hasta olduğunu ve görmeye

dayanamadığını söyle-" "Teşekkür ," dedi Hannah. "Size verecek bir

şeyim yok." "Iwona, lütfen," dedi kadın.

"Bu konuda endişelenmeyin. Ve her şeyden önemlisi, endişelenme. Senin Lehçen de herkesinki kadar iyi.

Son bir şey daha." Gümüş haç kolyemin mandalını açtım ve boynuna taktım.

Kız göğsüne baktı.

"Bunu giymek senin için zor olabilir ama her Katolik kızın bir tane

vardır." Pietrik anlayacaktır.

Kapıya doğru gittim ve son bir kez bakmak için durdum. Hannah elinde İncil'le duruyordu,

Pazar ayinine giden herhangi bir Katolik kız gibi görünüyordu.

"Beş dakikadan fazla oldu," dedi kadın. "Belki de şu ana kadar beklemelisiniz.

karanlık mı?"

"İyi olacağım," dedim. Pietrik bekliyor olacaktı.

Tekrar yukarı çıktım, eczaneden geçip sokağa çıktım. Temiz havada olmak iyi hissettiriyordu, işimi iyi yapmıştım. Sinemaya giderken bunun bir süre için son görevim olduğunu düşündüm. Saatile bir göz attığımda erken geleceğimi gördüm.

benim vardiyam için. Patronum mutlu olacaktı. Tek istediğim oraya sağ salım varmaktı.

Pietrik

yardıma ihtiyacım olduğunda yanımda olacağını söyledi.

İyi bir ilerleme kaydettim, ama daha Old Town'dan çıkmadan, birinin

Beni takip ediyordu. Hannah'nın botunu bağlamak için eğildim, kâğıt paket çuvalımın içinde kırıyordu,

ve arkama baktım. Beni Z's'te gören kahverengi gömlekli, bir grup genci dağıtmakla meşguldü. Beni bodruma girerken görmüş müydü? Elimi salladım.

kötü düşüncelerden kurtulup koşmaya devam etti.

Vardiyam için beş dakika erken sinemaya gittim. Tiyatronun tabelasında "EBEDİ YAHUDİ" yazıyordu. Tiyatroya Naziler tarafından el konulduktan sonra

filmler Nazi karargahı Saatin Altında'dan gönderiliyordu ve Polonyalıların içeri girmesine izin verilmiyordu, ancak sadece isminden bile bu filmin Nazi propagandası olduğunu anlıyorduk. "Saatin Altında

Bilet gişesinde kuyruk oluşmaya başlamıştı bile, Alman müşteriler sıraya girmişlerdi, yüzlerinde tiyatroseverlerin o beklenti dolu bakışı vardı. Nazilerin bize dayattığı yeni bir şey de tiyatronun dışında hoparlörle çalınan vatansever müzikti. A

Nazi Partisi marşı olan "Horst Wessel Şarkısı "nın döngüsü, trompetlerle tamamlanan ağıt benzeri bir marş, tüm gece boyunca, hatta film boyunca arnavut kaldırımli meydanda yankılandı!

"Bayrak yüksekte!" Alman korosu söylüyordu. "Saflar sıkıca kapandı! SA sessiz, sabit adımlarla yürüyor."

Bilet gişesinin kapısından içeri girdim ve nefesimi tuttum. Küçük bir odaydı, ancak küçük bir banyo büyüklüğündeydi ve kâğıt gölgeli bir bilet penceresi ile yüksek bir tabure vardı. Beni takip eden biri var mıydı? Işıkları açtım ve

kendimi sakinleştirmek için soğuk ve pürüzsüz kasaya dokundum. Kendimi sakinleştirmek için

Aklımı başıma toplayayım, parayı ayırayım ve şimdilik pencerenin perdesini indireyim.

Matka neredeydi? Söz verdiği peynirli alacaktı. Olarak

Eski bir hemşireydi ve Eski Şehir Hastanesi'nde göreve başlamıştı. Neden

açlıktan öldüğümde geç kaldığını hatırlıyor musun? Alman şekerlerinin kokusu beni açlıktan delirtti.

Gölgeyi kenara çektim ve bilet gişesinin penceresinden dışarı baktım. İçimden bir elektrik çarpması geçti. Bu mümkün müydü? Beni Z'de gören kahverengi gömlekli adam

bilet kuyruğunda iki yaşlı *Hausfrauen* ile konuşuyordu.

Pietrik'in bilet gişesine dalıp her zamanki yerine oturduğunu görmek beni ne kadar mutlu etti

ayaklarımın dibinde, pencerenin altında, sırtı duvara dönüktü. Yanakları kızarmıştı.

pembe, gözlerini fazladan mavi gösteriyordu. Küçük kız kardeşi Luiza hemen arkasındaydı. Onun yanına oturmak için sırtını duvardan aşağı kaydırды. Pietrik'in neredeyse tam zıttıydı: Pietrik'in gözleri açık renkken, Luiza'nınkiler koyu renkti. Ciddiydi. Luiza

çok güldü. On beş yaşında olmasına rağmen onun yarısı kadardı. "Z'ye yolculuğun nasıl geçti?" diye sordu.

Biletçinin taburesine oturdum ve eteğimi bacaklarımı en iyi şekilde gösterecek şekilde düzenledim. "Yeterince iyi, bir gevşek uçla-"

Bana hızlı bir bakış atarak Luiza'nın önünde bundan söz etmemem için uyardı.

"En büyük yeteneğimi arıyorum," dedi Luiza. "Sence bu ne, Kasia?"

Luiza neden böyle bir zamanda en saçma konuları gündeme getirmek zorundaydı? Ben çektim

gölgeyi kenara çekip öndeki sırayı kontrol etti. Kahverengi gömlekli hâlâ oradaydı, şimdi

İki adamla hareketli bir konuşma. Benim hakkımda mı?

"Bilmiyorum Luiza," dedim. "Sen iyi bir fırıncısın..." "Bu

herkesin yapabileceği bir şey. Ben benzersiz bir şey istiyorum."

Tekrar dışarı baktım. Doğru olmayan bir şeyler vardı. Paranoyak olma, diye düşündüm.

Parayı ayırdım ve zihnimdeki listeyi gözden geçirdim:

Şeker fiyat kartları seti?

Kontrol et. Para kutusu hazır

mı? Tamamdır.

Film seyircilerimizin çoğu Alman olduğu için, daha dikkatli olmam gerekiyordu.

Çünkü patronum en ufak bir hatamda korkunç bir şikâyet silsilesi duyacaktı.

Zuzanna kabine girdi ve kapıyı arkasından kapattı. "Kasia, neden

bu kadar beyazsın?"

"Orada bir kahverengi gömlek gördün mü?"

Çantasını köşeye fırlattı. "Ne güzel bir merhaba. Taşradaydım

için yumurta karşılığında hastalara doktorluk yapıyorum, sevgili kardeşim."

Gölgeyi kenara çektim ve o oradaydı. Sıradaki genç bir kadınla konuşmak için ilerlemişti.

"Sanırım beni takip etti. Z'den. Git buradan. Şimdi." Pietrik'e döndüm. "Sen ve

Luiza'yı da. Seni burada benimle bulurlarsa, hepimizi alırlar."

Zuzanna güldü. "Son duyduğumda Z'nin yasak olduğunu söyleyen bir yasa yoktu.

Gerçi bugünlerde her şey hakkında bir yasa var..."

Dışarıdaki sırayı tekrar kontrol ettim. Kadın başını salladı ve parmağını kaldırarak

bilet gişesinin kapısına doğru. Bütün vücudum buz kesti.

"Onlara beni soruyor," dedim, dev bir drenaj beni emiyordu. "Onlar ona burada olduğumu söyle."

Sonra gördüğüm şeyle kalbim daraldı: Sıranın en ucundaki Matka, elinde sepetiyle kalabalığın arasından bize doğru ilerliyordu.

Zuzanna perdeyi elimden çekti. "Suçlu görünmeye devam edersen olmak

başım belada."

Zar zor nefes alabiliyordum.

Gelme, Matka. Çok geç olmadan geri dön.

C H A P T E R 9

Herta

1940

Fritz beni Fürstenberg İstasyonu'ndan almakta gecikti, bu da benim için güzel bir başlangıç oldu.

Ravensbrück'te kamp doktoru olarak ilk günüm. Beni tanıyacak mıydı? Bu şüpheliydi. Üniversitede kolunda hep güzel bir hemşirelik öğrencisi olurdu.

Kompakt tren istasyonu Bavyera tarzında inşa edilmişti ve bolca zamanım vardı

hayranlıkla izlemek için beş dakika platformda bekledim. Önemli görevler alacak mıydım? İyi arkadaşlar edinmek mi? Sonbahar için hava sıcaktı ve benim

Y n elbise cildimi tahri  ediyordu. Daha hafif bir elbise ve serin, pürüzsüz bir laboratuvar  nl    giymek için sabırsızlanıyordum.

Fritz sonunda bir K belwagen-82 ile geldi, üstü açık, dört kişilik yeşil bir küvet, Ravensbrück hizmet aracı. Durdu, bir kolunu

yolcu koltu u arkalı ı.

"Geç kaldın," dedim. "Saat  eyrek geçe komutanla bulu aca ım."

Platforma geldi ve çantamı aldı. "El sıkı mak yok mu, Herta? Ben bir

bütün bir yıl seni görmeden." Beni

hatırladı.

Arabayı sürerken ona bir bakış attım. Hala her kadının sahip olduğu yakı ıklılı a sahipti.

Üniversite not etmişti. Uzun boylu, düzgün siyah saçlı ve Prusya mavisi gözlü.

Aristokrat ailesini yansıtan zarif yüz hatları vardı. Yine de yorgun görünüyordu,

Özellikle de göz çevresinde. Kadınların yeniden eğitim kampında çalışmak ne kadar stresli olabilir ki?

Fritz-Reuter-Strasse'den a a ıya, saz çatılı kulübelerin sokakları küçük Fürstenberg kasabasına doğru yola çıkarken kısa sa larımdaki rüzgâr iyi hissettiriyordu. Çok eski bir Almanya. Kara Orman filmlerinden bir sahne gibi.

"Himmler bazen  ehre geldiğinde burada, Fürstenberg'de kalır, ki bu *sık sık olur*. Ravensbrück'  inşa ettikleri araziyi Reich'a sattı, biliyorsunuz.

Bir servet yaptı. Schwedt Gölü'nün karşısındaki kampı görebiliyor musun? Bu marka-

yeni- Ağlıyor musun, Herta?"

"Sadece gözlerimdeki rüzgâr," dedim, yine de sezgileri kuvvetliydi. Bunu yapmamak çok zordu.

Fürstenberg'den geçerken duygulandım, çünkü benzer bir kasabayı

çocukken ailemle balık tutmaya giderdim. Bu Almanya'nın özüydü, çok güzeldi

ve bozulmamış. Ne için savaştığımızı.

"Saat kaç, Fritz?" Gözlerimi kurulayarak söyledim. Tam da ihtiyacım olan şeydi, komutanın beni ağlak biri olarak görmesi. "Geç kalamam."

Fritz hızlandı ve motorun üzerinde sesini yükseltti. "Koegel kötü biri değil.

Bundan önce Münih'te bir hediyelik eşya dükkânı vardı."

Göl boyunca kampa doğru hızla ilerlerken Kübelwagen'i bir toz bulutu takip etti. Virajı döndüğümüzde gölün karşısına baktım ve az önce geldiğimiz Fürstenberg kasabasının yüksek kilise kulesiyle uzaktaki silüetine hayran kaldım.

"Buradaki doktorlardan istediğinizi seçebilirsiniz," dedi Fritz. "Dr. Rosenthal sarışınları sever."

"Ben sarışın değilim," dedim ama böyle düşünmesine sevindim. Ruh halim düzeldi

Fritz'le birlikte yeni bir maceraya atılmak üzere.

"Yeterince yakın. Temiz bir Alman kızı burada nadir bulunan bir şeydir. Onlar doydular

Slavların."

"Erkeklerimi frengili seviyorum."

Fritz gülümseyerek, "Sadece Almanya'nın yeniden nüfuslanması için

üzerime düşeni yapıyorum," dedi. "Kızlara böyle mi kur yapıyorsun?"

Bana bir bakış attı ve kaygısız ses tonuna ihanet ederek bir saniye fazla oyalandı. Hitler yönetimindeki birkaç kadın doktordan biri olduğum için ne kadar şanslıydım. Bu beni

tamamen farklı bir sınıfta. Fritz Fischer asla bir Düsseldorf *Hausfrau* ile böyle flört etmezdi. Belki saçlarımı tekrar uzatırdım. Oradaki en başarılı doktor olduğumda etkileneceğine şüphe yok.

Çizgili elbiseler giymiş, zayıf kadınlardan oluşan bir ekibin yanından hızla geçtik.

kas erimesi, tüm ağırlıklarını devasa bir metal koşum takımına yaslayarak

Hasta öküzler gibi beton silindir. Gri yün üniformalı bir kadın güvenlik görevlisi, bir

Alsaslı. Fritz bekçiye el salladı ve biz yanından geçerken o da kaşlarını çatı.

"Beni burada seviyorlar," dedi Fritz.

"Öyle görünüyor," dedim.

Bir toz bulutu içinde yolun sonunda, kampta ilk görülen tuğla idare binasında durduk. *Wagen*'den indim, elbisemdeki tozu fırçaladım ve çevreyi inceledim. İlk izlenimim kaliteli olduğu yönündeydi. Çimenler yemyeşil büyümüştü ve kırmızı çiçekler kampın tabanı boyunca yükseliyordu.

bina. Sol tarafta, kampa hakim bir tepenin üzerinde, doğal taş sütunlar ve yarı ahşap balkonlarla *Heimatschutzstil*, anavatani koruma tarzında inşa edilmiş dört lider evi bulunuyordu. İskandinav ve Alman tarzlarının bir karışımı,

göze hoş geliyordu. Burası üstün değerli bir yerdi - yüksek sınıf, hatta

Ara onu.

Fritz, "Tepede, kampa bakan tepede komutanın evi var," dedi.

Arkasında dikenli tellerle kaplı yüksek taş duvarlar görünmeseydi

İdari bina, kampı mahkumlar için bir yeniden eğitim kampı değil, bir nekahet evi sanabilirdi. Kampı sevmeye kararlıydım.

Komutan Koegel. Üst rütbedekiler her zaman astlarının

sevmezler ve bu bir kariyer için ölümcül olabilir.

Kamp kapılarının hemen içinde, maymunların ve papağanların bulunduğu kafesli bir kuşhane ve

diğer egzotik kuşlar yolun kenarında duruyordu, tek uyumsuz unsur buydu.

Hayvanlar stresi azaltıyor elbette, ama böyle bir koleksiyonun amacı neydi?

"Kahyayı mı bekliyorsun, Herta?" Fritz kapı aralığından bana seslendi. Bir

sekreter beni parke döşeli zeminlerden geçirerek üst kata, Koegel'in

dikdörtgen bir masanın altında oturduğu komutanın ofisine götürdü.

Köşedeki insan boyundaki saksı bitkisini yansıtan ayna. Çok zordu. ofisinin ihtişamının gözümü korkutmaması için. Duvardan duvara halılar.

pahalı görünümlü perdeler ve avize. Kendi porselen lavabosu bile vardı. Bir anda keşke ayakkabılarımı parlatsaydım dedim.

Koegel ayağa kalktı ve Alman selamı verdik. "Geç kaldınız,

Dr. Oberheuser," dedi.

Duvarındaki Kara Orman saati yarım saati gösteriyordu. Dirndled ve

lederhosened dansçılar kemerli kapılarından "Der fröhliche Wanderer" ile dönerek geç kalışımı kutladılar.

"Dr. Fischer-" diye başladım.

"Hatalarınız için hep başkalarını mı suçlarsınız?"

"Geç kaldığım için özür dilerim, Sayın Komutan."

Kollarını göğsünde kavuşturdu. "Yolculuğunuz nasıldı?" Etine dolgun biriydi, normalde bir insanda sevmediğim bir şeydi ama gülümsemeye zorladım.

Koegel'in ikinci kattan gördüğü manzara kampın geniş bir alanını kapsıyordu ve

Kadın mahkûmların beş sıra halinde hazır olda beklediği geniş bir avlu. Bir yol ikiye ayrılıyordu.

Kamp, güneşte parıldayan siyah cüruflla kaplıydı. Düzgün baraka sıraları bu yola dik olarak uzanıyor ve uzaklara doğru uzanıyordu.

Ne kadar güzel

Yol boyunca düzenli aralıklarla dikilmiş, Alman folklorunun kutsal "aşıklar ağacı" olan olgunlaşmamış ıhlamur ağaçlarını görmek için.

Rheinland aksanımı kaybetmek için elimden geleni yaparak, "Rahat bir yolculuktu, Komutan," dedim. "Birinci sınıf bilet için teşekkür ederim."

"Konfor sizin için önemli mi?" Koegel sordu.

Komutan, güdük bacaklı ve suratlı sert bir adamdı.

Belki de nahoş tavrının nedeni kısmen kahverengi gömlek yakası ve kravatının boynundaki yağ dokusunu sıkıştırarak kadar sıkı olmasıydı.

Lardy susturucusuna benziyordu. Sürtünmeden dolayı deride bir sürü kene oluşmuştu,

Yakasının kenarlarından sarkıyordu. Başına bir küme madalya takmıştı.

Göğüs. En azından o bir

vatanseverdi. "Pek sayılmaz,

Kumandan. I-"

"Korkarım bir karışıklık olmuş," dedi elini sallayarak. "Sizi burada ağırlayamayız."

"Ama Berlin'den bir mektup aldım-"

"Buradaki tek kadın doktor siz olacaksınız. Bu da sorunlara yol açıyor." "Hiç düşünmemiştim-"

"Burası bir *çalışma* kampı, Doktor. Süslü güzellik salonları yok, kahve içmek yok. Subay kantininde yemek yemeniz erkekler tarafından nasıl karşılanacak? Bu kadar erkeğin arasında bir kadın sorun yaratır."

O konuşurken maaşın uçup gittiğini hissettim. Fritz beni bir sonraki trene götürüp

Berlin'e dönmek mi? Mutti yine tam zamanlı çalışmak

zorunda kalacaktı. "Ben sade yaşamaya alışkınım, Herr

Commandant."

Sıkılı yumruklarımı bıraktım ve tırnaklarımı avuç içlerime geçirdiğimi gördüm. Onlar

bir dizi küçük kırmızı gülümseme bıraktı, benimle alay ediyordu. Bunu hak etmiştim. Ne zaman öğrenecektim

aşırı özgüvenli olmak? "Sizi temin ederim ki her türlü yaşam koşulunda iyi olacağım. Führer'in kendisi basit yaşamının en iyisi olduğunu söyler."

Koegel saçımı kısa kestirdi. Zayıflıyor muydu? "Bana bir dermatolog mu gönderdiler? Burada işimize yaramaz."

"Ve bulaşıcı hastalıklar, Kumandan." Bir eli karnının üzerinde, bunu düşündü.

"Anlıyorum," dedi. Pencereye döndü ve kampı gözden geçirdi. "Şey, biz

Burada hassas bir çalışma var, Doktor."

O konuşurken bir kırbaç sesi dikkatimi aşağıdaki meydana çekti. Bir kadın gardiyan orada toplanmış birkaç mahkûmdan birini kırbaçlıyordu.

"Burada tam bir gizliliğe ihtiyacımız var, Doktor. Bir ifade imzalamak ister misiniz? Kimseye sır veremezsiniz. Annenize ya da kız arkadaşlarınıza bile."

Endişelenecek bir şey yok. Hiç kız arkadaşım yoktu.

"Güvenliği ihlal ederseniz, ailenizin hapsedilmesi ve sizin için olası bir ölüm cezasıyla karşı karşıya kalırsınız."

"Kendime saklıyorum, Sayın Komutan."

"Bu iş, midesi hassas olanlara göre değil. Tıbbi tesisatımız en iyi ihtimalle yeterli.

-Korkunç bir durumda."

Koegel penceresinin altındaki manzarayı görmezden geldi. Mahkûm yere düşüp ellerini başının üstünde kavuşturduğunda, gardiyan cezayı şiddetlendirdi. İkinci bir gardiyan, dişlerini göstererek öne fırlayan tasmalı bir Alsas köpeğini tuttu.

Koegel, "Bu Berlin'i mutlu eder," dedi.

"Yeniden eğitimdeki rolüm ne , Sayın Komutan?"

Avludaki muhafız, çizmesiyle kadının orta kısmına tekme attı,

kadının çılgınlıklarını görmezden gelmek zordu. Bu, yeniden eğitimin şiddetli bir biçimiydi.

"Seçkin bir gruba katılıyorsunuz. Kamp personelinin ve ailelerinin tıbbi ihtiyaçlarını karşılamak için Almanya'nın en iyi doktorlarından bazılarıyla birlikte çalışacaksınız

ve Führer'in işlerini yapmak üzere buraya yerleştirilen kadınlarla ilgili. Dr.

Gebhardt'ın da çeşitli projeleri var."

Avluda, gardiyan kırbacını geri sardı ve iki mahkum sürüklenerek

Diğerleri hazırolda dururken kanlı arkadaşını uzaklaştırdı. "Üç aylık eğitim sürenizin ardından istifanız hiçbir koşulda kabul edilmeyecektir."

"Anlıyorum, Kumandan."

Koegel masasına geri döndü. "Dorothea Binz ile aynı evi paylaşacaksın,

Bayan güvenlik personelimizin başı. Kuaför salonumuz süslü değil ama oldukça iyi.

Sağ alt katta. İncil kızları . Yehova Şahitleri. Onlar

kendilerini benim hayatımı cehenneme çevirmeye adadılar, ama onlara güvenebilirsiniz.

makas."

"Bunu aklımda tutacağım, Sayın Komutan," dedim ve bir Alman selamıyla müsaade istedim.

Koegel'in ofisinden yumuşadığı için mutlu ama Ravensbrück'te kalmak istediğimden emin olmadan ayrıldım. Belirsiz bir huzursuzluk hissi üzerime çöktü. Ya Ravensbrück'e geri dönersem?

Eve giden trene mi? üç işte birden çalışabilirim.

-

Yeni inşa edilen yüksek rütbeli gardiyanların odasındaki odamı gördüğümde şaşırmıştım.

giriş kapısından sadece birkaç adım ötede. Bizim dairemizden daha büyüktü.

Duş ve küvetten oluşan ortak bir banyo, beyaz örtü ile rahat bir yatak ve bir makyaj masası ile donatılmış ev. Kurallar gereği makyaj yapmadım,

ama masa güzel bir çalışma masası olabilirdi. Hepsinden iyisi, yazlık merkezi olarak ısıtılıyordu.

Kendime ait bir balkonu olan tertemiz, şık bir oda. Mutti beni böyle bir yerde gördüğünde şaşkınlıkla başını sallardı.

Öğle yemeği için personel girişinden ana kampa girdim ve subay yemekhanesini buldum. Gürültü seviyesi yüksekti, çünkü küçük bina Ravensbrück'e atanan elli SS doktorunun çoğu da dahil olmak üzere SS doktorları ve muhafızlarla doluydu, hepsi erkekti ve hepsi domuz kızartması, tereyağlı

patates ve çeşitli sığır etleri. Koegel'in söz verdiği üst düzey doktorlarla tanışmayı umuyordum. Acelem olmamasına rağmen, kadın-erkek doktor oranı kırk dokuza bir gibi umut vericiydi.

Fritz'in oturduğu masaya yaklaştığımda bir grup adam durdu.

konuşuyorlardı ve ben geçerken bana bakıyorlardı. Erkeklerin arasında olmaya alışmıştım.

Tıp fakültesi, ama *bir* kadın meslektaş iyi olurdu. Fritz ve üç arkadaşını oturma, göbeklerini açmış bir halde buldum.

Sigaralar.

"Ah, Herta," dedi Fritz. "Öğle yemeği ister misin?" Yağlı domuz pirzolarıyla dolu bir tabağı işaret etti ve ben bir mide bulantısı dalgasını engelledim.

"Ben vejetaryenim," dedim.

Yanındaki adam bir kahkaha attı.

Fritz ayağa kalktı. "Nerede benim terbiyem? Sizi tanıştırayım. Sonunda

Dr. Martin Hellinger, SS dış dünyasının en iyisi."

Dr. Hellinger böcek kaşlı, tel çerçeveli gözlükleri olan bir adamdı.

endomorfik vücut tipine sahipti ve kan şekeri o kadar düşmüştü ki

beni zar zor kabul etti. Gazetede ki bulmacanın cevaplarını karaladı.

"Sıradaki, Dr. Adolf Winkelmann, Auschwitz'den geliyor."

Winkelmann sandalyesinde sanki oraya dökülmüş gibi oturuyordu. İri yarı bir

solucan kaplamalı ahşap.

"Ve bu da meşhur Rolf Rosenthal," dedi Fritz, solundaki sandalyeye yayılmış, çakal, siyah saçlı adamı göstererek. "Eski donanma cerrahı ve

"Jinekolojik dehamız." Rosenthal sigarasına doğru eğildi ve bana bir inek tüccarının satın almayı düşündüğü gibi baktı.

Bir kapının çarpması doktorların dönmesine neden oldu ve sarışın gardiyan

Koegel'in penceresinden yemek salonuna adım attığını gördü. Eskisinden daha uzun boyluydu.

yukarıdan göründü. Sonunda, bir kadın.

Masamıza doğru ilerledi, adımları ahşap zeminde ağırlaştı, kırpma

bir botun içine sokulmuş, şapkası çıkarılmış, saçları alnına doğru toplanmıştı.

zaman. On dokuz yaşlarında genç bir kadın olmasına rağmen, teninde şimdiden güneş lekeleri ve çiller kolonisi oluşmuştu. Belki de çiftlik işçiliğinin sonucuydu?

Fritz bir kolunu sandalyesinin arkasına sarkıttı.

"Bu güzel Bayan Binz değil mi? Ravensbrück cazibe okulunun gururu."

Fritz onu selamlamak için ayağa kalkmadı ve diğer doktorlar sandalyelerinde sanki

soğuk bir rüzgârla acı

çekiyordu. "Merhaba Fritz,"

dedi Binz.

"Subayların kantinine iznin olmadan giremeyeceğini bilmiyor musun?

izin verir misiniz?" Fritz söyledi. Altın akmağıyla bir sigara yaktı, elleri bembeyazdı ve

Sanki süte batırılmış gibi, neredeyse akkor halinde. Ünlü bir piyanistte görmeyi bekleyebileceğiniz eller. Hiç kürek değmemiş eller.

"Koegel sağık ekibinizi ve kızlarımı bir araya getirmemi istiyor."

Rosenthal, "Başka bir piknik değil," dedi.

"Bir dans önerdi..." Binz dedi ki.

Dans mı? Dansın büyük bir hayranıyım, bununla ilgileniyordum.

Rosenthal inledi.

"Sadece Koegel bir kasa Fransız şarabı verirse," dedi Fritz. "Ve sadece sen çekici Polonyalılarla birlikte çalıştırın. O İncil kızları zar zor konuşuyor."

Rosenthal, "Ve sadece yüz kilonun altındaki *Aufseherinnen*'leri getirin," dedi.

"Gelecek misin, Fritz?" Binz bir sigara yaktı.

Fritz bir elini bana doğru salladı. "Binz, yeni oda arkadaşına merhaba de.

Dr. Herta Oberheuser, size Dorothea Binz'i takdim edebilir miyim?

sığınak. Ayrıca tüm Reich için *Aufseherinnen*'lerin çoğunu burada eğitiyor."

"Kadın doktor mu?" Binz söyledi. Sigarasını emdi ve bana baktı. "Bu yeni bir tane. Tanıştığımıza memnun oldum, Doktor. Bu grupla iyi şanslar."

Bana gayri resmi bir şekilde hitap etti, *Sie* yerine *du* kelimesini kullandı, bu bana uygunsuz geldi, ancak başka kimse bunu fark etmedi.

"Teşekkür ederim, Bayan Binz," dedim, onu kantinin kapısına kadar geçirirken. "Bir *Aufseherin*'e asla teşekkür etme, Doktor," dedi Fritz.

"Kötü bir örnek."

Binz kapının arkasından çarpmasına izin verdi ve *platz*'a doğru yürüdü. Daha yarısını bile içmediği sigarasını baş ve işaret parmağıyla kaldırım taşlarına doğru savurarak attı. Binz'in aradığım arkadaş olmadığı açıktı.

Öğle yemeğinden sonra Fritz ve Dr. Hellinger ile birlikte yeni mahkûmların işlemlerinin yapıldığı hizmet bloğuna doğru yürüdüm. Yolda üniformalı her *Häftling*'in kolunda, numarasının hemen altında renkli bir üçgen olduğunu gördüm.

"Renkli rozetler ne anlama geliyor, Fritz?" Ben sordum.

"Yeşil üçgen hüküm giymiş bir suçlu - çoğunlukla Berlin'den, kaba saba tipler,

Bazıları önemsiz kuralları çiğnediği için burada olsa da. Birçok *Blockovas* bunu giyiyor.

Mor, İncil kızı-Yehova Şahidi. Tek yapmaları gereken bir kağıt imzalamak.

Hitler'i şeyin üstünde tutuyorlar ve serbest kalabilirler ama kalmayacaklar.
Kırmızı

Üçgen siyasi tutuklu. Çoğunlukla Polonyalılar. Siyahlar asosyaller: Fahişeler.

Alkolikler. Pasifistler. Üçgenin içine dikilen harf milliyeti gösterir. Yahudiler iki üçgeni bir araya getirip yıldız yaparlar. Himmler'in fikri."

Dışarıda bekleyen çıplak kadınlardan oluşan bir sıra boyunca hizmet bloğuna doğru yürüdük. Kadınların hepsi bir çeşit Slav gibi görünüyordu, her yaştan ve vücut tipinden.

Bazıları gözle görülür şekilde hamileydi. Erkek doktorları gördüklerinde bazıları çılglık attı ve

hepsi kendilerini korumaya çalıştı.

"Bu kadınların giysiye ihtiyacı var, Fritz," dedim.

İçeri girdikten sonra konuşmak için sessiz bir köşede durduk. "Biz işimizi şöyle yapıyoruz.

seçimler," dedi Fritz. "Öncelikle Hellinger tüm gümüş veya altın dolguları ve köprüleri arıyor ve kaydediyor. Sonra da çalışmaya en az uygun olanları seçiyoruz. Eğer bu iki şey

sıraya dizilir, mahkum seçilir. Ağız dolusu metalle çalışamayacak kadar hasta olan bir mahkum bu listeye giriyor. Onlara gerçek dışında her şeyi söyleriz."

"Peki gerçek ne?" diye sordum.

"Cennete giden hızlı otobüs, ya benzin minibüsü ya da Evipan. Eğer benzinimiz biterse. Ondan sonra Hellinger Reich'ın ödemesini alır. Evipan'ı bugün yapacağız."

Belime sarıldım. "Mahkûmların çalışması gerektiğini

sanıyordum." "Yaşlı kadınlar beton silindiri çekemez, Herta."

"Çok azı o kadar yaşlı ve olanlar da örgü işinde çalıştırılabilir. Ve

hamile olanların ayaklarının yerden kesilmesi gerekiyor."

"Alman kanunları böyle. Hiçbir çocuk kampta doğamaz. Ve belli bir yüzdenin özel muameleye ihtiyacı var. Aksi takdirde burası çok kalabalık olacak ve

ama tifüs için deli olmuyorum. Ayrıca bazıları Yahudi."

Yeniden eğitim kampı etiketi bir paravanmış. Nasıl bu kadar saf olabildim? Benim

mide bulantısı geri döndü.

"Odama gidip eşyalarımı yerleştirmem gerekiyor," dedim.

"Okuldaki kadavra laboratuvarında iyiydin."

"Nefes almıyorlardı, Fritz. Bu işe karışmamayı tercih ederim."

"Olmamayı mı tercih edersin? Bu tavırla burada uzun süre kalamazsın."

"Bu konuda rahat değilim. Bu çok kişisel."

Ölümcül bir iğne yapma düşüncesi üzerinde durulamayacak kadar iğrençti.

Koldan mı enjekte edecektik? Öldürücü enjeksiyonlar barbarcaydı ve bunları uygulayanlar için psikolojik olarak zarar verici olması kaçınılmazdı.

Fritz'in eline dokundum. "Ama siyanür hızlı ve sessizdir. Portakal suyu ile karıştırıldığında

."

"Bundan hoşlandığımı mı düşünüyorsun?" Fritz beni daha yakına çekerek sordu. "Sahip olduğun şeyi yapıyorsun

buraya. Onlar için alternatif *Vernichtung durch Arbeit*. " Çalışma yoluyla ölüm. Planlı açlık.

"Bunlar emir. Doğrudan Himmler'den. Hepsi üç ay boyunca hayatta kalmalarını sağlayacak kadar kalori alıyor. Yavaş imha."

"Yapamam..."

Omuz silkti. "Nasıl ölecekler. Sadece bunu düşünmeyin."

Fritz çıplak kadınların sırasına yaklaşp ellerini çırpı ve kadınlar ahırdaki atlar gibi birbirlerine sokuldular.

"İyi günler hanımlar. Aranızda elli yaştın üzerinde olup ateşi olan var mı?

Kırk derecenin üzerindeyseniz ya da hamileyseniz kenara çekilin, tifüs aşılardan sonra dinlenmenizi sağlayacağız. Sadece altmış beş kişi alabilirim, şimdi öne çıkın."

Kadınlar kendi aralarında konuşuyor, bazıları Fritz'in talimatlarını tercüme ediyordu.

ve kısa süre içinde gönüllüler ortaya çıktı. "İşte, bu benim annem," dedi biri

Genç kadın yaşlı bir kadını öne doğru itti. "O kadar çok öksürüyor ki çalışmıyor."

"Elbette," dedi Fritz.

Hamile olduğu belli olan, koyu tenli, kahverengi, iri kirpikli gözleri olan bir kız

bir süt ineği öne çıktı ve Fritz'e gülümsedi, kollarını kavuşturmuş, dinleniyordu

şişmiş karnının üzerinde. Birkaç dakika içinde Fritz altmış beş adayını buldu ve onlara *Revier*'e kadar eşlik etmesi için bir muhafız görevlendirdi. En azından sakın bir şekilde ilerlediler.

"Ne zamandan beri tifüs için bir aşı var?" Sesimi alçak tutarak sordum.

bazı mahkûmlar Almanca anlıyordu.

"Elbette öyle bir şey . Ortalama olarak hasta *Häftlingler* sadece on dört gün yaşıyor, bu yüzden biz sadece süreci hızlandırıyoruz. Bu diğer yöntemlerden çok daha insancıl."

Fritz bizi yeni iş yerime, *Revier*'e, diğerleriyle aynı alçak bir blokta yer alan mahkûm sağlık kliniğine götürdü. Ön resepsiyon alanı

Karyola ve ranzalarla dolu geniş bir odaya, bazıları çıplak zeminde yatan, bazıları hastalığın ileri aşamalarında olan hastalarla doluydu. Bir *Häftling* o kadar çok yetişkin bit barındırıyordu ki, kısa saçları bitlerden bembeyaz olmuştu ve

derisinin büyük kısmını çizmiş. Kaliteli bir operasyon değil.

Gerda Quernheim adında genç bir mahkum-hemşire bizi karşıladı. Gerda, güzel,

Düsseldorf'tan gelen kestane saçlı kız, orada Ebelik Okulu'na gitmişti.

Mükemmel bir hemşireydi ama Gerda bile *Revier*'le başa çıkamadı.

Fritz bizi koridorda Heinz'inkine benzemeyen büyük bir et dolabının önünden geçirdi.

"Bu da ne böyle?" Soğuk ve yoğuşmadan dolayı nemli olan kapıya dokunarak sordum. I

Onkel Heinz'ın yüzünün parıltısını sildi.

"Soğuk hava deposu," dedi Fritz.

"Gebhardt'ın."

Fritz beni arka odaya götürdü, rahatlatıcı, soluk bir yeşile boyanmış, iki tabure ve uzun bir

Tek mobilya laboratuvar masasıydı. Işık, masanın üzerinde duran ve kesinlikle steril olmayan üç şırıngadan biri olan bir şırınganın gümüş fiçisini yakaladı. Duvardaki bir kancaya asılı gri kauçuk önlük biz içeri girerken esintiyle sallanıyordu. Binanın o kısmındaki pencereler beyaza boyanmıştı, bulutlu kataraktlı gözler gibi. Klostrofobik bir hava vardı, sanki kar altında kalmış gibiydik.

"Bu pencereler neden boyanmış?" diye sordum.

Fritz, "Gebhardt mahremiyet düşkünüdür," dedi.

"Dürüst olmak gerekirse Fritz, bugün trende çok yoruldum."

"Gerekirse yarım pethidine al," dedi Fritz, kaşları çatılmış bir halde. "Sen de son çağrıyı almayı mı tercih edersin? Atış duvarı görevi." "*Atış* duvarı mı?" Dedim. "Belki bu daha iyidir."

"Çok daha düzenli. İlki en zordur; bana güvenin. Soğuk bir göle atlamak gibi."

İki *Aufseherinnen*, Fritz'in seçtiği ilk mahkumu getirdi; üzerinde sadece tahta takunyalar ve battaniye olan, şaşırtıcı derecede dinç, yaşlı bir kadındı.

Omuzları. Karmakarışık dişlerinin arasından Fritz'le Lehçe konuşmaya çalıştı.

Fritz gülümsedi. "Evet, evet, içeri gelin. Aşıları hazırlıyoruz." Kauçuk önlüğü bağladı.

"Onları nezaketle öldürün," dedi Fritz. "Herkes için daha kolay olur."

Aufseherinnen yaşlı kadını tabureye götürdü. Omzumun üzerinden izledim

Gerda 20 cc'lik bir hipodermik şırınga doldurdu ve yeterince sarımsı pembe Evipan çekti

Bir öküzü öldürmek için fıçıya.

Fritz, "Hastaları rahatlattığı için bu odayı soluk yeşile boyadık," dedi.

Aufseherinnen battaniyeyi kaldırdı, kadının vücuduna bir havlu sardı

Yüzünü buruşturdu ve sol kolunu sanki venöz enjeksiyona hazırlanıyormuş gibi uzattı. "Enjeksiyonlar tıp fakültesinde benim uzmanlık alanım değildi," dedim.

Aufseherinnen'lerden biri dizini yaşlı kadının sırtına bastırarak göğsünü öne doğru itti.

Fritz ağır şırıngayı avucuma bastırdı.

"Bak, onlara iyilik yapıyorsun," dedi Fritz. "Onları uyutulması gereken hasta köpekler olarak düşün. Bunu iyi yaparsan acı çekmezler."

Kadın iğneyi görmüş olmalıydı, çünkü gardiyanlarla dövüşmeye başladı ve serbest kalan kolunu savurdu. Tek ihtiyacım olan buydu -Fritz'in Koegel'e yapamayacağımı söylemesi.

bir şırıngayı tut.

Geri çekildim, iğnenin ucunda sütlü bir damla vardı. "Yarın deneyeceğim."

"İşte," dedi Fritz, kollarını arkamdan sararak. "Bunu birlikte yapacağız."

Şıngayı tutan elimi kendi eliyle kapattı ve parmaklarını diğer elimi kadının derisine, göğüs kafesinin üstüne koydum. Gardiyanlar onu Fritz parmaklarımı gövdesinden aşağıya, beşinci kaburgasına kadar kaydırды. uzay.

"Gözlerini kapat," dedi Fritz. "Hissediyor musun? Sol göğsünün hemen altında." Parmaklarımı sıcak, krep gibi derinin derinliklerine bastırdım.

"Evet," dedim.

"Güzel. Neredeyse bitti."

Fritz başparmağını üzerine yerleştirdi ve elimi o noktaya doğru yönlendirdi, Sonra iğneyi batırmama yardım etti. Kaburga boşluğunu deldiğinde patlamayı hissettim.

"Şimdi benimle kal," dedi Fritz, dudakları kulağıma yumuşak bir şekilde değerken. "Nefes al."

Fritz başparmaklarımızı pürüzsüz topuza sabit bir güçle bastırarak

Evipan doğrudan kalbine. Kadın geri çekildi ama muhafızlar onu tuttu.

yer.

"Sakin ol, şimdi," dedi Fritz, ağzı kulağıma yakındı. "Sadece on dört saniye.

Geriye doğru say."

"On dört, on üç, on iki..."

Gözlerimi açtım ve havlunun kadının yüzünden düştüğünü gördüm, alt dudağı iğrenç bir yüz ifadesiyle aşağı çekti. "On bir, on, dokuz..."

Kadın çırpındı ve ben mide bulantısıyla savaşmak için derin nefesler aldım.

"Sekiz, yedi, altı..."

Kalbi sıkışmış gibi şaha kalktı, sonra gevşedi ve tepkisiz kaldı. Fritz beni bıraktı.

"Çok hızlıydı," dedi. "Sırılsıklam olmuşsun."

Aufseherinnen'lerden biri yaşlı kadını odanın kenarına sürükledi. Gerda bir sonraki deneği getirmek için ayrıldı.

"Gerda Rosenthal'ın kız arkadaşı," dedi Fritz, bir yandan panoya notlar alırken.

"Onun üzerinde bir sonlandırma işlemi yaptı. Gebhardt'ın buzdolabında bir kavanozda saklıyor. Evcil *Häftling*'leri seçip çiçeklerle dolu sıcak bir banyo yaptırıyor. Onları buraya getirmeden önce saçlarını tarıyor ve onlara tatlı hikayeler anlatıyor."

Hava almak için kapıya doğru yürüdüm. "Bunu nasıl yapıyorsun, Fritz? Bu çok-"

"Bu cazip bir iş değil, ama ayrılırsanız yarın yerinize biri gelir. Her ay belirli bir kotayı idare ediyoruz. Berlin'den emirler. Bu olamaz.

yardımcı oldu."

"Elbette yardım edilebilir. Bunu yapmayı reddedebiliriz."

Fritz şırıngayı yeniden doldurdu. "Koegel'e bu iyi şanslar."

"Bunu yapamam." Böyle bir yere nasıl gelebildim?

Hellinger elinde deri rulo aletlerle odaya girdi. Dinlememeye çalıştım.

kadının diş metallerini çıkardı. Yanağına bir yıldız damgası vurarak tamamlanmış olarak.

"İyi olacaksın Herta," dedi Fritz. "Bir kere alışırsan."

"Kalmayacağım. Tıp faköltesine bunu yapmak için gitmedim-"

"Ben de öyle demiştim," dedi Hellinger gülerek. Pamuk uvalını sıkıştırdı ceketinin cebine koydu.

"Ben de," dedi Fritz. "Ve sonra, ne olduğunu anlamadan üç ay geçti. Bundan sonra burada kalacaksın, bu yüzden bir an önce kararını ver."

Hiç şüphe yoktu. Gün doğmadan gitmiş olurdum.

C H A P T E R 10

Caroline

1939-1940

Yatak odasının karanlığında kıyafetlerimi aradım. İç amaşırımı buldum ve içine kaydım.

Sonra Paul'ün kadife ceketini elime aldım ve üzerime geçirdim, saten astar çıplak kollarımda serindi. Dairenin kapısını kim yumrukluyordu?

"Burada kal Paul. Kim bakacağım."

Pembe saten yastığıma yaslandı, Cheshire Kedisi gülümsemesi yarı karanlıkta bembeyazdı, parmakları başının arkasında kilitliydi. Bu komik miydi? Ya annem olsaydı? Ona ne söyleyecektim? Dünyanın en yakışıklı adamı yatağında, yarı çıplak? Ama annemin kendi anahtarı vardı. Belki de geride bırakmıştır?

Koridorda ilerledim. Böyle bir gürültüyü kim yaratabilir? Karanlık oturma odasını geçtim.

oda. Şöminenin içinde turuncu közler hâlâ parlıyordu.

"Caroline," diye bir ses geldi kapıdan. "Seni görmem gerek."

David Stockwell.

Yaklaştım ve bir elimi boyalı kapıya koydum. David vurdu ve parmaklarımın altında titreşti.

"Burada ne yapıyorsun David?" Kapının arkasından söyledim.

"Aç kapıyı," dedi. "Bu önemli." Beş inçlik meşe ağacından bile

İçki içtiği belliydi.

"Giyinmedim-"

"Seninle konuşmam gerek Caroline. Sadece bir dakika sürer."

"Yarın tekrar gel, David."

"Annen hakkında. Sizinle acilen konuşmam gerekiyor."

David'in "en acil" durumlarını daha önce de yaşamıştım.

Şans.

Koridorun ışığını yaktım ve kapıyı açtığımda David'i buruşuk beyazlar içinde buldum.

Kravatını takmış, kapı pervazına yaslanmıştı. Beni iterek antreye girdi, yürüyüşü dengesizdi. Giyinik halimi gizlemek için Paul'ün ceketini üzerime daha sıkı çektim.

"*Zamanı gelmişti*," dedi David. "Tanrım, Caroline, ne giyiyorsun?" "Kapıcıyı nasıl geçtin?"

David beni omuzlarımdan tuttu. "Lütfen bana kızma Caroline. Çok güzel kokuyorsun."

Onu çalıştım. "David, dur. Annemin nesi var?"

Beni kendine çekti ve boynumu öptü. "Seni özledim, C. Korkunç bir hata yaptım. _"

"Kokuyorsun, David."

Geri çekilmeye çalıştım ama Paul arkamda belirmeden önce değil, üzerinde şortu ve alelacele giydiği gömleğiyle. Paul tepedeki sert ışıhta bile çok güzeldi: açık gömleği, rujumun bulaştığı yakası.

"Yardıma ihtiyacın var mı Caroline?" Paul sordu.

Sarhoş olan David, Paul'ün sesiyle başını kaldırdı. "Kim *bu*?" David sanki bir hayaletle yüzleşiyormuş gibi konuştu.

"Paul Rodierre. Onunla bugün parkta tanıştınız."

"Oh." David doğruldu. "Annen bu konuda ne düşünür-" Onu kolundan tuttum. "Gitmen gerek David."

Elimi yokladı. "Benimle gel C. Annem bile seni özlüyor." Bu şüpheliydi.

Beni yıllardır tanınmasına rağmen, Bayan Stockwell hâlâ

benden "aktris" diye bahsetti.

"Bana C deme David. Ve sen evlisin. Hatırladınız mı? 'The wedding of the
Gazeteler buna on yıl mı dedi?"

Paul'e sanki orada olduğunu unutmuş gibi baktı. "Tanrım, adamım, üzerine
bir şeyler giy." David bana doğru eğildi, mavi gözleri pembe çerçeveliydi.
"Caroline, bunu yapamazsın.

muhtemelen senin için iyi olduğunu düşünüyor-"

"Hayatımda söz hakkın yok David. Bundan diz çökerek vazgeçtin.

Badminton Kulübü'ndeki herkes. Babamın kulübünde evlenme teklif etmek
zorunda mıydın?
O var

baban orada."

Paul yatak odasına doğru yürüdü. Şansı yaver giderse yatağa geri dönecekti.

"Bizim için anlamlı bir yer. Sally ve ben orada karışık çiftler şampiyonu olduk."

Sally ve David'in badminton zaferinin haberi *The Sun*'ın her yerindeydi ve
Chapin'deki ezeli düşmanım Jinx Whitney gibiler tarafından trompetlenmişti.
Hiçbir zaman sevmemiştim.

Babam hayattayken bile Badminton Kulübü'nde idim. İçinde raket olan her
kulüp

arması ciddiye alınamaz.

Paul bu kez düğmelerini iliklemiş ve pantolon giymiş olarak girişte tekrar
yanımıza geldi.

"Belki siz ikiniz bunu başka bir zaman bitirebilirsiniz?" Paltosunu üzerine geçirdi.

"Gidiyor musun?" Umutsuz görünmemeye çalışarak söyledim.

"David'in dışarı çıkarılması gerekiyor ve yarın erken provam var." Eğildi

ve bir yanağımı öptü. Diğerini öperken onu içime çektim ve kulağıma mırıldandı,
"Patlıcan senin rengin."

Paul, doğaçlama misafirimizi kapıdan dışarı çıkardı ve David

tüm küfür repertuarını kullanarak protesto etti. Paul'ün gidişini izlemek kesinlikle acı vericiydi. Erdemime dokunmamıştı ama bu benim için son şans mıydı?

En azından

kapıda annem yoktu.

-

Tatil sezonunu Paul ile muhtemelen sağlıklı olandan daha fazla zaman geçirerek ATLATTIM. Harlem'de çok caz dinlerdik, bir halenin içinde yan yana

mum ışığında. *Paris Sokakları'nın* yardımcı oyuncularından bir oda arkadaşı edinmişti ve annem New York'a dönmüştü.

özel zaman buldum. Onun oyununu yedi kez izledim ve yüz kişilik kumpanyanın performansını seyrettim. Paul başrol oynamanın yanı sıra şarkı söyledi ve

gösteride dans ederek büyük bir çeşitlilik sergiledi. Ne yapamazdı ki? Poster

gösteri için oyuncu kadrosunda 50 PARİSLİ GÜZEL vardı. Tüm bu kadınlarla

Paul'un boş zamanlarını neden bu şekilde geçirmeyi tercih ettiği bir muammaydı.

Benimle.

-

1940'ın o ilkbaharında konsoloslukta işler neredeyse dayanılmaz derecede gerginleşmişti ve ben

neredeyse ofiste yaşıyordu. Hitler 9 Nisan'da Danimarka ve Norveç'i işgal ettiğinde,

konsoloslukta yeni bir panik dalgası yaratırken, dünya en kötüsüne hazırlandı.

Nisan ayının sonlarına doğru soğuk bir günde Paul benimle gözlem güvertesinde buluşmak istedi.

İşten sonra RCA Binası'nın önünde. Bana bir şey sormak istediğini söyledi. Ne

Öyle miydi? Rena'nın vize sponsoru olarak imza atmayı zaten teklif etmişim, yani bu olamazdı. Bu düşünce bütün gün aklımı kurcaladı. Yıldızlara bakmak için sık sık orada buluşurduk.

teleskop, ama Küçük Ayı'dan başka bir şey hakkında konuşmak istediğini hissediyordum. Bir şeyde rol almamız gerektiğini ima etmişti. Belki tek perdelik bir oyun?

Broadway dışı bir şey mi? Elbette düşünürdüm. Her

zamanki gibi güverteye erken çıktım ve bekledim.

Üç hemşire sarı Adirondack sandalyelerde toplanmıştı.

güvertenin ortasında, daha sonra tabelanın önünde birbirlerinin fotoğraflarını çektiler.

ZİYARETİNİZİN BİR KANITINI okuyun. RCA GÖZLEM ÇATISINDA FOTOĞRAFLANIN.

Sadece dirsek yüksekliğinde bir demir korkuluk bizi kenardan ayırıyordu, bu yüzden tüm Manhattan

Altımızda, doğumuzda Doğu Nehri ve kuzeyimizde Central Park, birilerinin Manhattan'ın ortasına serdiği pütürlü kahverengi bir Sarouk halısı gibi uzanıyordu.

Güneyimizde Empire State Binası, batımızda ise Fiftieth Street yükseliyordu.

Hudson Nehri'ne doğru uzanan rıhtımlar, denize açılmak için sıralarını bekleyen gemilerle doluydu. Altımızda,

beyaza boyanmış bir mesaj, Macy'nin karanlık çatısına karşı, derinleşen kasvet içinde parlak bir şekilde göze çarpıyordu: MACY'S. TUTUMLU OLMAK AKILLICADIR.

Paul elinde bir buket *muguet* ile geldi. "Bunlar erken geldi ama umarım sakıncası yoktur."

Elbette Fransızların 1 Mayıs'ta sevdiklerine vadi zambağı verme geleneğinden söz ediyordu. Elimi zümrüt saplarının etrafına kapattım ve tatlılığını içime çektim.

"Umarım önümüzdeki Mayıs ayında ilk olarak Paris'te birlikte oluruz" dedi.

Buketi elbisemin dekoltesinin altına kaydurdım, sapları soğuktu.

Göğüs. "New York 1 Mayıs'ta çok güzeldir-"

Durdum. Nasıl fark etmedim? Her zamankinden daha resmi giyinmişti.

Lacivert ceketinin cebinde kırmızı ipek mendil. Gidiyor muydu?

"Şık görünüyorsun," dedim. "Beyaz fanilaları çıkarmışsın. Bazı insanlar seyahat ederken böyle giyinir."

Kalması için yalvarmak için artık çok geçti. Neden daha önce konuşmamıştım?

Paul limanı işaret etti. "*Gripsholm*'u alıyorum. Yedi buçukta arayın." Gözlerim yaşardı. "Bir İsveç gemisi mi?"

"Roger sayesinde Uluslararası Kızıl Haç ile bir gezintiye çıkıyorum. Göteborg ve sonra Fransa'ya. Sana daha önce söyledim ama kendim yeni öğrendim."

"Şimdi gidemezsin, dışarıdaki U-botlar ve X-craft'lar varken? Kesinlikle güvenli değil. Suyun üzerinde ördek gibi oturacaksınız. Peki ya Rena'nın vizesi ne olacak?"

"Roger öğrenmemin bir ay daha sürebileceğini söylüyor." "Belki

Roger Washington'u ararsa..."

"Son dakika mucizesi olmayacak, C. İşler daha da kötüye gidiyor." "Ama kalmana ihtiyacım var. Bu bir şey sayılmaz mı?"

"Burada doğru olanı yapmaya çalışıyorum Caroline. Bu kolay değil." "Belki de bekleyip işlerin nasıl ilerlediğini görmelisin?"

"Roger denemeye devam edeceğini söylüyor. Oradan üzerinde çalışmak daha kolay olacak ama

gitmek için. Rena'nın ailesinin yarısı Paris'i çoktan terk etti."

Yanağımı ceketine yasladım. "Onu hala seviyorsun-"

"Mesele bu değil Caroline. Elimden gelse burada seninle kalırdım ama evde kıyamet koparken Waldorf'taki süitimde nasıl oturabilirim?

Sen bunu yapmazdın."

Gerçekten gidiyor muydu? Elbette hepsi bir şakaydı. O gülerdi ve biz de

Turta için Automat.

Güneş çekildikçe sıcaklık düştü ve Paul kollarını bana doladı, ısınmak için ihtiyacım olan tek şey onun sıcaklığıydı. Yetmiş kat yukarıdan bile

Fiftieth Caddesi'ne yanaşan gemileri tek tek seçin. *Normandie* hala yerinde. *Ile de France*. Sadece *Gripsholm* yelken açmaya hazırdı ve İsveç bayrağını dalgalandırıyor. Rüzgâr bacalarından çıkan dumanları nehrin yukarısına doğru çekiyordu.

Doğuya baktım. Atlantik'in ortası yolculuklarının en tehlikeli bölümü olacaktı ve burada hava sahasında en büyük boşluk vardı. Savaşın o erken döneminde bile Alman U-botları Atlantik'te çok sayıda Müttefik gemisini batırmıştı.

İngiltere'ye ulaşmasını engellemek için. Alman denizaltılarının orada, suyun ortasında barakuda gibi asılı beklediklerini hayal ettim.

Paul ellerimi ellerinin arasında tuttu. "Ama sana sormak istediğim şey şu.

Bu iş bittikten sonra Paris'e mi?"

Kendimi çektim. "Bilmiyorum Paul."

Aklıma Saint-Germain des Prés'deki Les Deux Magots'da bir kafede oturduğumuz geldi.

Yeşil tentenin altındaki masadan Paris'i izliyorduk. Onun için bir *café viennois*, benim için bir *café crème*. Güneş çekilirken, biraz Hennessy. Belki şampanya ve ahududulu tart, biz onun tiyatro kariyerini planlarken. Tek perdelik oyunumuzu.

"Rena ne derdi?"

Gölümsedi. "Rena bunu alkışlardı. Sevgililerinden biriyle birlikte bize katılabilir."

Rüzgâr yanaklarımı kamçıladi ve saçlarımı etrafımızda bir kasırgaya dönüştürdü. Beni öptü. "Geleceğine söz verir misin? En büyük pişmanlığım, seni

Ahlaki üstünlük sağlam." Gölümsedi ve ellerini belime doladı. "Bu düzeltilmeli."

"Evet, tabii ki. Ama sadece bana mektup yazarsan. Uzun, her şeyi anlatan gününüzün dakikası."

"Ben en kötü yazarım ama elimden geleni yapacağım." Beni öptü, dudakları sıcaktı

Benim. Paul beni serbest bırakıp başımı döndürene kadar dünyanın tepesinde asılı kalarak tüm zaman ve mekân duygumu kaybettim.

"Beni dışarı mı çıkaracaksın?"

"Ben burada kalacağım," dedim.

Sadece git. Bunu daha da zorlaştırma.

Güverte kapısına doğru yürüdü, döndü ve bir el ayrıldı.

Ne kadar kaldığımı bilmiyorum, küpeşteye yaslanmış güneşin batışını izliyordum. Paul'ü taksiyle büyük gemiye gelirken hayal ettim. İnsanların onu görmeye gelmesinden rahatsız olur muydu?

imzasını istediler mi? Sadece istemedilerse. İsveçliler Paul'u tanıyor muydu?

Bizim için tek perde olmayacaktı. Yakın zamanda değil.

"Kapatıyoruz," diye seslendi çatı görevlisi kapıdan.

Korkulukta bana katıldı. "Nereye gittiniz bayan?" "Fransa'ya," dedim.

"*Fransa*, ha? Umarım sağ salim kurtulur." İkimiz de Atlantik'e doğru baktık. "Ben de," dedim.

-

10 MAYIS SABAHI diğer sabahlar gibiydi. Resepsiyon alanımızın saat onda dolduğunu duyabiliyordum ve masamın çekmecelerini düzenleyerek saldırıya hazırlandım-

Paul'ü düşünmemek için her şeyi yaparım.

"Mektup arkadaşlarından daha fazla kartpostal," dedi Pia. Bir yığın mektubu masamda. "Ve sigaralarımı çalmayı bırak."

Güzel bir Mayıs günüydü ama dışarıdaki karaağaçları hışırdatan hafif esinti bile

O Pazartesi sabahı pencerem beni neşelendiremedi. En güzel günler

En zoru da Paul'ün onları paylaşmamasıydı. Bir mektup umuduyla postaları karıştırdım.

ondan. Tabii ki Pavlus'tan gelen bir mektubun bu yığına dahil olma şansı

Atlantik ötesine posta gönderimi her seferinde en az bir hafta sürdüğü için

Ama yine de postayı tilkinin peşindeki bir av köpeği gibi takip ettim.

"Mektuplarımı mı okudun?" Dedim.

"Bu bir *kartpostal*, Caroline. Eğer bir Fransız yetimhanesini önemsiyorlarsa, dünyanın yarısı onu okumuştur."

Kartpostallara göz gezdirdim. Chaumont Şatosu. Masgelier Şatosu.

Villa La Chesnaie. Bir zamanlar görkemli olan Fransız konaklarının hepsi yetimhaneye dönüştürülmüştür.

Gönderdiğim yardım paketlerini teslim aldıktan sonra onay kartlarını iade ettiler. Umuyorum ki

tatlı bir sabun, bir çift temiz çorap, bir şekerleme ve annemin güzel

Hepsi düzgün kahverengi kâğıtlara sarılmış, el dikimi kıyafetler bir çocuğun moralini yükseltirdi.

Ayağa kalktım ve kartları ilan tahtama ilıstırdım. Zaten tıka basa doluydu

Fransız çocukların resimleri. Bir tanesinde siyah saçlı bir melek elinde bir tabela tutuyordu,

MERCI BEAUCOUP, CAROLINE! Bir başka çocuk da plein air resim dersinde poz vermiş, bir çocuk şövalenin başında, diğlerleri kamp taburelerinin üzerinde, yaşlarına göre bir araya gelmiş, ıhlamur ağacının altında kitaplarını okuyormuş gibi yapıyorlar.

Bu fotoğrafın, Paris'in güneybatısındaki bir yetimhane olan Meudon'daki

Saint-Philippe'in müdürü, kulağa hoş gelen Mme Bertillion tarafından

çekildiğini düşündüm. Ben de

Mme Bertillion'la posta yoluyla dostluk kurdular ve çocuklar hakkında büyüleyici anekdotlarla ve onları ne kadar takdir ettikleriyle dolu mektuplarını hevesle beklediler.

Paketlerim. Bu posta grubunda ondan gelen yeni bir mektup vardı ve ben de

Saint-Philippe'in ekteki pastel boya resmini, altın sarısı rengindeki heybetli taş cephesini, bacasından Hostess Cupcake'in üzerindeki krema gibi dönen dumanı yukarı kaldırdı.

Bu çocuklardan birini evlat edinmek nasıl olurdu? Erkek mi? Kız mı? Bizim yerimiz

Connecticut'ta The Hay dediğimiz yer çocuklar için tam bir cennetti.

Annem benim oyun evimi korudu, hala çayırdı duruyor.

Odun sobası. Bir çocuk evlat edinmek bana tüm bunları aktarabileceğim birini verecekti. Harika.

Büyükanne Woolsey'in sevgi dolu fincanı. Sevimli ördek ayaklı masamız. Annemin gümüşleri.

Ama bunu aklımdan çıkardım, çünkü asla tek başıma bir çocuk yetiştiremezdim. Çok iyi biliyordum ki

Babasız büyümenin zorlukları, annemin denediği o acıyan delik

doldurması çok zor. Okuldaki her baba-kız gününde hasta numarası yapmak. Azaltılmış olmak

sokakta el ele tutuşan babalar ve kızları görünce gözyaşlarına boğuldu. Kemirmek

Veda etmediğim için pişmanlık duyuyordum.

Yığının en altında, soğan derisi havayolu posta kağıdına güzel bir elle yazılmış bir mektup buldum. Posta damgasında ROUEN yazıyordu. Paul.

Paul'ü bu kadar iyi tanıırken, el yazısını daha önce nasıl görmemiştim? Uygun

Onu.

Sevgili Caroline,

Hemen yazmaya karar verdim, çünkü dediğiniz gibi, beklemek sizin güçlü yanınız değil. Burada çok şey oluyor. Rouen bu sahte savaş konusunda oldukça akli başında davrandı, ancak dün gece büyükannelerini bebek arabasıyla sokağımızdan götüren komşularımız da dahil olmak üzere pek çok kişi çoktan gitti. Geri kalanımız şimdi sadece en iyisini umuyor. Paris'te yeni bir oyun için görüşmeler yapıyorum.

Sonu iyi biten her şey iyidir, buna inanabiliyor musun? Shakespeare.

Üzerimde iyi bir etkiniz olduğunu düşünmek istiyorum.

Rena dükkânını kapatmak zorunda kalabilir. Elde çok az kumaş ve nosyon var, ama o iyi olacak. Babası tütün bulamadığı için ayçiçeği yaprağı içmeye başladı.

Umarım bu bir haber mektubu sayılır, çünkü şimdi elçilik çantasını hazırlamaya gitmem gerekiyor. Vizemiz için Roger'a iyi şeyler söyle. durum. İştayken sık sık seni düşünüyorum. Roger'ın sana zorbalık yapmasına izin verme. Unutma, sana ihtiyacı var.

Sevgilerimle ve bir dahaki sefere kadar,

Paul

p.s. Dün gece rüyamda seni sahnede izledim, burada Paris'te, *Bir Yaz*

Gecesi Rüyası'nın çok buharlı bir versiyonunda, ve sen oynadın

Bir melek. Bu oyunculuk kariyerin hakkında bir şey söyleyebilir mi?

Seni özlemem hakkında mı? Rüyalarım hep gerçek olur.

Paul, U-botları geçerek Rouen'daki evine ulaşmıştı. En azından güvendediydi.

Girişken bir adam için kısa ve öz bir mektup yazmıştı ama hiç mektup yazmamasından daha iyiydi.

Hepsi. Yeni bir oyun mu? Belki Fransa'da işler yoluna girer. Belki de Fransız yapımcılar dünyanın öbür ucundaki durum hakkında bizden daha fazla şey biliyordu. Ve

Rüya! Beni gerçekten özlemiş.

Roger'ın çantayla gönderdiği Fransız gazetelerinden biri olan *Le Petit Parisien*'in 23 Nisan tarihli bir nüshasını buldum, biraz eskimişti ama değerliydi

Yine de. Manşette şöyle yazıyordu: REICH İSKANDİNAVYA'DA! İNGİLİZ ASKERLERİ

KARADA VE DENİZDE SAVAŞ. NORVEÇ'TEKİ SAVAŞTA KAYDA DEĞER BİR BAŞARI

BÜYÜK ZORLUKLAR. Bu iyi haberi okuyunca keyfim yerine geldi. Belki Birleşik Devletler savaştan kaçınmaya devam edecekti ama İngilizler korkunç Luftwaffe bombardımanına rağmen direniyorlardı. Belki de Fransa her şeye rağmen Hitler'den kaçacaktı.

Tiyatro sayfasını taradım. Paul'un yeni girişimi için reklam var mıydı? Shakespeare'e rastlamadım ama Rena'nın dükkânı için küçük bir reklam gördüm, basit siyah bir kare, bir sıra inciyle çevrili: *Les Jolies Choses. Seçkin kadınlar için iç çamaşırı ve iç çamaşırları*. Seçici kadınlar için iç çamaşırı ve iç çamaşırları mı?

Roger kapıma geldi, kravatı yamuktu, gömleğinde Rorschach testine uygun bir kahve lekesi vardı.

"Haberler kötü, C. Hitler Fransa, Lüksemburg, Hollanda ve Belçika'ya aynı anda saldırdı. Şu anda haberlerde yer alıyor. Korkarım işler karışacak."

Kendimi onun arkasından fırlattım ve ofisinde koşuşturmasını

izledim. "Tanrım, Roger. Paris'i aradın mı?"

Penceredeki salınımlı vantilatör odanın bir tarafını ve sonra diğer tarafını soğuttu.

Birinin bağladığı kırmızı kurdele küçük bir Nazi bayrağı gibi

dalgalanıyordu. "Telefonlar çalışmıyor," dedi Roger. "Tek

yapabileceğimiz beklemek."

Roger'ı daha önce hiç korkarken

görmemiştim. "Peki ya Maginot Hattı?"

"Görünüşe göre Hitler etrafından, üstünden, altından geçti. Belçika'nın tam karşısına geldi."

"Roosevelt ne yapacak?"

"Muhtemelen hiçbir şey. Fransa'yı hangi hükümet temsil ediyorsa onu tanımaktan başka çaresi yok."

Pia boynunda şifreli kulaklıklarla Roger'ın kapısına geldi. "Denedim

Paris'teki babamı arıyorum ama ulaşamıyorum. Eve dönmek

zorundayım." "Şu anda hiçbir yere gidemezsin, Pia," dedi Roger.

"Burada kalamam."

"Saçmalama, Pia," dedim. "Öylece *gidemezsin*. "

Pia ayağa kalktı, kolları iki yanında gevşekti ve hıçkırıklara boğulmuştu. Kollarımı ona doladım.

ona. "Her şey yoluna girecek canım," dedim. Büyük bir şaşkınlıkla kucaklamama karşılık verdi.

-

14 HAZİRAN 1940'ta Almanlar Paris'i ele geçirdi ve sekiz gün sonra Fransa teslim oldu.

Pia ve ben Roger'ın ofisinde durduk ve radyodan Nazilerin yürüyüş haberlerini dinledik.

Arc de Triomphe'u geçtikten sonra. Fransa, *işgal bölgesi* olarak bilinen ve Alman Wehrmacht askerleri tarafından *işgal* edilen kuzey bölgesi ile güneydeki serbest bölge olarak adlandırılan iki bölgeye ayrıldı. Mareşal Philippe Pétain yeni Fransız

Güneydeki serbest bölgede Vichy rejimi olarak adlandırılan Cumhuriyet, çoğu kişi tarafından Nazi kuklası bir devlet olarak görülüyordu.

"Buradaki ofisimize ne olacak?" Pia sordu.

"Bilmiyorum," dedi Roger. "Şimdilik beklemede kalacağız. Elimizden gelenin en iyisini yapacağız.

insanlar burada. Hiçbir telefona

ulaşamıyorum." "İngilizler yardım edebilir

mi?"

"Çoktan aldık," dedi Roger. "Az önce Alman pike bombardıman uçağı raporlarını paylaştılar.

Manş Denizi'ndeki faaliyetler." Roger'ın Pia'ya yakın olduğu için şanslıydık.

Rockefeller Center'ın Uluslararası ve İngiliz Binalarındaki komşularımız, "İngiliz casus dostları" olarak adlandırılıyordu.

Gizli bilgi.

Roger'ın kişisel telefonu çaldı ve Pia telefonu açtı. "Roger Fortier'in ofisi. Oh, evet.

Evet, öyle. Çizgiyi koru."

Pia telefonu bana uzattı. "Ben Paul." "Nasıl

ulaştı?" Roger sordu.

Telefonu aldım. "Paul?" Zar zor nefes alabiliyordum.

"Sadece bir dakikam var," dedi Paul.

Paul.

Sesi çok netti, sanki yan odadan geliyordu. Bir parmağımı boşa kalan parmağıma bastırdım.

Kulak. Gerçekten o muydu?

"*Caroline*. Sesini duymak çok güzel."

"Tanrım, Paul. Az önce duyduk. nasıl açtınız?"

"Elçilikteki arkadaşım telefon etmeme izin verdi. Şu anda işlerin ne kadar çılgınca olduğunu hayal bile edemezsiniz. Hitler'in buraya gelmesi an meselesi."

"Roger'dan vizeleri aceleye getirmesini isteyebilirim."

"Bilmiyorum Caroline. Burası neredeyse kapandı." "Başka neye

ihtiyacın var?"

"Çabuk olmalıyım. Sadece seni istiyorum-" Hattan bir dizi klik sesi duydum.

"Caroline? Orada mısın?"

"Paul, buradayım."

"Caroline?"

"Beni bırakma Paul." Hat

kesildi.

Bir süre çevir sesinin titreşimini dinledim ve sonra ahizeyi yuvasına geri yerleştirdim. Hepimiz orada durup telefonun tekrar çalmasını bekledik.

Roger ve Pia ellerini iki yana açmış bana bakıyorlardı. Bu bakışları daha önce de görmüştüm.

Yazık. Babamın öldüğü zamanki gibi.

Pia, "Bir boşta kalırsa ona yama yapacağım," dedi.

Ofisime geri dönmeye başladım, ardından bunun son olacağı hissine kapıldım.

Paul ile konuşacağım zaman.

C H A P T E R 11

Kasia

1940-1941

Ben daha Zuzanna'ya cevap veremeden bilet gişesinin kapısı menteşelerinden fırladı,

ve üç SS kara gömleklisi üzerinden kabine atladı. Biri Pietrik'i yerden yakaladı ve diğeri beni kollarımdan tutarak kabinden dışarı sürükledi.

madeni paralar

para kutusu her yere uçuyor.

"Sadece ziyaret ediyorduk," dedi Pietrik. "Bu benim kız arkadaşım. Bir yanlış anlaşılma oldu!"

Kız arkadaşın mı? Korumalar hiçbir şey söylemedi, sadece bizi sürüklediler. Matka için kalabalığı taradım. Neredeydi?

"Lütfen, var," dedi Pietrik.

SS muhafızı yanağına vurdu. Pietrik! Onun güzel yüzü. SS askerleri bizi

kalabalığın önünden geçirdi ve sıradaki insanlar bakakaldı.

birbirlerine fısıldıyorlardı. Arkamı döndüğümde, beni takip eden SS askerinin, Zuzanna ve Luiza'yı birer kolundan tutarak arkamdan yaklaştığını gördüm.

Matka bilet sırasını yararak peşimizden koştu. Yüzündeki ifade beni her şeyden çok korkutmuştu. Bu bakışı daha önce sadece bir kez görmüştüm, bir arabanın çarptığı ve sokakta can çekişen bir atın vahşi gözlü yüzünde. İçinde sandviçimin olduğu küçük sepeti göğsüne bastırdı.

"Evine git, Matka," diye .

Muhafızlara "Hayır, lütfen yanlış kişileri yakaladınız" dedi.

"Kriminelle," dedi sıradaki bir kadın.

"Hiçbir şey yapmadılar," dedi Matka, vahşi at gözlerini kocaman açarak kalabalığa seslenerek. "Bu benim kızım. Ben klinikte hemşireyim."

Bu şekilde devam etti, sonra peşimizden koştu, adamlara bizi bırakmaları için yalvardı, ta ki içlerinden biri "Madem bu kadar çok gelmek istiyor, bırakalım onlara katılsın" diyene ve Matka'yı da yakalayana kadar. Onun sepetini kaptı ve Almanlardan birine fırlattı.

Bilet kuyruğunda bekleyen kadınlar.

"Ama bize kim bilet satacak?" diye sordu sıradaki bir bayan memurlara.

"Kimin bilete ihtiyacı var ki?" dedi. "Sadece içeri girin. Bu gece

bedava."

Almanlar tereddüt etti, kafaları karıştı ve SS'ler onları sürüklerken oldukları yerde durdular.

"Horst Wessel Şarkısı "nın trompet sesleri gecenin karanlığına karışıyordu.

Hava.

-

Lublin Kalesi'nde erkekleri kadınlardan ayırdılar ve ertesi gün bizi tren istasyonuna götürdüler. Etrafımızdaki birçok kişi muhafızlara mektuplar ve rüşvetler yolladı. Matka onlardan birine bir mektup uzattı.

"Lütfen, ben Almanım. Bunu *Oberscharführer* Lennart Fleischer'e ulaştırabilir misiniz?"

Kadın adama bir miktar para uzattı ve adam hem parayı hem de mektubu onlara bakmadan cebine tıktırdı. Böyle şeyler için zamanları yoktu ve sadece

bizi itti. Cesur Lennart'ın soyadı Fleischer miydi? Kasap demek.

Bu uygundu.

Matka, Zuzanna, Luiza, ben ve en az yüz kadını bir zamanlar bir trenin yemek vagonuyken şimdi tüm masaları kaldırılmış olan bir yere tıktılar ve kapıyı kilitlediler. Pencerelere metal parmaklıklar takılmıştı ve bir teneke

Sihhi ihtiyaçlarımız için kova köşede duruyordu.

Aralarında şaşkın bir Janina'nın da bulunduğu eski kız rehber grubumdan birkaç kızı tanıdım.

Grabowski. Gestapo Lipowa Sokağı'nda onun için gelmiş miydi? Yüreğim ağzıma geldi.

Bayan Mikelsky'nin de orada olduğunu gördüm, kucağında küçük kızı vardı. Gestapo, Bay Mikelsky'yi yeraltı gazetesi dağıtırken yakaladığında tutuklanmışlardı.

Gazeteler. Çocukları o sırada neredeyse iki yaşındaydı ve adını Jagoda koymuşlardı.

sarışın küçük bir meyveye benziyordu.

Birkaç saat sonra Varşova'da durduk, ancak kısa süre sonra tekrar hareket etmeye başladık ve hızlandık. O arabadaki hiç birimiz ağlamadık. Çoğunlukla sessizdik, utançtan

Hepsinin çok ağırdı.

Gece çökerken pencereye doğru ilerledim ve demir parmaklıkların arkasından şunları izledim

Ay ışığının aydınlattığı tarlalardan ve karanlık ormanlardan geçtik. Rahatsız edici bir şey vardı.

şu ağaçlar, birbirlerine çok yakınlar.

Bayan Mikelsky uyurken, Luiza ve ben sırayla Jagoda'yı kucağımıza almakla meşguldük. Yaşına göre küçük olan bebek sadece ince pamuklu pijamalar giyiyordu, bu yüzden onu kucağımıza aldık

ama dikkatimizi dağıtacak bu görev bile Luiza'yı kısa sürede kendine getirdi.

"Annem bensiz ne yapacak?" dedi. "Her zaman yemek pişirmesine yardım ederim." "Merak etme. Çok geçmeden evde olacaksın. Bunların hepsi geçici."

"Peki ya Pietrik?" Luiza söyledi. "O da bu trende mi?"

Araba sağa doğru savruldu ve tuvalet kovamızdaki dışkı üstten yerde oturan iki kadının üzerine döküldü ve onların ağlayıp zıplamasına neden oldu

Yukarı.

"Nereden bileyim?" Dedim ki. "Sesini alçalt. İnsanlar uyuyor." "Mektup yazmamıza izin verecekler mi?"

"Elbette, Luiza. Muhtemelen bir yerde çalışmaya gideceğiz. Pancar toplamaya falan."

"Bizi hapsedecekler mi?" Luiza sordu.

"Bilmiyorum, Lou. . O kadar da kötü olmayacak."

Bayan Mikelsky bebeği almaya geldi ve tren korkunç bir beşik gibi sallandı,

Yol arkadaşlarımla çoğunun uykusunu kaçıırıyordu. Luiza pencerenin yanında bana yaslanmış, Matka ise Zuzanna ile birlikte yerde bir köşede uyuyordu. İkisi de baktı

Zuzanna başını bir bebek gibi Matka'nın omzuna yaslamış, uzun bacakları altında kıvrılmış bir şekilde yatıyordu.

Luiza, Zuzanna ile yer değiştirdi ve sonunda uykuya daldı.

Almanya, kendi şeytanlarım ziyarete geldi. Nasıl olur da hepimizi tutuklatabilirdim? Kendi aptallığım yüzünden kendime acı çektirmek başka bir şeydi, sevdiğim herkesi benimle birlikte dibe çekmek bambaşka bir şeydi. Neden tiyatroya gitmiştim ki? Düşüncesizliğim hepimizi mahvetmişti. Bir duruşma olacak mı? Kesinlikle

hiçbir şey yapmadıklarını anladıklarında diğerlerini serbest bırakacaktı. Sadece ben

gözaltına alındı.

Pietrik çoktan vurulmuş muydu? Bunu kale avlusunda yaptıklarını hepimiz biliyorduk. I

her yerim titredi. Babam neredeydi? O trenden hemen inmemiz gerekiyordu.

herhangi bir umudumuz olabilirdi. Pencereye uzandım ve kanadın açtım. Gece olmasına rağmen, ladin ağaçlarının şekilleri hızla geçiyordu. Hava büyüyordu.

batıya gittikçe daha da soğudu.

"Dinlenmenin vakti geldi," dedi Zuzanna.

"Buradan çıkmamız gerekiyor."

"Kendine gel, Kasia."

"Burada kalamam," dedim, endişem giderek artıyordu. "Neden nefes alamıyorum?" Bir şey boynumu sıkıştırdı, sıktı.

"Kes şunu," dedi Zuzanna. "Luiza'yı korkutacaksın. O zaten yeterince kötü." Belimden iki büküm oldum. "Ölüyorum."

Zuzanna bileğimi çevirdi ve parmaklarının uçlarını bir sıra halinde

İçinde. "Nabzın yükseliyor. Panik atak geçiriyorsun. Nefes al. Büyük

Nefes al. Derin nefes ver."

geldiğinde ciğerlerimi doldurdum.

"Bana bak, Kasia. Tekrar nefes al. Sakın durma. Bunun geçmesi on dakika sürebilir." Tıp hakkında her şeyi bilen bir kız kardeşe sahip olmak işe yaradı. O aldı

Neredeyse tam on dakika sonra olay yatışacaktı.

Saatler sonra Poznan'dan geçtik ve sonra kuzeybatıya yöneldik. Poznan'da

Sabah ışığı ağaçlardaki yaprakları gösteriyordu, daha kırmızı ve daha turuncu, uzaklaştıkça

gittik. Yanağımı serin demir parmaklıklara dayayarak uyukladım ve tren yavaşladığında uyandım.

Luiza ve diğerleri pencerenin önünde yanıma geldiler. "Neler oluyor?" diye sordu.

Tren istasyona girerken düdüğü uzun ve yüksek bir çığlık attı.

Matka kadınların arasından sıyrıldı ve yanımda durdu. "Ne görüyorsun?"

Elini tuttum. "Tabelada Fürstenberg-Mecklenburg yazıyor."

Platformda kadınlar vardı, kapüşonlu siyah giysiler giyen sarışın dev kadınlar.

Gri üniformalarının üzerinde pelerinleri vardı. Biri sigarasını yere attı ve

onun çizmesi. Birkaçı yanlarında koyu renkli Alsas köpekleri taşıyordu. Köpekler, bir an önce

Varışımızı, bir evcil hayvanın sahibini beklemesi gibi tren vagonlarının geçişini izleyerek.

Vardı

Bunu daha önce yaptılar mı?

"Almanya," dedi arkamdaki bir kadın, görmek için boynunu bükerek.

Luiza haykırdı. Tren düdüğü ikinci kez çığlık attı ve nefesim tekrar sert gelmeye başladı.

Matka elimi daha sıkı tuttu. "Çalışma kampı olmalı."

"Bir kilise kulesi görebiliyorum," dedim. O kasabadaki Almanları düşününce

Pazar günleri ilahi kitaplarıyla kilisede oturmak rahatlatıcıydı.

"Tanrı'dan korkan insanlar," dedi biri.

"Fürstenberg mi?" dedi Bayan Mikelsky. "Ben biliyorum. Burası bir tatil kasabası!" Matka, "ok çalıştığımız sürece bize bir şey olmaz," dedi.

Tren durmak için yalpalarken kendimi sabitlemek için ellerimi demir pencere parmaklıklarına doladım. "En azından emirleri biliyorlar," dedim.

Hiçbirimiz o sabah trenden inip cehennemine içine düşerken ne kadar yanıldığımızı bilmiyorduk.

C H A P T E R 12

Caroline

1941

Bahar yaklaştığıa Fransa'daki durum daha da vahim bir hal aldı. Her

Sabah saat 10'da konsolosluk resepsiyonu çoktan dolmuştu ve programım

Tam. Nazilerin Paris'in her yerinde tepinmesi, Fransız vatandaşlarını mahsur bırakmıştı.

New York'ta umutsuzluğun derinliklerine ve çoğu zaman, yatıştırmak için gücümüzün yetmediği korkunç mali koşullara sürüklendiler. Roger'ın kendi paramı vermemem konusundaki kesin emirleri altında, çikolata ve ağlayacak bir omuz sağlayabilirdim ama

Çok az .

Bir sabah Betty'nin ayakkabı kutularından birini masamın üzerine koydum ve birleştirmeye başladım

bir yetim paketi. Paul'den yeni bir haber gelmemişti. Meşgul kalmaya çalıştım.

Karanlık dūřünceleri durdurmak, göğsümdeki ağrıyı dindirmek için her řeyi yapardım.

"Programın dolu," dedi Pia, masama bir yığın klasör bırakırken. "İlk olarak, hayır cevabını kabul etmeyen yüksek sosyete arkadaşların."

"Bu onu daraltmaz, Pia."

"Bilmiyorum. Pris bilmem ne ve annesi."

Chapin'de benden bir yıl geride olan uzun bacaklı sarışın Priscilla Huff'tı.

Mavi Mainbocher takımının içinde kusursuzdu ve alışılmadık derecede arkadaş canlısıydı. Kızının biraz daha zayıf bir versiyonu olan Electra Huff onu takip etti ve kapıyı kapattı

Arkasında.

Bayan Huff, "Burada ne kadar şık bir ofisiniz var, Caroline'cığım," dedi.

Priscilla, Leylek Kulübü'nde Chateaubriand sipariş ediyormuş gibi, "Fransız bir çocuk evlat edinmek istiyorum, Caroline," dedi. "İkizleri bile kabul ederim."

"Evlat edinilmeyi bekleyen birkaç çocuk için bir bekleme listesi var Priscilla, ama Pia evrak işlerinde sana yardımcı olabilir. Sadece kocanızın imzasına ihtiyacınız olacak."

"Roger Fortier nasıl?" Bayan Huff sordu. "Patronunuz çok sevimli bir adam."

"Mesele de bu Caroline," dedi Priscilla. "Ben evli değilim."

"Henüz," dedi Bayan Huff, şöminenin üzerindeki gümüş çerçevelere göz atarken. "Bekleyen iki teklif var."

Ayakkabı kutusuna yulaf ezmesi rengine temiz bir çift çorap koydum. İki teklif mi bekliyor? Neydi o, Palm Beach'te çitlerle çevrili iki dönümlük bir parsel mi?

"Evlat edinmek için iki ebeveyn gerekir, Priscilla."

"Annemin Fransızcası mükemmeldir. Ben de akıcı konuşabiliyorum."

Priscilla'nın Fransızca zorunluluğu vardı. Her yıl Fransızca kompozisyon yarışmasında beni yenerdi. Aşçıların her Noel'de sınıf için özenle hazırlanmış bir *bâche de Noël* hazırlaması da cabasıydı, çünkü Fransızca öğretmenimiz Bayan Bengoyan'ın tatlıya düşkünlüğü biliniyordu. Neden bir

Sigara bu kadar kötü mü?

"Anlıyorum Priscilla, ama kuralları ben koymuyorum. Bu çocuklar

Tahmin edebileceğiniz gibi trajik koşullar. İki ebeveyn bile zor zamanlar geçirebilir."

"Yani yetim çocuklara paketler gönderiyorsunuz ama mükemmel bir evi geri mi çeviriyorsunuz? Bir çocuğa her şeyin en iyisini sunabilirim."

Belki de. Ta ki bir sonraki parlak nesne çıkana kadar.

"Özür dilerim, Priscilla. Ama bu sabah birkaç randevum var." Yürüdüm

Dosya dolabım.

"Söylentilere göre evlat ediniyormuşsunuz,"

dedi Priscilla. "Bugünlerde çok şey

duyuyorsun," dedim.

Bayan Huff bir eldivenini düzelterek, "Görünüşe göre bazıları kuralların etrafından dolaşabiliyor," dedi.

"Babamı on bir yaşımdayken kaybettim, Bayan Huff. Babasız büyüdüm korkunç bir şey. Ben bunu bir çocuğa yapmazdım."

"Hiç anne baba olmamasından daha mı korkunç?"

dedi Priscilla.

Dosya çekmecesini kapattım. "Korkarım bu tartışmalı bir konu. Evlat edinilecek o kadar çok Fransız çocuk yok."

Priscilla suratını astı ve ben de onu boğazlama isteğimi bastırdım.

"Her gün yetim gemilerinin geldiğini sanıyordum," dedi. "Hayır,

aslında çok az. *Benares Şehri*'nden sonra-

"*Ne şehri?*" diye sordu Priscilla.

Bayan Huff çantasına uzandı. "Eğer ihtiyacın olan paraysa. Annenle birlikte Meadow Club'dan çekilmek zorunda kaldığınızı duydum..."

Masamdaki sandalyeye tekrar oturdum. "Southampton'daki evimizi sattık, Bayan Huff,

ve şimdi Connecticut'ta yazlıyoruz, bu yüzden kulübe ihtiyacımız yok ve hayır, sen

Bir *çocuğu* öylece satın alamazsın, Priscilla. Eğer arada bir gazete okuyorsanız, *City of Benares*'in bir İngiliz yolcu gemisi olduğunu ve aileleri tarafından Londra bombardımanından kaçmak için Kanada'ya gönderilen yüz İngiliz çocuğu taşıdığını bilirsiniz. Yolda

Liverpool'dan Halifax, Nova Scotia'ya-"

Bayan Huff iki elini masamın üzerine koydu ve bana eğildi. "Biz bir

Fransız çocuk, Caroline."

"Yolculuğun dördüncü gününde, yaşları dört ile on beş arasında değişen çocuklar pijamalarını giymiş, yatmaya hazırdı..." Gözyaşlarımın geldiğini hissettim.

Priscilla kollarını göğsünde kavuşturdu. "Bunun bir Fransız evlat edinmekle ne ilgisi var-"

"Bir Alman denizaltısı gemiyi batırdı, Priscilla. Yüz kişiden yetmiş yedisi gemideki çocuklar boğuldu. Sonuç olarak, tüm çocuk tahliye programları

şimdilik aniden durdu. Bugün çocuk alamayacağınız için çok üzgünüm hanımlar. Ve şimdi sizden hemen gitmenizi istemek zorundayım. Çok meşgulüm.

Şu anda resepsiyonun tıklım tıklım dolu fark etmediyseniz diye söylüyorum."

Priscilla çorabının dikişlerini kontrol etti. "Sinirlenmene gerek yok Caroline. Biz

sadece yardım etmeye çalışıyorum."

Pia kapıyı çaldı, tam zamanında içeri girdi ve Huffları dışarı çıkardı.

Roger, kapımın önünde durdu.

"Sana daha yüksek bir güvenlik yetkisi verdiğimi bilmek seni mutlu edecektir, Caroline."

Çekmecemi açtım ve bir sıra yeni Hershey's çikolatası dizdim.

titreyen ellerimi fark etmezdi. "Ne için?"

"Bir süredir serbest bölgenin her yerinde transit kamplar olduğunu biliyorduk. Onlar

yabancıları gütmekteydi. Çoğunlukla Yahudiler, ama sadece Yahudiler değil. Şimdi raporlar var

Polonya'daki ve diğer yerlerdeki kamplara yapılan nakillerle ilgili. Bunu üstlenip üstlenemeyeceğinizi merak ediyordum."

Roger'la yüzleşmek için döndüm. "Tam olarak neyi üstleneceksin?"

"Nereye gittiklerini öğrenmeliyiz. Kim olduklarını. Kaç . Ne yaptıklarını tutuklandım. İnsanlara, başlarına ne geldiğini bilmediğimi söylemekten bıktım. aileler."

"Elbette yapacağım, Roger."

Gizli bilgilere erişimim olacak, Avrupa'daki olayları yakından izleyebilecektim. Artık haberleri almak için *New York Times*'ı beklemek zorunda kalmayacaktım. Belki de

Paul hakkında bazı yeni bilgiler ortaya çıkacaktı.

"Karşılığında maaş almadan senden bunu istemek çok zor."

"Endişelenme Roger. Annem ve ben iyiyiz." Gerçek şu ki, babam gitmişti.

rahattık ama yine de kuruluşlarımıza dikkat etmemiz gerekiyordu. Birkaç gelirimiz ve satabileceğimiz birkaç varlığımız vardı. Ve her zaman gümüş vardı.

O öğleden sonra öğle yemeği için kapandığımızda, alt kattaki Kanal Bahçeleri'nin hemen dışındaki Librairie de France kitapçısına koştum, tüm atlasları ödünç aldım, ofisime geri döndüm ve yepyeni bir sınıflandırılmış dünyaya daldım

Bilgi. İngiliz keşif fotoğrafları. Gizli belgeler. Pia atıldı.

Masamda dosyalar vardı ve kendimi kamplarla ilgili araştırmalara kaptırmıştım. Transit kampları

serbest bölge. Gurs. Le Vernet. Argelès-sur-Mer. Agde. Des Milles. Agde.

Gözetleme fotoğrafları rahatsız edici, ayrıntılı ve röntgenciydi, tıpkı birinin arka bahçesine bakmak gibi.

Kampları klasörler halinde düzenledim ve kısa süre sonra transit kamplara ek olarak yepyeni bir sınıflandırma keşfettim.

Toplama kampları.

Ofisimin duvarına bir harita yapıştırdım ve bize bildirilen yerlere iğneler batırdım.

yeni kamplar. Roger bana listeleri verdi, ben de takip ettim. Çok geçmeden Avusturya, Polonya ve Fransa kızıl hastalığına yakalanmış gibi kırmızı iğnelerle dolmuştu.

Paul'den bir mektup daha gelmeden aylar geçti. Naziler kaçarken

en kötüsünü hayal etmemek zordu. Roger yurtdışından gelen haberleri aktardı. Fransızlar ilk başta bekle ve gör tavrını benimsemişti.

Almanlar. Nazi subayları en iyi restoran masalarına el koyarken, Parisliler onları görmezden gelmek için ellerinden geleni yaptılar. Ne de olsa Paris daha önce de işgal edilmişti.

Her şeyin gitmesini umuyor gibiydiler.

Hiçbir zaman ipucu almakta iyi olmayan Naziler, en iyilere el koymaya başladılar.

kendileri için şarküteri ve şarap üretmeye başladılar ve Paris'in tüm moda endüstrisini Hamburg'a taşıma planlarını açıkladılar. Tüm bunlardan sonra ve Naziler hiçbir uyarıda Fransız vatandaşlarını toplamaya başladığında, küçük

Direnif grupları Paris'in şurasında burasında kristalleşmeye ve Alman karşıtı bildiriler dağıtmaya başlayarak etkili bir istihbarat ağının temellerini atmışlardı.

Bu ilk raporları almamızın üzerinden bir hafta geçmeden, Fransa'nın her yerinde yeraltı faaliyetlerine ilişkin raporlarda keskin bir artış oldu.

-

Beni meşgul edecek ORPHAN İşLERİM vardı ve annem de yorulmak bilmeyen bir ortaktı.

Çünkü. Bir akşam annem elimizdeki birkaç düzgün parçayı dikerken ben de evdeki misafir odası dolaplarında ne var ne yok çıkarıp parçalara ayırıp yetim kıyafetlerine dönüştürebileceğimiz giysiler aradım.

Misafir odası anne ve babanın ilginç bir kombinasyonuydu, çünkü bir zamanlar onun çalışma odasıydı çizgili duvar kağıdı ve ebonize ortak masasıyla erkeksi bir havayı koruyordu, ancak daha sonra annenin dikiş odası olmuştu ve

Projelerinin kalıntıları: savrulan doku inceliğinde kehribar elbise kalıpları; çeşitli boyutlarda dolgulu Kurt elbise kalıpları, ne yazık ki

Yıllar boyunca.

Annemin hurda satış çantalarını ve kışlık yünlerimizi çıkarıp yumuşak kumaş parçaları aradım. Dikiş dikmeye hiç yatkınlığım olmadı ve iyi bir duruşu bozduğu için de iyi oldu, ama annem harika bir terziydi. Annem

Dikiş makinesinin başında oturuyordu, başı eski siyah Singer'in üzerine eğilmişti, saçları bembeyazdı.

Lambanın ışık yayını. Babam öldüğünde, kumral saçları neredeyse bir gecede Epsom tuzu rengine dönmüştü. Saçlarını kısacık kestirmiş, çoğunlukla

Binicilik kıyafetlerini giydi ve allığını kaldırdı. Atlarını her zaman sevmiştı ve körüklü bir tarakla gümüş bir taraktan daha rahattı ama böyle bir atı görmek üzücüydü.

güzel bir kadın kendinden vazgeçer.

Çalışırken radyodan savaş haberlerini dinledik.

19 Nisan 1941. Kuzey İrlanda'nın Belfast kenti ağır bir Luftwaffe saldırısının ardından toparlanırken, Londra savaşın o güne kadarki en ağır hava saldırılarından birine maruz kalmıştır. Alman birlikleri Yunanistan'a ilerlerken, Yunanistan Başbakanı Aleksandros Koryzis kendi canına kıyar ve İngilizler Yunanistan'ı tahliye eder.

"Oh, kapat şunu, Caroline. Çok az umut verici haber var." "En azından savaşa ayak parmağımızı soktuk."

Resmi olarak hala tarafsız bir ülke olmasına rağmen, Amerika Birleşik Devletleri nihayet denize açılmaya başlamıştı.

Kuzey Atlantik'te devriye geziyor.

"Hitler'in Parthenon'dan geriye kalanlar üzerinde koşturduğunu düşünmek," dedi annem. "Nerede duracak?"

Annemin bobinleri ve makasları koymak için kullandığı teneke kum kovanının içine bir dikiş sökücü yerleştirdim ve metalin kumla buluştuğunu hissettim. Kovanın dibinde hâlâ kum vardı.

Annemin ailesinin Southampton'daki Gin Lane kulübesinin plajından. Böyle bir

güzel bir plaj. Annemle babamı orada görebiliyordum; annem siyah mayosunu giymişti,

O takım elbiseli ve kravatlı, rüzgarda gazetesiyle boğuşurken, tuzlu hava ciğerlerime batıyordu. Geceleri, geniş oturma odasının karanlığında

bir yanağını serin keten kanepeye dayayıp okey oynamalarını izler, gülerek ve birbirimizi .

"Southampton'a gidelim, anne. Değişiklik bize iyi gelecektir."
Biz

O zamana kadar Gin Lane'deki kulübeyi satmıştı ama Betty hâlâ orada bir ev tutuyordu. "Hayır, artık New Yorklularla dolu."

"Sen bir New Yorklusun anne."

"Tartışmayalım canım." Kumsaldan uzak durdu. Burası ona da babasının anılarını hatırlatıyordu.

"Sanırım artık gidemeyiz. Havalar soğuyunca yetimhaneler sıcak giysilere muhtaç kalacak."

"Konfor kutularınızı hala posta yoluyla gönderebiliyor musunuz?"

"Almanlar insanları yetimler için yardım göndermeye teşvik ediyor ve hatta transit kamplarda. Onlar için maliyeti düşürüyor."

"Boche'lar ne kadar da nazik." Annem Almanlardan bahsederken Fransızca

"kare kafalı" anlamına gelen *Boche* kelimesini kullanıyordu, bu onun küçük bir meydan okuma hareketiydi. Yatağa döndüm ve babamın yün ceketlerinden bir kucak dolusu topladım.

Birinin kolunu kendisine doğru çekti. "Bunları kesebiliriz-"

"Babamın eşyalarını kesmeyeceğiz anne. Ve ayrıca, kumaşlara ihtiyacımız var.

çocuklar tenlerinin yanında

giyebilirler." Ceketleri ondan

uzaklaştırdım.

"O öleli yirmi yıldan fazla oldu, Caroline. Deve tüyü güve şekeridir."

"Aslında babamın ceketlerini kendim için kestiriyordum."

Babamın ceketleri tadilattan sonra üzerime tam oturdu. En iyi iki kumaştan yapılmışlardı.

Kat kat kaşmir, vicuña ya da balıksırtı, her bir deri düğme bir sanat eseri idi. Cepler o kadar kalın satenle astarlanmıştı ki, elinizi bir tanesine soktuğunuzda sanki içine daldırılmış gibi hissediyordunuz.

Su. Ayrıca, babamın ceketlerini giymek ondan bir parçayı yanımda tutuyordu. Bazen bir sokak köşesinde durup ışığın değişmesini beklerken, derin bir kırışıklıkta puro tütününü kırıntıları ya da bulutlu bir yerde eski bir nane şekeri buluyordum.

gizli bir cepte selofan.

"Onun her eski eşyasını saklayamazsın, Caroline."

"Bu para tasarrufu sağlar, anne."

"Henüz fakirhanede değiliz. Konuşma tarzına bakılırsa hepimizi birbirine bağlayıp 'Tanrım Sana Yakın' şarkısını söyletirsın. Biz her zaman idare ederiz."

"Belki de personel sayısını azaltmalıyız."

Babam öldükten sonra, annem bazı insanların topladığı gibi beslemek için ağız topladı.

kaşıklar ya da Çin ihraç porselenleri. Zavallı bir ruh bulmak alışılmadık bir şey değildi.

misafir odasında yaşayan bir berduş, kaz tüyü bir şamdanla desteklenmiş, kitap okuyor

The Grapes of Wrath, elinde bir kadeh şeri.

"Bizim uşak tuttuğumuz falan yok canım. Eğer Serge'den bahsediyorsan, o Aile. Ayrıca bu şehirdeki en iyi Fransız şef ve çoğu kişi gibi içki içmiyor."

"Ya Bay Gardener?" Dedim.

Bu sorunun cevaplanmasına gerek yoktu. Bahçıvanımız, garip bir şekilde Bay Bahçıvan da aileden sayılırdı. Nazik gözleri, kahverengi teni ve

Bir at kestanesi tohumu kadar yumuşaktı, bahçemizi ektiğimizden beri yanımızdaydı.

Babam ölmeden hemen önce Beytüllahim'de. Söylentilere göre halkı

Kuzey Carolina'dan Connecticut'a Yeraltı Demiryolu aracılığıyla

bir zamanlar The Hay'in hemen karşısındaki eski Bird Tavern'de yer alıyordu. Antika güller yetiştirme konusunda bir dehaya sahip olmasının yanı sıra, Bay Bahçıvan

Annem için, annem de onun için kurşun yedi. Sonsuza dek bizimle olacaktı.

"Ve birkaç günlük hizmetçi bankayı batırmaz," dedi annem. "Eğer çimdiklemek istiyorsan

"Yetim kutularınızın nakliye ücretini konsolosluk ödesin."

"Roger masrafları benimle paylaşıyor ama bu sefer gönderecek fazla bir şeyim olmayacak. Satın alınacak giyilebilir bir parça bile malzeme yok."

"Neden bir yardım gösterisi düzenlemiyoruz? Tekrar sahnede olmak hoşunuza gidebilir,

canım, kostümler de hâlâ sende."

Kostümler. Eski bir sandıkta parçalanan, kimsenin işine yaramayan, her tür çocuk giysisi için mükemmel olan yığınla malzeme.

"Anne, sen bir dahisin."

Yatak odama koştum ve sandığı dolaptan çıkardım. Hâlâ oynadığım her şehrin hatıra çıkartmalarını taşıyordu. Boston. Chicago. Detroit.

Pittsburgh. Yorgun argın misafir odasına geri götürdüm. Pia'nın eşyalarını çalmayı bırakmalıydım.

Sigaralar.

Ben içeri girdiğimde annem dikiş sandalyesinde doğruldu. "Oh, hayır, hayır. Yapma bunu.

Caroline."

Bagajın kapağını açtım ve güzel bir sedir, yaşlanmış ipek kokusu yayıldı,

ve sahne makyajı. "Bu

harika, anne." "Nasıl

yapabilirsin, canım?"

Her sahne ve kostümler topladık, on dokuzuncu yüzyıldan kalma bir ipek

korse burada, ipek ve kemik Tiffany yelpaze orada, ama annem çoğunu dikmişti

Chapin'deki *On İkinci Gece*'den Broadway'deki *Victoria Regina*'ya kadar sahnede giydiğim kostümler. Bütün kostümleri saklamama izin verilmedi ama lise kostümlerim hâlâ bendeydi.

ve annem Broadway topluluklarının yedek kostümelerini dikerdi.
O kullandı

En iyi kadifeler, en zengin, en canlı ipekler ve yumuşak pamuklular. Her birini Southampton sahilinden topladığı midye kabuklarından yaptığı sedef düğmelerle tamamlardı. Annemin bir kez taktığı düğme sonsuza dek takılı kalırdı.

"*Venedik Taciri*," dedim, her ikisi de hardal ipeğiyle astarlanmış deniz mavisi kadife bir ceket ve pantolon çıkardım. "Şurada iki yeni yürümeye başlayan çocuk gömleği var. Ne yapabiliriz?

astarla?"

Annem soldu. "Don mu?"

"Dahice, canım." Mercan pembesi saten bir elbiseyi elime aldım.

tohum incileri. "*On İkinci Gece*."

"Hiç mi nostaljik değilsin?"

"Hiç de değil anne, eğer direnirsen onları kendim keserim."

Elbiseyi elimden aldı. "Kesinlikle olmaz, Caroline."

Amontillado şeri rengine başka bir kadife elbise çıkardım, beyaz bir sahte ermine pelerine ve kırmızı ipek bir cübbe.

"Sonu iyi biten her şey iyidir," dedim elbiseyi kaldırarak. Belim hiç bu kadar küçük olmuş muydu? " altı gecelik, elbiseden iki palto alabiliriz.

Kürk eldivenleri kaplayacak."

Gece boyunca çalıştık. Dikişleri söktüm ve kestim, pembeleştirici makasımın dişleri kadifeleri ve satenleri ısıırıyordu.

"Arkadaşın Paul'den haber var mı?" Annem sordu.

"Tek kelime yok. Artık ofise Fransızca gazeteler bile gelmiyor."

Gerçi annem Paul ile olan ilişkimi bilmesi gereken biriydi,

Bir şekilde onun benim için ne kadar önemli olduğunu anlamıştı. Bütün o Fransa'daki gelişmeler konusunda en az benim kadar endişeli görünüyordu.

"Karısının bir elbise dükkanı mı var?"

"Aslında iç çamaşırı dükkânı. Adı Les Jolies Choses."

"İç çamaşırı mı?" Annem sanki ona Rena'nın alevli baltalarla hokkabazlık yaptığını söylemişim gibi konuştu. "Evet, anne. Sütyenler ve-"

"İç çamaşırının ne olduğunu biliyorum,

Caroline." "Yargılama anne, lütfen."

"Paul bu savaştan tek parça halinde çıksa bile erkekler."

"Sadece ondan haber almak istiyorum anne."

Annem lavanta rengi saten astarın dikişini yırttı. "Ve Fransızlar, bilirsin nasıl gittiğini. Orada evli erkeklerle arkadaşlık oldukça yaygındır. -"

"Tek istediğim bir mektup daha, anne."

"Göreceksiniz. Bu savaş bitecek ve o senin kapını çalacak. Almanlar muhtemelen onu özel bir yerde tutuyorlardır. Ne de olsa ünlü sayılır."

Bunu hiç düşünmemiştim. Naziler Paul'e şöhretinden dolayı özel davranırlar mıydı?

Sabah olduğunda, misafir yatağını çocuk kıyafetlerinden oluşan enfes bir ürün yelpazeyle doldurmuştuk. Yumuşak paltolar ve pantolonlar. Süveterler ve şapkalar.

Hepsini işe götürdüm ve Pia'nın masasına bıraktım, ancak o hiçbir yerde yoktu.

-

HAFTALAR SONRA, LeBlanc ailesinin üç kuşağı ofisimde kamp ve sırayla konsolosluğun kadınlar tuvaletinin lavabosunda banyo yapıyorlardı ki aniden

Roger kapıma doğru koştu ve bir eli kapı pervazında, yüzü güvercin grisi gömleğinin renginde, ofisime daldı. Midem bulandı. Kötü haber yüzü. Birden

Örgü kaş. Ağzı sıkı bir çizgi halinde. Kapıyı kapatmadığı sürece bana bir şey olmazdı.

Parmaklarını saçlarının arasında gezdirdi. "Caroline-"

"Söyle bana, Roger."

"Bazı haberlerim var."

Ahşap dosya dolabıma tutundum. "Sadece yap-"

"Korkarım bu kötü, C."

"Oturayım mı?" Dedim.

Roger kapıyı kapatırken, "Öyle olduğunu tahmin ediyorum," dedi.

C H A P T E R 13

Kasia

1941

Trenin kapıları açıldı ve vagonun içinde donmuş gibi durduk.

"Dışarı, dışarı!" diye bağırdı platformdaki kadın muhafızlar. Sopaları ve deri coplarıyla bizi dürttüler ve dövdüler. Eğer daha önce hiç deri copla vurulmadıysanız

cop, inanamayacağınız kadar acıtıyor. Daha önce hiç bir şeyle vurulmamıştım ve bu acı korkunç bir şoktu, ama en kötüsü köpeklerdi, bize doğru havlıyorlardı, sıcak nefeslerini üzerimde hissedebileceğim kadar yakındılar.

Bacaklar.

"Domuz gibi kokuyorsunuz," dedi bir gardiyan. "Polonyalılar. Tabii ki bokla kaplı."

Bu beni her şeyden daha çok kızdırdı. Bize kullanmamız için küçük bir kova verdiler ve

sonra da kokuyoruz diye şikayet mi edelim?

O Pazar gününün ilk ışıklarıyla Fürstenberg'e doğru hızlı adımlarla yürüdük, beş sıra halinde, bir yanımda Matka, diğer yanımda Bayan Mikelsky ve bebek Jagoda. I

Arkasına baktı ve bir sıra gerideki Zuzanna ve Luiza'yı gördü, gözleri cam gibiydi.

Alışkın olduğumuz o özel dehşet. Fürstenberg bir masal kitabından fırlamış bir ortaçağ köyü gibiydi: Çim çatılı binalar ve kırmızı petunyalarla dolup taşan pencere kutuları, pencereler sıkıca kapatılmıştı. O zaman

Almanlar hala sıcak yataklarında uyuyor mu? Kilise için mi giyiniyorsun? Birisi uyanıktı, çünkü

havada kızarmış ekmek ve taze kahve kokusu vardı. İkinci kattaki bir panjur çatlak ve sonra kapandı.

Ayak uyduramayanlar zor anlar yaşadı, çünkü muhafızlar en yavaş olanları yendi,

Köpekler de bacaklarını ısırıyordu. Matka ve ben Bayan Mikelsky'nin tökezlemesini önlemek için onu tuttuk. Bebeğinin soğuktan morarmış ayaklarına masaj yapıyor, onları yoğuruyordu.

ekmek hamuru gibi aceleyle ilerliyorduk.

Bizi bir gölün kıyısındaki arnavut kaldırımlı bir yol boyunca koşturdular.

"Ne güzel bir göl," dedi Luiza . "Yüzülecek mi?"

Hiçbirimiz cevap vermedik. Bize ne yapabilirlerdi ki? Ne de olsa burası Almanya'ydı. Çocukken Almanya'ya gitmek her zaman eğlenceli olmuştu, yeter ki

çok uzun süre kalmak zorunda değilsiniz. Çoğu şeyde ne bekleyeceğinizi bilirdiniz. Mesela ne zaman

sirke ilk kez gittiğinizde bir fikriniz olurdu. Bununla değil.

Çok geçmeden yolun sonunda devasa bir tuğla bina gördük. Henüz Eylül ayıydı ama ağaçlar kuzeye doğru erkenden turuncu ve alev kırmızısına dönmüştü.

çamlar. O tuğla binanın temeli boyunca dikilen salvia bile

Nazi kırmızısı.

Biz yaklaştıkça, uzaktan Alman vatansever müziği yükseliyordu ve

Pişen patateslerin kokusu havayı doldurdu, bu da midemin guruldamasına

neden oldu. Arkamdaki kadın kimseye belli etmeden "Burası bir KZ," dedi.

"Konzentrationslager."

Bu kelimeyi hiç duymamıştım. Toplama kampının ne olduğunu da bilmiyordum.

Kelimenin sesi omurgamdan aşağı buzlu su gönderdi.

Kampı çevreleyen yüksek, düz duvarlara yaklaştık ve adım attık

yeşil metal kapılardan geçerek, alçak ahşap binalarla çevrili açık bir plazaya ulaşır.

Müziğin içinden bile duvarın üstündeki telin yüksek voltajla vızıldadığını duyabiliyordum.

Resmi olarak Lagerstrasse ya da Kamp Yolu olarak adlandırılan, ancak kısa süre sonra Güzellik Yolu olarak adlandırmaya başladığımız geniş bir yol kampın ortasından geçiyordu.

Bu yol gerçekten çok güzeldi. Arnavut kaldırımllı geniş bir meydanda başlıyordu.

Platz'dan çıkıp kampa doğru koşmaya başladım; siyah, parlak kumlarla ve güneşte parlayan siyah cüruf parçalarıyla kaplıydı. Burnuma bal gibi tatlı bir koku geldi.

ve dikkatimi göz alabildiğine uzanan yol boyunca sıralanmış ağaçlara çekti.

İhlamur ağaçları. Meryem Ana'nın en sevdiği ağaç olan bu ağacı görmek ne kadar da rahatlatıcıydı. Polonya'da ihlamura saygı gösterilir ve bir tanesini kesmek uğursuzluk getirir. Ön tarafta

Her blokta neşeli küçük bir çiçek bahçesi vardı ve her blok penceresinde sardunyalarla dikilmiş ahşap bir çiçek kutusu asılıydı. Böyle bir bahçe ne kadar kötü olabilirdi ki?

düzgünce tutulmuş bir yer olabilir mi? En tuhafı da, süslü gümüş bir kafesin

Güzellik Yolu, egzotik hayvanlarla dolu -sarı kanatlı papağanlar, iki kahverengi örümcek

Kafesin içinde çocuklar gibi oynayan maymunlar ve bir tavus kuşu

tüylerini havalandıran zümrüt yeşili bir kafa. Tavus kuşu çığlık attı ve içimden bir ürperti geçti.

Matka bizi yakınına topladı, biz de her şeyi anladık. *Platonun* karşısında, sıra sıra kadınlar

Çizgili elbiseler beş sıra halinde hazırolda duruyordu, hiçbirisi bize doğru bakmıyordu. Bir kadın gardiyan belindeki kılıftan bir tabanca çıkardı ve yanındaki gardiyana sordu

ona bu konuda bir soru sordu. Matka silahı gördü ve hızla başka tarafa baktı.

Çizgili elbiseli bir kız geçti.

"Lehçe mi?" dedi, sesi neredeyse müzik tarafından bastırılmıştı. "Evet,"

dedim. "Hepimiz."

Örümcek maymunlar oynamayı bırakıp bizi izlediler, parmakları

Kafes çubukları.

"Elinizdeki her yiyeceği alacaklar, o yüzden çabuk yiyin" dedi ve sıraya girmek için uzaklaştı.

"Sahip olduğunuz her şeyi bize verin, ihtiyacınız olmayacak," dedi yaşlı bir kadın geçerken.

elini uzatarak sütunun enine doğru yürüdü.

Paltolarımıza daha sıkı sarıldık. Neden birkaç şeyden vazgeçelim ki?

vardı? Matka'ya baktım. Elini uzattı ve benimkini sıkarken eli titredi. Sadece uyumak için bir yatak ve korkunç susuzluğumu giderecek bir şey istiyordum.

Gardiyanlar bizi hizmet bloğuna götürdüler: alçak tavanlı iki büyük açık oda ve bir tarafta bir duş odası. Sonradan uzun boylu sarışın bir gardiyan olduğunu öğrendiğimiz

Binz adında kapıda duruyordu, en az Hitler kadar telaşlı ve alıştırılmıştı.

"Acele et, acele et!" diye bağırdı, kırbacıyla popoma vururken.

Bir masanın önüne geldim ve masanın arkasında oturan çizgili elbiseli bir kadın

isim. Almanca olarak ceplerimi boşaltmamı söyledi ve sahip olduğum birkaç eşyayı -mendil, saatim, biraz aspirin, son kalıntılar

sarı bir zarfa koydu ve diğerleriyle birlikte bir dosya kutusuna yerleştirdi.

Sonra bir gardiyan beni izlerken soyunmam emredildi. Çıplak

olduğumda "İlerleyin!" dedi.

Arkamdaki Matka'nın masanın yanında durduğunu gördüm. Yüzüğünü istiyorlardı ama parmağından çıkarmakta zorlanıyordu.

"Parmağı şişmiş," dedi yakınlarda duran, uzun boylu ve sarışın bir kadın doktor.

beyaz doktor önlüğü. Binz Matka'nın elini kaldırdı, yüzüğün üzerine tükürdü ve

çalışmalıyım. Matka başını çevirdi.

"Vazelin sürmeyi deneyin," dedi kadın doktor.

Binz yüzüğe bir kez daha tükürdü ve sonunda çevirerek çıkardı. Masanın arkasındaki kadın yüzüğü sarı bir zarfın içine koyarak dosya kutusuna yerleştirdi.

Matka'nın yüzüğü gitmişti. Bir insanın eşyalarını hiç hissetmeden nasıl *alabilirlerdi?*

Sırada benden çok ileride olan Janina Grabowski'nin bir güvenlik görevlisiyle boğuştuğunu ve ağladığını gördüm. Kuaför muayenesinden geçiyordu. İkinci bir gardiyan ilkin e yardım etmek için geldi ve Janina'yı omuzlarından tuttu.

Saçlarını kesmeye çalıştıklarında "Durun, hayır lütfen" dedi.

Bir gardiyan beni itti ve kadınların arasında kaybolan Matka'yı kaybettim. Bir mahkum olarak çıplaklığımı yeşil bir üçgenle örtmeye çalıştım.

çizgili ceketinin omzu beni bir tabureye itti. Bir keresinde bir kürdan dokunduğunu hissettim.

kafa derim, Janina'nın kaderini takip etmek üzere olduğumu biliyordum ve kalbim kaçmaya çalıştı

Göğsümde öyle bir gümbürdedi ki.

Makas enseme soğuk bir etki yarattı ve kadın saç örgümü keserken Almanca küfürler etti. Saçlarımın gür olmasının suçlusu ben miydim?
O

Örgüyü pencere pervazına kadar uzanan bir saç yığınının üzerine attı ve sonra, sanki onu daha çok çalıştırmanın bir bedeli gibi, kafamı kabaca tıraş etti. Her tarafım titriyordu.

Düzelticilerin her tıklayışında saç tutamları çıplak omuzlarımdan aşağı kayıyordu.

Beni tabureden itti ve başımı hissettim, pürüzsüzdü, sadece saç tutamları vardı.

Burada ve orada. Tanrıya şükür Pietrik bunu görecektik kadar orada değildi. Saçsız ne kadar soğuktu!

Mor üçgenli bir mahkum - sonradan öğrendiğime göre İncil'e inanan bir kız - beni geri itti.

jinekolojik bölgeleri incelemek için kullanılan bir masaya yatırdı. Bacaklarımı ayrı tutarken

İkinci mahkûm beni usturayla tıraş etti, kesik ve içinde bıraktı.

Bu iş bittiğinde, beni kadın doktora gönderdiler ve o da bana şöyle dedi

"ve soğuk gümüş bir alet aldı, onu içime soktu ve beni açtı.

Havluyla bile silmeden! Tüm dünyanın görmesi için beni ortaya çıkardı ve

lastik eldivenli parmaklarını içime soktu ve etrafı yokladı. Hiç de dehşete kapılmamıştı.

İşini yapıyordu ve bulaşık yıkıyor da olabilirdi. Hiçbir şeyi umursamadan hareket etti.

Genç olduğum ve beni asla olamayacağım bir şekilde ihlal ettiği için bitmemiş.

Kaybettiğim bekaretimin yasını tutmak için çok az zamanım vardı, çünkü gardiyanlar bizi çıplak olarak sıraya dizmişlerdi.

karşıda, duş odasında. Beyaz tulum giymiş bir duş görevlisi kadınlara vurdu.

Önümüzden copla geçip duş başlıklarına koşarken sırtlarında kırmızı yaralar bıraktılar. Ben Bayan Mikelsky'nin yanında durdum ve lastiğin acısına hazırlandım.

Bebek Jagoda'yı kendine yakın tutuyordu, o kadar çok titriyordu ki sanki soğuk su üzerinde koşmaya başlamıştı. Kolunda yeşil rozeti olan bir mahkûm Bayan Mikelsky'nin yanına geldi, iki elini bebeğin sıksa, çıplak vücuduna doladı ve çekti.

Bayan Mikelsky Jagoda'ya sıkıca sarıldı.

"Ver onu bana," dedi gardiyan. Bayan

Mikelsky sadece daha sıkı tuttu.

"O iyi bir bebek," dedim gardiyana.

Muhafız çocuğu daha sert çekti. Onu ikiye mi ayıracaklardı? "Elden

bir şey gelmez," dedi gardiyan. "Olay çıkarmayın."

Bebek ağlamaya başlayınca, binanın önünden neredeyse koşarak gelen kötü başgardiyen Dorothea Binz'in dikkatini çekti.

Muhafızlar hemen arkasındaydı. Dorothea ismi "Tanrı'nın hediyesi" anlamına geliyordu.

bir insan için daha yanlış olamazdı.

Binz, Bayan Mikelsky'nin yanında durdu ve deri kırbacını küçük kıza doğrulttu.

sarışın Jagoda.

"Babası Alman mı?"

Bayan Mikelsky bana baktı, kaşları çatılmıştı.

"Hayır, Polonyalı," dedi.

Binz kırbacını sallayarak, "Al ," dedi.

Binz'le birlikte gelen muhafız Bayan Mikelsky'yi arkadan tutarken

ilk muhafız Jagoda'yı annesinin kollarından aldı.

"Bir hata yapmışım," dedi Bayan Mikelsky. "Evet, aslında babası Alman..."

Bana baktı.

"Berlin'den," dedim. "Gerçek bir vatansever."

Yeşil rozet çıplak Jagoda'yı omzuna aldı ve Binz'e baktı. Binz başını

sallayarak, "*Al işte*," dedi.

Güvenlik görevlisi bebeği omzuna aldı ve kapıdan geri döndü.

Gelen kalabalık.

Bayan Mikelsky bebeğinin götürülüşünü izlerken yanan bir kâğıt parçası gibi yere yığıldı. "Hayır, lütfen, onu nereye götürüyorsunuz?"

Binz kırbacını Bayan Mikelsky'nin kaburgalarına sapladı ve onu duşlara doğru itti.

Kollarımı çıplak göğsümde kavuşturdum ve Binz'e yaklaştım. "O çocuk annesi olmadan ölecek," dedim.

Binz bana döndü, yüz ifadesi fokurdayan bir çaydanlığı akla getiriyordu.

"Bundan daha büyük bir zalimlik olamaz," dedim.

Binz kırbacını bana doğru

kaldırdı. "Siz Polonyalılar..."

Gözlerimi kapattım, kendimi destekledim ve derinin acısını bekledim. Darbeler nereye inecekti?

Birden kollarının bana dolandığını hissettim. Matka, çıplak vücudu benimkinin üzerinde pürüzsüzdü.

"Lütfen, Madam Wardress," dedi en güzel Almancasıyla. "Kendinde değil

sizinle bu şekilde konuşmak için. Ne kadar üzgünüz-"

Binz'in geri adım atmasına neden olan annemin Almancası mıydı? Onun nazik tavrı mı?

"Ona çenesini kapalı tutmasını söyle," dedi Binz, elindeki sopayı bana doğru sallayarak. Kalabalığın arasından geri çekildi.

Gardiyanlar beni sersemlemiş bir halde duşa ittiler, zavallı Bayan Mikelsky için döktüğüm gözyaşlarım soğuk duş suyunun acısına karıştı.

-

İki hafta sonra bizi karantinadan sadece tek tip vardiya ve bluzumuz, kocaman tahta takunyalarımız, bir diş fırçamız, ince bir ceketimiz, gri bir pantolonumuz, bir

teneke kase, kaşık ve iki ay yeteceği söylenen bir parça sabun.
İki

Aylar mı? Eminim o zamana kadar evde olurduk!

Yeni evimiz olan 32. Blok, karantina bloğundan çok daha büyüktü. Kadınlar,

Bazıları tek tip gri gömlekleri ve çizgili elbiseleriyle, bazıları da duştan çıktıkları için çıplaktı,

Giyinmek, hasır yataklarını düzeltmek ve mavi beyaz kareli çarşaflarını toplamak için koşuşturdular. Bloкта üç duş başlığı ve her biri bir musluk aracılığıyla doldurulan üç uzun lavabosu olan küçük tuvalet vardı. Kadınlar, doğanın sunduklarını suya göndermek için delikler açılmış bir platformun üzerinde alçakgönüllülükle oturuyordu.

çürümüş toprağın altında.

Blok tavuk kümesi, çürümüş pancar ve yıkanmamış beş yüz çamaşır gibi kokuyordu.

ayaklar. Mahalledeki kızların hepsi Lehçe konuşurdu ve çoğu kırmızı üçgen takardı.

siyasi mahkumlar. Kampla ilgili iyi bir şey varsa, o da bu kadar çok kişinin

Mahkumların neredeyse yarısı Polonyalıydı, çoğu da bizim gibi Naziler yüzünden oradaydı.

siyasi suçlar olarak adlandırılıyordu. Polonyalılarından sonra en büyük grup, Hitler'in birçok kuralından birini ihlal ettikleri ya da suç işledikleri için tutuklanan Alman kadınlardı.

cinayet veya hırsızlık gibi faaliyetler.

"Yatağını düzelt!" diye bağırdı *Blockova* Roza, uykulu bir Alman kadınıydı.

Gözleri. Berlin'den gelmişti ve annemden çok da büyük değildi. Sonradan öğrendim ki

Bir Alman subayına dil çıkardığı için tutuklanmıştı. "Yemek takımına dikkat et!"

Ravensbrück'te hayatta kalmanın teneke kase etrafında döndüğünü çabucak öğrendik,

fincan, kaşık ve onları koruma yeteneği. Bir an için kafanızı çevirseniz, bir daha geri dönmek üzere kaybolabilirlerdi. Sonuç olarak kitlerimizi sakladık.

ya da bir parça sicim ya da ip elde edecek kadar şanslıysanız, bunu bir kemer haline getirip belinize asarak takıyordunuz.

Luiza ve Matka, mahkûmların hindistancevizi palmiyeleri dedikleri üst ranzayı seçtiler,

yüksekte olduğu için. Tavana çok yakındı, bu yüzden zar zor oturabiliyorlardı,

Kışın üstünden buz sarkıtları sarkardı ama orası daha özeldi.

Zuzanna ve ben tam karşıda uyuduk.

Luiza'nın annemle yatmasına duyduğum kıskançlığı bastırmak zorundaydım. Anladım.

Zuzanna, bütün gece uykusunda doktor konuşmaları mırıldanarak yer değiştirdi. Uyandığında

Uyandığımda, geceyi karanlıkta suçluluk düşünceleriyle felç olmuş bir halde hüzünlenererek geçirirdim. Hepimizi bu korkunç yere gönderecek kadar nasıl dikkatsiz olabildim? İşleri daha da kötüleştirmek için, blok asla sessiz değildi, her zaman

Kabuslar ya da bit kaşıntısı yüzünden işkence gören kadınların tiz sesleri, gece vardiyasında eve dönen işçiler, yemek tarifi alışverişi yapan uykusuz kadınlar ve telefonlar

Tuvalete zamanında gidemeyen hastalar için bir leğen.

Yine de Matka ile yalnız kalabileceğim anlar buldum. O gece yemekten önce onunla birlikte ranzaya girdim.

"Seni buraya getirdiğim için çok üzgünüm, Matka. Eğer o sandviçi getirmeseydin, eğer ben-"

"Bu şekilde düşünme," dedi. "Burada, sahip olduğun her şeye konsantre olmalısın.

Almanlardan daha zeki olma konusunda. Burada sizinle olduğum için mutluyum kızlar. Bunların hepsi

iyi olacaksınız." Alnımdan öptü.

"Ama yüzüğünüzü aldıkları için onlardan nefret ediyorum."

"Bu sadece bir şey, Kasia. Enerjinizi nefrete harcamayın. Bu seni öldürecek.

Her şeyden eminim. Gücünüzü korumaya odaklanın. Beceriklisin. Bir yolunu bul onları alt etmek için."

Blockova Roza içeri girdi. Nazik bir yüzü vardı ama anons yaparken gülümsemedi.

"Çalışma çağrısı sabah sekizde yapılacaktır.

işlem gördüğünüz bloğun yanındaki ofis. Oradan alacaksınız

rozetiniz ve numaranız."

"Sadece Almanca mı konuşuyor?" Matka'ya fısıldadım. "Peki ya anlamayan kızlar?"

"Bay Speck'in Almanca dersi için şükran duası edin. Bu hayatınızı kurtarabilir."

O haklıydı. Almanca konuştuğum için şanslıydım, çünkü tüm anonslar

o dilde, istisnasız. Almanca bilmeyenler büyük bir dezavantaja sahipti, çünkü bilgisizlik kurallara uymamak için bir mazeret olamazdı.

-

Ertesi sabah siren sesi bizi uyandırdı. Az önce uyuyakalmıştım, rüyamda

Lublin'de Pietrik ile yüzerken, bloğumuzun ışıkları saat 3:30'da yandığında

En kötüsü de siren sesiydi, o kadar yüksek ve delici bir çığlıktı ki sanki cehennemin derinliklerinden geliyordu. Bu sirenle birlikte Roza ve *Stubova* yardımcıları sıra sıra yatakların arasından geçtiler. *Stubova*'lardan biri teneke bir tavaya vuruyor, diğeri bir taburenin ayağıyla uyuyanları dürtüyor, Roza da bir kovadan kepçelerle su döküyordu

Uyuyan kadınların yüzlerine.

"! Acele edin! Herkes kalksın!" diye .

Bu özel bir tür işkenceydi.

Matka, Zuzanna, Luiza ve ben yemek salonuna, uzun odaya doğru ilerledik.

yatak odamızın yanındaki sıkışıp kaldık.

Kahvaltı

Karantinada olduğu gibi, daha çok ılık sarımsı çorbaya benziyordu.

şalgam suyu ve talaş gibi tadı olan küçük bir parça ekmek. Çorba benim

ve neredeyse geri geliyordu. Roza yeni

görevlerin bir listesini okudu.

Matka, içeride en çok aranan pozisyonlardan biri olan kitap ciltleme bölümüne atanmıştı. Bir mahkumu ölümüne çok daha zordu.

Masa.

Luiza, Angora tavşanı kürkünü işleyen İncil kızlarının asistanı oldu.

Angora tavşanları kampın uzak ucunda özel olarak ısıtılmış kafeslerde yaşıyordu ve

komutanın serasından gelen yumuşak marulla besleniyorlardı. Kürkleri

Periyodik olarak tıraş edilir ve terzi atölyesine gönderilirdi.

Mahkûmların Alman ordu üniformalarını bir araya getirdiği birbirine bağlı depolar.

Tıp doktoru olduğunu açıklamayan Zuzanna, Hitler'in trenle gelen ganimet yığınlarını tasnif etmeye başladı.

Müsait olarak görevlendirildim, bu hem iyi hem de kötü bir şeydi. İyi çünkü biz sıraya girdik

her gün ve eğer çalışmayı seçmediyse, o gün ranzada yatmak zorundaydı. Ama kötü

Çünkü eğer seçilirsek, tuvalet temizleyicisi veya yol ekibi işçisi gibi en kötü işlerden bazılarına atanıyorduk. Yol ekibinde görevlendirilmek ve bir hayvan gibi kullanılmak

Ağır bir beton silindiri bir insanı bir günde öldürebilir.

-

RAVENSBRÜCK'TEKİ İLK YILBAŞIMIZ özellikle kötüydü, çünkü çoğumuz

O zamana kadar evde olacağımızdan emindim. Matka, Zuzanna, Luiza ve ben sadece üç aydır oradaydık ama üç yıl gibi gelmişti. O zamana kadar babamdan birkaç mektup almıştık. Kurallar gereği Almanca yazılmışlardı ve çoğunlukla siyah kalemle çizilmişlerdi, sadece birkaç kelime ve son satırı kalmıştı: *Sevgili baban*. Biz de tek sayfalık kamp kâğıtlarına mektuplar yazdık, sansürcüler tarafından hava durumu ve belirsiz olumlu düşünceler hakkında yazmakla sınırlandırıldık.

Günler kısaldıkça, Zuzanna bizi moralimizi yüksek tutmamız konusunda uyardı, çünkü üzüntü

çoğu zaman hastalıktan daha güçlü bir katildi. Bazıları pes etti, yemek yemeyi bıraktı ve

öldü.

Noel sabahı, soğukta kırılan bir camla başladı. Hava

hepimizi uyandırdı. Bu şeytan rüzgarı bizi İsa'nın gününde yataklarımızdan mı kaldırdı?

gün bizim için kötü şeyler mi demek?

Kamptaki tüm mahkumlar *Appell* için *platforma* çıktı, toplu bir yoklama yapıldı. Daha sonra *Revier*'in yanındaki karanlıkta onar onar sıraya dizildik, soğuktan korunmaya çalışırken platzda yankılanan tek ses yüzlerce takunyanın çıkardığı sestti. Sıcak bir palto giymeyi ne kadar isterdim! Projektörler tepemizde yaylanıyordu.

Elbette Noel yüzünden *Appell* kısa ve olaysız geçecekti. Almanlar İsa'nın doğumunu kutlamıyor muydu? Belki Binz Noel'de izin alır? Denedim.

Keten dükkânının yanında odun gibi yığılmış, hafif bir kar tozuyla kaplı ceset yığınınına bakmamak için. Cesetler orada kasabadan gelen adamı bekliyordu.

morg arabası ile gelip her birini firfırlı kağıt torbalarından birine yerleştirmek için

ve onları uzaklaştırın.

Binz'in yıldız öğrencisi Irma Grese adında genç bir gardiyan aceleyle aşağı indi.

sıralarda bizi sayıyor ve numaraları panosuna işaretliyordu. Arada bir durup sigara içiyor, kalın siyah pelerinine sarınmış halde orada dikiliyordu.

Grese ve Binz, ikisi de sarışın ve güzel olan, ergenlik çağındaki en iyi arkadaşlar gibiydiler ama birini diğeriyle karıştırmak mümkün değildi. Binz uzun boyluydu, biraz daha iri yüz hatlarına sahipti ve saçlarını Olympia sargısı şeklinde sarmıştı.

alnını. Grese minyon ve film yıldızı güzelliğindeydi, badem şeklindeki mavi gözleri ve doğal pembe dudakları vardı. Üniforma şapkasının altında saçlarını geriye doğru toplamıştı.

Boynunun her iki yanında birer altın para rulosu gibi parlayan iki halkaya dönüştü. Ne yazık ki Irma'nın sayılar konusunda hiç yeteneği yoktu. Çoğu zaman

aceleci kafa

sayımların Binz'inkilerle uyuşmaması, üç ve dört saatlik *Temyizlere* yol açtı.

Güneş ufku yararak *platonun* üzerine altın ışınlar gönderdi ve kalabalıktan toplu bir mutluluk iniltisi yükseldi.

"Sessiz olun!" diye bağırdı Irma.

Geride durmak için elimizden gelenin en iyisini yapmamıza rağmen, sıcak ve yumuşak

küçük kamp ailemizdeki beşimiz de en ön sıraya yerleşmiştik.

o sabah. Burası tehlikeli bir yerdi, çünkü dış kenarlardaki mahkûmlar daha savunmasızdı, sıkılmış ve bazen de dengesiz gardiyanların saldırılarına açıktı

ve köpekleri. Ben Matka'nın yanında, Luiza da onun diğer yanında duruyordu. Bebeğini kaybettikten sonra hızla çöküşünü hep birlikte izlediğimiz Bayan Mikelsky, Zuzanna ile benim aramda duruyordu. Zuzanna öğretmenime dizanteri ve ağır depresyon teşhisi koymuştu, kötü bir kombinasyon.

Kasım başından beri aralıklarla kar yağıyordu. Zamanın geçmesine yardımcı olmak için

kuşların kanatlarındaki karları silkelemelerini izledi ve onları kıskandı.

istedikleri gibi girip çıkabiliyorlardı. Gölden sert bir rüzgar esiyordu.

Bu yüzden Bayan Mikelsky'nin ince pamuklu ceketinin önüne yalıtım için iki yaprak kaçak gazete koymasına yardım etmiştik. Irma bakmadığında sırtımızı dönüp birbirimize sürtünerek ısınmaya çalışıyorduk. Gardiyanlar Beauty Road'un sonunda Noel ağacı olarak sağlam bir ahşap kaideye uzun bir köknar ağacı dikmişlerdi ve rüzgarda sallanıyordu.

Bayan Mikelsky de sallanıyordu ve ben onu sabitlemek için kolunu tuttum.
Hatta

dirseğinin kemiğini keskin bir şekilde avucumda hissettim. Ben zaten

O da mı zayıflamıştı? Bayan Mikelsky bana doğru eğildi ve gazetesi kırışarak elbisesinin yakasından dışarı çıktı.

Kâğıdı gözden uzak bir yere sıkıştırdım. "Dik durmalısın," dedim. "Özür
dilerim Kasia."

"Kafanın içinde say. Bu yardımcı olur."

Zuzanna, Bayan Mikelsky'nin arkasından bana, "Sessiz ol," dedi. "Binz geliyor."

Binz kampın kapısından içeri girerken kalabalığı bir korku dalgası sardı

ve mavi bisikletiyle *platz*'ın karşısına geçti. Evli erkek arkadaşı Edmund'la yatağında sıcacık uyuyakalmış mıydı? En azından o sabah orada değildi, onu öpüyordu.

bir mahkum kırbaçlanırken, en sevdikleri eğlence.

Binz atını sürerken, bir eli gidonda, diğer eliyle rüzgara karşı zorlanıyordu.

Köpeğinin tasmaı elinde, siyah yün pelerini arkasında dalgalanıyordu. *Revier*'e ulaştı, bisikletini duvara yasladı ve çiftçi kız adımlarıyla kaldırım taşlarında ilerledi, köpeğı yanında, tasmaını geriordu. Binz yürürken, elindeki ekini oyuncakla oynayan bir çocuk gibi havada sallıyordu. Bu yeni bir ekindi, siyah deriden yapılmıştı ve ucundan uzun bir selofan örgü filizlenmişti.

Binz'in köpeğinin adı "aristokrat hanımefendi" anlamına gelen *Adelige* idi ve

en görkemli ve en korkunç Alsatian, siyah ve ten rengi, g  s n n etrafında kalın bir k rk  al vardı, ince bir k rk n hayal edebilece iniz türden

yapılmış. Köpek, Binz'in yeşil metal bir clicker aracılığıyla ilettiği bir dizi komuta yanıt verdi.

Binz do ruca Bayan Mikelsky'ye yürüdü ve onu kırbaçla hizadan dışarı itti.

"Sen. Dışarı."

Takip etmeye çalıştım ama Matka beni .

"Ne hakkında konu uyordunuz?" Binz k pe ini kalçasına

dayayarak sordu. "Hiçbir  ey, Madam Wardress," dedi Bayan

Mikelsky.

Irma Binz'in yanına gitti. "Sayım tamamlandı, Madam Wardress." Binz cevap

vermedi, bakışları Bayan Mikelsky'nin üzerindeydi.

"Bebe im Jagoda-" diye başladı Bayan Mikelsky.

"Senin bebeğin yok. Hiçbir şeyin yok. Sen sadece bir numarasın."

Binz, Irma'ya hava mı atıyordu?

Bayan Mikelsky bir elini Binz'e uzattı. "O iyi bir bebek-"

Binz, Bayan Mikelsky'nin vardiyasının altındaki gazeteye uzandı ve onu çekip çıkardı.

tek bir hareket.

"Bunu nereden buldun?" Binz sordu.

Irma elindeki panoyu kolunun altına sıkı tırdı ve bir sigara daha yaktı.

Bayan Mikelsky'nin boyu uzadı. "Bilmiyorum. Hiçbir şeyim yok. Ben sadece bir numarayım."

Beş adım öteden bile Binz'in tüm vücudunun titrediğini görebiliyordum. "Haklısın," dedi, sonra kolunu geri çekti ve kırbacını Mrs. Mikelsky'nin

yanağı.

Selofan Bayan Mikelsky'nin elmacık kemiğini kesti ve Irma'ya hızlıca baktıktan sonra Binz belinden eğilerek köpeğini serbest bıraktı. Adelige önce hareketsiz oturdu,

Sonra Binz'in tıktısıyla Bayan Mikelsky'nin üzerine atıldı, kulakları arkada, dişleri

bared. Köpek ağzını Bayan Mikelsky'nin elinin etrafına kenetledi ve elini iki yana salladı.

ve öğretmenimi dizlerinin üzerine çekti. Köpeğin hırıltıları etrafta yankılandı.

Bayan Mikelsky'nin elbisesinin yakasını ısıırıp onu karların üzerine düşürürken kare şeklindeydi.

Matka elimi kendi elinin içine aldı.

Bayan Mikelsky yan tarafına yuvarlandı ve oturmaya çalıştı ancak köpek çenesini boğazına sıkıştırdı ve başını ileri geri salladı.

Köpek Bayan Mikelsky'yi bizden uzaklaştırırken kusma isteğimi bastırdım,

Yeni öldürülmüş bir geyiğe saldıran bir kurt gibi, kar üzerinde kiraz lekesi bırakıyordu. Binz'in metal tıktısı *platoda* yankılandı.

"Adelige, bırak!" Binz seslendi.

Köpek kalçalarının üzerine oturdu ve nefes nefese kaldı, altın rengi gözleri Binz'e dikilmişti.

"Yedi yedi yedi altı!" Binz bağırdı.

Irma sigarasını fırlatıp attı ve karların üzerinde tembel mavi bir spiral gibi uzanmasına izin verdi.

panosuna yazarken yükseliyordu.

Köpek kuyruğunu bacaklarının arasına sıkıştırarak Binz'e doğru koştu ve Bayan Mikelsky'yi hareketsiz yatarken bıraktı.

Binz döndü ve bana el salladı. Bir adım öne çıktım. "Arkadaşın mı?"

Başımı salladım.

"Evet mi? Nasıl yani?"

"Matematik öğretmenim, Madam Wardress." Gözyaşlarım görüşümü bulanıklaştırdı ama onları tuttum.

Geri. Gözyaşları sadece Binz'i kızdırdı.

Irma parmaklarını güzel ağzına götürdü ve gülümsedi. "Polonya matematiği."

Binz bana mor bir yağlı kalem fırlattı.

"Yaz," dedi.

Hepimiz sürece şahit olmuştuk. Binz, numarayı bayanın üzerine yazmamı istedi.

Mikelsky'nin göğsü, her ölü ya da ölmekte olan mahkûm için son onur kırıcıydı. Adelige'in karda bıraktığı koyu kiraz rengi iz boyunca ilerlerken kalbim küt küt atıyordu.

Öğretmenimin yattığı yere. Bayan Mikelsky'yi sırt üstü yatarken buldum.

Kemiklerine kadar yırtılmıştı ve çıplak göğsüne boyanmış gibi kan bulaşmıştı.

Oradaydı. Yüzü bana dönüktü, gözleri kısmen açıktı, elmacık kemiğindeki yara açık bir gülümseme gibiydi.

"Yaz," dedi Binz.

Ceketimin koluyla Bayan Mikelsky'nin göğsündeki kanı sildim ve şunları yazdım

Yağlı kalemle, 7776.

Binz, "Şu parçayı çıkarın," dedi.

Cesedin keten dükkanının yanındaki yığına sürüklenmesini istedi.

Bayan Mikelsky'nin her iki bileğini de tuttum ve onu hala sıcak bir şekilde sürükleyerek

karda, nefesimin beyaz sisini bir saban atı gibi soluyarak. Dehşet verici.

Nefret göğsümde simsiyah büyüdü. İntikam almadan nasıl yaşayabilirdim?

Karla kaplı ve omuz yüksekliğindeki ceset yığınınına ulaştığımda

Yüzü gözyaşlarıyla ıslanmıştı. Bayan Mikelsky'yi sanki orada uyuyormuş gibi büyük bir özenle yığının kenarına yatırdım. Dişi aslanımız. Umudumuz. Kuzey yıldızımız.

"Polonyalılar," dedi Irma Binz'e, ben onun yanından geçip sıraya dönerken.

"Neden bu kadar

Onlara matematik öğretmeye mi

çalışıyorsun?" "Doğru," dedi

Binz gülerek.

Durdum ve Irma'ya döndüm.

"En azından sayabiliyorum,"

dedim.

Bu sefer Binz'in acısını beklemek zorunda değildim.

C H A P T E R 14

Herta

1941

Ravensbrück'te kaldım.

Babamın öldüğünü ve Mutti'nin beli için rehabilite edici bakıma ihtiyaç duyacağını öğrendiğimde maaşım daha önemli hale geldi.

Orada sadece erkek doktorlar olduğu için yalnızdım, bu yüzden ofisime kapandım.

Fritz müsait olmadığında hatıra defterlerim üzerinde çalıştım. Fritz'in bir garsondan Fürstenberg'de öğle yemeği yerken çekmesini istediği bir fotoğrafı, kibrit kutularını yapıştırdım,

ve diğer hediyelik eşyalar. Bir sürü gazete kupürü. Alman piyadeleri

Sovyetler Birliği'ni büyük bir başarıyla işgal etti, bu yüzden birçok olumlu makale vardı

kurtarmak için.

Mutti'ye cevap yazdım ve *Revier*'i temizlemek ve verimli bir şekilde çalıştırmak için ne kadar sıkı çalıştığımı anlattım. Oraya bir şekilde düzen getirirsem komutanın sıkı çalışmamı fark edeceğini umuyordum.

Günlük işlerimi tamamladıktan sonra bir gece kulübeme dönerken cilthanede bir ışık yandığını fark ettim ve orada bana yardım edecek birini bulma umuduyla durdum.

konuşmak. Binz alçak bir tabureye oturmuş, sırtı dik, üniforması tam, çenesi yukarıda. A

Kırmızı rozetli bir mahkum yakındaki bir sandalyede oturmuş onu çiziyordu. Bu, Binz'in çıkarmak için tükürdüğü yüzüğe sahip olan, işlemlerde gördüğüm bir Polonyalıydı. Soluk bir renk vardı.

Parmağında bir zamanlar yüzüğün olduğu yerde beyaz bir deri şeridi vardı.

Binz beni el sallayarak odaya soktu.

Reich'in eğitim materyalleri. Broşür ve kitap yığınları uzun bir masanın üzerinde duruyordu.

bir duvar boyunca. "İçeri gelin, Doktor. Portremi çizdiriyordum."

"Lütfen kıpırdamayın, Madam Overseer," dedi mahkûm. "Siz çizerseniz ben de çizemem.

konuşmak."

Binz'e emir veren bir mahkum mu? Daha da garibi, Binz onlara itaat ediyordu.

Binz, "Halina burada ikamet eden usta sanatçımız," dedi. "Koegel'in yaptırdığı portreyi görmelisiniz. Madalyaların gerçek olduğuna yemin edebilirsiniz."

Mahkûm çizim yapmayı bıraktı. "Başka bir zaman geleyim mi, Madam

Overseer?"

Bir zamanlar kâğıt, mürekkep ve malzeme yığını olan cilthanenin çok daha düzenli hale geldiğini herkes fark ederdi.

"Görevlendirildin mi?" Mahkuma söyledim. "Size nasıl ödeme yapılıyor?" "Ekmek olarak, Madam Doktor," dedi.

"Diğer Polonyalılara da veriyor," dedi Binz. "Kafadan çatlak."

Onun çizimlerini, kalemin kâğıt üzerinde küçük çizgiler oluşturmalarını izlemek rahatlatıcı, neredeyse hipnotize ediciydi.

"Polonyalı mısın? Almanca çok iyi." "Beni de kandırdın," dedi Binz.

"Annem Alman'dı," dedi mahkum çizim yaparken, gözleri Binz. "Osnabrück'ten çok uzak olmayan bir arazide büyüdüm." "Peki ya baban?"

"Annesinin büyüdüğü Köln'de doğdu. Babası Polonyalıydı."

Binz, "Yani Alman Halk Listesi'nde üçüncü gruptasınız," dedi. Alman Halk Listesi Polonyalıları dört kategoriye ayırıyordu. Üçüncü grup, çoğunlukla Alman kökenli olup Polonyalılaşmış kişilerden oluşuyordu.

"Almancaya olabildiğince yakın," dedim. "Siz öyle diyorsanız, Madam Doktor."

Gülümsedim. "Eğer bir tavuk domuz ahırına yumurta bırakırsa, bu civcivi domuz yavrusu yapar mı?"

"Hayır, Madam Doktor."

Mahkûmun arkasından yürüdüm ve Binz'in çenesindeki gölgelendirmeyi bitirmesini izledim.

Portre dikkat çekiciydi. Binz'in gücünü ve karmaşık kişiliğini yakalamış.

Onun benzerliğiyle birlikte.

Binz, "Bu portreyi Edmund'a doğum günü için veriyorum," dedi. "ıplak bir versiyonunu istiyordum ama o bu konuda iyi değil."

Halina hafifçe renk değiştirdi ama gözlerini defterine odaklamaya devam etti.

"Bir portre yaptırmalısınız, Doktor," dedi Binz. "Annenizin hoşuna giderdi."

Babam öldüğüne ve yeni hayatıyla meşgul olduğuna göre annem benim portremi önemser miydi?

Binz gülümsedi. "Size sadece ekmeğe mal

olacak." Mahkûm kalemmini yere bıraktı.

"*Appell* için gerçekten geri dönmeliyim. "

"Halina, *Blockova*'nla hallededeğim," dedi Binz. "Oturun, Doktor. Bu gece başka ne yapacaksınız?"

Binz mahkumun etrafında dolaşarak bitmiş ürüne baktı ve onu alkışladı

sevinçli bir ocuk gibi ellerini birleştirdi.

"Bunu bu gece Edmund'a veriyorum. Işığı sndrdğnden emin ol ve Halina, *Blockova*'na saat dokuzda burada olmanı söyleyeceğim. Bunun için yarın beyaz bir somun göndereceğim."

Taburede Binz'in yerini aldım. Halina yeni bir kâğıt parçasına döndü ve arada bir bana bakarak çizimler yapmaya başladı.

"Neden buraya gnderildiniz?" diye

sordum. "Bilmiyorum, Madam

Doktor."

"Nasıl bilmezsin? Tutuklandınız mı?"

"Kızlarım tutuklandı ve ben onları almalarını engellemeye çalıştım." "Ne için tutuklandılar?"

"Bilmiyorum."

Muhtemelen yeraltında.

"Osnabrück'e gittiğinizde ne yaptınız?"

"Büyükanneyle büyükbabamın kır evini ziyaret ettik," dedi mahkûm mükemmel Almancasıyla. "O bir yargıçtı. Büyükanneimin adı Judi Schneider'di."

"Ressam mı? Führer onun resimlerini topluyor." Mahkûm, Führer'in büyükannesinde çok beğendiği yeteneğin aynısına sahipti. "Peki Polonya'nın neresinde

nereden geliyorsun?"

"Lublin, Madam Doktor."

"Orada tanınmış bir tıp fakültesi var," dedim. "Evet, hemşirelik sertifikamı orada tamamladım."

"Hemşire misiniz?" Kültürlü ve zeki birinin size yardımcı olması ne güzel olurdu.

tıp konuşmak.

"Evet. *Öyleydi*. Daha önce çocuk kitapları

resimlemiştim..." "Seni *Revier*'de kullanabiliriz. "

"On yıldır hemşire olarak çalışmıyorum, Doktor Hanım."

"Saçmalık. Binz'e seni hemen yeniden atamasını söyleyeceğim. Hangi bloğu bitirdiniz?

içeri mi?"

"Otuz iki, Bayan Doktor."

"Bir *Lagerprominent* olacak ve Blok Bir'e taşınacaksın." "Lütfen,

kalmak istiyorum-"

"*Revier* mahkum personeli Birinci Blok'ta yaşıyor. Sadece mahkumları değil, SS personelini ve ailelerini de tedavi edeceksiniz. Birinci Blok'ta temiz yatak çarşafaları bulacaksınız ve tek bir bit bile bulamayacaksınız."

"Evet, Madam Doktor. Kızlarım da benimle gelebilir mi?"

Bunu sanki umursamıyormuş gibi kayıtsızca söyledi. Bu söz konusu bile olamazdı,

Tabii ki. Birinci Blok sadece Birinci Sınıf işçiler için ayrılmıştı.

"Belki daha sonra. Yiyecekler taze ve iki kat tayı alıyorsunuz." Seçkin barakalardaki yiyeceklerin, ilaçların içine koydukları ilacı içermediğinden bahsetmedim.

Mahkumların cinsel dürtülerini öldürmek ve regl dönemini durdurmak için düzenli çorba.

İki seanstan sonra Halina portremi tamamladı, üzerini

yarı saydam beyaz bir kâğıda yazıp ofisime bıraktı. Kağıdı kaldırdım ve

şaşkına döndüm. Detay seviyesi hayret vericiydi. Daha önce hiç kimse beni bu kadar mükemmel yakalayamamıştı; laboratuvar önlüğümün içinde, güçlü ve odaklanmış bir Reich kadın doktoru.

Mutti .

Halina'nın mücellithaneden, kitapçıya nakledilmesi birkaç gün sürdü.

Revier.

Revir teknik olarak bir SS operasyonu değil, bir yan kuruluşu, bu yüzden bürokratik

konular ekstra zaman aldı.

Sıska, kare çeneli Hemşire Marschall, bu durumdan memnun olmayan tek kişiydi.

Düzenleme. O gün bir kaz gibi ciyakladığı ofisime hantalca geldi.

Revier'in ön masasındaki koltuğundan kaldırdık ve yerine Halina'yı oturttuk.

Hemşire Marschall'ı binanın arka tarafında, eski bir malzeme dolabı olan mükemmel bir ofise transfer ettim.

Halina'nın göreve başladığı ilk saatten itibaren *Revier* iyileşti. Hastalar, hiç şüphesiz Alman kökenli olmasının bir sonucu olarak, onun etkili tavrına tepki gösterdi.

Tarafından

Günün sonunda, yatakların çoğu boşaltılmış, işten kaytaranlar işlerinin başına dönmüş ve

tüm bina dezenfekte edildi. Halina'ya bebek bakıcılığı yapmama gerek kalmadı, çünkü onun karar verme becerisi neredeyse benimkine eşitti ve bu da birikmiş evrak işlerimi halletmemi sağladı. Sonunda güvenilebileceğim bir ortağım vardı. Halina'nın

Komutan değişikliği fark edecektir.

-

O AYIN SONLARINDA Binz parlak olduğunu düşündüğü bir plan yaptı.

Erkek personel haftalar boyunca Berlin'e bir gezi planlamıştı.

Komutan Koegel'in Bonn'dayken yokluğunda. Gizli olduğunu düşündükleri "özel bir görev" olacaktı. Ama kadın personel görevin ayrıntılarını biliyordu.

Bu görev, Binz'in erkek gardiyanlarla düzenli olarak yatan birkaç *Aufseherinnen*'i sayesinde gerçekleşmişti. Berlin'in zengin bir semtindeki birinci sınıf bir genelev olan Salon Kitty'ye bir gezi olacaktı. Köln'deki annesini ziyarete gelen Fritz

ancak diğerk erkek personelin neredeyse tamamı kampı terk ederek otobüslere bindi.

ve tatildeki yaramaz okul çocukları gibi görünerek uzaklaştılar.

Böylece kampın sorumluluğı aşağıdaki kişilere kaldı: Binz ve onun

Aufseherinnen, duvarda devriye gezen üç yaşlı erkek SS kule muhafızı, kısa çöpü çeken zavallı bir kapı muhafızı ve ben.

Ayrılmaya hazırlanırken Adolf Winkelmann'a "Umarım siz yokken bir kaçış girişimi olmaz," demiştim.

"Her şey onaylandı, Dr. Oberheuser. Siz sorumlu rütbeli subaysınız.

Bu gece. Önlem olarak ekstra *postenkette* ayarlandı." Ekstra kule muhafızları için mutluydum, hepsi de uzman nişancılardı, ama yerlerinden ayrılmalarına izin verilmiyordu.

Gönderiler.

Winkelmann otobüse doğru ilerlerken, değerli meslektaşlarımızdan birkaçı pencerelerden seslenerek onu geride bırakmakla tehdit etti.

Onların yokluğunda Binz, *Aufseherinnen*'lerin evlerinden birinde, kamp duvarlarının dışında, personel yerleşkesinin uzak ucundaki dağ evi benzeri rahat bir evde bir parti vermeyi önerdi. Kutlamayı büyük bir özenle planlamışlardı. İçkili bir parti olacaktı.

röle, dans ve kart oyunları. Hatta bazı Polonyalı *Häftling*'ler meşhur kâğıt kesimlerini kırmızı kâğıt mendillerden kesip çelenk gibi dizmişlerdi

Ev hakkında.

Bu partiden vazgeçip Halina ile birlikte ofisimde kalarak bazı işleri bitirmeye karar verdim. Bu bir zorluk değildi, çünkü kampa geldiğimden beri ilk defa

Sadece Binz yerine, akıllı bir arkadaşım, arkadaşlığından keyif aldığım biri vardı,

iğrenç hikayeler anlatıyordu. Halina *Revier*'i temizlemekle ve tedavi bekleyen hasta sayısını dörtte üç oranında azaltmakla kalmadı; aynı zamanda

komutanın ciltçilikteki önemli projeleri. Bana gösterdi

Himmeler'in kendisi için bir araya getirdiği kitaplar. Kitaplar her kamptaki Angora tavşanı kürkü operasyonunu ayrıntılı fotoğraflarla anlatıyordu.

Ravensbrück, Dachau'dan iki kat daha fazla kafes sayısı ile en iyi kürk üreticilerinden biriydi.

Halina kitapları elle ciltledi ve her bir kapağı yumuşak angora kumaşla sardı.

"Çok fazla evrak işiniz var, Doktor Hanım," dedi Halina. "Nasıl yardımcı

olabilirim?"

En sevdiğim cümleyi ne kadar da çabuk söyledi. Onunla vakit geçirmek ne büyük bir zevk.

Benden *korkmayan* yetkin bir mahkûmla. Halina'da avlanmış bir hayvan görüntüsü yoktu, beni bulutlara ya da bahçedeki bir böceğe bakmaya iten o bulaşıcı dehşetin hiçbirisi yoktu. Onlar dışında hiçbir şeye.

"Zarfları adresleyin, ben de kartları yerleştireyim," dedim.

Teselli kartları olarak da bilinen taziye kartlarını kampta ölen mahkumların ailelerine çeşitli yollarla postaladık. Özel vaka olarak seçilip işlerine son verilenler. Kaçmaya çalışırken vurulanlar. Doğal nedenlerle ölenler. Korkunç doktor el yazımıyla şöyle yazdım: *Beden*

Ailenin cesedi görmek istemesi ihtimaline karşı çoğu kartta *hijyenik nedenlerden dolayı inceleme yapılamıyor*. Bu saçma bir maskaralıktı ve zaten yoğun olan haftama en az on saat fazladan iş ekledi, ancak komutan görünüş için bunu gerektirdi.

Sake. Halina ne zaman boş vakti olsa zarfları adresliyordu.

tamamlanmış kartlarımdan çok daha fazlaydı.

Halina, "Bir aile için böyle bir not almak zor olmalı," dedi.

akan yazısında zarf. Gözlerinden yaşlar mı gelmişti?

Taziye kartıyla birlikte, ailenin söz konusu mahkumun külleri için başvuruda bulunabilmesi için resmi bir form da gönderilmiştir. Kadın başına dört kilo jenerik kül gönderilmiştir.

bir teneke kutu içinde mahkum, eğer bir talep onaylanırsa. En azından tüm bunların koordinasyonundan ben sorumlu değilim.

"Buna biraz ara verebiliriz," dedim.

Halina daha dik oturdu. "Hayır, Doktor Hanım, ben iyiyim. Ama sizden bir iyilik isteyeceğim. Lütfen bana söyleyin-"

"Evet? Devam et." Halina bana çok yardımcı olmuştu. Bunu ona borçlu değil miydim?

en azından isteğini dinlemek için?

Cebinden bir mektup çıkardı. "Acaba bunu postalayabilir misiniz? Sadece bir mektup.

arkadaşıma." Kamp kağıdına yazılmış gibi görünüyordu. "Kendin

postala. İznin var."

Halina bir elini laboratuvar önlüğümün koluna dayadı. Mavi bir parça vardı.

Yüzük parmağında düğümlemiş bir ip. "Ama sansürcüler onları parçalara ayırıyor, hava durumu ya da kişinin sindirimiyle ilgili sözleri bile çıkarıyorlar."

Mektubu ondan aldım. Mektup, Lublin'deki Herr Lennart Fleischer'a gönderilmişti.

Adres.

Böyle bir mektup göndermenin ne zararı olabilirdi ki? Ne de olsa Halina İmparatorluk için değerliydi. Yine de çok zararı vardı. Eğer yakalanırsam, cezam çok ağır olabilirdi. En iyi ihtimalle kınanırdım.

"Bunu düşüneceğim," dedim ve masamın çekmecesine

yerleştirdim. Halina başını tekrar işine eğdi.

"Teşekkür , Bayan Doktor."

Revier'deki ofisimden, Binz'in kampın uzak ucundaki ormanlık alanda bulunan personel lojmanlarındaki partisinden gelen müzik ve kahkahaları duyabiliyordum. Rahatsız oldum.

Kamptaki neredeyse her erkeğin ben en yüksek rütbede sayılmadan önce ayrılmak zorunda olduğu düşüncesiyle.

Akşamın üzerinden bir saat bile geçmeden, Halina ve ben mükemmel

ilerlerken büyük bir patlama duyuldu ve bunun yarattığı titreşim yeri sarstı.

Halina ve ben sadece birbirimize baktık ve sonra işimize devam ettik. Eğer bu bir

Araba geri tepiyor mu? Kampta yüksek sesler nadir değildi ve genellikle göl

tarafından yükseltilirdi.

Saniyeler sonra, Binz ve diğerlerinin bağırdıkları duyulmuştur.

Parti.

"Dr. Oberheuser, gelin! Irma yaralandı." Halina ve

ben birbirimize baktık, dilimiz tutulmuştu.

Böyle durumlarda bir tıp uzmanının içgüdüleri devreye girer. Halina ayağa kalktı

ve dışarı koştu. Ben de arkadan takip ettim. Ana kamp kapısına geldik ve

Uzaktaki ağaçlıktaki evin olduğu yönden çok sayıda çığlık duydum. Bekçiye

"Kapıyı aç," dedim.

"Ama-" Bakışları Halina'ya kaydı. Hiçbir mahkumun o kapıdan çıkmasına izin verilmezdi.

bir *Aufseherin* eşlik etmediği sürece kapı.

"Yap hadi. Senden üstün olduğumu biliyorsun." Bir kadının sesi neden çoğu

zaman hak ettiği saygıyı görmez?

Biraz daha oyalandıktan sonra bekçi nihayet kapıyı açtı.

Halina tereddüt etti.

"Gel," dedim. Bir asistana ihtiyacım vardı ama bunun için azarlanırmıydım?

Halina benimle birlikte eve doğru acele ediyordu, arnavut kaldırımlı yoldan ormanın yumuşak çam iğnelerine doğru koşarken ağır takunyalarının sesi boğuk çıkıyordu. Bol miktarda

Ay ışığı çam korusunun sonundaki evi görmemizi sağladı, içerideki tüm ışık sönmüştü.

Binz evin olduğu yönden koşarak geldi. "Mutfak çöktü ve

Irma düştü," diye Binz.

Irma Grese, Binz'in en ateşli müritlerinden biriydi ve bazılarına göre Binz'den daha sert cezalar veriyordu. Komutan ne derdi?

Halina ve ben eve doğru koştuk, Binz de peşimizden geldi. "Tanrı aşkına, Binz.

Bu nasıl oldu?" diye sordum.

"Gaz sobası - sigarasını orada yaktı ve lanet şey birden havaya uçtu. I

sigara imemesini söyledi-"

Halina ve ben eve girdik ve Irma'yı oturma odasında tepkisiz bir şekilde bulduk.

zemin. Patlama nedeniyle elektrikler kesilmişti ve oda kötü kokuyordu.

Gaz. Ocağın arkasındaki mutfak duvarı tamamen havaya uçmuştu ve ocağın üzerinde parçalanmış bir metal parçası sallanıyor, garip bir şekilde insani bir inleme sesi çıkartıyordu.

Yanımızdaki duvar takvimi bile yerinden .

Halina ve ben Irma'nın yanında diz ktk. Karanlıkta bile nefes alış verişinin hızlandığını görebiliyordum. şok geçiriyordu. Kan elbisesinin omzunu ıslatmıştı.

"Biri battaniye getirsin," dedim.

"Ve bir mum," dedi Binz.

"Havada hâlâ gaz var," dedi Halina. "Pille alışan bir el feneri alın. A

iyi ve güçlü bir tane."

Binz bir an durakladı. Bir mahkûmdan emir almak

mı? Binz omzunun üzerinden, "Bir el feneri," diye

seslendi.

Irma'nın omzuna doğrudan baskı uygulamaya çalıştım ama karanlıkta görmek zordu. Yine de insan kanının metalik kokusu açıktı.

İçinde

Saniyeler içinde halının ıslandığını ve yapışkan bir havuza

dönüştüğünü hissettim. "Onu *Revier*'e geri götürmeliyiz," dedim.

"Gelemeyecek," dedi Halina. "Burada çalışmak zorunda."

Delirmiş miydi? "Hiçbir şeyimiz yok..."

Binz'in muhafızları sessiz bir şekilde etrafımızda toplandı. Halina uzun bir tereddüt etti.

Bir *Aufseherin*'in hayatını kurtarmak için isteksiz mi? Sonra uzanıp Irma'nın elbisesinin kolunu yırttı.

Binz Halina'ya doğru hamle yaptı. "Ne *yapıyor*

bu?" Binz'i geri çektim.

"Yarayı açığa çıkarıyor," dedim.

Bu bize sadece yaraya erişim sağlamakla kalmadı, aynı zamanda kanamanın kaynağını da ortaya çıkardı. Binz'in kızlarından biri güçlü bir ışıkla geldi ve yaranın boyutunu gördük.

hasar-bilinç kaybı, çoklu çürükler, ikinci derece yanıklar ve

Siyanoz -nemli mavi cilt- şok belirtisidir. Ama en acil olanı

Sorun kan kaybının kaynağıydı; kolunun üst kısmında bir deste iskambil kağıdı büyüklüğünde bir kesik vardı, muhtemelen bir demir parçası tarafından açılmıştı

sobadan. Yara o kadar derindi ki kemik açıkça görülebiliyordu. Parmaklarımı Irma'nın bileğine götürdüm ama nabzını zar zor bulabildim. Bu yaralar, Irma'nın

hayat.

Halina üniformasının üstünü başının üzerinden kaydırđı ve üzerinde sadece gri bir elbise kaldı.

Gecenin soğuşunda şortunu ve tahta takunyalarını giydi. Takunyalarını tekmeledi ve üniformasını iki inç genişliğinde uzun şeritler halinde yırttı. Hayret etmemek elde değildi.

Halina'nın bu görevi yerine getirirken gösterdiği kararlılık. Bu efor onun rengini değıştirdi.

Yanağı ve gözleri ışıktta parlıyordu. Yapması gereken iş buydu.

O zamana kadar Halina'nın ne kadar zayıfladığını fark etmemiştim. Block'ta bile

Bir tayınla, özellikle kalça ve uyluk bölgeleri iyice zayıflamıştı. Ama onun

Cildi lekesiz ve kremsi beyazdı, taze süt rengindeydi. Neredeyse

Düşük ışıktta parlıyordu.

Binz, "*Revier*'e gitmemiz gerekiyor," dedi.

Halina'ya katıldım ve pamuk şeritleri yırttık. Kumaş şeritleri iki

Yaranın birkaç santim yukarisından tuttum ve mükemmel bir düğümle

bağladım. "Önce bir turnike," dedim Binz'e.

Duvardaki takvime doğru yürüdüm ve içinden tahta bir çubuk çıkardım. Halina'ya uzattım ve o da iki kumaş şeridi çubuğa bağlayarak bir burma aleti yaptı. Malzeme sıkılaşıp ve kanama durana kadar çubuğu bükmesine yardım ettim.

Kısa süre sonra hasta tepki vermeye başladı ve biz de battaniyeden bir askı yaptık.

Aufseherinnen Irma'yı kaldırdı ve aceleyle kampa geri döndü. Bir *Aufseherin*'e battaniye getirmesini ve Halina'nın omuzlarına örtmesini emrettim, çünkü o gösteriden sonra titriyordu.

Halina ve ben, Irma'yı *Revier*'e taşırlarken Binz ve kızlarını evin kapısından dışarı kadar takip ettik. Takip bakımını düşündüm. Bir tedavi başlatacaktık.

Damar içi damla...

Halina karanlığın içinde durakladı. Ne yapıyordu?

Ay ışığında sanki elmaslar saçılmış gibi parıldayan göle doğru baktı.

"Ne oldu?" diye

sordum. O da mı

şoktaydı?

"Halina. Yapılacak çok şey var."

Sonra aklıma bir fikir geldi - kaçmayı düşünüyordu! Olabilir mi? A

Sadece battaniye ve şort giymiş bir mahkum fazla uzağa gidemezdi. Ravensbrück'te sadece üç kaçma teşebbüsünde bulunulmuştu ve ikisi kampa geri getirilen, üzerinde HURRAH, HURRAH, I'M BACK AGAIN! yazan bir pankart taktırılan, işkence gören ve ardından duvarda kurşuna dizilen *Häftling*'ler için kötü sonuçlanmıştı.

Tek ihtiyacım olan buydu, benim gözetimimde bir kaçış.

"Gel," dedim.

Halina kıpırdamadan duruyordu, sarı saçları ay ışığında parlıyor, yüzü gölgelerin arasında gizleniyordu. Sessizlikte, göl dalgalarının kıyıya vuruşunu duydum.

"Şimdi," dedim. "Bu hastanın takip bakımına ihtiyacı var."

Halina karanlıkta zar zor hareket ediyordu.

Kuleden gelen bir ışık yayı avluyu süpürdü ve göle doğru ilerledi.
Onlar

bizi arıyorlardı.

"Bu gece Reich'a büyük bir hizmette bulundun, Halina. Ödüllendirileceksin.

Bundan eminim. Şimdi gelin."

Kulübedeki köpekler havladı. Kayıp olduğumuzun bildirilmesi ne kadar sürerdi?

ve köpekler serbest mi bırakılacaktı?

Halina hâlâ hareket etmiyordu. Muhafızlar bizi kulelerden mi izliyordu?

Derin bir nefes aldı, sonra nefesini verdi ve nefesinin sisi bir hayalet gibi yükseldi,

Ay tarafından aydınlatılmış.

"Sadece kampa buradan bakmak istedim," dedi uzak bir sesle. Neden o

kapılardan çıkmasına izin vermiştim ki?

Halina bir kez daha nefes aldı. "Özgür havayı solumayalı çok uzun zaman oldu. Göl. O kadar..."

"Acele et, hemen," dedim.

Yavaşça bana katıldı ve *Revier*'e geri yürüdük, tahta takunyalarının sesi yolda duyuluyordu, paltom terden sırılsıklam olmuştu.

Kapı arkamızdan kapanana kadar kendime bir kez daha tam olarak nefes alma izni vermedim.

-

O AKŞAMKİ OLAYLARIN DİLİ ertesi gün hızla yayıldı. Bir kez

komutan döndüğünde ve adamlar genelev gezisinden döndüklerinde, komutan bana hızlı düşünmemi ne kadar takdir ettiğini bizzat söyledi ve

Reich'in en iyi işçilerinden birini kurtarmaktaki ustalığımı ve cesaretimi Himmler'e yazacağını söyledi. Hemşire Marschall hariç tüm kamp çabalarımı övdü,

Tabii ki konu açıldığında soğuk ve ketum davranan, kıskanç bir

Pole bana yardım etmişti.

-

O HAFTA SONRA Halina ve ben yan yana oturmuş bazı evrak işlerini bitiriyorduk.

Masa. O zamana kadar neredeyse hiç konuşmuyorduk; birbirimizin ritimlerini ve rutinlerini biliyorduk

Ofiste çok iyiydi. *Blockova* ona ışıklar söndükten sonra da kalması için izin vermişti, bu yüzden ziyaret etme şansımız olacağını biliyordum. O sabah, herkes tarafından ganimet yığınları olarak bilinen, Reich'ın Hitler'in fethettiği uluslardan el koyduğu malların toplandığı *Bekleidung* binasına gitmiştim. Bu malzemeler -giysiler,

Gümüşler, tabaklar ve benzerleri iyi bir şekilde tasnif edilmişti ve kısa sürede Halina için sıcak bir kazak ve sınırlı sayıda kayıt içeren bir fonograf da dahil olmak üzere pek çok yararlı şey buldum. Yeşil bir rozet taktırdım, ofisime kurdum, çalıştırdım ve

kısık sesle biraz müzik dinledim.

İncil'e inanan bir kız bize subay yemekhanesinden ekmek ve peynir getirdi.

Halina benden daha iyi, ben de pikaba bir plak koydum, "Foxtrot from Warsaw."

"Bu şarkıyı çok seviyorum," dedi Halina.

Sesi kıstım. Bütün *Revier*'in benim çaldığımı duymasına gerek yoktu.

Lehçe şarkı.

Halina zarfları adreslerken müzik eşliğinde hafifçe sallandı. "Öğrendim

Bu şarkının fokstrotunu."

"Bana öğretebilir misin?" diye sordum. Zararı neydi? Kamptaki herkes biliyordu ki

Bu adımı benden başka kimse atamazdı. Tıp fakültesinde böyle şeyler için zaman yoktu. Halina başını salladı. "Oh, sanmıyorum-"

Ayağa kalktım. "Israr ediyorum."

Halina oldukça yavaş bir şekilde ayağa kalktı. "Doktor Hanım, ben iyi bir öğretmen değilim." Gülümsedim. "Acele et, şarkı bitmeden."

Bir elini sırtıma doğru uzattı ve diğer eliyle elimi tuttu. "Tutuş yukarıdadır," dedi Halina, "diğer balo salonu danslarında olduğu gibi."

Müzik eşliğinde iki adım ileri ve bir adım yana gittik.
Halina

kendini kısa satmıştı. O mükemmel bir öğretmendi.

"Yavaş, yavaş, hızlı, hızlı. Görüyor musunuz?"

Zor bir dans değildi. Hemen ustalaştım. Halina beni küçük ofiste döndürmeye devam etti, ikimiz mükemmel bir uyum içindeydik. Kısa süre sonra ikimiz de gülüyorduk.

birlikte ne kadar iyi dans ettiğimize. Kampa geldiğimden beri hiç böyle gülmemiştim.

Durduk, nefes nefese kalmıştık. Halina'nın alnındaki bir tutam saçı geriye doğru taradım.

Halina döndü ve ben onun sertleştiğini hissettim. Ben de döndüm ve Hemşire Marschall'ı buldum.

elinde bir erzak talep formuyla kapıda duruyordu. İkimiz de kapının açıldığını duymamıştık.

Açık.

Nefesimi toplamaya çalıştım. "Ne *oldu*, Marschall?"

Halina iğneyi plaktan kaldırdı.

Marschall, "Elimde bir tedarik siparişi var," dedi. "Masanızın üzerine bırakacaktım,

ama görüyorum ki meşgulsünüz." Gözleri Halina'ya kaydı. "Ayrıca, eczacıyı bıraktın

dolap açık."

"Ben hallederim. Sakıncası yoksa meşgulüm."

Hemşire Marschall bana formu verdi ve geri çekildi, ama Halina'ya delici bir bakış göndermeden değil.

Marschall kapıyı açtığı gibi sessizce kapatıp gittikten sonra Halina ve ben birbirlerine baktılar. Somut olmayan bir şey kutusundan çıkmıştı, bir şey Tehlikeliydi ve geri dönüşü yoktu. "Kapı çalmayı öğrenmesi gerekiyor," dedim.

Halina bana baktı, yüzünün rengi solmuştu. "Mutsuz görünüyor, Madam Doktor."

"Havlayan köpek asla ısırılmaz," dedim omuz silkerek. "O işe yaramaz."

Keşke Hemşire Marschall'ı hafife almanın bedelini bilseydim.

Caroline

1941

Dosya dolabımın çekmecesinin kenarını kavradım. "Ne oldu Roger?"

"Az önce duydum, Caroline. Paul ve Rena'nın isimlerini bir tutuklama listesinde bulmuşlar."

Paul tutuklandı mı?

"Pia'nın önünde söylemediğin için teşekkür ederim." Gözyaşlarımı ama

Manila dosyaları bir bulanıklık içinde yüzüyordu. "Rena'nın babasından haber var mı? Onlarla birlikte

Rouen."

"Henüz değil. Her saat başı çarşafı kontrol ediyorum. Biliyorsun, elbette, ne yaparsak yapalım

onları takip etmek için gerekli."

"En azından hayatta olduklarını biliyoruz, değil mi? Hangi suçlamalarla tutuklandılar?"

"Keşke bilseydim. Londra istihbaratımız zayıf. Listede varış noktası da yok.

Dahası da var, C. Üç milyon Alman askeri Rusya'ya doğru ilerlemeye başladı."

"Peki ya saldırmazlık anlaşması?" Hitler yalancı bir deliydi, ama her

yeni bir geri dönüş taze bir tokat gibi geldi.

"Hitler görmezden geldi, C. Ayı mutlu değil."

Roger Sovyetlerden "Ayı" diye bahsetmeyi severdi. Uygun bir isim gibi görünüyordu. "Hitler istediği her şeyi alıyor. Bu bizim için iyiye işaret değil."

Bunu söylemesine gerek yoktu. Çok geçmeden Hitler dünyanın yarısına sahip olacaktı. Hitler

Sıradaki İngiltere mi olacak?

"Tüm bunlar için üzgünüm, C."

Roger gerçekten üzgün görünüyordu. Belki de Rena'nın yerine hareket etmediği için pişmandı.

O gün zar zor çalıştım, keşkelerle uyuşmuştum.

Ya Paul burada, New York'ta güvende kalsaydı? Ya Roger'ı daha fazla zorlasaydım

Rena'ya vize almak için mi?

Günü daha da karmaşık hale getirmek için, Betty Stockwell Merchant'ın Walter adını verdiği yedi kiloluk bir erkek bebek dünyaya getirdiğini bildiren bir telefon aldım.

Baba. İşler yoğun olmasına rağmen, öğle yemeğinde gizlice kaçıp onu hastanede ziyaret ettim. I

Bebeği görmek için yanıp tutuşuyordum ama haberi duyduğumdan beri kıskançlığımı birkaç jöleli çörekle birlikte bastırıyordum. Mekan değişikliğinin

Kafamı boşaltmak için. Paul hakkındaki endişelerimi Betty ile paylaşmak güzel olurdu.

Hastaneye giderken Betty'nin en sevdiği papağan lalelerinden aldım, daha fazla çiçeğe ihtiyacı olduğundan değil. St. Luke'daki odası Whirlaway'in ahırına benziyordu.

en

Kentucky Derbisi, büyük spreylerde çiçekler, güllerden bir at nalı ve karanfiller

üzerinde TEBRİKLER yazan bir kuşak bulunan bir şövale! Bir vazoda, iki düzine gül

Bebek mavisine boyanmışlar utanç içinde başlarını eğdiler.

"Laleler için teşekkür ederim Caroline," dedi Betty. Aşağıya doğru uzanmıştı.

özel hastane yatağındaki yastıklar, pembe saten yatak ceket ve ona uygun

Türban. "Her zaman neyi sevdiğimi biliyorsun."

Bir hemşire bebekle içeri girdi, krep tabanları fayansın üzerinde sessizdi. Onu görmek sıkıntılarımı arka plana itti.

Betty bize doğru el sallayarak, "Devam edin ve onu kucağınıza alın," dedi. Bebek yerleşti, bana karşı sıcaktı, sıkıca kundaklanmıştı. Yumrukları çenesinin altında toplanmıştı,

Yüzü şişmiş bir boksördü. Küçük Walter'ın hayatta kalması için boksör olması gerekirdi.

Ayrı zaman dilimlerindeyken en iyi anlaşılan ebeveynler.

Betty, "Kulağa nankörlük gibi geldiğini biliyorum Caroline, ama bir bebek için hazır değilim," dedi.

Gözyaşı kanallarından birine

mendil tuttu. "Bunu nasıl söylersin

canım?"

"Phil'e bu kadar erken çocuk istemediğimi söyledim ama beni dinlemedi. Ve onun için yaptığım onca şeyden sonra. O adam için golf ayakkabıları giydim."

"Harika bir anne olacaksın."

"Burada servis mükemmel, Caroline," dedi Betty parlayarak. "Plaza'dan iyi; sana söylüyorum. Bebeği her saat getiriyorlardı ve ben onlara onu çocuk odasında tutmalarını söylemek zorunda kaldım. Bebekler konusunda uzmanlar."

"Ne güzel bir bebek," dedim.

Yumruğunu okşadım, yaprakları
yumuşacıktı.

Walter kollarımda gerindi ve göz kapakları bir bebek rüyasında çırpındı.
Hissettim

Tanıdık bir acı ve . Şimdi olmaz.

"Şimdi tek yapmamız gereken sana bir koca ve bir bebek bulmak Caroline. Bu sırayla." "Bütün bunlarla işim bitti," dedim.

"Annenin iç çamaşırlarını ödünç almaya başladın mı? Hayır, değil mi? O zaman daha bitirmedin."

Hemşire geldi ve Walter'ı aldı, sanki Betty çağrı düğmesine basmış gibi

Hizmetçi için yemek masasına. Son saniyeye kadar onu tuttum.

hemşireye götürdü. Gidişlerini izlerken kollarımı soğuk ve boş hissettim.

"Roger bugün bana Paul ve Rena'nın tutuklandığını söyledi," dedim.

"Oh hayır, Caroline. Çok üzgünüm canım. Nereye götürüldüklerini biliyor musun?" Kollarımı göğsümde kavuşturarak pencereye doğru yürüdüm.

"Kimse bilmiyor. Muhtemelen Paris'te bir hapis haneye ya da bir transit kampına. Ne yapacağımı bilmiyorum."

Pencerenin dışında, parkta, bir çocuk uçurtma uçurmaya çalıştı, ama alt kısmı

kalkmayı reddederek ilerledi. Kuyruk çok ağır, diye düşündüm. Sadece kuyruğu çıkar.

"Senin için ne kadar acı verici, sevgilim," dedi Betty.

"Çalışamıyorum."

"Eve gittiğimde bir luau partisi vereceğim. Planlamama yardım et. Ya da sen benim

Vanderbilt'lerin partisi için briç partneri. Ben Pru ile oynuyorum ama o memnuniyetle kenara çekilecektir."

"Partiler hakkında düşünemem, Betty. Paul'ü nereye götürdüklerini öğrenmem gerek."

"Boş ver C. Her şey çok üzücü ama Paul Rodierre ile asla normal bir hayatın olmayacak."

"Neyin normal olduğunu kim söyleyebilir?"

"Neden hep zor yolu seçiyorsun? Sen ve David-" "David *beni* terk etti. "

"Daha fazla etrafta olsaydın seninle evlenirdi. On şehirlik bir tiyatro turnesi

bir ilişkiyi güçlendirmez. Erkekler dünyanın merkezi olmayı severler. Artık daha yerleşik olduğunuza göre, acele edip evlenmeli ve çocuk sahibi olmalısınız.

Bir kadının yumurtaları parçalanır, bilirsiniz."

İçimde yüzen, kırılğan ve mikroskobik yumurtalardan bahsetmek bile beni

İrkildim.

"Bu çok saçma, Betty."

"Bunu yumurtalıklarına söyle. New York'un her yerinde uygun erkekler var ve sen

Fransız hapishanesinde birini kovalamak."

"İşe dönmem gerek. Sempatik olsan ölür müsün? İnsanların hayatlarından bahsediyoruz."

"Bunu duymak istemediğin için üzgünüm ama o bizim sınıfımızdan değil canım." "Bizim sınıfımız mı? Babam hayatta kendi yolunu çizdi."

"Ailesi onu St. *Paul'e* gönderdikten sonra. "

"Kardeşinize saygısızlık etmek istemem ama, bir insanın ailesi tarafından şımartılması

karakter oluşturmak."

"Bunu on altı yaşına kadar hizmetçiler tarafından giydirilen bir kadın söylüyor.

Bu konuda pratik olalım Caroline. Çok geç değil, biliyorsun..."

"Ne için? İtibarımı kurtarmak mı? Sırf bir luau için katlanamadığım biriyle evlenmek mi?

Eş mi? Bebeğin ve kocan olabilir ama ben mutlu olmak istiyorum, Betty."

Betty battaniyesinin saten eteklerini karıştırdı. "İyi, ama bu iş kötü bittiğinde bana ağlama."

Dönüp gittim, nasıl böyle bir arkadaşşa sahip olabildiğimi merak ediyordum.

gerçek mutluluğum için. Betty'ye ihtiyacım yoktu. Annem vardı. Bu işimi görürdü.

Şimdilik.

Paul'den vazgeçmemin dünyevi bir yolu yoktu.

-

O HAFTA SONRA Roger bana konsolosluğun artık Fransa'ya gönderdiğim teselli paketlerini finanse etmeme yardımcı olamayacağını söyledi. Fransa'dan kartpostallar ve mektuplar gelmeye devam ediyordu.

Fransız yetimhaneleri, mümkün olan en nazik şekilde yardım talep ediyorlar. Onları nasıl geri çevirebilirdim? Annemden ev hesabından para istemeye cesaret edemedim.

Babam öldüğünden beri, tasmaı kısıydı. Bir süre bir mucize olmasını umdum ama sonra nereye gitmem gerektiğini anladım.

Snyder ve Goodrich Antikacılık.

Yıllar önce annem az kullanılmış gümüşlerin bir kısmını elden çıkarıp gelirini hayır kurumlarına bağışlayabileceğimizi ima etmişti. Şaşırmadım, çünkü Woolsey Anne'nin hayırseverlik eğilimi ona miras kalmıştı. O

hiçbir zaman değerimizi ons olarak ölçmedik, bu yüzden birkaç istiridyeyi kaçırmayacağımızı biliyordum.

İç Savaş'tan beri dokunulmamış çatallar. Yemek

çatallarından asla ayrılmam tabii ki.

Snyder ve Goodrich Antika Dükkanı, şehir merkezine yeterince uzaktı.

gerçekçi postişler satan küçük bir dükkânın yanında yer alıyordu.

Snyder ve Goodrich'e girdikten sonra herkes farklı davranmış, aile yadigârı eşyalarını rummy bir amcaya ya da gecikmiş bir vergi faturasına destek olmak için satmıştır. Betty'nin kocası vergi kaçakçılığından hapse giren ikinci kuzeni, bir şişe

düğün porselenlerinin Snyder ve Goodrich'e gittiği gün hapları. O iyileşti ama itibarı asla.

Bir kova dolusu parası olanlar dış görünüşe zerre kadar önem vermiyordu. Sonra

bahar temizliği için, canlı bir şoför ya da üniformalı bir hizmetçi gönderirlerdi.

S&G elden çıkarılacak eşyalarla birlikte. Kirli bir Hamadan halısı. Limoges parmağı

Kaseler.

Annem şehir için hiç şoför tutmadı ve kalan birkaç hizmetçimiz de

Bu yüzden bir sabah, The Hay'deki piramitten bir rulo istiridye çatalı aldım.

Pasifik kumaş demetlerini dairedeki gümüş dolabında yuvarladım ve kendim teslim ettim. Bay Snyder'ın Woolsey gümüşlerini görmekten memnun olacağına şüphe yok.

Dükkânın kapısından içeri girdiğimde puro dumanıyla karşılaştım. İçeride, biri izlenimine göre o odada tüm müzedekinden daha fazla cam kutu vardı.

Doğal Tarih. Duvarlar tavandan tabana kadar sandıklarla doluydu ve daha fazlası odanın çevresinde, tezgah yüksekliğinde ve duvardan bir beden uzunluğunda uzanıyordu.

Hepsinde yeni bir camsilin izleri görölüyordu ve

Ev eşyaları kategorilerine göre sıralanmıştı: , püsküllü kılıflar içinde kılıçlar; madeni paralar, tablolar ve birbiriyle uyumlu kadeh takımları. Tabii ki gümüş ve gümüş tabaklar da ayrı kutularda, belli bir mesafede duruyordu.

Altmışlı yaşlarında ince yapılı bir adam, bel hizasındaki kasalardan birinde duruyordu. *New York Times*'ın sayfalarını oraya yaymış, tahta kibritleri, portakal çubukları ve cila bezleriyle gümüş bir havyar takımını parlatıyordu.

bir makalenin etrafında bir halka. Başlığı tersinden okuyabilirim: HİTLER SAVAŞI BAŞLATTI

RUSYA'DA, ORDULAR KUTUPLARDAN KARADENİZ'E YÜRÜYOR; ŞAM DÜŞER; ABD ROMA KONSOLOSLARINI GÖREVDEN ALIR.

Adam kendisini Bay Snyder olarak tanıttı, keçe rulomu açtı ve

Bir istiridye çatalı, bir çiğdemden safran çıkarır gibi nazikçe. Kuyumcu çatalıyla

Bir gözüne büyüteç takarak üzerindeki Woolsey aile armasını inceledi. Bay Snyder

Hiç kuşkusuz, sterlinde olağanüstü olan bu armadan etkileneceksiniz: armayı havada tutan siluet halinde iki filigranlı aslan, üzerinde bir ortaçağ şövalyesinin miğferinden yükselen, elinde incik kemiği olan çıplak bir kol.

Bay Snyder armanın şeridinde yazılı olan sözleri okudu: "*Manus Haec Inimica Tyrannis.*"

"Bu bizim aile kuralımız. Anlamı 'Kaval kemiği olan bu el sadece

Bir tirana ya da tiranlığın kendisine karşı öfke. " Bay Snyder böyle bir tarihi dükkânında bulundurmaya nasıl hevesli olmaz?

"En iyi fiyatınız nedir?" Ben sordum.

"Bu bir etiket satışı değil, Bayan Ferriday-Clignancourt bit pazarı bu şekilde," dedi.

dedi, kararmış bir parmağıyla Paris yönünü işaret ederek. Bay Snyder Alman aksanının izlerini taşıyan mükemmel bir İngilizce konuşuyordu. Adı İngiliz gibi görünse de Alman kökenliydi. Sanırım

Snyder bir zamanlar Schneider olarak yazılıyordu ve işle ilgili nedenlerden dolayı İngilizceleştirildi. Sonra

Birinci Dünya Savaşı'nda, nakledilen Almanlar Amerikan önyargısının hedefi olmuştu,

Gerçi Amerika Birleşik Devletleri'nde bu durum son zamanlarda değişmişti ve pek çok Amerikalı kesinlikle Alman yanlısıydı. Goodrich ismi muhtemelen

Bay Goodrich'in varlığına dair bir kanıt olmadığı için dükkânın kulağa İngiliz gibi gelmesini sağladı.

Bay Snyder istiridye çatalını kör bir adamın bir yüzü hissedebileceği gibi her tarafına hissetti, büktü

uçlarından tuttu, sonra bir nefes çekti.

"Dişler gerilmemiş. Bu iyi bir şey. Hallmark tıkanmış. Bunlar daldırıldı mı?"

"Asla," dedim. "Sadece pamuk yünü ve Goddard's."

Gülümseyerek iyilik yapma dürtüsüyle savaştım. En azından Fransızlarla, gülümsemek

taktiksel bir hata, Amerikan zayıflığının bir işaretiydi.

Bay Snyder tahta bir kibrit çöpünün dört kenarlı ucunu aldı ve kibritin içinde döndürdü.

ayırt edici özelliği. İnce beyaz saçlarının arasından parlayan kafa derisinin pembeliği

bezindeki cila.

"Güzel," dedi Bay Snyder. Bana bir parmak salladı. "Ama gümüşü her zaman kararmış halde bırakın ve ihtiyacınız olduğunda parlatın. Kararma onu korur."

"Gümüşler büyük büyükannem Eliza Woolsey'e aitti," dedim. Birdenbire ağlamak istememe şaşırmışım.

"Buradaki her şey birinin büyük büyükannesine aitti. Ben bir şey almadım

Beş yıl içinde limon, sardalya, kiraz veya istiridye çatalı, on ikinizi boş verin. Onlar için pazar yok."

Lekenin faydalarını ilan eden biri için, kendi sterlinini iyi parlattı.

"Belki Sotheby's'i denerim," dedim.

Bay Snyder kahverengi bezi sarmaya başladı. "Güzel. Bulyon nedir bilmiyorlar.

bir fındık kepçesinden kaşık."

"Woolsey gümüşü *İç Savaş Hazine*leri kitabında yer almaktadır. "

Bir elini arkasındaki çantaya doğru salladı. "Bu Astor punç kâsesi Fransız Devrimi'nden kalma."

Bay Snyder, ana diline geçtiğimde tavrını değiştirdi. İlk kez, babamın Almanca öğrenmem için ısrar etmesine sevinmişim.

"Kitapta büyük büyükanneme ait olan sevgi dolu bir fincandan da bahsediliyor.

Eliza Woolsey," dedim, "ait" kelimesinin Almanca geçmiş zamanını zorlayarak.

Ara ver.

"Almanca'yı nereden biliyorsun?" diye sordu gülümseyerek.

"Okuldan. Chapin."

"Sevgi dolu bardağınız sterling mi?" diye sordu Almanca devam ederek.

"Evet ve altın. Gettysburg'da baktığı genç bir onbaşının ailesi tarafından ona verilmiş. Eliza olmasaydı yaraları yüzünden ölecekti.

ona güzel bir mektupla kupayı gönderdi."

"Gettysburg, korkunç bir savaş. Kupa kazanmış mı?"

"Eliza Woolsey'e en derin şükranlarımla," dedim. "Tanrı Pan'ın üzerinde

Ellerinde altın çiçek sepetleri vardı." "Mektup

hala sizde mi?"

"Evet, onbaşının Chickahominy bataklığından kaçışını anlatıyor." "İyi bir

kaynak," dedi Bay Snyder.

O fincandan ayrılmaktansa kurşuna dizilirdim ama hikaye yumuşadı

Bay Snyder bana çatallar için bir teklifte bulundu.

"Kırk beş dolar en iyi fiyatım," dedi. "Zorluklardan bu yana Sterling kendini toparlayamadı."

Kara Salı'nın üzerinden on yıldan fazla zaman geçmişti. 1941 yılına gelindiğinde ekonomimiz düzelmeye başlamıştı, ancak bazı insanlar hala bu kelimeyi söylemeye cesaret edemiyordu.

"Depresyon."

"Bay Snyder, onları eritip yetmiş beş dolar kazanabilirsiniz." "Altmış."

"Peki," dedim.

"Sizinle çalışmak bir zevk," dedi Bay Snyder. "Yahudiler buraya bana iyilik yapıyormuş gibi geliyorlar."

Kendimi tezgahıdan geriye ittim.

"Bay Snyder, size herhangi bir şekilde hoşgörü göstereceğim izlenimini verdiğem özür dilerim.

hakaret. Almanya'da işleri nasıl yürütüyorlar bilmiyorum ama anti-Semitler."

Çatallarımın içinde olduğu kahverengi bezi

yuvarladım. "Lütfen, Bayan Ferriday. Yanlış

konaftum. Beni affedin."

"Bu ülke eşitlik ve adalet ilkeleri üzerine kurulmuştur ve siz de

bunu hatırlamakta fayda var. İnsanların işinize yardımcı olacağını sanmıyorum.

herhangi bir gruba karşı olumsuz duygular beslediğinizi düşünmüyorum."

"Bunu kesinlikle hatırlayacağım," dedi ve çatalları ellerimden nazikçe çekti. "Lütfen en derin özürlerimi kabul edin."

"Özrünüz kabul edildi. Kin tutmam Bay Snyder, ama iş yaptığım insanlara yüksek standartlar uygulardım."

"Bunu takdir Bayan Ferriday ve sizi kırdığım için özür dilerim."

O gün Snyder ve Goodrich'ten yenilenmiş bir iyimserlik ve yeterli nakitle ayrıldım.

cebime hem teselli paketlerimi hem de bağışlanan bir kasa Ovaltine'i koydum. İhtiyacı olanlara yardım etmek için bazen şeytanla anlaşma yapmak gerektiği düşüncesiyle kendimi rahatlattım. Bir anti-kahramanla iş yapmıştım. Semit, ama

kuşatılmışların hizmetindeydi.

Bay Snyder sayesinde, elli ebeveysiz Fransız çocuk unutuldu.

C H A P T E R 16

Kasia

1941-1942

Binz, Irma'ya karşı itaatsizliğimden dolayı beni iki haftalığına sığınağa gönderdi.

Grese. Ceza bloğu ününün hakkını veriyordu: Bir hücre hapsinde

Sadece bir tahta tabureyle döşenmiş soğuk, karanlık bir hücre. Hamamböceği orduları. Vaktimi Bayan Mikelsky'nin yasını tutarak ve diğerlerine karşı intikam senaryoları planlayarak geçirdim.

Almanlar, göğsümde büyüyen siyahlık. Yaptıklarının bedelini ödeyeceklerdi.

Bayan Mikelsky. Karanlık hücrede kafamda sahneler canlandırdım. Ben bir lider

toplu kaçış. Binz'i bir tabure bacağıyla öldürmem. Babama isim vererek şifreli mektuplar yazmam. Sabırlı olmalıydım ama o gün gelecekti.

Ertesi bahar, Matka bir Pazar günü bizi ziyaret etti, bu cennetten bir armağandı çünkü seçkin kışlalara taşınmıştı ve onu nadiren görüyorduk. Bize sürpriz yaptı.

Yatmadan önce ranzamızda Luiza, Zuzanna, Janina ve ben bir araya gelip aptalca bir oyun oynadık.

Oyun. Ona Güzellik Yoluna Ne Getirirdim adını verdik. Güzellik Yolu

o zamana kadar başka bir anlamı vardı. Bir infaz durumunda, bu bir yoldu

atış duvarına doğru yürümek zorunda kalırlardı. Eğer bir kız şanslıysa

kamptaki ailesi saçını düzelterip kıyafetlerini düzenleyerek güzel görünmesini sağladı.

o son yürüyüş.

Bu oyunda, her birimiz yanımızda getireceğimiz en komik şeyi bulmak için yarıştık.

ölümüne yürüyüp yürümediğimizi merak ediyordum. Şimdi kulağa garip gelebilir ama

Pink Smoke, Blue Smoke gibi birçok hastalıklı oyunda rahatlık,

Kasabadaki fırınlarda bir kızın dumanının rengini tahmin ederdik.
Yorgun

On iki saat çalıştıktan sonra hepimiz çok acıkmıştık ve tüm bunlara gülmek iyi gelmişti.

Matka ranzama tırmandı ve beni alnımdan öptü. O giydi

Kampta dolaşabilen ayrıcalıklı mahkûmların elektrikli sarı kol bandı. I

Parmağımı kumaş bandın üzerine işlenmiş kabarık, kırmızı yazının üzerinde gezdirdim ve içimde tuhaf bir ürperti hissettim.

Kötü hislerimden kurtuldum. Onu görmek ne kadar güzeldi! Gözüm yüzük parmağına bağladığı küçük mavi ipe takıldı. Hâlâ babamla evli olduğunu hatırlatmak için mi?

"Sadece kısa bir süre kalabilirim," dedi, onca yolu koşmaktan nefes nefese kalmıştı.

Birinci Blok'tan. Kapılar istisnasız her gece saat dokuzda kilitlenirdi.
Hatta

sarı kol bandıyla, Matka gece bloğunun dışında yakalanırsa

sığınakla ya da daha kötüsüyle yüzleşecekti. Artı, yeni kurallar vardı.

dostluklar, özellikle de Polonyalılar arasında: Blok pencerelerinden ziyaret yok. *Appell*'de birbirlerine yardım etmek yok. İzin almadan birbirinizle konuşmak yok.

Matka sırayla her birimize sarıldı ve ben de onun tatlı kokusunu içime çektim.
Kimden

Eteğinin altından temiz beyaz ketene sarılı bir bohça çıkardı ve açtı

içinden bir somun beyaz ekmek çıktı. Üstü kızarmış altın rengindeydi ve tuz parçacıklarıyla doluydu. O ekmeğin mayalı kokusu! Her birimiz sırayla dokunduk.

"Bir somun daha mı?" diye sordu Zuzanna. "Nereden buluyorsun?" Matka gülümsedi. "Hepsini birden yeme, yoksa hasta olursun." Zuzanna somunu yastığımızın altına koydu. Ne güzel bir hediye!

Luiza Matka'ya daha da yaklaştı. "Sanırım en büyük yeteneğimi buldum."

"Eee?" dedi Matka. "Beni merakta bırakma."

Luiza cebinden bebek mavisı bir iplik yumağı çıkardı.

Elinden aldım. "Bunu nasıl aldın?"

Onu geri aldı. "*Platz*'da bulduğum bir sigarayı bununla takas ettim. Amirim hiç bu kadar hızlı örgü ören birini görmediğini söylüyor. Daha bugün iki çift çorap bitirdim. Artık tavşan kürkünü sınıflandırmakla görevlendirilmedim. Ben sadece

Strickerei'de. "

Strickerei, kamp örgü dükkânıydı; en hızlı ve en iyi örgü örenler için ayrılmış tuhaf bir yerdi. İçeriye bir göz attığımızda, sıra sıra oturmuş, delicesine hızlı örgü ören kadınlar görüyorduk,

makaradan çok hızlı geçen bir film gibi.

Koluna dokundum. "O çorapların Alman askerlerinin ayaklarını ısıtmak için cepheye gittiğini biliyorsun."

Luiza geri çekildi. "Umurumda değil. Buradan çıktığımızda, her renk iplikle bir örgü dükkânı açacağım ve bütün gün örgü öreceğim."

"Ne harika," dedi Matka, Luiza'yı yanına çekerek. "Bu herhangi bir

şimdi. Elbette babam ve diğerleri..."

Bakışları bana kaydı. *Diğerleri mi?* Lennart

mi? "...serbest bırakılmamız için çalışıyorlar."

"What I'd Bring'i çalmak üzereydik," dedi Janina. Hâlâ o gece

Janina alev kırmızısı saçları olmadan. İlk günümüzde onu kazıtmışlardı.

Kampta, saçları yavru bir serçenin tüyleri gibi ince ve kahverengi uzamıştı.

Diğer pek çok kişinin saçlarını tutmasına izin verilmişti, ancak Binz

Janina'nın kafası traş edildi, çünkü bu konuda çok yaygara kopardı.

"Matka bunu oynamak istemiyor," dedi Zuzanna, yüzü ciddiydi.

"Aptalca bir oyun ama bizimle oynar mısın?" Janina sordu.

"Elbette," dedi Matka. "Eğer acele edersek." Bizi mutlu etmek için her şeyi yapardı.

Janina hepimizi daha yakına çekti. "Güzellik Yolu'na ne getireceğinizi söylemelisiniz."

Matka başını bir yana eğdi. "Yani-"

"Eğer bu son yürüyüşünüzse. Örneğin, en yüksek topuklu ayakkabıların en güzel çiftini getirirdim. Siyah baldırlı, hayır, sütyenli, uzun boylu. Oh, ve Rita Hayworth gibi saçlar-"

"Bu iki şey," dedi Luiza. "Ve bir

çift falsies."

"Janina-" diye başladı Zuzanna.

"Ne? Hayatımda bir kez olsun bir sandığım olsun istiyorum. Eğer öleceksem Bunu yaparken iyi görünüyorsun."

Zuzanna eğildi. "En iyi Polonya çikolatalarından bir kutu getirirdim, her türden -

vanilya kremaları, karameller, fındık-"

"*Kes şunu*," dedi Janina. Birinin yemekten bahsetmesinden nefret ederdi ve kızlar en sevdikleri yemekleri ve tarifleri tekrar tekrar anlattıklarında kulaklarını kapatırdı.

Luiza daha dik oturdu. "Örgülerimi getirirdim. Binz ne kadar güzel olduğunu görünce

beni bağışlardı."

Matka sırtıarak her şeyi anladı. Onun gülümsediğini görmek güzeldi.

Sıra bana gelmişti. *Stubova*'nın tuvaletten birine seslendiğini duydum. O da

Bu yüzden sesimi alçak tuttum.

"Yanıma dev bir kaz tüyü yorganla bir yatak alır ve yolda uyurdum.

Binz'in korumaları beni taşırdı, Binz'in kendisi de beni dev bir pembe yelpaze ile yelpazelerdi.

devekuşu tüyü."

Janina kıs kıs güldü.

"Sen ne getirecektin?" Zuzanna hala gülerek Matka'ya fısıldadı.

Matka uzun bir süre ellerine bakarak düşündü.

belki de oynamayacağını düşündü. Sonunda konuştuğunda

Yüzünde tuhaf bir ifade vardı.

"Bir buket çiçek getirirdim; güller ve leylaklar." "Ah,

leylaklara bayılırım," dedi Luiza.

"Başım dik yürürdüm ve yolda bu buketi muhafızlara verirdim ve

Yaptıkları şey için kendilerini suçlamamalarını söyleyin."

Matka oyunun neşeli amacını anlamadı mı?

"Duvara vardığımızda göz bağını reddeder ve 'Çok yaşa Polonya!' diye bağırdım.

önce..."

Matka ellerine baktı.

"Hepinizi özleyeceğim," dedi en ufak bir gülümsemeyle.

Bu ciddi cevap Zuzanna'nın bir anda mutlu yüz ifadesini kaybetmesine neden oldu. Geri kalanı

Biz de kahkahalarımızı kaybettik ve herkes sessizleşti. Böyle bir şeyin olabileceği düşüncesi üzerinde durulamayacak kadar korkunçtu.

Hepimiz gözyaşlarına boğulmak üzereydik ki Matka konuşmayı değiştirdi.

Konu.

"Revier şimdi çok daha iyi çalışıyor-"

"Kadın doktor nasıl?" Dedim. Çok fazla soru ve çok az zaman.

"Daha düzenli olmasına sevindim ama artık hastaların oyalanmasına izin veremem."

O

eğildi ve sesini alçalttı. "Çalışamayacak durumda olan mahkumlar ortadan kaldırılıyor, bu yüzden

Oradan uzak durun. Kadın doktora güvenilmez. En iyisi hepiniz mesafenizi koru."

"*Almanlar*," dedi Zuzanna. "Alman olan yanımız adına utanıyorum, Matka. "

"Öyle deme. Kasabanın iyi eczacısı Paula Schultz ile tanışmalısın.

SS ilaçlarını teslim etmeye geldiğinde, bana malzeme veriyor - saç boyası, böylece

yaşlı kadınlar daha genç görünebilir ve seçimlerden kaçabilir. Kalp uyarıcıları böylece zayıf

Appell'de durabilir. Bana Amerikalıların-"

Bir *Stubova* dişlerini fırçalarken ranzamızın yanından geçti ve teneke bir bardağa tükürdü. "Işıklar sönsün!" diye bağırdı.

Matka'ya sıkıca sarıldım, , bir çocuk gibi ağladım, ta ki o yakalanmaktan korkup kaçmak zorunda kadar. Böyle davranmaktan çok utanıyordum ama

Güzel Yol'a doğru koşarken pencereden onu izledi ve döndü.

Karanlıktan bize bir öpücük atması açlıktan ya da dayaktan daha kötüydü.

Ne korkunç bir ıstırap.

-

O HAFTA SONRA ROZA sabah olmadan ranzanın bulunduğu *odaya* geldi.
ve bir

Revier'e rapor verecek on mahkûmun listesi. Luiza, Zuzanna ve ben listedeydik.

Diğerleri işe gittikten sonra Roza bizi Güzellik Yolu'ndan *Revier*'e doğru götürdü.

"Gelin kızlar," dedi nazik bir şekilde.

Oyalandığımız için bizi tokatlayan eski Roza neredeydi? Kötü hislerimden biri de göğsümde yükseliyordu. O sabah gün doğumu gökyüzünü pembeye çevirdi ve Gri *Revier* bloğuna yaklaşırken mavi.

Zuzanna'ya döndüm. "Neler oluyor?"

"Bilmiyorum," dedi sabah güneşinde gözlerini kısarak.

"Matka'mız var," dedim.

Zuzanna mesafeli bir tavırla, "Elbette," dedi.

Revier o gün tuhaf bir şekilde sessizdi. Matka ön odadaki kalın ahşap masasında yerinde değildi. Bakışlarım genellikle oturduğu sarı tabureye sabitlendi.

her gün hastaları kontrol etmek için, şimdi boş.

"Annen nerede?" Luiza geçerken fısıldadı.

Zuzanna etrafına bakındı. "Buralarda bir yerde."

Roza bizi kahverengi üniformalı iki sağlam SS hemşiresine teslim etti.

berrak, beyaz pastalar, toka ile tutturulmuş saçları. Bizi bir koridora götürdüler.

Üç ranza ve altı tek kişilik yatakla dolu beyaz badanalı bir oda olan koğuşa. Paspas büyüklüğündeki bir pencere duvarın tepesinde, neredeyse alçak tavana değecek şekilde duruyordu. Birden duvarlar içine kapandı. Neden içeride hiç hava yoktu?

Oda mı?

Alfreda Prus adında kız rehberlerinden tanıdığım bir kız, hastane önlüğü giymiş, ellerini kucağında kavuşturmuş bir şekilde yataklardan birinde oturuyordu.

Üst dudağımdaki ıslaklık lekesini sildim. Bize neler oluyordu? Hemşirelerden

biri giysilerimizi çıkarmamızı, düzgünce katlamamızı ve

arkası açık hastane önlükleri. Göğsümü havayla şişirdim.

patladı, sonra yavaşça bıraktı. Luiza'nın hatırı için sakın olmalıydım.

Hemşireler gittikten sonra Zuzanna odada volta atmaya başladı. Bir yatağın ucundaki kancadan bir pano çıkardı ve üzerindeki boş çizelgeyi inceledi.

"Sence burada neler oluyor?" Luiza sordu. "Emin

değilim," dedi Zuzanna.

"Sadece kal," dedim.

"İki gündür buradayım ve yanımda sadece çılgın bir Çingene kadın var.

şirket," dedi Alfreda. "Onu bu sabah götürdüler. Sence neyin peşindeler? Yan odada başka kızlar da var. Birinin ağladığını duydum."

Zuzanna iki oda arasındaki kapıya doğru yürüdü ve parmaklarını metal kapı koluna doladı.

"Kilitli," dedi.

Kısa süre sonra hemşireler, aralarında uzun boylu, sessiz bir kızın da bulunduğu başka Polonyalı kızları odaya soktular.

Regina adında yuvarlak okuma gözlükleri takan ve gizli bir okulda öğretmenlik yapan biri

Bizim bloktaki İngilizce sınıfı. Janina Grabowski de geldi. Önlüklerimizi giydik,

Janina ve Regina gülüşüler çünkü açık sırtlar arka taraflarımızı açıkta bırakıyordu.

esintiler.

"Belki de bizi bir alt kampa gönderiyorlar ve bize özel sınavlar yapmak zorundalar?"

Alfreda söyledi.

Regina, "Belki de bizi geneleve gönderiyorlar," dedi.

Başka bir kampta genelev kurulduğunu hepimiz biliyorduk. Binz, *Appell*'de birden fazla işe alım duyurusu yapmıştı. Birkaç aylık hizmet karşılığında gönüllülere en iyi kıyafetlerin verileceğini vaat etmişti.

ve ayakkabılar ve kamptan ayrılma garantisi. "Dur,

Regina," dedim.

Luiza elimi tuttu ve avuçlarımız buluştu, ikisi de nemliydi. "Ölmeyi tercih ederim," dedi.

"İngilizce konuşma kitabımı getirdim," dedi Regina, onu yastıklardan birinin altına koyarak. Onu seksen yaprak tuvalet kâğıdından yapmıştı ve üzerine küçücük yazılar yazmıştı.

"Bir kitap bize çok iyi gelecek," dedi Janina. "Biz onların laboratuvar tavşanlarıyız.

Sizin için bir resim çizilmesini ister misiniz?"

Alfreda, "Umarım iğneler bize batmaz," dedi.

Luiza kendini bana yaklaştırdı. "İğne alamam."

Kendimizi sakinleştirmek için Luiza ve ben bir yatağa oturduk ve bir ev çalığışunun

pencerenin dışına yuva yapıyor, uçup gidiyor, sonra daha fazla inşaat malzemesiyle geri geliyordu. Sonra İngilizce kitabından birbirimize sorular sorduk. *Merhaba. Benim adım*

Kasia. Taksiyi nerede bulabilirim?

Çok geçmeden bir hemşire elinde bir termometre, metal bir kase ve bir jiletle odaya girdi.

"Bizi neden tıraş etsinler ki?" Luiza fısıldadı.

"Emin değilim," dedim. Bizi mi ameliyat ediyorlardı? Bir hata olmuş olmalıydı. Matka bunun olmasına nasıl izin verebilirdi?

Güzel hemşire Gerda, biri elinde iğneler ve şişelerle dolu bir tepsi tutan iki hemşireyle birlikte telaşla içeri girdi. Gerda doğruca Luiza'ya yürüdü.

"Hayır, lütfen," dedi Luiza kollarını boynuma dolayarak. Onu belinden sıkıca tuttum.

"Lütfen ona zarar verme," dedim. "Onun yerine beni al."

Zuzanna gelip yatakta Luiza'nın yanına oturdu. "Biraz merhamet edin. Luiza sadece

"On beş yaşımda ve iğneden korkuyor."

Gerda'nın yardımcıları Luiza'nın kollarını boynumdan çekti.

"O kadar da kötü olmayacak," dedi Gerda gülümseyerek Luiza'ya. "Yakında çiçekler görecek ve çanlar duyacaksın."

Luiza'yı tekerlekli bir karyolaya yatırdılar ve kolunu uzattılar. Kolumu kapattım.

İğneyi batırırken ağlıyordu. Luiza hemen uykuya daldı ve Gerda ile diğer hemşireler onu tekerlekli sandalyeyle dışarı çıkardılar.

Zuzanna odanın en ucundaki karyolama geldi.

"Korkarım onlar..."

"Bizi ameliyat etmek mi?" Bu sözleri söylerken bile bir korku hissettim.

"Sırada beni alacaklar," dedi. "Önce zor olanları almak istiyorlar." Başka bir sedyenin sallanan tekerleklerinin sesi koridorda yankılandı.

"Matka'ya haber vermeliyiz," dedim.

Gerda sedyeyi odanın içine doğru yönlendirdi ve Zuzanna'ya işaret etti. "*Auf die Bahre*," dedi gülümseyerek. Sedyenin üzerine.

"Burada neler oluyor?" Zuzanna daha dik oturdu. "Bilmeye hakkımız var."

Gerda Zuzanna'nın yanına geldi ve onu kolundan tutup çekti.

"Gel bakalım. Telaşlanmasan iyi olur. Cesur olmalısın."

Gerda onu sedyeye doğru çekerken ben Zuzanna'nın diğerkolunu
tuttum. "Bunu bize yapamazsınız," dedim.

Zuzanna Gerda'nın koluna bir yumruk attı ve Gerda'nın bir çift tıknaz, yeşil
üçgenli kapo çağırmasına neden oldu. Koşarak geldiler, Zuzanna'yı sedyeye
ittiler ve

beyaz pamuk şeritleriyle aşağı indirdi.

"Mücadele etmemen en iyisi," dedi Gerda. "Yakında bu iş bitecek ve sen
Polonya'ya dönmek üzere serbest

bırakılacak." Bu doğru olabilir mi?

Bir kapoya yaklaştım. "Onu nereye götürüyorsun?" Janina ve Regina alt
ranzalardan birinde birbirlerine sarılarak olanları izlediler.

Gerda Zuzanna'nın koluna bir iğne sokmayı başarırken kapo beni geri itti.

"Biz mahkumuz, değil," dedim.

Zuzanna sessizleşti ve Gerda sedyeyi odadan dışarı itti. "Seni
seviyorum Kasia," dedi onu tekerlekli sandalyeyle dışarı
ıkarırlarken.

Birkaç dakika içinde Gerda benim için geldi. Kapoları beni sedyeye iterken
mücadele ettim, ancak bir kez sabitlendiğimde, buzla kaplanmış gibi her
tarafım titredi. Kolumu uzattı.

Doğruldu ve kolumun kıvrımında iğnenin acısını hissettim. "Siz kızlar,
erkeklerden daha betersiniz," dedi küçük bir kahkaha atarak. Erkekler
mi? Ne erkeğı? Neredeydiler?

Zaman eriyip gitti. Morfin miydi? Biri beni bir odaya götürdü.

Tavandan yuvarlak bir ışık sarkıyordu ve yüzüme bir havlu örtmüşlerdi. Damardan bir iğne yapıldığını hissettim ve bir kadın bana geriye doğru saymamı söyledi. Lehçe saydım,

Almanca saydı, ben de gittim.

O gece bir ara uyandım. Halüsinasyon mu görüyordum? Koğuştaydım,

Yatağımdaydım, pencereden sadece loş bir ışık geliyordu. Bir dilim ışık

Kapı açılıp kapandıkça odaya bakıyordum. Annemin kokusunu aldım ve düşündüm ki

Birkaç saniye yatağımın yanında durdu ve sonra beni yatırdığını hissettim.

ve her zaman yaptığı gibi çarşafı altından ekstra sıkı çekiyordu.
Matka! I

dudaklarının alnımla buluştuğunu ve orada

oyalandığını hissettim. Uzanmaya çalıştım ama

yapamadım. *Lütfen kal.*

Kısa süre sonra başka bir ışık dilimi oldu ve o gitmişti.

-

ERTESİ SABAH sanki okyanus tabanının derinliklerinden yükseliyormuş gibi uyandım.

"Matka?" Benim yatağımın yanındaki yatağından seslenen Luiza'ydı. "Çok susadım, Matka. "

"Buradayım Lou," dedim.

Dirseklerimin üzerinde doğruldum ve bütün yatakların dolu olduğunu gördüm.
Bütün kızlar hariç

Zuzanna'nın bir bacağında alçı ya da kâğıt bandaj vardı. Bazıları inliyor ve annelerini, kocalarını ya da çocuklarını çağırıyordu. Hepimiz çok susamıştık.

Beni pencereye en yakın yatağa koydular, Zuzanna da benden bir alt sıradaydı, koridor kapısına daha yakın.

"Zuzanna?" Ona seslendim ama cevap vermedi. Üzerine ve yatak örtülerine kusmuştu.

"Matka!" Elimden geldiğince yüksek sesle seslendim. Bir gece önce beni gerçekten ziyaret etmiş miydi?

Bu bir rüya mıydı?

Benim mide bulantım ve ağrım korkunçtu. İlk uyandığımda, hala uyanık olduğumdan emin değildim.

bir bacağım vardı, ama sonra ayak parmaklarımın üstünden ağır bir alçıya sarılı olduğunu gördüm

uyluğumun üst kısmına kadar. İçinde pamukla kaplanmış gibi tüylü bir malzeme hissedebiliyordum. Bazılarımızın yara bantlarının ve bandajlarının üzerinde semboller vardı.

ayak bileğine yakın: *AI*, *CII* ve benzeri yazılar. Bazıları sol bacağından, bazıları sağ bacağından, bazıları da her ikisinden ameliyat olmuştu. Benim alçımın üzerinde siyah kalemle yazılmış bir Roma rakamı buldum. Bu ne anlama geliyordu?

Su için nasıl dua ettik! Hiçbiri verilmedi, Dr. Oberheuser'in bize verdiği hariç.

İçinde sirke bir bardak. İçilmez.

Bilincim gidip geliyordu. Hepimiz halsizdik ama Alfreda ve Luiza

özellikle kötü durumdaydı. Alçılarının üzerinde büyük bir *T* harfi vardı. Alfreda ilk başta sadece acı içinde bağırdı ama kısa süre sonra boynu sertleşti ve başı arkaya doğru eğildi. Sabah ilerledikçe kolları ve bacakları sertleşti.

"Lütfen bana yardım edin," dedi Alfreda. "Su. Lütfen."

Janina o ilk gün bir şekilde kalktı ve yataktan yatağa zıplayarak elinden gelenin en iyisini yaptı.

Hepimizi rahatlatmak için elinden geleni yaptı, battaniyelerimizi düzeltti ve tek lazımlığımızı teslim etti.

"Su geliyor," dedi Janina, kendisi de korkunç kuru balgamlardan muzdaripti.

"Matka, ben Kasia!" *Revirdeki* masasından beni duyacağını umarak seslendim. Ama yataklarımıza gelen Dr. Oberheuser ve Hemşire Gerda dışında kimseyi görmedik.

Gecenin bir yarısı Luiza beni uyandırdı. Ne kadar zamandır

Orada mı? İki gün mü? İki hafta mı? Söylemesi zor, çünkü bir saat diğerine karıştı.

"Kasia. Uyanık mısın?" Luiza sordu.

Kulenin projektörlerinden yayılan ışıklar düzenli aralıklarla odanın içinden geçiyor, Luiza'nın acıyla gerilmiş solgun yüzünü aydınlatıyordu. Korkunç bir ürpertiyle her yanı titriyordu.

"Buradayım Lou," dedim.

Kolunu karyolalarımızın arasındaki boşluğa uzattı ve ben de onu soğuk bir şekilde tuttum.

el.

"Lütfen anneme cesur olduğumu söyle."

"Ona kendin söyleyeceksin."

"Hayır, Kasia. Çok korkuyorum. Bu yüzden
çıldırabilirim." "Bana bir hikaye anlat. Zihnini
meşgul et."

"Ne hakkında?"

"Herhangi bir şey. Pietrik'in yarasıyla ilgili olan."

"mu? Sana yüz kere söyledim."

Işık kavisinin yüzümü ziyaret etmesini bekledim ve ona en sert bakışımı attım.
"Söyle

tekrar bana."

"Yapamam, Kasia."

"Pes etme, Lou. Bana hikayeyi anlat."

Derin bir nefes aldı. "Pietrik bebekken, büyükannem, Tanrı rahmet eylesin
ona beşiğinde içmesi için cam bir biberon su verdi." "İyi bir bebek miydi,
Lou?"

"Biliyorsun öyleydi. Ama bir şekilde şişeyi beşiğin parmaklıklarında kırdı ve
burnunun köprüsünü kesmiş. Bizim Matka onun çığlıklarını duyunca koşarak
geldi."

"Kanı unutma."

"O kadar çok kan vardı ki yüzü kan içindeydi. Büyükannem bayıldı ve öldü."

kreş katında. Baygındı..." Luiza daldı gitti.

"Peki sonra?" Ben sordum.

"Doktorlar dikiş attı. Cam onun güzel mavi gözlerine zarar vermedi, ama

Şimdi de burun köprüsünde o korkunç yara izi var." "Bence

hiç de korkunç değil," dedim.

Işık Luiza'nın gülümsemesini yakaladı ama bu onu daha da hasta göstermekten başka bir işe yaramadı. "O

iki kafası olsa, yine de onun için deli olurdun. Haksız mıyım?"

"Sanırım. Ama o Nadia'yı seviyor. Kız da onu. Bir kız aşık değilse bir erkeğin on dans biletinin hepsini almaz."

"Yanılıyor olabilirsin, biliyorsun. Nadia bana senin için bir şey bıraktığını söyledi. Senin gizli yerine."

Luiza gizli yerimizi biliyor muydu? Hiçbir şey kutsal değildi. "Artık biraz uyumalısın."

"Vereceğim, ama önce bana şunu söylersen: Sözünden dönmek günah

mıdır?" "Verilen söze göre değişir" dedim.

Luiza yüzünü bana doğru çevirdi. Bu küçük hareket bile ona büyük acı veriyor gibiydi.

"Ama kalbimden geçeni söyledim. Tanrı

onaylamayacak mı?" "Bizi buraya getirdiği için

Tanrı'nın bize bir borcu var."

"Bu *küfürdür*. "

"Söyleyebilirsin, Lou. Kimin sözü?"

"Pietrik'in."

Her şey hızlandı. *Benim hakkımda mı?*

"Ona söylediğimi asla söylemeyeceğine yemin et. Muhtemelen onu bir daha hiç görmeyeceğim ama kız kardeşini geveze biri olarak hatırlamasına dayanamam."

"Bu şekilde düşünemezsin Luiza. Onu göreceksin. Sır tutabileceğimi biliyorsun."

"Kumarhanede dans ettiğinizde bir şeyler bildiğini söyledi."

"Ne?"

"Önemli bir şey."

"Luiza. Bu işi uzatmayacağım-" "Bana seni

sevdiğini söyledi. İşte burada." "Hayır."

"Evet. Size kendisinin söyleyeceğini söyledi."

"Korkarım bundan sonra daha fazla dans edemeyeceğim," dedim.

"Umurunda değilmiş gibi davranma. Sen de onu seviyorsun. Bunu söyleyebilirim."

"Bilmen gerekiyorsa, evet. Ama Nadia için deli oluyor."

"Hayır, o *seni* seviyor. Bana asla yalan söylemez. Kardeşim Kasia'ya sahip olduğun için şanslısın. Birlikte yaşlanacak ve bebekleriniz olacak." Bir an sessiz kaldı.

"Onu özleyeceğim. Ve aileme. Onlara cesur olduğumu söyle."

Son mu?"

Uyuyana kadar Luiza'nın elini tuttum. Sonra sevilmenin ne kadar güzel bir duygu olduğunu, Pietrik'in bekleliğini ve Luiza'yı onun için eve getirmezsem kendimi asla affetmeyeceğimi düşünerek kendimden geçtim.

-

ÇOK GEÇMEDEN HEPİMİZİN ateşi yükselmeye başladı ve daha fazla kız hastalandı.

İçimdeki acı

Bacağım korkunçtu, sanki bir arı yuvası baldırıma saldırıyormuş gibiydi.

Ertesi akşama kadar Dr. Oberheuser'i göremedik ve o zamana kadar Alfreda

ve Luiza hareket edemiyorlardı, tüm vücutları kaskatı kesilmiş, sırtları kamburlaşmıştı. Ben denedim

Luiza'nın elini tutmak istedi ama parmakları pençe gibi sıkılmıştı. Artık yapamıyordu

Ama gözlerinden anladım, çok korkmuştu.

Zuzanna'nın uyanıklık nöbetleri oluyordu ama çoğu zaman onu uyandıramıyordum.

onu. Uyanık olduğu kısa sürelerde kıvrılıp yatıyor ve karnını tutarak inliyordu. Ona ne yapmışlardı?

Dr. Oberheuser, Hemşire Gerda ile birlikte odaya girdi.

Dr. Oberheuser içeri girdiğinde tek söylediği "*Es stinkt hier,*" oldu.

Odanın kokmasına engel olabilir miyiz? Çürüyen et bunu yapar.

"Lütfen, Doktor Hanım, biraz su alabilir miyiz?" Sordum ama duymazdan geldi.

Yataktan yatağa geçip çizelgelerine yazıyordu. "*Gleiche, Gleiche, Gleiche,*"

Yataktan yatağa geçerken söylediği tek Şey, ameliyatlı bacaklarımızı sağlıklı bacaklarla karŐılaŐtırmaktı.

olanları. "Aynı, aynı, ."

"Zuzanna!" Seslendim. Nasıl olur da cevap vermez? Yan yatmış, dizlerini göğsüne çekmiş uyuyordu.

Dr. Oberheuser Luiza'nın yanına gitti, nabzını kontrol etti ve ardından

Hemşire.

Doktor Luiza'yı göstererek, "ıkarabilirsiniz," dedi.

Kanım dondu. "Hayır, lütfen, Bayan Doktor. Luiza daha on beş yaşında."

Hemşire Gerda koridordan bir sedyeyi Luiza'nın yatağına çekti.

"Sadece daha fazla ilaca ihtiyaçı var," dedim. "Lütfen."

Dr. Oberheuser bir parmağını dudaklarına götürerek hareketsiz kalmamı

işaret etti. "Lütfen onu bana bırakın."

İki hemşire birlikte Luiza'yı sedyeye kaldırdılar.

Doktora elimi uzattım. "Sessiz olacağız. Söz veriyorum."

Dr. Oberheuser yatağıma geldi ve elini koluma koydu. "Diğer kızları uyandırmamalısın."

"Annem nerede?" Dedim. "Halina Kuzmerick."

Dr. Oberheuser yanımda dondu kaldı ve elini yavaŐa çekti, yüzü

birdenbire ifadesizleŐti.

"Onunla konuşmam gerek," dedim.

Doktor geri adım attı. "Arkadaşınız iyi olacak. Merak etmeyin. Onu sadece taşıyoruz."

Doktorun ceketinin yakasına uzandım ama alçım beni ağırlaştırdı. Hemşire Gerda uyluğuma bir iğne batırdı.

"Anneme ona ihtiyacım olduğunu söyle,"

dedim.

Oda bulanıklaştı. Luiza'yı nereye götürmüşlerdi? Uyanık kalmaya çalıştım. Öyleydi

diğer odada ağladığını duydun mu?

-

Bundan sonra delireceğimi düşünmüştüm. Alçıda olan bizler günlerce aynı yerde yatıp *Revier*'de bir yerlerde tekrar tekrar çalınan klasik müziği dinledik. Annem neredeydi? Luiza'ya yardım etmiş miydi? Zamanın nasıl geçtiğini anlamamıştık ama birkaç ay gibi görünen bir sürenin ardından Zuzanna oturabilecek kadar iyileşmişti. Dr. Oberheuser'e, ameliyatı kaldırması ya da değiştirmesi için yalvardı.

Ama doktor bizi görmezden geldi ve işine devam etti.

ruh hali, çizelgelerini etrafa vuruyor ve bizi kabaca idare ediyor.

Yatak yaraları korkunçtu, ancak bu yaralar, derin acının yanında hiçbir şeydi.

kesikler.

Bir gün Anise Postel-Vinay, Zuzanna'nın Fransız arkadaşı ve aynı zamanda ganimet yığınları, SS mutfağından organize ettiği bir hediyeyi bizim yüksek

Pencere. Hepsi yatağında etrafıma yağdı. İki havuç ve bir elma. A

bir kare peynir ve bir küp şeker. Cennet gibi bir yağmur.

"Bu Tavşanlar için," dedi duyabileceğimiz kadar yüksek sesle. O giderdi

Yakalanırsa sığınağa gideceği kesin.

Regina'nın bana verdiği kâğıda Matka için yazdığım notu çorba kaşığıma sararak pencereden dışarı fırlattım.

"Bunu anneme ulaştırabilir misin?"

"Denerim," diye cevap verdi Anise.

Kaşık uçarak odaya geri döndü, mektubundan kurtuldu ve güvenli bir şekilde yatağımın üzerine indi.

Anise, "Operasyonlardan bu yana mahkum hemşirelerin çoğunu *Revier*'den men ettiler," dedi.

Ne haber ama! Demek Matka bu yüzden gelememişti.

"Teşekkür ederim Anise," dedim. Matka'ya seni özlediğimizi söyleyebilmek ne kadar güzel.

Bir notla bile olsa.

Ondan sonra Tavşanlar adı kaldı ve kamptaki herkes bizi böyle çağırdı.

Lehçe *Króliki*. Tıbbi kobaylar. Fransızca *Lapins*. Dr. Oberheuser bile bize *Versuchskaninchen* derdi. Deneysel tavşanlar.

-

ONDAN SONRA HAFTALAR BOYUNCA, alçılı olan hepimiz lazımlıkları kullanmakta çok zorlandık ve yaramın kaşınması beni çıldırttı. Ne zaman ki

ondan uyandım

Gece orada ateşler içinde yattım, Luiza için endişelenmekten bir türlü uyuyamadım.

Ne

Pietrik'e söyler miydim? Ailesine? Lou'larını kaybettikten sonra asla iyileşemezlerdi.

Bir gün yatağımın metal çerçevesinden uzun bir bükülmüş tel parçası çektim ve

kesiği kaşımak için alçımın içine itti. Bunun yardımını oldu.

Ekmek pudingi için bir ilahi besteledik. Regina bize İngilizcesinden okudu.

kitabını okudu ve bize tutuklandığında yeni yürümeye başlamış olan küçük oğlu Freddie ile ilgili hikayeler anlattı. Luiza ve benim gördüğümüz kuşu izleyerek saatler geçirdim.

Revier'e geldiğimiz gün yuvasını yapıyordu. Küçük çalikuşunun yeni yuvasını sarı, kabarık insan saç parçalarıyla tüylendirdiğini fark edene kadar büyüleyiciydi,

kumral ve kestane rengi, sazlarıyla örülmüş.

Bir sabah hemşireler ellerinde yara bantlarıyla kızları almaya geldiler.

Hemşire Gerda sanki Noel sabahındaymışız gibi, "Alçılarınızı çıkarma zamanı geldi," dedi.

Önce beni aldılar ve sonunda serbest bırakılacağımız için çok sevinçliydim. Bir hemşire

sedyeye yatırdı, yüzüme bir havlu örttü ve beni ameliyathaneye götürdü.

oda. İçeride Dr. dahil kadın ve erkek birkaç kişinin sesini duyabiliyordum.

Oberheuser ve Hemşire Gerda.

Sedyeye uzandım, altımdaki çarşafı kavradım, üzerimde bir havlu olduğu için mutluydum.

Yüzünü. Bacağımı görmek istiyor muydum? Yürüyebilmek ve dans edebilmek için dua ettim.

Tekrar. Pietrik beni çirkin bulur muydu? Belki bacağım o kadar da kötü olmazdı.

alçı çıkarıldı.

Bir erkek sesi, sanki bir şişe süslü içki açıyormuş gibi, "Bu şerefe nail olacağım," dedi.

Şampanya. O Dr. Gebhardt mıydı?

Bir çeşit makas bacağımı keserken soğuk metalin bacağımın yanından geçtiğini hissettim.

alçıyı. Alçının iki parçası birbirinden ayrılırken hava tenime hücum etti ve biri üst kısmı kaldırdı. Koku havlunun altından bana ulaştı. Doğrulдум.

Doktorların ve hemşirelerin geri çekildiğini görmek için havlu düşüyor. Hemşire

Gerda'nın nefesi kesildi. "Tanrı aşkına," dedi Dr. Gebhardt.

Bacağımı görebilmek için dirseklerimden destek almaya çalıştım ama Gerda beni aşağıda tutmak için havluyu yüzüme doğru çekti. Onu itmeyi başardım, doğruldum ve bacağımın nasıl bir dehşete dönüştüğünü gördüm.

Herta

1942

Biz Almanlar 1942 baharında iyimserdik.

Doğru, Hitler'in iki cepheli savaşının bizim çöküşümüz olacağına dair söylentiler vardı, ancak

Ravensbrück'te her sabah *Der Stürmer*'de daha iyi haberler bulmak için uyanıyorduk. Gazeteye göre, Führerimiz Avrupa'ya ya da en azından ihtiyacımız olan kısımlarına hakimdi. Savaş yaza kadar kesinlikle bitmiş olacaktı.

Bir önceki yılın sonu da Pearl Harbor'da Amerikalılara karşı Japon müttefikimizin başarısını getirmişti ve onların devam eden askeri başarılarını kutlamıştık.

o bahar ilerlemişti. Bir Japon heyeti Ravensbrück'ü gezmiş ve

İncil kızlarının odalarının temizliğinden ve çiçeklerle dolu pencere kutularından etkilenmişti. O pencere kutularını yaptıran Himmler'di, çünkü

Ravensbrück gibi bir gösteri kampında iyi bir izlenim bırakmak çok önemliydi.

Almanya'nın Rusya'daki başarılarına adanmış bir hatıra defterim vardı.
Almanya'nın

Kiev'in ele geçirilmesi. Moskova'ya doğru ilerleme. Doğru, ilk büyük yenilgimizi almıştık.

Kış mevsiminin erken ve soğuk geçmesi nedeniyle Kremlin'den kilometrelerce uzakta inzivaya çekildi.

Askerlerimiz hafif üniformalarla savaşıyordu. Ancak Führer Alman halkından çocuklara sıcak tutacak giysiler göndermelerini istediğinde, hepimiz kayak botları, kulak

koruyucular ve yarım milyon kürk manto! Gazete, havaların ısınmasıyla birlikte gelişmelerin lehimize hızla ilerleyeceğini öngörüyordu.

Ravensbrück'teki kariyerim de hızla ilerliyordu. Yaz aylarında Koegel'in yerini

Komutan Suhren aldı ve bu hoş bir değişiklikti. Nerede

Koegel şişman ve uzun soluklu biriydi, Suhren ise kısa ve öz konuşuyordu.
O

Revier'i temizlemek için harcadığım sıkı çalışmayı takdir eden sevimli bir adamdı ve en başından beri iyi anlaşıyorduk.

Komutan, kampa tepeden bakan, A-çizgisi çatısı ve orman yeşili panjurları olan, bej renkli, alçıdan yapılmış, rahat bir yer olan evinde kendisi için bir hoş geldin partisi verdi. O gece saat yediye beş kala odamdan çıktım ve

dik merdivenlerden komutanın konutuna tırmandı.

Suhren bu tünekten Uckermark, gençlik kampı ve birkaç kilometre Siemens alt

kampı da dahil olmak üzere tüm kampı ve çevresini görebiliyordu. Gece

çökerken, kampın etrafındaki

Häftlingler işten ana kampa dönerken güçlü kamp ışıkları yanarak aşağıdaki blokları aydınlattı. Siren sesi duyuldu ve *Häftlingler Appell* için avluya akın etti.

Yeni fırınların test çalışmasını yapıyorduk. Fırından yükselen iki yüksek baca

yeni *Krema* gökyüzüne duman ve ateş gönderdi. Gölün manzarası etkileyiciydi; gri su, ötesindeki kıyıya, tuğla kümelerine ve

evleri ve şirin Fürstenberg'in kilise çan kulesi. Ufukta gri bir bulut kümesi toplanmıştı.

Kamp personelinden birkaç arkadaşıyla birlikte kapıya doğru adım attım ve komutanın ince, sarı saçlı eşi Elfriede Suhren bizi içeri buyur etti.
Aksine

Kampın güzellik salonunda esir kuaförlerine bağırıp çağıran selefi Anna Koegel'in aksine Elfriede nazik bir kadındı ve başlıca görevi şu gibi görünüyordu

Bir çiftçinin kazları topladığı gibi dört çocuklarını topluyorlar.

Evin içinde yürüdüm, Tirol ceketi giymiş yaşlı bir adamın yanından geçtim ve

bir piyanonun başında oturup Alman halk şarkıları çalan bir şapka ve küçük bir kütüphaneye

Suhren köşede durmuş, Fritz ve Dr. Rosenthal ile bira ve puro keyfi yapıyordu.

Av ganimetleri duvarları kaplamıştı: Geyik kafaları. Tahnit edilmiş balıklar. Bir Rus domuzu. Suhren'in kitaplığında Hummel heykelciklerinden oluşan geniş bir koleksiyon vardı ama ilginç bir şekilde sadece erkek Hummel'lar vardı.

Adamlar ilk başta beni fark edemeyecek kadar favori konularına dalmışlardı. Onlar

Suhren'in Ravensbrück *Häftlings*'i Mauthausen'e gönderdiği genelevi ve şanslı kazananların ayrılmadan önce nasıl sterilize edileceğinin ayrıntılarını tartışıyorlardı. Fritz gözüme takıldı ve benim iyiliğim için yüzünü buruşturdu.

Suhren ve Rosenthal uzaklaştılar ve ben de Fritz'e katıldım.

Kafası kesilmiş bir Rus domuzu, ağzından sahte pembe bir dil sarkıyor.

Fritz ve benim aramda işler iyi gidiyordu. Birlikte bir film izlemiştik.

Garaj kompleksinin üstündeki kamp sineması: *Stukas*, Wagner dinleyerek depresyonundan kurtulan bir Alman pilot hakkında duygusal bir hikaye. Fritz film boyunca koltuğunda kıvrandı, her şeyin saçma olduğunu söyledi, ama öyleydi

Birlikte bir akşamın tadını çıkarmak güzeldi. Ve Fritz bana bir saksı sümbül vermişti. Masamın üzerinde durup havayı kokluyordu. Kesme çiçek yerine saksı bitkisini seçmesi ne kadar da akıllıcaydı.

Çok çabuk ölen çiçekler. "Suhren'in çok

güzel bir evi var," dedim.

Fritz birasını yudumladı. "Tabii hayvanlarınızın nabzının atmasını istemiyorsanız."

Mutfaktan bir köpek havladı, sesine bakılırsa küçük bir köpekti. En kötü tür. En azından büyük ırkların bir amacı vardı; davetsiz misafirlere karşı koruma sağlamak ya da avlanmak.

Yemek.

Şık meşe dolapları ile temiz ve modern olan mutfığa doğru yürüdük.

ve en son aydınlatma. Konuklar kendilerine kesilmiş vişne kırmızısı punçlardan ikram ettiler.

mutfak masasında cam panç kasesi.

"Gebhardt'ın Himmeler'e sülfonamid denemeleri hakkında güncel bilgiler göndereceğini düşünüyor musunuz?"

Ben sordum. "İsimlerimizden bahsetmek mi?"

Yemek odasına girerken Fritz mutfak kapısını tuttu. "Bu

beni ilgilendirmez. Ben ."

Durdum, biraz sersemlemiştim. Fritz nasıl öylece *gidebilirdi*? O benim birkaç müttefikimden biriydi. Beni Binz ve Winkelmann'la mı bırakacaktı?

"Neden bu kadar anı? Belki bir ..."

Fritz birasını bitirdi ve boş birayı, içinde uçuşunun ortasında donmuş, korkmuş bir keklik bulunan cam kutunun üzerine koydu.

"Fark etmediysen söyleyeyim, Gebhardt'tan bıktım artık." "Stres hepimizi farklı şekilde etkiler-"

"Hohenlychen'de olup bitenlerin yarısını bile bilmiyorsunuz. Kol nakli

Dün. Berlin'in yarısı her şeyi izlemek için kaplıcasındaydı.

Zavallı Çingene *Häftling*. "

Gebhardt sadece SS'de *Gruppenführer* ve Waffen-SS'de *Generalleutnant*, *Reichsführer-SS* Himmler'in özel doktoru ve Reich Physician SS'in Personel Baş Cerrahı değildi; aynı zamanda kamptan on dört kilometre uzaklıktaki geniş kaplıca hastanesi Hohenlychen'in de personel şefiydi.

"Ben neden davet edilmedim?"

"Nimetlerini say, Herta. Bu bir yan gösteri. Şimdi, bu sülfa projesiyle..."

"En azından ameliyat edebiliyorsun."

Fritz sakalının kirli sakalını yokladı. "Sağlıklı kadınlara bunu yapmak iğrenç.

O nekahet odaları berbat kokuyor."

"Sürekli daha fazla morfin istiyorlar."

"Öyleyse onlara daha fazla morfin verin," dedi Fritz. "Bu sonuçları değiştirmeyecek. Bütün bunlar insanlık dışı."

"Gebhardt ağrı kesici ilaçları minimumda tutmamızı söylüyor. Mahkumları kurban etme konusunda neden birden fikir değiştirdiniz?"

"Bundan bıktım Herta. Acı-" "Başka seçeneğimiz yok."

"Başka seçenekler de var Herta. Onları ameliyat etmeyi bırakırsak, acı çekmeyi de bırakırlar. Gebhardt bizi sadece kirli işlerini yapmak için kullanıyor. Anlamıyor musun?"

"Elden bir şey gelmez, Fritz." Duygusallığın kararlarına müdahale etmesine nasıl izin verebilirdi? Operasyonlar Almanya'nın iyiliği içindi.

"Şey, ben gideceğim. Cephede yaralanan çocuklarımıza dikiş atacak cerrahlara ihtiyaçları var.

"Kazanamayacağımız bir savaşta ölüyoruz."

"Bunu nasıl söylersin? Böyle bir yenilgi-"

Fritz beni daha yakına çekti. "Gitmeden önce sana bir şey söylemek istiyorum: Yeni arabana dikkat et.

Hemşire."

"Halina?"

"Bazı şeyler duydum-"

"Erkekler çok dedikoducu. Ne söyleniyor?"

"Ben..."

"Anlat bana."

"İkinizin arasında bir şeyler olduğunu söylüyorlar."

"Bu en-"

"Führer'in isteklerine uygun olmayan bir şey."

Suhren ve Dr. Gebhardt kalabalığı yararak bize doğru yaklaştılar.

Gülümsüyor, Suhren uzun ve ince, kızıl saçlı Gebhardt daha derli toplu.

Komutan Suhren elimi sıktı. "Fräulein Oberheuser, elimde bazı iyi

Sana haberlerim var."

Neden bana doktor diye hitap etmedi?

"İlk görevlerimden birinin size büyük bir onur bahşetmek olacağını söylemekten mutluluk duyuyorum."

Gebhardt bir adım daha yaklaştı. "Sıradan bir onur değil. Savaş Liyakat Nişanı için önerildiniz."

Savaş Liyakat Haçı mı? Onu getirseydim Mutti sinir krizi geçirirdi.

kırmızı ve siyah bir kurdele üzerinde gümüş haç. Bu ödül *bizzat* Führer tarafından verilmişti. Hitler'in bu onura layık gördüğü birkaç kişiden biri olacaktım.

Adolf Eichmann ve Albert Speer sadece iki isim. Katıldığım için miydi?

Sülfa deneyleri?

Heyecanımı Fritz ile paylaşmak için döndüm.

O zamana kadar gittiğini fark etmemiştim.

-

Ertesi sabah ameliyathanedeki ilk doktordum ve yeni bir sülfonamid ameliyatı için ilk günümde yardıma hazırdım. Fırçalamak için lavaboya gittim.

Kalk. Halina'nın yüzüğünü çıkardım.

Effektenkammer, mahkûmların eşyalarının saklandığı yer ve cebime gizledim.

Dr. Gebhardt'ın parmağında böyle güzel bir yüzük görmesine gerek yoktu, çünkü kamp kuralları göze çarpan herhangi bir mücevher takılmasını yasaklamıştı. Yüzüğü verirdim.

Bir gün Halina'ya geri döneceğim. Ne kadar güzel bir elmas. Eğer onu kurtarmamış olsaydım.

Nereye gitmiş olabileceğini söylemek için. Şüphesiz Elfriede Suhren'in parmağında.

Hemşire Gerda hastaları hazırlamış ve sakinleştirmişti. Hemşire Marschall

deneyler için hasta listelerini derlemekte yeterli bir iş çıkarmıştı. Her biri ayrı bir sedyede battaniyeyle örtülü bir şekilde yatıyordu. Cerrahi aletleri kontrol ettim, bir kutu Evipan şişesi açtım ve tepsinin üzerine koydum.

Savaş cephesini simüle etmek için yaraların içine yerleştirilecek nesneler hazırladık

Yaralanmalar. Paslı çiviler, tahta ve cam kıymıkları, çakıl, bahçe toprağı ve *Clostridium tetani* bakteri kültürü karışımı. Her hastanın yarasına farklı bir enfektan yerleştirilecekti. Dr. Gebhardt Hohenlychen'den geldi.

O sabah özel arabayla Sanatoryum'a gittim.

"Erken gelmenize sevindim, Dr. Oberheuser. Dr. Fischer bize katılamıyor."

"Hasta mı, Doktor?"

Gebhardt ceketini çıkardı. "Transfer edildi."

Hayal kırıklığımı belli etmemeye çalıştım. Fritz gerçekten

gitmiş miydi? "Sorabilir miyim, nereye, Doktor?"

"Onuncu SS Tümeni'ne atanan bir tıbbi bölüğün baş cerrahı olarak

Batı cephesinde Onuncu Panzer Alayı," dedi Dr. Gebhardt, yüzü kızarmıştı.

"Görünüşe göre orada daha faydalı olabileceğini

düşünüyor..." Fritz veda etmeden nasıl gider?

"Anlıyorum, Dr. Gebhardt. Bu arada, mahkum hemşiresi Gerda Quernheim da bugün görevde."

"Güzel. Detaylara gösterdiğiniz özen beni çok etkiledi," dedi Dr. Gebhardt

dedi. "Bugün liderliği üstlenmek ister misiniz?"

"Ameliyat mı, Doktor?"

"Neden olmasın? Pratik yapmak ister

misiniz?" "Evet, teşekkür ederim,

Doktor," dedim.

Bu gerçekten oluyor muydu?

"Yüzlerin kapalı kaldığından emin olun, Doktor," dedi Dr. Gebhardt. "Sadece bir

anonimlik için önlem. Ve agresif ol. Hemen atlayın. Nazik doku muamelesine gerek yok."

Gerda hastaları birbiri ardına, yüzlerinde havlularla içeri taşıdı.

Akşama kadar çalıştık. Kapanışı aceleye getirmemeye dikkat ettim.

kare düğüm dikişlerim, dikenli ve siyah, her birini koruyan dikenli tel izleri gibi

Kesi.

"Pek sık iltifat etmem Dr. Oberheuser, ama ameliyat konusunda öyle bir yeteneğiniz var ki

öğretilemez. İhtiyacınız olan tek şey pratik

yapmaktır." Ne övgü ama!

Geceyi Himmler'in bizzat emrettiği yeni bir tedavi olan birkaç sterilizasyonla bitirdik. Sessiz kampın içinden odama doğru yürüdüm ve tercih ettiğim uyku ilacı Luminal sayesinde mışıl mışıl uyudum, sadece bir kez, Binz ve erkek arkadaşı Edmund'un küvette sevişme sesleriyle uyandım.

-

Ertesi sabah, hemşirelerin kayıt tutacağını bildiğim için giyinmekte acele etmedim.

Halina benim için *Revier*'i halledecekti ama oraya vardığımda her şey karmakarışık. Halina'nın yerine bakan yeni bir kamp hemşiresi buldum.

Tıbbi yardım bekleyenlerin sırası kapının dışındaydı.

Hemşire bir termometreyi sallarken, "Doktor Hanım, kağıt bandajlarımız bitti," dedi.

"Halina nerede?" Ben sordum.

"Bilmiyorum, Madam Doktor. Gardiyan Binz buraya oturmamı söyledi."

Önceki günkü hastalarımı kontrol etmek için nekahet odasına gittim ve

Oradaki koku berbattı. Bunun kültürlerin işlerini yaptığı anlamına geldiğini biliyordum,

Ama dosyalara dokunulmamıştı, hayati bulgular kaydedilmemişti. Hastalardan biri çoktan yataktan kalkmış, tek ayağının üzerinde zıplayarak diğer hastaları ziyaret ediyordu.

"Lütfen, suya ihtiyacımız var," dedi. "Ve daha fazla lazımlığa."

Odadan çıktım ve Gerda'yı koridorda sigara içerken buldum. "Onları yatakta tutun," dedim. "Hareket enfeksiyonun kök salmasını engeller."

Kapıyı kilitledim ve Binz'i bulmaya gittim. Kampın yarısını yürüdükten sonra

İncil kızları tarafından ısıtılan ve tertemiz tutulan kafeslerden oluşan geniş bir kompleks olan Angora tavşan kafeslerinde buldu. O ve astlarından biri, tüy tozu gibi kulakları olan beyaz bir tüy yumağı olan yavru bir tavşanı seviyorlardı.

"*Revier*'de neler oluyor?" Ben sordum.

Diğer *Aufseherin* tavşanı kafese geri koydu ve aceleyle geri .

"Buraya tek kelime merhaba demeden mi geliyorsun?" Binz dedi ki. "Birinin seni

orada şarj edin."

"Buna hakkınız yok-"

"Elimden bir şey gelmezdi," dedi Binz kollarını göğsünde kavuşturarak.

"Biraz mantıklı ol, Binz."

"Bilmiyor musun?"

Ona bağırmamak için kendimi zor tuttum. "Halina nerede?"

"Belki de bunu başka bir yerde konuşmalıyız."

"Ne yaptın Binz?"

"Tanrı aşkına, ağlama. Kızlarımın seni duygusal görmesini istemezsin. Seni Polonyalılar konusunda uyarmıştım, değil mi? Kendinden başka suçlayacağın kimse yok."

"Anlamıyorum."

"Bu ikimiz için de geçerli. Suhren senin o kutbunun ne olduğuna inanamadı.

kadar. Yeni bir asistana ihtiyacınız olacak diyelim."

C H A P T E R 18

Caroline

1942

Yeni asansör operatörümüz Estella, "Sonuna kadar arkaya gidin ve yüzünüzü öne dönün," dedi.

Ortopedik mokasenleri ve naylon diz üstü çoraplarıyla Estella, Junior Rockefeller'ın ideal asansör görevlisinden çok farklıydı. Bir önceki yıl Pearl Harbor'a yapılan Japon saldırısından bu yana Amerika nihayet savaşa girmiş ve asansörcü çocuk da dahil olmak üzere toplumun her kesiminden genç erkeklerin askere yazılmasına neden olmuştu.

"Cuddy'den haber var mı, Estella?"

"ABD Ordusu bana güncelleme göndermiyor, Bayan Ferriday. Grne göre büyük bir

Fransa'da Ŗu anda sorunlar var. Pia yle diyor."

Estella haklıydı. Almanya, Kasım 1942'de Fransa'nın sözde serbest bölgesini iŖgal ettiğinde, Vichy Fransası'nın tamamı kukla bir devlet haline gelmiŖti.

Fransızlar

transit kampları, Polonya ve Almanya'daki karmaŖık toplama kampları ağına nakiller baŖladı. nc kırmızı iğne kutumdaydım.

"Pia yle mi diyor?"

Güvenli bilgilerle ilgilenen biri için Pia biraz hızlı ve gevŖek davranıyordu.

Resepsiyona girdikten sonra, Pia'dan kaçmak için ofisime giden uzun yolu kullandım.

ama kara bir mamba gibi bir hareket hissetti. "Roger seni

istiyor, Caroline."

"Peki," dedim, iki kat geri çekilerek. "Bu arada, Pia... iŖimizi Estella ile paylaŖmak zorunda mısın? Bunun güvenli bir bilgi olması gerekiyor-"

"Senin fikrini istediğimde soracağım," dedi Pia, aklına bir tabelayı getirerek

Paris hayvanat bahçesindeki babun kafesinde: CET ANIMAL EN CAS D'ATTAQUE VA SE

SAVUNUCU. Bu hayvan saldırıya uğrarsa kendini savunacaktır.

Aceleyle Roger'ın ofisine gittim ve kısa bir süre durdum, çünkü sanki bir fırtına içindeki tüm kitap ve kâğıtları etrafa savurmuŖ gibiydi. Rockefeller Buzulları'ndaki penceresinin altında

Pistte bir sıra patenci, patenli cılız bir Noel Baba'yı takip ediyordu. Kısa bir süre durdu ve

domino taşları gibi düştüler.

"Yetim yardım kutularımızı iki katına çıkarmalıyız, Roger. Yeni numaraları aldım. Bitti

iki yüz bin Fransız çocuk ebeveynsiz. Yüzlercesinin ailesi var.

yeraltında kayboldu."

"Pek çok şeye ihtiyacımız var Caroline, ama Pearl Harbor her şeyi değiştirdi."

"*Biraz* kişisel fon kullanabilirim-"

"Kuralları biliyorsun. Kapıyı kapatır mısın?" dedi sadece bir ses tonuyla

titrek olarak tanımlanabilir.

"Ne oldu?" Kendimi Roger'ın şöminesinin serin mermerine yasladım. Lütfen, Paul olmasın.

"Birkaç şey. Drancy hakkında çok bilginiz var mı?" "Altı dosya dolusu."

Paris'in dış mahallelerinde yer alan eski bir konut kompleksi olan Drancy

Beş Fransız alt kampındaki mahkumların çıkışları için bir çeşit takas merkezi

ülkenin. Okuduğum birkaç rapora göre burası cehennem gibi bir yerdi, sınır dışı edilmek için bir bekleme odasıydı. Fransız polisinin kontrolü altındaydı ama Gestapo Yahudi İşleri Ofisi tarafından denetleniyordu.

"Neden, Roger? Ne buldun?"

Pavlus böyle bir yerde olabilir miydi? Doğru, Rena Yahudi'ydi, ama bu onu

Risk mi? Ne de olsa bir Fransız vatandaşıydı ama sözde özgür Vichy bölgesinde bile antisemitizm yeni devletin kanunu haline gelmişti ve yabancı Yahudiler

toplandı. Özgür düşünceli Fransa'nın ruhu bir gecede yok olmuş gibiydi.

"Roger, söyle bana. Onu buldun mu?"

"Fransız esirleri taşıyan birkaç nakliye aracı Hitler'in arazisinin dört bir yanındaki kamplara doğru yola çıktı."

"Paul?"

Roger başını

salladı. "Oh

hayır, Roger."

"Bir grup Fransız erkek Natzweiler-Struthof, Caroline'a götürüldü. Orada

Paul'un da olabileceğini gösteren iyi kanıtlar var."

Konferans masasından bir sandalye çektim ve oturdum. Avuçlarımdaki nem, cilalı ahşap üzerinde iki gümüş el izi bıraktı ve sonra kayboldu. Natzweiler.

Elbette korkunç bir haberdi ama en azından hayatta olduğu için garip bir şekilde

umut vericiydi. "Nasıl emin olabiliyorsun?"

"Paul'ün Drancy'de işlenen nakliyesinde sadece birkaç adam vardı ve hepsi

Natzweiler'a gitti."

"Vosges Dağları'nda mı?"

Natzweiler-Struthof, Türkiye'deki tek kalıcı Nazi toplama kampıydı.

Fransa, Strasbourg'un elli kilometre güneybatısında yer alıyor. Aklıma zorla çalıştırma ve bedensel cezalar geldi.

Roger başıyla onayladı. "Büyükannem ve büyükbabamın ziyaret ettiği küçük bir kasabanın yakınında. Tuhaf ama izole bir yer." Masanın üzerine bir paket attı. Belgeleri gözden geçirdim,

Paul'u kaçıranlar hakkında bir şeyler arıyorum.

Kraliyet Hava Kuvvetleri'nin keşif fotoğrafına göre, küçük bir

Kamp, sadece yirmi sıra baraka ve dört başka bina, hepsi kalın, karla kaplı ormanla çevrili duvarlarla çevrili bir alana sıkışmış. Çok fazla kar vardı. Ben sıcak bir ofiste otururken Paul donarak ölüyor muydu? Fotoğrafı taradım.

Dışarıda toplanan mahkûm gruplarının arasında Paul'ü görmeye çalışıyordu.

"Teşekkür ederim Roger. Pia'ya araştırmasını söyleyeceğim."

"Artık arama yok, Caroline. Washington Fransa ile diplomatik ilişkilerini resmen kesti." Roger masasının üzerindeki kâğıt yığınını karıştırdı.

"Bu nasıl ? Aramak zorundasın-"

"*Kimi* arayayım, Caroline? Paris'teki elçilik artık yok. Ve *bu* ofis resmi olarak kapandı. Yeni duydum. Elçiliğe ait her şeyi yok etmem emredildi.

Sonuç."

"Ne yapacağız?" Ben sordum.

Roger ayağa kalktı ve pencereden dışarı, patencilere baktı.

"İsviçre Konsolosluğu'na gitmem söylendi." "Lütfen. Onlar
Almanya'nın cebinde."

"Bayrağımız inmek zorunda. Elimden geldiğince ışıkları açık tutacağım ama
kolay olacak. Bir sonraki duyuruya kadar buraya daha fazla fon
aktarılmayacak." "En azından Fransa ile temasımız olacak mı?"

"Umarım Londra'daki Özgür Fransa'dan paketler alırsınız, ama çok zorlanacaklar.
onları getirecek gemiler bulmakta zorlanırlar. İsviçreliler gelebilir ve
İngilizler güvenilirdir."

"Paul'ün yerini bulmamıza yardım ettiğin için minnettarım Roger."

"Bir şey daha var Caroline. Paul hakkında." Kendimi
hazırladım. Daha kötü ne olabilirdi ki?

"Ölenler listesinde karısının adını buldum. Auschwitz-Birkenau. Rena
Rodierre."

"Rena? Hayır, Roger. Olamaz." "Tifüs. Ya da
öyle yazıyordu. Üzgünüm, Caroline."

Şaşkın şaşkın oturuyordum. Bu nasıl mümkün olabilirdi? Zavallı Rena. Paul
kesinlikle bilmiyordu. Paul.

Rena'nın ölümüne nasıl tepki verecekti? Her şey çok korkunçtu.

Elime bir büyüteç aldım ve fotoğrafı inceledim. Eğer Paul yaşıyorsa, onu
bulacaktım. Atlantik'i yüzerek geçmem gerekse bile onun için orada olurum.

-

İLERLEYEN GÜNLERDE Snyder ve Goodrich'e başka yolculuklar da yaptım. Küçük

Bay Snyder'in sağladığı para Fransız Aileleri Fonumun ayakta kalmasına yardımcı oldu ve

Roger fark etmemiş gibi görünüyordu. Ancak konsolosluğun ödenek yetersizliği nedeniyle kapatılması ihtimali de belirdi. Paris'te ve Fransa'nın geri kalanında hiçbir resmi bağlantı olmadan

kaos içinde, kapatma mantıklı. Ama tam da insanların bize ihtiyacı olduğu bir zamanda kapanmak

çok adaletsiz görünüyordu. Ayrıca, Paul'le olan tek bağlantımdı.

Bir gece Roger, "Tüm bu araştırmalarla retinayı yırtacaksın," dedi.

Bir elinde çanta, diğerinde şapka, eve doğru gidiyordu.

"Ben iyiyim," dedim, hayal kırıklığımı derinlere bastırarak. "Sanırım bu sadece

kendi donanma uçaklarımız Long Island'daki Alman denizaltılarını bombalarken

Ses. Ve şimdi de Paul hakkındaki bu haber."

"Biliyorum, C. Vanderbilt partisine mi gidiyorsun? Buradan çıkman gerek.

ve biraz eğlenin."

Roger haklıydı. Yıpranmış ve birinin işine yaramazdım.

Eve koştum ve en iyi siyah elbisemi giydim, babamın perakende smokinini giydim.

üzerine ceket giydim ve saçımı topladım. Beni daha mı uzun gösteriyordu? Onu indirdim. I

Kırk yaşına göre oldukça iyi görünüyordu.

Vanderbilt'lerin Beşinci Cadde'deki kahverengi taş evlerine vardığımda

Elli birinci sokak, evimizin hemen köşesinde, dışarı çıkmak için sabırsızlanıyordum, bu muhtemelen bildiğini inkar edecek olan Betty'yi görmek anlamına gelse bile

Ben. Jinx Whitney'i görme düşüncesi beni ürpertti, çünkü babamdan bana, kendini beğenmiş Whitney'lere karşı yoğun bir nefret miras kalmıştı. Jinx'ten uzak duracak ve eski arkadaşlarımla yeniden bağlantı kuracaktım. En azından toplumla aramı iyi tutmayı kendime borçlu değil miydim? Her zaman çalışamazdım.

Vanderbilt'lerin evi çok güzel ve eski bir yerdi.

Yaldızlı Çağ ve yıkılması utanç vericiydi, ancak bölge biraz demode olmuştu ve Beşinci Cadde'nin Kraliçesi'nin küçülmeye ihtiyacı vardı.

Kocasının ölümünden sonra. Çalışan sayısını otuzdan on sekize düşürmüştü ve daha da güzel bir malikane. Bayan Vanderbilt bu vesileyle son bir parti verdi.

bir bağış etkinliği. Briç turnuvası, dans ve

ziyafet, hepsi yirmi beş dolar giriş için, gelirler hayır kurumuna gidiyor.

Bu, halkın o kutsal salonlara ilk ve son davet edilişiydi ve birçok kişi

durdu ve baktı. Genç bir çift, hâlâ şapkaları ve kumaş paltolarıyla etrafta dolaşıyordu

ağızları açık bir şekilde birinci kata çıktılar. Altın kakmalı ahşap işçiliğine baktılar ve

oniks sütunlar. Bir grup girişteki Pompei freskinin önünde duruyordu. Sadece bu fuaye bile on muhtaç aileyi barındırabilirdi.

"Merle Oberon burada," dedi küçük bir adam, elinde fötr şapkasıyla.

Briç oyuncularını kütüphaneye sürüklendi ve otuz kartlık masalarda yerlerini aldılar

kristal avizelerin altında. Ekipler gruplara göre düzenlenmiştir:

Junior League. Chapin Okulu. Collegiate. Princeton. Chapin grubu

en büyüklerinden.

İçinde neredeyse dik durabileceğim kadar büyük bir şöminenin önünde, iki garson

gibi görünen devasa bir köprü skorborduna isimlerini tebeşirle yazan smokinler

Hialeah'daki pari-mutuel makinesi. Pusulanın noktaları oyuncuları belirledi.

Kuzey ve Güney. Doğu ve Batı.

Jeunesse dorée köprü masalarındaki yerlerini alırken, ben de yemek salonunda dolaştım.

kaburga kızartması ve çöreklerin cennet gibi kokusuyla cezbedildi. Soğuk et tepsileri

ve yarım kabuklu deniz ürünleri, sert bir sera irisi orta süsü ve gümüş bir punch

Beyaz şamdanlı bir iniş şeridinin üzerinde, içinde yıkanılabilir kadar büyük bir kase heyllabub duruyordu.

Orkestra Cole Porter ve Irving Berlin çalarken bir garson nöbet tutuyordu.

Gümüşleri mi sayıyorsun?

Japonlar Pearl Harbor'a saldırdığından beri New York'taki her genç askere yazılmış gibiydi. Bazı üniversiteli gençler Noel tatilinde evlerine dönmüş ve hemen askere gitmişlerdi. Bir gecede, cephanelikler silahlanan askerlerle doldu. Bayan Vanderbilt askerlerin partiye ücretsiz girmesine izin verdi ve hepsini üniformaları içinde görmek oldukça güzel bir manzaraydı. Floyd'dan deniz havacıları

Bennett Field, altın süslemeli lacivert ceketleriyle ordu yedek subaylarıyla savaş stratejisini tartıştı.

Takımımızın büyük bir kısmı güzel Park Avenue Armory'de, Avrupa'nın büyük tren istasyonlarını anımsatan o yükselen salonda talim yapıyordu. Bu çocukları diğerlerinden ayırmak her zaman mümkündü, çünkü üniformaları genellikle

New York'taki en iyi ısmarlama terziler. Üniforma protokolüne uydukları sürece, askerler üniformalarını en iyi yünlerden ve ipeklilerden yaptırabiliyordu.

en iyi pirinç ve kaplumbağa kabuğu düğmeler.

"Oynamıyor musun Caroline?" diye sordu annemin can dostu Bayan Stewart

Corbit Custer.

Dudaklarım Bayan Custer'ın yanağındaki pürüzsüz pudrayı okşadı. Özellikle o gece onu akuamarin şifonuyla görmek çok güzeldi. O ve annem

beni kümes hayvanları gösterisine götürdüklerinde babamın ne kadar sinirlendiğini anlatmak için

Madison Square Garden'a ben doğduktan birkaç hafta sonra. Beni eve getirmişlerdi.

Southampton'a bir Moses sepetinde, arka koltuktaki yem torbaları yığınlarının üstünde

Araba.

"Diğer kızlara bir şans vermeye mi çalışıyorsun?" dedi Bayan Custer. "Çok iyisin canım.

Kesinlikle hepsini mahvedersin."

Skor tabelasına bakılırsa, briç takımları çok güçlüydü. Bayan M.

Field ve Bayan Cushing. Bayan Noel ve Bayan Dykman. Bayan Tansill ve Bayan Auchincloss.

"Annem gelemediği için üzgünüm," dedim.

"Ben de canım. Benim için çetele tutar mısın? Bunu genellikle annen yapar ve bu odadaki en dürüst kişi sensin, bundan eminim."

"Memnuniyetle Bayan Custer."

"İki saatlik bir zaman sınırlaması yapıyoruz. Gong çalınca sayıları toplayın ve kazanan benim. Bunun yapıldığını milyonlarca kez gördünüz elbette."

Her masaya bir paket çetele kağıdı ve bir kutu küçük yeşil kalem bıraktım.

Betty'yi kütüphanede Prudence Bowles'un yanında, tatlı, tatlı gözlü

Vanderbilt kuzeni; Jinx Whitney, pek de tatlı olmayan Rockefeller kuzeni; ve Kipper Lee, Jinx'in öfkelerinden biri olan sakızlı bir gülümsemeye sahip sönük bir kız.

Dördü bir araya toplanmıştı - rugby mücadelesi ile papalık sinodu arasında bir şey

-Jinx bir hikaye anlatırken. Betty bana hâlâ kızgın mıydı? Çaba gösterdiğimde yumuşayacağına eminim.

"...ve sonra ona söyledim," diyordu Jinx, "adam üyedir. Biz yapamayız

bir istisna yap. Babasının Birleşik Devletler başkanı olması umurumda değil.

Şu anda tamamen doluyuz."

Arkadaşlarının gözlerinin bana döndüğünü gören Jinx döndü.

Bir şekilde parayla evlenmeyi başarmış olan Jinx, her iki açıdan da Frigidaire'e benziyordu.

şekil ve renk tonu.

"Oh, Caroline," dedi Jinx. "Aman Tanrım, kostüm mü

giymişsin?" "Seni gördüğüme sevindim Jinx."

"Siyahlar içinde çok güzel değil misin?" Jinx söyledi.

"Evet, güzel görünüyorsun," dedi Pru. "Koyu renkler giymek için belli bir cilt tonu gerekir."

"Doğru," dedi Jinx. "Büyükannem ayininde tam da bu tonu giymişti. Herkes onun çok doğal göründüğünü söylerdi."

Pru araya girdi. "Ama Caroline, tabii ki çok güzel görünüyorsun. Ne de olsa Poppy Girl olarak seçildin."

Jinx arkasını döndü. Yarışmada onu yenmemden sonra hala kendine gelememişti.

1921'de Poppy Girl olmak için. Onca insan arasından seçilmek büyük bir onurdu.

O yılın sosyeteye yeni giren kızları. On dokuz yaşında, Amerikan ve Fransız Çocuk Birliği tarafından desteklenen yeni haşhaş kampanyasının yüzü oldum.

İpek yaka çiçeği gelinciklerinin satışını teşvik etmek için dergi ve gazete. Her şey

yaralı Amerikan Birinci Dünya Savaşı askerlerine ve hasta Fransız çocuklarına yardım etmek için

Fransa.

Jinx, " ki o haşhaş parasının *yarısı* Fransa'ya geri gitti," dedi.

"Tüberkülozlu çocuklara yardım etmek için. Bu karşılıklı bir çabaydı, Jinx. Fransa'da satılan gelinciklerden elde edilen gelirin yarısı Amerikan askerlerinin mezarlarını işaretlemek için kullanıldı."

"Briç için kim hazır?" Jinx Betty'ye doğru söyledi. "Ortağa

ihtiyacı olan var mı, Betty?" Ben sordum.

"Pru'yla oynuyorum," dedi Betty, birden nişan yüzüğünün bagetleriyle ilgilenmeye başlamıştı.

Jinx suratını asarak, "Bunu söylemekten nefret ediyorum ama briç için yerimiz yok," dedi. "Takımlar

haftalardır ayarlanmıştı, sevgilim. Çok özür dilerim." Betty,

"Caroline'ın işi *başından* aşkın," dedi.

Jinx Betty'ye bir adım daha yaklaştı. "Sen ve Pru kimin için oynuyorsunuz, Betty?"

"Hiçbir fikrim yok," dedi Betty. "Kazanacağımızdan değil." Betty haklıydı. O ve Pru briçte berbat durumdaydılar.

"Kipper ve ben Amerikan Asker Hizmetleri için çalışıyoruz," dedi Jinx. "Çok hoş," dedim.

Jinx bana döndü. "Bununla bir sorunun mu var Caroline?"

"Sadece o paranın çoğu partilere gidiyor." "Birilerinin birliklerimize destek olması gerekiyor," dedi Jinx.

"Sanırım. Askerler destek için savaşırken sivillerin cin içmesini eğlence olarak görüyorsanız, evet."

"Betty, bir dahaki sefere ortak olalım," dedi Jinx. Boynundaki akordeon pilili eşarpı oynadı, bu da bir mantarı akla getirdi. Çünkü

eğlenirken, eşarbu boynuna sıkıca dolamayı düşündüm. Bu kalabalık birinin böyle bir şey yaptığını görmekten mutlu olacaktı, hepsinin hayal ettiği bir şeydi bu.

"Annen nerede Caroline?" Jinx sordu. "Kasabaya hiç geliyor mu?"

Yoksa taşrada o büyük evde tek başına mı kalacaksın?" "Aşçı orada," dedim.

Jinx sodasını küçük bir pipetle yudumladı. "Rus şefle yalnız mı?"

"Gerçekten gitmem gerekiyor," dedim.

"Ya o yakışıklı zenci bahçıvan? Zaman değişti."

"Bay Gardener zor zamanlarımızda ailemiz için muazzam bir dost oldu Jinx. Kesinlikle bizim için sözde birçok kişiden daha iyi bir dost.

kibar toplum."

"Caroline, Fransız çocukların için bir çek gönderdim," dedi Pru, bir eli benimkinin üzerinde

Kol. Gerginliği azaltmaya mı çalışıyordu? Sevimli bir kedi gibi davranıyordu ve

Doğru koşullar sağlandığında, senin kollarında kıvrılıp

kucak ve mırıltı.

"Teşekkür , Pru. Bağışı kullanabiliriz."

Jinx, "Biliyorsun, bu gece burada satış yapılmasına izin vermiyorlar," dedi. "Programda yazıyor. Bunu görmek beni çok heyecanlandırdı. Hayırseverliğin de bir sınırı var."

"Senin evinde, ," dedim.

"Hepimiz kendimizi çarmıha geremeyiz Caroline, annen gibi ıslak yün-

tip. sürece mutlu olmaz, muhtaçlara yardım eder."

Betty bir ayağından diğerine geçerek kıpırdandı. Yeni timsah derisi ayakkabılarını mı giyiyordu yoksa anneme kötü davranılmasından mı rahatsız olmuştu?

"Koca Liz *nasıl*?" Ben sordum. Jinx, Elizabeth adını annesinden almıştı.

Onları birbirinden ayırmak için Koca Liz olarak anılmaya başlandı, bu isim ona çok yakışıyordu. "Çiftlikten eve mi döndün? Slenderella kurslarını artık postayla sattıklarını biliyorsun."

"Southampton'ı çok seviyor," dedi Jinx. "Murray'ler onu Gin Lane'e götürdü.

Mitchell Kulübenizin içini boşaltmışlar. Burayı oldukça aydınlattılar. Çok *kasvetli* olduğunu söylediler.

aşağı ve hepsi."

"Onlar adına mutluyum," dedim.

"Orayı bırakmak zorunda kalman çok üzücü," dedi Jinx. "Hepsi senin zavallı genç ciğerlerin yüzünden."

"Senin masalara gitmen gerekmiyor mu, Betty?" diye sordum.

"Zavallı küçük sen, Southampton havasını alamıyorsun. O tuzlu havaya bayılırım

Atlantik'ten geliyor. Ta Afrika'dan geliyor." "Jinx, dur," dedi

Betty.

"Yani ailen senin yüzünden mi Connecticut'a geldi Caroline?" Jinx söyledi.

Jinx'i herkesin önünde tokatlasaydım ne olurdu? Olurdu.

Elim onun tombul yanağını okşarken kendimi

iyi hissettim. "Evet," dedim.

"İronik, değil mi?" Jinx söyledi.

"Gerçekten, Jinx," dedi Betty. "Bu kadar yeter."

"İronik çünkü tüm bunlardan sonra babanızın akciğerleri gitti. Trajik, gerçekten."

"Kaybınız için üzgünüm," dedi Kipper.

"Yıllar önceydi, Kipper, ama teşekkür ," dedim.

Jinx o çok iyi yaptığı acılı endişe ifadesiyle, "Suçluluk duygusunu hayal bile edemiyorum, o senin dairende yatıyor, yapacak bir şey yok," dedi. "Bu durumdan nefret ediyorum.

'zatürre' kelimesini, sanırım sen de biliyorsundur canım. Ne korkunç bir kelime." En azından Betty gözlerini kaçırarak kadar terbiyeliydi.

"İzin verirseniz, gitmem gerekiyor..."

Maçın çoğunu sosyal olarak kabul edilebilir olandan daha fazla karides yiyerek geçirdim ve

sonra da bir şirket avukatının, karısıyla yaşadığı zorlukları tartışmasını dinliyormuş gibi yapmak

hizmetçisi ondan daha iyi giyiniyor, bir yandan da Jinx Whitney'i

Aşağı.

Sonunda gong çaldı. Kütüphaneye doğru yürüdüm ve sayımları topladım.

Odadaki gerginlik hissediliyordu, çünkü bu kişilerden daha rekabetçi olan tek kişi

Köprü grupları Wall Street tüccarları ve Brezilyalı jiu-jitsu yarışmacılarıydı. En azından Brezilyalılar göz oymayı yasaklamışlardı.

Konuklar skor tabelasının yakınında birbirine karışmış, itişip kakışmaya başlamış ama sonuçları beklerken rahat görünmeye çalışmışlardı. Jinx, Kipper, Betty ve Pru ile birlikte duruyordu.

Yorucu briç turlarından sonra, Bergdorf kataloğundan daha buruşuk görünüyordu.

Smith Koleji buluşmasında.

"Nasıl yaptın, Betty?" Çitimizi onarmaya çalışarak sordum. "Pru'nun smaçta şansı yaver gitti."

"Sanırım seni geride , Pru," dedi Jinx.

Çetele yığınımı salladım. "Göreceğiz," dedim.

"Çetele mi tutuyorsun?" Jinx öyle dedi. "Biri matematiğini iki kez kontrol etsin. Hata yapmanı hiç istemem."

"Merak etme Jinx," dedim. "Sen ve Kipper'dan başka biri nasıl üst?"

Koca yığını, Marie Antoinette'in hoşuna gidecek altın kuğu başlı lavabo muslukları olan yaldızlı tuvalete geri götürdüm ve skorları saydım. Betty ve Pru'yu alt eden Jinx ve Kipper yenilmesi gereken takımdı.

Toplanma gongu çaldı ve ben de aceleyle kütüphaneye gittim. Bayan Custer

Bayan Vanderbilt tebeşirli çetele tahtasının yanında. Bayan Vanderbilt, eski madenle alev alev yanıyor.

Çelik grisi taftası ve ona uygun türbanı içinde çok güzeldi. Şampanyadan mı, yoksa asilzadelik gayretinden mi yanaklarına renk gelmişti?

"Gel canım, kazananlarımız kimler?" Bayan Custer sordu. "Korkarım hiç tahtaya koyma zamanı."

Ona desteyi uzattım, en üstte kazananların sayısı vardı. Bayan Custer bunu Bayan Custer'a gösterdi.

Vanderbilt ve onlar da gülümsediler. Odanın arka tarafına geçtiğimde, Mrs.

Custer gongu çaldı ve konuklar evin dört bir yanından toplandı.
Erkekler

Gece kıyafetleri yerini üniformalılara bıraktı ve herkes daha iyi görebilmek için boyunlarını büktü.

Bayan Vanderbilt, "Bu akşamki briç turnuvasının kazananlarını *büyük* bir memnuniyetle açıklıyorum," dedi. "Rahmetli kocam bunu, Kızıl Haç için yirmi *bin* dolar toplayarak eski evimize uygun bir uğurlama olarak görürdü."

Kalabalık alkışladı ve bağırdı ve Jinx ile Kipper odanın önüne doğru ilerledi.

"Ve çok şanslı bir hayır kurumuna beş bin dolar daha. Biliyorum hepiniz

kendilerini en iyinin de iyisi olarak adlandıracak yetenekli kazananların isimlerini biliyor. Sözü daha fazla uzatmadan, kazanan ekibinize merhaba deyin..."

Orkestra beklenen bir riff çaldı.

Jinx, Kipper'ın elini tuttu ve tahtaya doğru ilerlemeye başladı.

"Bayan Elizabeth Stockwell Merchant ve Bayan Prudence Vanderbilt Aldrich Bowles."

Bayan Custer, Betty ve Pru ellerinde kalan kağıtları ateşe atarken

kalabalığın arasından geçti. Bayan Vanderbilt çeki Betty'ye uzattı.

Tüm bu karşısında şaşkındı.

"Peki siz kızlar bu gece hangi hayır kurumu için oynuyorsunuz?" Bayan Vanderbilt sordu.

"Kalbime yakın bir tane," dedi Betty, elini göğsüne götürerek. "Caroline Ferriday'in Fransız Aileleri Fonu."

Kalabalık alkışladı ve başlangıçta kibarca yapılan alkışlar, Mrs. Vanderbilt

bir damla gözyaşı sildi. Betty'nin gülümsemesi, kıymığımızın dışarı çıkmasına sevinmemi sağladı.

Kalabalık Betty ve Pru'nun etrafını sarmıştı ve ben de kapıya doğru ilerledim.

gece havasını solumak. Yolda Jinx ve Kipper'ın yanından geçtim.

"Kaybınız için üzgünüm," dedim.

"Matematik hiçbir zaman senin güçlü yönün olmadı," dedi Jinx. "Kelimeyi almayacağımı düşünme

bu konuda."

"Teşekkür ederim Jinx," dedim. "Umarım ."

Dışarı çıktım ve vicdanımın sızısından kurtulmaya çalıştım. Yani sahtekârlık yapmıştım. Bir dostun hizmetindeydim. Roger ve benim beş bin dolarla yapacağımız iyiliklere odaklanmaya çalıştım.

Eve daha hafif adımlarla yürüdüm, çünkü o gece içimde bir şeyler gevşemişti.

Benim için, kapının çalınması çok gecikmiş bir şeydi. Sonunda, o grubun ne olduğunu gördüm

Birkaç istisna dışında, aylaklar ve geç kalkanlardan oluşan tuhaf bir gruptu,

Çoğu bankada fazla para çekmiş ya da en azından anaparayı azaltmış, sadece Maidstone Club'da kimin çekmeceye girdiğiyle ya da on beşinde takozlarıyla ilgileniyor

Pebble Beach'teki delik ya da ıstakozdaki bir parça kabuk için personeli kanepeleri kreklerken. Jinx bana bir iyilik yapmıştı.

New York sosyetesine olan bağlılığım, onların kötü tarafına düşme korkumu yok etti. Hayatımı onları memnun etmek için harcamaktan kurtulmuştum, tek başıma devam etmekte zgrdm.

C H A P T E R 19

Kasia

1942-1943

Gebhardt alımı atığında ve bacağımı gördüğümde, artık bir insan uzvu. Kütük gibi şişmişti, koyu mavi ve yeşilimsi siyah renklerle kaplıydı.

Yamalar. Siyah dikişler, kesik boyunca eti bir arada tutmak için gerilmişti. ayak bileği kemiğinden dize kadar.

ığlık attığımı hatırlamıyorum ama daha sonra koğuştaki kızlar tekrar ameliyat edildiğimi düşündüklerini söylediler, bu sefer anestezi yapılmamıştı ve diğerleri *Appell*'in avlusunda ığlıklarımı duymuştu. Dr. Gebhardt bir havluyu yuvarlayıp ağzıma zorla sokarken hemşirelerden biri bana bir iğne yaptı.

Uyumam için.

Tekrar koğuşta uyandım, bacağım gazlı bezle sıkıca sarılmıştı, kesiği hissediyordum

Sanki binlerce bıçak onu kesiyordu. Zuzanna ona bakmak için yataktan çıktı. Gazlı bezin bir köşesini kaldırdı.

"Kötü mü?" Ben sordum.

"Durum iyi değil, Kasia. Sanırım kemik çıkarmışlar. Ve belki de kas."

Mantıklı gelmiyordu. Neden bir insandan kas alınır ki? "Nedir

Bütün bunlar ne için?"

"Bir tür deney olabilir," dedi Zuzanna. "Size tablet veriyorlar ama diğerlerine hiçbir şey verilmiyor."

"Çok ateşliyim," dedim.

", Kasia. Matka yakında bize yardım edecek."

-

Üç kez daha ameliyat edildim ve her seferinde acı yeniden başladı.

Her seferinde ateşim daha da yükseliyor ve iyileşmem daha da zorlaşıyordu, sanki doktorlar ölmeden önce ne kadar ileri gidebileceklerine bakıyorlardı. Son ameliyatta tekrar dans etmekten ümidimi kesmiştim ve sadece yürümeyi umuyordum.

Bütün gün sırt üstü yattım.

Karışık, bazen bilinçli, bazen bilinçsiz, Matka'yı, Pietrik'i ve Nadia'yı hayal ediyor, eve döndüğümü sanıyordum.

Orada tamamen onların kontrolünde yatarken daha da sinirlendim. Her ne kadar zor olsa da

Pist zamanı, 1942 kışının sonları olduğunu biliyordum ve pozitif kalmaya çalıştım ve

Matka'yı tekrar görmeyi düşünmek.

Biz orada yatarken, Regina bize İngilizce fiiller öğretti ve Freddie ve onun beşiğinden çıkma alışkanlığı hakkında komik hikayeler anlattı. Janina hepimize Fransızca öğretti, çünkü Lublin'deki kuaför salonunda çalışırken pek çok deyim öğrenmişti.

O bize öğretti

"Bu kurutucu çok sıcak", "*Ce séchoir est trop chaud*" ve "Orta kıvrımlı ve ekstra uç kağıtlı bir soğuk gece kalıcı dalgası alabilir miyim lütfen?" gibi ifadeler.

Janina'nın özel derslerinden sonra, kepek için yardım istemek gibi konulara ağırlık vererek Fransızca'yı öğrenmişim.

"Daha fazla böyle yatamam," dedim. "Elbette," dedi

Janina. "Hadi dışarı çıkıp bisiklete binelim." "Ben

ciddiyim. Bir planım var."

"," dedi Zuzanna.

"Bence ailelerimize gizli mektuplar yazmalıyız."

Regina dirseklerinin üzerinde doğruldu. "*Yedinci Sınıftaki Şeytan*'daki gibi mi? O kitaba bayılmıştım." Hangi okul çocuğu Kornel Makuszyński'nin çocuk dedektif hakkındaki macera öyküsünü okumamıştı ki?

"Evet, aynen öyle," dedim. "Bunu Kız Rehberleri'nde yapmıştık."

Zuzanna ev yapımı ekmek için yuvarladığı boncuktan başını kaldırıp baktı

tespih dizisi. Neden o ekmeği *yemiyordu*? Duaların uzun zamandır etkisiz olduğu kanıtlanmıştı. En sevdiğim aziz Agnes bile beni terk etmişti.

"Bu hepimizi öldürtmek için iyi bir yol, Kasia," dedi.

"O kitaptaki çocuk limon suyu kullanıyordu," dedi Regina. "Harflerini öyle kodlamıştı ki

Her cümleinin ilk harfi bir mesajı heceliyordu."

geldiğinde doğruldum. "Kendi idrarımız işe yarar. Asidiktir.
Biz

idrarla yazılmış harflerle kodlayabilir..."

Regina, "Çok zekice," dedi.

"Bu delilik," dedi Zuzanna. "Bunu çıkar."

-

ZUZANNA benden önce serbest bırakılmıştı ve onu çok özlemiştim. Yan odaya yeni kızların geldiğini duyduk.

Sonra bir sabah Janina, yaşlı hemşire Marschall içerideyken bir yorum yaptı

Odada dolaşp hayati bulguları alıyor, kokuyu bastırmak için burnuna havlu tutuyordu. Orada bulunmaktan ne kadar yorulduğumuzla ilgili zararsız bir yorumdu. Hemşire Marschall

huysuz bir şekilde odadan çıktı ve bir süre sonra Dr. Oberheuser onunla birlikte geri geldi.

Dr. Oberheuser, "Eğer burada olmak istemiyorsanız, o zaman çıkın gidin," dedi. "Doğru.

Şimdi. Ayağa kalk ve bloğuna geri dön."

İlk başta şaka yaptığını düşündük, çünkü hiçbirimiz tam olarak iyileşmemiştik. Marschall bizi dürtüp yataktan kaldırdığında ciddi olduğunu anladık.

"Ama bize ayakkabı verilmedi-" diye başladım.

"Dışarı," dedi Dr. Oberheuser, bir kolunu kapıya doğru uzatarak. "Hop eğer yürüyemez."

Ayağa kalkmaya çalıştım ama düştüm. O zamana kadar alçım çıkmıştı ama ağırlık veremiyordum.

en kötü acı olmadan bacakta.

Dr. Oberheuser, "Kalkın ve ," dedi.

Yerde donup kaldım. Dr. Oberheuser güçlü parmaklarını

kolumun üstünden tutup çekti. Beni *Revier*'in ön girişinden, temizlik gününde halıların çekildiği gibi sürükleyerek çıkardı.

Dr. Oberheuser arkamdan tahta bir koltuk değneği fırlattı ve beni orada, Beauty Road'u cam gibi kaplayan keskin cürufun derime battığı soğukta bıraktı. Baktım

Matka'nın etrafta olup olmadığına baktı ve çalıştı.

Tekrar dışarıda olmak tuhaftı, sanki aydaymışım gibi. Hava soğuk ve kapalıydı, her şey griydi ve gökyüzünde hiç kuş uçmuyordu. Kül parçaları, kirli bir kar küresindeki siyah kar taneleri gibi havada süzülüyordu ve yeni bir koku vardı.

A

temizlik detayı blokların pencere camlarını süpürüyordu, çünkü siyah kurum karın yaptığı gibi oraya sürüklenmişti. Uzakta, sığınığın hemen arkasında, dışarıda

kamp duvarları, yeni bacalardan gökyüzüne ikiz kızıl diller fırlattı.

Sen

kampın neredeyse her yerinden ateşin gürültüsü duyulabiliyordu, dev bir geçirme

Cehennemden ağızından gelen fırın.

Çok geçmeden Zuzanna'nın yüzünde derin bir endişeyle bana doğru koştuğunu görmek ne kadar iyi oldu! Ayağa kalkmama ve bir adım atmama yardım ederken ona yaslandım.

Birkaç haftadır yeni evimizde olan Zuzanna beni bloğa doğru götürdü. Matka'yı tekrar görmek için sabırsızlanıyordum.

Aylardır bir adımdan fazla atmamıştım ve koltuk değneğiyle bile yürüyordum.

çok fazlaydı, özellikle de pürüzlü cüruf parçaları üzerinde çıplak ayakla.

Durdum. "Bunu yapamam. Bırakın beni. Lütfen."

"Gel ," dedi Zuzanna beni yarı kucağında taşıırken. "Bebek adımları."

Blok 31 yeni evimizdi, uluslararası bir bloktu: bazı Polonyalılar, tüm

"Tavşanlar" olarak bilinmeye başlandık; Fransız kadınlar çalıştıkları için tutuklandılar

ve Kızıl Ordu hemşireleri, hepsi siyasi tutuklular. Bu blok bir önceki bloktan daha da kalabalıktı.

Revier'e geldiğimden beri yeni bir gelişme olmuştu. Polonyalılar da dahil olmak üzere bazı mahkumların ailelerinden paket almalarına izin verilmiştir. Bu

O zamana kadar çorba daha da azalmıştı, bu nedenle evden kimin gıda paketi alıp kimin almadığını anlamak kolaydı. Paket alanlar etrafta dolaşıyordu.

nispeten sağlıklıydı. Sağlıklı olmayanlar ise iskelete dönüşmüş zavallılardı.

artık bitleri temizleyemiyorlardı.

Uyuyakaldım ve kızlar öğle yemeği için içeri girerken uyandım. Zuzanna diz çöktü

ve elimi tuttu. Her sorunu çözebileceği izlenimini veren, kıvrak zekalı, yakışıklı bir kadın olan arkadaşı Anise onun arkasında duruyordu.

"Seni özledik," dedi Anise. "Yeni bir *Blockova*'mız var. Marzenka. Zorlu biri."

"Ben de seni özledim," dedim. "Dışarıdaki bu koku da ne?"

Zuzanna elimi sıktı. "Bir krematoryum inşa etmişler. Fırınlar." "Ne için?"

Zuzanna tereddüt etti. "Yakmak için-" dedi Zuzanna, sözünü tamamlayamadan. Ben anladım,

Tabii ki. Orada ölecek kadar talihsiz olanlarımızı yakmak için.

Zuzanna, "Bunu söylediğim için üzgünüm kardeşim, ama Luiza'yı herkes duydu," dedi.

"Bunu benden duymanızın daha iyi olacağını düşündüm. Norveçli kızlardan biri bana

Onu morg olarak kullandıkları odada görmüş-"

"Hayır, bu bir hata."

Kimseyi incitmeyen zavallı tatlı Lou. Pietrik beni asla affetmez.

"Hata yok. Böyle genç bir şeyi orada yatarken görmenin kalbini kırdığını söyledi.

Alfreda da."

Luiza ve Alfreda öldü mü? Bunu anlamak çok zordu. Böyle sevgi dolu kızları neden öldürmüşlerdi?

"Bunun üzerinde durmamalısın," dedi Zuzanna. "Sadece daha iyi olmayı düşün. En azından

bu hafta çalışmak zorunda değilsin. Hemşire Marschall sana bir yatak kartı verdi."

"Tam bir melek," dedim.

Anise, "Size yaptıkları yüzünden kamp ayağa kalkmış durumda," dedi.

"Şu ana kadar elliden fazla Polonyalı kız ameliyat edildi ve söylenenlere göre

Daha fazla planlama. Kız Rehberler örgütlendi, şu anda sayıları yüzü aştı."

"Biz kendimize Mury diyoruz," dedi Zuzanna. Duvarlar. "Birisi çekim duvarından geri getirilen giysilerin içinde bir Kız Rehberi rozeti buldu ve biz de

yeni Kılavuzlar."

"Sizin için her türlü güzel şeyi toplamışlar," dedi Anise. "Çok fazla ekmek.

Ve Fransız kızlar sizin için *Tavşanlar* adında bir oyun yazdılar.

"Annem izledi mi?"

Anise ve Zuzanna birbirlerine baktılar. Anise

elimi sıktı. "Ah, Kasia."

"Ne?" Neden herkes bu kadar korkmuş görünüyordu? "Söyle bana. Zuzanna, lütfen."

Zuzanna, "Operasyon için götürüldüğümüzden beri Matka'yı kimse görmedi," dedi.

Gözleri cam gibiydi ama nasıl bu kadar sakin olabiliyordu?

Doğrulamaya çalıştım ama bacağıma saplanan bir bıçak beni tekrar yere düşürdü. "Belki de onu

bir uydu kampına. Belki de sığınaktadır."

"Hayır, Kasia," dedi Anise. "O hiç orada olmadı. Ameliyat edildiğiniz ilk gün olduğunu düşünüyoruz."

Bu nasıl olabilir? Korkunç bir hata olmuştu. "O gitti, Kasia," dedi Zuzanna.

"İmkansız. Kimse bir şey görmedi mi? Saklambaçta her zaman çok iyiydi. Hatırladın mı? Yatağımın altına saklandığı zamanı?" "Kasia-" dedi Zuzanna.

"Bütün sabah onu bulmaya çalıştık ve o da orada uyuya mı kaldı?"

" sanmıyorum, Kasia."

"Muhtemelen İncil kızlarıyla birlikte," dedim. "Belki Suhren onun saçını kesiyordur."

"Hayır, Kasia."

"Sadece bakacak kadar umursamıyorsun," dedim Zuzanna'ya.

Zuzanna ev yapımı tespihini elime sıkıştırdı. "Tabii ki umurumda."

Bir takırtıyla yere fırlattım. "Onu asla benim sevdiğim gibi sevmedin." Siyah bir

Mürekkep lekesi yüzümde büyüdü, gözlerime ve burnuma sızdı ve beni aşağı çekti

onunla birlikte. "Vazgeçmene şaşmamalı."

Zuzanna tespihini geri aldı.

"Bunu söylediğini unutacağım, Kasia. Sadece ateşim ve yaşadığım şok yüzünden böyle konuşuyorum."

"Sakın unutma. Ciddiyim. Onu bulmak için hemen şimdi *Revier*'e geri dönüyorum. Beni öldürseler bile umurumda değil."

Yataktan kalkmaya çalıştım ama Zuzanna beni sıkıştırdı. Ona karşı öfkelen dim.

Tüm gücümü kaybetmiş tim. Uyudum, sadece umutsuzluğun derinliklerine düşmek için uyandım.

-

Matka'nın geri dönmeyeceğinin anlaşılması birkaç gün sürdü.

İlk başta Polonya ağıımızın onu bulamadığını ve güvenli bir yere saklandığını ya da başka bir kampa transfer edildiğini umdum. Kızlara sorduğumda

Onu bulmama yardım etmek için mahalleden bir sürü insan geldi, nazik davrandılar ama birkaç gün sonra hepsinin onun öldüğüne inandığını açıkladı.

Cenaze töreni olmayacaktı. Huş ağacı haçı olmayacak. Kapımıza çivilenmiş siyah bir bez olmayacak.

Koltuk değneğini kullanmayı öğrenmeden önce, Anise ve Zuzanna'nın beni taşımasına güveniyordum.

beni tuvalete götürüp getiriyordu. Janina'nın da bir refakatçiye ihtiyacı vardı. Yardımcılarımız nazikti ama ben yük olmaktan nefret ediyordum. Kendi ölümümü hayal ettim. Ne harika bir şey,

Kendimi elektrikli tellere atmak hızlı bir ölüm olabilirdi. Tabii ki,

kimse beni oraya taşıyamazdı.

O zamana kadar, tutuklanmamız, kampa varışımız ve operasyonlar boyunca

Hatta, her zaman düşünecek iyi şeyler ve sığınacak Polonyalı iyimserliği bulmuştum, ama Matka gittiğinde, kendimi karanlıktan çekip çıkaramadım. I

Çocukken okuduğum bir balık gibi hissettim, Afrika çamur zıpızı. Her yıl

Kuraklık geldiğinde çamurun derinliklerine gömülür ve haftalarca orada yaşarmış,

Ne ölü ne de diri, yağmurların gelip onu hayata döndürmesini bekliyor.

-

Revier'den serbest bırakıldıktan sonra hayat her zamanki gibi devam etti; acımasız uyanışlar, bitmek bilmeyen *Appell* saatleri ve en korkunç kemirici açlık, can yoldaşımızdı. Bu düzeni kesintiye uğratan tek şey

Blockova'mızın yürütülecek bloğumuzdakilerin isimlerini okumasına eşlik etti.

Prosedür nadiren değişiyordu. Öncesinde mahkumdan uyarılar gelirdi-

Ön bürodaki çalışanlar, kuryenin Berlin'den bir siparişle geldiğini

ve infazcı olarak görev yapan erkek gardiyanlara fazladan içki istihkakı verilmesini onayladı. Sonra Binz bazı blokların kilitlenmesini emredecekti.

aşağı. Öğle çorbası dağıtıldıktan sonra ancak servis edilmeden önce *Blockova* "çağrılacak parçaların" numaralarını okurdu. Şanssız olanlar

Binz ve arkadaşları kısa süre sonra onları almaya geldiler. Benim tepkim de nadiren değişti: Adımın   yleneceğinden duyduğum soğuk korku.   ağrılmadığım rahatlama.

Bir blok arkadaşının son rit  elini ger  ekleştirmesini izlemenin verdiği korkun     z  nt  .

Tavşanların ilk infazlarının duyurulduğu gün, zar zor bekledik

Nefes alıyorlardı, yemek masasının sıralarında, sıkıca toplanmışlardı -Zuzanna sağımda,

Regina solumdaydı. Ameliyat olan bizler masada yemeye yeni geçmiştik, bu büyük bir olaydı, çünkü çorbamızın artık masaya getirilmesine gerek kalmamıştı.

ranzalarımız. Kumandanın, ranzalarımızı boşaltmak için

İnfaz için tavşanlar, suçun kanıtlarını ortadan kaldırmak için bizi tasfiye edin, ama söylentilere inanabilir miydik? Amerikalıların bizi kurtarmak için yolda olduğu ya da çorbada biftek olacağı gibi her zaman yeni bir söylenti vardı.

İki Rus kız çorba kazanını bloğa doğru iterken Marzenka "Dikkat," dedi. "Numaraları söylenen *askerler* burada işlerini bitirecek, eşyalarını toplayacak ve yeni talimatları bekleyecekler."

Marzenka ceketinin cebinden bir kare kâğıt çıkardı ve açtı.

Odadaki tek ses onun kırıışmasıydı. "Numara 7649."

Solumda, Regina kaskatı kesildi.

Marzenka diğer üç tavşanın isimlerini okudu, hepsi de hala hastanede iyileşme sürecindeydi.

Revier.

"Hayır," dedi Zuzanna. "Bir yanlışlık olmalı." Bir

kolumu Regina'ya doladım.

"Histeri yok," dedi Marzenka.

Bu nasıl ?

Kulağına fısıldadım, "Bununla savaşabiliriz, Regina."

Cevap vermedi, sadece kaşığını kâsesine koydu ve Zuzanna'ya uzattı.

"Bunu almanı istiyorum," dedi.

Zuzanna kâseyi aldı, gözlerinde su parlıyordu. Ne büyük bir

hediye! Regina ayağı kalktı. "Janina, saçımı düzeltir misin?"

Janina başıyla onayladı ve biz de Regina'nın peşinden ranzanın bulunduğı odaya gittik.

Çünkü gözetimsiz bırakılırsa saniyeler içinde çalınabilir.

"Ölüme mahkûm edilen Spartalıların infazlarından önce yaptıkları ilk şeyi biliyor musunuz?" Regina sordu. "Saçlarını şekillendirirlerdi."

Janina, Regina'nın kirli başörtüsünü çıkardı. Normalde birinin saçını düzeltmesi cezalandırılması gereken bir suçtu. Kurallara göre saçlar arkada tutulmalı ve bir fularla bağlanmalıydı, ancak Binz bir mahkum ölmek üzereyken kuralları gevşetmişti. Regina'nın saç

ameliyattan çıktıktan sonra uzamış, kalın ve koyu renk olmuştu.

Janina saçlarını en güzel Fransız kıvrımıyla geriye doğru savurdu. Üst ranzalardan biri, muhtemelen ekmekle takas ettiğı bir saç tokasını uzattı.

"Kasia, İngilizce cümle kitabımı almanı istiyorum," dedi Regina. "Ev ödevi

Bu gece edatlar var. Ve tüm bunlar bittiğinde *Troilus ve Cressida*'mı Freddie'ye getirebilirseniz..."

Başımı salladım.

"İçkiyi reddedeceğim," dedi Regina. Hepimiz sakinleştirici bir içeceğin

Herkes için işleri kolaylaştırmak için duvara götürülenlere teklif edildi. "Sence ben

'Yaşasın Polonya' diye bağırarak kadar cesur

olabilir mi?" Elini tuttum. "Önemli değil-"

"Öyle, Kasia. Bundan nefret ettiklerini biliyorsun."

Mahkumlar ölümle farklı şekillerde yüzleştiler. Bazıları ağladı ve öfkелendi. Diğerleri sessizleşti ya da dua etti. Regina ranzasının yanında durdu ve bize *Troilus ve Cressida*'dan en sevdiği satırları okudu, Binz gelmeden önce mümkün olduğunca çok şey sığdırmak için acele etti: Ey cesur Troilus! Ona iyi bak, yeğenim: bak nasıl

Kılıcı kanlı, miğferi Hektor'unkinden daha çok parçalanmış, nasıl da

bakıyor, nasıl da gidiyor! Ey hayranlık uyandıran genç! O hiç üç ve

yirmi görmedi.

Regina okurken yanaklarını renklendirmek için çimdikledik. Mutfakta çalışan bir kızda biraz pancar suyu vardı ve Janina birazını Regina'nın dudaklarına sürdü.

Binz ve korumalarının bloğa dalması beş dakika sürmedi.

Regina

Bana doğru eğildi, kitabı göğsüne bastırdı. "Herkese

bunun olduğunu söyle," dedi.

"Ver onu," dedi Binz. Kadın kitabı kaptı. "Neden bu kadar endişeleniyorsun? Komutanın kendisi serbest bırakılacağınızı söyledi."

Bu mümkün müydü? Kesinlikle başka bir yalandı.

Janina kendi belindeki ipi çözdü ve Regina'nın beline doladı, böylece üniforması gerçek bir elbise gibi görünmeye başladı.

"*Dışarı, dışarı,*" dedi Binz, elindeki lastik Regina'ya vurarak.

Regina kapıya doğru topallayarak yürüdü, bacağı henüz tam olarak iyileşmemişti. Kapıda, elindeki

okuma gözlüklerini Zuzanna'ya verdi ve bize gülümsemek için döndü. Yeni bir ışıltı, yeni bir parıltı kazanmıştı ve yanaklarında yüksek bir renk vardı.

Binz kitabı bir *Aufseherin*'e fırlattı ve Regina'yı yola doğru itti.
Değil

Regina'nın gidişini izleyen bir mahkum ağlamamak için kendini zor tuttu. Ne kadar cesurdu.

Regina ismi "kraliçe" anlamına geliyordu ve o gün muhteşem görüldüğü için bu uygundu. Düzensiz yürüyüşü olmasaydı, Regina bir film yıldızı ya da

Manken, Güzellik Yolu'nda dimdik ve gururlu bir şekilde duruyor.

Zuzanna ve ben Regina'nın çorbasını Janina ile paylaştık. Ne kadar suçluyuz

onu yerken hissettik ama ziyan olmasını istememişti. Küçük tatlı havucu bölüştük, çok lezzetliydi. Regina'nın çorbasıyla güçlenecek ve tüm dünyaya bunu anlatacak kadar yaşayacaktım.

Kısa süre sonra Zuzanna ve ben örgü örmek için *Strickerei*'ye gittik ama silah seslerini duymamayı umarak bütün öğleden sonra dinledik. Belki de Binz haklıydı ve kızlar

Serbest bırakılmak mı? Bir alt kampa mı gönderiliyor?

O günün ilerleyen saatlerinde bir kamyonun göle doğru gittiğini ve dört el silah sesi duyduk,

Birbiri ardına ve sessizce kendi kendimize dua ettik, çünkü dua etmek cezalandırılabilir bir suçtu. Daha sonra, Anise bana kreşte çalışan kızlardan duyduğunu söyledi.

Atış duvarına bitişik olan mutfak, Binz'in Tavşanların dördünü de infaz için oraya götürdüğünü gösteriyordu. Birinin taşınması gerekiyordu, yaraları bacağının onu taşıyabileceği kadar iyileşmemişti.

"Dördü birden 'Yaşasın Polonya!' diye bağıldıklarında ağladık," diye anlattılar ona.

Sonunda."

Bundan sonra artık sadece kızgın olup harekete geçemezdim. Acaba bir sonraki duvara mı gidecekti? Dünyaya anlatacak kim kalacaktı? Öldürülmeme neden olsa bile, planımı başlatacaktım.

-

O PAZAR, ZUZANNA kötü bir dizanteri vakasından kurtulmaya çalışarak uyurken, ben

Üst ranzanın üstündeki tahtaları gevşetip Ek Bina dediğimiz, kızların bazen sigara içmeye gittikleri bir tür tavan arasına çıktık. Benimle birlikte

Bacağım sakattı, ek binaya çıkmak bile bir çileydi. Yukarıda görmek için çok az ışık vardı ve gizli görev için aletlerimi toplarken gözlerim karanlığa alıştı.

1. Kamp kırtasiyesinin tek bir sayfasına Almanca yazdığım bir mektupta

Her satırın ilk harfinde "idrarla yazılmış mektup" yazıyordu.

2. Yarım ekmek parası kürdan.

3. İçine sıcak gizli mrekkebimi gönderdiğim su bardağım.

İlk denemelerim sayfada su birikintileri bıraktı, ancak kısa sürede yazı yazmada daha iyi hale geldim

satırlara operasyonları ve idam edilen Tavşanların isimlerini yazdı. nce Regina, sonra Romana Sekula, Irena Poborcówna, Henryka

Dembowska. Babama ateş mangalarından ve operasyonlardan bahsetmek ve ondan mümkün olan herkese haber göndermesini istemek iyi hissettirdi. O zamana kadar yetmişimiz

ameliyat edildi. Papa'ya tüm isimleri ulaştırmak için daha pek çok mektup gerekecekti. Ondan, mektubu aldığı ve anladığını göstermek için bir makara kırmızı iplik göndermesini istedim.

gizli mektubumuz.

-

ERTESİ SABAH çiseleyen soğuk bir yağmurla uyandık ve işe gitmek için *Strickerei*'ye gitmeden önce mektupların alınmasını beklemek *zere Appell*'de on sıra halinde dizildik. Mektubumu ceketimin kolunun altında kuru tutuyordum. Marzenka mektupları toplamak için benim sıramdan aşığı indiğinde mektubu çıkardım ve parmağımı üzerinde gezdirdim. İdrarın kâğıtla bulunduğu yerden biraz eğilmişti. Marzenka görecek miydi? Sansrcler?

Marzenka bir adım daha yaklaştı ve avuç içi yukarı bakacak şekilde kolunu uzattı. Benim elim

Mektubu avucuna koyduğumda titredi. Mektup boğazımda dğmlenince bir nefes aldım.

Kaydı ve yere doğıru çırpındı.

"Beceriksiz," dedi.

Düşerken yakalamak için hamle yaptım ama çamura sırt üstü düştü.

Marzenka, "Buna dokunmayacağım," dedi.

Mektubu aldım, çamurunu elbisemin eteğiyle sildim ve ona uzattım. "Lütfen, Madam *Blockova*. "

İki parmağıyla tuttu ve bir gözünü kıstı. "Neden bir tanesi için bu kadar endişeleniyorsun?

küçük mektup?" Mektubu tepemdeki spot ışığına doğru tuttu.

Zar zor nefes alabiliyordum.

Mektubu geri uzattı. "Lublin göndermişsiniz. Geri götür. _"

Ellerimi arkamda kenetledim. "Adalbert Kuzmerick adına. Babam orada çalışıyor, Madam *Blockova*. "

"Oh," dedi Marzenka. Onu yığınının üzerine koydu ve yoluna devam etti.

Mektuba iyi yolculuklar diledim. *Dikkatli ol, Marzenka. Bu bizim tek şansımız.*

C H A P T E R 2 0

Herta

NOEL 1943

1943 Noel'i geldiğinde, Ravensbrück personeli arasındaki moral yeni bir dibe vurdu.

O yılın başlarında Alman birlikleri, az giysili ve az silahlı olmalarına rağmen Stalingrad'da sıkı bir mücadele vermiş, ancak sonunda teslim olmuşlardı. Aynı zamanda

arttı

Müttefikler Berlin'i bombaladı, ancak birliklerimiz Büyük Britanya'da misilleme yaptı ve

Kuzey İtalya'nın kontrolünü ele geçirdi ve İtalyan ordusu tarafından tutuklanan Mussolini'yi kurtardı.

askeri. Yani hala kutlanacak şeyler vardı.

Ancak savaş uzadıkça Ravensbrück'teki hayat daha da zorlaştı.
Taze

Führer'in fethettiği topraklardan hastalıklı esirlerle dolu nakil araçları günün her saati geliyordu.

Halina olmadan *Revier* bir tımarhaneye dönmüştü, hastalık taşıyıcılarıyla dolup taşıyordu.

her ülkede. Fritz ya da Mutti'yi özlemek için çok az zamanım vardı. Çoğu gün ofisimde kaldım ama buranın yönetilmesi gerekiyordu. Özellikle kamp doktorları

bir molaya ihtiyacımız vardı ve bu molayı özellikle güzel bir Noel kutlaması şeklinde aldık. Almanya'nın dört bir yanında vatandaşlar azalan tayınlarla acı çekiyordu ama kamp

Personel hâlâ gerçek kahve, salam, Polonya votkası ve iyi bir şampanyanın tadını çıkarıyordu.

Partimiz bir gösteriyle başladı. Binz ve korumaları kantine girdiler.

melek gibi giyinmiş, bellerinden altın iplerle bağlanmış beyaz saten cüppeler giymişlerdi. Beni bile böyle bir kıyafet giymeye ikna etmişti, ki bu iyiydi çünkü çan kolları kollarımdaki birkaç kesici kapatıyor ve utanç verici bakışlardan kaçınmama yardımcı oluyordu

ve sorular. Bu kesimim bir aşamaydı, tipik bir gerginlik çıkışıydı, görevlerimin stresi göz önüne alındığında şaşırtıcı değildi.

Binz ve asasındaki her melek, üzerinde haç bulunan folyo bir başlık takıyordu.

alnında ve tepesinde altın boyalı bir gamalı haç bulunan uzun bir sırık taşıyordu.

alçak tavanı kazıdı. İçeri girdiklerinde, her biri köşedeki ağaçta bir mum yaktı,

Her dalına mumlar yerleştirilmiş ve her zamanki gibi gümüş cicili bicili iplerle süslenmişti. Ardından çoban kıyafetleri giymiş, cüppeler ve parıldayan mavi malzemeden yapılmış uzun başlıklar takmış SS askerleri içeri girdi. Kortejin arkasından gelen Komutan Suhren, ayaklıklı Noel Babamızdı. Başında bir

Beyaz kürkle süslenmiş uzun kırmızı keçe cübbe ve bir elinde bir çubuk taşıyordu.
O uçlu

sivri şapkasını kapıdan girmek için öne doğru uzattı.

"Kim yaramazlık yaptı ya da söz dinlemedi?" diye bağırdı, gözlerinde bir

parıltıyla. Çok geçmeden Noel Baba sopasını yere attı ve şeker çuvalını açtı.

Savaş zamanında böyle ikramları nereden buluyordu? Grubun seçtiği içecek olan bira serbestçe akıyordu. Noel Baba'nın bile bir kupası vardı.

Nasyonal sosyalizmin getirdiği yeni din ilk ortaya çıktığında garip gelmişti ama insan alıştı. Führer'e göre insan ya Alman ya da Hristiyan olabilirdi ama ikisi birden olamazdı. Bize *kendimiz* İsa olmamızı önerdi ki bu pratik bir çözüm gibi görünüyordu.

Birçok Alman bu değişikliğe direndi, ancak SS'in tüm üyeleri din değiştirdi

Bu yeni dine. Yavaş yavaş, Noel'in dini yönleri yerini

milliyetçi gururun sembolleri haline geldi ve İsa'nın doğumu yerine kış gündönümünü kutlar olduk. Çok geçmeden Noel Baba'nın yerini bile Gündönümü Adamı Odin aldı.

Mutti tüm bunlardan rahatsız oldu, çünkü o dindar bir Protestan, babam ise Katolik olarak yetiştirilmişti, ama sonunda Mutti'nin bile hem tepesinde Cermen güneş tekerleği olan bir "Halk Ağacı" hem de geleneksel bir Noel ağacı oldu. Bu yeni din bana uyuyordu,

Çünkü beni sıkıntılı teolojik sorunlardan kurtardı.

Tek başıma oturdum ve meleklerle çobanların danslarını izledim. Komutan

Suhren masama yaklaştı, Kris Kringle yastığı göbeği yürürken zıplıyordu.

"Yemek yemiyorsunuz, Bayan Oberheuser."

Et ve tereyağlı patates tabağını masaya kaydırıldı.

Yüzümü kanlı et kokusundan başka yöne çevirdim. "'Doktor', Herr Commandant."

"Gücünü yüksek tutmalısın. Ette protein ve demir var, biliyorsun."
Neden

Bir doktora beslenme konusunda ders vermemek hiç aklına gelmedi mi?

"Sana güveniyoruz. Fritz'in gitmesi ve 'un ölmesi kolay değil, biliyorum.
Gebhardt

ders bıraktım. Ve olayla birlikte-"

Neden herkes Halina'ya olanlardan "olay" olarak bahsediyordu? "Ben

iyi, Herr Commandant." Bu doğrudu. Toplama kampı çalışanları arasında kronik uykusuzluk yaygındı.

Suhren patateslerine en az bir fiske tuz atarken, Binz ve erkek arkadaşı Edmund köşede öpüşüyorlardı. Sanki bir melek, bir çobana

ağızdan ağıza resüsitasyon. Binz, kısa bir süre önce hastanede baş gardiyan yardımcılığına terfi etti.

yeni pozisyonunun aşk hayatını sekteye uğratmasına izin vermiyordu.

"Tavşanların durumunu idare edebilseydik daha iyi olurdu, Komutanım," dedim.

"Şu anda uğraşmam gereken çok şey var. Yetmiş alt kamp, hepsinin kendi sorunları var. Siemens mahkumların sıralarında ölmesinden şikayetçi. Ayrıca,

Tavşanlar konusunda elim kolum bağlı, Fräulein. Berlin bileğime tokat attığından beri kendi kampımda neler olup bittiğine dair rapor bile alamıyorum. Ve

Gebhardt iletişim kurmuyor."

Suhren, Polonyalı kızlara ihtiyacı olduğunu iddia ederek sülfa operasyonlarını protesto etmişti.

İşçiler. Gebhardt yüksek mevkilerdeki arkadaşlarına başvurdu ve Suhren

reddedildi. Gebhardt'tan yüz yüze özür dilemek zorunda kaldı, bu küçük düşürücü bir darbe oldu.

egosunu tatmin etmek için.

"Son durum nedir?" Suhren çatalıyla bir patatesi yuvarlayarak sordu. Onu görmüştü

Şüphesiz hepsi ofisinden. Neden benim versiyonuma ihtiyacı vardı?

"Tavşanlar protesto yürüyüşü yaptıktan sonra-"

"Yürüyüş mü? Yarıyı yürüyemiyor."

"Meydana götürüldüler ve Binz'i görmek istediler." "Bu kısmın bir kısmını duydum."

"Ona manifestolarını verdiler ve gelecekteki operasyonların durdurulmasını *yazılı olarak* talep ettiler."

"Kavgaya yol açmadığı için şanslısın. Yine de ameliyat ettin mi?"

"Bu sefer sığınakta. Aşağıda anestezi kullanamadık ama ekstra güvenlik. Tüm kamp onlara karşı çok korumacı davranıyor." "Nasıl yardımcı olabilirim?"

"Berlin protestoyu duydu ve durumu gözden geçiriyorlar. Gebhardt

bir sonraki duyuruya kadar atış duvarında başka Tavşan olmayacağını söylüyor." "Yani?"

Suhren, Binz ve Edmund'u köşelerinde izledi. Onu kaybediyordum.

"Eğer bu deneyin sonuçlarını ortadan kaldıramazsak, belki de

Çuval elinde kaldı. Fritz gitti. Gebhardt seyahatte."

Bu onun dikkatini çekti. "Korkarım Gebhardt'ı geçersiz kılamam. Himmler'le her gün kendisi konuşuyor."

"Bir an bir şeyler yapılmalı. Eğer bu sızarsa..."

Suhren bu düşünceyi elinin tersiyle itti. "Güvenliğimiz mükemmele yakın. Sadece üç

ve kaçanlardan ikisi yakalandı. Himmler'in kendisi

sansürcülerimiz. Sızıntılara izin vermiyorlar."

Bu bariz bir yalandı. Her türlü şeyin sansürden geçtiğini duymuştum. Binz her gün bunun kanıtlarını buluyordu. Bir kutu rulo saçın içinde bir şişe saç boyası.

Yulaf. Diş macunu tüpünde antibiyotik.

"Ayrıca, ameliyatlar hastaların gözleri bağlı olarak gizlice gerçekleştirilmiştir.

Hiçbiri sizi teşhis edemez." "Ama-"

"Sabırlı ol canım. Sorunun sağlayacağım. Bunu bana bırak."

Suhren peçetesini tabağının üzerinde bırakarak uzaklaştı, et kanı ketene sızıyordu. Binz'in şekilsiz meleklerden oluşan korusu bir araya gelip Alman halk şarkıları söylerken, içimi ilk kez bir korku kapladı. Ben de biliyordum.

yarım kalmış işler çözülmeye meyillidir.

C H A P T E R 21

Caroline

NOEL 1943

O Aralık ayında boş zamanımı Grand Central'da yolcuları kovalayarak geçirdim.

Terminali'nde savaş bonusu satıyordu. Görünüşe göre bir gecede, istasyonun doğu duvarında 125 metrelik savaş temalı bir duvar resmi ortaya çıkmıştı. Savaş gemileri ve savaş uçakları, birçoğu üniformalı olan yolcu denizinin üzerinde belirliyordu.

Başlık, görev konusunda hiçbir belirsizlik bırakmıyordu: SAVUNMA
TAHVİLLERİ VE PULLARI SATIN ALMAK

ŞİMDİ!

Bir öğleden sonra, istasyonun orgcularından biri olan ve her tatil sezonunda çalmak için gönüllü olan Denver'lı Mary Lee Read, "The

Star-Spangled Banner." Bu, ana yolcu salonunu durma noktasına getirdi, tüm yolcular ellerini kalplerine götürerek dinlemeye koyuldular ve

trenleri kaçırdı. İstasyon şefi Mary'den o şarkıyı bir daha çalmamasını istedi.

New York'ta Amerika Birleşik Devletleri'nde çalması yasaklanan tek orgcu oldu.

milli marş.

İki Alman casusu istasyonu sabote etmeye çalışırken yakalandığı için Grand Central'da güvenlik çok sıkıydı, ancak annem ve benim de aralarında bulunduğumuz küçük bir gönüllü grubunun tahvil satmak için içeri girmesine izin verildi. Herkes annemin görevini yerine getiremediği konusunda hemfikirdi,

Çünkü o tam bir yağmur üreticisiydi. Bir savaş pulu için en az on sent vermeyi reddeden yorgun gezginlerin vay haline, çünkü bir kez onun kölesi olduklarında, hepsi ona ek fonlar dayatıyor ve o da bunu memnuniyetle kabul ediyordu.

O zamanlar istasyonda çok sayıda kadın işe gidip geliyordu.
ile

Savaşta o kadar çok erkek vardı ki, kadınlar sürüler halinde iş gücüne katılıyordu. Betty'nin bile bir işi vardı.

cephanelikte rapor yazıyordum. Tam olarak Rosie the Riveter sayılmazdı ama büyük bir adımdı.

Onun için.

Annem ve ben 1943 yılının Noel sabahını çok uzak olmayan Saint Thomas Kilisesi'nde geçirdik.

Beşinci Cadde ve Elli Üçüncü Sokak'taki Grand Central Terminali'nden. Rektör Brooks'u muhteşem oyma meşe kürsüsünde dinledik.

Noel kıyafetleriyle moralimizi düzeltmek için elinden geleni yaptı. Savaşın yükü ağırdı.

Cemaatin çoğunluğunu kadınlar ve yaşlı erkekler oluşturuyordu. Sıralarda birkaç üniformalı asker vardı, ancak çoğu Avrupa'ya ya da Güney Afrika'ya gönderilmişti.

O zamana kadar Pasifik tiyatrosu, asansörcümüz Cuddy de dahil. Her birimiz biliyorduk

Savaşta etkilenmiş biri. Roger'ın bir gün önce geri çevirmek zorunda kaldığı Fransız gemisinde bulunanlar için dua ettim; Avrupa'da yerinden edilmiş, sığınma arayan binlerce kişi hala kıyı açıklarında bekliyordu.

Paul'den haber aldığımdan beri geçen ayları saymaya dayanamıyordum. Roger'ın en iyi tahmini

hala Natzweiler toplama kampında olduğunu söyledi. Edindiğim bilgilere göre

toplayabildiği kadarıyla, birçok Fransız Vosges Dağları'nda

aşırı soğukta ağır iş. Bir insan böyle bir yerde iki yıl hayatta kalabilir miydi? O

yıl, rahatsız edici ve kaygı verici bir başka gelişme daha ortaya çıkmıştı. Bu

sadece İsviçre Kıızıl Haçı'ndan aldığımız yetersiz raporlardan değil, aynı zamanda

New York ve Londra'daki gazeteler Hitler'in planında ilerlediğini yazdı.

Yahudileri, Slavları, Çingeneleri ve düşündüğü diğer insanları yok etmek

Untermenschen, alt-insanlar, Lebensraum'una yer açmak için.

Raporlar

Polonya'nın Chelmno kentindeki gaz minibüsleri ve toplu imhalar ortaya çıkmıştı. Hitler bile

öfkeli konuşmalarında planını açıkça dile getirdi, ancak Roosevelt tepki vermekte yavaş davrandı ve

göçü minimumda tuttu.

Aziz Thomas bizim cankurtaran sandalımızdı. O büyük kilisede diz çökmüşken

tütsü kokulu hava, sunağın arkasındaki muhteşem taş mihrap, ben

Dünyanın her şeye rağmen kendi kendini çözebileceğini hissettim. Ben çocukken, babam ve ben orada taşa oyulmuş altmış aziz ve ünlü figürün hepsini ezberlemeye başladık. Aziz

Polycarp. Aziz Ignatius. Aziz Cyprian. Kırk altı numaraya ulaşmıştık, George

Babam öldüğünde Washington'daydım, o yüzden gerisini hiç öğrenemedim.
Orada olmak beni

Özellikle de orgcu, babamın en sevdiği Noel şarkısı olan "God Rest Ye Merry Gentlemen "i orgdaki 1.551 borunun hepsine birden çaldırdığında kendimi ona yakın hissettim. Yanakları al al olmuş koro çocuklarının Tanrı'nın yüceliğini anlattıklarını duymak bile insanın pozitiflik duygusunu tazeliyordu.

Rektör Brooks bize askere gitme planlarından bahsederken "eski

New York Yedinci Alayı'nın papazı olarak, duvarlara kazınmış isimleri okudum.

Birinci Dünya Savaşı'nda görev yapanlardan yirmisinin isimleri altınla boyanmıştır,

ülkeleri için canlarını verdiler. Bu ikinci dünya savaşında kaç kişi daha kaybedecektik? Cemaatimizin üniformalı dört yüzden fazla üyesi vardı ve biz

ölümcül şekilde yaralananların sayısı I. Dünya Savaşı'nı çoktan geride bırakmıştı.

Pavlus'un mektuplarından birini ilahilerimin arasına sıkıştırmıştım.

Fransa işgal edildikten sonra. O kadar çok okudum ve tekrar okudum ki

Yüz kadar ince. Rektör Brooks devam ederken okudum:

Ovaltine paketleri için teşekkür ederim aşkım. İnan bana, bu

Rena'nın babasının öğütülmüş meşe palamudundan yaptığı sıcak

içecekten hoş bir değişiklik. Bu mektup kısa bir süre için son mektubum

olursa telaşlanmayın. Bütün gazeteler yakında bir istila olacağını yazıyor.

Ama

Bu arada sizi özlediğimi ve birkaç dakikadan fazla aklımdan
çıkmadığınızı ve o zaman da uyuduğumu bilin. Lütfen bizi
dualarınızdan eksik etmeyin ve yakında H&H Automat'ta olacağımızı,
klimanın ve elmanın tadını çıkaracağımızı bilerek pembe saten
çarşaflarınızda mışıl mışıl uyuyun.

Birinin bakışlarını hissettim ve döndüğümde David Stockwell'i koridorun
karşısında buldum.

Bir sıra arkamda. Açıkça bana baktı. Yüzündeki neydi? Merak mı?

Biraz hüzün mü? İlâhi kitabımı kapattım, Sally Stockwell, o soğukta bile

Büyük salonda ter içinde kalmış gibi görünen bir adam öne doğru eğildi ve
gülümseyerek

benim yönümde. Betty de öne doğru eğildi ve Rektör Brooks'un uzun vaazına
bir yorum olarak benim için gözlerini devirdi.

Ayinin sonunda Rektör Brooks mihraptan ayrıldı ve koro çocukları ile yaşlı
adamlardan oluşan seyrek bir alayı takip etti. Orta koridorda ilerlerken,
birçoğu savaşa gittiği için saflarının azaldığı açıktı,

kırmızı cüppelerini ve beyaz cüppelerini askeri üniformalarla takas ettiler. Bir kez

kilisenin arka tarafına ve ayin odasına ulaştığında, cemaat

filtreliyor.

Annem ve ben Betty, David ve Sally'yi kilisenin narteksinde yakaladık, sevimli kasetli tavanı olan zarif giriş yolunda. Üçü de göze çarpıyordu.

Betty, Danimarka vizonunun altına bembeyaz bir takım giydiği için

Sally ikizlerini doğurmak üzere olduğu için, kıpkırmızı paltosu karnını örtmek için kaybettiği bir savaş veriyordu; David ise Manhattan'da üniforma giymeyen neredeyse tek erkek olduğu için. Dışışleri Bakanlığı'ndaki işinin de aynı derecede fedakârlık olduğunu iddia ediyordu ama savaşı gitmekle kıyaslandığında

"21" zor bir şey gibi görünmüyordu.

Annem ve ben, Sally bir kilise programıyla kendini yelpazelerken üçlüye ulaştık.

"Oh, merhaba Caroline," dedi Sally titrek bir gülümsemeyle.

"Görünüşe göre iki Noel bebeğimiz olacak?" Annem öyle dedi.

"Üç," dedi Betty. "Şimdi üçüz oldular. Anneleri kriz geçiriyor. Üç bebek hemşiresi ayarlaması gerekiyor." Dionne'ların beşiz bebeklerinin

Her reklam panosu bana kendi çocuksuzluğumu hatırlatıyor. Sally Stockwell aynı zamanda çok başarılı.

David'i dirseğinden tuttum. "Seninle konuşabilir miyim? Özel olarak?"

David irkilmiş görünüyordu. Geçmişimizi konuşmak istediğimden mi korktun? Hâlâ zedelenmiş duygularıma rağmen, onun daha iyi görünmeye başladığını fark etmeden edemedim

yaşıla birlikte.

"Umarım başı belada değildir," dedi Betty.

"Bir dakikamı ayırabilirim," dedi David. "Ama eve gitmemiz gerekiyor. Aşçı rosto yapıyor."

David'i daha sessiz bir köşeye çektim ve o da gülümsedi. "Eğer bu bir son dakika teklifiyse

"Neden telefonlarıma cevap vermiyorsun?"

dedim. Dedim.

Savaş David'in klasik ama neredeyse züppeliğin sınırında, kravatı kemerli, deve tüyü paltosunun cepleri mükemmel bir şekilde kabarık giyinme yeteneğini engellememişti.

"En son ne zaman *bana* bir iyilik yaptın?"

"Sadece birini aramanı istiyorum-"

"Göçmen kotalarını sadece Kongre gevşetebilir, Caroline. Sana söylemiştim."

"Güçlü bir konumdasın David."

"Ne yapmak için?"

"Roger bu sabah başka bir tekneyi geri çevirmek zorunda kaldı. Le Havre'dan yola çıkmışlar. Yarıyı çocuk. Eğer sorabilirsen-"

"Ülke daha fazla yabancı *istemiyor*."

"Yabancılar mı? Bu ülkenin yarıyı buraya bir nesil önce geldi. Nasıl olur da insanların ölmesine izin mi vereceksin, David?"

David elimi tuttu. "Bak, C. Paul Rodierre'in orada kötü bir durumda olduğunu biliyorum-"

Elimi çektim. "Mesele o değil. Nasıl olur da *hiçbir şey* yapmayız? Bu korkunç bir şey."

Rektör Brooks nartekste Anne, Betty ve Sally'ye katıldı. Elini salladı

Eliyle Sally'nin göbeği üzerinde haç işareti yaptı, bu da Sally'nin kendini daha fazla havalandırmasına neden oldu.

"*Savaş*stayız Caroline. Kazanmak bu insanlar için yapabileceğimiz en iyi şey."

"Bu bir sis perdesi ve siz de bunu biliyorsunuz. Yetmiş bin Romanyalı Yahudi buraya sığınmayı reddetti mi? *St. Louis* geri mi çevrildi? Kaç masum kesin ölüme geri gönderildi?"

Rektör Brooks bize bakmak için döndü ve David beni gölgelerin içine doğru çekti.

"Bu yavaş bir süreç Caroline. Her vize formu mükemmel bir şekilde incelenmeli. Nazi casusları buraya mülteci kılığında gelebilir. Bu Birleşik Devletler'in çıkarları için en iyisi."

"Bu anti-semitizm, David. Bir zamanlar doğru olanı yapardın."

"Canım kardeşim," diye Betty.

David işaret parmağını ona doğru kaldırdı. "Bunun gerçekte neyle ilgili olduğunu kabul edelim. Eğer

kayıp evli erkek arkadaşın için liseli bir kız gibi özlem çekmiyor olsaydın

Junior League'de askerler için çorap örüyordum." "En

azından deneyeceğine söz verirsen bunu söylediğini

unutacağım-" "David, *şimdi*," dedi Betty.

"Tamam, soracağım."

"Söz mü?"

"*Evet*, Tanrı aşkına. Mutlu musun?"

"Öyleyim," dedim gülümseyerek. Bir an için bir hüzün titreşimi yakaladığımı sandım.

David'in yüzünde hareket ediyor. Ayrıldığımız için pişman mıydı? Bunu söylemek zordu, çünkü geldiği gibi hızla geri çekildi.

Döndüğümüzde annemle Betty'nin Sally'yi arka sıralardan birine oturttuklarını gördük. Rektör Brooks endişeli bir baba gibi annemin koro çocuklarını Sally'yi aramaya göndermesini izledi.

bir leğen. Sally'nin çığlıkları kilisede yankılanırken, annem zavallının başını yastıklamak için paltosunu sardı.

"Tanrım," dedi David, sarsılmış bir halde.

Betty David'e doğru koştu ve kolundan çekti. "Buraya gel. Patlamak üzere. Hayır

St. Luke'a gitme zamanı."

Görünüşe göre David, Cook'un rostosu için eve gitmeyecekti.

C H A P T E R 22

Kasia

NOEL 1943

1943 Noel'i Zuzanna ve benim için özellikle acımasız bir Noel'di. Matka ile ve Luiza gitmiş ve kız kardeşim neredeyse sıfıra inmişti.

Kutlamak için. Uzun zamandır babamdan ne bir mektup ne de bir paket gelmişti. Hayatta mıydı ki?

Noel öğleden sonra *Appell*'den izin almıştık, böylece kamp muhafızları kutlamalarını. Zuzanna yanımda yatıyordu, dizanteri yüzünden o kadar zayıflamıştı ki

Uyurken kalça kemiğinin keskin kenarı ince battaniyenin arasından çıkıyordu. Bir doktor olarak

neler olduğunu biliyordu ve onu nasıl iyileştirebileceğimi bana anlatmaya çalıştı,

Ama mutfaktaki kızlar ona tuz ve temiz su getirdiklerinde bile hiçbir şey işe yaramadı. Birçok mahkum arkadaşımız kendi değerli yiyeceklerini

tüm Tavşanlar, evden gelen paketlerimiz olmadan, yaşayan canlılar haline gelmiştik

İskeletler.

Zuzanna yan yatmış, ellerini çenesinin altında kenetlemişti, ben de yanında uyukluyordum,

Göğsümü sırtına dayadım, nefesi tek mutluluğumdu. Bizim bloktaki kadınlar

Tavşanlar olarak içinde bulunduğumuz durumu göz önünde bulundurarak alt ranzanın bize ayrılmasına karar verdi. Bu olağanüstü bir jestti, çünkü bazı ranzalarda

sekizden fazla tutsak! Birçoğu doktor ve hemşire olan Rus kadınlar esir alındı.

bize karşı özellikle nazik davrandılar ve oylamayı organize ettiler. Noel hediyesi olarak Anise bize, savaştan aldığı bir battaniyenin bitlerden arındırılmış bir parçasını vermişti.

ve Zuzanna'nın çıplak ayaklarına dolamıştım.

Birkaç Polonyalı kızın bir bez parçasının altına ot doldurmasını izledim. Bu bir

Polonya'da küçüklüğümüzden beri takip ettiğimiz Noel geleneğinde beyaz bir masa örtüsünün altına taze saman serilir. Akşam yemeğinden sonra bazı bakireler

Geleceklerini tahmin etmek için kumaşın altındaki samanı çıkarırlar. Yeşil bir parça

evliliğe, solmuş olanı beklemeye, sarı olanı korkulan kız kuruluşuna, çok kısa olanı ise erken bir mezara işaret eder. O gün hepsi bana çok kısa göründü.

Marzenka'nın şimdilik uzakta olmasıyla, bazı Polonyalı kızlar en sevdiğim şarkılardan birini söylediler

Noel şarkıları, "Zdrów bądź Królu Anielski," "Meleklerin Kralına Yakışır," in

Almanca dışında herhangi bir dilde şarkı söylemek ya da konuşmak

ve bir tanesini sığınağa indirebilir.

Şarkı beni Polonya'daki Noel arifesine götürdü, küçük ağacımız

gümüş kağıttan buz sarkıtları ve mumlar. Nadia ile hediye alışverişi, her zaman kitaplar. Yemek

Matka'nın temiz pancar orbası, sıcak balık ve tatlılar. Ve Noel günü kiliseye gittiğimizde ailemiz Bakoskilerle aynı sıradaydı. Hepimiz Pietrik ve siyah saçlı bir kuğu gibi nazik annesiyle kalabalıktık.

Pietrik'in babasıyla tanışmadan önce bale dansçısıydı ve saçlarını her zaman ensesinde bir düğüm halinde toplardı. Bay Bakoski askeri üniformasıyla dimdik dururken, Luiza yeni pembe paltosuyla bana sokuluyor. Ailesi gülümsüyor

Pietrik dua kitabını paylaşmak için beni kendine çekerken. Annesinin o sabah pişirmesine yardım ettiği karanfil ve tarçın kokusu.

O zamanlar anılarda daha çok zaman geçirirdim - o dondurucu bloktan kaçmak için her şeyi yapardım.

-

Ama açlığın sevgimin yerini aldığını hissedebiliyordum. Günün oğunda

Tek düşündüğü ekmek ve Zuzanna ile beni bitlerimizden kurtarmaktı. Zuzanna tifsten çok korktuğu için bizim için titiz bir ilaçlama rutini geliştirmişti. Çünkü

Bir doktor olarak, hastalığa yakalanmanın sonuçlarını çok iyi biliyordu.

Fürstenberg'den yaşılı elektrikçi geldiğinde düşüncelerim yarıda kesildi.

Bizim bloktaki teller üzerinde çalışmak için. Sık sık gelen ve varlığı beklenen bir ziyaretiydi. Kamburu çıkmış, beyaz saçlı, elinde alet çantasıyla ve ahşap katlanır taburesiyle bloğa adım attı.

Tüvit ceketinin kolları ıslak lekelerle kararmıştı. Hardal rengi ceketindeki yağmuru silkeledi.

Sarı şapkasını taktı ve sonra her zaman yaptığı olağanüstü bir şeyi yaptı. Bizi selamladı.

Eğildi! Başka biri bizim için bunu yapmayalı ne kadar zaman olmuştu? O zaman

Odanın ortasına doğru yürüdü ve katlanır taburesini açtı. Yolda yanımda uyuyan Zuzanna'ya baktı ve gülümsedi. Bir sebepten dolayı

özellikle Zuzanna'ya düşküncü. İnsanlar üzerinde böyle bir etkisi vardı. Acaba ona

Kendi çocuğu mu? Bir önceki ziyaretinde, ona beyaz bir küp şekere sarılmış

kâğıttan günlerce yedik, geceleri uyanıp küçük yalamalar yaptık. Ve bir keresinde "yanlışlıkla" ranzasının yanına bir baş ağrısı tozu paketi düşürdü.

Açlıktan ölmek üzere olan kızların bu Alman adamı görmekten neden mutlu olduklarını soruyorsunuz? Çünkü Herr Fenstermacher sıradan bir işçi değildi. O nazik, kültürlü bir adamdı.

ılık pekmez gibi bir ses. Ama bu en iyi şey değildi. Bizim için

şarkı söyledi. Fransızca.

Ama herhangi bir şarkı değil. Gazete manşetlerinden oluşan kendi şarkıları.

o gün. Evet, sadece uzaktaki gümbürtüyü dinleyerek bazı savaş olaylarını biliyorduk.

Güneyimizde bombalar var. Ama Herr Fenstermacher kendisi için büyük bir risk alarak bize altından daha değerli bir hediye getirdi. *Umudun* haberini. Fenstermacher ismi Almanca'da "pencereci" anlamına gelir ve o bizim dünyaya açılan penceremizdi.

Her zaman aynı şekilde başladılar: Taburesinin üzerine çıktı ve

çıplak ampul ve şarkı söyledi: *"Recueillez pr s, les filles, et vous entendrez tout ce qui se passe dans le monde."* Yaklaşın kızlar, dünyada olup biten her şeyi duyacaksınız.

O Noel günü, Amerikan birliklerinin Avrupa topraklarına ayak basışının şarkısını söyledi.

Stalin, Roosevelt ve Churchill Tahran'da buluştu; ve İngiliz Kraliyet Hava

Berlin'i başarıyla bombalayan kuvvet. Demek u anlar bunlardı! Yakışıklı, genç İngiliz pilotları uçaklarında hava saldırısı sirenini çalarken hayal ettim.

Binz ve *Aufseherinnen*'i pani e sevk etti. O pilotlar burada serbest bırakılmayı bekledi imizi biliyorlar mıydı?

Fransızca bilenler diğerlerine tercümeleri fısıldadı. Nasıl olduğunu bilemezsin

Bu hediye aldığımız için çok mutluyduk. Elektrikçi sözlerini güzel bir "Mutlu Noeller sevgili hanımlar. Tanrı hepimizin yardımcısı olsun."

Alet çantasını topladı ve şapkasını tekrar başına yerleştirdi. Gözyaşları

Gözlerim. Bu havada  ş t r müydü acaba? Herkes tarafından unutulmuştuk.

Tek m t f kimiz olduğunu biliyor muydu? Ranzamızın yanından geçti ve

Ben. *Lütfen* kendine *iyi bak*, diye düşündüm. *Sen bizim tek dostumuzsun.*

Zuzanna uyudu u için çok mutluydum. Bir gün boyunca ayakta durmak zorunda kalmadan

Binz ve korumaları iyileşmesine yardım edeceğimizi sayarken saatlerce karla karışık yağmur altında kaldım. Bay Fenstermacher kapıdan çıkıp yoluna devam edene kadar

ne gördüm

dibine bırakmıştı.

El örgüsü çorapların en güzeli!

Onlara uzandım ve yumuşaklığına inanamadım. Yanağımı okşadım

Onları. Psina'nın tüyleri gibi hissettim. Ve renk! En soluk mavi,

Yaz başı gökyüzü gibi. Onları Zuzanna'nın çenesinin altına, kenetlenmiş elleri ile göğsünün arasına kaydurdum. Bir Noel mucizesi.

Bay Fenstermacher gider gitmez apartmanın kapısı açıldı ve Marzenka çizmelerindeki çamuru ezerek içeri girdi. Onun çizmelerine nasıl da imrenirdik,

Çünkü kışın ortasında büyük boy tahta takunyalarla çıplak ayakla dolaşmak tam bir işkence.

Kendisi.

Marzenka bir kucak dolusu paket taşıyordu. Onları görünce göğsüm kabardı.

Onlar. O kadar bekledikten sonra Noel'de bize bir paket göndermelerini istemek çok fazlaydı.

Uzun.

Blok boyunca yürüdü, isimleri seslendi ve paketleri ve mektupları fırlattı.

bazı ranzalara. Siyasi tutuklular bize paket verilmesinin ne kadar garip olduğunu düşündüm. Ama şansımıza, Komutan Suhren pratik biriydi. A

Mahkumun ailesinin ona yiyecek ve giyecek göndermesi kampa para kazandırdı. Bu demek oluyor ki

Bir işçiyi hayatta tutmak için daha az fon gerekliydi.

Marzenka ranzamıza ulaştığında elinde sadece iki koli daha vardı.

Lütfen bir tanesi bizim olsun.

Ranzamıza yaklaşırken yavaşladı. "Mutlu Noeller," dedi nadir görülen bir gülümsemeyle. O bile Tavşanlara sempati duymaya başlamıştı.

Marzenka saman yatağımızın üzerine bir paket fırlattı ve bir gümbürtüyle yere düştü. I

oturdum ve kaptım. Biraz başım dönmüştü ve kahverengi kâğıda sarılı kutuyu tutuyordum.

birkaç dakikalığına, her şeyin batmasına izin verdi. Bir paket. Küçük yağmur lekeleri kahverengi kağıda hayvan derisi görünümü vermişti ve yağmur paketi lekelemişti.

ama Lublin Posta Merkezi'nden gelmiş. Papa.

Bir şekilde şifreyi çözmüş ve mektubu ütülemiş miydi? Uyanmalı mıydım?

Zuzanna, birlikte açalım diye mi? Paket zaten yarı açıktı.

sansür memurları tarafından didik didik edilmişti, bu yüzden devam ettim ve kahverengi kağıdı çıkardım. Elimde dokunulamayacak kadar soğuk, eski bir şeker kutusu kalmıştı. Kapağını açtım ve bayat çikolata kokusu beni karşılamaya geldi. Oh, *çikolata*. Çikolatayı unutmuştum. Bayat çikolata bile ağzımı sulandırıyordu.

Kutunun içinde bezle sarılmış üç paket vardı. İlkinin açtığımda haşhaş tohumlu kekten geriye kalanları gördüm. Yarisından fazlası! Normalde sansürcüler

Bütün bir pastayı al. Noel olduğu için cömert mi davranıyorlardı? Bir kırıntının tadına baktım ve haşhaş çiçeğini yarattığı için Tanrı'ya şükrettim, sonra aceleyle geri paketledim, çünkü onu Zuzanna için saklayacaktım. Polonya pastası iyi bir ilaç olacaktı.

Onun için.

Açtığım bir sonraki paket bir tüp diş macunuydu. Neredeyse gülecektim. Bizim

Diş fırçaları çoktan gitmişti ama evden bu kadar tanıdık bir şey görmek ne kadar da güzeldi. Kapağını açtım ve serin naneyi içime çektim. I

yatağımızın altına sakladık. Düzgün bir takasla, böyle bir hazine bir haftalık fazladan ekmekle takas edilebilirdi.

Son paket küçüktü ve Matka'nın küçük beyaz mutfak havlusuna sarılmıştı.

İki öpüşen kuşla çapraz diktiğı bir tane. Bunu görmek bile ilerlememi geciktiren hıçkırıklara boğulmama neden oldu, ama sonunda küçük bohçayı gevşettim, ellerim o kadar titriyordu ki düğümü zar zor çözebildim. Havlu açıldığında ve

kucağımdaydı, tek yapabildiğim içindekilere bakmaktı.

Bir makara kırmızı iplikti.

"Neşe" çok kullanılan bir kelime ama o gün orada hissettiğim şey buydu, Papa'yı tanımak

gizli mektubumu anlamıştı. Elimden gelen tek şey

Odanın ortasında mutlulukla bağırıyordum. Bunun yerine küçük tahta makarayı öptüm ve uyuyan kız kardeşimin ellerine tutuşturdum.

Hayatımdaki en güzel Noel'di, çünkü artık yalnız olmadığımızı biliyordum.

Herta

1944

Hemşire Marschall bilmiş bir bakışla, "Vilmer Hartman sizi görmeye geldi," dedi.

Neden kapıyı çalmadan ofisime girmeye devam ediyordu?

O sabah kötü bir ruh hali içinde uyanmıştım ve içimde garip bir uğultu vardı.

Başını. Belki kampın tıklım tıklım dolu olmasından kaynaklanıyordu.

Ravensbrück yedi bin mahkum için inşa edilmişti ancak o yaz

kırk beş bine yakın. Belki de sürekli çalan hava saldırısı sirenleri ya da uğursuz savaş haberleriydi. Haziran başında kampa ulaşan haberlere göre Amerikalılar

Fransa'ya indi. Ya da belki de kampın bulaşıcı hastalık taşıyan mahkumlarla dolup taşması ve her iki haftada bir *Revier*'i çalışmaya uygun olmayan hastalardan tamamen temizleyip kara nakillere göndermek zorunda kalmamdı. Gerginliği azaltmak için birkaç kesik attıktan sonra bile uyuyamıyordum.

Daha da kötüsü, Suhren Tavşanlar davasında hiçbir ilerleme kaydedememişti.

Bloklar o kadar kalabalık ve kötü yönetiliyordu ki, bu blokları bulmak imkansızdı.

kamp çapında bir tecrit olmadan. Gerda bana arkadaşlarının onlarla numaralarını

değiş tokuş ettiklerini ve onları her yerde, hatta TB bloğunda bile sakladıklarını

söyledi.

Eski dostları ziyaret edecek havada değildim.

Vilmer Hartman, tıp fakültesinden tanıdığım bir psikologdu.

Uckermark, Suhren'in taşan mahkumları gönderdiği, yakınlardaki eski bir kız gençlik kampı. Psikologların kampları dolaşıp mahkumların ruhsal durumunu kontrol ettiklerini biliyordum.

Kamp personelinin sağlığı - çok daha fazlası varken zaman kaybı

önemli görevler. Onu Uckermark'a götürmeyi, beş dakika ya da daha kısa bir süre içinde turunu gerçekleştirmeyi ve sorunsuz bir şekilde yoluma devam etmeyi umuyordum. Erken bir akşam ve serin bir küvet planlamıştım, çünkü sıcak hava dalgasının ortasındaydık. En sıcak gündü.

Temmuz ayı.

Vilmer'i yönetim binasının önünde, bir *Wagen*'in yolcu koltuğunda beklerken buldum. Direksiyona geçtim, motoru çalıştırdım ve konuşmayı engellemek için radyoyu açtım.

Almanya zafer kazanmaya devam ediyor. Alman birlikleri Ren

Nehri'nde Gözetleme Operasyonu'nu sürdürürken Müttefiklerin

malzemeleri azalmaya devam ediyor. Diğer haberler-

Vilmer radyoyu kapattı. "Muzaffer mi? Ne yalanlar. Nasıl kandırabiliriz

kendimiz mi? Savaşı çoktan kaybettik. Stalingrad'da bitmişti."

"Peki seni kampa getiren nedir, Vilmer? Seni en son biyoloji dersinde görmüştüm.

Sınıf. Cenin halindeki bir domuzla zor zamanlar

geçiriyordun." Vilmer gülümsedi. "O ders beni neredeyse

mahvediyordu."

Vilmer sarı saçlarında hafif bir dalgalanma ve nazik bir yüz ifadesi olan yakışıklı bir adamdı.

bir şekilde. Sivil kıyafetler giyyordu, sanırım konuştuğu hastaların güvenini kazanmak için.

ile. Pahalı görünen bir çift kordovan brogları kampın tozunda bile bir şekilde cilalı kalmıştı.

"Tıp doktorluğu yolu herkese göre değil," dedim.

"Kesinlikle daha iyi para kazandırıyor," dedi Vilmer. "Ama psikolog olmaktan mutluyum."

Uckermark'a vardığımızda park ettim ve tipik bir Alman olan Vilmer

Beyefendi, *Wagen*'in kapısını benim için açtı. Yeni inşa edilen üç bloğu ve *platoda* kurulan, altında yüzlerce *askerin* sivil kıyafetleriyle durup oturduğu devasa çadırı inceledik.

Vilmer'in kültürlü bir Alman'a özgü mükemmel davranışları vardı, ama sıkıcı biriydi.

Sırala. Bir keresinde bana çıkma teklif etmişti ama çok meşgul olduğum için gidememiştim.

"Çok fazla yayın yapıyorsun, Vilmer. Kendine ne güzel bir kariyer

yapmışsın." Beyaz ceketimin kolunu fırçaladım, çünkü siyah küller orada

birikmişti.

"Bugün hava uzun kollular için çok sıcak, değil mi?" Vilmer dedi ki.

"Giyinmeye gerek yok

resmi olarak benim için."

"Neden buradasın, Vilmer?"

"Travma ve psikoz arasındaki bağlantıyı incelemek."

"Başka bir çalışma mı? Burada sonsuz konularınız olacak.

kantin."

"Ben daha çok mahkumlarla ilgileniyorum."

"Kim takar onları? Bir şey yakalamak istemiyorsanız onlara dokunmayın."

"Çok önemsiyorum," dedi Vilmer. "Bu sadece görevimin bir parçası ama

Mahkumlarla konuşma terapisi yaparak çok şey öğrendim."

"Resmi göreviniz nedir?" diye sordum.

Çadıra vardık ve Vilmer dönüp bir *Häftling*'e gülümsedi.

"Nüfusun katkıda bulunma kabiliyetini çeşitli kriterlere göre değerlendirmek."

Kastettiği, *zihinsel olarak çalışamayacak durumda olanları ayıklamaktı*. Onları özel muamele için işaretlemekten önce, kendi başına küçük bir araştırma yaptı.

"Labirentteki fareleri gözlemliyorum," dedim.

"Bu konuda konuşmanın onlara yardımcı olduğunu düşünmek hoşuma gidiyor. Ne zamandan beri bu kadar duygusuz oldun Herta?"

"Bunun için kanepede mi yatmalıyım?"

"Bu sana iyi gelecektir. Şaşırmadım, gerçekten. Sistematik olarak

Tıp fakültesinden başlayarak yıllarca duyarsızlaştırıldım. Bir kılıç hatırlıyorum.

insan kavga etmek."

"Ve siz buraya sadece mahkumları gözlemlemek için mi geldiniz?" "Hayır. Kamp personelini de seçiyorum."

"Buna ben de dahil miyim?"

Vilmer omuz silkti. "Hepimizin yapacak bir işi var."

"Yani söylediğim her şey kaydedilecek ve Suhren'e mi iletilecek?" "Berlin'e rapor veriyorum."

"Sana beni değerlendirmeni mi söylediler?"

"Sen pek çok kişiden birisin Herta. Kamp doktorları özellikle risk altında. Bir grup olarak otoriteye derin bir saygı gösteriyorsunuz. Statükoyu kabul ediyor, hatta arzuluyorsunuz."

"Bu kadar kirli bir yerde yaşayamam." Paltomdaki külleri daha fazla fırçaladım. "Dosyamda ne yazıyor?"

"Sen söyle."

"Eminim Kutup'la ilgili tüm olay orada." "Belki de."

"Anlatacak ne var ki? *Revier*'i dönüştürmeme yardım eden eski bir hemşire olan bir mahkum buldum ve Hemşire Marschall kıskançlığa kapılıp buna bir son verdi.

Marschall. İncelenecek bir tane var."

"Seni neden Dr. Winkelmann ile satranç oynamaya zorladıklarını biliyor musun?" "Bu konuda pek konuşmuyoruz, Vilmer."

İlk başlarda tombul meslektaşım Winkelmann'la yaptığım zorunlu ziyaretlere karşı çıksam da, bu ziyaretleri tuhaf bir şekilde rahatlatıcı bulmaya başlamıştım. Elimi

mentollü jöle

vücut kokusuyla savaşmak için burnumun altında ve sonsuz bir balık kuyruğunu yemesini izledim

Bana balığın beyin gıdası olarak faydalarını anlatırken sandviç yiyordum. Daha kötülerini de yemiştım.

tarihler.

"Sanırım başka bir kadınla aşırı yakınlaştığımdan ve bir erkeğin arkadaşlığından faydalanacağımdan şüpheleniyorlar."

"Bu konuda ne hissediyorsun?"

"Hissetmek benim işim değil."

"Duygularını içselleştirmek sana yardımcı olmaz, Herta."

Vilmer hüznünlü kahverengi inek gözleriyle çok *yumuşaktı*. Hiçbir zaman zeki bir öğrenci olmamıştı, tıp fakültesi onun için boşa gitmişti.

"Her şey için çok üzgündüm. Çok çalışkan ve iyi bir insandı." "Notlarıma göre

birkaç gündür yatağınızdaymışsınız. Akut anksiyete."

"Üstesinden ." Sıkı çalışma ve disiplinle her şeyin üstesinden gelinebilir. Neden

her şeyi bu kadar abartıyor muydu?

"Ceketinizin *Krema* cürufları tarafından kirletilmesinden dolayı üzgün

görünüyorsunuz. Bunun hakkında konuşmak ister misin?"

"Ben temiz bir beyaz önlük giymeyi tercih ediyorum, Vilmer. Bu bir davranış kuralının ihlali mi?"

"Sesini yükseltmene gerek yok, Herta. Nöbetler daha mı sıklaştı?"

Daha ne kadar almam gerekiyordu? "Nasıl

uyuyorsun?"

Birdenbire güneşin altında durmak cehennem gibi sıcak gelmeye başladı. "İyi değil, Vilmer.

Sabah dörtteki sirenle bir ilgisi olabilir. Uyumam kimsenin umurunda değil."

"Kimsenin umurunda değilmiş gibi mi hissediyorsun?" Vilmer sordu.

"Bana duyguları sormayı keser misin? *Mein Gott*, Vilmer. Ne işe yarar

Bu ne işe yarar? Nasıl hissediyorum? Nasıl hissediyorum?"

Yükselen sesim bir *Aufseherin*'in dikkatini çekti. İhtiyacım olan tek şey buydu.

-daha fazla rapor dosyamda.

Vilmer, "Bakın, burası ev olarak adlandırılması kolay bir yer değil," dedi.

"Çizelgeniz

kamp sorumluluklarınızı gösterir. Tüm bunlara kayıtsız kalman mümkün değil. Hayatları sona erdirmek senin doğanda yok, Herta. Hiç şüphesiz psişik uyuşma yaşıyorsun."

"Ben işimi yapıyorum," dedim elbisemin kollarını bileklerimin üzerinden aşağı

doğru çekerek. "Başka kesim var mı?"

Ya varsa? Bununla başa çıkabilirdim.

"Hayır, elbette olmaz," dedim. "Kesmek

yok."

Vilmer sigarasını dudaklarına götürdü ve çakmağını çaktı, güneşin parıltısı

alüminyum kasa beni bir anlığına kör etti. "İkisini birden yapamazsın, Herta.

Öldür ve hala bir şifacı olarak görül. Bunun
bedeli ağır oluyor." "Boş zamanlarımda başka
şeyler düşünüyorum." "Bu ikiye katlamak
demek. Bu sağlıksız." "Sigara da öyle."

Vilmer yüzünü ve sigarasını fırlattı, bu da aralarında bir itiş kakışa neden oldu.

Häftlings. "Bakın, bir miktar bölümlere ayırmak sağlıklıdır, ancak biraz
değişiklik yapmak daha iyi olabilir."

"Beni transfer mi ediyorsunuz?"

"Bence bir değişiklik yapabilirsin, evet. Bu noktada yapabileceğiniz pek bir şey
yok.

Reich'a yardım etmek için."

"Yani beni bir dil basacağı ve bir şişe aspirinle küçük bir kasabanın hastane
koğuşuna mı tıkacaksınız? Tıp eğitimi ciddiye almamış olabilirsin,

Ama bulunduğum yere gelmek için çok

çalıştım." "Düşmanlığa gerek yok, Herta."

Elbisem fırın gibiydi ve sırtımdan aşağı terler akıyordu.

"Şimdi de düşman mı oldum? Lütfen. Hiç bu kadar iyi bir şey yaptın mı?

kaderinizde büyük işler yapmak mı var? Hayır, üzerine 'büyüklenmecilikten
muzdarip' yazmayın.

Çizelgem. Bu gerçek. Ben bir *tıp doktoruyum*, Vilmer. Bu benim oksijenim.
Lütfen beni göndermelerine izin verme."

"Bu karmaşı Almanya için iyi sonuçlanmayacak, Herta. Bunu görmelisin. Bunu göreceksin.

darağacı için sıraya girin."

Wagen'e geri dönmeye başladım. "Suhren işleri idare ediyor."

Vilmer de onu takip etti. "Suhren'in seni koruyacağını mı sanıyorsun? O kaçacak

Münih. Ya da Avusturya. Gebhardt şimdiden kendisini başkan yaptırmak için lobi yapıyor.

Sanki bu onu temize çıkaracakmış gibi. Neden bir süreliğine izne ayrılmıyorsun?

Yokluk mu?"

Mide bulandırıcıydı. Böyle bir zayıflık. Bütün Almanlar bir gecede jöleye mi dönüşmüştü?

"Sizi araştırmanızla baş başa bırakayım." *Wagen*'e geri döndüm ve getirdiğimiz sandviç torbasını ona attım. "Bunu halledebilirim, Vilmer. Ben buraya

Buraya kadar. Lütfen her şeyi elimizden almayın."

Uckermark kapılarından çıkarken, özel bir nakliyeyi almaya gelen bir kamyon beni ters yönde geçti. Dikiz aynamda Vilmer'i çadırın yanına çömelmiş, bazı Macar Yahudileriyle konuşurken buldum.

Şüphesiz onlarla duyguları hakkında sohbet etmek. Sanki bunun Reich'a bir faydası olacaktı gibi.

-

BİRKAÇ AY SONRA Suhren beni ofisine çağırdı, yüzü solucan grisiydi.

"Kaynaklarımız bana Gebhardt'ın Tavşanları ile ilgili haberlerin sızdığını söyledi. Berlin, Gebhardt'ın

Londra'da sürgünde bulunan Polonya hükümetinden yapılan ve ayrıntılar veren bir Swit yayını

Tavşanlardan. Canlı muayene dedi ve benden isimle bahsetti. Binz de öyle. Dedi bizim

suçların intikamı kızgın bir maşayla alınacaktır."

"Hiç doktordan bahsedildi mi?"

"Sadece Gebhardt. Fribourg'daki bir Katolik misyonunun Vatikan'a haber gönderdiğini söylediler."

"Size söyledim, Kumandan."

Adımlarını hızlandırdı. "Haber nasıl sızdı? Çok dikkatliydik. Sanırım bir an önce

Tavşanlara iyi bakıldığından eminim o zaman."

"Hayır, Kumandan. Tam tersi. Konuştuğumuz gibi-"

"Güvenlik ofisi, sürgündeki Polonya hükümetinin

Gebhardt'ın *ölümüne*, biliyorsunuz. Burada uluslararası bir görüşle karşı karşıyayız.

Dikkatle ele alınmalıdır. İşler girdiğinde fark yaratabilir, *bitti.* "

"Tavşanlar hiç bulunmasa daha iyi. Kamuoyu için yorum yapmak zor

hiç var olmamış bir şey üzerine."

"Ama Himmler İsveç'le *Häftling*'lerin buradan taşınması hakkında konuşuyor. Kızıl Haç otobüsleriyle İsveç'e. Bunun hoşgörüyü teşvik edebileceğini düşünüyor. Belki de bu

bize yardım et. Operasyonlara karşı çıktığının bilinmesini isterim."

Suhren nasıl bu kadar saf olabilir? Hiç *hoşgörü* olmayacaktı. Almanya savaşı kaybetseydi, galipler kimin neye ettiğini sormak için sıraya girmeyecekti.

Suhren doğruca idam sehpasına giderdi.

"Sence dünya burada olanlara dair bu yürüyen kanıta iyi gözle bakacak mı? Komutan, ne dersiniz deyin sorumlu tutulacaksınız. Ben

"

Suhren penceresinden aşağıdaki kampa baktı.

"Onları nasıl bulacağız? *Häftlingler* artık gerçek numaralarını kullanmıyor."

Gözleri kan çanağına dönmüştü. İçki mi içmişti? "*Appell*"de öylece kayıp giderler.

Ölülerle numara alışverişi yapıyorlar."

Ona bir adım daha yaklaştım. "Çoğu Blok 31'de olmalı ya da altında saklanıyor olmalı. Yeni tesisle birlikte-"

"Lütfen, Oberheuser..."

Suhren yeni tesis hakkında konuşmaktan hoşlanmıyordu ve kesinlikle hiç kimse

gaz kelimesi. Auschwitz'den yeni gelmiş olan personeli, ona eski bir boyacı kulübesinde derme çatma bir tesis kurmasında yardım etmişti.

Krema. İyi bir işçilik değil ama Tavşanları susturma işini

çok daha basit.

Suhren, "Binz'e o bloğu emniyete almasını söyleyeceğim ve sonra *Appell*'i arayacağım," dedi. "Her Tavşan'ın yakalandığından bizzat sen emin olacaksın."

Zamanı gelmişti.

"Bana izin mi veriyorsun-"

"Ne yapın, Doktor. Sadece onlardan hiçbir iz bulunmadığından emin olun."

C H A P T E R 24

Caroline

1944-1945

25 Ağustos'ta Roger beni The Hay'den aradı ve Özgür Fransız ve

Amerikan birlikleri Paris'in dış

mahallelerindeydi. İşimize geri dönmüştük.

Cumartesi günüydü, bu yüzden gaz pedalına basarak şehre doğru ilerlerken trafik hafifti.

Taconic Parkway'deki arabaların yanından geçerken, mavi yanıp sönen ışıklar görene kadar

dikiz aynamdaki ışıklar. Bebek yüzlü memura durumu anlattığımda,

Yanıp sönen ışıklarını yaktı ve bana konsolosluğa kadar eşlik etti.

Roger'ın ofisinde bulabildiğimiz her kaynaktan bilgi topladık. Okuduk

telgraflar ve kablolar ve aynı anda radyo dinlemek. Birliklerimize ulaştığımızda

Zafer Takı'na ulaştığımızda sevinçten havalara uçtuk ve Bordeaux ve Londra ile telefonda konuştuk. ABD askerleri, General De Gaulle ve

Özgür Fransız ordusu, ciplerle ve yaya olarak ChampsElysées boyunca güneyden Paris'e yürüdü. Parisliler bağırarak sokaklara döküldü,

"Vive la France!" Alman keskin nişancıları ve tankları hala oraya buraya ateş ederken bile insanlar kurtuluş sevinciyle çılgına bir şekilde evlerinden dışarı akıyordu. Çok geçmeden

Almanlar sığınaklarının arkasından beyaz teslim bayrakları salladı, lokantacılar son birkaç şişe şampanyayı da mahzenlerden çıkardılar ve Paris çılgına döndü mutlulukla.

O günün ilerleyen saatlerinde Roger'ın ofisinden Lily Pons'u izledik.

Opera yıldızı, alt katımızda toplanan otuz bin kişiye "La Marseillaise" şarkısını söyledi.

Rockefeller Plaza'da zaferi kutladı.

Hepimiz Hitler'in teslim olmasının ve Berlin'in düşmesinin an meselesi olduğu konusunda hemfikirdik.

düştü. Müttefikler tüm toplama kamplarını özgürleştirecekti. Telgraflar gönderdim ve

Fransa'daki olası geri dönüş merkezlerine Paul'ü soran mektuplar. Paris'e nasıl dönecekti?

-

FRANSA ÖZGÜRLEŐMİŐ OLSA DA savaş devam ediyordu. Yemek odasında oturuyordum.

Ertesi Nisan ayında hala pijamalarım la The Hay'de masaya oturmuş, özgür Fransa'daki yetimler için bir basın açıklaması yazıyordum: *BUGÜN Fransa'da bu ortak şeylere acilen ihtiyaç var: Pirinç. Tatlandırılmış kakao. Tam yağlı süt tozu.*

Kurutulmuş meyveler. Daha büyük çocuklar için çay ve kahve önem sırasına göre....

Paul'den aldığım ilk mektubun üzerinden ne kadar zaman geçmişti? Araştırmalarımın hiçbir i sonuç vermemişti. Son bir kar fırtınası Beytüllahim'i vurmuştu, ama kış bile

kıştan yorulmuştu ve sessiz taneler bahçedeki huysuz karı beyaz bir örtü gibi kaplamıştı.

Flanel. Babam buna korkunç kartopu karı derdi.

Serge postaneden aldığı mektupları bir gümbürtüyle ön kapının yanındaki yarım ay masanın üzerine attı ve öndeki yolu küremeye başladı.

Öğleden sonra hava kararırken mutfakta çay yaptım. Eve dönerken

yemek odasında, posta yığının a göz gezdirdim. Her zamanki zarfları buldum. Bir el ilanı.

arkasındaki Ferriday Sahası'nda düzenlenen Anne'nin yıllık bahar Bethlehem At Gösterisi için

Kütüphane yararına evimize. Aylık Elmwood Çiftliği süt faturası. Bir

Grange'deki el anı konseri için davetiye.

Bir zarf beni durdurdu. Diğlerleri gibi ekruydu.

Paul'un el yazısıyla gönderilmişti - biraz daha az net ve güçlü, ama

Açıkça onun. İade adresi şöyleydi: *H tel Lutetia, 45, bulvar Raspail*.

Zarfin kenarını yırtıp mektubun içindekileri okurken ellerim titredi.

Mutfaktan botlarımı aldım, pijamalarımın üzerine annemin paltosunu giydim,

ve  n bahçeyi geçerek Merrill Brothers General Store'a koştu.

Her adımda üstteki kabuklu kar tabakasını inceliyordum. Merdivenleri hızla çıktım ve annemi elinde şeffaf bir şişe cadı findığı olan Bay Merrill'le birlikte raflardan oluşan bir duvarın yanında dururken buldum. İrkilerek birbirlerinden ayrıldılar.

Bay Merrill içeri girdiğimde gülümsedi, belinde bir kirpi anahtar vardı.

"Caroline. Nasılsın-"

"şimdi olmaz, Bay Merrill," dedim, nefesimi tutmaya çalışırken kapı pervazına tutunarak. Genelde kısa ve öz konuşan bir adam olmasına rağmen, yakışıklı Bay Merrill

Kâğıt market poşetinin artıları ve eksileri, biraz teşvik edilse bile sonsuza kadar devam eder.

Annem döndü. "Yüce Tanrım, ne oldu canım?"

Nefesimi tutamadan zarfı salladım.

Annem kapıya doğru bir adım attı. "Kapat şunu Caroline. Tanrı aşkına, ne var

Senin sorunun ne?"

"Paul'dan. Şu anda..."

"Nerede, canım?"

"Hôtel Lutetia."

"Neden öyle söylemedin Caroline?" dedi ve cadı findığını Bay Merrill'e geri verdi. "Yarın gideriz."

Ne de olsa çantalarımız aylardır hazırды.

C H A P T E R 25

Kasia

1945

Şubat 1945'e gelindiğinde Güzel Yol artık güzel değildi. Almanlar

pencere kutularını ve ıhlamur ağaçlarının çoğunu yakacak odun için. Yolun siyah cürufu

donmuş sulu karla kaplıydı ve kampın etrafı hala karla kaplıydı, üzerinde fırınlardan çıkan kül tabakası birikmişti. Egzotik hayvanların kafesi çoktan gitmişti.

Soğuğa meydan okuyan kadın gruplarından kaçtım, bazıları çeteler halinde, bazıları başıboş dolaşıyor

Tek başına. Pazar günleri Beauty Road, her milletten kadınlarla dolup taşar, kimisi durulanmış bir çift bluz, kimisi de tek tip bir şort taşırdı.

kuruması için havalandırıyorlardı. Kızılderililer kampı terk ederken kamp inanılmaz derecede kalabalıklaşmıştı.

Ordu Polonya'nın batısına doğru ilerledi ve Almanlar esirleri taşıdı

Auschwitz ve Majdanek gibi toplama kamplarından tahliye edilenler saat başı geldi.

Kısa süre içinde yirmi iki ülkeden mahkûmumuz oldu. Polonyalılar hala açık ara en büyük gruptu ama artık aramızda İngiliz, Çinli ve Amerikalı esirler de vardı.

Herkes Himmeler'in, aralarında Ravensbrück yakınlarında bulunmuş olan Amerikalı bir pilotun da bulunduğu birçok *Prominente*'yi, yani özel mahkumu sığınakta tuttuğunu biliyordu.

arızalanan uçağından paraşütle atladı.

Çoğumuz aynı mavi ve gri çizgili üniformaları giymemize rağmen, bir mahkumun uyruğunu giydiği kıyafetten tahmin edebilirdik. Bir Fransız kızını her zaman . Her biri başörtüsünü kendine özgü, büyüleyici bir şekilde bağlardı ve hepsi

Yemek takımlarını koymak için düzenli artıklardan *bautli* adı verilen şık küçük çantalar. Hatta bazıları üniformalarının üzerine küçük beyaz yakalar dikmiş ve paçavralardan güzel fiyonklar yapmıştı. Birçoğu savaş alanında esir alınan Kızıl Ordu hemşireleri ve doktorlarından oluşan Rus esirler de dikkat çekiciydi. Disiplinli bir gruptu ve hepsi de kamp üniformalarını aynı şekilde giyiyordu. Her biri

Rus yapımı deri asker botlarını giymiş ve kamp başörtüsünü ensesinde mükemmel bir kare düğümle bağlamıştı.

Kampa yeni gelen esirleri tanımak kolaydı. Bir kez kamp

yetkililerin üniformaları tükendi, yeni mahkumlar çlgın bir çeşitlilikte

ganimet yığınlarından alınmış uyumsuz giysiler. Egzotik kuşlar gibi görünüyorlardı.

Papağan elbiseleri, bizim deyimimizle fırfırlı etekler ve parlak bluzlardan oluşan şatafatlı bir karışımı. Bazıları sıcak tutan erkek ceketleri bulacak kadar şanslıydı, hepsi kamp tarafından tebeşirle çizilmişti.

Giyenin kaçma ihtimaline karşı arkasında büyük beyaz bir Aziz Andrew haçı olan asa.

İki Rus kız, 29. ve 31. Bloklar arasında, bir ekmek istihkakı karşılığında kazak, çorap ya da tarak alınabilen derme çatma dükkânlarında duruyordu. Gözcüleri Binz'in izlerine karşı tetikte bekliyordu.

Söylentiye göre, New York Belediye Başkanı Fiorello La Guardia'nın kız kardeşi

Gemma La Guardia Gluck esir arkadaşımızdı. Bir grup kadın İngiliz paraşütçü de

Fransa'da SS'ler tarafından esir alındı. Charles de Gaulle'ün yeğeni

Geneviève. Ve herkes Himmler'in kız kardeşinin Ravensbrück'te olduğunu biliyordu.

Polonyalı bir adamla ırza geçme suçundan tutuklanmıştı. Ön bürodaki kızlar, onun bile yirmi beş kırbaç cezasından kurtulamadığını söylediler.

onun cümlesini.

Binz kamp boyunca çalan müziğin sesini daha da yükseltti ve

savaş şarkıları ve marşlar yağdırdılar. Tepemizden üç Alman uçağı geçerken gökyüzüne baktım. Motor seslerinden ve hava saldırısı sireninin olmayışından bunu anlayabiliyordum.

Bir önceki yaz Herr sayesinde Normandiya çıkarmasını duymuştuk.

Fenstermacher, ama kimsenin bize Almanya'nın savaşı hızla kaybettiğini söylemesine gerek yoktu.

İşaretler her yerdeydi. Günlük hava saldırıları. Daha kısa *Appell'ler*. Daha az iş detayı.

Naziler pes ediyordu.

Yine de bizi öldürmekten vazgeçmediler. Penceresiz siyah nakliye otobüsleri yeni bir aciliyetle bloklara geldi. Şişman Dr. Winkelmann uzun deri ceketiyile ve ortağı yaşlı hemşire Marschall kampta dolaşıp hasta mahkumları arıyorlardı. otobüsleri işaretlemek için.

Hasta kadınlar kaçmak için her yere saklandı: blokların altına, tavanların üstüne, kömür kutularının arkasına. Zuzanna kadınların kollarını kazımak için bir yöntem icat etti.

Tahliye edilen Auschwitz'den gelenler, dövmele derilerinin enfekte görünmesine neden olmak için

mavi numaralarını saklamak için. Kamptaki herkes yoklama geldiğinde Tavşanları saklamaya devam etti. Hatta bazıları büyük bir tehlikeyi göze alarak bizimle numaralarını değiş tokuş etti.

Kendilerini.

Söylentiler havada uçuşuyordu. Bir mahkûm hemşire Zuzanna'ya bunu eski gençlik kampında anlatmıştı,

Kamptan kamyonla on dakika uzaklıkta *bulunan Jugendlager'a*, işten çıkarılmış yaşlı kadınları gönderiyorlardı. Yemekler daha doyurucuydu ve yoklama yapılmıyordu. Bu doğru olabilir mi?

O akşam erken saatlerde yönetim binasına gitmeme izin verildi.

ve bana gönderilmiş bir paketi almak için. Bloktan ayrıldım, sonunda yürüyebildiğim için mutluydum.

ama çok geçmeden Hollandalı bir *Jules* olan Karol beni kolumdan yakaladı ve gölgelerin içine çekti.

Kalbim daraldı. Her *Jules'e* karşı temkinliydim, çünkü bu kampın son yılında ortaya çıkan yeni bir tür karakterdi. Genellikle yeşil veya siyah üçgenli bir Alman esir olan *Jules*, ganimet yığınlarından bir erkeğin spor ceketini, pantolonunu ve hatta erkek iç çamaşırlarını toplar, saçlarını erkeksi bir şekilde keserdi,

ve kampta bir sigara ve kötü bir tavırla çalım satmak. Bazıları

Hoşlandıkları bir kızın alnına "inek haçı" adı verilen bir *X* işareti kazıyarak onu kendilerininmiş gibi işaretliyorlardı. *Jules*'lerin hepsi kötü değildi. Birkaç iyi Jules tanıdım ve bir kızın bir *Jules*'le birlikte olması genellikle bir avantajdı, çünkü bu koruma ve yiyecek anlamına geliyordu, ancak *Jules*'lerin her zaman yüksek yerlerde bağlantıları olduğu için sevgilerinin nesneleri reddetmek için güçsüzdü. İşbirliği yapmazsa bir kızı aç bırakabilirlerdi.

"Yan tarafta başka bir seçim yapıyorlar," dedi Karol. "Hadi biraz yürüyelim."

Kamyondan ayrıldık ve uzun yoldan idareye doğru yürüdük.

Ama arkama baktığımda Winkelmann ve Hemşire Marschall'ın kadınları penceresiz siyah minibüslerden birine bindirdiğini gördüm. Bir ölüm nakil aracı. İkimizin de söylemesine gerek yoktu: O kasırgaya yakın bir yerde yakalanan herkes

İyi bir nedeni yok.

Bazı *Jules*'ler ne kadar korkutucu olsa da, Karol o gün hayatımı kurtarmış olabilir. Tehlike geçtikten sonra ona teşekkür ettim ve yoluma devam ettim.

Kısa süre sonra Beauty Road'un hemen dışındaki açık bir alanda yeni gelen bir grup mahkum için kurulmuş uzun beyaz bir çadırın yanından geçtim. Kamp o kadar korkunç bir hale gelmişti ki

kalabalıktı ve tüm ülkelerden nakiller gelmeye devam ediyordu. Suhren bu çadırları kampın tam ortasına kurdu. Bu çadır kadınlarla tıka basa doluydu.

Öyle ki, çocuklar aşağıda zar zor oturabiliyorlardı. Birçoğu ayakta durup bebeklerini sakinleştirir.

"Kasia," diye biri. Adımı duyunca şaşırarak döndüm.

Çadırın altındaki gölgelerde ilk başta onu tanıyamadım, çünkü yüzü çizilmiş ve zayıflamıştı ve kısa sarı saçları tozla grileşmişti.

Nadia.

Eski bir bavulun üzerine oturdu ve yanında bir kadın yatıyordu, başı Nadia'nın kucak. Nadia kadının alnını okşadı ve ona bir şeyler mırıldandı. Onu izledim.

O olduğundan emin olmak için bir saniye bekledikten sonra çadıra yaklaştı.

Aufseherin'i görmek.

"Nadia?" Dedim. Bu bir halüsinasyon muydu?

Sanki başı boynuna ağır geliyormuş gibi yukarı baktı.

"Kasia," dedi, nefesi beyaz bir buhar püskürterek. İsmimi söylediğinde kulağa ne kadar da güzel geliyordu. Yaklaşmamı engellemek için bir elini uzattı.

"Az önce bizimle konuştuğu için sürüklenerek götürülen bir kız gördük. Ayrıca yarımızda tifüs var.

Dikkatli olun."

Ona doğru bir adım attım. Ne mutlu bir gündü! Ne kadar çabuk

Bizim bloğa mı?

"Ne zamandır buradasın?" Gardiyanların duymaması için sessizce sordum.

"Dün gece Auschwitz'den yeni geldik. Gençlik kampına gideceğimizi söylediler.

Kamp. Orada bir barınak var."

"Ne zaman?"

"Bilmiyorum," dedi kucağındaki kadına bakarak. "Hepimiz çok

Susamış ve huzur içinde ölebileceği bir yere ihtiyacı

var." "Nadia, çabuk gel. Seni saklayabilirim."

"Onu bırakamam."

"Onunla başka biri ilgilenebilir." Bir adım daha yaklaştım.

"Onu tanımıyorsun, değil mi? O benim annem, Kasia. Onu asla terk etmem."

Bayan Watroba. Nasıl yakalanmışlardı? "Gelin,"

dedim. İkisini de saklayabileceğimi biliyordum.

"Ne düşündüğünü biliyorum dostum, ama ben burada Matka'mla kalıyorum. "

"Sizin için ne yapabilirim?"

Binz'in gardiyanları mahkumları kamyonu bindirmeye başladı.

"Yok bir şey. Merak etmeyin. Sen farkına bile varmadan hepimiz Lublin'e dönmüş olacağız. Pietrik'in yanına. Seni gördüğüne çok sevinecek." Bunu gerçek bir gülümsemeyle söyledi.

Eski

Nadia.

"Sevdiği sensin," dedim.

"Bana kaç kere ondan hoşlanıp hoşlanmadığını sordu biliyor musun? Hey, bıraktım

Gitmeden önce senin için kitap. Yerinde. Beşinci bölüme bayılacaksın."

"Sanırım nokta çoktan gitmiş olabilir, ama gittiğimizde ikimiz birlikte kontrol edeceğiz.

geri."

"Evet."

Nadia nefesini tuttu, bir yumruğunu göğsüne götürdü, bakışları sakat bacağıma sabitlenmişti. Bir tanesi

Diş macunumuzun bir kısmını takas ettiğim uyumsuz yünlü erkek çorapları bacağıma ortaya çıkarmak için aşağı kaymıştı; o zamanlar iyileşmişti ama solmuş ve büzüşmüştü, bütün tendonları ve kemikleri eksikti, derisi parlak ve gergindi. "Tanrım, Kasia, bacağına ne oldu?" Gözlerine su geldi.

Onun durumundayken benim için ağlamak mı? O iyi bir arkadaşı.

"Sana sonra anlatırım ama şimdi sana bir içki getirebilirim, biraz yağmur suyu biriktirdim."

Nadia yine gülümsedi. "Her zaman beceriklisin, Kasia. Matka buna bayılırdı."

"Hemen döneceğim," dedim ve bloğuma doğru yola koyuldum.

Bacağım ilerlememi yavaşlattı ve ben suyla döndüğümde gardiyanlar son mahkûmları da açık kamyonu yüklüyorlardı. Kapıyı kapattılar.

arka kapıya iki kez vurdu ve kamyon Beauty Road'a doğru yola çıktı.

Nadia. Onu görmek ilaç gibi gelmişti! Gençlik kampında güvende olacak mıydı? Daha önce Ravensbrück'ten oraya giden birini hiç duymamıştım. Oradaki yeni kamp hakkında duyduklarımın doğru olması için dua ettim. Tanrı bizden gelen duaları dinliyor muydu?

Kamyon Güzel Yol'da ilerlemeye devam ederken gözlerimden yaşlar geldi.

Nadia'nın annesini kucaklarken bir anlık görüntüsü.

"Yakında görüşürüz Nadia," diye seslendim, kamyonun arkasından elimden geldiğince koşarak. Boynunu kalabalığın üzerine uzattı, gülümsedi ve elini kaldırdı.

Kamyonun gürültüyle uzaklaşmasını izledim, kırmızı stop lambaları bir bulanıklıktı. Gözyaşlarımı sildim.

Gerçekten güvenli bir yere mi gidiyorlardı? Almanların bize söylediği her şeye inanmak zordu, ama ne olursa olsun, ön bürodaki Danimarkalı kızlar

Ruslar yakında tüm kampı kurtarmak için geleceklerdi. En azından Nadia ve annesinin bir sığınağı olacaktı. Nadia tanıdığım en güçlü insandı.

Paketimi almak için yönetim binasına doğru aceleyle ilerlerken kampın üzerine karanlık çökmüştü. Kedi kadar büyük bir sıçan ailesi yolun karşısına geçti.

önümde, artık insanlardan korkmuyordum. Posta penceresinden paketimi aldım ve iade adresine baktım: *Lublin Posta Merkezi, Lublin, Polonya*, babamın eliyle yazılmıştı. Koridorda geri yürürken, tahta takunyalarım cilalı zeminde yankılanırken paketi açtım ve bir makara kırmızı iplik daha çıkardım.

Bunu görmekten hiç sıkılmamıştım. İlkinden sonra iki tane daha göndermişti. Acaba babam

Dünyaya duyurmak mı? Kamp kurtarılmadan önce ölecek olsaydık, en azından herkes ne olduğunu bilecek ve Almanlar bunun için cezalandırılacaktı.

Ne yaptıklarını. Paketleri Zuzanna'ya dizanterisi için yardım etmişti, ama o

Sonra da diğer mahkûmlara doktorluk yapmak için bloktan bloğa giden başka bir şey yakaladı.

Baş ağrısı, titreme, ateş. Sadece kollarındaki kızarıklıklardan bile ne olduğunu biliyorduk: tifüs. Özgürlükten başka hiçbir şey buna yardımcı olamazdı.

Brit Christiansen'in masasının önünden geçtim, tanıdığım Danimarkalı bir kızdı, ön büroda çalışan birçok İskandinav mahkûmdan biriydi. Uzun boyluydu, kısa sarı saçları vardı ve yanaklarında bej rengi benlerden oluşan güzel bir takımyıldızı vardı. Ben de

Kamptan önce Danimarkalı biriyle bile tanışmamışlardı ve şimdi aralarında en sevdiğim insanlar. Nazik. Güvenilir. Nazik.

Brit yumuşak bir sesle, "Sana söylemem gereken iki şey var ve acele etmeliyiz," dedi.

"Biri yüksek rütbeli bir SS subayı, bugün geldi ve anneni sordu." "Ne? *Kim?* "

"Emin değilim ama çok ."

Lennart! Burada, Ravensbrück'te mi? Matka da burada bir yerde miydi? Brit beni daha yakına çekti. "Ve ayrıca, bugün tavşan avlıyorlar."

Bu sözler tüylerimi diken diken etti. "Ama neredeyse karanlık. Bir gece seçimi mi?"

"Binz savaş yolunda. Suhren de geliyor. İçki istihkakını iki katına çıkardılar. muhafızlar için."

"Saklanmamız gerekecek," dedim.

Zuzanna'yı bloğun altına sokabilir miyim? Ya da Anise bizi yine Macar Yahudilerinin yanına saklayabilir. Tifüs koğuşuna mı?

"Bloğun altında saklandığını biliyorlar, Kasia." "Annex'e çıkacağız."

"Bunu onlar da biliyor. Ve burada yeni otobüsler var."

Otobüsler. İçimi bir korku sarsıntısı kapladı. Histeri için zaman yoktu.

Aceleyle bloğa geri döndüm.

O gece ay olmadığı için etrafıma mürekkep gibi bir karanlık çökmüştü. Kötü bacağıma rağmen elimden gelenin en iyisini yaparak koşarken yukarıdaki projektörler yandı.

kadınları bir kenara .

Sadece hiçbir şey hissetme. Eğer yaşıyacaksan, .

Bloğa girdiğimde av haberinin benden önce geldiğini biliyordum, çünkü kızlar ağlıyor ve birbirlerine sarılıyorlardı. Her ülkeden kadınların arasından geçtim.

Hitler yağmalamıştı, oda farklı dillerden oluşan bir karmakarışıklı: Rusça, Fransızca,

Macarca, Lehçe. Zuzanna'yı ranzamızda dizlerini göğsüne çekmiş, titrerken buldum.

ürperdi. Başını zar zor kaldırdı.

"Duydun mu?" Dedim. Ranzada yanına oturdum ve alnını okşadım.

"Tavşanlar için geliyorlar. Kalkmalısın, sevgilim." Zuzanna gözlerini

açtı ve sonra . "Hayır, Kasia." Anise kalabalığı yararak bana seslendi.

Anise sakın bir tavırla, "Hemen dışarı çık Kasia," dedi. "Geliyorlar. Binz ve

Suhren ve kadın doktor. Kızıl Haç İsveçli kızları çoktan aldı ve

Sırada Fransız kızlar var. Keten dükkanından. Arka pencere bende kalacak.

senin için açık."

"Otobüslerde mi?" Dedim.

"Evet. 9284 numarayı kullanın. Güvenli. Sadece bir tane

alabildim." Bileğini tuttum.

"Gitme, Anise. Bunun bir ölüm nakli olmadığını nereden biliyorsun?"

Kadınları otobüslere bindirmek için kandırdıklarını kaç kez görmüştük?
Bazıları

Yanlarında kırmızı haçlar olan ambulanslar. Etrafta dolaştıklarını duyduk.

küçük boyacı kulübesine götürür ve motorlarını keserlerdi. Daha sonra, mahkumların giysileri keten dükkanına geri gelirdi ve buram buram gaz kokardı.

"Bu İsveç Kızıl Haçı, Kasia, gerçek bir şey ve acele etmen gerekiyor."

"Kızlar, *Appell*'imiz var," dedi Marzenka, tahta kaşıkla bir tencereye vurarak.

Anise son bir kez arkasına bakarak koştu.

Zuzanna'yı elinden tutup çektim. "Yapmamız

gereken-" "Hayır, Kasia. Sen git."

Tekrar ranzaya uzanmaya çalıştı.

"Bloğun altına girmemiz gerekiyor," dedim onu yukarı çekip, kolunun etrafından tutarken.

Beline sarıldı ve onu kalabalığın arasından kapıya doğru yönlendirdi, ağırlığı hafifti.

kurumuş bir dal gibi.

Marzenka bir yemek tezgahının üzerinde durmuş, gürültüye karşı bağırmaktan

sesi kısılmıştı. "Lütfen. Binz hiçbirinize zarar gelmeyeceğine dair bana söz

verdi."

Bu sadece paniği artırdı ve birçok kişi kapıya doğru koştu, ancak Binz ve köpeği

Aufseherinnen'in önünde belirdi. Kapının hemen dışında Komutan Suhren ve Dr. Oberheuser duruyordu, kadının elinde bir pano vardı. Yakındaydım.

Binz'in gri pelerininin omuzlarındaki hafif karı görebilecek kadar. Köpeği, Binz'in

Zuzanna'nın bacağı ve geri çekildik.

"Herkes *Appell* için dışarı çıksın," dedi Binz. "Emirlere itaatsizlik ederseniz vurulursunuz."

Dr. Oberheuser blok seçiminde mi? Kapana kısılmıştık ve itaat etmekten başka seçeneğimiz yoktu. Saklanacağımız yere gitmek için zamanımız yoktu. Çoraplarımı yukarı çektim. Doktor beni tanıyacak mıydı?

Hepimiz apartmanın önündeki Beauty Road'a doğru ilerlerken Zuzanna'yı destekledim.

ve serin gece havasında hazır olda durduk, yukarıdaki ışıklar parlıyordu. Ya koşarsak? Koşmak için iyi bacaklarımız olsa bile, köpekler bizi bitirirdi. Yine de

soğuktu, her sıcaktı. İşte bu . Neden daha hızlı değildim?

Binz ve Dr. Oberheuser sıralarımızda bir aşağı bir yukarı yürüyüp sayılarımızı kontrol ettiler. Binz önümde durdu, elinde kırpıntı vardı.

"Çoraplarını indir," dedi. Demek böyle

bitecekti.

Çorabın tekini indirdim. Sağlam bacağım ortaya çıktı. Binz, Dr. Oberheuser'i işaret etti.

Doktor durakladı.

"Evet, Doktor?" Binz söyledi.

Nefesimi tuttum. Doktor bana bakarken bir rüyanın içinde donup kalmış gibiydi. Öyleydi

Nefret mi yoksa acıma mı? Diğer bacağımı işaret etti.

"Diğeri," dedi Binz. Diğer çorabımı düz çıkıntıların üzerinden aşağı doğru yuvarladım.

Bir zamanlar kaslarımın olduğu yerde girintiler vardı. Doktor yaptığı işi fark etmiş olmalı ki Binz'e hızlıca evet anlamında başını salladı ve Zuzanna'ya doğru ilerlediler.

Zuzanna bana baktı. *Güçlü ol*, dedi o bakış. Sonra duvara gideceğiz.

Diğerleri gibi cesur olup Güzellik Yolu'nda başım dik yürüyebilecek miydim?

Yüksek mi?

Dr. Oberheuser ilk başta Zuzanna'ya şaşırmış gibi göründü, çünkü yaraları

diğerlerinininki kadar açıktı. Zuzanna'nın gitmesine izin verecek miydi? Beni duvara gönder, diye dua ettim.

Bırakın

Kız kardeşim yaşıyor. Birimiz eve, babama

gitsin. Doktor Binz'e başıyla işaret etti.

Evet.

Zuzanna elimi tuttu. Birlikte atış duvarına giderdik.

Her zaman planlıydık, sonuna kadar birbirimizin

yanındaydık. Sonra çok garip bir şey oldu.

Işıklar söndü.

Sadece projektörler değil, kamptaki her ışık yanıyordu. Sanki bir el

Tanrı aşağı inmiş ve bizi öyle bir kadifemsi siyaha boğmuştu ki

tek bir şey göremedim. Kızlar birbirlerine seslendi. Suhren, Oberheuser ve Binz karanlıkta emirler yağdırdı. Şaşkın köpekler hırladı. Beauty Road'daki herkes ağlarken kampın ne kadar gürültülü olduğuna inanamazdınız.

.

"Adelige, *otur*," dedi Binz, teneke eğitim tıkırtısı karanlıkta cıvıdayarak.

Zuzanna'yı belinden tuttum ve gruptan uzaklaştırdım. Acaba

Işıklar her an yanabilir mi? Yoluma devam ettim ve Dr. Oberheuser

karanlıkta. Sürdüğü korkunç parfümün dalgası üzerimize vurdu. Bir adım attım.

Binz'in ayağına bastı ve kollarının döndüğünü hissetti.

"*Verdammtes Arschloch!*" dedi.

Kalbim göğsümden fırlayacakmış gibi atarak keten dükkanına doğru yöneldim.

Karanlıkta, bir kolum Zuzanna'ya sarılmış, diğer kolum önümde trenin önündeki inek kaparı gibi uzanmış, karanlıkta insanlara çarpıyordum. Bu

Uzaktaki krematoryumdan çıkan ateş, etrafı aydınlatacak kadar parlak değildi.

kampı, ama yanından geçtim. Zuzanna'yı neredeyse sürükledim, tüm ağırlığıyla Ben.

Keten dükkanının önünde bir otobüs gördüğümde doğru bölgede olduğumuzu anladım.

Araç içeriden aydınlatılmıştı, kamptaki tek ışıktı. Dükkâna yaklaştıkça

Fransız kızların konuşmalarını duydum. Arka camı yokladım ve Zuzanna'nın içeri girmesine yardım ettim, sonra onu takip ettim, sakat bacağımı büyük bir çabayla içeri çektim. Öyleydi.

Oda sıcaktı ve ben ilerlerken kalabalık güzel kokuyordu, ter ve parfüm karışımı bir koku.

Zuzanna bana yaslandı. "Daha fazla gidemem." "Neredeyse vardık," dedim. "Birazdan dinlenebilirsin."

El fenerinin ışığında Anise'in arkadaşı Claire'i gördüm. "Kasia," dedi.

Kolundan tuttum. "Binz'in listesinde biz de varız. Işıklar yanar yanmaz, Zuzanna ve ben götürüleceğiz."

"Bu gece ışıklar yanmayacak," dedi Claire. "Rus kızlar onları

Kapalı. Szura, Suhren'in bir şey yaptığını duyunca trafo istasyonundaki düğmeyi çevirdi.

Tavşanlar için geliyor. Tüm elektrik şebekesi çökmüş durumda.

sabaha kadar açık kalacak."

"Bu otobüslerin gerçekten Kızıl Haç'a ait olduğunu nereden biliyorsunuz?"

"Suhren onları oyalıyordu ama onlar kapıyı kırmakla tehdit ettiler.
İçerideki kızlar

Ofis, Himmler'in İsveçli Kont Bernadotte'a

bize."

Daha önce de kızların barışçıl bir şekilde gitmelerini sağlamak için ayrıntılı
hileler yapılmıştı.

tek şansımızdı.

"Anise bana bir numara verdi," dedim.

"İlerlediğinizden emin olun," dedi Claire. "Bu son otobüs. İki tanesi çoktan
yüklendi ve gitmek için kapıda bekliyor."

Zuzanna'yı tuttum ve karanlıkta kalabalığın arasından ilerledim. Fransız

Öğrendiğime göre kızların hepsi eve gidecekleri için heyecanlıydı. Sonuncusu
da eşyalarını yüklediğinde dükkânda çok az kişi kalmıştı.

Sıranın önüne geldiğimde, otobüsün arkasında duran iki adamın numaraları

kontrol ettiğini gördüm. Birini tanıımıyordum. Diğerisi şişko Winkelmann'dı,

uzun deri ceketini giymişti. Otobüsün arka kapısı sonuna kadar açılmıştı.

otobüse dolmuş, ayakta bekleyen Fransız kızları ortaya çıkardı. Sarışın bir
hemşire

beyaz üniformalı bir adam içeride durmuş, insanların birkaç basamağı
çıkmasına yardım ediyordu. Eğer bu bir Nazi

aldatmacaydı, ama Alman muhafızlar bizi kandırmak için sık sık doktor ve hemşire üniforması giyiyorlardı.

Anise'in bana verdiği numarayı Winkelmann'a söylediğimde daha rahat nefes aldım ve

Zuzanna'nın otobüse binmesine yardım etti. Otobüse binme sırası bana geldiğinde hemşire bana doğru eğildi.

Bir ayağımı tahta tabureye koydum.

Bu gerçekten oluyor muydu? Eve mi gidiyorsun? Lublin'e mi? Babama... Hemşire gülümsedi ve elini bana uzattı, ben de tuttum.

Winkelmann beyaz sopasını göğsüme dayadı. "Dur.

Numara?"

Hemşire elimi daha sıkı sıktı. "Numaralarının hepsi kontrol edildi.

Biz

tartışacak zamanım yok." Almanca konuşuyordu ama İsveç aksanıyla. Biz

Eve gidiyorum.

Winkelmann beni sopasıyla geri itti ve hemşire elimi bıraktı.

"Benim emirlerim sadece Fransız *Häftling*'ler içindir. Eğer bu kız Fransızsa, ben de Charles de Gaulle'üm."

"Ben gerçekten Fransızım," dedim Almanca. Bacaklarımın titrediğini gördü mü?

"Evet mi?" Winkelmann dedi ki. "Ana dilinde bir şeyler söyle, Fransız kız."

Hiç tereddüt etmeden, elimden geldiğince güçlü bir Fransızca ile, "Bu kurutucu çok

Sıcak. Yanlardan biraz daha kesebilir misin? Kalıcı bir dalga alabilir miyim lütfen?

orta kıvrımlı ve ekstra uç kağıtlı? Ve yaban domuzu kılından yapılmış fırçayı kullanın, çünkü kepeklerime iyi geliyor."

Winkelmann diğer adama baktı. "O kesinlikle bir Polonyalı," dedi.

"Sadece otobüse bin," dedi diğer adam ve bana el salladı.

"Gitmemiz gerek," dedi hemşire, beni çekiştirerek Zuzanna'nın yanına götürdü.

"Çabuk içeri gelin."

Hemşire kapıları kapatmaya başladığında, bir mahkum elinde bir desteyle otobüse doğru koştu.

giysiler. "Bekle, bagajın!" diye seslendi ve paketi .

"O benim," dedi Anise'in arkadaşı tatlı Pienotte Poirot, ön taraftan.

otobüse bindi. Kızlar bohçayı ona uzattı ve arkadaşları yanına yaklaştı.

Otobüs ileri doğru sarsıldı ve açık kapılara doğru yol almaya başladık. Sadece bir

Özgürlüğe giden kısa yol.

Lütfen bu gerçek bir hastane otobüsü olsun.

Nöbetçi kulübesindeki beyaz direk kalktı, otobüs şoförü gaza bastı ve biz

kapıları geride bıraktım. Neden özgürleşmenin sevincini hissetmedim? Yolumuza devam ettik.

Göl boyunca uzanan yolda Pienotte bohçasını açtı.

"Tanrım, bu Guy," dedi Claire bana. Pienotte battaniyeyi açarak bir

Minik bir yenidoğan, pembe ve sağlıklı, siyah saçlı bir kafa. "İki gün önce doğdu

önce. Tanrı'ya şükür ağlamadı. Akıllı çocuk."

Yolda gümbür gümbür ilerliyorduk, otobüsün ışıkları bize yol gösteriyor, motosikletli üç Alman askerinin arkasını aydınlatıyordu.

Bir kez daha otobüste olmak ne kadar tuhaf. O hoş çekiciliğini nasıl da özlemişim:

Vites değiştiriyor, sonra duraksıyor, süzülüyor ve ilerliyor, bir yere *gidiyordu*. Yol, parke taşlarından yol ekibinin beton silindiri tarafından düz hale getirilmiş pürüzsüz kaldırıma dönüştü. Ne güzel bir iş çıkardınız hanımlar, diye düşündüm. Keşke pürüzsüzlüğünü hissedebilseydiniz.

Yakınlarda bir yerde bir çaydanlık ağıladı, çoktan

kaynamaya başlamıştı. Bir bomba.

Yer sarsıldı, otobüs sallandı ve göl bir kamera flaşı gibi parladı.

"Müttefikler bombalıyor," dedi hemşire. "Bizim bir Alman kervanı olduğumuzu düşünüyor olmalılar."

Almanlar bizi bırakıp vızır vızır geri dönerken, şoför ışıkları ve motoru da kapattı

arka lambaları karanlıkta gittikçe küçülerek kampa doğru ilerliyordu. Çaydanlık

Tekrar inledi ve üzerimizdeki sırt yarılıp yüzlerimiz kamp ateşinin etrafındaymış gibi aydınlanırken haykırdık. En azından çarpışma bir şey hissettirdi, sanki hayattaydık ve

bizi kauçuk zemine gönderdi. Kız kardeşimi kendime çektim, kemik kemiğe ve diğerlerinin üzerine düştük. Nefes aldı mı? Öyle mi yaptım? Onu göğsüme bastırdım, sıcacıktı.

Ben.

Çok geçmeden otobüsün motoru canlandı ve iki kalbimiz bir olarak İsveç'e doğru yola koyulduk.

C H A P T E R 26

Herta

1945

Nisan 1945'e gelindiğinde Almanya savaşı kaybetmişti, ancak haber medyası

Bunu kabul et. Masalsı dünyalarına sonuna kadar bağlı kaldılar. Savaşın

yabancı yayınları dinlemekten mahrum kaldım. BBC'ye göre

Batı Müttefikleri Ren Nehri'ni geçmişti ve Alman kayıpları artmıştı.

Suhren

Almanya'nın Paris'i geri almasının an meselesi olduğunu söyledi.

yenildiler. 18 Nisan'da Amerikan tanklarının

memleketi Düsseldorf'u ele geçirdi ve şehri kolayca ele geçirdi. İngilizler ve Amerikalılar

Berlin'e doğru son sürat gidiyorlardı.

Bir öğleden sonra kamptan ayrıldım ve göl kıyısı boyunca yürüdüm, adımlarım yosun tümsekleri tarafından boğuldu, bavul sapı elimde kayganlaştı. Göl kızgındı ve üzerinde beyaz dalgalar uçuşuyordu. Rüzgâr mı karıştırıyordu yoksa külleri

oraya gömüldüğünü, alüvyona karıştığını biliyor muydun? Nasıl suçlanabilirim ki? Ben sadece

Kamp doktorluğu işini mecburiyetten yaptım. Kayıpların kemikli parmaklarını kaldırıp bana karşı vasiyette bulunmaları için artık çok geçti.

Fürstenberg'e yaklaştığımda Alman erkek, kadın ve çocuklardan oluşan bir denizle karşılaştım.

Bazıları bavullarıyla, bazıları da sadece sırtlarındaki giysilerle yürüyordu. Fürstenberg'deki sivillerin yarısı aylar önce güneye gitmişti ve görünüşe göre diğer yarısı da o gün Kızıl Ordu'dan kaçmak için tahliye ediliyordu. Sadece duruşlarından bile yenilginin utancı okunuyordu. Yerimden edilmiş o büyük otobana katıldım ve kalabalığın içinde yarı uyuşuk bir halde sürüklendim. Her şeyin bittiğine inanmak zordu,

. Bunun utancı beni neredeyse güçten düşürüyordu.

"Nereye gidiyorsunuz?" Tüvit paltolu ve hardallı bir Alman adama sordum

Sarı şapkalı. Sırtına bağlanmış bir kuş kafesi taşıyordu. Kuş sallanıyor, tünüyordu.

küçük tahta trapezinde, adam yürürken.

"Berlin'den kaçmak için yan yollara sapıyoruz, sonra güneye Münih'e gidiyoruz. Batıdan ilerleyen Amerikan birlikleri var, doğudan da Ruslar."

Düsseldorf'a giden bir gruba katıldım ve yaya geçişimiz uzun ve

dikkat çekici değildi. Ana yollardan kaçındık ve ormanlık patikaları ve tarlaları takip ettik.

raylarda, terk edilmiş arabalarda uyuduk, hayatta kalmak için bulabildiğimiz her şeyi yedik.

Mutti'nin beni gördüğünde ne kadar mutlu olacağını hayal ettim. Eski evimizin üst katındaki güzel bir dairede Gunther adında bir adamla yaşıyordu ve ben de

bir tatil tatilinde onlarla birlikte. Yeterince iyi bir dergi satıcısıydı. Zengin de

Dairenin görünüşüne bakılırsa. Eve geldiğimde o mutfakta yapacağı kızarmış soğan ve elma pürelı patates püresini hayal ettim.

Düsseldorf'a vardığımda yağmur çiseliyordu ve her yerde Amerikan askerleri olduğu için dikkat çekmemeye özen göstermem gerekiyordu. Kafam iyi olduğundan değil.

yetkililerin şüpheli listesindeydim. Beni umursuyorlar mıydı ki? Onların daha büyük balıkları vardı.

kızartmak için.

Düsseldorf sokakları terk edilmiş bavullar ve at arabaları ile doluydu.

insan cesetleri. Bombalanarak yerle bir edilmiş Düsseldorf tren garının önünden geçtim. Ben

Mutti'nin binasına yaklaşırken, yan yatmış yağmalanmış bir arabanın yanından geçtim, iki yaşlı

Kadınlar tekerleklerini sökmeye çalıştı. Cadde boyunca insanlar gelip gidiyordu, bazıları

Tüm dünyevi eşyalarıyla birlikte. Onların arasına karışmaya çalıştım.

başka bir yerinden edilmiş kişi.

Mutti'nin kapısına vardığımda apartmanı gördüğümde çok mutlu oldum.

sadece ayakta değil, aynı zamanda mükemmel bir düzen içindeydi. Tek düşünebildiğim onun küveti ve sıcak bir yemektir. Lobide kızarmış soğan kokusu vardı. Şanslı bir insan

Biraz yiyecek sakladım.

Üçüncü kata çıktım ve Gunther'in dairesinin zilini çaldım.

"Kim var orada?" diye bir ses geldi kapalı kapının arkasından. Gunther.

"Ben Herta."

Tereddüt etti. Kafamdaki o uğultu da neydi? Susuzluktan mı kaynaklanıyordu?

"Annem burada mı?" Kapıdan seslendim. Kilit

tıkladı ve kapı açıldı.

"Çabuk ol," dedi Gunther. "İçeri gel." Beni kolumdan tutup içeri çekti ve kapıyı yeniden kilitledi.

Daire hala iyi döşenmişti, kalın halılar ve döşemeli sandalyeler vardı.

kadife içinde. Birisi duvardan Führer'in bir portresini kaldırmış ve parlak duvar kağıdı dikdörtgeni. Bu hızlıydı.

"İki yağmacı bu sabah kapıyı kırmaya çalıştı. Dışarıda anarşi var."

"Gerçekten, Gunther-"

"Artık herkes herkesten alıyor. Mallar, onları elinde tutabilenlere ait.

onları."

"Açlıktan luyorum," dedim.

"*Herkes* açlıktan luyor,

Herta."

"Kampta h   yemek pi iriyorlardı-"

"Siz ve arkadaşlarınızın orada yaptığı tek   ey bu değil. Gerçek ortaya çıkıyor, biliyorsun."

Telsize doğru y  r  d  m. "Erzak olmalı. Yayın yapacaklar-"

"*Erzak* yok, Herta. Yayın yok. Kadınlar bir ka ık   eker için kendilerini fuhu a zorluyor."

Gunther çok fazla   ğ  n kaırmı   gibi g  r  nm  yordu. Biraz kilo vermi  ti, ama derisi h    gergindi. Sadece boynunda hafif bir kırı  klık vardı. Askerlik hizmetinden uzak kalmayı nasıl ba armı  ti? Hiçbir   ey akla yatkın değildi ve kafamın sesi daha da y  kseldi.

"Banyoya ihtiyacım var," dedim.

Gunther bir sigara yaktı. Sigarayı nereden buluyordu? "Burada kalamazsın. Ne yaptığını biliyorlar, Herta."

"Mutti nerede?"

"Karakola gitmesi gerekti. Seni aramaya geldiler."

"Ben mi? Ne için?" *Kim olduğunu* sormama

gerek yoktu. "İnsanlığa karşı işlenen suçlar,

dediler." Nasıl bu kadar çabuk peşime

düşebildiler?

"Burada bulunarak anneni riske atıyorsun Herta. Banyonu yap, ama

başka-"

"Annem farklı düşünüyor olabilir," dedim. "Bir

banyo yap, sonra konuşuruz."

Bavulumu kanepenin üzerine koydum. "Bazı konularda Mutti'nin yardımına

ihtiyacım olabilir." Sigarasının külünü kül tablasına döktü. "Para meseleleri

mi?"

"Diğer şeylerin yanı sıra. Yasal ücretler belki."

"Oh, gerçekten mi? Başınıza bir şey gelirse, masrafları devlet ödüyor." "Olursa

mi?"

Gunther koridordaki dolaba doğru yürüdü ve elinde bir havluyla geri döndü.

"Banyonu yap

Hala sıcak suyumuz varken. Sonra konuşuruz."

Eşyalarımı misafir odasına bırakıp banyoya girdim, bir kulağım lavaboda

Gunther'in yetkilileri aramasını bekliyordu. Bir tür Müttefik askeri hiyerarşisi kurulduğu kesindi. Gunther beni asla ihbar etmezdi.

kendim. Mutti çok öfkelenirdi. Ama Gunther hiçbir zaman gerçek bir vatansever olmamıştı.

yeni güç değişimi neredeyse herkesi şüpheli hale getirdi.

Banyonun kapısını kilitledim ve suyu ekstra sıcak tutmak için acele etmedim. Küvetin içine girdim, emaye dökme demirden aşağı kayarak o muhteşem yanan

Deniz.

Sıcak suyun içinde tüm kaslarımın gevşediğini hissettim. Fritz neredeydi? Sorardım

deri kliniğindeki eski işim için. Hâlâ ayakta olsaydı, bir taş yığınının altında olmasaydı. Bacaklarımı sabunlarken Mutti'yle konuşmamın provasını yaptım, ayaklarım yürüyüşten dolayı kirden simsiyah olmuştu. Gunther ne derse desin beni destekleyecekti.

Ona kamptan bahsettiğimde "Ne olmuş yani?" derdi. "Sen işini yapıyordun, Herta." O neredeydi? Muhtemelen dışarıda ekmek bulmak için elinden geleni yapıyordu.

Gözlerimi kapattım ve Mutti'nin kahvaltılarını hatırladım: sıcak ekmekler ve taze tereyağı, onun

kahve-

Oturma odasındaki ayak sesleri miydi?

"Mutti?" Seslendim. "Gunther?"

Banyo kapısına vuruldu.

Kapıdan "Herta Oberheuser?" diye bir ses geldi. Konuşmacının İngiliz aksanı vardı.

Kahretsin. Lanet olası Gunther. Ona güvenilmeyeceğini biliyordum. Beni ele vermesi için ona ne kadar ödediler?

"Geliyorum!" Dedim.

Küvetin içinde uzuvlarımın kontrolünü kaybettim. Pencereden çıkabilir miydim?

Sert bir şey kapıya çarptı ve kapı kırılarak açıldı. Havluya uzanırken çığlık atmış olabilirim. Bir İngiliz subayı banyoya girdi ve ben de arkama yaslandım.

küvet, azalan sabun köpükleri benim tek korumamdı.

"Herta Oberheuser?" diye sordu.

Kendimi korumaya çalıştım. "Hayır."

"Sizi insanlığa karşı savaş suçu işlemekten tutukluyorum."

"Ben o değilim," dedim şok içinde, bir embesil gibi. Gunther bunu bana nasıl yapabilirdi? Mutti çok kızacaktı. "Ben hiçbir şey yapmadım."

"Küvetin dışına çıkın, Fräulein," dedi adam.

Başka bir İngiliz ajanı elinde kanvas bir yağmurlukla banyoya geldi. İkisine arkalarını dönmelerini işaret ettim.

"Bir dakikalığına gideceğim," dedi ilk ajan, yüzü kıpkırmızıydı. Gözlerini kaçırarak bana bir havlu uzattı. "Buna sarın."

Havluyu aldım ve o da kapıyı çekerek gitti. Kendimi dışarı attım.

Küvet. Lanet olası Gunther, diye düşündüm ecza dolabına doğru ilerlerken. Buldum

tıraş bıçaklarını çıkardı ve küvetin içine girdi, su soğumaya

başladı. "Fräulein?" diye seslendi ilk adam kapının dışından.

"Bir dakika," dedim çantamdan bir bıçak çıkarırken.

Radyal arteri hissettim ve kalbim çok hızlı attığı için kolayca buldum.

Bıçağı bileğimden aşağı, atardamarın derinliklerine doğru çektim ve bir bıçak gibi açılmasını izledim.

Şeftali. Su pembeleşti ve soğuyunca başım dönerek içine uzandım. Acaba

Mutti ne yaptığımı görünce ağladı mı? En azından küvette yapmıştım. Temizlemesi kolay olacaktı.

Diğer bileğime ulaşamadan ajan tekrar içeri girdi.

"*Tanrım,*" dedi beni gördüğünde, su o zamana kadar kırmızıya boyanmıştı.

"Teddy!" diye seslendi bir yerlerden birine. "*Tanrım,*" dedi yine.

İngilizce bağırış çağırıştan sonra beni küvetten çıkardılar.

Alçakgönüllülük buraya kadarmış.

Bilincimi kaybediyordum, onlara bana nasıl davranmaları gerektiğini söylemeyecektim, ancak bensiz gayet iyi idare ettiklerini memnuniyetle fark ettim.

Bacaklarım. Kan kaybından ölmem için kesin bir yol. Ayaklarım hâlâ simsiyahtı.

ayak tırnağı bir hilal kir.

Bilincimi kaybettim ama bileğim güzelce sarılmış halde beni bir sedyeye taşırırken kendime geldim. Birisi ne yaptığını biliyordu. bir doktor mu vardı? Bir Alman doktorun bu kadar kötü bir iş çıkarmasına şaşırılmış mıydı?

Beni neden ihbar ettiniz? İngiliz ajanlar beni merdivenlerden sokağa taşırken Gunther'e bunu söylemeye çalıştım.

Beni ambulansa bindirmeye başladılar.

Gunther'in yukarıdaki bir pencereden izlediğini gördüm, yüzü kayıtsızdı. Daha fazla yüz

pencerelere geldi. Yaşlı adamlar. Kadınlar. Perdeleri kenara itip aşağı baktılar.

Sadece meraklı Almanlar. Sarı örgülü bir kız pencereye geldi, annesi onu itti ve perdeyi çekti.

"Sadece merak ediyor," dedim.

"Ne?" dedi bir İngiliz. "Şokta," dedi

bir başkası.

Unter schock? Eksik teşhis, İngiliz doktor. *Hipovolemik* şok. Hızlı nefes alma. Genel halsizlik. Soğuk, nemli bir cilt.

Pencerelere daha fazla yüz geldi. Ev doluydu. Islak bir

şey yüzüme doğru sürüklendi. Yağmur muydu o?

Kimsenin bunu gözyaşı sanmamasını umuyordum.

İkinci Bölüm

Caroline

NİSAN 1945

Annem gribe yakalanınca beni Paris'e yalnız gönderdi. Korkunçtu.

Müttefikler Fransa'nın özgürleşmesine yardım etmiş olabilirler ama savaş

daha bitmemişti. Atlantik'te hala kaç tane haydut U-bot vardı? I

Ancak Paul'ü beş uzun yıldan sonra tekrar görmenin arifesinde bu beni yıldırmayacaktı. Yolculuğa çıkabilmek için Bay Snyder'a biraz daha gümüş götürmüştüm. Petit four maşası. Tereyağı bıçakları. Birkaç yemek çatalı.

Bordeaux'nun kuzeyindeki La Rochelle'e 12 Nisan 1945'te yanaştım. Biz

gemiden indikten sonra ikinci kaptan Başkan Roosevelt'in Warm Springs, Georgia'daki evinde öldüğünü duyurdu ve orada toplanan hepimizden toplu bir inilti yükseldi. Başkan, Almanların teslim olduğunu göremeden ölmüştü.

Fransa'da. Hitler'in kendi kıydığını hiç bilmiyordu.

Roger beni Paris'e götürmesi için bir araba ve şoför ayarlamıştı ve arka koltuktan harap olmuş Fransa'yı seyrettim. Gazetelerde savaş haberlerini okumak bir şeydir.

Fransa'nın paramparça olduğunu görmek bambaşka bir şeydi. Müttefik kuvvetlerin Paris'in kurtarılmasına yardım etmesinin üzerinden yedi aydan fazla zaman geçmişti, ancak yıkım hâlâ tazeydi. Bütün bloklar

yıkılmış, binalar çökmüş ve birçok apartmanın duvarları kesilmişti.

kapalı, hala döşenmiş odaların bir kesitini gösteriyor. Yollarda oluşan siyah kraterler ve tank büyüklüğündeki makadam parçaları hala onarılmadığı için yolumuz defalarca değiştirildi. Paris'in güneyinde, Seine Nehri üzerinde tek bir köprü bile kalmamıştı.

ayakta duruyordu. Yine de tüm yıkıma rağmen, ilkbahardı ve şehir hala harabelerin arasından yükselen güzeldi, Arc de Triomphe'a dokunulmamıştı, kemerin altına beş bayrak örtülmüştü.

Paris'e gittiğimde, kapıcılarımızın eski Peugeot'sunu ödünç aldım.

arkaya sabitlenmiş doğaçlama odun sobası. Savaş zamanında benzin yokluğu, bu ev yapımı gazojenlerin, odun gazlaştırma ünitelerinin yaygın olarak kullanılmasına yol açmıştı

otobüslerin, taksilerin ve özel araçların arkasına monte edilmiştir. Görülmeye değer bir manzaraydı.

Her biri arkasına sabitlenmiş kendi yanma tankına sahip bu araçları sokaklarda görüyorduk. Sürücüler benzin istasyonlarında benzin almak için değil, sobayı yakacak odunla doldurmak için dururlardı. Paris'te böyle bir arabayı kullanmak zordu, çünkü sokaklar tıkanmıştı

ve yolların sahibi onlardı. Sonuç olarak, Metro daha popülerdi

her zamankinden daha fazla. En zengin sayımlar bile onun derinliklerinde görüldü.

O gece Raspail bulvarı ile Sèvres caddesinin kesiştiği yere vardım.

ve Hôtel Lutetia'nın hâlâ orada olduğunu görünce hıçkırıklarını tutamadı. Ondan kurtulmuş

Nazi işgalcileri, yüksek Belle Epoque oteli korkusuzca duruyordu, adı ışıklar içindeydi

yukarıda, üç renkli tekrar uçuyor.

Otelin girişinden geçip, ellerinde kayıpların resimlerini sallayan ve haber almak umuduyla isimlerini haykıran, sınır dışı edilenlerin anneleri, kocaları, eşleri ve kız arkadaşlarının oluşturduğu arapsaçına döndüm. Lobi, siyah-beyaz karo zemini

Çiğnenmiş bildiriler ve leylak dallarıyla dolu olan otel, resepsiyonda yer kapmak için birbirleriyle yarışan gazeteciler, Kızıl Haç çalışanları ve hükümet yetkilileriyle doluydu.

Siyahlar giymiş, sırtı kambur, zayıf bir kadın, sıkışarak geçerken kolumu tuttu.

Kalabalık.

"Bu adamı gördün mü?" dedi, beyaz saçlı bir adamın fotoğrafını yüzüme doğru iterken.

"Hayır, çok özür dilerim," dedim.

Yemek salonunda, hala çizgili kamp üniformaları içinde olan sersemlemiş hayatta kalanlardan oluşan gruplar, garsonlar onlara yemek getirirken kristal avizelerin altındaki masalarda oturuyorlardı.

Her şeyin en iyisi. Dana eti, şampanya, peynir ve taze ekmek.

Nazilerin geride bıraktıkları. Sürgün edilenlerin çoğu yemek yiyemeden oturup yiyeceklere bakıyordu.

Birkaç lokmadan fazlasını yiyenler tuvalete yöneldi.

Arayıcılar Büyük Galeri'ye, kayıp sevdiklerinin ilanları ve fotoğraflarıyla sıvanmış duvarlara doğru dirsek çürüttüler, birçoğu siyah X'lerle mürekkeplenmişti, bu da sürgün edilenlerin asla geri dönmeyeceği anlamına geliyordu. Onu orada buldum.

Paul Rodierre. 515 numaralı süit.

Asansöre doğru koştum ama o kadar kalabalıktı ki kapı açılmıyordu.

kapattım ve merdivenlere doğru koştum. Yolda, derileri gerilmiş adamların yanından geçtim.

kafatasları, kamp üniformaları üzerlerinden sarkarken arka koridorlarda dolaşıyorlardı.

Paul nasıl görünürdü? Kendimi onu o halde ya da daha kötü bir halde bulmaya hazırladım. I

Onunla her gün birlikte olabildiğim sürece umurumda değildi. Onu iyileştirmek için ne gerekiyorsa öderdim.

Hastane koğuşuna dönüştürülmüş, fazladan karyolalarla donatılmış, kapıları açık misafir odalarının önünden geçtim. 511...513...Koridorda iki jandarma güzel bir kızla sohbet ediyordu.

Hemşire. Savaş bittiğine göre aşk geri gelmişti.

Beşinci katta geniş bir süit buldum, uzun pencereler aşağıdaki şehre açılıyordu.

Uzakta Eyfel Kulesi, karşısında sevimli bir Fransız Louis Seize Beauvier kamış yatak

tek duvar. Ünlü M. Rodierre için kraliyet muamelesi.

Kapı aralığından, Paul'ü iskambil kağıtları oynadığı sandalyede otururken izledim.

diğer üç adamla birlikte, pencerelerdeki perdeler hafif esintiyle kıpırdanıyordu.

Paul'ün üzerinde önü düğmeli sade bir gömlek vardı ve arkasında bir hemşire oturuyordu.

kolunu sandalyesinin arkasına geçirmiş, diğer eliyle de nabzını tutuyordu. Bu çok garipti.

Onu şam perdeleri ve ince yün halıları olan o güzel süitte gördüm. Yaklaştım ve Paul'ün omzunun üzerinden kartlarına baktım.

"Ben olsam bu el üzerine bahse girmezdim," dedim.

Paul başını çevirdi ve gülümsedi. İçim rahatladı, iyi görünüyordu. Zayıftı ve

Kafası yeni tıraş edilmişti ama *canlıydı*, beyaz pamuklu gömleğinin içindeydi. Onu eve, kendi yatağına götürmek için sabırsızlanıyordum. Sahip olduğum her kuruşu

doktorlar.

"Bahse girmem için hiç para getirmedi mi?" Paul sordu. "Rus sigarası yok mu?

Gel buraya ve öp beni."

Sandalyenin etrafından dolandım ve bir sarsıntıyla Paul'ün bacaklarının gömleğinin altından dışarı uzandığını gördüm, uzun ve ince, eklem yerlerinden topuzlu, bir cırcır böceğinin bacakları gibi.

"Kırılmayacağım, biliyorsun. Doktorun söylediklerine de inanma. Eğer kazancım bir gösterge ise, ben iyiyim."

"Nereden başlayacağımı bilmiyorum," dedim sandalyesinin yanında diz çökerken, korkarak

ona dokunmak. Bu kadar zayıf olmak acı verici miydi?

Genç bir doktor yanıma yaklaştı, turuncu saçları başının üzerinde kıvrılmış gibi duruyordu.

Safran.

"Akrabanız mı?" diye sordu doktor.

"O bir arkadaş," dedi Paul. "New York'tan Bayan Ferriday."

Doktor bana baktı, gözleri kırmızı çerçeveliydi. O günden beri günler geçmiş miydi?

Uyudun mu?

Doktor, "Benimle yürüyebilir misiniz lütfen?" dedi.

Zayıf bir eleştiri sezdim, sanki beni bir şekilde onaylamıyormuş gibi.

Koridorda durduğumuzda, "Ben Dr. Philippe Bedreaux," dedi. "Paul'ü birkaç haftadır tedavi ediyorum. Kısmen yeni bir ilaç olan kloramfenikol sayesinde tifüs hastalığından mükemmel bir şekilde kurtuldu. Sonra açıklanamaz bir şekilde

kötüye gidiyor. Zatürre."

"Zatürre mi?" Nefesim boğazımda düğümlendi. Babam gibi. *Pneumonie*. Çok fazla

Fransızca'da daha güzel ama aynı derecede ölümcül. Annemin hala "akciğer" dediği bir şey.

Ateş."

"İyileşti ama hiçbir şekilde tehlikeyi atlattmış değil. Şehirde mi kalıyorsun?"

"Annemin yakınlardaki dairesinde. Paul karısının ölümünden haberdar mı?"

"Evet. Büyük bir şoktu ve bu konuda konuşmayı reddediyor. Şu anda uyumaya ihtiyacı var. Bir noktada, kas atrofisi nedeniyle agresif bir fizik tedaviye ihtiyacı olacak."

"Tamamen iyileşecek mi?" Ben sordum.

"Bunu söylemek için çok erken, Matmazel. Burada harap olmuş bir bedenle karşı karşıyayız. O

toplam vücut ağırlığının neredeyse yarısını kaybetti."

"Zihinsel olarak iyi görünüyor," dedim. "*Poker*

oynarken-"

"O bir aktör. Elbette iyi bir görüntü sergiliyor ama çok dikkatli olmalıyız.

Kalbi ve ciğerleri büyük bir travma geçirdi." "Yani

tahminen iki hafta mı? Üç hafta mı?"

"Bu haliyle yarın uyanamayabilir. *İyileşmesine* izin vermelisiniz.

"Üzgünüm, Doktor-"

"Genç bir adam geçen hafta eve dönmek üzereydi - hayati belirtileri iyiydi - ve

Ayrılacağı sabah kalp yetmezliği geçirdi. Bu hastaların ne zaman iyileştiğini düşünebileceğimizi kim bilebilir?"

"Sadece hevesliyim-"

"Kendini hiçbir şekilde zorlamamalı - yemek pişirmemeli, uzun yürüyüşler

yapmamalı ve kesinlikle iyi-"

"Ne, Doktor?"

"Kesinlikle ders dışı aktiviteler yok..."

"Özür dilerim."

"Tamamen yatak istirahati."

Paul yatakta yalnızken şunu söylemek istedi.

Doktor gittikten sonra Paul'ün başucunda oturdum ve battaniyenin altında göğsünün inip kalkmasını izledim.

"Gitme," dedi Paul.

Elimin tersiyle yanağını okşadım. "Asla," dedim.

-

PAUL'U HER GÜN GÖRÜYORDUM ve her gece annemin dairesine kaçıyordum. Kapıcımızın eşi Mme Solange sayesinde eski evin savaştan nispeten zarar görmeden kurtulmuş olması beni rahatlatmıştı. Daire şaşırtıcı bir şekilde hiç dokunulmamıştı.

Tavandan tabana kanatlı pencerelerde ya da gürgen parke zeminlerde çatlaklar olsa da, ince beyaz toz her yüzeyi kaplamıştı, maun makyaj masamın üzerindeki gümüş kapaklı kavanozlar şimdi iki santim derinliğinde siltli toz içindeydi. Babamın çalışma odasındaki araba saati 9:25'te durmuştu ve annemin yatak odasında bir sızıntı vardı.

Damask duvar kağıdının bir bölümü duvardan aşağıya, lekeli bir ekmek gibi kıvrılmıştı.

Kulak.

Pavlus ilk iki haftanın çoğunda uyudu ama kısa süre sonra eve gitmek istedi.

Rouen'da Rena ile paylaştıkları ev. Dr. Bedreaux gönülsüzce kabul etti ve Paul'ü gülümseten bir sevişme yasağına dair ek belirsiz atıflarda bulundu. Dr. Bedreaux

Bedreaux, Rena'nın evi Paris'in birkaç mil dışında olduğu ve hastane bakımına erişimi sınırlı olduğu için Paul'ü her gün bir doktorun ziyaret etmesi gerektiğinde ısrar etti. Paul'ü mutlu etmek için ne gerekiyorsa ödemeyi seve seve kabul ettim ve üç güçlü hemşirenin yardımıyla onu Peugeot'nun ön koltuğuna oturtmayı başardık.

Rouen yolunda, her yerde yeni savaş kanıtları vardı ve birçok

binalar dış cepheden başka bir şey değildi. Heybetli Rouen Katedrali.

Monet'nin tablolarıyla meşhur olan bu bina, sağlam kalan birkaç binadan biriydi. Paul yönetti

Rouen'da bir ara sokakta sığınak benzeri bir eve götürdüler beni, hiç de beklediğim gibi değildi.

Paul'ün ön kapıdan çıkmasına yardım ettim ve askeri bir koruganı andıran, soğuk ve mesafeli evi inceledim. Almanya'nın Fransa'ya dayattığı bir başka iğrenç şey olan Bauhaus tarzında tasarlanmıştı.

Komşular onu karşılamaya gelir miydi? Benim bir

Davetsiz misafir mi? Ne de olsa Rena o evde büyümüştü ve Paul ile birlikte

Orada birlikte. Sokakta onu özleyen arkadaşları, çiftler var mıydı?

Paul ve ben ön koridora girdik ve oturma odasına doğru ilerledik. Karanlık bir evdi ama odaların her biri parlak baskılarla kaplanmıştı.

Provence. Paul'e, annem ve benim eşyalarımızla dolu, güzel sabah ışığı ve pastel boiseri duvarlarıyla annemin dairesinde yaşayıp yaşayamayacağımızı sormayı düşündüm.

Marché aux Puces'de ve diğer *antikacılar*da buldum. Louis Seize komodinin. Mutfaktaki son dönem metal bahçe masası. Annem

biraz çılgınca, ama güzelce yapıldı. Tek ihtiyacı olan iyi bir toz almaktı.

Paul'ün merdivenleri çıkmasına yardım ettim ve sarı, kumaş döşemeli duvarları olan küçük, rahat bir odadan geçip Paul ve Rena'nın bir zamanlar uyudukları ana yatak odasına geçtim.

Yatak Paul gibi uzun boylu bir adam için küçüktü ve üzerinde beyaz mat kumaştan bir yatak örtüsü vardı.

ve mavi-beyaz desenli yastıklar.

Paul'ün yatağının yanına bir sandalye çektim ve gece boyunca uyumasını izledim.

Sonunda yastıklı pencere koltuğuna geçtim ve biraz uyudum. Şafaktan önce Paul konuştu.

"Rena?"

"Hayır Paul, ben Caroline."

"Caroline mı? Çok üşüdüm."

Battaniyemi yatağa getirdim ve üzerine örttüm. "Hastanede olduğumu sanıyordum," dedi.

"Hayır, evdesin canım."

Ben cümlemi bitirene kadar tekrar uykuya dalmıştı.

Rena'nın mutfağında yemek pişirmek tuhaftı, bakır tencereler hâlâ pırıl pırıldı,

Çekmeceleri, düzgün yığınlar halinde katlanmış pamuklu peçetelerle doluydu. Pişirecek çok az yiyecek vardı, çünkü Fransa'nın her yerinde et ve sebze bulmak zordu.

İlk başta doğaçlama yaptım. Şanslı biri karneyle biraz patates ve ekmek, belki biraz da kansız havuç bulabilirdi ama ülkenin çoğu

ince çorbalar ve tost. Sonra annemin evindeki kileri yağmaladım ve

altın: pekmez, yulaf ezmesi ve çay poşetleri. Sonunda her şeyi satın alabileceğimi fark ettim.

karaborsada bir fiyat için.

Her gün Paul'e eski bir aile ilacı olan büyük büyükannem Woolsey

Gettysburg'daki asker hastalarına verdi: bir bardakta çırpılmış bir yumurta ve soda

şarap. Menüde sığır eti de dahil olmak üzere diğer bazı Woolsey ilaçları da vardı

ay, sütlü punç ve pekmezli pilav. Paul'e bunların kadın tarafımın eski New England favorileri olduğunu söyledim. Onlar sayesinde her geçen gün daha da güçlendi.

"Kamp hakkında konuşmak yardımcı olur mu?" Bir gece

sordum. "Bu konuda konuşmam Caroline. İyi niyetlisin-"

"En azından denemelisin Paul. Belki buradan ayrıldığın geceyle başlayabilirsin.

Bebek adımları."

Uzun bir süre sessiz kaldı.

"Davaları için iyi olabileceğimi düşünerek hiçbir uyarıda bulunmadan benim için geldiler.

Rena gripten yatakta hasta yatıyordu. Beni merkeze götürdü ve çok nazik bir şekilde bazı şeyleri filme almamı istediklerini söyledi: propaganda tabii ki, ama ben yapmazdım

Bunu yapmak. Beni bir süre Paris'te tuttular ve sonra Drancy'ye gönderdiler. Sanırım onlar

daha sonra Rena ve babasını almak için geri geldi. Bu, Yahudilerin toplanıp götürülmesinin başlangıcıydı."

"Rena'nın burada olduğunu nereden biliyorlardı?"

"Her şeyi biliyorlardı. Belki vize başvurusundan. Bilmiyorum.
Drancy

korkunçtu, Caroline. Çocukları annelerinden aldılar." Paul başını eğdi,
çenesini göğsüne dayadı ve avucunu ağzına bastırdı. "Özür dilerim

Paul. Belki de bu senin için çok fazla."

"Hayır, haklısın. Bu konuda konuşmak zorundayım. Natzweiler kampına
inanamazdınız."

"Alsace'da mı? Roger orada olabileceğinizi düşündü."

"Evet, Vosges Dağları'nda. Birçoğu soğuktan ve yüksek irtifadan öldü.

Tek başıma. Çok korkak biriydim. Ölmek için dua ettim. Kampın bir kısmını inşa
ettik.

Yeni

barakalar ve..." Çayından bir yudum almaya çalıştı ama bardağı tabağına geri
koydu.

"Belki sonra bitirebiliriz."

"Elbette," dedim. "Bunun hakkında konuşmak yardımcı olmuyor

mu?" "Belki."

O gece Paul'ü yatağına yatırdım, ilerleme kaydettiğimiz için mutluydum.

-

Sekiz Mayıs öğleden sonra, Paul'ün evinin arkasındaki dereye ayak bileğime
kadar suya batmış, kıyıdan su teresi topluyor, kestane ağaçlarına hayret
ediyordum.

çiçekleri ve

ortaya çıkan salkım söğüt. Mor yüksükotu, eskiden şımartmak zorunda kaldığım bir çiçektir.

Connecticut, her yerde yabancı otlar gibi bitiyordu. Paul'ün ıslık çaldığını duyabiliyordum.

ve bu beni gülümsetti. Erkekler sadece mutlu olduklarında ıslık çalarlar. En azından bu

babam için de geçerliydi.

Bir anda ıslık sesi kesildi ve Paul seslendi. "Caroline..."

Çimenlerin arasından sesine doğru koştum. Düşmüş müydü? Kalbim küt küt atarken, ıslak ayak izlerini takip ederek mutfığa koştum.

Paul, "De Gaulle başladı," dedi.

Paul'ü buldum, yağmur gibi yağıyordu, radyonun yanında duruyordu. Nefesimi tuttum, rahatlamıştım,

General De Gaulle'ün Avrupa'daki savaşın sona erdiğini ilan ettiğini duymak için tam zamanında.

Silahlı kuvvetlerimizi ve liderlerini sonsuza dek onurlandırın.

Korkunç sınavların azaltamadığı veya geriletemediği halkımızı

onurlandırın. Onurlandırın

Kanlarını kanımıza, acılarını acılarımıza, umutlarını umutlarımıza

kariştiren ve şimdi bizimle birlikte zafer kazanan Birleşmiş Milletler.

Yaşasın Fransa!

Paul ve ben aceleyle ön bahçeye çıktık ve katedralin çan seslerini
duyduk. "Buna inanmak çok zor," dedim.

Alman kapitülasyonunun ilk perdesi Reims'de imzalanmış olmasına rağmen
Bir gün önce, General De Gaulle'ü ve komşularımızı duyana kadar
arabalar, korna sesleri ve pencereden bir *tricolore* uçarken, her şey kafama dank
etti. Avrupa'daki savaş sona ermişti.

Annemin eşarplarından birini taktım ve bizi Paris'teki dairesine götürdü.
Biz

Büyük bir kutlama duymayı umarak pencereleri ardına kadar açtı, ama Paris

O öğleden sonra savaşın sona erdiğine dair önemli haberler göz önüne alındığında
garip bir şekilde sessizdi.

Ancak öğleden sonra ilerledikçe ve gençler akın ettikçe tüm bunlar değişti.

Parklara ve meydanlara.

Paul, "Hadi Place de la Concorde'a gidelim," dedi.

"Neden burada sadece radyo dinlemiyoruz?" Dedim ki. "Kalabalık senin için
çok fazla olabilir."

"Ben sakat değilim, Caroline. Bırak da tadını çıkarayım."

Güzel ve sıcak bir gündü ve Place de Crillon'daki Hôtel de Crillon'a yürüdük.

la Concorde. Sevimli eski bina meydandan yükseliyordu, *üç renkli*
sütunların arasında uçuyordu. Özgür Fransa'yı kutlamak çok gerçeküstü bir şeydi,

aynı

Kral 16. Louis'nin giyotinle idam edildiği meydan.

Meydandaki gölgeler uzadıkça kalabalık yoğunlaştı ve beyaz miğferli Amerikan askeri polisi kalabalığın içinde bir orada bir burada belirerek insanların Amerikan Büyükelçiliği'ne girip çıkmasını sağladı. Etrafımızda korna sesleri ve şarkılar, başımızın üzerinde beyaz mendiller sallayarak, Amerikan askeri cipleri geçerken itişip kakışarak kalabalığın arasından ilerledik.

tarafından. Genç Fransız erkek ve kadınlar arabaların üzerinde şampanya patlattı ve kalabalığa çiçekler attı.

Güneş ışığının azalmasıyla birlikte Place de la Concorde'da ışıklar yanmaya başladı.

Savaş başladığından beri ilk kez. Kalabalıktan bir çığlık yükseldi Fontaines de la Concorde bir kez daha açıldı ve fiskiyelerin bronz deniz perileri tarafından tutulan heykel balıkları gece gökyüzüne büyük su bulutları gönderdi. İnsanlar dans etti

Paris geri döndüğü için mutluluktan çılgına dönmüş bir halde, tamamen giyinik ve sırlıklam bir halde çeşmeyi ziyaret etti.

Paul mendilini düşürdü ve genç bir kız eğilerek mendili onun için aldı.

"Buyurun," dedi kız. "Bir an için seni Paul Rodierre sandım."

"Öyle," dedim.

Kız dans ederek uzaklaştı. "Çok komik," diye seslendi omzunun üzerinden.

"Ne söylediğini bilmiyor," dedim ama Paul gerçeği biliyordu. O

Eski halinden eser yok.

Bu olaydan sonra Paul'ün yelkenleri rüzgârla dolmuş gibiydi ve gün batımından sonra

Eve dönüyoruz. Rouen'e doğru ilerlerken Seine Nehri üzerinde havai fişekler patladı.

Eve döndüğümüzde rahat kıyafetlerimizi giydik, ben Paul'un yumuşak pantolonunu ve

büyük boy bir gömlek ve Paul en sevdiği fildişi flanel pijamalarını giymişti. İçine kapanık ve her zamankinden daha yorgun görünüyordu. Ben akşam yemeğini hazırlarken o mutfak masasına çökmüş oturuyordu.

"Rena'nın burada olmamasına üzülüyor musun?" diye sordum.

"Bu konuyu açmanın bir faydası yok. Zaten o olmaya çalışmaktan vazgeçemiyorsun." "Değilim," dedim.

"Onun tariflerini pişirmek, onun gibi giyinmek. Lütfen bunu yapma." "Bugün *eşarp* taktığım için mi?" diye sordum.

"Sadece rahatla ve New York'ta olduğu gibi olmasına izin ver." "Hiç bu kadar mutlu olmamıştım," dedim.

Bu doğrudu. Farklılıklarımız vardı, ama ilaç yazmayı bıraktığımdan beri ve Paul için egzersiz programları, ilişkimiz her geçen gün güçlendi. Ayrıca, Woolsey ilaçları sayesinde, Paul nihayet dolmaya başlamıştı.

"O zaman neden buraya taşınmıyorsun? Temelli olarak yani."

"Bilmiyorum Paul. Nasıl hissettiğini duymak yardımcı olur."

"Senin için deli oluyorum."

"Nasıl yani?"

Paul bir an düşündü. "Çok çalışkan birisin. Buna saygı duyuyorum." "Bu kadar mı?"

"Amerikan aksanınızla Fransızca konuşmanızı da seviyorum. *Hem de çok seksi.*"

"Kesinlikle değil-"

"Ve seninle olmaktan hiç yorulmadım."

Ayağa kalktı ve lavaboda yanına geldi.

"Kusurlarını seviyorum. Orantısız gülümsemeni."

Dudaklarıma dokundum. Orantısız mı?

"Ve sürekli kocaman bir el çantan yok."

Elimi tuttu. "Benim kıyafetlerimi giymen hoşuma gidiyor." Bir düğmesini açtı göğsümde. "Ve beyaz tenin. Her yerin o kadar pürüzsüz ki, uzaktayken bunu çok düşündüm."

Kollarını belime doladı. "Ama seninle ilgili en sevdiğim şey..."

"Eee?"

"...öpüşme şeklin. Bazen seni öptüğümde kendime gelemeyeceğimi düşünüyorum. Bu

başka bir yere gitmek gibi."

Paul gömleğimin yakasını kenara çekti ve boynumu

öptü. Gülümsedim. "Komik, hiç kullanmadığın bir

kelime var."

Paul geri adım attı. "Amerikalılar neden her ayrıntıyı açıklamak zorunda?"

Çöpçüye 'seni seviyorum' diyorsun."

"Sanırım bu deyim burada icat edildi."

"Tüm gereken buysa, seni *seviyorum*. Sensiz bir hayat düşünemiyorum. Şimdi eşyalarını, giysilerini, kitaplarını içeri taşı. Ev bizim olsun."

"New York'a geri dönmemeyi mi kastediyorsun?" Hayal etmesi bile çok güzeldi.

Paul ile dek.

"Evet. Burayı eviniz yapın. New York'u her zaman ziyaret edebiliriz. Ve annen buraya taşınabilirsin. Zaten bir dairen var."

"Konsoloslugu özleyeceğim ama Roger'ın Pia'sı var."

"Kesinlikle öyle."

"Elbette kalacağım," dedim.

Paul gülümseyerek, "İyi o zaman," dedi. O gülümsemeyi tekrar görmek ilaç gibiydi.

Birlikte bir bebek sahibi olmak için çok mu geçti? Kırk yaşın üzerindeydim. Yapabilirdik

her zaman evlat edin. Bavulumda eve ihtiyacı olan sevimli Fransız bebeklerle dolu bir dosya vardı. Gerçek bir ailemiz olacaktı. Annem sonunda evleneceği için çok heyecanlıydı. Roger ona vize ayarlamıştı ve Paris'e doğru yola çıkmıştı.

bir ziyaret için. Ona yüz yüze söyleyebilirdim.

"Neden bu gece başlamıyoruz?" dedi.

"Gidip eşyalarımı alayım." Bu gerçekten oluyor muydu? Hiç ipek çorabım var mıydı?

Annemin dairesinde?

"Makyaj malzemesi getirme," dedi Paul. "Bu halinle mükemmelsin." "Bir ruj bile mi?"

"Acele et. Yemek yapmayı bitireceğim."

"Lütfen yapma Paul," dedim. "Dr. Bedreaux diyor ki..."

Paul ayağa kalktı ve tezgâha doğru yürüdü. Kâsedan menekşe renginde birkaç yeni patates aldı. Yemek yapmak onun için çok mu fazla olurdu?

"Tek kelime daha etme, yoksa fikrimi değiştirim," dedi.

Çantamı aldım. "Nietzsche, patates ağırlıklı bir diyetin içki kullanımı."

"Güzel. Annenin şarabından bir şişe getir. Kutlama yapıyoruz."

Paris'e dönüş yolunda yaklaşık iki saat boyunca yanıma almam gerekenlerin zihnimde bir listesini yaptım.

Kapri pantolon. İpek çoraplar. Yeni iç çamaşırlarım. Sonunda düzgün bir Fransız ehliyetine ihtiyacım olacaktı.

Dairede perdeleri çektim, bir bavul hazırladım ve dışarı çıktım.

Kapıyı kilitlediğimde mutfakta telefon çaldı ve hayatımda ilk kez görmezden geldim. Eğer arayan annemse, ona tüm hikâyeyi anlatmak için daha fazla zamana ihtiyacım vardı.

Dönüş yolunda en sevdiğimiz markete uğradım ve üzgün görünen bir tane buldum

baget, küçük ama iyiye alamet. Motoru odunla doldurmak için tekrar durdum.

Léo Marjane "Alone Tonight" şarkısını söylerken arabanın radyosu açık, camlar açık bir şekilde Rouen'a doğru yola koyulduk.

Bu gece yalnızım, rüyalarımınla....

Gazeteler, işgal sırasında Nazileri biraz fazla coşkulu bir şekilde eğlendirdiği için kabare şarkıcısını azarladılar, ancak hiçbir şarkı savaşı

Bu. Şarkı söyledim.

Bu gece yalnızım, aşkın olmadan....

Bir kez olsun yalnız olmamak harikaydı. Hüzünlü şarkılar

seni seven biri var. Paul'un sokağına döndüm ve şarkı söylemeye başladım.

Komşuların ne düşündüğü kimin umurundaydı?

Virajı döndüm ve Paul'ün evinin önündeki kaldırıma park etmiş beyaz bir ambulans gördüm.

Ev, motor çalışıyor.

Zaman durdu. Yanlış eve mi park etmişti? Yaklaştım ve bir hemşire gördüm.

beyaz üniformasının üzerinde lacivert bir pelerinle kapının önünde duruyordu.

Aman Tanrım. Paul.

Ben arabadan atlamadan önce araba zar zor durdu.

Yürüyüşe çıktım.

"Paul yaralandı mı?" Dedim, nefesim büyük yudumlarla geliyordu.

Onu eve kadar takip ettiğimde hemşire "Çabuk gel," dedi.

C H A P T E R 28

Kasia

1945

"Rüya mı görüyorum?" Zuzanna, feribot Gdansk'a yanaştığında, tuzlu havanın

martıların ve kırlangıçların vahşi çığlıklarıyla doluydu. Gözlerimi korumak için elimi kaldırdım, çünkü elmaslarla dolu pırıl pırıl su beni kör etmişti.

İsveç'in Malmö kentinde iki ay geçirmiştik, Tanrı'nın tüm insanları kurtardığı yer.

Doğadaki en güzel şeyler. En yeşil çimenler. Peygamber çiçeği renginde gökyüzü. O manzaradan doğmuş gibi görünen çocuklar, saçları beyaz bulutlardan, gözleri kobalt denizinden.

Ayrıldığımızı üzüldük, çünkü orada bize krallar gibi davranıldı; prenses pastası, tereyağlı ve yaban mersini reçelli *pitepalt* köftesi ziyafeti *çektik*. Gücümüzü yeniden kazandığımızda (hem Zuzanna hem de ben kırk kiloya kadar çıkmıştık), evimiz neresiyse oraya dönmek istedik. Polonya. Fransa'ya. Çekoslovakya. A

Evlerine dönecek pek az şeyi kalan birkaç kadın yeni bir hayat kurmak için İsveç'te kaldı. Bazıları

önce Polonya'da yapılması planlanan yeni seçimlerde ne olacağını görmek için bekledi.

geri dönmeye cesaret ettiler. Polonya'da baskıcı Sovyet kolluk kuvveti NKVD'nin yetkili olduğunu duymuştuk ama Zuzanna ve ben hiç tereddüt etmedik.

Babamı

görmek için

can atıyorduk.

Kurtarıldığım için kelimelerle ifade edilemeyecek kadar minnettar olsam da, güçlendikçe daha da öfkeleniyordum. Kurtarılmanın verdiği sevinç neredeydi? Etrafımdaki kadınları izledim.

eski hayatlarına dönmek için can atıyorlardı, ama benim için öfke büyüdü, içimi kararttı.

Feribotla Polonya'nın kuzey kıyısına ulaştığımızda, bir şoför bizi

İniş. Varşova'dan genç bir adamdı, Britanya Kraliyet Hava Kuvvetleri'ne katılıp riske giren yüzden fazla eski Polonya Hava Kuvvetleri pilotundan biriydi.

Luftwaffe ile savaşırken hayatlarını kaybettiler. Benden sadece birkaç yaş

büyüktü ama yirmi iki yaşındayken yaşlı bir kocakarının topallamasına ve

duruşuna sahiptim.

Zuzanna'nın bez torbasına uzandı ve arabaya binmemize yardım etti. Deriyi hissettim

arka koltukta, serin ve pürüzsüz. Bir otomobile binmeyeli ne kadar uzun zaman olmuştu? Bir uzay gemisi de olabilirdi.

"Peki bugün dünyada neler oluyor?" Zuzanna dedi ki, bir kez biz

kapı kolundaki küçük metal kül tablasını açıp kapatıyordu. Ben de kendiminkini açtım.

ve orada söndürölmüş iki sigara buldular. Kamptakiler için neler vermezlerdi ki!

"Hükümette neler olduğunu duydunuz mu?" diye sordu şoför.

"Serbest seçimler mi olacak?" Zuzanna söyledi. Savaş sırasında ağır bir şekilde bombalanan Gdansk limanından geçtik.

"Sürgündeki hükümet geri dönmek istiyor," dedi şoför. "Yani Polonyalı

İşçi Partisi bir oylama yapılacağını söylüyor."

"Stalin'e inanıyor musun?" Dedim.

"Polonya İşçi Partisi-" "*Stalin*. Tam

da ihtiyacımız olan şey."

"Kendi özgür ve bağımsız ölkemiz olacağımızı söylüyorlar. İnsanlar umutlu."

"Neden yalancılara inanmaya devam ediyoruz?" diye sordum. "NKVD asla bırakmayacak." "Bunu söylediğini kimse duymasın," dedi şoför.

"Kulağa özgür ve bağımsız geliyor," dedim.

Zuzanna ve ben Lublin'e giden yolun büyük bir kısmında uyuduk ve şoför kapımızın önünde durduğunda uyandık.

Şoför el frenini çekerken, "vakti hanımlar," dedi. Biz

arka koltuğa oturdu ve ön kapımızın yanındaki çıplak ampule baktı, karanlıkta parlak, şişman güveler ve diğer böceklerden oluşan çılgın bir partiyi davet ediyordu.

Ravensbrück'te

Mahkumlar onları seve seve yerdi.

"Burada olduğumuza inanabiliyor musun?" Zuzanna sordu.

Sanki aya ayak basmışız gibi arabadan indik. Kolumla Zuzanna'nın beline sarıldım. Bana yaslandı ve kalça kemiği

Benimki. O güzel ön merdivenleri tırmanırken kötü bacağımdaki ağrı arttı.

Babama bir telgraf göndermiştik. Elinde haşhaşlı kek ve

Bizim için çay? Dairemizin kapısının eski porselen tokmağını çevirdim. Kilitliydi.

Zuzanna fazladan anahtarı tuğlanın arkasındaki eski saklandığı yerden çıkardı. Hâlâ orada!

Mutfağa bir adım attım ve farkına vardığım şey nefesimi kesti: Annem gitmişti. Mutfak masasının üzerindeki küçük lamba dışında oda karanlıktı.

ve şömine şöminesindeki mum alevinin halesi. Çok mutlu sarı perdeler

Pencerelerde asılı duran kırmızı teneke kutulardan oluşan yeni bir aile Matka'nın ahşap

Sayaç. Sarı ve kırmızı. Matka maviyi severdi. Matka'nın bir zamanlar kuş resimlerini yapıştırdığı duvara birisi kır çiçekleri tarlası resmi asmıştı. Birkaç serçe resmin arkasından dışarı bakıyordu, müsilağ onları

duvar yaşlılıktan sararmıştı. Matka'nın çizim masasına doğru yürüdüm. Birisi masayı

düz ve ucuz bir dantel masa örtüsü ile kapladı, üzerine de bir Meryem Ana resmi koydu.

Gietrzwald'da bir türbe ve bir trenden el sallayan yaşlı bir kadının resmini içeren bir porselen çerçeve.

Şömine rafına, Matka'nın resmine doğru adım attım.

Ciddiydi ve küçük köpeği Borys'i tutuyordu. Birisi köpeğin altına siyah bir yay koymuştu.

Fotoğrafta, kıvrılmış uçları şömineden aşağı sarkıyor. Orada dururken başımın döndüğünü hissettim.

mum ışığında dans eden annemin vakur yüzüne bakıyordum. Bir köpek havladı ve Zuzanna nefesini tuttu. Felka mı?

"Kim var orada?" Babam arka yatak odasından koridora doğru sürünerek ilerledi.

Çizgili iç çamaşırıyla bize doğru geldi. Bir sincabın paltosu gibi seyrelmiş ve kırılmış saçları her yöne doğru uzanıyordu, elinde daha önce hiç görmediğim siyah bir tabanca vardı. Felka onun arkasından çıktı, kuyruğu oldukça ritmik atıyordu. O tamamen

Onu son gördüğümünden daha büyümüş ve şişmanlamıştı, tam o mutfakta Matka ile birlikte.

"Sadece biz varız baba," dedi Zuzanna.

Babam ağzı bir karış açık, donakalmış gibi duruyordu. Nasıl bu kadar yaşlanmıştı? Hatta

Göğsündeki kıllar ağarmıştı. Felka bize geldi ve Zuzanna'nın yanından bir ileri bir geri koştu.

Islak burnunu içimize sokarak bana doğru yaklaştı.

"Eve geldik," dedim. Gözlerim yaşlarla doldu. Babam kollarını ardına kadar açtı,

ve yanına gittik. Silahını tezgahın üzerine koydu ve sanki bizi hiç bırakmayacakmış gibi ikimize de sarıldı. Onun kucağında olduğumuz için ne kadar mutluyduk!

Zuzanna

İkimiz de onun çıplak omuzlarında ağladık.

"Telgrafımızı almadınız mı?" diye sordum.

"Bugünlerde kim telgraf alıyor ki?"

"Matka hakkında bir mektup mu aldın?"

"Evet, zarfın üzerindeki el yazısı ona benziyordu, bu yüzden ondan bir mektup olduğunu düşündüm. Ama bu bir form mektubuydu. Tifüs olduğunu söylediler."

Elini tuttum. "Tifüs değildi, baba."

"Sonra ne olacak?" Küçük bir çocuk gibiydi. Benim güçlü babam neredeydi? "Bilmiyorum," dedim.

Geri adım attı, elleri kalçalarında. "Ama birlikte değil miydiniz?"

Zuzanna babamı bir mutfak sandalyesine götürdü. "Onu ayrı bir bloğa taşıdılar, baba. Hemşire olarak çalışıyordu-"

"Ve Naziler için portreler çizdi. Bu yüzden öldürüldü. Çok yaklaşmak

onlara." Neden böyle bir şey söyledim ki? O gece sinemada bana sandviç getirmesinin onun ölümüne neden olduğunu çok iyi biliyordum.

Zuzanna babamın yanında diz çöktü. "Kasia'nın mektuplarını almışsın. Onları nasıl okuyacağını nereden biliyordun?"

"Bunu anlamak tüm posta merkezinin zamanını aldı. Bir çeşit "posta" olduğunu biliyorduk.

ama hiçbirimiz nasıl bilmiyorduk. İlk harfin üzerine su damlattım.
Ama

Sonra anladık. Bazı kişilere söyledim ve onlar da Londra'daki yeraltı dünyamıza mesajı ulaştırdılar. Ama mektubu ütülememiz gerektiğini söyleyen Marthe'ydi. Bunun bildiği bir kitaptan bir numara olduğunu söyledi."

Marthe?

Babamın diğer yanında diz çöktüm. "Kırmızı iplik için teşekkür ederim."

"geldiğince duyurmaya çalıştım. BBCnin yayınladığını biliyor muydun?
Ne

ikinize de yaptılar..." Babam yine gözyaşlarına boğuldu. Ne kadar zordu
güçlü babamızı ağlarken görmek!

Elini tuttum. "Pietrik'i gördün mü? Nadia'yı?"

"Hayır. de değil. Listeleri her gün yayınlıyorum. Kızıl Haç Merkezi de öyle. I

Keşke geleceğinizi bilseydik." Babam keten bir bulaşık bezi aldı ve ellerini kuruladı.

Gözyaşları. "Endişeden çılgına döndük."

Biz mi?

Zuzanna onu ilk fark etti, yatak odasının kapısının gölgesinde, sabahlık giymiş
tıknaz bir kadın. Zuzanna ona doğru gitti ve elini uzattı.

"Ben Zuzanna," dedi.

Babamın yatak odasında bir kadın mı?

"Ben Marthe," dedi kadın. "İkiniz hakkında çok güzel şeyler duydum."

Ayağa kalktım, derin bir nefes aldım ve kadını düşündüm. Marthe birkaç

Babamdan birkaç santim daha uzun, sabahlığının kemeri sicimle bağlıydı. Örgü yapılmış kahverengi saçları yakasından aşağı sarkıyordu. Taşralı bir kadın. Babam kesinlikle

Standartlar.

Marthe babamın yanına geldi ama babam ona doğru hiçbir hareket yapmadı. "Marthe'nin

Zamosc'un dışındaki bir köyden. Uzakta olduğun bu yıllarda bana çok yardımcı oldu." Babam Marthe'nin orada olmasından utanmış görünüyordu. Kim utanmazdı ki?

ölen karısının çocuklarının kız arkadaşı

mı? "Neden oturmuyoruz?" Marthe

söyledi.

"Yatağa gitmek istiyorum," dedim. Marketteki bir takas gibiydi. Gözlerim

Matka'nın şöminenin üzerindeki resmine gitti. Babam onu özlemiyor muydu? Bunu nasıl yapabilirdi?

O mu?

Babam bana salladı. "Bizimle otur, Kasia."

Marthe, Matka'nın en sevdiği sandalyeye, beyaza boyadığı, patiska yastıklı koltuğa oturdu. Zuzanna'nın Marthe ile yakınlaşmasını izledim. Babam baktı, mutlu bir şekilde

bağlandıklarını görmek.

"Keşke size yiyecek bir şeyler ikram edebilseydik, ama sonuncusunu da yeni bitirdik.

ekmek," dedi Marthe.

Babam sakalının kirli sakalını yokladı. "Şu anda durum her zamankinden daha kötü. Ruslardan beri

geldi, neredeyse hiç yiyecek yok. En azından Naziler fırıncıları un içinde tuttu."

"Yani Nazileri Stalin'le mi takas ettik?" diye sordum. "Bana sorarsanız takas bile sayılır."

Papa, "Onlarla iyi anlaşıyorum," dedi. "Merkezdeki işime devam etmeme izin verdiler."

"İzin mi?" Ben sordum.

"Artık istediğin kadar Rus sigarası alabilirsin," dedi Marthe, biraz fazla parlak bir şekilde. "Ama az yumurta."

"Hepimizin birbirimize 'yoldaş diye hitap etmesi an meselesi." dedi.

Zuzanna, "İyi geçineceğiz," dedi.

"Eski yeraltı üyelerini arıyorlar," dedi Papa sivri bir ifadeyle.

Bana bak. "Mazur'u geçen hafta aldılar."

İçimden bir akım geçti ve aniden zorlukla nefes alabildim.

Mazur mu? Pietrik'in çocukluk arkadaşıydı, en yüksek rütbelerde çok yetenekli bir ajandı.

yeraltı dünyasının. Bana AK yeminimi okumuştı. Gerçek bir vatansever.

Derin nefes al, derin nefes ver.

"Bütün bunlarla işim bitti," dedim.

"Bizi kamptan bir İsveç otobüsüne bindirdiler," diyor Zuzanna. "Danimarka sınırını geçerken görmeliydiniz, tüm insanlar hoş geldiniz işaretleriyle orada toplanmıştı. İsveç'te de bize çok iyi davrandılar. Lublin'e uçtuk

Arabayla gelirken Ravensbrück ganimet yığınları arasında birinin bulduğu Kız Rehberleri pankartı ve tezahüratları duymalıydınız. İlk geceyi bir müzenin zemininde geçirdik."

"Büyük dişli dinozorlar üzerimize çömelmişken," dedim. "Dinozorlardan farkı yok.

kampı."

Zuzanna bez torbasını getirdi. "Sonra bir prensesin malikanesinde kaldık.

Bakın İsveç'ten ayrılmadan önce bize ne verdiler." Çuvalı açtı, içine beyaz bir

kutuyu masanın koydu ve açtı. "Hepimize birer tane verdiler. Konserve sardalya. Beyaz

ekmek ve tereyağı. Dut reçeli ve bir parça çikolata."

İkimiz de yiyeceklerden sadece birer ısırık almış, onları

saklamıştık. "Ve buharlaştırılmış süt?" Babam söyledi.

"Çok uzun zaman oldu."

"Ne kadar nazikler," dedi Marthe. "Bir süredir biriktirdiğim bir un biletim var. Yapabilirim

yap-"

" etmeyin," dedim.

Babam başını eğdi ve parmaklarını saçlarından geriye kalanların arasında gezdirdi. Marthe ayağa kalkarak, "Annen için üzgünüm," dedi.

"Öyle görünüyor," dedim.

"Kasia," dedi babam.

Beyaz sandalyeyi kaldırdım, minderi Marthe'nin kışından hâlâ sıcaktı. "İyi geceler baba," dedim. "İyi geceler, Zuzanna."

Matka'nın sandalyesini odama doğru taşıdım, şöminenin önünden geçtim, gözümü kaçırmamaya dikkat ederek

Matka'nın oradaki resminden gözlerini ayıramadı. Onun yüzüne bakmak çok zordu.

her seferinde göbek. Odama girdim ve kapıyı kapattım. Hiçbir hanımım

babam annemin koltuğuna park ederdi, ona ne kadar yardımcı olursa olsun.

C H A P T E R 29

Caroline

1945

Hemşireyi evin içine kadar takip ettim ve koridorun sonundaki mutfakta bir ambulans görevlisi gördüm. Ön kapıdan bile patatesleri görebiliyordum.

Zeytinyağının fayans üzerindeki parlaklığı yere saçılmıştı. Dr. Bedreaux'nun uyarılarından sonra Paul'ü nasıl yalnız bırakabilirdim?

Mutfağa yaklaştığımızda Paul'ün masada oturduğunu ve bir hemşirenin nabzını ölçtüğünü gördüm. Kollarımdan bir sıcaklık fişkırdı.

"İyisin Paul. Tanrı'ya şükür."

Paul bana baktı. Ağlıyor muydu? "Sana telefon etmeye çalıştık. Buna inanabiliyor musun, Caroline? Neredeyse bir rüya gibi."

Başımı salladım. "Anlamıyorum."

"Kapı zilini çaldılar," dedi. "Her şey çok... gerçeküstü." "Zili

kim çaldı Paul?"

"Rena."

"Rena kapı zilini mi çaldı? Mantıklı konuşmuyorsun." "Onu

az önce yukarı çıkardılar."

"Geri mi döndü?"

Sesim uzak ve yabancı geliyordu.

Paul masa örtüsündeki bir lekeyi ovuşturdu. "Amerikan Hastanesi'ndeydi."

Mutlu görünüyor muydu? Pek değil. Her şey çok kafa karıştırıcıydı.

"Pek konuşamıyor. Görünüşe göre bir Alman aile onu yanına almış." Kapı pervazına yaslandım.

"Ne kadar harika," diyebildiğim tek şey buydu. "Artık gitsem iyi olacak."

Gitmek için döndüm.

"Caroline, bekle," dedi Paul. "Nereye gidiyorsun?" "Bütün

bunlar çok bunaltıcı."

"Biliyorum. Üzgünüm, Caroline. Rena haftalardır hastanede.

konuş."

Özür dilerim. Bu üç kelimedenden nefret ediyordum. Babam öldüğünde insanlar bunu kaç kez söylemişti? *Je suis désolé* Fransızca'da kulağa hoş geliyor, ama işleri daha da kötüleştiriyor.

"Eve gitmem gerekiyor," dedim.

Düşünmek için zamana ihtiyacım vardı ve onun önünde yıkılmak istemiyordum. Ne de olsa,

Bir kadın hayattaydı ve toplama kampında trajik bir şekilde ölmemişti.
O

Biz konuşurken Paul'un üst kattaki yatağında yattığına şüphe yok.

Paul yerdeki patateslere baktı. "Evet. Yarın konuşuruz." "Yani

Connecticut'a, eve," dedim.

"Artık eve gidemezsin. Bu hepimiz için bir şok."

"Düzgün düşünemiyorum. Gitmek zorundayım."

Neden bana sarılıp kalmam için yalvarmadı?

"Yarın konuşur ve tüm bunları çözeriz," dedi Paul, hâlâ sandalyesine gömülmüş bir halde.

Bir şekilde arabaya ulaştıım ve annemin dairesine geri döndüm, orada kendimi gönüllü hapsetmeye adadım, çoğunlukla yatakta, pijama altları ve Paul'un evinden giydiğim gömleği giydim. Mutfak telefonu çaldı.

Ahizeyi kancadan çıkarıp sallanmaya bırakana kadar birkaç kez. *"Si vous souhaitez faire un appel, s'il vous plaît raccrochez et réessayez,"* diyordu kayıt, bir dizi kısa bip sesi ve ardından hiçbir şey gelmeyene kadar tekrar tekrar.

Kapı zili günde birkaç kez çalıyordu ama cevap vermiyordum.

Gün boyunca kendi kendimi kamçıldım - sıcak çayımın soğumasına izin verdim ve sonra ılık ılık içtim ve

aşırı süt içtim ve kendimi "olabilirdi "lere batırdım. Kalıcı olabilirdi

Aşk. Bir düğün olabilirdi. Bir bebek. Gerçekten annemin yarısını rehin bırakmış olsaydım

Başka bir kadının kocasını sağlığına kavuşturmak için gümüş mü? Betty haklıydı. Zamanımı boşa harcamıştım.

Bir sabah annem eve girdi ve yatak odamın kapısına dikildi, şemsiyesi halıya damlıyordu.

Anne. Onun geleceğini unutmuştum. "Dışarıda

yağmur yağıyor," dedi.

İyi, diye düşündüm. En azından diğerleri içerideydi ve benim kadar mutsuzlardı.

"Cennet günü, Caroline, neyin var? Hasta mısınız? Neden cevap vermiyorsun telefon?"

Fransız olmayabilirdim ama yatağıma girip kendi umutsuzluğumla yüzleşmeme izin verilmiyor muydu?

"Paul'ün karısı geri geldi," dedim.

"Ne? Ölülerden mi? Bu nasıl mümkün olabilir? Bunca zamandır neredeydi?"

"Bilmiyorum. Bir hastanede."

"Bu inanılmaz," dedi annem. "Kendini toparlamalısın." "Yapamam," dedim ve yorganı omuzlarımın üzerine çektim.

"Sen banyo yapıyorsun, ben de sana çay yapıyorum. Banyo her şeyi daha iyi yapar."

Annemle savaşmak yoktu. Ve banyo konusunda haklıydı. Banyoya girdim. taze pijamalarını giydi ve mutfaktaki metal bahçe masasına oturdu.

"Bunun asla biliyordum," dedim. "Ben mutlu olmak için yaratılmamışım."

Annem bana bir fincan içinde Mariage Frères Earl Grey çay poşeti ve bir demlik sıcak çay getirdi.

Su.

"Keder bilgidir-"

"Lütfen anne. Şu anda Byron yok. Tüm bu olanlar saçma bir fanteziydi. Kendimi bu kadar kaptırmaya nasıl izin verdim? Bilmem gerekirdi. Bilmeliydim.

yürütmek için çok uğraştım."

"Bir karısı olması onunla birlikte olamayacağın anlamına gelmez," dedi annem.

Fransa'da birkaç saat ahlaki pusulasını şaşırtmıştı.

"Sanırım. Ama neden hep bu kadar zor anne? Her zaman bir bit yeniği vardır."

Kapı zili çaldı.

Annemin bileğine uzandım. "Cevap verme."

Annem yine de kapıya gitti, bu hareketiyle onu davet ettiğime pişman oldum.

Fransa.

" , ben burada değilim," diye arkasından seslendim.

Annem kapıyı açtı. Bir kadının kendini Rena olarak tanıttığını duydum.

Tanrım, Rena. O hariç herkes.

Annem Rena'yı da yanına alarak mutfağa döndü ve bizi yalnız bıraktı.

Rena

üzerinde ıslak çamaşır gibi duran, köprücük kemiğinin çıkıntısını ve altındaki çorba kâsesi büyüklüğündeki çukuru gösteren pamuklu bir elbiseyle kapıda duruyordu.

"Çayını böldüğüm için özür dilerim Caroline," dedi yorgun bir kız öğrenci edasıyla, gözleri ve

çökmüş yanaklar. "Aramaya çalıştım." Bakışları sallanan ahizeye kaydı. "Oh,"

dedim.

Rena ayakkabılarının içinde kaydı. "Paul da çok üzgün. Seni de aramaya çalıştı..."

"Lütfen oturun," dedim.

Rena bir parmağını kulağının arkasına götürdü, sanki oraya bir parça saç sokacakmış gibi - eski bir

Alışkanlık gibi görünüyordu, çünkü orada sıkıştırarak saç yoktu.

"Çok fazla vaktinizi almayacağım. Sadece ne kadar üzgün olduğumu söylemek istedim."

"Pardon?" Muslin torbanın üzerine sıcak su döktüm. Bergamot portakalı kokusu

Serge'in menekşeli çöreklerinden birini yemek için şiddetli bir istek duymasına neden oldu. "Tüm bunların nasıl sonuçlandığı için," dedi.

"Özür dilemene gerek yok, Rena."

"Belki ben otururum. Uzun sürmez."

"Elbette," dedim. "Çay?"

"Hayır, teşekkür ederim. Hala çok fazla tutamıyorum. Paul'e buraya gelmesini söyledim.

yakında ziyaret edeceğim. Her şeyi açıkla..."

Çayımı yudumlamaya çalıştım ama başım zonkladığı için bardağı göremedim. görüş bulanıklaştı.

"Korkarım Paul beni gördüğüne sevinmedi," dedi.

Sokakta bir yerlerde çocuklar gülüyor, yağmurda su sıçratırken sesleri binalardan yankılanıyordu.

"Herhalde ölmüş olmamı diliyorsun," dedi Rena. "İnan bana, ben de öyle diledim.

Kendimi çok sık. Yapabilseydim haber gönderirdim. Sadece şansım yaver gitti.

beni canlı tut."

"Anlıyorum."

"Hayır, bildiğini sanmıyorum. Nasıl yapabildiniz? Sadece şanstı.

olağan prosedür. Ayakkabılarımızı almışlardı, o yüzden

biliyorduk." "Rena, bunu yapmak zorunda değilsin-"

"Majdanek'ten gelen trendeydik, bir alt kampa gittiğimizi sanıyorduk. Tren Polonya'da bir yerde yavaşladı ve bizi trenden indirdiler."

Rena durakladı ve pencereden dışarı baktı.

"Hastaydım. Tifüs, sanırım. Bu yüzden bizi ormana doğru yürüttüklerinde zar zor hayatta kaldım. Kağıt paralar yol boyunca yere saçılmıştı. Daha önce insanlar

Biz onu atmıştık. Almanların eline geçmesin diye sanırım. Birisi fısıldadı.

ama ben biliyordum. Bir barakaya geldik ve bize soyunmamızı söylediler."

"Lütfen, Rena. Bana söylemek zorunda değilsin-"

"Özür dilerim. Tüm bunları dinlemek senin için çok mu zor?" Başımı hayır anlamında salladım.

"Her şey çok çabuk oldu. Bizi büyük bir çukurun kenarına dizdiler..."

Rena ipin ucunu kaçırdı ve bir yerlere sürüklendi. Bir süre sonra başladı

Tekrar.

"Yanımdaki kız aşağıda ne olduğunu görünce çığlık attı. Annesi aldı

ve önce onları vurdular. Patlamalar onları bana doğru fırlattı ve hepsi

Üçümüz toprak aşığı kaydık..."

Rena durakladı, ben de araya girmekten korkarak gözümü zorlukla kırptım.

"Üzerime daha fazla ceset düşerken hareketsiz yatıyordum. Kısa süre sonra silah sesleri kesildi ve geceye yakın olduğunu söyleyebilirim, çünkü üzerimdeki cesetlerin etrafındaki boşluklardan gelen ışık

sönükleşti. Karanlıkta çukurdan sürünerek çıktım ve barakanın içinde biraz kıyafet."

Tavana baktı. "O gece yıldızları görmeliydiniz, büyük demetler halinde gökyüzüne savrulmuşlardı. Sanki izliyorlardı, aşığıya bakıyorlardı.

Hiçbir şey yapamadıkları için üzgünlerdi. Ormanın içinden bir eve doğru yürüdüm.

Çiftçi ve karısı beni yanlarına aldılar. Alman bir çift. Oğulları savaşta öldürölmüştü.

Rus cephesi. İlk başta kadın, oğlunun hediye ettiğı güzel bir kol saatini çalacağımdan korktu, çünkü kol saati değerli bir paraydı. Ama çiftin sonu

çok nazik davrandılar. Beni oğullarının eski yatağına yatırdılar ve hastalığıım boyunca bana baktılar.

kendi çocuklarıymışım gibi hasta ettiler. Beni çilek reçelli sıcak ekmekle beslediler. Ben de hastalığıımı onlara bulaştırarak misafirperverliklerine karşılık verdim."

Rena'ya bir peçete uzattım ve bir an için bir gözüne, sonra diğetine tuttu.

"Önce yaşlı adam öldü. Ruslar geldiğinde onlara hepimizin tifüs olduğunu söyledim ama yine de yüzüme bir kilim serip bana tecavüz ettiler. Sonra tecavüz ettiler.

çiftçinin karısını öldürmüş ve kol saatini almış. O gece bir ara öldü. Ben bilmiyorum.

Başka pek bir şey hatırlamıyorum, sadece ufak tefek şeyler, ta ki buradaki hastaneye gelene kadar. Gördüğünüz gibi, eve daha erken gelebilirdim ama-

"Başına gelenler için üzgünüm Rena. Bütün bunları bana neden anlatıyorsun?" "Paul'ün senin için ne anlama geldiğini biliyorum-"

"Sana söyledi mi?"

"New York'tan ilk döndüğünde. O zaman umursamamıştım ama şimdi farklı."

Elbette her şey farklıydı. Hiçbirimizin geri alamayacağı şekilde.

"Keşke seni mutlu edebilseydim Caroline. Ama Paul'den vazgeçemem. Belki bir kez,

ama şimdi değil."

Rena masanın kenarına tutundu. Dinlenmeye ihtiyacı vardı. "Bence eve, onun yanına gitmelisin, Rena."

"Evet, ama sana bir şey söylemem gerek."

Daha fazlası mı vardı? "Sanmıyorum-"

"Paul'e henüz söylemedim." Derin bir nefes alarak kendini topladı.

"Rena, bu gerçekten-"

"Hepimizden önce Paul'ü aldılar. Çok hastaydım, hiçbir şey yiyemiyordum. Düşündüm de

gripti, ama sonra anladım ki... şey... bir çocuk bekliyordum."

Dünya bir an için durdu, havada asılı kaldı. Bir çocuğu mu bekliyordunuz? Şu güzel Fransızca deyim.

"Hamile mi?"

Rena bakışlarımı tuttu ve zar zor başını salladı.

"O-" diye başladım, kendimi durduramadan.

"Onun mu?" Rena uzun bir süre ellerine baktı. "Korkarım savaş insanlara tuhaf şeyler yapıyor. Bizim durumumuzda, bizi daha da yakınlaştırdı. Çocuk neler olduğunu biliyor olmalıydı. Gestapo'nun beni almaya geldiği gün geldi. Paskalya

sabahı."

O mu? Paul'un bir kızı vardı. Soğuk parmaklarımı dudaklarıma bastırdım.

"Bize baskın yapılacağı ihbarı geldi. Babam çocuğu aldı, dedi ki

tanıdığı bir manastıra gideceğini söyledi. Onu bir ayakkabı kutusunda götürdü, o kadar küçüktü ki."

"Nerede?"

"Bilmiyorum. O gece benim için geldiler. Babam geri dönmemişti." "Kaybınız için çok üzgünüm, ama ben-"

"Manastır savaş sırasında terk edildi, bu yüzden yetimhanelere yazıyorum ama Paul bana-"

"İstediğın buysa gerçekten yardım edebilecek durumda değilim."

Ayağa kalktım ve çay fincanımı lavaboya taşıdım.

"İsteksizliğini anlıyorum Caroline. Ben sizin yerinizde olsaydım bu işe karışmak istemezdim. Ama eğer tekrar düşünürsen-"

"Yakında New York'a gidiyorum," dedim, bir elim masanın soğuk porseleninin üzerinde

Lavabo.

Rena ayağa kalktı. "Elbette. Zaman ayırdığın için teşekkürler Caroline."

Rena'yı kapıya kadar gördüm ve ön penceremizden onun kapıya doğru yürümesini izledim.

yağmurdan korunmak için çantasını başının üzerinde tutuyordu.

Paul ve Rena'nın çocuğunu bulmak için yetimhanelerle irtibata geçme düşüncesi beni yatağıma geri gönderdi. Bir zamanlar aksini iddia etmiş olmasına rağmen, Paul'ün hayatında bir ocuk için yer varmış gibi görünüyordu. Neden kendimi

Onu bulmak için mi? Paul tüm bunlar olurken benim duygularımı pek dikkate almamıştı. Bir kez kandırılmış olabilirdim ama dersimi almıştım. Hayatını kayıp sevdiklerini arayarak kazanan bir sürü özel dedektif vardı. Benden daha iyi iş

ıkaracak çok kişi var.

Akşam olduğunda kararımı vermiştim. Paul ve Rena

kendi başlarına.

Caroline

1945

Ertesi sabah aç uyandım, karnım sadece pişmanlıkla doluydu. Şok ediciydi.

Hayatım ne kadar kolay raydan çıkmıştı. Fransızca bir kelime olan *dépaysement* aklımdan geçiyordu - muazzam bir şey yaşadıktan sonra hissedilen yönelim bozukluğu hissi

Kendini zorla değiştirmek. Annem toz alma işini çok iyi yapmıştı ama

Bir keresinde daire özellikle dağınık görünüyordu, camların yıkanması gerekiyordu,

telefon kablosunun imkansız bir şekilde dolanması. Annemin benim durumuma bulduğu çözüm, sanki kaz ciğeriymişim gibi bana zorla yumurta yedirmektir. *Oeufs pochés*'in ortasında durumumu paylaştım.

"Rena ile yaptığım küçük konuşmayı

duydun mu?" "Sadece bir kısmını. Çok tatlı

birine benziyor." "Sanırım. Ama Paul'den

vazgeçmiyor." "Bu çok zor."

"Pek sayılmaz. Çok açık değil mi? Onu hala seviyor."

Annem kaynayan suyun içine bir yumurta daha kırdı. "Nereden biliyorsun ki? Sen

telefona cevap verme. Paul dün gece bir saat boyunca kapı ziline dayandı, zavallı şey."

"Beş dakika, anne. Abartma."

"Bu çok kötü, gerçekten. Farklı koşullar altında, sen ve Rena iyi arkadaş olabiliydiniz."

"Yeterince arkadaşım var anne, teşekkür ."

"Her şeye öylece sırtını dönemezsin canım." "Asla kendi çocuğum olmayacak."

"Ama bu onlarınkini terk etmenin doğru olduğu anlamına gelmez. Farkına bile varmadan, merak ediyor olacaksın-"

"Özetle anne. Sence o çocuğu bulmalı mıyım?"

Kaseme bir yumurta daha koydu. "Hristiyanlar böyle yapar." "Korkarım bu sabah kendimi pek Hristiyan gibi hissetmiyorum."

"Yüzünüze biraz soğuk su çarpın. Bu yardımcı olacaktır."

Annemin her soruna bulduğu çözüm neden soğuk su serpmekti?
Zaten bir

Onunla geçirdiğim bir gün bana sonsuzluk gibi geldi. Bir haftayı nasıl geçirecektim?

Yakında Paris'teki arkadaşları uğrayacaktı. Acımalarına katlanmak zorunda mıyım
Bakıyor musun?

-

SONUNDA AKLIM GELDİ ve her şeyi geride bırakmak için çocuğu bulmaya koyuldum. Ve daireden kaçmak için,

Annem için

T. S. Eliot'a bir övgü sahneliyordu - *Paris Yılları* - ve konuklara kostümle gelmeleri talimatı verilmişti. Ziyaretçiler arasında hiç şüphesiz annemin erkek arkadaşları da olacaktı. Yine de tek bir erkek hayranı bile tutamamıştım,

Paris'e geldikten sonraki haftalar içinde, Anne bir sürü erkek hayran edinmişti,

Çoğunlukla yaşlı Fransızlar ve Amerikalı gurbetçiler. Oturma odamızda oturdular.

çaylarını yudumluyor, Anne'nin Anne olmasını izliyor ve onun yörüngesinde olmaktan mutluluk duyuyorlardı.

Savaş sonrası Fransa'sında isimsiz bir çocuk bulmak kolay bir süreç değildi ve birçok duraktan sonra Meudon'daki Orphelinat Saint-Philippe'e ulaştım. Burası, konsolosluktan teselli paketleri gönderdiğim yetimhanelerden biriydi ve şu anda, çoğu güneyde olmak üzere Fransa'nın dört bir yanındaki güvenli evlerden, yatılı okullardan ve harap şatolardan toplanan savaşın yerinden edilmiş çocukları için birçok takas merkezinden biriydi. Paris'in güneybatısında heybetli, eski bir taş binada yer alıyordu.

kendi Romanesk kilisesi ile tamamlanmış bir malikane. Konumu Mount'a rakipti

Olimpos, bir tepenin üzerinde, o gün başı bulutların içindeydi.

Şemsiyeyi bir kenara bırakarak ılık yağmurun içinden geçtim ve

yosunlu basamaklar. Çocuğu bulursam ne olacağını düşünmemeye çalıştım.

Bu

Paul ve benim bir zamanlar sahip olduğumuz her şeye rağmen ilişkimizin resmi sonu olacaktı. Görünüşe göre Rena'ya aşıkımış. En azından ona babalık edecek kadar.

Çocuk.

Yetimhanenin ön bürosu benimkine benzer görevlerde bulunan insanlarla doluydu. Şemsiye getirecek kadar akıllı olanlar, onları ıslak yarasalar gibi yanlarında tutuyorlardı,

Çünkü kapıda bir stand yoktu. Bir telefon cevapsız çalışıyordu ve karton kutular köşelere yığılmıştı. Masanın üzerinde beyaz çocuk bezi yığınları duruyordu.

mille-feuille hamur işleri, etrafa saçılmış bebek bezi iğneleri.

Kalabalık dağıldı ve bir adam ağlayan bir bebeği taşıyarak içeri girdi.

ketene sarılmıştı. Masaya ulaştı ve bebeği sanki canlı bir bombaymış gibi uzattı.

"Yaşlı bir nine bana bunu verdi."

Masanın arkasındaki kadın çocuğu aldı. Siyahlar giymiş şahin gibi bir kadındı, tek süslemesi Kraliçe'ye benzeyen zarif bir yakaydı.

Anne'in dantelleri. Bohçayı masanın üzerine koydu ve kat kat ketenleri açtı.
Anne

yukarı baktı, her iki gözünün altında leylak rengi bir

hilal vardı. "Bu bir erkek. Sadece kızları kabul

ediyoruz."

Adam çoktan kapıdan çıkmak üzereydi.

"Guillaume!" diye seslendi bebeği yeniden kundaklarken, bir şarkütericinin sandviç sarmasından daha hızlı bir şekilde ve bir adam koşar adım geldi, çocuğu aldı ve götürdü.

Genç bir kadın masaya yaklaştı. "Hanımefendi-"

Madam başını evrak işlerinden kaldırmadan tek parmağını kaldırdı. "Bekleyin

Sıra sende. Çocuklar öğle yemeğinde. Saat üçe kadar kimse onları göremez."

Sızdıran tavandan gelen su damlaları masanın kurutma kağıdına düşüyor ve orada daha koyu yeşil amipler bırakıyordu.

"Affedersiniz, Madam," dedim. "Bir çocuk arıyorum."

Panosundaki listeyi taradı. "Formu doldurun," dedi. Biraz daha

yaklaştım. "Özel bir durumum var."

"Bugünkü beşinci özel vakasın."

"Benim adım Caroline Ferriday. Bayan Bertillion ile çalıştım. Çocuklar için teselli kutuları gönderdim. New York'taki Fransız Konsolosluğu'ndan."

Kadın başını kaldırdı, başını iki yana eğdi. "Kutuları *siz* mi gönderdiniz? Çocuklar giysilere çok değer veriyor. Zarifçe yapılmışlar."

"Aslında o Ovaltine'i de oraya gönderdim." Boş bir kartonu gösterdim

Kutu.

"Teşekkür ederim Matmazel, ama onu neredeyse yok pahasına sattık. Çocuklar

Tadının kuş yuvası gibi olduğundan şikayet etti ve korkarım ki içmedi. Bize *para* lazım Bayan Ferriday, Ovaltine değil."

Masadan içinde solmuş laleler olan bir teneke kutu aldım, çiçekleri içine attım.

çöp sepetine attı ve damlamayı engellemek için tenekeyi kurutma

kağıdının üzerine yerleştirdi. "Çok meşgul olduğunuzu biliyorum

Madam, ama ben bir çocuk arıyorum." Madam bana baktı. "Çocuğunuz mu?"

"Hayır, ebeveynleri sınır dışı edildi ve şimdi kendi ayakları üzerinde durmaya çalışıyorlar."

"Üzgünüm, ancak bir çocuğu yalnızca ebeveynine veya kan bağı olan akrabasına teslim edebilirim. İki kimlik gereklidir."

"Ben sadece çocuğun yerini tespit etmeye çalışıyorum. Ailesi onu alacak." "Benimle gelin," dedi Madam.

Panosunu ve iç içe geçmiş teneke kaselerden oluşan yüksek bir yığını aldı ve ben de onu geniş taş basamaklardan yukarı doğru takip ettim. Biz yürürken, Madam buraya bir teneke kase yerleştirdi.

ve orada daha fazla damla buldukça.

"Madam Bertillion'la tanışma şansım var mı?" diye sordum. "Ben Madam Bertillion."

Bu nasıl mümkün olabilir?

"Çok güzel mektuplar yazmışsın," dedim.

"Bazı insanlar kâğıt üzerinde daha iyidir," dedi Madam yorgun bir omuz silkmeye. Bir gece önce hiç uyumuş muydu? "Çocuğun adı ne?"

"Emin değilim, Madam. Her şey aceleyle yapıldı. Anne bir gün sınır dışı edildi. doğum günü."

"Hangisiydi?"

"1 Nisan 1941. Paskalya Pazarı."

"Naziler insanları Paskalya'da mı sınır dışı etti? O iyi adamların kilisede olmaması şok edici."

"Kayıtlarınızı kontrol edebilir misiniz?"

"Kayıtlarıma bakıyorsunuz, Matmazel." Panoyu kaldırdı, telefon rehberi kalınlığında bir tomar kâğıt oraya sıkıştırılmıştı, yırtık pırtıktı ve üzerinde

çarpı işaretleri ve şarap lekelerinin bordo olimpik halkaları. "Biz bir toplama noktasıyız

Avrupa'nın dört bir yanından gelen çocuklar için. Bu zor bir arama olacak."

Yüksek tavanlı bir odaya girdik, her birinde bir yastık ve bir yatak vardı.

katlanmış .

"Çocukları nasıl teşhis ediyorsunuz?" Ben sordum.

"Her birine bir numara verilir. Bu numara küçük bir disk üzerine basılır.

Sandık. Bazı çocukların isimleri vardı. Birçoğunun ise yoktu." Madam kâselerini bir sandalyenin üzerine koydu. "Savaş sırasında bazı anneler çocuklarının ismini

Kâğıttan notlar yazıp çocukları buraya bırakmadan önce üzerlerine ilıştırıyorlardı, ancak notların çoğu yağmurda düşüyor ya da bulanıklaşıyordu. Bazıları çocuklarının kıyafetlerine biblolar dikmiş.

kıyafetlerini değiştirdiler, böylece onları daha sonra teşhis edebileceklerdi, ancak birçok çocuk kıyafetlerini değiştirdi ve

başkalarıyla isimlerini değiştirdiler. Hâlâ her gün birkaç isimsiz bırakma

alıyoruz." "Elbette *bazı* çocuklar kendi isimlerini hatırlıyor."

"Yaşlı olanlar belki, ama birçoğu yaşadıkları korkunç olaylardan dolayı buraya dilsiz olarak geliyor.

deneyimler, ve bir bebek adını hatırlamaz, değil mi? Bu yüzden onları biz atadık.

Eğer biliyorlarsa onlara doğdukları ayın adını verdik... Birçok Mais bulacaksınız ve Juins burada. Bazılarına doğdukları ayın koruyucu azizinin adını verdik ya da arkadaşlarımız ve akrabalarımız... hatta evcil hayvanlarımız."

"En azından o gün hangi çocukların geldiğini kontrol edebilir misiniz?" Ben sordum.

"Sürekli olarak not edilmiyor. Bu çocuklar her yerden geliyor. Güvenli evler. Yatılı okullar. Onları samanlıklarda uyurken bulan çiftçilerden.

Tanıdıkları tek ebeveynleri tarafından buraya getirilen bazıları, ilk kez düşündükleri kişi olmadıklarını anlıyorlar."

"Arayan ebeveynlerle dolup taşıyor olmalısınız."

"Buradaki çocukların bazıları ama çoğu yerleştirilmeyecek. Aileleri uzun zamandır

gitti. Ya da onları istemiyorum."

"Hiç kimse kendi çocuğunu istemez."

"Gerçekten mi, Matmazel? Bu konuda uzman mısınız? Buradaki çocukların dörtte birinden fazlası melez. Alman baba, Fransız anne. Onlara Alman çocukları diyorlar. *Bu* çocukları kimse almayacak. Diğerleri Lebensborn üretim evlerinde doğmuş, Hitler'in bebek fabrikalarında, ırksal olarak iyi annelerin

SS askerlerinin gayrimeşru çocuklarını anonim olarak doğurdu."

"Ama o evler sadece Almanya'daydı-"

"Hayır, Matmazel. Burada, Fransa'da oldukça aktif bir tane vardı. Duyduk ki

Danimarka, Belçika ve Hollanda'da da var. Norveç'te de birkaç tane. O bebekler artık parya. Ve kim bilir bu küçük sarışınlardan kaç tanesi

Sadece Polonya'dan yüz binlercesi annelerinin kucağından kaçırıldı,

Alman olarak yetiştirilmeleri gerekiyordu. Ebeveynleri hakkında hiçbir kayıt yok."

"Sizi zahmetten kurtaracaksa listeyi kendim kontrol edeceğim Madam." Mme

Bertillion kısa bir süre durdu ve bana döndü.

"Gördüğüm kadarıyla istediğini elde etmeye alışkınsın." Teneke kaseleri aldı ve

Onları ellerimin arasına aldım, yığın uzun ve soğuk göğsüme yaslandı, neredeyse

Çeneme kadar.

"Eğer bunları *bir* çocuğa *bir tane* olmak üzere dağıtırsanız -ki sizden iki tane almaya çalışacaklardır- listemi gözden geçireceğim, Matmazel. Bir eşleşme bulursam seni getireceğim. I

Bunu konsolosluktan geldiğiniz için değil, size yardım etmek için yapıyorum.

Bu sabah beşten beri ayaktayım."

"Teşekkür , Madam. Kaseleri nereye dağıtayım?"

"Dışarıda, tabii ki," dedi, açık avucunu bir çift kapıya doğru tutarak.

"Fazladan kaseleri ne yapacağım?" Elbette çok fazla vardı. "Fazlalık olmayacak," dedi Madam ve başını listeye eğdi.

Kapıları iterek meşe kaplamalı, muhtemelen bir zamanlar kullanılan geniş bir salona girdim.

dans ve partiler için. Tavan yüz metre kadar yükseliyordu, trompe l'oeil boyalı

Parlak bir yaz gökyüzü izlenimi vermek için, o günkü gerçek gökyüzünün yerine güzel bir alternatifti. Orada elli tane yemek masası olmalıydı.

Küçük çocuklardan gençlere kadar yaşlarına göre gruplandırılmış olarak oturuyorlardı. Banklarında hareketsiz oturuyorlardı, elleri

kucaklarında, her biri bir resim kadar sessizdi. Arkalarında, altı beyaz çarşafli kadın, kaselerim dağıtıldıktan sonra servise hazır, dumanı tüten çorba kazanlarının yanında duruyordu.

Yaklaştığımda tüm gözler kaselerimin ve benim üzerimdeydi. Bir an şaşkınlıkla durdum ve sonra toparlandım. Bu çocuklar açtı.

Masadaki ilk çocuğun önüne bir kâse koydum.

"Merci, Madam," dedi bir çocuk.

Bir sonraki çocuğun önüne bir kase koydum.

"Merci, Madam."

Yüzlerde Rena ya da Paul'e dair bir iz olup olmadığını kontrol ettim ama görevim kısa sürede ağırlaştı. Çocuğun ailesini sevip sevmediğini kim bilebilirdi? Hâlâ hayatta mıydı?

Kaseleri dağıtmakta ustalaştım ve gençlere doğru ilerledim. En sonunda

Sıranın başında, en fazla on üç yaşlarında bir kız çocuğu, kucağında yeni yürümeye başlayan bir çocukla oturuyordu.

Çocuğa deniz mavisi kadife bir gömlek giydirilmişti, düğmeleri sedeflendi.

Hala sıkı tutunuyor. Annemin el işi. Mutlu olacaktı. "Ona çok iyi

bakıyorsun," dedim kıza.

"İki kaseye gerek yok, Matmazel. Paylaşıyoruz."

Kucağındaki bebek, bir yıldız gözlemcisinin kayan bir yıldızı izlediği gibi geçip gitmemi izledi,

ve kaselerimle sıranın aşağısına doğru devam ettim.

Çok geçmeden Madam aceleyle bir sıra aşağıya, bana doğru geldi.

"Şanslısınız, Matmazel." Nefes almak için durakladı, bir eli

dantel yakası. "Bırakma tarihi o olan birkaç çocuğumuz var, o yaşta bir kızımız var."

Madam'ı bir sıra aşağı ve bir sıra yukarı takip ederek dört yaşındaki çocukların olduğu bir masaya gittim.

Çorbalarını yiyorlardı, tek ses kaşıklarının tenekeye sürtünmesiydi. Gürültü

Madam'ı takip ettiğimde odadakiler büyüdü. Renkler keskinleşti. Bu Paul'un çocuğu olabilir miydi? Onu bulmak ailesi için aşırı mutluluk anlamına gelirdi ama benim için tam tersi.

"1 Nisan 1941'de doğan bir çocuk, dört yaş grubumuzda yer alır," dedi Madam,

bir çocuğun künyesini kontrol ederken ve onu gösterişli bir şekilde takdim

ederken. "Şimdi Bernadette var."

Teni neredeyse yarı saydam olan bir serçeydi. O

ihtiyatlı bir bakışla bana baktı.

"Bilmiyorum," dedim. "Söylemesi zor ama sanmıyorum."

"Yapabileceğimin en iyisi bu," dedi Madam. "O doğum için gözümü dört açacağım."

Randevu. Ebeveynler iyi olduklarında gelsinler."

O gün büyük salonda oyalandım ve öğle yemeğinin geri kalanının servis edilmesine yardım ettim.

Madam.

Havuç ve şalgamla yoğunlaştırılmış mis kokulu soğan çorbasını çocukların kaselerine doldurdum ve her çocuğa küçük bir parça ekmek verdim. Tek sözleri, "*Merci, Madam,*" muazzam bir teşekkürdü. Tepelerinden bir uçak geçti ve bazıları hala risk altında olduklarını düşünerek masaların altına saklandı. Birçoğu iple bağlanmış tahta bloklarla ayakkabılanmıştı. Ayakkabı göndermek için not almıştım.

Ve para.

Yaşları uygun olan her çocuğun yüzüne bakmak için elimden geleni yaptım.

herhangi bir tanıdık işaret için. Madam ve ben boş kaseleri toplamayı bitirdiğimizde

Bir genç kız bana kendi tepsisini uzattı. Kalçasındaki çocuk beni durdurdu.

"Madam, gelebilir misiniz?" diye sordum.

Tepsiyi masanın üzerine bıraktım. "Lütfen şu numaraya bakar mısınız?

çocuk?"

Madam çocuğun numarasını not etti ve panosunu almaya gitti.

Bakışlarımı çocuktan ayıramıyordum. Koyu renk saçlıydı ve Paul'unki gibi badem şeklinde gözleri ve mercan rengi dudakları vardı, ama diğer her şeyi

Rena'ydı. Bakır teni, burnunun kıvrımı, kulaklarına kadar saçlarından.

"Bu çocuğun teslim tarihi yok," dedi Madam. "Çok özür dilerim."

"Çocuk bu, Madam. Bundan eminim."

"Adı Pascaline," dedi genç kız.

Mme Bertillion hızlı bir nefes almakta zorlandı. "Ne oldu?" Ben sordum.

Madam neredeyse gülümseyerek, "Bunu kabul etmekten nefret ediyorum ama sezgileriniz doğru olabilir Bayan Ferriday," dedi.

"Nasıl yani?" Ben sordum. Oda üzerimize kapandı.

"Çocuğun adı *Pascaline*," dedi Madam, sanki bariz bir şeyi gözden kaçırmışım gibi.

"Ne olmuş yani, Tanrı aşkına?"

"Her iyi Fransız Katolik Pascaline isminin Paskalya'da doğan anlamına geldiğini bilir."

C H A P T E R 3 1

Kasia

1945

Zuzanna ile birlikte Lublin'e döndüğümüz yaz, burada kalmaya çalıştım.

iyimser, ama zordu. Neredeyse bir yıl boyunca neler olduğunu öğrendiğimde

Ravensbrück'te geçirdiğim dört yıl boyunca, dünyanın neden hiç

bizim yardımımızla. Önce 1939'da Hitler'in batıdan, ardından da aynı ay içinde Sovyetlerin doğudan işgaliyle. Bu istilalar İngiltere'nin

ve Fransa'nın Almanya'ya savaş ilan etmesine rağmen, savaşmamıza yardım etmek üzere tek bir Müttefik askeri bile gönderilmemişti. Auschwitz'le ilgili olarak Polonya yeraltı dünyası tarafından büyük riskler alınarak Batı dünyasına gönderilen ilk raporlarımıza da hiçbir yanıt alamamıştık. Raporlarımız

Pietrik'in babası da muhtemelen aralarında olmak üzere Katyn yakınlarındaki ormanlarda öldürülen binlerce Polonyalı subayımız da dünya tarafından görmezden gelindi.

Dünya Japonya'nın teslim olmasına ve savaşın resmen bitmesine sevindiğinde,

Ben sevinmedim. Savaş bizim için yeni bir diktatörün, Stalin'in yönetiminde devam etti.

O anda tam olarak belli olmasa da, Stalin'in eli çoktan üzerimizdeydi.

Birçoğu Pietrik'in arkadaşı olan Polonya direnişinin liderlerinin çoğu Kızıl Ordu ve Stalin'in acımasız kolluk kuvveti NKVD tarafından yakalandı ve sonunda öldürüldü. NKVD, Polonyalı direnişçilerin peşine düşmekle görevli iyi insanlardı.

"halk düşmanlarını" ortadan kaldırdılar. On binlerce Polonyalı siyasi mahkumu idam ettiler ve binlercesini de gulaglara gönderdiler. Polonya yeni bir başlangıç yerine, adaletsizliğin yeni biçimlerine sahip oldu.

Sonuç olarak, nereye gittiğimiz konusunda dikkatli davrandık ve çok zaman harcadık.

Omuzlarımızın üzerinden. Eve geldiğimde ilk yaptığım şeylerden biri

Nadia ve benim savaştan önce kitap değiş tokuşu yapmak için kullandığımız gizli saklanma yeri.

Bu

genç kızların bir zamanlar dedektifçilik oynadıkları bir yerdı. I

Nadia'nın eski sokağına doğru yürüdü; taş duvar hâlâ oradaydı ve yıkılmaya yüz tutmuştu.

kenarları ama hala güçlü! Nadia'nın benim için bıraktığı kitap hâlâ orada mı?

Taşı duvardaki yerinden kaydırđım, kitabı çıkardım ve

Sarı kapağın tozunu. Kornel Makuszyński'nin *Yedinci Sınıftaki Şeytan*'ıydı bu, birçok kez değiş tokuş ettiğimiz favori kitabımız. Nadia saklandıktan sonra onu nasıl bırakabilmişti? Kimsenin beni gözetlemediğinden emin olmak için dikkatlice etrafıma bakındım, sırtımı duvara vererek oturdum ve kitabı elime aldım. Kitap

Örtünün küf kokusu, hayatın daha basit olduğı, endişelenmemiz gereken en kötü şeyin kötü bir sınav notu ya da ağrıyan bir baş ağrısı olduğı eski günleri hatırlattı.

diş.

Kitap doğal olarak beşinci bölüme açıldı ve Nadia'nın bana hediyesi orada duruyordu.

Pietrik'in dans biletlerinden on tanesini benim için almıştı. O gün duvarın dibinde ağlayamayacak kadar öfkeliydim, çünkü kaybettiğimiz çocukluğumuz geri gelmişti. Tek istediğimiz

erkeklerle sohbet eder, dans eder ve gizem okurdu. Şimdi Nadia gitmişti, belki

Sonsuza dek. Ondan bana kalan tek şey bir kitap ve arka bahçede gömülü bir fotoğraftı.

Eve vardığımda öğleden sonra olmuştu ve ben de

Nadia'nın fotoğrafını ve savaşın başında gömdüğümüz diğer hazineleri geri almak.

"Belki de bunu başka bir zaman yapmalıyız," dedi Zuzanna. Arka bahçede dikilip ellerini ovuşturmak hiç de kız kardeşimin yapacağı bir şey değildi. "Belki bir kez

Daha alışkın olursak daha iyi olur. Bu duygusal bir süreç olabilir-" "Bu kadar gergin olma," dedim. "Neden sahip olduğumuz tek değerli eşyayı *yer* mi?"

Babam ve ben, o merdivenlerden inerken onun itirazlarını uzaklaştırdık.

On, on bir, on iki.

Teneke kutular en değerli eşyalarımızı güvende tutmuş muydu?

Babam orada bir dakika gibi görünen bir süre durdu, kolları iki yanında, kürek elinde gevşek. Ağlıyor muydu? Sonra canlandı, küreğini toprağa vurdu.

ve hayatı aşağıda gömülü olanlara bağlı olan bir adam gibi kazdı.

Kürek bıçağının tenekeye çarptığını duymadan önce uzun süre kazması gerekmedi. Üçümüz de

Ellerimizle çukurdan toprak çıkardık ve babamın tenekeleri çıkarmasına yardım ettik.

uzun zaman önce gömdüğümüz. Bir süre nefes nefese oturup teneke kutulara baktık.

Zuzanna o deliğe bakarak ağladı. Matka'yı mı özledin? Bir parçam mutlu oldu

Ağladığını gördüm, çünkü üzüntüsünü nadiren gösterirdi.

Sonra babam menteşeli kapağı olan teneke kutuyu çıkardı. Üstünü açtı ve

Hava boşalırken küçük bir iç çekti. Hemen kapattı, ama eski gümüş tabancasını görmeden önce değil. Artık kaç tane silahımız vardı?

Sırada darı vardı, hala şaşırtıcı derecede kuru ve belki de yenilebilirdi.

teneke kutuları açmaya başladı. Babam bana bir tane uzattı, ben de balmumunu kazıdım. I

Eşarbı kutudan çektim ve çözüldü, Pietrik'in kokusu hala oradaydı! Bir sonraki kutuyu açtığımda ineğin üzerinde Nadia ve benim resmimizi buldum. Kızım bile

Rehber üniforması mükemmel durumdaydı ve Matka'nın diktiği kadife elbise

Çünkü on altı yaşındaki bedenim hâlâ kıpkırmızıydı. Eteğimin üzerine çektim ve

bluz, ve hala fazla kilo almadığım için üzerimde bile bol duruyordu.

Bunların hiçbirisi gözyaşı dökmeme neden olmadı, çünkü değerli eşyalarımın sahip olduğum için mutluydum.

Geri.

Açtığım son kutu bir bisküvi . Balmumu mührünü kırdım ve

kapak. Matka'nın samur fırçalarını çıkardım, pazen sargılarının içinde yeni gibiydiler ve bir hüzün dalgası yükselip bahçede üzerime çöktü. Matka gitmişti,

ve fırçalarını kullanmak için geri gelmeyecekti. Bu benim de hatamdı. Annemi öldürdüğüm için ölmeyi hak etmiştim. Babam ve Zuzanna etrafımı sardılar.

Deliğin yanında çömelmiş, hepimiz kollarımızı açtık.

-

TÜM BUNLARA RAĞMEN Nadia ve Pietrik'in geri döneceğine dair umudumu korudum ve her sabah Kızılay'ın mantar panosundaki geri dönen sürgünlerin listesini kontrol ettim.

Lublin Hastanesi'ndeki Haç Geri Dönüş Merkezi. Özellikle güzel bir yaz sabahı, kontrol etmek için ilk iş olarak oraya uğradım. Çalışanlar kibardı ama

Her gün topallayarak geldiğimi görmekten bıktıklarını söylediler. Bacağımdaki ağrı beni yavaşlattı.

ve onlara benden kaçmaları için bolca zaman verdim. Yaklaştığımı gördüklerinde

ya da kağıt karıştırmakla meşgul olurlardı. Eğer bir şey bulursam

Birinden cevap geldi ama çok kısaydı.

"Hayır. Pietrik Bakoski yok. Nadia Watroba da yok," diye seslendi masadaki kız

O sabah ben tek kelime etmeden dışarı çıktım.

Daha sonra, Papa'nın serin bir yere astığı listeyi kontrol etmek için posta merkezine yürüdüm.

ön lobi. Yaz sonunda, oradaki mantar panoda asılı kalın listeler hüzünlü bir sayfaya inmişti. Parmağımı listede gezdirdim, önce *W*'lere sonra *B*'lere baktım. Badowski, Baginski, Bajorek, Bakalar, Bal, Balcer. Geri dönen o şanslı azınlığın isimlerini okumak iyi hissettiriyordu ve ben genellikle listenin en altında yer alıyordum

Pietrik Bakoski isminin listede olmadığını fark ettim. Babam ofisinden çıktı, beni listede gördü ve el sallayarak yanına çağırdı. "Kasia, aşkım, biraz ofisime gelebilir misin?" Neden birdenbire bu kadar resmi davranmaya başlamıştı?

Kendimi bildim bileli aynı olan ofisine doğru yürüdüm,

Yüksek teneke tavanı ve her türden paketle kaplı geniş meşe masasıyla,

Hepsi yakında babam ya da çalışanlarından biri tarafından ustalıkla teslim edilecekti. Bir şey görünüyordu

ve ne olduğunu anlamam birkaç saniye sürdü. "Bayrak nerede baba?"

Polonya bayrağı, babamın ofisine geri koyduğu ilk şeylerden biriydi,

Naziler Lublin'i terk ettikten sonra, posta merkezi müşterilerinin mutluluğuna çok sevindi. Vardı

Yeni yetkililer bayrağı kaldırması için ona baskı mı yaptı? Onlarla işbirliği yapıyordu; bu çok açıktı.

Babam pencereye doğru yürüdü ve perdeyi indirdi. "Fazla bir şeyimiz yok

Ama bir şey duyduğumu söylemek zorundayım. Telaşlanmayın. Bu düzeltebileceğimiz bir şey."

Sizi bilmem ama ben biri "Telaşlanmayın" dediğinde, söylediklerinin geri kalanını dinlemekte zorlanıyorum, çünkü korku vücudumda bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başlıyor.

"Neden bahsediyorsun baba?" O günden beri onu hiç bu kadar korkmuş görmemiştim.

Gece Matka ile hazinelerimizi arka bahçeye gömdük. Matka.

Onunla ilgili her düşünce hala taze bir bıçak gibiydi.

"Ravensbrück'ten dönen siz kızlar hakkında söylentiler dolaştığını duydum."

"Kimden?"

"Bu ciddi bir durum, Kasia. Size güvenilmemesi gerektiğini söylüyorlar."

"Hepsine inanma-"

"Zuzanna da."

Bu, içimde gerçek bir korku titremesine yol açtı. "Bunu kim söylüyor?" "Yetkililer-"

"Kim? NKVD mi? Bırak onlarla konuşayım."

"Bu hafife alınacak bir şey değil, Kasia."

" 'Güvenilmez' mi? Bu da ne demek oluyor?"

"Bir Alman kampı olan Ravensbrück'te bulunduğunuz için sizin

Almanlar için çalışıyor. Faşizm tarafından kirletildi."

"Bu çok saçma."

"Ve şüpheli faaliyetlere katılırken görüldünüz. Saklandığınız gizli bir yer var mı?"

"Nadia'nın evinin yanındaki duvar mı? O çocuk oyuncağı, baba-

" "Kes şunu. İzleniyorsun."

"Böyle bir yerde kim yaşayabilir-"

"Tekrar gitmek istiyor musun? Bu sefer iyilik için mi? Zuzanna'yı al ve

Orada olduğunuza dair herhangi bir

kanıt-" "Ciddisiniz."

"Kız Rehber üniforman. Mektuplarını sakladım."

"Ama mektupları okurlarsa görürler-"

"Onları *ikna* kolay değil, Kasia. Git hadi. Şimdi."

Zuzanna ve ben o öğleden sonra arka bahçede bir ateş yaktık.

Evdeki çöpleri attık ve kamptan kalan birkaç eşyayı yaktık. Biz

Eski üniformalarımızdan yaptığımız çantaları ateşe attık. Regina'nın İngilizce kitabı. Kız Rehber üniformam.

Konu gönderdiğim idrar mektuplarına gelince tereddüt ettim. Babam onları

Mutfak çekmecesini, derdimizi tüm dünyaya anlatan düzgün bir

yığın. "Bunları yakamam," dedim, zarfları sıkıca kavrarırken.

Zuzanna, "Bunların içinde her kızın adını listelemişsin," dedi. "Onları korumak zorundasın. Eski mektuplar kimin umurunda?"

Yine de tereddüt ettim.

Zuzanna en üstteki mektubu kaptı ve bana uzattı. "Al," dedi ve

kalanını da ateşe atardım. En azından birini kurtarırdım.

Ateş yandıkça, siyah kül parçaları etrafa saçılıyordu.

Ravensbrück bacaları. İşimiz bittiğinde, kamp hayatımızın neredeyse tüm kanıtları

gitmişti.

Böyle şeylere kimin ihtiyacı var ki zaten, dedik kendi kendimize. Korkunç bir zamanın hatıraları.

Ama bu göğsümdeki siyah noktayı daha da büyüttü. Ben bir *vatanseverdim*. Ülkeme hizmet etmek için yemin ettim. Gençliğimden, annemden, ilk aşkımdan ve en iyi arkadaşımdan vazgeçtim.

Polonya'nın dostu. Bu yüzden düşman casusu olmakla mı suçlandım?

-

İyi şeylere ODAKLANMAYA ÇALIŞTIM. Korkunç yiyecek sıkıntısı ve Lublin'e dönen insanların kafa karışıklığına rağmen, etrafı saran bir iyimserlik ışığı vardı

yıkılan fabrikaların yeniden açılması. Üniversiteler faaliyete geçmemişti ama Kızıl Haç hastanede temel hemşirelik dersleri veriyordu.

Bir yaz sabahı, biraz hemşirelik pratiği yapma umuduyla oraya gittim. I

Hastanenin arka kanadına adım attı ve bombalamalardan bir şekilde sağ salım kurtulduğunu görmekten mutlu oldu. İkinci kattaki devasa koğuş

Neredeyse eşit olarak bölünmüş branda karyola sıralarının yarısı Rus askerleri tarafından işgal edilmişti.

diğer yarısı da kamplardan ve diğer yerlerden gelen Polonyalı siviller tarafından. Rus hemşireler ve

sağlık görevlileri, akla gelebilecek her türlü yaralanma ile başvuran yaralıları kanvas sedyeler üzerinde.

En sevdiğim hemşirelerden biri olan Karolina Uznetsky, "Yakında Varşova'ya gidiyoruz," dedi,

bir karyolayı açarken. "Ordu hastaneyi ele geçiriyor." Bir leğene ılık su doldurdu.

Asıl söylemek istediğim şey yerine "Hepinizi özleyeceğim," dedim: Lütfen kalın. Sen gidersen Pietrik döndüğünde burada kim olacak? Ayrılmak demek

Hayatta kalanlar üzerinde.

"Yatak banyosu üzerine ücretsiz bir derse ne dersiniz?"

Karolina söyledi. "Evet, lütfen," dedim.

Ne büyük bir fırsat! Yatak banyosunun olduğundan daha karmaşık olduğu biliniyordu.

Sesli.

"Buradan başlayalım," dedi Karolina.

Bir leğen su ve bir yığın havluyu özellikle bir odaya doğru taşıdı.

hasarlı asker sırası. Yüzdeki yaralar başa çıkılması en zor .
Onlar

Tuvaletlerdeki aynaları indirmelerinin bir sebebi vardı. Kendimi bakmaya zorladım.
Nasıl

Böyle şeylerle başa çıkamazsam hemşire olabilir miydim? Birdenbire hatırlayamadım

Temel Kızıl Haç eğitimi bile almamış. Karolina en kötü durumda olanlardan birinin, yan yatmış halde kıvrılmış uyuyan siyah saçlı bir adamın karyolasında duruyordu. Vücudundan sızan kan

Başına sarılan gazlı bez simsiyah kurumuştı.

"Önce hastaya kendinizi tanıttın," dedi Karolina, yatan adamı göstererek.

karyolaya. "Hasta tepkisiz olduğu için bu adımı atlayabiliriz."

Karolina'yı idolüm olarak gördüğümü söylemek abartı olmaz. İyi bir hemşirede olması gereken her şey onda vardı. Zeki. Korkunç yaralanmalar karşısında soğukkanlı.

Hoş. *Tüm* bu şeyler üzerinde çalışmam gerekecek.

Karolina, "Normalde hasta mahremiyeti için perdeyi çekeriz," dedi, "ama doğrudan el bezlerine ve lastik eldivenlere gideceğiz."

Ellerimi eldivenlerin içine soktum, içi pürüzsüz ve pudralı, kokusu

lastik bir şekilde umutluydu. Karolina eldivenli elimin üzerine bir el bezini eldiven gibi katladı.

"Banyoya yüz ile başlayın, orada sabun kullanılmaz. Önce gözler."

Hastanın yanındaki sandalyeye oturdum ve gözlerden başlayarak beze uzandım.

derin yuvalara giriyor ve dışarı doğru hareket ediyordu. Bunu hissedebiliyor muydu?

Yanındaki asker sırt üstü yatmış, kollarını iki yana açmış, herkesten daha yüksek sesle horluyordu.

Daha önce horladığını duyduğum biriydi ve Ravensbrück'te birçok aday vardı.

Karolina, "Her vuruş için lifin farklı bir kısmını kullanmaya çalışın" dedi.

"Sen doğuştan yeteneklisin, Kasia." Sözleri beni gururla şişirdi. Ne de olsa annem bir hemşireydi. Belki de kanında vardı?

Hayatta kalanları yıkamanın, temiz bir şekilde ortaya çıkarmanın tatmin edici bir yanı vardı.

Tüm o kirin altında pembe deri parçaları vardı, kirler kabın dibine sürükleniyordu. Bitirdiğimde, kaptaki su koyu kahverengiydi, ben de yerine musluktan temiz su.

Döndüğümde sağlık görevlileri iki Rus askeriyle daha geldiler ve onları

Birinin kafatası kırılmıştı, diğeri ise tepkisizdi. Bir tanesine yeni bir yatak banyosu yaptırdım. Bu adamlar aylardır yıkanmamıştı. Bunun nasıl bir his olduğunu biliyordum.

"Bu işte iyisin Kasia," dedi Karolina. "Bizimle Varşova'ya gelmeyi gerçekten düşünmelisin. Yardıma ihtiyacımız olabilir."

El bezini askerin alnına ve bir yanağına sildim.

Neden Varşova'ya gitmiyorsun? Babam beni özleyebilir ama sevgilisi Marthe özlemez.

Bakım.

Karolina, "Eğitim birinci sınıf," dedi.

"Belki," dedim. Yeni bir maceraya hazırdım. Varşova yeni bir başlangıç olacaktı. Ve ben bu işte iyiydim.

Bir sonraki hastaya geçtim ve yüzüyle başladım. İyi zaman geçiriyordum.

Yakında tüm sırayla işim bitecekti.

Taze pembe deriyi ortaya çıkarmak için el bezini burun köprüsünde gezdirdim ve...

Dondum kaldım.

"Ne , Kasia?" Karolina sordu.

Zihnim her şeyi kaydetmişti ama bedenim sıkışmıştı. Derin derin nefes aldım.

burnunu tuttu ve destek için sedyenin kolunu kavradı. Bu hiç de iyi görünmüyordu.

Eğitimdeki bir hemşire koğuşta bayılıyor.

C H A P T E R 3 2

Kasia

1945

O olması mümkün değil. Pietrik. Zihnim kaç kez böyle oynamıştı

Numaralar mı? *Diş.* Başparmağımla üst dudağıını yukarı çektim.

"Ne yapıyorsun, Kasia?" Karolina elindeki leğeni yere bıraktı ve bana doğru yürüdü.

Tanrım, *evet.* Kırık diş, biraz kenarda. O muhteşem diş. Birkaç dakika oturup bedenimin beynime yetişmesini bekledim. Evet, o

O. Onu yüzünün her yerinden öptüm, kirden ve her şeyden. Tüm bunlar boyunca baygın kaldı.

"Kasia," dedi Karolina, gözlerini kocaman açarak.

Elimi kolumu sallayarak diğer hemşirelere seslendim - bir kazazedeye benziyor olmalıydım.

Çöl adası. Kelimeleri çıkaramıyordu. Hemşireler koşup geldi ve Karolina

Bir çeşit ruhsal çöküntü yaşıyordum, bir Rus askerini öpüyor ve onun için ağlıyordum.

Tek söyleyebildiğim "Bu o, bu o" oldu.

"*Kim*, Kasia mı?" Karolina sordu. "Kimmiş o? Sakin ol, şimdi."

"Pietrik," dedim.

"Pietrik'in mi? Emin misin?"

Sadece evet anlamında başımı sallayabildim ve kızlar bana sarılıp öptüler.

Pietrik'in kirli üniformasını değiştirmeme ve yatak banyosunu tamamlamama yardım ettiler.

Bilinci yerinde değildi ve ben de onunla birlikte oturup elini tutarak şansımın tadını çıkarıyordum. Ben Pietrik'le kalırken hemşirelerden gidip Zuzanna'yı getirmelerini istedim,

kaybolacağından korkuyordu.

Bir çevirmen aracılığıyla, yan karyoladaki Rus adamın Pietrik'in yanında savaştığını öğrendik. Ruslar Majdanek toplama kampını kurtardıktan sonra

Kızıl Ordu Pietrik'i hizmete zorlamıştı. Pietrik'in Majdanek'te olduğunu söyledi.

Tutuklandığından beri oradaki diğer köle işçilerle birlikte çalışıyordu.

kampı inşa etmeyi bitir.

Zuzanna ve babam o akşam Pietrik'i evime, yatak odama taşımama yardım ettiler.

Vücut yağının çoğunu kaybetmişti ama Zuzanna onu muayene etti ve iyileşmesinin mümkün olduğunu söyledi. Çok fazla kafa travması görmüştü. Birçok kez, bir kez

şişlik azaldı ve hasta normal beyin fonksiyonlarına kavuştu.

-

Pietrik'in gözlerini açması ve konuşması için daha da uzun bir süre geçmesi gerekti.

Her küçük adım için minnettardım. İçine bir parça koymak için bir kibrit kutusu taşıyordum.

ne zaman fırsatım olsa ona bir parça sosis ya da jambon verirdim ve zamanla büyüdü.

Daha güçlü. Zuzanna ve ben onun ilk sözlerini kutladık: "Radyoyu açın lütfen."

Pietrik yatağından izlerken kendi özel partimizle

dudaklarında gülümseme. Bir keresinde uçtuktan sonra bayıldığını gördüğüm bir kuş gibiydi.

mutfak penceremize kafa üstü düştü. Yavaş yavaş kendine gelmeye başladı. Ve sonra bir gün aniden ayağa kalktı ve tekrar yürümeye başladı.

Majdanek'te geçirdiği yıllarla ilgili ayrıntılar için baskı yapmadık, o da gönüllü olmadı. Her birimiz kendi sorun çantamızı taşıdık.

Pietrik yürümeye başladıktan sonra kaybettiği zamanı telafi etti ve sahibinin yeniden açtığı cam fabrikasında bekçi olarak işe alındı. Vücudu dolduğunda

Lublin Ambulans Birliği için ambulans şoförlüğü de yaptı.
Ama

Tüm fiziksel gelişimine rağmen Pietrik'in sanki bir parçası eksikti. Çoğunlukla öpüşme parçası. Tüm çabasını işine veriyor, benimle romantizm yaşamaktan kaçınıyordu. Bunun için bahaneler uydurdum: Çok yorgundu. Çok üzgündü. Çok mutluydu.

-

BİR SABAH gök gürültüsüyle uyandım ve tekrar

Ravensbrück, bombalar uzaktan gümbürdüyordu. Damlaları gördüğümde rahatlardım.

yatak odamın penceresinde, yine de-yan yana gideceğimi hatırladığımda

Pietrik o gün ambulanstaydı. Eğitim gören bir hemşire olarak şoförle birlikte önde oturuyordum. O zamanlar benimle yalnız kalmaktan kaçındığı, bana neredeyse hiç *dokunmadığı* için

Bütün sabah ona bu kadar yakın olmak ve aramızda sadece düz vites olması güzeldi. Yağmur onu ambulansın kabininde, camlar açık, tek başıma tutacaktı.

Ambulansın ön koltuğuna yerleştim, kendimi çok akıllı hissediyordum.

beyaz eğitim hemşiresi üniforması ve şapkası. Belki beni öperdi. Önce ben onu öpebilir miyim? Bu elbette çok ileri gitmek olurdu ama böyle şeyler hakkında ne biliyordum ki? Romantizmin ritüellerini öğrendiğiniz ergenlik yıllarımın bir kısmını kilit altında geçirmiştim.

Pietrik beni hâlâ çekici buluyor muydu? Hepimizin giydiğı beyaz çoraplar kötü bacağımyı kamufle etmekte pek işe yaramıyordu. Arada sırada insanlar durup ağız açık bir şekilde bakıyor, yüzlerinde "*sana ne oldu*" ifadesi belirliyordu. Beni grotesk mi buluyordu? Ya ona Luiza'nın söylediklerini söyleseydim? Beni sevdiğini mi? Ama söyleyebilirdim.

son arzusuna asla ihanet etmedi.

"Ne trafik ama," dedi vites küçölterek. "Bu şehirde herkes nereden benzin alıyor? Hastaneye uzun yoldan gideceğiz."

Eve geldiğinden beri, Pietrik en ufak şeyde sabırsızlanıyor ve sinirleniyordu.

Sıkışan trafik. Yanlış telaffuz edilen bir kelime. Bir yağmur serpintisi.

"Acelemiz yok," dedim. "Sadece sedyeleri teslim ediyoruz."

Yağmur şimdi daha sert yağıyordu, cam silecekleri kaybetmek için savaşıyordu.

Savaş. Matka'nın deyimiyle bir çukur yıkayıcı. Matka.

Nadia'nın sokağına döndük.

"Onun evinin önünden geçeceğiz," dedim.

"Biliyorum, Kasia. Görebiliyorum."

"Bana 'Zegota'nın ne anlama geldiğini hiç söylemedin. Aldığım zarfın

üzerinde." "Yahudilere Yardım Konseyi. Nadia'nın annesi kurucularından

birini tanıyordu."

"Onları nereye sakladın?"

"Saklamamayı tercih ederim-"

"Bu konuda konuşmaktan sonsuza kadar kaçınamazsınız."

Vites küçülttü ve bakışlarını yola dikmiş bir şekilde araba sürmekle meşgul oldu.

"Farklı güvenli dairelerde yaşıyorlardı," dedi sonunda. "Ta ki onlar artık güvenli değil. Bir süreliğine Z'nin bodrumunda. Tutuklandıktan sonra..."

Nadia'nın eski dairesine yaklaştıkça trafik yavaşladı, turuncu kapı yağmurdan parlıyordu.

İlk ben gördüm: kapının eşiğindeki siyah ıslak kürk yığını.

"Dur, Pietrik. Bu Felka."

"Yine mi?" Pietrik söyledi.

Acil durum frenini çekti, aracın üstündeki yanıp sönen ışıkları yaktı,

ve dışarı atladı. Ben de yüksek ambulans kabininden elimden geldiğince dışarı fırladım,

ve merdivenlerin başına vardı. Felka paspasın üzerine kıvrılmıştı, sırlıslıklamdı.

yağmurla birlikte, ama sadece biraz gibi görünüyor.

Yeni sakinler Riska'lardı; iyi bir öğretmen ve eşi.

Varşova'da bombalandı. Bayan Riska, Bayan Bakoski'nin kuzeniydi ve Lublin'e taşınmışlardı.

Konut. Hükümet bu teklifi yapmak zorundaydı çünkü birçok Polonyalı yeni konutlara karşı temkinliydi.

Polonya'nın Stalin'in iddia ettiği gibi özgür ve bağımsız olmayabileceği endişesiyle hükümetten uzak durdular. Ücretsiz evler teklif edilse bile, pek çok kişi yine de kaldı

Londra'da ya da başka yerlerde, görmeyi bekliyorum.

Riska'lar Felka'nın sık sık evlerinin önüne gelmesini anlayışla karşıladılar.

ve onu orada bulduklarında bizi aradılar. Babam onu evde tutmak için her şeyi denedi. Onu eve kilitledi. Bağladı. Ama yine de kaçmayı başardı. Biz

herkes onun kimi beklediğini .

Biz onu kuru kabine çekmeye çalışırken arabalar ambulansın arkasına dizilmeye başladı.

"Gel kızım," dedi Pietrik, olabildiğince tatlı bir sesle, ama Felka yerinden kımıldamadı. "Sen onun önünü al. Ben arkayı alacağım," dedi.

Felka'yı caddeye kadar taşıdık. Arabaların sürücüleri ambulansın bakıma muhtaç bir insan için değil de bir köpek için durdurulduğunu görünce korna çalmaya başladılar.

Onu ambulansın kabinine sokmayı başardık ve aramıza yatırdık,

Ben de ona bir havlu sardım. Pietrik evden uzaklaşırken Felka titredi ve sarsıldı, taksinin etrafında ve bizim üzerimizde su uçuştı.

Yüzler. Üniformamın önündeki kir lekesini fırçaladım. Öpücük için çok fazla.

"Nadia hâlâ dışarıda bir yerlerde olabilir," dedim.

"Felka'nın kulaklarının arkasını kurulayın. Bundan hoşlanıyor."

Havluyu köpeğin başının üzerinden ve kırışmış ağzının altından geçirdim. "DP'ler hâlâ eve geliyor."

"Ona yerinden edilmiş biri deme, Kasia. Doğruyu söyle. Onu öldüren Naziler tarafından öldürüldü ve gitti. Tıpkı gibi."

"En azından annen için yarın bir anma töreni yapılacak."

"Sadece onun değil, Kasia. İki yüz kişi için ve tam bir sirk olacak. Lütfen gitme."

"Babam orada NKVD ajanları olacağını söyledi."

"Bana ne yapacaklar? Öldürecekler mi? Hızlı olduğu sürece, bunu memnuniyetle karşılarım." "AK üyelerini arıyorlar. Yeraltının herhangi bir yüksek rütbeli üyesi-"

"Ben bir Kızıl Ordu *askeriydim*, Kasia-"

"Senin isteğin dışında..."

"Yani bu bana şimdilik izin

veriyor." "Babam dedi ki-"

"Yeter' *dedi babam*, 'Kasia. Artık kendini düşünmüyor musun?'"

Felka'nın karnını havluyla ovdum ve sırt üstü döndü, bacakları

Havayı.

"Belki de senin için kuryelik yapmamalıydım," dedim.

"Her gün bununla yaşadığımı düşünmüyor musun? Sadece kız kardeşim değil.

ama benim için de çok değerli olan annen Kasia öldü. Ve ne

Sana ne yaptılar? Ve işte buradayım, sağlıklı ve iyiyim. Nasıl bir adamım ben?

Bazen düşünüyorum da, eğer sana sahip olmasaydım..."

Döndü ve bana baktı. "...Burada

olmak istemezdim."

Yüzünü aradım. Bunu gerçekten söylemiş miydi? Bakışlarını tekrar yola sabitledi,

ama duymuştum. *Eğer sen olmasaydın.*

Koltuğun üzerinde duran eline uzandım. "Böyle

söyleme, Pietrik. Bu ölümcül bir günah ve-" Elini

çekti.

"Boş ver," dedi, iki eli tekrar direksiyonun üzerindeydi. Düşünceler içinde kaybolmuş bir halde yoluna devam etti. "Söylediğimi unut."

Pietrik'in eski halini biraz olsun görmek güzeldi. Ancak bulutlu bir günde ortaya

çıkan güneş gibi, ortaya çıktığı kadar hızlı bir şekilde kayboldu.

-

PIETRIK'in Lublin Kalesi'ndeki anma törenine gitmeme isteğini yerine getirmedim.

Naziler tarafından orada öldürülen zorunlu işçilerin hayatlarını onurlandırmak için düzenlendi

geri çekilmeden önce, Pietrik'in annesi de dahil. Bayan Bakoski'yi severdim ve

diğerleriyle birlikte yas tutması gerekiyordu. Tüm Lublin orada olacaktı. Ayrıca, o gün ölen anneleri, kız kardeşleri ve kocaları olan ailelerin çoğunu tanıyordum. Herkes o toplu katliamdan etkilenen birini tanıyordu.

Güne bir zamanlar Matka'nın en sevdiği yer olan kale şapelinde diz çökerek başladım.

aşağıda toplanan kalabalığın üzerinde. Şapel benim de kaçtığım özel bir yer haline gelmişti. Dua etmek, annemle konuşmak ve ısınmak için. O zamanlar güzel Bizans freskleri henüz tamamen ortaya çıkarılmamıştı, ancak Gotik kemerler arasındaki yüksek tavanlarda bunların parçalarını görebiliyordum. Dua ettim

her zamanki listem için: Babam. Zuzanna. Pietrik. Ölülerin ve kayıpların ruhları için.

Nadia. Matka.

Şapelin penceresinden aşağıda toplanan kalabalığa baktım, dağılmışlardı.

Kalenin büyük duvarının dışındaki çimenli yamaçtan aşağı iniyordu. İnsanlar

Polonya'nın dört bir yanından saygılarını sunmak için geldiler. Kilise korosu, yaşlı ve genç insanlar gibi şarkı söyledi,

Orada gruplar halinde kümelenmiş, ayini en iyi görebilecekleri en ön noktalar için jokeylik yapıyorlardı. Kara çarşafli rahip koleksiyonları. Bir grup Dominiken rahibe,

beyaz başlıkları dev kuğular gibi. Lublin aileleri. Babam ve Marthe orada.

Bir yerlerde. Zuzanna tüm bunları hastanenin açık penceresinden dinliyor olacaktı.

Sarmal merdivenden yavaşça indim, çünkü sakat bacağım ve kaygan taş merdivenler

korkutucu bir kombinasyondur ve taş avluda ortaya çıktık.

Ravensbrück'e götürülmek üzere toplanmışlardı. Orada duruyor olsaydım

Matka , Luiza ve Zuzanna ile sadece beş yıl önce?

Çimenli yamaçtan aşağıya doğru ilerledim ve kalabalığın arasından geçtim.
Yine de

Sonbahar ılık geçmişti ama o gün hava soğuktu. Kalabalıktaki insanlar buket taşıyordu.

Çoğunlukla küre çiçekleri, kırmızı mısır gelincikleri ve diğer kır çiçekleri.
Biraz sonbahar

Boş bir arazide yetişen papatyalar bulmuştum. Onları ıslak bir bulaşık bezine sarmıştım.

Soğuk su, giydiğim eldivenin içinden bile elimi yaktı.

Pietrik'i bulmak için kalabalığı tararken boştaki elime üfledim. Ne vermezdim ki

iki eldiven için! Ölmek üzere olan bir kadının hediye ettiği bir çifti Zuzanna ile paylaşmıştım.

Hastanede. Sağdaki bendeydi, soldaki Zuzanna'da.

Üç yüzden fazla insanın o toprak altında gömülü olduğunu hayal etmek zordu.

büyük kalenin gölgesindeki yamaç. Aile üyeleri kalenin tabanı boyunca

Kasaba halkının öldürülenleri alelacele gömdüğü kale arazisi

Mezar. Birisi tepenin kalbine büyük bir tahta haç çakmıştı ve

altı rahip altında duruyordu.

Rahipler mezar yerini kutsadılar ve ben de kalabalığın arasından geçtim.

Pietrik'i arıyordum. Geldiğime kızar mıydı? Ondan vazgeçmeli miydim? Bir kız ancak bu kadar reddedilmeyi kaldırabilirdi.

Bir uçta kümelenmiş bir grup rahibeye yaklaştım, ellerinde dua mumları ve kartlar vardı.

Birkaçının ellerinde çelenkler vardı. Pietrik'i gördüm.

yanlarında duruyordu. Tek başına, sırtı dik, elleri cam işçiliğinin derinliklerinde duruyordu.

kanvas ceket cepleri, gözleri serviste. Büyük bir yığının kenarındaydı.

Yas tutanların orada topladığı çiçekler, kırmızılar, pembeler ve sarılarla büyüyen bir yığın. Her adımda bacağıma saplanan acıyla yokuş aşağı ona doğru ilerledim.

Bir grup rahibenin arasından sıyrıldım ve onların sıcaklığında kısa bir süre kaldım,

Bellerinde uzun tespihler, siyah kıyafet denizinde salınıyorlardı. Dışarı çıktım ve Pietrik'e doğru yürüdüm. Yaklaştığımı gördüyse de hiçbir işaret vermedi.

Yaklaştığımda, yüzünün göz çevresinin kıpkırmızı olduğunu gördüm. Yoluma devam ettim.

Ona doğru yaklaştım ve yanında durdum. Çıplak elimi yumruk yaptım ve sıcak nefes üfledim.

Pietrik dönüp bana baktı, kirpikleri gözyaşlarıyla diken diken olmuştu. Çiçek yığınınna doğru bir adım attım ve papatyalarımı üzerine bıraktım, sonra dönüp ona doğru yürüdüm.

Kalmalı mıydım? Çiçeklerimi bırakmıştım, yapmak için geldiğim şeyi yapmıştım, saygılarımı sunmuştum. Ne de olsa gelmememi istemişti.

Pietrik'ten hiçbir işaret almadan gitmek için döndüm ve tam o sırada elini

Kolumu. Parmaklarının bileğimde dolaşmasını izlerken neredeyse inanamıyordum. Yanında durmam için beni kendine çekti.

"Gurur" çok sık kullanılan bir kelime ama o gün orada, koronun cennete söylediği şarkıları dinlerken hissettiğim buydu. Pietrik'in her şeyi onunla paylaşmamı istemesinden duyduğum gurur. İyisiyle kötüsüyle.

Çıplak elime uzandı ve onu tuttu, sıcak parmakları benimkilerin etrafındaydı,

öpmek için dudaklarına götürdü ve cebine soktu, fanilanın içi sıcacıktı.

C H A P T E R 33

Kasia

1946

Ordu her yönden geldi. Hitler'in yıldırım hareketinden beri

Böyle organize bir saldırı. Çiçekli elbiseler ve mantıklı ayakkabılar içinde, bazıları fırından yeni çıkmış, hala dumanı tüten tencere ve tabakları taşıyarak geldiler.

General Marthe

posta merkezindeki çabaları koordine etti ve sonuçta yeterince pierogi ve pancar

Çorba ve avcı yahnisi altı düğün partisini doyurur.

Bir posta merkezinin düğün için tuhaf bir yer olduğunu mu düşünüyorsunuz? Belki, ama bizim amaçlarımız için iyi hizmet etti. Yüksek tavanlı, büyük ve açık bir alan.

orada bir taşla iki sülün vurabilirsiniz: postanızı alın ve

Gelin. Gelin dans edemezdi ama konuklar yine de elbiseme para iğnelediler. Uçuk pembe bir elbise giymiştim, benim seçimim değildi, çünkü Marthe bana sürpriz yapmıştı.

kendi dikiş makinesinin bir ürünü. Beyaz istemiştim, ama bu imkansızdı.

Bu elbiseyi geri çevir, çünkü babam için medeni olmaya çalışıyordum. Pietrik'le yalnız kalabilmek için her şeyin bitmesini istedim.

İki nedenden ötürü zor bir sabah olmuştu. Birincisi, Riska'ların Felka'nın bir gün önce öldüğünü söylemek için aramış olmalarıydı. Onu evlerinin önünde bulmuşlardı.

son bir kez. Felka'yı arka bahçemize gömdük. Zuzanna ve babam geldiler ve

Pietrik'in küreğini toprağa saplayışını izledim ve Felka'yı yıllar önce onu eve getirdiğim Nadia'nın battaniyesine sardım. Hepimiz ona veda ederken ağladık.

Yaşlı kızımız, babam hepimizden daha sertti.

Felka'nın Nadia'ya sadık bir dost olduğunu, onu beklediğini düşünmeden edemedim.

Sonuna kadar, hayatıma devam eden, düğünümü planlayan benim aksime

Nadia'nın orada olmayacağı aklıma bile gelmedi. Ne ama.

Düğün sabahımdaki bir diğer zor şey ise, düğün sahibinin beni kutsamasıydı.

Gelinin annesi. Bir Polonya düğününde bu kutsama o kadar önemlidir ki, eğer

Gelinin annesi vefat ettiğinde, düğün ekibi kiliseye gitmeden önce mezarını ziyaret etmek için mezarlığa yürür. Elbette Matka'nın küllerinin muhtemelen gitmiş olduğu Ravensbrück'teki gölü ziyaret edemezdik. Marthe uzun bir mektup hazırlamıştı.

ama ben onun yerine Zuzanna'nın kutsamasını seçtim, bu da ısının yükselmesine neden oldu.

Marthe'nin yüzünde. Marthe'yle aramı düzeltmeye kararlı olsam da bu her zaman kolay olmuyordu. Zuzanna hayatımda ilk sıradaydı ve hep öyle kalacaktı.

Kilisedeki tören kısa sürdü. Serbest seçimler henüz yapılmamış olmasına rağmen

ve Stalinist yetkililer resmi kontrol altında değilken, Moskova'nın Polonya İşçi Partisi gün geçtikçe daha da güçleniyordu. Cesaretlerini kırdılar

Çalışanların dikkatini halkın kolektif ihtiyaçlarından uzaklaştıran her şey

kilise düğünleri. Bunları şatafatlı gösteriler olarak görüyorlardı, bu yüzden insanlar

görölmek istemiyorlardı. Sonuç olarak, hemşire arkadaşlarımdan sadece üçü, işlerine mal olabilecek olmasına rağmen törene katılmaya cesaret edebildi. Pietrik'in birkaç arkadaşı

vardı

Yeraltından çıkanlar hâlâ ormanda saklanıyordu. Hepimiz dikkatliydik,

Çünkü eski bir AK üyesinin mezarına çiçek koymak bile tutuklanma sebebiydi.

Yine de konuklar posta merkezinde kutlama yapmaktan çekinmediler, çünkü orada kutlama biraz özeldi. Gelir gelmez konuklar etrafımı sardı ve en sevdiğim gelenek olan kağıt paraları elbiseme iğnelediler. Marthe ve eşi neredeydi?

Arkadaşların böyle yiyecekler aldı mı? Soğuk etler, sosisler, salatalar. Ağaç keki ve narin hamur işleri

Melek kanatları! Belki yemek *na lewo*'dan gelmiştir. Karaborsadan.

"Gelin. *Oczepiny* zamanı," dedi Marthe.

Oczepiny, gelinin resmi olarak evli olduğunu göstermek için duvağını çıkarıp yerine bir başlık takma ritüelidir. Önce bekar kadınlar gelinin etrafını sarar ve

duvağı; sonra evli olanlar gelinin etrafını sarar ve başlığını iğneler.

Marthe ellerini başının üzerinde çırpı ve bekâr kızlar etrafına toplandı.

"Zuzanna, peçeyi çıkar."

"O ne yapacağını bilir, Marthe," dedim.

Bando çaldı ve kız kardeşim Pietrik'in annesinin duvağındaki tokaları çıkarırken genç kızlar el ele tutuşarak etrafımda döndüler. Kötü bacağım ayakta durmaktan ağrıyordu.

Ama yaşlı kadınların duvara dayalı katlanır sandalyelerine nasıl oturabilirdim ki? Çocukluğumdan beri bu düğün ritüelini hayal etmiştim.

Zuzanna peçeyi bana uzattı ve çembere katıldı. Biriyle gözlerimi kapattım.

diğeri elimle duvağı fırlattım ve Zuzanna'nın eline düşmesi için mükemmel bir zamanlama yaptım. İnşallah sıradaki o olacaktı.

Marthe kalabalığa, "Şimdi evli hanımlar toplanın," diye seslendi.

Beyaz şapkayı elinde tutuyordu. Pietrik neredeydi? Her şeyi kaçıırıyordu.

"Şapkayı kim takacak?" Ben

sordum. "Ben takacağım," dedi

Marthe.

"Ama evli bir kadın bunu yapmalı." Evli kadınlar etrafımda toplandı.

Bir daire çizin, ellerinizi birleştirin.

Marthe bir adım daha yaklaştı. "Kasia, bu sadece eski bir halk geleneğı."

Evli kadınlar Marthe ve benim etrafımda müzik eşliğinde dönmeye başladılar.
Evli kadınlar

Menekşe parfümü ve pancar orbası kokusu baskındı. Rastgele bir el tuttum ve tabağının karısını çemberin ortasına çektim. "Bayan.

Wiznowsky şapkamı iğneleyecek."

Marthe elimi tuttu. "Kasia. Lütfen bunu yapmama izin ver."

Kahverengi gözlerinin yaşarmasına bir kez bakmak bana yetmişti. Bana karşı çok iyiydi.

Her şeyden sonra beni. Pietrik'i, Zuzanna'yı ve beni sağlığıma kavuşturmuştu. Marthe'nin beni iğnelemesine izin verdim.

ve o bir gülümsemeyle patladı. Hayatınızda hiç bu kadar mutlu bir insan görmemişsinizdir.

Çemberden çıktım, yürürken kâğıt paralar uçuşuyordu. Pietrik neredeydi? Bütün gün çok sessizdi. Onu bulmaya giderken bir arkadaşına izin vermek için durdum.

Babamın elbiseme bir zloti daha iğnelemesi.

Pietrik'i babamın ofisinde, tek başına, eski deri masa sandalyesine çökmüş, elleri kucağında buldum. Lambalar kapalıydı ve bir sokak lambasından gelen ışık

masanın üzerindeki bir resme baktım. Babamın en sevdiğiydi.

içinde kapalı. Kollarını Zuzanna'ya ve bana dolamıştı, annem tarafından çekilmişti.

"Gelin ve partiye katılın." Pietrik'in saçındaki darıları taradım, kiliseden çıkarken misafirlerin attığı darılar hâlâ duruyordu. Babamın gömdüğü darı

O gece çok uzun zaman önceydi. Törene dikkat çekmek ne kadar tehlikeliyse, Ben

Ne mutlu ki bazıları darı atma geleneğinden vazgeçememişti. Pietrik'in yanında diz çöktüm.

"Hiçbir şey yemedin. Avcı yahnisi neredeyse bitti ve sevdiğin sosislerden daha yeni getirdiler. Ayrıca dans edecekler

kujawiak."

"Yakında,

Kasia."

Pietrik sessiz bir insandı, ama hiçbir zaman böyle düşünceli biri olmamıştı.

"Damadın nerede olduğunu merak ediyorlar," dedim.

Uzun bir dakika boyunca sessiz kaldı, yüzü gölgeler içindeydi. "Ne kadar korkağım, Kasia. Ben buradayken eski yeraltı raporlarım ormanda saklanıp ot yiyor.

ziyafet."

Diğer odadaki müzik hararetli bir tona ulaştı.

"Babamın damadını korumak istemesi senin suçun değil. Bizim de sorunlarımız var.

biliyorsun-"

"Sadece düşünüyorum. Babam burada olsaydı ne yapardı diye. O burada değildi.

korkak."

Pietrik bundan nadiren bahsetse de, Katyn hakkında daha fazla söylenti ortaya çıkmıştı

Ruslar Nazileri suçlasa da, hepimiz bunun Ruslar tarafından yapıldığını biliyorduk.

Orada binlerce Polonyalı aydını öldüren NKVD. Yüzbaşı Bakoski

büyük olasılıkla idam edilenler arasındaydı.

"Sen neden bahsediyorsun?"

Başımı kucağına koydum ve elinde soğuk ve sert bir şey hissettim. Onu çekerken gümüşün üzerinde bir ışık parıltısı gördüm.

"Babamın silahı mı?" Dedim ki. "Sen-"

"Onu tutmak beni daha iyi hissettiriyor," dedi

Pietrik. Silahı elinden aldım.

"Geri dönseniz iyi olur," dedi Pietrik. "Gelin öylece ortadan kaybolamaz."

O yumuşak ve ağır silaha dokunmak bile tüm vücudumu üşüttü. "Onlar

Seni de görmek istiyorum," dedim.

Silahu geri almak için hiçbir çaba göstermedi.

Babamın masasının çekmecesini açtım ve içine

yerleştirdim. "Ah, Pietrik," dedim yanına diz

çökerek.

Orada karanlıkta bir süre birlikte kaldık ve orkestra "Sto Lat" çalarken konukların şarkılarını dinledik. Gelin için yüz yıllık mutluluk

ve damat.

C H A P T E R 34

Herta

1947

Nürnberg'deki sözde Doktorlar Davası başından sonuna kadar bir saçmalıktı,

ve bunun travması bir dizi zayıflatıcı bronşiyal enfeksiyona neden oldu. Bekleyiş. Almanları iyi tutmak için yakılabilecek kağıt tomarları

Donmaktan. 139 duruşma günü, seksen beş tanık ve bitmek bilmeyen sanık çapraz sorgulamaları.

Dr. Gebhardt'ın ifadesi tek başına üç gün sürdü ve izlemesi özellikle zordu. Operasyonları ayrıntılı bir şekilde anlatırken, sadece

Fritz ve ben

onunla birlikte. Hatta Gebhardt aynı ameliyatı

prosedürlerin ne kadar zararsız olduğunu kanıtlamak istedi, ancak teklifi göz ardı edildi.

Ve neden avukatım Dr. Alfred Seidl'den Binz ve Binz'in kaderlerini bana anlatmasını istedim?

İfade vereceğim gün, Hamburg'daki Ravensbrück davası olarak adlandırılan Ravensbrück kampı çalışanlarının duruşmasından Marschall? Bu sadece daha fazla korku uyandırdı.

o sabah kürsüdeydi.

"Önce Elizabeth Marschall'ı aldılar," dedi Alfred, "sonra Dorothea Binz'i. Ve en son Vilmer Hartman'ı. Sanırım önce bayanlar."

Gazetede resmi gösterdiğinde karın kaslarım kasıldı.

Elleri arkadan bağlı, boynu beşinci omurundan kırılmış, ayakları güzel ayakkabılarının içinde asılı duran Vilmer'i gösteriyordu. İyi düşmüştü. Vilmer'in

Sol çenesinin altına yerleştirilen ilmiik düğümü eksen kemiğini kırmış, bu da omuriliği koparmıştı. Hepsi de bir avcının askısındaki ördekler gibi asılı duran diğerlerinin resimlerine göz gezdirdim ve içimi titreten korkunç bir korkuyla sarsıldım.

Ellerini. Birçoğu darağacına giden on üç basamağı çıkmadan önce dine dönmüştü. Hepsi isimsiz mezarlara gömüldü.

O gün mahkemede yaşananlar da beni sakinleştirmede. İlk olarak, Ravensbrück'ten bir Tavşan tanık kürsüsündeydi.

"Dr. Herta Oberheuser'i teşhis edebilir misiniz?" Alexander Hardy, avukat yardımcısı

savcılık için sordu. Saçları dökülmüş, oldukça çekici bir adamdı.

Tavşan beni işaret etti. Bu nasıl olabilirdi? Beni hatırladılar mı? Ben hiç

Onları hatırlıyorum. Adımı biliyorlar mıydı? Çok dikkatli davranmıştık.
Alfred bana

Polonyalılar yargılanmak üzere Polonya'ya iade edilmemi istediler. Sadece *ben*. Başkaları çok daha kötüsünü yapmamış mıydı? Alfred bu talebe itiraz etmiş ve kazanmıştı.

Yakında bana gelecekti.

Hardy, "Herta Oberheuser'i kürsüye çağırıyoruz," dedi.

Fritz bana cesaret aşılama için tasarlanmış bir bakış attı. Derin bir nefes aldım, kan

kafamın içinde çarpıyordu. Tribüne doğru ilerledim, kalabalık bir bulanıklıktı ve

Mutti için balkon.

"Sülfonamid deneylerine vicdanınız rahat bir şekilde nasıl katılabildiniz?

Herta Oberheuser?" Hardy sordu.

"O mahkûmlar idama mahkûm edilmiş Polonyalı kadınlardı," dedim. "Zaten

ölmeleri planlanıyordu. Bu araştırma Alman askerlerine yardımcı oldu.

Benim

kanım. "

Mutti'yi balkonda buldum, parmaklarını dudaklarına götürmüştü. Gunther yok mu?

Hardy bana doğru bir tomar kâğıt salladı. "Bu deneylere tabi tutulduktan sonra vurulan ya da idam edilen kişiler oldu mu?"

"Evet, ama onlar siyasi mahkumlardı-"

Önümdeki tanık kürsüsü aydınlandı. Tercümanlar, tanıkların

yukarı. Yavaşlamam gerekecek. "Ölüm cezasına çarptırılmış siyasi mahkumlar."

"Ve ölümcül enjeksiyonlarla ilgili yeminli ifadenizde şunu kabul ediyorsunuz

beş ya da altı ölümcül enjeksiyon yaptı. Bu doğru mu?"

Yeminli ifademde bunu neden kabul etmiştim? Bunu anlamamış gibi davranabilir miydim?

Çevirmen mi?

"Hayır,"

dedim.

"Peki, enjeksiyon yaptınız ve bu enjeksiyonlardan sonra kişiler öldü, değil mi?

değil mi?"

"Evet, ama daha önceki muayenelerde de söylediğim gibi, bu bir tıbbi yardım meselesiydi.

ölümcül acılar çeken hastalar."

"Ve bu tıbbi yardım ölümle sonuçlandı, değil mi?" Hardy sordu.

Bakışlarımı kucağımdaki ellerime sabitledim. "Hayır."

"Dedim ki, 'Bu tıbbi yardım ölümle sonuçlandı, değil mi?' " Hardy söyledi.

Ellerimi incelerken kalbim küt küt atıyordu. "Dediğim gibi, bu hastalar ölüm acısı."

"Bayan Oberheuser, size hiç ödül ya da madalya verildi mi?"

"Yanlış hatırlamıyorsam Savaş Liyakat Nişanı almıştım."

"Peki bu madalyayı hangi sebeple aldınız?"

"Bilmiyorum."

Hardy podyuma doğru eğildi. "Sülfonamid tedavisine katıldığınız için mi deneyler?" "Kesinlikle hayır."

"Başka sorum yok, Sayın Yargıç."

Bizim suçlandığımıza benzer Amerikan deneylerinin kanıtlarına rağmen Amerikalı yargıçları gözle görülür bir şekilde sarsmış olsa da, sonuçta kararlar deneylere tabi tutulan deneklerin, deneyler sırasında

Gönüllüler. Tek yapabildiğim hapishanenin egzersiz bahçesindeki meyve bahçesinde dolaşmak ve

Bekle.

Fritz duruşma yüzünden yıkılmış görünüyordu. Bazı doktorlar bunu normal karşılarlarken

ve mahkumiyetlerinden kurtulmak için araştırma yapmaya çalıştıklarında, Fritz içine kapandı. Mahkeme salonundayken konuşmamıza izin verilmiyordu, ancak bir keresinde hücrelerimize inen asansöre binerken benimle konuştu.

"Beni şimdi asabilirler de," dedi. "Ben bittim."

Fritz, Doktorlar Davası sanıkları arasında açıkça pişmanlık duyan tek kişiydi.

diğer doktorlar arasında fark edilmedi, geri kalanlar ise kararlı bir şekilde

Sonunda.

Hüküm giydiğimiz gün, 20 Ağustos 1947, siyah, uzun kollu yün bir elbise giymiştim.

Mahkeme tarafından sağlanan beyaz fiyonk yakalı bir ceket. Meslektaşlarımın teker teker açıklanan cezalarını dinlerken kalbim göğüs kafesimi dövüyordu.

büyük oda. Mahkeme salonunun ahşap kapısının arkasındaki koridorda sıramı bekledim, yanımda sessiz bir Amerikalı muhafız vardı. O zamana kadar Dr. Gebhardt'ın kaderini anlayacak kadar İngilizce biliyordum.

"Dr. Karl Gebhardt, Birinci Askeri Mahkeme sizi suçlu bulmuş ve mahkum etmiştir.

savaş suçları, insanlığa karşı suçlar ve bir örgüte üye olmak

Uluslararası Askeri Mahkeme'nin kararıyla, daha önce size karşı açılan iddianamede suçlandığı gibi suçlu ilan edildi. Söz konusu suçlarınız için

Birinci Askeri Mahkeme sizi, Karl Gebhardt, asılarak idama mahkum etmiştir."

Nefes almak giderek zorlaşıyordu. Sıra bana geldiğinde, kapı

Kaydırarak açtım, mahkeme salonuna girdim ve çeviri kulaklıklarımı taktım.
Mahkeme

Kalabalığın içinde Mutti'yi ararken oda canlı, doygun ve yoğun bir renge büründü.

"Herta Oberheuser, Birinci Askeri Mahkeme sizi şu suçlardan suçlu bulmuş ve hüküm vermiştir

savaş suçları ve insanlığa karşı suçlar, daha önce size karşı açılan iddianame

kapsamında suçlandığı gibi."

Çeviri kulaklığımda "*schuldig*" kelimesini duyduğumda korkuluklara tutundum.

Suçluyum.

Sonra cümle geldi. Uyuşmuş bir halde dinledim. "Birinci Askeri Mahkeme, Herta Oberheuser olarak , mahkum edildiğiniz söz konusu suçlardan dolayı, yetkili makamlarca belirlenecek cezaevi ya da cezaevlerinde ya da uygun görülecek başka bir yerde infaz edilmek yirmi yıl hapis cezasına çarptırmıştır."

Cezaya karşı hiçbir tepki göstermemeye dikkat ettim. Fritz'in cezası

ve diğerlerinin çoğu Gebhardt'a darağacında katılmaya mahkûmdu. Serbest bırakıldığımda yaşlı bir kadın olacaktım. Beni mahkum etmek için geçen bir dakika kırk saniye içinde, bir ömür boyu çalışmamı elimden aldılar.

-

2 HAZİRAN 1948'de Dr. Gebhardt hapishanenin spor salonundaki üç portatif darağacından birine asıldı. Gazetede okuduğuma göre o gün kullanılan ilmikler

uygun şekilde ayarlanmamış ve sanıklardan bazıları neredeyse on yıl boyunca canlı olarak

dakikalar. Amerikalılar bir idam cezasını bile doğru düzgün infaz edemiyorlardı. Führer'in kendi canına kıymış olmasına ve bu rezaleti görememiş olmasına sevinmiştim.

Kısa süre sonra beni Landsberg'deki 1 Numaralı Savaş Suçluları Hapishanesi'ne götürdüler,
Bavyera'ya

cümleme başlayacağım. Onca yıl doktorluk yapmama düşüncesi

ve mektup yazma kampanyamı başlattım. İlk

mektubumu Stocksee Belediye Başkanı'na gönderdim.

C H A P T E R 35

Kasia

1947

Çarşamba, 25 Mart 1947'nin çoğunda çığlık attım. Lublin'deki Halk Hastanesi'nde,

Biz hemşireler böyle çığlıklar duyduğumuzda mutlu olurduk, çünkü bu sağlıklı bir anne anlamına geliyordu. Sessiz bir

doğum genellikle hüzünlü bir doğumdu. Bebeğimin akciğer fonksiyonlarının da verimli olmasından memnundum çünkü ben de bir doğum hemşiresi olarak işlerin saniyeler içinde ters gittiğini görmüştüm. Makat doğumlar. Mavi bebekler. Doktorlarımız (kız kardeşim de dahil olmak üzere) mükemmeldi, ancak doğum bölümündeki hemşireler her şeyin yolunda gitmesini sağladı. Rutin bir doğum olduğu için şanslıydım, çünkü ağrı kesici ve diğer yetersizdi.

Pietrik kucağında kundaklanmış bebekle yatağımın yanında duruyordu.

zemin onun etrafında toplanmıştı. Fabrika tulumunun üzerine beyaz bir hastane önlüğü giymişti ve onu çok doğal bir şekilde tutuyordu, pek çokları gibi sert ve garip değil

yeni babalar. Ziyaretçilerim ne kadar nazik olsalar da, ben sadece bebekle yalnız kalmak istiyordum.

ve kızımızı tanıyın.

"Onu geri ver, Pietrik," dedim, ses tellerim .

Pietrik bebeği tekrar kollarıma bıraktı. Hava sıcak olduğu için kısa sürede uykum gelmişti.

Böyle büyük bir koğuşta elliden fazla yatak vardı. Koğuş amirim en iyi yatağı ayırmıştı.

benim için, cereyanlı pencerelerden uzaktaki duvarda, radyatörün yanında. Bebeğin tatlı-ekşi kokusunu içime çektim ve başının üstündeki bingıldağın atışını izledim

yumuşak bir ritim tutturdu. Bayan Mikelsky'nin bebeği kadar sarışındı. Jagoda

kaç yaşındaydı? Sekiz mi? Bebeğimizin adını Jagoda koyalım mı? Bu çok üzücü olabilir. Belki Irenka gibi bir isim.

Umut.

Pietrik, annemin Halina ismini isteyeceğini savunarak Halina ismi için lobi yaptı.

Bu. Ama ölmüş annemin adını söylemenin çok acı verici olacağını görmedi mi?

Günde kaç kez?

Ziyaretçi saatini bildiren ziller çaldı ve hemşireler dağıldı. Marthe

ilk gelen oydu. Bir elinde bir tabak *paczki*, diğesinde peçeteler taşıyordu.

"Hediyelerle geliyoruz," dedi. "Anne için *paczki*?" Babam Marthe'nin çantasını taşıyarak arkadan geldi.

"Hayır, teşekkür ederim," dedim. Kendimi bir *paczki* kadar yuvarlak ve şişman hissediyordum. Zuzanna Marthe'yi savuşturmak için ne zaman dönecekti? Doğuma yardım etmişti ama

bir kırığı ayarlamak için çağrıldı.

Marthe bir peçetenin üzerine şekerli bir *paczki* koydu ve yanıma koydu. "Zayıflama kursu için uygun bir zaman değil."

Sadece kaybetmem gereken bebeklik yağlarım değil, sol köpek dişimde Ravensbrück'ten bir hatıra olan ve karşılaştığında acıyan bir çürük de olduğu için tatlılara direndim

şekerli.

Babam önce elimi, sonra alnımı ve bebeği öptü. "Nasılsın?

Kasia?"

Pietrik bebeği kollarımdan aldı ve beni üşüttü. Bebeği babama verdi, Marthe'nin çantası hâlâ babamın kolundaydı.

"Ona Halina adını vermeyi düşünüyoruz," dedi Pietrik. "Ben

İrenka ismini seviyorum," dedim. "Umut anlamına geliyor-"

"Halina, tabii ki," dedi babam. "Ne kadar güzel."

Gözlerindeki yaşlar mıydı?

"Seni tercih ediyor Pietrik," dedi Marthe. "Onu evde vaftiz edecek misin? Sakın

bir kiliseyi bile düşünemiyorum."

O haklıydı. Polonya İşçi Partisi artık sadece Polonya'da

vaftiz ve düğünler de dahil olmak üzere dini törenler. Açıkça cesaret kırdı

ve itaat etmeyenler için hayatı korkunç derecede zorlaştırdı. Birçok rahip çiftleri gizlice evlendirmesine rağmen Marthe ve Papa hâlâ evlenmemişti.

Marthe bebeği babasının kucağından aldı. "Bu senin için zor olabilir, Kasia,

Eve döndüğünde sakat bacağıyla ilgilenirsin. Bebeğe ben bakarım."

Marthe bebeğin üzerine titrerken, karanlık bir dalga üzerime çöktü. Neden benim

Anne burada mı? Matka bebekle koğuştta dolaşır ve onu gösterirdi. Bana çocukluğumla ilgili hikayeler anlatır ve beni güldürürdü.

Bir anda yüzüm gözyaşlarıyla ıslandı. Yüzlerce annenin savaşmasına yardım etmiştim.

ama görüldüğünden daha zordu, karanlık bir yere çekilmek gibiydi.

delik.

"Bebeği geri istiyorum, lütfen," dedim.

Birden hepsinin gitmesini istedim, Pietrik'in de. Eğer anneme sahip olamayacaksam, hiç kimseyi istemiyordum.

Pietrik bebeği, onu bıraktığı için acı çekmiş görünen Marthe'den aldı ve tekrar kollarıma bıraktı.

"Kasia'nın dinlenmesi gerekiyor," dedi.

Marthe *paczkis* tabağını topladı. "Yarın pierogi ile döneceğiz."

"Hayır, teşekkür ," dedim. "Bizi burada iyi besliyorlar."

Onlar gittikten ve Pietrik fabrikaya geri döndükten sonra, bebek ve ben içeri sürüklendik ve

uykum kaçtı. Radyatörden buhar tıslamaya başladığında, Ravensbrück'e giden trene geri döndüğümü düşünerek irkilerek uyandım.

platformda. Kalbim hızla çarpıyordu ama bebeğe bakınca sakinleştim.
Kıpırdadı

kollarımda.

Halina mı? Yani sonuçta annemin adını mı alacaktı? Öyle olduğu için, zar zor

Annemin resmine parçalanmadan bakamazdım. Daha da korkuncu, çocuğun adı bir şekilde onun da Matka'nın korkunç yolunu izlemesine neden olabilir miydi? Kısa kesilmiş harika bir hayat yaşamasına? İçimden bir ürperti geçti. Daha garip şeyler de olmuştu.

Pietrik ve babam bebeğe Halina demeye başlayınca ben de pes ettim ve kısa süre sonra

ona kendim söyledim. Ne de olsa büyümem gerekiyordu. Artık bir çocuk değil, sorumlulukları olan bir anneydim. Ayrıca, herkes bunun güzel bir isim olduğunu ve bebeğe yakıştığını söylüyordu. Annemi onurlandırıyor ve o da bundan memnun olurdu.

Ama nedense ona Umut adını vermem gerektiği düşüncesinden kurtulamıyordum.

Caroline

1946-1947

Çocuğu bulduktan ve ailesinin onu almasını sağladıktan sonra Paris'te kaldım.

Paul'den uzak durmak için elimden geleni yapıyordum. O artık bir babaydı ve ben onun ailesini rahatsız etmenin bir parçası olmak istemiyordum. Rena'nın evinde kaldıkları için ondan uzak durmak kolaydı.

Rouen'de.

Yaralı bir ruhu iyileştirmek için Şehir'den daha iyi bir yer olmadığını düşünebilirsiniz

Ama o yıl, savaş bittikten sonra, her park bankı aşıklarla dolup taşı.

toplum içinde öpüşmek, bazıları kahvaltıdan önce, kayıp aşkımin canlı hatırlatıcıları.

Hatta

Evden gelen haberler acımasızdı, çünkü Roger asansörcümüz Cuddy'nin Pasifik'te çatışmada öldüğünü yazmıştı.

Bir uyuşturucu bağımlısı gibi oldum, Paul'den ayrılmak cehennem gibiydi. Uyku yok, iştah yok. Neden daha yüksek bir amaca doğru ilerleyemiyordum? Böylece hayatımın geri kalanında evlenmeden, yalnız kalacaktım. İnsanların başına daha kötü şeyler gelmişti.

Paul'den gelen mektupların mektup kutumuzu tıkamasına yardımcı olmadı. Annem her birini

bir tanesini oturma odasındaki bir sepete koydum. Birden fazla kez

Paul'ün el yazısına hayran kalarak onları gözden geçirdi ve birkaçını ışığa tuttu. Fakat

Neden okuyayım ki? Bu sadece acıyı uzatır.

Paris beni aldatmış gibi hissediyordum. İkimiz de bir darbe almıştık, ama sadece o

toparlanıyor, yeniden inşa etmeye ve enkazı temizlemeye başlıyordu. Eğer moda endüstrisi bir gösterge ise, Paris geri dönmüştü, şimdiden büyük haute couture evlerinde özenle hazırlanmış defileler ve yıkık dökük arka planlara karşı dergi çekimleri yapılıyordu.

Binalar, ben hala sakat bir güvercin ya da satmak için bir havlu üzerine dizilmiş üç kurtlu elmayla yaşlı bir manav tarafından gözyaşlarına boğulurken.

-

AYLAR GEÇTİ. Bir Kasım sabahı uyandım ve kendimi işe verip o gün Paul'ü bir kez bile düşünmemeye yemin ettim.

Yeni bir mektup gelmedi.

ve neyse ki Paris'te yeniden inşa çalışmaları tüm hızıyla devam ettiğinden yapılacak daha çok şey vardı. Kendini başkalarının talihsizliğine teslim etmek en iyi yoldur.

kişisel sorunlardan kurtulur. Lord Byron'ın kendisi dememiş miydi, "Meşguller gözyaşları için zaman yok"?

Benzin sıkıntısı ettiğinden Parisliler bisiklet sürmeye devam ediyordu

Her yerde. Tabak, kibrit ve ayakkabı derisi gibi şeyler hala yetersizdi, düzgün yiyeceklerden bahsetmeye bile gerek yoktu. İşçiler fasulye ve patates yetiştirmeye devam ediyordu.

At ve sabanla Esplanade des Invalides'e doğru yola çıktılar, ancak çok az yumurta bulabildiler ve ekmek ve kasap dükkânlarında gülünç derecede uzun kuyruklar oluştu.

birkaç hurda olduğu söylentisini .

Annem, beslenmemizi desteklemek için askeriyedeki bir arkadaşından eski K erzaklarından temin etti. Her karton dikdörtgende minyatür bir

Amerikan kahvaltısı: bir kutu doğranmış jambon ve yumurta, Nescaf kahve, selofanlı krakerler, bir paket Wrigley's sakızı ve bir paket Chesterfield sigarası. Bu bir

Çocuklarımızın o kahvaltılara rağmen savaşmak için hayatta kalmaları mucizeydi, ama o zamanlar her yiyecek değerliydi.

Annem ADIR, Ulusal Sınırdışı Edilenler ve Sürgün Edilenler Derneği'nde gönüllü olarak çalıştı.

Nazi toplama kamplarından dönen kadın sürgünlerin kendi ayakları üzerinde durmalarına yardımcı olan yeni bir örgüt olan Direniş Stajyerleri. Bu "şanslı"

kadınlar genellikle her şeylerini kaybetmişlerdi. Kocalarını ve çocuklarını. Evlerini. Daha da kötüsü, Fransız hükümeti geri dönen erkeklere, özellikle de askerlere, ama savaştan sağ çıkan tüm erkeklere odaklandı. Her nasılsa geri dönen kadınlar sonradan düşünülmüştü.

Ben de orada burada gönüllü olarak çalıştım. Paris'te pek çok çocuğun montu olmadığı için, annemle birlikte Le Bon March mağazasına başvurduk.

Mağazanın kapısının hemen dışında bir bağış istasyonu kurmak istedik ve onlar da kabul ettiler. Kordon altına alınmış alana portmantolar ve katlanır masalar taşıdılar ve annemle ben

bağışlanan ocuk montları. Küçük mağazamıza giriş creti bir ocuk montuydu. Bir ebeveyn, mont ve ceketlerimizden herhangi birinin daha büyük bedenini seçebiliyor ve bağışlanan giysi temizlenip yeniden dağıtılıyordu. Le Bon March etkinliğimizin reklamını bile yaptı ve Anne ve Baba'nın küçük, acımasız bir fotoğrafını yayınladı.

beni gazete ilanlarının en altına yazmışlar.

Kurulum için tüm Paris'in dışarıda olduğu güneşli ve mükemmel bir Kasım gününü seçtik.

mağazaların gelecek sezon için ne gibi modalara sahip olduğunu görmek için. Dior ilk kez

O ilkbaharda, dar belleri ve dolgun etekleriyle devrim niteliğindeki New Look'u tanıttı ve Paris bir sonraki tanıtacağı kıyafet için çalkalanıyordu. İyimser hissetmemek zordu.

Havada kızarmış kestane kokuları ve bitişikteki parkta "Le Chaland qui passe" şarkısının canlı bir versiyonunu çalan tek kişilik bando.

Çok geçmeden insanlar sıraya girdi ve içeri doluştu. Annem beni sorumlu bırakmıştı, çünkü

Dünya Savaşı sonrası Fransız hayır kurumlarında mareşal statüsüne ulaşmıştı.

ve şehrin diğer tarafındaki bir aşevini denetlemeye gitmişti. Çok heyecanlanmışım, çünkü kendime ait yeni bir göreve çok ihtiyacım vardı. Ayrıca, artık

bir çocuk için mükemmel paltoyu seçmekte iyiydi. Anahtar renklendirmedeydi. Bu

Her şeye rağmen Paris. Solgun bir çocuğun üzerindeki sarı bir palto, neredeyse hiç palto giymemekten daha kötüydü.

Hiç açmadığımı fark ettiğimde vestiyer kuşluk vakti dolmuştu.

erzak kutum. Kutuya uzanamadan yaşlı bir kadın yanıma yaklaştı. "Affedersiniz,

Matmazel, bana yardımcı olur musunuz, lütfen?"

Zayıftı ama yün eteği içinde iyi giyimli bir kontes duruşu vardı.

ve hırka ve temiz beyaz eldivenler. Soluk pembe bir Hermès Saumur eşarp takmıştı.

Göbeği Güney Denizi incisi olan mücevherli bir keklik broşuyla tutturulmuştu. Zor koşullarda bile, ya da belki de bu koşullar yüzünden, Parisli kadınlar

beklenmedik dokunuşlarla kendilerini bir araya getirmeye devam ettiler, hala

Çok fazla sadeliğın çekingenlik olduğuna dair moda gerçekçiliği. Kadının bir elinde

Beyaz kâğıttan bir paket, bileğine asılı bir Malakka bastonu. Diğerinde

abanoz renkli standart bir kanişin tasmaşını tutuyordu. Muhteşem bir hayvandı ve sahibi gibi zayıf ama güzel bakımlıydı.

"Bir palto getirdim," dedi.

Paketi aldım, selofan bandını kopardım ve paltoyu kaldırdım.

Gül ve lavantanın misk kokusu. O gün çok güzel giysiler görmüşüm, bazıları

el işlemeli çiçekli ceketler ve emaye düğmeler ya da görkemli tavşan kürkü

ama bu palto kendi başına bir kategorideydi. Kaşmir mi? Robin yumurtası rengindeydi ve şaşırtıcı derecede ağırdı ama yumuşaktı ve kapitone beyaz satenle astarlanmıştı.

"Bağışınız için teşekkür ederiz, Madam. Lütfen başka bir tane seçin. Elimizde birçok

iyi paltolar, belki de hiçbirisi bunun kadar güzel değildir-"

"Kaz tüyü ile astarlanmıştır. Torunum için yapıldı. Hiç giyilmedi."

"Raflara buyurun. Torununuz şu an kaç beden?"

Kadın elini köpeğin boynunda gezdirdi. Daha yakından incelediğimde

hırkasının dgmelerini yanlış iliklediğini ve kazağına çarpık bir görünüm verdiğini gördü. Mcevherli broşunda bir elmas eksikti. Satılmış mı yoksa kaybolmuş mu?

"Oh, o gitti. Yıllar önce annesi ve kardeşiyle birlikte götürüldü. Kızım ve hizmetilerimizden biri kilerimizde broşür basıyorlardı."

Yeraltı.

"ok özür dilerim..." Görüşüm bulanıklaştı. Kendi duygularımı kontrol edemezken başkalarını nasıl rahatlatabilirdim?

"Eve gelebileceğini düşünerek sakladım ama sonra beni aldılar. Düşünebiliyor musunuz? Yaşlı bir kadından ne istiyor olabilirler ki? Hizmetim benim

Ben uzaklardayken Saint-Etienne'de bir köpek vardı. O artık benim ailem."
Onu salladı

devam edemedi, sonra doğruldu. "Belki biri paltoyu kullanabilir?"

Paltoyu ambalajına geri koydum. "Teşekkür ederim, Madam. İyi bir ev bulmasını sağlayacağım. İçinde sıcak kahve var."

Eldivenli elini uzun bir süre benimkinin üzerine koydu, pamuk sıcak ve pürüzsüzdü. "Teşekkür ederim canım."

Cebimden bir kart çıkardım. "Burası ADİR, annemin kurduğu bir hayır kurumu.

destekler. Kamplardan dönen kadınlara yardım ediyorlar. Tarafından işletiliyor.

Kendileri de sürgün olan kadınları dairelerinden çıkardılar. Yakınında Le

Jardin du Luxembourg."

"Teşekkür , Matmazel." Kartı aldı ve arkasını döndü.

"Bekleyin, Madam." Masanın altından K-ration kutumu çıkardım. "Benim bir ekstra. misiniz?"

Kutuya baktı. "Hayır canım, bunu daha iyi birine ver-" "Lütfen al."

"Şey, bir komşum var-"

Gülümsedim. "Bir komşu. İyi o zaman. İyi kullanılacağına sevindim."

Kadın kutuyu kolunun altına sıkıştırdı ve kalabalık tarafından itilip kakılarak küçük vestiyerimizden dışarı çıktı.

O öğleden sonra buna benzer pek çok hikâye vardı ve günün sonunda dinlenmeye hazırdım, ancak kalabalık daha da arttı. İşleri daha da kötüleştirmek için sıcaklık düştü ve kendi paltosuzluğumun farkına vardım. Annem yanlışlıkla

kendi paltolarımızı da onun başış yığınlarına ekleyip götürdük ve sonuç olarak ben

kendi dış giysilerim yoktu. Rüzgâr hızlandı, paltoları kaygan zeminlerinden uçurdu.

tahta askılar.

Ceketimi almak için eğildim ve ayağa kalkarken kısa süre durdum. Paul'ü kaçıramazdım.

Kalabalığın arasında, çoğundan daha uzun boylu, bana doğru geliyordu. İlk içgüdüm

Kendim kalabalığa dalıp onu görmekten kaçınabilirdim ama kabine kim bakacaktı?

Şimdiye kadar büyük ihtimalle hayatına devam etmiştir diye düşündüm. Yeni hayatına alışmıştır. Beni unutmuştur.

Yaklaştıkça, patlıcan rengi kadife ceketinin içinde iyi görüldüğünü fark etmemek zordu. Görünüşe göre yemek yiyordu, hâlâ zayıftı ama sonunda kilo almıştı.

Paul bana doğru ilerledi, ikimiz de kalabalık tarafından itilip kakıldık. Elini uzattı.

olgun buğday rengine küçük bir tüvit ceket ve üzerine iliştirilmiş solmuş üç renkli bir kurdele

Göğüs. Ona dokunmamaya dikkat ederek aldım. Bir dokunuşla her şeye geri dönecektim ve acı geri gelecekti. Hatta daha da kötü olabilirdi.

"Beni hatırladın mı?" diye sordu.

Onun mutfak masasında birbirimizi son gördüğümüzden bu yana neredeyse iki yıl geçmişti.

"Bağışınız için teşekkür ederiz, Mösyö. Lütfen başka bir tane seçin."

Elbette Pascaline'in paltosuydu. İnce ve hafif. Yün-pamuk karışımı mı? Kolları iki kez indirilmiş, her manşetin etrafında grafit gibi koyu çizgiler bırakılmıştı,

ve tüvitin çözgüsüne minik iki güzel yama dikilmişti,

Normal dikişler. Rena.

"Benimle konuşmak zorunda olduğun için üzgünüm Caroline. Belli ki bunu istemiyorsunuz." "Çok iyi paltolarımız var-"

"Lütfen bana bakar mısın?" Boşta kalan elinin parmaklarını

Dudakları. Paul gergin miydi? Bu bir ilkti. Ceketinin dirseğindeki kadife yıpranmış. Rena onunkini onaracak kadar önemsememiş miydi?

Paul koluma uzandı. "Sensiz çok kötüydüm, C." Geri çekildim.

Rol mü yapıyordu? Ne de olsa bu konuda iyiydi. "Herhangi bir palto seçmekte özgürsün..."

Neden paltolar hakkında gevezelik etmeyi bırakamadım?

Paul bir adım daha yaklaştı. "Kötü bir durumdayım Caroline."

Eğer rol yapıyorsa, olağanüstü bir iş çıkarıyordu. Belli ki hiç uyumamıştı.

Son zamanlarda. Üstesinden geldim, döndüm ve devrilmesini önlemek için bir portmanto tuttum.

esinti.

Paul bileğimden tuttu ve beni kendisine doğru çevirdi. "Mektuplarımı okudun mu?"

Elini sıktım. "Çok meşguldüm. Daireyi görmelisin. Annemin

ocakta pamuk kaynatıyordum-"

"Eğer onları okusaydınız, bilirdiniz-"

"Onu bir taburenin üzerinde kano küreğiyle tencereyi karıştırırken görmelisin." Arkamı döndüm ve paltoları düzelttim. O da beni takip etti.

"Yani bu kadar mı? Bir daha asla birlikte olamayacak mıyız?" Bir an için daha uzun durdu.

Sefalet Paul'e çok yakışıyordu. Tıraşsız, dağınık, sevimli bir sefalet. Küçük bir düğme ilikledim.

Pembe ceket.

Paul geri adım attı. "Burada olacağını okuduğumda seni görmek zorundaydım. Otostop çekerek

Rouen'dan buraya kadar."

"Bir an dönseniz iyi olur. Yağmur yağacak gibi görünüyor."

"Başka biri mi? Bir adamla birlikte olduğunu duydum-" "Ne?"

"El ele tutuşmak. Café George'da. İyi tanınıyorsun, Caroline. Söylentiler dolaşüyor. En azından bana bir açıklama borçlusun."

Annemin hayranlarından biriyle, Amiens'li sakallı bir kontla öğle yemeği yedim.

benden yirmi yaş büyüktü. Annemin ona ayıracak çok az vakti olduğu için mutsuzdu, öğle yemeğinin yarısını elimi tutarak geçirdi, müdahale etmem için yalvardı, beni

vichyssoise'ımdan.

"Nasıl bu kadar duygusuz olabiliyorsun Caroline?"

"Duygusuz mu?"

"Ben hala çalışmıyorum ve sen sanki ben hiç kimse değilmişim gibi burada iyilik yapmaya devam ediyorsun.

sana."

İyilik yapmak mı? Soğuğa rağmen İrlandalı öfkemin sıcak dikenlerle sırtımda yükseldiğini hissettim. Yüzümü ona döndüm.

"Çocuk sahibi olmaya karar verdiğinde ne kadar duygusuzdun?" Dedim ki.

"Evli olduğumu biliyordun-"

"Uyumsuz, Paul. Çocukların işleri zorlaştırdığını söylemiştin, hatırladın mı? 'Yer yok

bir aktörün hayatında bunun için?"

"Bir şeyler olur. Yetişkinler onlarla ilgilenir. Zengin ve şımarık olmadıkları sürece-"

"Şımarık" mı? Gerçekten mi? Bir çocuğun mutluluğu için kendi mutluluğumdan vazgeçmek şımarıklık mı?

Bilmiyor musun? Her sabah senin ve ailenin birlikte olduğunu ve benim yalnız olduğumu bilerek uyanmanın nasıl bir şey olduğu hakkında bir fikrin var mı? Benimle bu konu hakkında konuşma.

duygusuz."

Ceketini açıp beni kadifeyle sarana kadar fark etmemiştim.

titriyordu.

"Mantıklı ol, Caroline. İkimiz de sahip olduğumuz şeyi bir daha ne zaman bulacağız?" "Doğru," dedim gömleğinin pamuğuna. "Paris'te kalan tek erkek sen olabilirsin."

Güldü ve beni çekti.

"Seni özledim, C." Cennet gibi kokusu etrafımızı sarmıştı, o ceketin içinde kozalaşmıştık, onun

Parmaklarım sırtımın altında kenetlenmişti. Çamın o misk kokulu esansını özlemiştim.

ve deri. Dudaklarını yanağıma değdirdi.

"Gel ve yiyecek bir şeyler al," dedi. "O korkunç bandonun üzerinde bile

karnınızın guruldadığını duyarsınız. Bir arkadaşımın Latin Mahallesi'nde seveceğin bir yeri var. Elmalı tart yaptı. Gerçek crème fraîche ile."

Paul ile birlikte bir bistro kabinine kaymak ne kadar harika olurdu, deri koltuk

Bizden önceki pek çok aşğın yaptığı gibi kalça kalçaya oturmamıza izin verdi. İkramlar

yetersiz olurdu ama en azından sıcak ekmek ve şarap olurdu. Her şey hakkında konuşurduk. Hangi krema en iyisidir? Güneydoğudan mı güneybatıdan mı?

Fransa mı? Hangi yeni oyunu oynamalı? Beni ne kadar çok sevdiğini. Ama sonra ne oldu?

Evine, ailesinin yanına gidecek ve beni eskisinden daha kötü bir halde bırakacaktı.

"New York'a geleceğim," dedi Paul, dudakları kulağıma karşı yumuşaktı. "Sanki

daha önce."

Göğsünü üzerimde hissettim, sadece elbisemin ipeği ve onun tişörtünün pamuğu vardı.

.

"Buradan öylece gidemezsin Paul."

Bir ailesi olmasa bile, asla eskisi gibi olamazdı. Dünya öyle bir yerdi ki

Şimdi farklı.

Paul geri çekildi, beni kol mesafesinde tuttu ve en tehlikeli gülümsemesini takındı.

"New York'a dönmem gerek. Broadway toparlanıyor, biliyorsun."

Geri çekildim ve rüzgâr elbisemin eteğini balon gibi şişirirken ürperdim. O muydu

Yeni sorumluluklarından kaçmak için beni mi kullanıyordu? Beni mi istiyordu yoksa sadece aile hayatından kurtulmayı mı?

"Hadi, C. Birlikte bir şeyler yapabiliriz. Shakespeare'i düşünebilirim. Bunu yemekte konuşalım."

Elimde soğuk bir yağmur damlası hissettim. Paltoları arabanın altına taşımam gerekecekti.

mağazanın çıkıntısı.

"Ailenin yanına dönmen gerek, Paul." Paul geri

adım attı. "Çileden çıkarıyorsun." "Sen bir

babası."

"Ama ben seni seviyorum-"

"Kızını sev. Eğer sevmezsen, senden bir hiç uğruna vazgeçmiş olurum. O yüzden mecbur kalırsan *harekete geç* ve yakında bunu içtenlikle yaptığını göreceksin." Koluna dokundum. "Bu o değil.

Zor. Sadece orada ol. Gece korkarak uyandığında. Okulda tökezlerse."

"Rena beni orada istemiyor-"

"Kızın istiyor. Ona tekne kullanmayı öğretmeni istiyor.

Parkta. Aşkının ne kadar güçlü olduğunu bilmiyorsun Paul. O olmadan

Onu sevdiğini söyleyen ilk , onu sonsuza paramparça edecektir."

"Neden sahip olduğumuz her şeyi çöpe atıyoruz? Bu çok saçma, senin hacı ahlakın." "Püriten," dedim.

"Bunu yapabileceğimi sanmıyorum."

"Yapabilirsin. Kederle ilgili komik bir şey: Pratik yaptıkça kolaylaşır." Beyaz bir paket uzattım.

"Bu palto mükemmel," dedim. "Biraz büyük ama büyüyünce içine girecektir." "Seni seviyorum, C. Ve ben de inatçıyım, biliyorsun."

"Onu sev, Paul. Kendin için değilse bile, benim için yap."

"Bir sabah uyanacaksınız ve korkunç bir hata yaptığınızı anlayacaksınız."

Bir gülümsemeyi bastırdım. Her sabah olduğu gibi mi?

Paul uzun bir süre bana baktıktan sonra ceketini çıkarıp

omuzlarımda. Altına sadece eski beyaz bir tişört giymişti, yırtık pırtıktı.

parçalar. Savaş öncesinden kalma bir gömlek olduğuna şüphe yoktu, çünkü biraz bol duruyordu, ama Paul'ün zayıf haliyle bile onun içinde görülmesi, kabindeki birden fazla kadının bakışlarına neden oldu.

"Bu sana her zaman daha çok yakışmıştır," dedi.

Ceketinin saten astarı tenime iyi , hâlâ sıcaktı.

Paul beni iki yanağımdan öptü ve beyaz paketi aldı. Kapağını düzelttim.

kadife bir cep parmaklarımın arasında, bir kedi kulağı kadar yumuşak.

Tam zamanında kafamı kaldırıp Paul'ün güzel sırtının geri çekilişini izledim.

Sonra döndüm ve rafları yağmurun dışına ittim.

-

Takip eden aylarda Paul birkaç mektup daha gönderdi ve ben de dikkatimi dağıtmaya çalıştım.

Kendimi gönüllü olarak. En azından annem yanımdaydı, gerçi o benimle olmayacaktı.

sonsuz dek. Hayatımız, huzurevlerinde kalanların iyi bildiği bir rutine indirgenmişti.

Annemin arkadaşlarıyla yıllanmış çay, iltihaplı hastalıklar etrafında dönen sohbet

sakroiliaklar; Roger için elçilikte ufak tefek işler; ve kilise koro konserleri.

Biri diğerinden ayırt edilemeyen soluk günlerdi, bu yüzden bir sabah annemin bir arkadaşının ziyareti beni şaşırttı. Annem bana bir arkadaşının

Savaş sırasında Fransız yeraltı örgütü için çalışırken tutuklanan ve Ravensbrück toplama kampında tutulan Anise Postel-Vinay,

evimize uğruyordu. Anise ve arkadaşları ADIR'ı kurmuşlardı. Gerçi

Ayrıntıları sorduğumda annem alışılmadık bir şekilde kaçamak cevaplar verdi, ben de bunu kabul ettim

Anise'in evimize gelip hafif kullanılmış giysiler istemesini beklerken

ya da konserve ürünler.

O gün annem, talihsiz panço döneminin ortasındaydı.

Anise geldiğinde bir yerlerden bulup çıkardığı kırmızı kareli, kaftan gibi bir şeydi. Annem o pançoyu giydiğinde Parisliler ona bakakalırdı.

bir kafe masasının üzerine, iyi bir peynir tabağının altına atılmıştı.

Kapı zili çaldı ve annem Anise'i içeri aldı. Arkasından iki adam geldi.

üzerinde beyaz pamuklu bir battaniyeye sarılmış bir kadının yattığı kanvas bir sedye taşıyordu.

"Yüce Tanrım," dedim.

Anise, yakışıklı, saçma sapan bir kadın, oturma odamızdaki Aubusson'a yerleşti

ve bir elinin parmaklarını kırpılmış saçlarında gezdirdi.

"Günaydın, Madam Ferriday. Adamlar onu nereye götürsün?"

Bir adım geri attım. "Kalıyor mu? Burada mı? Bundan haberimiz yoktu."

Annem sedyenin yanına gitti. "Anise bu Polonyalı arkadaşına yardım edip edemeyeceğimizi sordu.

onun," dedi bana. "Bilinci yerinde değil mi, Anise?"

Anise elini kadının battaniyeyle örtülü bacağına koydu. "Ağır sakinleştirici verildi. Sadece uçtum

Varşova'dan."

"Onun bir hastaneye ihtiyacı var, Madam Vinay," dedim.

"Adı Janina Grabowski. Onu Ravensbrück toplama kampından tanıyorum.

kampı. Nazi doktorları tarafından ameliyat edildi." Anise kadının alnına dokundu. "İhtiyacımız olan

bu işi özel olarak halletmek için. Polonya'dan, yani... yetkililerin bilgisi dışında getirildi."

Hasta bir Polonyalı kaçağı mı alacaktık?

"Varşova'da yardım alamaz mı?"

"Varşova'nın büyük bir kısmı enkaza dönmüş durumda Bayan Ferriday. Sağlık hizmetleri

sistem karmakarışık. Antibiyotikler yetersiz." Anise bize kadının bacağına göstermek için battaniyeyi geri attı. Gazlı bezin altında öfkeli bir enfeksiyon vardı.

"Onu hemen odama götürün," dedi annem. "Taze sargı bezi keseceğim."

Sonunda annem, Woolsey'lerin İç Savaş savaş alanındaki hemşirelik günlerini yeniden yaşayabilecekti. "Onun için özel doktorumuzu çağıracağız."

Bir elimle sedyeyi tuttum. "Bekle. BBC'deki duruşmayı dinledim. Almanların tazminat ödemesi gerekiyordu-"

"Yok, Bayan Ferriday. Almanya, Komünist Polonya'yı bir ülke olarak tanımamaya karar verdi. Onu Rusya'nın bir parçası olarak görüyorlar."

"Bu çok saçma."

"Janina bir zamanlar kendini kurtarmak için kullanabileceği ilacı bana vererek şu anda burada durmamı sağlayan büyüleyici bir insan. Bu sabah sizin hayatınız boyunca çekeceğinizden daha fazla acı çekti ve biz konuşurken büyük olasılıkla ölüyor olabilir."

Adamlara el salladım. "Ona sahip olduğumuz için mutluyuz,"

dedim. "Güzel. Teşekkür ederim, Matmazel."

Pencereye doğru yürüdüm. "Onu yatağıma koy. Soldaki ilk kapı."

Adamlar sedyeyi koridordan yatak odama taşıdılar ve annem

takip etti. Onlar geçerken Janina'nın bacağındaki kanın battaniyeye sızdığını gördüm. Kendimizi neye bulaştırmıştık?

"Hizmetinizdeyiz, Madam Vinay," dedim.

Anise kapıya doğru yürüdü. "Annen bana yardım edeceğini söyledi." Döndü ve neredeyse gülümsedi. "Bu iyi bir şey. Çünkü geldiği yerde altmış iki tane daha var."

Üçüncü Bölüm

Kasia

1957

Son hemşirelik vardiyamdan sonra bir gece Halina'yı kreşten aldım. Tesis

hükümet kontrolündeki birçok çocuk bakım merkezinden birine yerleştirildi.
Lublin'de

O dönemde, çalışan iki ebeveyni olan her çocuk bir çocuk bakım kurumuna veriliyordu

Okul çağındaki çocuklar günlerini temel matematik, okuma ve Komünist Parti retoriğini öğrenerek geçiriyorlardı. Parti tarafından el konulan eski bir konut kompleksinde bulunan bizimkine doğru yürüdüm, bej renkli, mizahtan yoksun bir yerdi.

Ravensbrück'ten on iki yıl sonra hala tahammül edemediğim bir koku olan pişmiş patates ve lahana kokuyordu. En azından devlet parasını ödedi.

Sınıfın dağılmasını beklerken, sakat bacağımın üzerindeki baskıyı azaltmak için duvara yaslandım ve Peder Skala ile yaptığımız bir planın sonucu olan yeni bileziğimi düşündüm. Peder, babamın sevgili arkadaşı, eski kilise rahibimizdi, şimdi emekli oldu. Zuzanna'nın ısrarıyla, ona şu konuda tavsiye almak için başvurdum

Bir anne olarak bunalmıştım. İş, küçük bir kıza bakmak ve bir eş olmak arasında hokkabazlık yapmaya çalışırken, sık sık yıprandım ve kendimi kaybettim

giderek daha fazla. Peder Skala, duaya ek olarak bileğime bir lastik bant takmamı ve sinirlendiğimi hissettiğim her seferinde onu koparmamı önerdi

almak

benden daha iyi. Bileğime donuk kırmızı bir bant taktım ve bir sürü bant-

her gün koparıyordum. Haftanın sonunda, bileğim yara olmuştu.

Çocuklar ailelerine doğru ilerlerken Halina'nın birim lideri Yoldaş Jinda, "Koşmak yok," diye seslendi.

Kalabalığın içinde kızımı fark etmek çok kolaydı. Matka'nın altın sarısı saçlarına sahipti ve

diğer çocukların çoğundan bir el daha uzundu. Halina on yaşındayken

Yaşıtı olan çocuklardan bir yıl gerideydi, çünkü kendini tanımadığı için geri bırakılmıştı.

Çarpım tablosu. Onu görmek ne kadar güzeldi - ödülümü, Tanrı'nın bana verdiği ödülü.

Yaşadığım onca şey için bana verilen. Çocuklar ebeveynleriyle tanışmak için yürüdüler ve kabul edilen selamlaşmayı yaptılar. Halina elimi sıktı ve bana bir

Yanağına üstünkörü bir öpücük kondurdu. Kendine has hoş bir kokusu vardı, sabun ve taze

O kasvetli yerden sonra bile hava güzeldi.

"İyi akşamlar Matka," dedi Halina.

Yoldaş Jinda gülümseyerek tüm çocukların sayıldığını belirtti ve bir sonraki grubu toplamak için döndü.

"Annen için gerçek bir öpücük, Halina?" Dedim.

Küçük elini benimkine uzattı. "Buna izin verilmediğini biliyorsun."

Kapıya doğru yöneldik. Ne kadar ciddi bir küçük şey olmuştu! "En

harika kızım bugün nasıl?"

"Diğerlerinden daha harika değil," dedi Halina.

"Bugün dinlenme zamanı daha mı iyiydi?" Kreşte çocuklara yemek yemeleri, dinlenmeleri ve hatta işaretle tuvaleti kullanmaları öğretildi.

"Sadece dinleniyormuş gibi yaptım," dedi Halina

1950'lere gelindiğinde, Polonya Birleşik İşçi Partisi ya da PZPR, Moskova'nın ince

gizlenmiş Polonyalı vekil, tam kontrol altındaydı. Gerçi o sırada Stalin ölmüştü,

politikaları yaşamaya devam etti. Yalta'da Müttefiklere, Doğu Avrupa ülkelerinde serbest seçimler yapılmasını sağlayacağı ve bu ülkelerin

demokrasiler kurmuş, ancak bunun yerine her ülkede bir Komünist Parti hükümeti kurmuştur,

Polonya da bir istisna değildi. Sonunda hileli seçimler yapıldı, bağımsız siyasi partiler yoktu ve Parti'nin eleştirilmesine izin verilmiyordu. Tüm politikalar halkın kolektif ihtiyaçlarına dayanıyordu. Ben yeni devlet hastanesinde travma hemşiresi olarak görevlendirildim, Pietrik ise Lublin'in hemen dışındaki fabrikada çalışmaya başladı.

Günlük.

"Öğretmeninle konuşacağım," dedim. "İyi uyuduğundan emin olmalı." Sabah 5:00'te okula bırakılan ve akşam 7:00'de alınan bir çocuğun

gün boyunca dinlenin.

"Hayır, Matka. Ben bebek değilim. Ayrıca, Yoldaş Jinda beni

Eğer şikayet edersen yine yemek kuyruğunun sonuna gelirsin. Ayrıca, bu iyi bir şey. Bu hafta sonu ne resim yapacağımı düşünmemi sağladı."

Onu ekmek kuyruğunun yanından aceleyle

geçirirken bacağım yandı. "Boyamız yok, Halina."

"Annenin fırçaları bizde."

"Matematik dersi nasıldı?"

"Yoldaş Jinda flaş kartlar yaptı. Senin yaşına gelene kadar bebek matematiğinde olabilirim. Çarpım tablosundan nefret ediyorum."

"Bir hemşire olarak matematiği her gün kullanıyorum."

"Marthe isim günüm için bana boya alacağını söyledi." "Seviye belirleme sınavı ne zaman?" Ben sordum.

"Bilmiyorum," dedi Halina. Yoldan bir sopa aldı ve sürükledi, yolun kenarındaki toprağa çizgiler çiziyordu.

"Yoldaş Jinda mavi takımda olmana izin verdi mi?"

"Evet," dedi Halina.

"Sorunsuz mu?"

"Evet. Ona İsa'nın ölümden dirildiğine dair hiçbir kanıt olmadığını söylediğimde, bunu yapmama izin verdi.

istediğim her şeyi."

Kısa bir süre durdum ve baldırımda bir acı dalgası

oluştı. "Bunu sana kim söyledi?" diye sordum.

"Bilmiyorum," dedi omuz silkerek.

Yoldaş Jinda ile tartışmak için bu şok edici kısmı bir kenara sakladım. Okulda dinin yasak olması gerekiyordu. Etrafta gizlice dolaşmak zorunda kalmamız yeterince kötüydü.

ayine gitmek. Kiliseye her gidiş, kişinin sicilinde kara bir leke anlamına geliyordu ve yetkililer tarafından bu tür şeyleri not etmek için para ödenen insanlar vardı.

Çocuk bakım tesisi evimize yirmi dakikalık yürüme mesafesindeydi. Hastalarla ilgilenirken günün büyük bir bölümünde ayakta durmaktan bacağı ağrıyordu ama çocuk bakımevine yürüme mesafesinde yaşadığım için çoğu kişiden şanslıydım. Diğer hemşirelerin çoğu

şehir dışındaki konutlara atanmış ve çocuklarını yalnızca hafta sonları ziyaret etmişlerdir.

Babam bir şekilde hala posta merkezindeki işinde çalıştığı için de şanslıydık,

hepimizi evimizde tutmayı başardı. Pietrik, Halina ve ben benim eski yatak odamda yaşıyorduk; Zuzanna ise sadece yatağının sığıdığı eski dolap odasında uyuyordu.

Bunu düşünmemeye çalıştım, babam ve Marthe bir zamanlar Matka ile birlikte aynı odada uyuyorlardı.

Paylaşıldı.

Tereyağlı hamur işlerinin kokusu bizi kapıda karşıladı. Marthe, Halina'nın hamur işlerini pişiriyordu.

Yine en sevdiğim *kolaczki*.

Halina Marthe'ye koştu. "*Babcia!*"

"Benim küçük *ciastko*'m," dedi Marthe ocaktan dönüp Halina'yı kollarının arasına alırken.

"Bana boya mı aldın?" Halina sordu.

"*Halina*," dedim. "Bu hiç kibarca değil."

"değil," dedi Marthe, Halina'yı bir tabak kayısı ile masaya oturturken *Kolaczki*. "O sadece bir kız."

"O daha iyi bilir," dedim.

Kısa koridordan odama doğru yürürken her adımda baldırıma sıcak bir demir saplanıyormuş gibi hissediyordum. Eski yatağım bir kenara itilmişti ve küçük bir

Halina'nın yatağı diğer duvar boyunca uzanıyordu, çoğu gece onunla paylaştığım yatak.

Pietrik ve ben ne zaman ayrı uyumaya başlamıştık? Pietrik hâlâ fabrikada giydiği gri tulumuyla oturmuş kitap okuyordu. Şehrin kenarındaki yeni banliyö Helenów'da bulunan Lubgal Bayan Konfeksiyon Fabrikası'na atanmıştı. Bu fabrikanın

kendi eğitim okulu ve bekleme listesine adımızı yazdırdığımız tesis içi konutlar.

Garip gelebilir ama o tulumları sevdim. Geniş omuzları ve uzun bacakları gibi tüm doğru yerlerine tam oturuyordu.

"Ne okuyorsun?" diye sordum. Bacağım ağrıyordu ve yatağa uzanmayı her şeyden çok istiyordum.

Pietrik cevap vermedi. Kitabının kahverengi kağıttan bir kapağı vardı ama *Doktor*

Jivago, yasaklılar listesindeki pek çok kitaptan biri. Arkadaşı Aleksander, Thoreau'nun "Sivil İtaatsizlik" adlı denemesini okuduğu için hapse atılmıştı, bu yüzden Pietrik akıllıydı

nerede okuduğu hakkında.

Çantamı yatağın üzerine attım. "İş nasıldı?"

"Bugün Symbanski'yi aldılar. Hem de yedek kulübesinden. Kotayı dolduramadı.

Onlara bir şişe votka verdi ama yine de onu aldılar."

"Elimizden gelenin en iyisini

yapmalıyız-" "Üçüncü bir dünya

savaşına ihtiyacımız var."

Üniformamı çıkardım, üzerimde sadece bir zamanlar beni Myrna Loy'a benzettiğini söylediği slip elbisem vardı. "Halina'nın matematik sınavına çalışması gerekiyor. Yardım edebilir misin?"

Pietrik bakışlarını kitabından ayırmadı. "Nasıl yerleştirildiğinin bir önemi var mı? Sonunda

montaj hattında benim yanımda." "Eğer

tıbbi yola girebilirse-"

"Bırak onu." Pietrik bir sayfayı karıştırdı. "Ve öğretmenini rahatsız etmeyi bırak."

Oda üzerime kapandı. Lastik bandımı kopardım. Bileğimin içini acıttı ama öfkemi durdurmak için pek bir şey yapmadı.

"Ben kimsenin başının etini yemem," dedim.

"Sen farkına bile varmadan seni bir listeye koyacaklar. Baban bir daha

Kremlin'le ne kadar samimi olursa olsun sizi bu işten kurtaracaktır."

Pietrik'in koluna uzandım. "Anlıyorsunuz ya, çocuğumun hayatında söz sahibi olmak istiyorum. Bunu konuşmak için zaman bulalım, yalnız-"

"Sesini alçalt, Kasia." Pietrik kitabını yatağın üzerine fırlattı ve yürüdü.

kapıya doğru. "Marthe işimizi yeterince biliyor."

Çıktı ve kapıyı arkasından kapattı. Küçük isyanlarından zevk alıyordu. Lastik bant bana yardımcı olmuyordu, bu yüzden öfkeyle mücadele etmek için ciğerlerimi havayla doldurdum.

Zuzanna'nın işten döndüğünü duyunca aceleyle üstümü değiştirdim. Dışarı çıktım.

Halina'nın başının üstünü öptüğünü ve biraz *kolaczki* çaldığını görmek için tabağından.

"Bugün yemek yedin mi?" Zuzanna'ya sordum.

"Bazıları kız kardeşlerini merhaba diyerek selamlar," dedi çarpık bir gülümsemeyle. Onun bir

Her gözün altında koyu bir leke var.

"Hastane nasıldı?" Marthe sordu.

"Güzel," dedi Zuzanna. "On yeni yatak alabiliriz." "Bu iyi bir şey mi?" diye sordum.

Pietrik, "Aynı maaşa daha fazla iş" dedi.

Halina'nın tabağının yanındaki teneke boya kutusunu fark ettim. Süslü bir İngiliz markasıydı. "Boyalar nereden geldi?" Sesimi sabit tutmaya çalışarak sordum.

Kesinlikle bir dükkândan değil. O noktada artık özel esnaf kalmamıştı, ve devlet mağazaları yabancı markaları satmıyordu. Bunlar karaborsa boyalardı.

"Onları bana bir arkadaşım aldı," dedi Marthe. "Erken bir isim günü hediyesi-" "Ona boya olmadığını söyledim," dedim.

"Bırak gitsin," dedi Pietrik nefesinin altından.

Gözlerimi kapattım ve ciğerlerime hava çektim. "Boyaları bana ver, Halina."

"Kasia," dedi Zuzanna, eli omzumdaydı. Omuz silktim. Tam o sırada Halina'nın tabağının altındaki samur tüylü fırçayı fark ettim.

Matka'nın Kolinsky suluboya fırçası, tabağın gölgesinde nikel boğazının parıltısı.

"Nereden buldun bunu?" Nefesim kesilmişti.

"Marthe verdi," dedi Halina.

Marthe bana doğru bir adım attı. "Öyle bir yeteneği var ki-"

"Fırçayı bana ver, Halina," dedim, kolumu uzatıp avucumu yukarı kaldırarak.

Halina elini boyalara ve fırçaya doladı ve onları kucağına koydu. "Onları bana ver," dedim, bir adım daha yaklaşarak.

"Bırak ," dedi Pietrik.

Kan kulaklarıma hücum etti, kalbim göğsümde güm güm attı. Halina ayağa kalktı ve

Marthe'ye koştu, elinde boyalar ve fırça vardı.

"Onları bana ver," dedim, takip ederek.

Marthe bir kolunu kızıma dolayarak, "Bu benim hatam,"

dedi. Boya fırçasına uzandım.

"Hayır," dedi Halina geri çekilerek.

"Ben senin *annenim*. Beni dinlemelisin. Yoldaş Jinda'yı değil. Marthe'yi değil. *Bana göre.* "

Halina boyaları ve fırçayı göğsüne bastırarak yerinde durdu. "Hayır,"

dedi Halina.

"O-" Marthe başladı.

"Bu işe karışma. Bir kez olsun kendi çocuğumla konuşmama izin verir misiniz?" Kolumu uzattım. "Boyaları bana ver, Halina."

Halina, gözlerimin içine bakarak, "Asla," dedi kesin bir ifadeyle.

O tokadı oraya benim elim koymuş olamaz, çünkü daha önce olmuştu.

Bunu düşünebildiğim halde yüzüne sert bir tokat attım. En kısa sürede

Elimi yüzünden çektiğimde keşke geri alabilseydim, ama hiçbir şey bunu

düzeltemezdi. "Kasia," dedi Pietrik, sesi suçlayıcı olmaktan çok *-daha da*

kötüsü- hayal kırıklığına uğramıştı.

Halina ağlamadı bile, sadece fırçayı ve boyaları yanındaki yere bıraktı.

ona. Siyah lake fırçayı aldım ve bir elimle iki ucundan tutarak

mutfak sandalyesinin arkasına geçirdi, bu da tatmin edici bir kırılma ile sonuçlandı ve iki parçalanmış ucu kedi bıyığı gibi bıraktı.

Utançtan titreyerek yatak odama çekildim ve küçücük odada durup Halina'yla paylaştığımız yatağa baktım. Peluş ayısı yastığın üzerinde dik duruyordu.

Yatağa uzandım ve ayıyı kendi göğsüme doğru tuttum. Halina kokuyordu.

Halina'nın

tatlılık ve dürüstlük. Nasıl bir anne olmuşum?

Çok geçmeden yatak odasının kapısı açıldı ve Marthe içeri girdi. Bir iniltiyle

doğrudum.

Marthe kapıyı kapattı. "Görmek isteyeceğin son kişi ben olabilirim, ama başka hiç kimse

."

"Lütfen, Marthe... Bu-"

"Seni on iki yıldır izliyorum Kasia. Senden çok daha fazlasını anlıyorum.

düşünebilir."

"Kendimi iyi hissetmiyorum. Bacağım-"

"Annenizin sizi kayırdığını anlıyorum. Onu kaybettiniz ve bu korkunç bir şey ama artık hayatınıza devam etme zamanı. Biraz dürüstlük zamanı."

"Dürüst olmak gerekirse, yoluma çıkıyorsun. Kızımı terbiye eden tek kişi benim.

Sen sadece yemek yap ve ona bir şeyler

ver." "Kızınızın sevgiye ihtiyacı var."

"Bana ders verme. Tabii ki onu seviyorum."

"Tüm bunların üstesinden gelmeli ve ona göstermelisin." Marthe yatakta yanına oturdu.

"Ve Halina'yı olmadığı bir şey olmaya zorlayamazsınız."

"Sanattan iyi bir şey çıkmaz."

"Annene olanlar çok trajikti ama artık önümüze bakalım." "Şimdi

dinlenmek istiyorum."

"Peki ya kocan? Yardıma ihtiyacı var, Kasia. Bu senin hayatın, ama annen

Halina'nın el üstünde tutulmasını istiyorum. Baban ve ben bu gece arkadaşlarda kalacağız. Pietrik ve Halina odamızı alacak, böylece düşünmek için biraz zamanın olacak. Sen

bir seçeneğiniz var. Tüm bu adaletsizliğin içinde debelenmek ya da bunun üzerine çıkmak. Düzeltmek. Diğer insanların da girmesine izin verin."

"Senin için söylemesi kolay. Tüm bunların ağır yükünü hissetmiyorsun. Sen bir Anne."

Marthe kapıya doğru bir adım attı. "Şu anda sen de öyle sevgili kızım."

O gitti ve uzun zamandan beri ilk defa kendime ait bir odam oldu. Sessiz bir alan.

düşünmek ve bir şeyleri için. Bileğimde gevşek duran lastik bandıma baktım. Kimden

Bundan sonra kendi becerikliliğimi ve sezgilerimi kullanacağım.

Uykuya daldığımda bir planım vardı. İşleri daha iyi hale getirirdim. Bakacaktım

Yardım için başkalarını içeri al. Halina ile daha fazla zaman geçirdiğimden emin ol. Pietrik ve

Birlikte yalnız kalmak için zaman bulabilirdim. Ravensbrück'ten kurtulmuştum. Sıradan bir hayat bundan daha zor olabilir miydi?

C H A P T E R 38

Caroline

1957-1958

Annem ve ben savaştan sonra Paris'ten ayrıldıktan sonra dünyanın yarısını dolaştık. Hindistan ve İtalya. Britanya kıyılarından İskoçya'ya bir gemi seyahati.

Annemle New York'a temelli döndüğümüzde yaptığım ilk şey

O yılki Nisan Paris Balosu'nun düzenlenmesine yardım ettim. Bu balo, Fransız ve Amerikan hayır kurumlarını destekleyen ayrıntılı bir bağış toplama etkinliği idi.

Ravensbrück Tavşanları Komitesi. Anise Postel-Vinay'in beni bu davayla tanıştırtmasının üzerinden on yıldan fazla bir zaman geçmişti ve annemle ben, Polonyalı kadınlarla düzenli olarak yazışarak birbirimize çok bağlanmıştık. Wallis Simpson,

Resmi adıyla Windsor Düşesi, Amerikalı dul bir kadınla evlenmişti.

İngiltere'nin eski kralı Edward VIII, baloya katılacaktı ve ben de ondan destek isteyeceğim.

Waldorf balo salonu hiç bu kadar iyi görünmemiştir. Hollywood'un süvari alayı

Sosyete ve Washington VIP'leri, ellerinde kadehler, bitmek bilmeyen "nasılsınız" turlarına katıldılar. Ama bir kadın gösteriyi çalıyordu. Erkek ya da kadın, bu

Fark etmezdi. Tüm gözler Marilyn Monroe'daydı.

Betty ve ben, balo salonunu Manhattanlı bir başhemşirenin Fransız harikalar diyarı fikrine dönüştüren komitenin işçi aralarıydık. Devasa bir dans pisti

Odanın ortasında, uzun yemek masalarıyla çevrili. Sahnenin üstünü üç renkli bayraklarla donattık ve General Lafayette'in at sırtındaki devasa altın heykelinin sahnenin ortasına taşınmasına ve beyaz zambaklardan oluşan bir denizin içinden yükselmesine yardımcı olduk. Dekorasyon komitesi iyi finanse edilmişti, çünkü bu mal varlığı olan bir gruptu

yedeklemek için. Erkekler smokin, bayanlar ise kırmızı, beyaz veya mavi giyerlerdi. Marilyn Monroe

gece mavisi payetli bir elbise giydi ve kendi varlıklarını göstermek için harika bir iş çıkardı.

O gece kendimi bir ekran sireni gibi hissettim, ortanca mavisi bir Schiaparelli giymiştim ve masalar boyunca yürürken zeminin tozunu alan cilveli küçük bir trenle dekoratif görevlerimin sonuncusunu yerine getirdim. Oldukça iyi göründüğümü düşünüyordum.

Ellinin diğer tarafında olduğum için.

Her kadın misafirin tabağına plastik bir su şişesi içinde kırmızı bir gül koydum,

Hollywood yıldızlarının ve siyasi kodamanların *kimler* olduğunu okudum: Senatör John Kennedy. Jacqueline Kennedy. Bay Winston Guest. C. Z.

Misafirimiz var. Raymond Bolger. Gwendolyn

Bolger. Bay Paul Rodierre.

Üzerime soğuk bir su sıçradı. Paul mü? Nasıl bilemedim? O olmuştu

Onu görmeyeli on yıl olmuştu. Yanında Leena Rodierre vardı. Yeniden mi evlenmişti?

Çok hoş. Rena'ya ne olmuştu? Leena'nın yanına bir gül koydum ve Paul'den uzaklaşmak isteyerek çabucak bitirdim. Onu görmüştüm.

yeni oyunculuk projeleriyle bağlantılı olarak orada burada haberlerde adı geçiyordu, ama onu hiç görmemiştim.

Filmler. Ona ne söyleyebilirdim ki?

Aktör Jean Marais ve aktris Françoise Arnoul, Fransız askeri kıyafetleri içinde üniformasıyla, iki siyah atın çektiğı açık bir arabayla balo salonuna girerek geceyi başlattı. Ben izlerken, mavi organze içinde ısıll ısıll parlayan Betty beni buldu.

ve bana bir kadeh şampanya uzattı.

"Bu yılki hediye paketlerini görmelisin, Caroline. Hepsi Dior. Ve nihayet *iyi* bir havyar..."

Balodaki hediye çantaları aslında lüks ürünlerle tıka basa dolu bavullardı ve konukların bunları bekleyen arabalara taşımaları için hamallara ihtiyaçları vardı.

"Sinemacılara inanabiliyor musun? Oyunculuğa devam etseydin sinemada çok başarılı olurdun."

"Gloria Swanson ile birlikte-"

"Bu gece yakın çekim için hazırsın. Gerçekten harika görünüyorsun. Dilek

Aynı şeyi zavallı Wallis Simpson için de söyleyebilirim. Kesinlikle fosilleşmiş. Onu gördüm.

ve elbiseme iltifat etti. "Bu Wallis mavisi mi?" dedi. Gerçekten. Her zaman onunla ilgili."

"Gelmesi iyi oldu."

"Zor olmadı, Caroline. Kulelerin üst katında yaşıyor. Personel

resmi olarak bunu kullanmasına izin verilmemesine rağmen ona 'Ekselansları' diye hitap ediyor.

Başlık. Ve Dük burada. Biraz sersemlemiş görünüyor. Sanırım Wallis ona ilaç verdi."

"En azından davamız için iyi bir basın."

"Gerçekten mi? Gazetecileri Marilyn ve Arthur'dan uzaklaştırmaya çalışın." "Wallis'ten Polonyalı hanımları desteklemesini isteyeceğim."

"İyi şanslar, Caroline. Kene gibi sıkıdır." "O ve Dük

hayır işlerinden başka bir şey yapmıyorlar."

"Etrafta kameralar olduğu sürece. Kameradan bahsetmişken, ben de

Kendiniz öğrenirsiniz ama Paul Rodierre burada."

Şampanya kadehinin yarısını bir dikişte içtim, baloncuklar havai fişek gibi patladı

düşüyor.

"Nereden biliyorsun?"

"Onu gördüm. Yeni karısıyla. Çocuk bir aktris. İyi görünüyor, Palm Beach başhemşiresi gibi bronzlaşmış. İkisi de korse giyiyor olmalı." Betty yan gözle tepkimi bekledi. "Şimdi kaçıp gitme."

"Sorun değil," dedim, midem taklalar atıyordu. "Aslında yer kartlarını gördüm. Ona söyleyecek bir şeyim yok."

"Eğer ikiniz konuşacaksanız, bıçaklardan uzak durun."

"Saçmalama," dedim bardağı boşaltırken. Onu görmeyeli yıllar olmuştu.

ve ben zorlukla bir meşale taşıyordum.

Betty elinde iki şampanya kadehiyle kalabalığın arasında dolaşırken gördüğü kocasını bulmaya gitti, ben de Wallis Simpson'ı aramaya koyuldum.

Hakkındaki yorumlar karışık olsa da, merhametli bir kadına benziyordu. Polonyalı hanımların durumuna sempati duyacağını ve destek vereceğini umuyordum.

Konukların arasında sıkışıp kaldım, elbisemin kuyruğu daha fazla konuk tarafından çiğnendi.

Bir rugan elbise ayakkabısından daha fazla. Wallis'i balo salonunun kenarında buldum.

Dr. Rosemary Warburton Gaynor ile birlikte.

William C. T. Gaynor ve balo başkanı. Wallis'in neden on beş kez Uluslararası En İyi Giyinen Kadın Listesi'nde yer aldığı yakından görülebiliyordu. Ayakta duruyordu.

Beyaz Mainbocher dantelinden bir sütun, koyu renk saçları sıkı bir bukleda toplanmıştı.

Onun

Kocas, sahibinin düdüğüne hazır yaşlı bir spor köpeği gibi gözlerini Wallis'e dikmiş, İngiliz Büyükelçisini yarı dinler halde yakınlarda bekliyordu.

Wallis ve Rosemary birlikte durdular-gazeller bir sulama deliğinde-bir taş atımı

Marilyn Monroe'nun kocası Arthur Miller'la oturduğu yerden biraz uzakta. Yakınlarda oyalandım, Rosemary'nin beni fark etmesini bekledim ve bir bardak daha

Cesaretimi artırmak için şampanya. Her gün biri Düşes'ten

Para için Windsor.

Çok geçmeden sevgili Rosemary beni fark etti ve dikkatimi dağıttığı için mutlu görünerek elini uzattı. "Caroline, gel de Düşes'le tanış."

Omuzları açık, etekleri firfırlı, yere kadar uzanan beyaz bir elbise giymiş olan

Rosemary beni kendine yaklaştırdı. "Majesteleri, size arkadaşım Caroline'ı takdim edebilir miyim?"

Ferriday? Caroline Ferriday, Majesteleri Windsor Düşesi'ni takdim edebilir miyim?"

Wallis tereddüt etti ve sonra saten eldivenli elini uzattı. Elini sıktım, tahttan indirilmiş bir kralla evli dul bir kadına ne denir diye merak ediyordum. Rosemary'nin dediğini yaptım ve "Your Grace "i seçtim. Wallis hakkında çok şey yazılmıştı.

Simpson o zamanlar onu zaten tanıdığımı hissediyordum. Basın onun hayatının her yönüne takıntılıydı - Fransız modası, büyük elleri, çenesindeki ben, onun

küçümseyici tavrı ve hepsinden önemlisi mücevherleri.

Rosemary dans pistine doğru el salladı. "Caroline
korkunç

Bütün bunları bir araya getirmemize

yardım etmekle meşgul." "Sizinle

tanıştığıma çok memnun oldum," dedi

Wallis.

Kalbim daha hızlı atıyordu. Tavşanlar konusunu nasıl açacaktım? Neden bu kadar gergindim?
Ben olsam

Bir keresinde Boston'da bir cin şişesini elden ele dolaştıran

tiyatronun ön sırasından aşağı. O bundan çok daha korkutucuydu.

"Marilyn Monroe'ya inanabiliyor musunuz?" dedi Wallis kimseye belli etmeden. Marilyn ve kocasının etrafında kümelenen insan kalabalığına doğru baktı.

Işıkları yanan bir Fransız televizyon haber ekibi Marilyn ve Arthur ile röportaj yapıyordu.

onların masasında. "Buradaki her fotoğrafçı ona vurulmuş durumda." "Sorun elbisesi," dedi Rosemary.

Wallis, "Biri bile bana doğru bakmadı," dedi.

Bayan Gaynor bana döndü. "Caroline ezilenler için *yorulmadan* çalışıyor, Majesteleri. Oldukça iyi bir ünü var."

"Nasıl yani?" Wallis bir kadeh şampanyayı kabul ederken neşelenerek sordu smokinli bir garsondan, belki de skandal umarak. İnsanın kendi itibarı zedelendiğinde, başkalarının talihsizliklerini duyması ne kadar güzel.

"İyi bir ünü var elbette," dedi Rosemary. "Bir Amerikan kolunun başında

Fransız bir kuruluşun ihtiyacı olan kadınlara yardım etmek için. *Her ikisi de* ödüllendirildi Özgürlük Haçı ve Fransız Onur Lejyonu ile ."

"O kanepelere yaklaşma canım... çok tuzlu," diye seslendi Wallis, Dük'e.

Bir garsonun ciğer muslu kanepete tepsisiyle büyülenmiş gibi yakınlarda duruyordu.

"Evet, ADIR'ın Amerikalı Dostları'nın başındayım, Majesteleri," dedim. "Biz toplama kamplarından dönen kadınları destekleyin. Yeniden kazanmalarına yardım edin

normal hayatlar."

"Hâlâ mı?" dedi Wallis konuşmaya geri dönerek. "Savaştan bu yana kaç yıl geçti? Hükümetleri yardım etmiyor mu?"

"Bazıları, ama hala yardıma ihtiyaçları var. Ravensbrück yakınlarındaki Alman toplama kampından bir grup kadın için tazminat almaya çalışıyoruz.

Fürstenberg."

"Dük ve ben adında 'berg' geçen her yerden uzak durmak için elimizden geleni yapıyoruz."

Çiftin savaş öncesi Berlin'e yaptığı ve Hitler tarafından kabul edildikleri geziden bu yana

Basın, olaydan yirmi yıl sonra bile bu sık sık yeniden gündeme getirdi.

"Kadınlara Ravensbrück Tavşanları deniyor, Majesteleri," dedim. "Polonyalı

Kadınlar, o zamanlar gerçekten de kızlar, oradaki doktorlar tarafından

deneylere tabi tutuldular." "Çok korkunç," dedi Rosemary.

"Polonyalılar mı?" dedi Wallis, kaşlarının arasını çatılmıştı. "Polonyalılar için çalıştığını sanıyordum.

Fransızca. Her şey çok kafa karıştırıcı."

Wallis'in dikkati yanımıza yerleşen bir defile modeline kaydı, bir eli

Kalçasında, diğeri yüksekte, bileğinde elmas bir kelepçe vardı. Dük elini kaldırdı.

Wallis'e bilezik hakkındaki fikrini sorar gibi kaşlarını çatı. Wallis ona kayıtsız bir omuz silkme hareketi gönderdi.

"Kamplardan dönen her millettten kadına yardım ediyoruz," dedim.

"Polonya'da koşullar özellikle zor. Birçoğu hasta, bazıları ölüyor.

-Batı Almanya Komünistleri tanımadığı için hala tazminat alamadılar.

Polonya bir ülke olarak."

Wallis odaya göz gezdirdi, belki de çıkışı arıyordu. "Bugünlerde hiçbir şeye bağış yapacak durumda değilim. Bize verilen her şey için el pençe divan durmak zorundayız. Tahmin edebileceğiniz gibi, Sivil Liste'de bile değiliz. Artı,

Dünya tüm bu ölüm ve yıkımdan bıktı. Bu hikayeler, tüm bunları yaşayan insanları bile sıktı. Kim anılarını yazmadı ki?"

Wallis Dük'e döndü, kraliyet Peter Pan'ının saçlarını düzeltti ve göğsündeki altın madalya ve kurdelelerle uğraştı. Bir kanepeyi

elinden aldı, gümüş tepsiye geri koydu ve Dük'ü yanına aldı.

el.

"Hadi gidip köpekleri kontrol edelim." Elinde gümüş tepsiyle garsona gelmesini işaret etti. "Pugların en az iki saatte bir yemek yemesi gerekir," dedi.

gülümsedi ve çıkışa doğru ilerledi.

"İzin verirsen Rosemary," dedim. Görünüşe bakılırsa Wallis

benim davam için.

Ayrılmak için döndüğümde Rosemary, "Bağış toplama işinde iyi şanslar canım,"

dedi. "Kesinlikle bağışta bulunacağım. Belki Norman Cousins'e de uğrarım.

Cumartesi

İnceleme. O ve sevgili eşi Hiroşima Bakireleri'ne yardım ettiler." "Edeceğim, Rosemary. Teşekkür ederim."

Daha fazla şampanya bulmak için balo salonunun çevresini dolaştım.

Wallis'in reddinden. Ondan kaçınmak için "Paul Rodierre olsaydım nerede olurdum?" oyununu oynamaya dikkat ediyordum. Kendini Wallis'ten olabildiğince uzağa yerleştirirdi.

tüm defile gösterisi mümkün olduğunca. Muhtemelen yemeklerin yanında.

Kesinlikle barın yanında.

Barı atlattım ve Dior modellerinin yanından geçerken onlar da dönerek konukların arasından geçtiler. Bir garson kalabalığın arasından geçerek

ekşi krema ve havyarla süslenmiş mikroskobik patatesler. O geceki tüm yemekler minik mi olacaktı? Tepsiye doğru bir adım attım ama kısa süre durdum, trenim sabitlendi.

"Sakıncası var mı?" Dönerek söyledim.

Paul.

Yanında da büyüleyici bir yaratık duruyordu -Leena, şüphesiz.

"Nietzsche, patates ağırlıklı bir diyetin içki kullanımına yol açtığını söylemişti,"

dedi Paul, ayakkabısı hâlâ trenimdeydi.

Sesi konuşma gücümü elimden aldı. Sevgilisinin neredeyse bakılamayacak kadar güzel olması da yardımcı olmadı, gözleri kalın kirpikli, mükemmel

Bir sigaranın yüzüne kattığı zalimlik. Uzun boyluydu.

genç ve uzun bacaklı.

Paul, "Görüyorum ki beni takip ediyorsun," dedi.

Kız şampanyasını yudumlayarak defileye doğru uzaklaştı, görünüşe göre beni kaydettirip kaydettirmemekle tehdit edilmemişti.

"Ayağını kaldırabilirsin," dedim.

"Ortadan kaybolmak gibi bir huyun var," dedi Paul.

"Sadece kışkırtıldığımda."

Ayağını orada bırakmış.

Paul'ün onu son gördüğümünden beri iyileşmiş olmasını bekliyordum, ama öyle olmadı.

Nisan ayına göre ne kadar iyi, formda ve garip bir şekilde bronzlaşmış

göründüğüne hazırdı. "Elbisemi çıkarmam gerekiyor mu?"

Paul gülümsedi. "Bu parti sonunda güzelleşmeye

başladı." "Gerçekten, Paul. Bu Schiaparelli."

Trenimi serbest bıraktı. "Çıkışları tuttum."

"Endişelenme."

"Şampanya?" diye sordu yanımdan geçen bir garson, gümüş tepsisinde

fokurdayan kadehlerle. "Hayır, teşekkür ederim," dedim büyük bir itidalle.

"Gitmem gerekiyor."

"Dün gece seni aramayı düşündüm," dedi Paul. "Annen arar diye düşündüm.

En azından benimle konuş."

"Bunca yıldan sonra mı? Önemli değil."

"Ama biraz konyak içtim. Nasıl olduğunu bilirsin." "Pek sayılmaz."

"Burada olmanı umuyordum. Halkının arasında." Omuz silktim. "Bu iyi bir amaç."

Başka bir garson geldi. "Şampanya?"

Paul iki flüt aldı. "Tüm bunları konuşabileceğimizi umuyordum." "Buna gerek yok. Neredeyse on yıl oldu Paul."

"Hiç mektuplarımdan *birini* okudun mu?"

"Gerçekten gitmem gerek-"

"benim açımdan olan kısmını hiç mi merak etmiyorsun?"

Titrek bir el ile ondan bir bardak aldım. "Pek sayılmaz."

"Bunu bana borçlu değil misin? Beni evde bırakarak mı?"

"Eğer böyle hatırlıyorsan..." Dedim ki.

Paul'ün yeni karısının bir modelin kırmızı elbisesini incelemesini izledim. Hiç tatmış mıydı

Kaz ciğeri mi? Egzersiz yapmanın hoş karşılanmadığı bir ülkede nasıl bu kadar formda kalabildi?

Bir fotoğrafçı geldi. "Bir resminizi çekebilir miyim, Bay

Rodierre?" "Neden olmasın?" Paul söyledi.

Beni gereğinden fazla bir güçle kendine çekti, bir kolunu belime doladı.

Hâlâ Sumare giyyordu. Yeni karısı beğenmiş ? imkansız.

"Gülümse, Caroline. Benden hoşlanıyormuş

gibi davran." Flaş ışığı ikimizi de bir

anlığına kör etti.

Fotoğrafçı, "Teşekkürler Bay Rodierre," dedi ve .

Paul, "Bu odada en son bulunduğumuzda sahnenin komutası bendeydi," dedi.

Sadece başımı salladım ve konuşursam birkaç damla gözyaşı dökmekten korktuğum için görme yetimi geri kazanıyormuş gibi davrandım.

"Bronzlaşmışsın," dedim bir süre sonra. "Cannes.

Korkunçtu. Tüm bunlardan nefret ediyorum."

"Eminim. Peki Rena nerede?"

"Kim bilir? En son Yunan adası Hydra'da yarı yaşında genç bir adamla

görüldü."

"Onun için ne kadar harika." Ciddiydim. Rena güneşte geçireceği zamanı hak ediyordu.

"Beni kapı dışarı etmiş olabilirsin ama hayat devam ediyor Caroline. Sanırım kadınlar söz konusu olduğunda en iyi kararları ben vermiyorum."

"Belki de perhiz için onlardan vazgeçmeliyiz."

Paul gülümsedi. "Seni tekrar görmek güzel, C. Aç mısın? Leena'yı bazı filmcilerle tanışmaya götürüyorum. Hudson kıyısında küçük bir yer biliyorum-"

"Bak Paul, belli ki seni hiç tanımamışım. Bu konuyu kapatalım. Belki de

iyi şeyleri hatırla." Döndüm. "Gitmem gerekiyor."

Paul bileğimi yakaladı. "Hiçbir şey New York'ta geçirdiğimiz zaman kadar güzel olmadı.

Beni aşk için mahvettin, biliyorsun."

"Öyle görünüyor," dedim Leena'nın tepside bir ıstakoz kanepesi almasını izlerken.

"Neyin var senin? Cehennemi yaşadım. Burada etkilenen tek kişi sen değilsin-"

"*Mon cher*," diye seslendi Leena Paul'e, "açlıktan ölüyorum."

Paul'e beni takip etmesi için el sallarken gerçekten de onun için

görünmezdim. Paul ona, "Buraya gel hayatım," diye seslendi.

Leena bize doğru ilerledi. Uzun bir gece olmuştu. Onunla buluşmak zorunda mıydım?

Karısı mı?

"Oh, lütfen, Paul. Yapmamayı tercih ederim-"

Paul Leena'yı kendine doğru çekti, bir kolunu onun beline doladı. "Leena, senden

tanış-"

"Caroline *Ferriday*," dedi Leena. "Seni nasıl tanıyamadım?" Kız elimi tuttu ve beni kendine çekti. "Tabii ki seni fotoğraflardan tanıyorum. Helen Hayes ile. Onunla aynı sahnede olmak nasıl bir şeydi?"

"Teşekkür , ama gerçekten gitmem gerekiyor."

"Kaçıyor Leena," dedi Paul. "Ona tutunmalısın."

Leena diğer eliyle kolumu tuttu. "Oh, lütfen. Öğle yemeği için her şeyi yaparım. Paris'te. Bir dahaki gelişinde."

"Yapmamayı tercih ederim-"

"Ama baba, onu ikna etmelisin."

Kollarımdan aŖađı bir ürperti

aktı. Babam mı?

"Bayan Caroline Ferriday, Leena Rodierre," dedi Paul, gülümsemesi yakın mesafeden her zamankinden daha tehlikeliydi.

"*Pascaline* benim sahne adım, ama bana Leena deyin."

Nasıl görmemiŖim?

"Ben de Balthazar'ı oynadım, Bayan Ferriday. Benim ilk rolüm, tıpkı senin gibi. Babam söyledi

bana seninle ilgili her Ŗeyi anlat."

"Bana Caroline de canım," dedim ona bakarken. Leena mükemmel bir karışımıdı

Ailesi, uzun boylu, babasının sahne duruşuna sahipti şüphesiz. "Bir zamanlar

"Mükemmel Balthazar, Leena."

Kız beni kollarının arasına aldı ve sıkıca sarıldı. Orphelinat Saint-Philippe'de bulduğum sevimli çocuk. *Pascaline*. Paskalya'da doğmuştu.

Pascaline beni serbest bıraktı. "Paris'e geleceğini söyle, Caroline. "Paris'e geleceğini söyle Caroline.

ilk başrolü. Orada olmanız benim için dünyalara bedel."

Başımı salladım. Gözyaşlarımı tutmak için tek yapabildiğim buydu. Çok tatlı bir kızdı.

babasının cazibesi. "Elbette canım," dedim. Paul,

"Artık gitmeliyiz," dedi.

Leena, "Babam beni tanıştırıyor," dedi.

"Au revoir, Caroline." Paul beni her iki yanağımdan öptü.

sakalım, saç gömleğim. "Bu sefer bana cevap yazmaya ne dersin? Bir noktada ben bile pes ediyorum."

"Hiç değişmemişsin," dedim.

Gülümsedi. "Sanırım kalbimizin bir köşesinde hep yirmi yaşındayız."

Paul kalabalığın içinde kayboldu ve ben onun gidişinin eski yırtılmasını hissettim, ama bu

her nasılsa biraz daha kolaydı. Bu az önce olmuş muydu? Paul'un kızı

Beni Paris'e mi davet ettin?

Bir komi hediye çantamı bagaja koyduktan sonra bir taksiye atlayıp kaçtım, içindekiler zaten hayır işlerine ayrılmıştı. Taksi uzaklaşırken, bir an için

Paul kalabalığın içindeydi ve bir *retrouvailles* heyecanı hissetti.

"uzun zaman sonra sevdiğin biriyle tekrar karşılaşmanın mutluluğu" anlamına geliyor. Taksinin arkasında kendime sarıldım, eve yalnız gitmeyi sorun etmiyordum.

Yazar mıydı? Belki. Zamanım olsaydı cevap bile yazabilirdim.

-

Ertesi gün Rosemary Gaynor'ın tavsiyesine uydum ve Norman Cousins'i aradım,

Saturday Review'un ünlü editörü ile ofisinde bir süre sohbet etmeyi umuyordum. Belki de dergisinde Polonyalı kadınlardan bahsetsin. O önerdi

O öğleden sonra geldim.

Resepsiyonda oturmuş gazeteleri karıştırıyordum. Derneğe döndüm.

sayfasına baktım ve April in Paris Balosu'nun tam sayfa fotoğraflarını gördüm. Bir sayfanın hemen altında

Marilyn Monroe ve bakışlarını onun dekoltesine sabitlemiş İngiliz Büyükelçisi'nin fotoğrafı, Paul ve benim fotoğrafımdı. Lobideki sandalyemden düşmek üzereydim.

Smokini Avrupa tarzında kesilmiş olmasına rağmen, beli biraz fazla kıvrıktı ve

Trenim kirlenmişti ama oldukça yakışıklı bir çift olmuştuk. Başlıkta şöyle yazıyordu:

Bayan Ferriday ve Paul Rodierre, Broadway'e geri mi döndüler?

Resepsiyon görevlisi beni aşağı indirdiğinde hala fotoğrafı görmenin etkisindeydim

Saturday Review kapaklarının alüminyum çerçeveler içindeki büyük boy baskılarının yanından geçerek bir koridordan konferans salonuna ulaştım. Norman çalışanlarını uzun bir konferans masasında toplamıştı, her birinin önünde sarı bir bloknot vardı.

Norman beni selamlamak için ayağa kalktığı anda, "Tanıştığımıza memnun oldum Caroline," dedi. Onun eski moda yakışıklılığından ve cömert gülümsemesinden etkilenmemek mümkün değildi.

En basit papyon bile yanlış bir adama hiç yakışmasa da Norman madras keleşini büyük bir ustalıkla taktı. "Tüm kalbimizle

tam beş dakika boyunca dikkat."

Norman odanın en ucuna gitti ve duvara yaslandı. Bir an için böyle seçkin bir editörün, tanınmış bir editörün

dünyanın dört bir yanında. Bir anda midemdeki kelebekler bir türlü durulmuyordu ve

ağzım kurudu. Helen Hayes'in her zaman yardımcı olan tavsiyesini çağırdım.

Sahne bana: "Sıkıcı olma. Tüm vücudunuzu kullanın." Kendimi yukarı çektim ve başladım

Güçlü.

"Bay Cousins, siz ve eşiniz Hiroşima Bakireleri için hatırı sayılır miktarda para topladığınıza göre-" Durakladım ve odaya baktım.

Norman'ın personeli hiç de özenli değildi. Saatleriyle oynadılar ve

kalemler ve defterlerine yazılar yazdılar. Bir insan dikkati bu kadar dağınık bir kitleyle nasıl iletişim kurabilirdi? "Benzer koşullardaki bu kadın grubuyla da aynı derecede ilgilenebileceğinizi düşündüm."

"Bunlar Polonyalı kadınlar mı?" Norman elindeki ses kayıt cihazıyla oynayarak sordu.

"Korkarım tüm dikkatiniz sizde olmadan devam edemeyeceğim, Bay Cousins. Size ihtiyacım var.

Gördüğünüz gibi, sahip olduğumuz az zamanı etkili bir şekilde kullanıyoruz."

Norman ve ekibi öne doğru eğildi, tüm gözler . Dinleyicilerim vardı.

"Evet, Polonyalı kadınlar, Katolikler, siyasi tutuklular

Polonya yeraltı örgütü. Hitler'in kadınlara yönelik tek büyük toplama kampı olan Ravensbrück toplama kampında esir olarak tutuldular ve tıbbi tedavi için kullanıldılar.

deneyler. Nürnberg'de özel bir Doktorlar Davası vardı, ancak dünya kurbanları unuttu ve hayatta kalanlar için hiçbir yardım ya da destek olmadı."

Norman bakışlarını kaçırdı ve pencereden dışarı, boz renkli taş a baktı.

Gotham'ın dikdörtgenleri ve su kuleleri on kat yukarıdaki manzarayı dolduruyordu. "Ben

Okuyucularımızın bu kadar kısa sürede yeni bir kampanyaya hazır olup olmayacaklarını bilmiyorum, Bayan Ferriday."

"Hiroşima projesi henüz kayıtlardan bile çıkmadı," dedi boru gibi yapılı bir adam

daha temiz, Dave Garroway gözlükleri yüzüne en az iki numara büyüktü. Biliyordum.

Onu Walter Strong-Whitman olarak tanıdım, kilisemize katılan bir adamdı.

hiç tanışmamıştık.

"Bu kadınlar karmaşık bir dizi deneyde ameliyat edildi," dedim.

Masanın etrafında sekize onluk bir dizi kuşe fotoğrafı dolaştırdım ve her bir fotoğrafı bir sonrakine aktarırken çalışanların yüzlerindeki tiksintinin dehşete dönüşmesini izledim.

Norman masaya yaklaştı. "Tanrım, Caroline, bunlar ancak bacak gibi görünüyor.

Bunun bütün kemikleri ve kasları eksik. Nasıl yürüyebiliyorlar?"

"Tahmin edebileceğiniz gibi iyi değil. Kampta hoplayıp zıplıyorlardı. Bu, kısmen

Tavşanlar olarak adlandırılmalarının nedeni. Bu ve Naziler'e hizmet ettikleri gerçeği

laboratuvar hayvanları."

"Polonya'ya nasıl dönebildiler ki?" Norman sordu.

"Ancak yapabildiler. İsveç Kıızıl Haçı bazılarını kurtardı. Bazıları gönderildi

Ruslar kampı kurtardığında trenle evlerine döndüler."

"Acil ihtiyaçları neler?" Norman sordu.

Norman'a yaklaştım. "Polonya'da korkunç sorunlar yaşıyorlar.

Demir Perde'de modern tıbbi bakıma erişimleri çok azdı ve Alman hükümetinden yardım alamıyorlardı."

"Demir Perde," dedi Bay Strong-Whitman gülerek. "Bizim yerimiz yok

tüm bunlarla uğraşmak-"

"Batı Almanya diğer sınır dışı edilenlere tazminat ödedi, ancak Tavşanlar'a ödemedi.

Komünist Polonya'yı bir ülke olarak tanımıyorlar. Bazıları burada tedavi edebildiğimiz en basit hastalıklardan öldü."

"Bilmiyorum Caroline," dedi Norman. "Ruslar bizimle işbirliği yapmıyor.

Bugünlerde herkes."

"Zalimleri ülkeyi terk etmelerine izin vermediği için bu kızlar neden acı çekmek zorunda kalsın?"

Genç bir çalışan, "Murphy, United Airlines haberi için Doğu Almanya'ya girdi," dedi.

"Bu bir seyahat parçası olarak işe yarayabilir," dedi yakışıklı bir balıksırtı giymiş bir kadın.

Ceket.

"Pan Am müşterisi yardımcı olabilir," dedi bir başkası.

Strong-Whitman, "Bu korkunç bir fikir Norman," dedi. "Her küçük şey için okuyucularımıza gidemeyiz, bunun için işsizlik maaşı alamayız. Okurlarımız Polonya'yı *daha az* önemseyemez."

"Neden ?" Dedim.

"Bu bir edebiyat dergisi Bayan Ferriday," dedi Strong-Whitman. "Biz

New York'taki her kulüp kadınının hayırseverlik hikayesini haber yapması bekleniyor."

Kulüp kadını mı? Derin bir nefes aldım.

"Hem yüksek standartları koruyabilir hem de dezavantajlı kesimlere yardım edebilirsiniz. Norman'ın

Bakirelerle bunu kanıtladı."

"Lifestyle'da bir haber yayınlayabilir ve bağışlar için bir adres sunabiliriz." Norman

dedi. "Çok süslü bir şey değil. Belki bir sayfa."

Strong-Whitman, "Bu ülkenin hayırseverlik kasları köreldi" dedi. "Bu

Savaş biteli kaç yıl oldu? On iki mi? Kimse cevap vermiyor." Elinde steno defteri olan genç bir kadın "Hangi adresi basmalıyız?" diye sordu.

"The Hay, Main Street, Bethlehem, Connecticut," dedim.

Bunu gerçekten yapıyorlar mıydı? Her kas gevşedi.

"Ev adresinize posta gönderilmesini istediğinizden emin misiniz, Bayan

Ferriday?" diye sordu kadın.

"Beytullahim'deki postane nasıl?" Norman sordu. "Fazladan posta gönderebilirler mi?"

Yazlık kaskı ve haki şortuyla Wonder Bread kadar beyaz olan ve sık sık soyadını yanlış yazan posta müdürümüz Earl Johnson'ı düşündüm.

"Neden, bu birinci sınıf," dedim. "Herkes Noel kartlarında Beytullahim pulunun iptal edilmesini istediği için her yıl posta yağmuruna tutuluyorlar. Postanemiz bunun üstesinden gelebilir."

"Beytullahim o zaman," dedi Norman. "Tebrikler, Caroline. Bakalım biz de Tavşanlarınızı Amerika'ya getirin."

-

NORMAN sonunda Tavşanlar hakkında dört sayfa uzunluğunda güzel bir makale yazdı.

Yazmaya başladığımda, en büyük zorluğumun insanları burada anlatılanların hayali bir cehennem derinliklerine bir bakış değil, dünyamızın bir parçası olduğuna ikna etmek olacağını biliyorum, diye başlıyor ve kızların içinde bulundukları kötü durumu dikkatli bir şekilde detaylandırarak daha da iyi hale geliyor.

Saturday Review baskıya girdikten sonra birkaç mektup geldi; biri Tavşanlar'ın bir tiyatro temsilcisine ihtiyacı olup olmadığını soruyor, bir diğeri hanımların

bir 4-H kulübü toplantısında sahneye çıktım. Amerika'nın gerçekten de

Hayırseverlik yorgunluğu.

Ertesi hafta, dünyaya tülbentten bakıyormuşum gibi puslu, ılık bir sonbahar sabahında ahırdaki atları beslemeyi bitirdim

ve postaları almak için Bethlehem Postanesi'ne yürüdüm. Annemin Lady Chatterley adını verdiği dişi domuzumuz, beni gözünün önünden ayırmak istemeyerek arkamızdan geliyordu.

Annemin bahçede toplanmış Litchfield Bahçe Kulübü arkadaşlarının yanından geçtim,

Serge'in hindistan cevizli kurabiyelerini whirligig punch ile yıkamak, onların

Yudumlarken kristal bardaklar gökkuşağı gibi parlıyordu. Annemin teğmeni Sally Bloss, hâlâ bahçe takunyaları içinde, bandanası bebek önlüğü gibi bağlı, grubun en önünde duruyordu

Günün konusu hakkında ders veriyorlardı: Bahçenin dostu eşek arıları. Zayıf, siyah saçlı

Nellie Bird Wilson bitişikte duruyordu, kendisi de bir eşek arısı kadar zayıftı, elinde muhtemelen

boş kâğıttan yuva havada. Annemin sosyal takvimi benimkinden çok daha doluydu.

Bahçe kulübüyle, Nutmeg Kare ve Yuvarlak Dans Kulübü'ndeki hayır işleriyle ve

beyzbol takımına koçluk yapıyor.

Postaneye vardığımda, caddenin birkaç adım ötesinde bulunan

Hay, kapının üzerindeki Amerikan bayrağı beni içeri buyur etti ve ben de Lady Chatterley'i burnunu kapıya dayamış halde bıraktım. Küçük Bethlehem Postanemiz, Johnson Brothers Grocery'nin kanadının altına sıkışmış küçük odalardan oluşan bir koloniydi. Johnson

Brothers, tek benzin pompamızın ve dondurma tezgahımızın bulunduğu bir kasaba buluşma yeri idi.

Earl Johnson'ı posta odasında buldum, bir dolaptan daha büyük olmayan dar bir alan.

O

yüksek taburesinin üzerinde otururken, arkasında zarflarla dolu beyaz bir posta bölmesi duvarı vardı. Earl kıyafetleri için renk çarkının nötr kısmını tercih ediyor, yeterince uzun süre hareketsiz durursa ayırt edilemez hale geleceği izlenimini veriyordu

postasından. Alnında boncuk boncuk terler parlıyordu, şüphesiz bunun nedeni

Sabah on dakikalık titiz bir posta tasnifi.

Earl pencereden bana doğru eğildi ve yaklaşan Bethlehem Fuarı için bir el ilanını bana doğru uzattı.

Earl gözlerimin içine bakamayarak, "Çok sıcak oldu,"

dedi. O kadar vahşi miydim?

"Gerçekten de öyle, Earl."

"Umarım alt kattaki berberi görmeye gelmemişsinizdir. Bugün çalışmıyor." El

ilanını aldım. "Bana gelen tek posta bu mu?"

Earl ayağa kalktı ve posta dolabından dışarı çıktı. "Bana bir konuda yardım edebilir misin?"

Bayan Ferriday?"

Taşra hayatının kendine has güzellikleri var, ancak aniden taşraya karşı bir  zlem ve takdir hissettim.

Otuz dördüncü caddedeki Manhattan postanesi, o devasa, s t nlu kompleks verimlilik.

"Mecbur muyuz, Earl?"

Earl bana arka koridorda el salladı, ben de onu takip ettim. Kapalı bir kapının yanında oyalandı.

"Eee?" Dedim ki. "A  şunu."

"Açamam," dedi omuz

silerek.

El ilanıyla kendimi k r kledim. "Tanrı aşkına, anahtarı getir." "Kilitli değil."

Topuzu elime aldım ve çevirdim, sonra bir kal amla kapıyı ittim, ama kapı karanlık odaya sadece bir çatlak açtı.

"Kapıyı bir şey kapatıyor, Earl. Bütün gün burada ne yapıyorsun? Bu alamaz her şeyi düzenli tutmak için."

"Clyde!" Earl avazı çıktığı kadar bağırdı. Bay Gardener'ın ye eni koşarak geldi.

"Evet, Earl?" dedi iki yaprak kâğıttan daha kalın olmayan sevgili Clyde.

"Bayan Ferriday için içeri gir," dedi Earl.

"Emredersiniz efendim," dedi Clyde, kutlandığı bir göreve sahip olduğu için mutluydu. Clyde, pencere kanadının altından kayan pis bir böcek gibi kapı aralığından kaydı.

Dudaklarımı kapı aralığına dayadım. "Kapıyı aç, Clyde."

"Açamam Bayan Ferriday. Önünde bir şeyler var."

"Şeyler mi?" Clyde bu argoyu nereden buluyordu? "Burayı gerçekten temizlemen gerek.

kalk Earl."

Earl yerdeki bir tahta parçasına bastı.

"Sadece kapıyı temizle, Clyde," dedim. "Pencere perdelerini aç. Sonra yardım edebiliriz."

Karıştırma sesleri, Clyde'dan gelen bir inilti ve yükselen bir pencere perdesinin şakırtısını duydum.

"Neredeyse geldik Bayan Ferriday," dedi Clyde.

Clyde kapıyı açtı ve yüzünü sevimli bir Steinway gülümsemesi kapladı, dişleri anahtar gibi beyaz ve düzdü.

Oda, her biri Clyde'ın kendisinin sığabileceği büyüklükte kanvas çantalarla doluydu,

Hepsinin üzerinde mavi harflerle U.S. MAIL yazıyordu. Çantalar zemini kaplamıştı ve

odanın etrafında koşan sayaç. Bazıları ip tutamaklarından patlamış, geçirerek mektup ve paket yığınları.

Çığ gibi büyüyen zarfların arasına daldım.

Clyde, "Hepsi birkaç tavşana gönderilmiş, Bayan Ferriday," dedi. "Bakın, bir tanesi

Hawaii."

"Tanrım, Earl," dedim, biraz başım dönmüştü. "Hepsi bizim için mi?"

"Kamyonda on tane daha var. Onları pencerelerden buraya atıyordum."

"Ne kar ne yağmur ne sıcak ne de gecenin kasveti kalır" sözüne ne oldu?

"Bu kuryelerin belirlenen turlarını hızlıca tamamlamalarını engelleyebilir misiniz, Earl?" "Affedersiniz, hanımefendi?"

"Neden bana *söylemedin*?"

Boston'dan, Las Vegas'tan iade adresleri olan bir avuç mektup aldım.

-Meksika mı?

"Noel'de fazladan on beş çalışanım oluyor," dedi Earl. "Yazları burada sadece ben varım. Bodrumda daha fazlası var. O kadar çok ki berber bile oraya giremiyor."

Bay Bahçıvan, annemin bahçe kulübüne el arabalarından oluşan bir konvoyla öncülük etti ve Clyde'ın bir çuvalın üzerine binerek

Bir midilli, Lady Chatterley ayak uydurmaya çalışıyordu. Her mektubu açtık.

Onları yemek masasının üzerinde yığınlar haline getirdi ve içindekileri seslendi.

"*Seventeen* dergisi kızlar için bir giyim serisi tasarlıyor!" Sally Bloss söyledi.

"Dr. Jacob Fine Beth Israel Hastanesi'nde tıbbi bakım bağışında bulunuyor-"

Nellie Bird Wilson bir parça Roy Rogers kırtasiye kağıdını salladı. "Baton

Rouge'dan Kevin Clausen harçlığını gönderdi."

"Ne kadar güzel," dedim ve hepsini .

Annem zarfları yeterince hızlı açamıyordu. "Denver'daki Ulusal Yahudi Hastanesi, Caroline."

"Wayne Eyalet Üniversitesi," dedi Bay Gardener. "Dr. Jerome Krause, diş hekimi."

Sally mavi kaplı antetli kağıda yazılmış bir mektup tuttu. "Anaheim'daki Disneyland giriş kartı bağışlıyor... Kızlar Bay Disney'in onur konukları olacaklar."

"Danforth Vakfı bir çek gönderiyor Caroline," dedi annem. "A

whopper."

Nellie okurken elindeki zarfı kendine doğru tuttu. "Converse Kauçuk Şirketi

bayanlar için bir ayakkabı koleksiyonu tasarlamak istiyor." "Lane Bryant'tan

giysiler ve el çantaları," dedi Serge.

Tıbbi bakım bağışlayan radyologlar ve osteopatlar için bir yığın yaptık ücretsiz temizlik sunan diş hekimleri için bir yığın yaptık. Yatak veren hastaneler için bir yığın.

Bar Harbor'dan San Diego'ya kadar aileler evlerini kızlara açtı. Akşama kadar toplamda altı bin doların üzerinde para ve çek topladık.

kızlar için bir geziyi desteklemeye yetecek paradan daha fazla.

Bir sonraki *Saturday Review*'da Norman Amerika için "cömertliğiyle heyecan verici" diyordu ve ben mutluluktan uyuşmuştum.

Tavşanlarımız Amerika'ya geliyordu.

C H A P T E R 39

Caroline

1958

Dr. Hitzig ve ben o bahar Polonya'ya vardık. Dr. Hitzig ile seyahat etmek bir zevkti.

Doktor, keskin bir zeka ve genellikle nazik bir üslupla kutsanmıştı.

sadece Amişlerde bulunur. Ortopedik cerrahi alanında Amerikalı tıp uzmanımızdı ve Polonyalı bayanlardan hangilerinin yeterince sağlıklı olduğunu belirlemekle görevliydi.

O yılın sonlarına doğru Amerika Birleşik Devletleri'ne bir seyahate dayanmak için. Seyahat belgelerini düzenlemek ve yolu kolaylaştırmak için yanlarındaydım.

Resmi bir heyet bizi karşıladı ve Varşova Ortopedi Kliniğine götürdü

özel arabayla. Kliniğe girdiğimizde Polonyalı doktorlar Dr. Hitzig'in etrafını sardı.

Elini sıktılar, sırtını sıvazladılar ve bir konferansa kadar eşlik ettiler.

derme çatma bir sahnenin önündeki masaya oturdum. Yirmi dokuz yaşındaki Dr. Hitzig'in yanına oturdum.

Polonyalı ve Rus diğer doktorlar da onları takip etti. ZBoWiD'in iki üyesi de oradaydı, Özgürlük ve Demokrasi için Savaşanlar Derneği, bir

resmi

Polonya Gaziler Derneği, Norman ve benim birlikte çalıştığımız yetkili

Tavşanların hakları.

Klinik, Bethlehem Grange Hall'a çok benziyordu, ardına kadar açıktı ve çok cereyan yapıyordu

Odanın ortasında bile pencerelerden gelen esintiyi hissettik.

Kliniğe giren ilk üç kadın birbirine sokulmuş, ceketlerinin yakalarını çenelerine doğru tutmuşlardı. Her biri bir n koluna bez bir çanta takmıştı ve

Çünkü basit adımlar  için de hâlâ acı verici görünüyordu. Stalin'i andıran saçlarıyla sert bir genç adam olan evirmenimiz

Dr. Hitzig ve kadınlar sahnenin arkasındaki değişen ekrana doğru yürüdüler.

Otuzlu yaşlarının ortasında, kısa siyah saçlı ve siyah gözlü güzel bir kadın olan ilk Tavşan, donuk beyaz bir çarşafa sarınmış bir Yunan tanrıçası gibi ortaya ıktı. Her adımda yüzünü buruşturarak sahnedeki katlanır sandalyeye doğru yürüdü. Oturduktan sonra

Çenesi , izleyicilere baktı.

Baş doktor Profesör Gruca, ateş şeklinde, enerjik ve güler yüzlü bir adam.

hidrant, sahneye çıktı ve belgeyi okudu. Sonsuz gibi görünen aralıklarla evirmen

İngilizce çeviriyi paylaştı:

"Adolf Hitler'in yakın arkadaşı SS- *Obergruppenfhrer* Reinhard Heydrich'in ölümü, 'ölüm kurbanı' olarak anılan sahte tıbbi deneyleri hızlandırdı.

Ravensbrück toplama kampında sülfonamid operasyonları'. Dr. Karl

Heinrich Himmler'in yakın arkadaşı ve özel doktoru olan Gebhardt

Bir suikast girişiminde ağır yaralanan Heydrich'i tedavi etmek için

Çek yeraltı örgütü tarafından düzenlenen bombalı araç saldırısı."

Gözümü sahnedeki kadından ayırmadım. Dinlerken başını dik tutuyordu.

"Heydrich'i tedavi ederken Dr. Gebhardt sülfonamid kullanmayı reddetti ve diğer ilaçları tercih etti.

tedavileri yerine. Heydrich öldüğünde, Hitler Gebhardt'ı arkadaşının gaz kangreninden ölmesine izin vermekle suçladı. Sonuç olarak Himmler ve Gebhardt, Heydrich'i öldürmek için bir yol planladılar.

Hitler'e sülfonamid kullanmama kararının doğru olduğunu kanıtlamak için önce Sachsenhausen'de erkekler üzerinde, sonra da kadınlar üzerinde bir dizi deney yapıldı.

Ravensbrück mahkumları."

Sahnedeki kadın saçlarını alnından geriye doğru taradı, elleri titriyordu.

"Gebhardt ve ekibi tamamen sağlıklı kadınları ameliyat etti, özellikle

Travmatik yaralanmaları taklit etmek için sağlam ve dayanıklı bacakları seçildi. Gazlı kangren oluşturmak için yaralara bakteri kültürleri eklediler, ardından sülfonamid verdiler.

bazılarına ilaç. Ölen her sülfonamid hastası Gebhardt'ın davasını kanıtlamıştır. Mahkumlar

ameliyat edilenler arasında" -Dr. Gruca sandalyedeki kadını gösterdi- "Kasia

Bakoski, kızlık soyadı Kuzmerick, şu anda devlette hemşire olarak şalışıyor."

Doktor şarşafı geri çekerek kadının bacağını ortaya çıkardı. , Dr.

Hitzig keskin bir nefes aldı. Alt bacağı büzüşmüş ve korkunç bir şekilde deforme olmuştu, içi boşaltılmış bir balık gibiydi.

"Bayan Bakoski 1942 yılında ameliyat edildi. Daha sonra üç ameliyat geçirdi.

ameliyatlar. Tüm Grup Bir: Bakteri, ahşap, cam ve ek materyaller tanıtıldı. Sol alt ekstremitede bir insizyon yapıldı ve kan damarları

yanarının her iki tarafı da ."

Doktor devam ederken Kasia çenesini yukarıda tuttu ama ağzı yumuşadı. Onun

gözleri cam gibi oldu.

Doktor, "Öğütölmüş silika ve odun parçaları verildi ve yaraya dikiş atılarak alçı pansuman yapıldı" dedi.

Doktor onun üzgün olduğunu göremiyor muydu? Ayağa kalktım ve sahneye doğru yürüdüm.

"Bu alçı, gazlı kangren ve diğer koşullar için yeterince uzun süre yerinde kaldı gelişmeye başladı," diye devam etti doktor. "Sonra sülfonamidler ortaya çıktı."

Doktorlar notlarını karaladılar.

"Tüm iskelet sistemini etkileyen ciddi deformiteye ek olarak, hasta travma sonrası beyin reaksiyonları, depresyon-"

"Üzgünüm, ama..." Kasia söyledi. Ayağa kalktı, bir eliyle gözlerini kapatırken diğer eliyle çarşafı göğsünde tutuyordu.

Sahneye çıktım. "Bu böyle devam edemez, Doktor."

Dr. Gruca, "Ama bu kadınlar bunu kabul ettiler," dedi. "Doktorlar burada olmak için yoğun programlarını aksattılar."

"Tavşanlar da öyle, Doktor. Muayenelere özel olarak devam edebilirsiniz. Siz, Dr. Hitzig ve ben hazır bulunacağız."

"Bu son derece-"

Kasia'nın elinden tuttum. "Bu kadınlar bir zamanlar kurbandı ama ben burada olursam bir daha istismara uğramayacaklar."

Dr. Hitzig, "Küçük muayene odasında devam edelim," dedi.

Kasia'nın sahneden inip giyinme alanına gitmesine yardım ettim ve ona yardımcı olmak için elimden geleni yaptım.

Elbise.

"Teşekkür ederim," dedi. "Yardımanız için minnettarım." "İngilizceyi çok iyi konuşuyorsun, canım."

"O da değil."

"Benim Lehçemden daha iyi olduğu kesin."

"Kız kardeşim Zuzanna henüz burada değil ama o da listede. O bir doktor. Ve güzel İngilizce."

"Onu arayacağım," dedim.

Daha küçük bir odaya geçtiklerinde sınavlar güzel bir şekilde ilerledi.

sadece Dr. Hitzig, Dr. Gruca ve benim tarafımdan. Kasia'nın kız kardeşi Zuzanna muayene edilen son hastaydı. Kasia'nın oturmasına izin verilmesini istedi ve doktorlar da kabul etti.

"Zuzanna Kuzmerick," diye okudu Dr. Hitzig. "Kırk üç yaşında. Bir üye

sülfonamid operasyonlarının kontrol grubu. Stafilokok ve tetanos bakterileri enjekte edilmiştir. Antibiyotik verilmeyen az sayıdaki kontrol grubundan biri kendiliğinden

iyileşti. Şu anda çapraz-yanal baş ağrıları, ara sıra baş dönmesi ve mide rahatsızlığı yaşıyor. Muhtemel mide ülseri, antiasitlerle tedavi ediliyor." Dr. Hitzig okumayı bıraktı.

"Devam edin, Doktor," dedi Zuzanna. "Sorun

yok." Dr. Hitzig gözlüklerini çıkardı.

"Sanmıyorum-"

"Gördüm," dedi Zuzanna. "Aslında ben yazdım. Hastanede sterilize edildiğim yazıyor.

kamp, değil mi?"

Kasia ayağa kalktı. ", Zuzanna."

" değil. Raporu ben yazdım. Lütfen, Doktor... devam edin."

Dr. Hitzig gözlüklerini tekrar taktı. Dr. Hitzig muayenesine başlarken Zuzanna sandalyesinde dik oturdu ve boynunun her iki yanındaki bezeleri hissetti. "Bir doktor olarak aniden hasta olmak sizin için zor mu?" diye sordum.

"Hayır," dedi Zuzanna. "Her iki tarafı da görmek önemli. Beni daha iyi bir doktor yapar.

Amerika'ya gelmek istememin nedenlerinden biri de bu. Ve daha gelişmiş eğitim almak için.

Tıp dersleri alıyorum ve kadar çok şey öğreniyorum."

Zuzanna o kadar iyi İngilizce konuşuyordu ki, sevimli, yumuşak Polonya aksanıyla

Onu dinlemek bir zevkti.

Dr. Hitzig iki parmağıyla kadının boynunun sol tarafını

ovuşturdu. "Ne oldu doktor?" Zuzanna sordu.

"Yok bir şey," dedi Dr. Hitzig. "Sanırım şimdilik burada işimiz bitti."

Biz temizlenirken ve Polonyalı kadınlar eve dönüş için hazırlanırken, Dr. Hitzig

Doktor arkadaşlarıyla görüştü ve ben de Amerika'dan getirdiğim hediyeleri paylaştım.

"Toplanın kızlar," dedim. Getirdiğim güzel çantalardan birini, lacivert deriden olanını uzattım. Altın toka ışığı yakaladı. "Bu çantalar

Lane Bryant adlı harika bir Amerikan mağazası tarafından bağışlandı."

Tavşanlar sanki yerlerine çakılmış gibi hareketsiz duruyordu. Ne kadar ciddi bir grup.

"Kızlar, lütfen utanmayın," dedim çantayı daha da uzağa uzatarak. "Onlar

Bedava. Bağışlandılar. Bu yıl en büyük renk mavi."

Hala bir hareket yok. Bir Whitman's Sampler kutusu aldım, paketin üzerindeki isim kanaviçe ile boyanmıştı.

"Çikolata isteyen var mı?" Kimse bana doğru hareket etmedi. "Fig Newtons? Bunlar

kurabiye."

"Belki de bir fotoğraf çekmeliyiz?" Kasia Leica'mı işaret ederek "Belki de fotoğraf çekmeliyiz" dedi.

Fotoğraf makinesi için toplandılar ve fotoğraf bir buket gibi kendini düzenledi.

bir vazoda çiçek.

"Bu yolculuk olacak?" diye sordu Kasia.

"Şu ana kadarki plana göre Tavşanlar New York'ta başlayacak ve daha sonra ülke genelinde özel evlerde kalacaklar. Grup daha sonra San Francisco'da buluşup Los Angeles'a gidecek ve ardından otobüsle Las Vegas, Teksas ve Washington D.C.'yi ziyaret ederek ülkeyi baştan başa geçecek."

Kasia, duymak için yakınımızda toplanan diğerlerine tercüme etti. En azından gülümsemelerini beklerdim ama kadınlar ciddiyetlerini korudular.

"Geminin nereden bilmek istiyorlar," dedi Kasia. "*Gemi* yok," dedim. "Pan American Havayolları uçak biletini bağışladı."

Bunun ardından Lehçe heyecanlı bir tartışma ve bolca gülümseme oldu. Kasia,

"Çoğumuz daha önce hiç uçağa binmemiştik," dedi.

Dr. Hitzig kafasını kapıdan içeri uzattı ve tüm gözler ona çevrildi.

"Son listemiz elimizde," dedi. "Sizinle özel olarak konuşabilir miyim, Bayan Ferriday?"

Aceyle muayene odasındaki doktorun yanına gittim.

Dr. Hitzig, "Hepsi seyahate çıkabilecek durumda," dedi.

"Ne kadar harika." Büyük bir iç çektim. "Biri hariç.

Doktor hariç."

"Zuzanna mı? Neden, Tanrı aşkına?"

"Söylediğim için üzgünüm, sertleşmiş bir Virchow düğümü

buldum" dedi. "Ne buldun?"

"Kanserli bir tümöre işaret ediyor."

"Tedavi edilebilir mi?"

"Muhtemelen değil. Bu mide kanserinin güçlü bir belirtisi. Korkarım günleri sayılı."

Aceleyle kapıda bekleyen ve paltolarını giymiş, eve gitmeye hazır olan kadınların yanına gittim. Zuzanna ve kız kardeşi Kasia'dan Dr. Hitzig ve benimle özel olarak görüşmelerini istedim ve onları muayene odasına yönlendirdim. Katlanır sandalyelere oturdular.

"Zuzanna, korkarım ki..." Dr. Hitzig dedi ki. "Boynunuzda bulduğum yumru sertleşmiş bir Virchow düğümü."

"Şeytanın koltuğu mu?" dedi Zuzanna.

Dr. Hitzig, "Ben 'sinyal düğümü' adını tercih ediyorum" dedi.

"Bu mide kanserinin bir belirtisi, değil mi?" Zuzanna söyledi.

"Korkarım öyle, evet."

"Bir *Alman* doktorun adını taşımak çok kötü," dedi Zuzanna solgun bir ifadeyle.

gölümse, gözleri parlak.

"Nasıl emin olabiliyorsun?" Kasia sordu.

Dr. Hitzig, "Daha fazla test yapmalıyız," dedi. "Ancak tıbbi grubumuzun vardığı sonuç, sizin Amerika Birleşik Devletleri'ne seyahat etmeye aday olmadığınızdır."

Kasia ayağa kalktı. "Ne? Yolculuğun tek sebebi burada bulunmayan tıbbi yardım almak. Bizi bunca yolu getirip, burada tıbbi yardım almak isteyen kişiği nasıl reddedersiniz?

sana en çok ihtiyacı olan? Benim yerimi

alabilir." "Bu bir yer meselesi değil Kasia,"

dedim.

"Bize yardım etmekten bahsediyorsunuz Bayan Ferriday, ama gerçekten umurunuzda değil. Sen getir

süslü çantalarımız var ve onları kapmamızı bekliyorlar."

"Hoşuna gideceğini düşünmüştüm-"

"Bizler , Bayan Ferriday. Kendilerine Tavşan denmesinden hoşlanmayan hanımlar.

-

kolayca korkutulan, kafese kapatılmış hayvanlar. Hediye kabul edemeyeceğimiz bir ülkede yaşayan hanımlar. Bu sizin için açık değil mi? Bir Amerikalıdan yeni bir el çantası mı? İnsanlar

çok daha azına yok olur. Polonyalı bir gazeteci bir Amerikalıdan çikolata kabul etti,

ve o zamandan beri kimse ondan haber alamadı."

Yanağımın ısındığını hissettim. Nasıl bu kadar kibirli

olabilmişim? "Kasia, lütfen," dedi Zuzanna.

"Gerçekten yardım etmek mi istiyorsunuz Bayan Ferriday? Kız kardeşime yardım edin."

Kasia, Dr. Hitzig'e doğru yürüdü. "Onu o listeye koymanız için size her şeyi öderim." Dr. Hitzig, "Testten sonra daha fazla şey öğreneceğiz" diye söze başladı.

"Kız kardeşim hayat kurtarabilecek bir kadın. Başkalarına yardım etmekten başka bir şey yapmadı.

Onu tedavi ederseniz, binlerce kişiyi tedavi etmiş olursunuz."

Dr. Hitzig, "Keşke aksi olsaydı ama buradaki doktorlar aynı fikirde," dedi.

"ZBoWiD'i geçersiz kılamayız," dedim.

"Ben gidiyorum," dedi Kasia. "Bu çok saçma."

Koşarak dışarı çıktı.

"Çok özür dilerim," dedim Zuzanna'ya.

Zuzanna bir elini koluma koydu. "Anlıyorum, Bayan Ferriday-" "Caroline, canım."

"Önemli olan geri kalan kızların Amerika'ya gitmesi."

Zuzanna'yı kollarıma aldım ve ona . Ne güzel bir kadındı. Ama bu yüzden

Zayıf. Bu kadar hasta olması ne kadar trajik. Keşke biraz Woolsey ilacı bulabilseydik.

ona.

Sonunda ayrıldığımızda, Zuzanna elimi tuttu.

"Kız kardeşime aldırma Caroline. Kasia bazen biraz gergin oluyor. Birlikte çok şey atlattık. Ama hediyeleriniz çok makbule geçti."

Gülümsedi.

"Ve eğer hediyelerinizi şapka kontrolüne bırakmak isterseniz, kızların kimse bakmıyorken."

C H A P T E R 40

Kasia

1958

Amerika'ya gitmemden bir gün önce, küçük yatak odamız

Bazıları benim, çoğu ödünç alınmış giysilerle dağılmıştı. Pietrik sırtını ovuşturdu, ağrıyordu.

bavulumu dolap rafından indirip tekrar yerine koymamı engelledi, çünkü

Altı kez bavul hazırlayıp boşaltmıştım. Pietrik fabrikada bir radyo kazanmıştı.

En üretken işçi ödülünü almıştık ve en sevdiğim şarkıcı olan yakışıklı Eddie Fisher'ın sesini açmıştık.

Dungaree bebeği, dungaree bebeği,

Kotuma baş harflerini boya...

Pietrik bana sarıldı ve müzik eşliğinde sallandık. Tekrar dans edebilmek güzel olurdu. Ama Zuzanna olmadan Amerika'ya nasıl gidebilir ve ameliyat olabilirdim?

Pietrik'i bıraktım ve bavulumu boşaltmaya

devam ettim. "Nasıl bu kadar aptal olabilirsin?"

dedi.

"Zuzanna olmadan gitmiyorum."

Pietrik yatağın üzerinde, Matka'nın eski yeşil bavulunun yanına oturdu.

"Zuzanna sana gitmeni söyledi. Bunu nasıl es geçebilirsin?"

O uçağa binmek istiyordum. Uzun zamandır hiçbir şey istemediğim kadar. I

bacağımı normale döndürme ya da ona yaklaştırma şansım olacaktı. Sadece

Acıdan kurtulma fikri başımı döndürüyordu. Ve tüm kızların diş tedavisi için randevuları vardı. Oradaki dişçiler dişimi düzeltebilir mi? O kadar kötüleşmişti ki

Kötü, zor gülümsedim. Ayrıca, bir jetle New York'a uçmak ve

Manzaralar mı? *Kaliforniya* da. Lublin gazeteleri bizi çoktan ünlü yapmıştı.

Güzel elbisemi bavuldan çıkardım ve dolaba geri astım. "Nasıl

Zuzanna'yı burada bırakabilir miyim?"

"Gidersen seni özleriz," dedi. "Ama kaçıracağın şeyleri bir düşün, Kasia.

Gitmeni en çok isteyen kişi Zuzanna. Peki ya Halina? Bu nasıl

Bak, annesi korkuyor mu?"

İlk kez uçağa binme düşüncesi midemi bulandırıyor.

Amerika'da berbat İngilizcemi kullanmak zorunda kalma ihtimalini ve

başka bir operasyon.

"Aylarca uzakta olurdum. Döndüğümde Zuzanna'nın hayatta olacağını kim söyleyebilir?"

Pietrik elimi tuttu. "Ona iyi bakacağız."

Eli benimkinin etrafında iyi hissettiriyordu. Elini çektim ve boş valizimin kilitlerini kapattım.

"Fikrimi değiştirmem mümkün değil," dedim.

Pietrik bavulumu kaldırdı ve dolabın üst rafına geri koydu. "Değiştiremeyeceğin bazı şeyler olduğunu öğrenmelisin."

"Yani kız kardeşimi burada ölüme terk etmek daha mı iyi olur? "

Döndüğümde Zuzanna'nın yatak odamızın kapısında durduğunu gördüm.

"Oh, ben-" Duymuş muydu?

Zuzanna elleri arkasında odaya girdi. "Bu konuda endişelenmeyin, Kasia."

Kollarımı göğsümde kavuşturarak kendimi destekledim. "Sensiz gitmeyeceğim." "Sevindim," dedi.

"Yani bana kızgın değil misin?"

Gülümsedi. "Hiç de değil."

Kollarımı ona doladım ve elbisesinin arkasından sert kaburgalarını hissettim.

"Güzel, çünkü seni asla terk etmem."

"Bu beni mutlu ediyor," dedi Zuzanna. "Çünkü eğer öleceksem, seni yanımda isteyeceğim." Cebinden bir telgraf zarfı çıkardı. "Özellikle

New York'ta birlikte olacağımıza göre."

Zarftan bir kâğıt çıkardı, boğazını temizledi ve okudu: "Bayan Zuzanna Kuzmerick'in ABD'ye seyahatine izin verildi. STOP Seyahat belgeleri takip edecek

STOP Raporu New York'a giden grup STOP Bon Voyage ile Varşova Havalimanı'na

DUR Caroline Ferriday DUR."

Zuzanna ve ben Eddie Fisher'ın yumuşak sesiyle birbirimizin kollarında sallanırken Pietrik dolaba doğru yürüdü ve bavulu raftan indirdi.

Birlikte, birlikte, birlikte.

C H A P T E R 41

Kasia

ARALIK 1958

New York'taki Idlewild Havaalanı'na sabah 8:30'da indik, otuz beş kişi çok heyecanlıydı.

Polonyalı kadınlar. Uçaktaki Lehçe gürültüsü çok yüksekti, ancak diğer yolcular nazikti ve tüm bunları izlemekten keyif alıyor gibiydiler.

Uçaktan merdivenlerden inerken Caroline bizi karşıladı - bazılarımız çok

ve tekerlekli sandalyelerin geçit törenini yönetti. Caroline ismi nee demek, yani

Onu gördüğümüze bu kadar sevinmemize amamalı. Lacivert takım elbisesi içinde çok güzel görünüyordu,

Fransız atkısı ve tepesinde tüyler olan küçük, sevimli bir fötr apka.

"Neden evlenmemiş?" diye sordu tüm Polonyalı hanımlar.

Uzun boylu, ince ve zarif bir gzelliğe sahip, bir kraliçe edasıyla Polonya'da yaasaydı Caroline'e her gün birçok evlilik teklifi gelirdi.

Gümrükten geçtikten sonra gazeteciler, Kızıl Haç alıanları ve Caroline'ın arkadaşları etrafımızı sardı... Bir sürü kamera ışığı yanıp sönüyordu! Bir muhabir yüzüme mikrofona tutarak "Amerika'yı nasıl buldunuz?" diye sordu.

"Uçaktaki yemekler bir iaretse, iyi bir yolculuk olacak," dedim. Hepsi güldü.

"Polonyalı hanımlara hoş geldiniz," dedi Caroline, kolunu Zuzanna'nın beline dolayarak.

"tede bir zeytin dalı."

Hayatınızda hiç bu kadar çok glen yüzü bir grmemisinizdir.

O hafta hepimiz ayrıldık ve farklı şehirlere gittik. Zuzanna ve ben

Mount Sinai Hastanesi'nde tedavi için Caroline ile birlikte New York'a gitti. Diğerkleri rekonstrüktif cerrahi için Boston'a; kalp ameliyatları için Detroit, Baltimore ve Cleveland'a gitti. İkiisi en iyi ameliyat için Denver'daki Ulusal Yahudi Hastanesi'ne gitti.

Çünkü ciğerleri hâlâ kötüydü.

Kız kardeşim ve ben New York'ta kaldığımız için şanslıydık çünkü görülecek çok şey vardı.

Caroline hepimizi götürdü, Zuzanna ön koltukta idi tabii ki. Caroline

Zuzanna'dan bıkmış gibi görünüyordu, sanki birdenbire en iyi arkadaş olmuşlardı.

"İşte Central Park, hanımlar, dünyanın en güzel parklarından biri."

"Polonya'da da çok güzel parklarımız var," dedim.

Şehrinden sanki dünyadaki tek şehirmiş gibi bahsediyordu.

Beşinci Cadde'den aşağı indik. Yüzlerce araba sokakları tıkamıştı, çoğu

İçeride sadece bir kişi var. Ne savurganlık! Buna nasıl izin verildi?

Mount Sinai Hastanesi'ndeki ilk günümüz kan testleriyle dolu yoğun bir gündü.

ve aklınıza gelebilecek diğer tüm testler. Mount Sinai, herhangi bir Polonya hastanesinin on katı büyüklüğünde devasa bir komplekstir. Bacağımdaki ağrı beni sık sık dinlenmeye zorladığından ve Caroline gördüğü herkesi durdurup bizi tanıştırdığından bir yere varmak uzun zaman aldı.

"Bu hanımlar Polonya'dan buraya tıbbi tedavi için geldiler," derdi.

İnsanlar kibardı ama bize acıyarak bakıyorlardı. Caroline'ın bizi tanıştırmaması nazik bir davranıştı ama bu durum uyum sağlamamızı imkansız hale getirdi.

Hastanenin cam ön kapıları sanki sihirli bir değnek değmiş gibi açıldı ve Caroline

Zuzanna'yla birlikte doktoru karşılamak için acele ediyorduk. Zuzanna etrafına bakındı,

Her küçük şeye dikkat çekiyordu.

"Buraya inanabiliyor musun? Çok büyük."

Caroline yürürken döndü. "Altı kat. Hepsi son teknoloji." "Bu kadar büyük bir yerde hastaları nasıl tanıyorlar?" diye sordum.

Zuzanna benimle birlikte yürümek için geri çekildi. "Bu tıbbın geleceği. Yapamam.

Rehabilitasyon koğuşlarını görmek için bekleyin." "Bizim evde de var," dedim.

"Ne? Bir atlama ipi ve iki dambıl mı? Bütün bir hidroterapi ünitesi var.

Burada. Bazı insanlar böyle bir bakım görmekten minnettar olacaktır."

Hastane önlüklerini giydik ve hemşire bileğime kağıt bir bileklik taktı. Röntgen çekirtmeye giderken çantam ve kıyafetlerim yanımdaydı.

dolap teklif edildi.

"Bu ekipmana inanabiliyor musun?" Zuzanna sordu.

Önlüğümün üzerine yumuşak bir bornoz geçirdim. "Bizimki de aynı şeyi yapıyor. Sadece bu kadar yeni değil."

Saklamamıza izin verilen terliklerle doktorun muayenehanesine yürüdük.

"Lütfen eşyalarınızı almama izin verin," dedi doktorun hemşiresi, uzun boylu bir kadındı.

fırfırlı hemşire şapkası.

Elbiselerimi ve çantamı kollarımdan almaya çalıştı ama ben sıkı sıkı tuttum.
"Ben

, teşekkürler."

Hemşire muayene masasına oturmam için küçük bir tabureye çıkmama yardım etti. Otururken kağıt altımda kırıştı. Dr. Howard Rusk yakışıklı bir adamdı.

beyaz saçları ve nazik bir yüzü vardı. Elinde küçük metal bir kutu tutuyordu.

Avuç içi.

"Notlarımı bu cihazla kaydetmek için izniniz var mı? Bana zaman kazandırıyor."

Bir doktor hastasından izin mi istiyor? Bu farklıydı. Başımı

salladım ve Dr. Rusk kutuya konuştu.

"Almanya'nın Fürstenberg kentindeki Ravensbrück toplama kampındaki operasyonlar,

1942 yılı boyunca, otuz beş yaşında Polonya-Alman kökenli Kafkasyalı bir kadın olan Bayan Bakoski'nin sol baldırında kas fonksiyonlarında azalma meydana gelmiştir.

yabancı unsurların girmesiyle."

Rntgenimi ışık kutusunun metal kenarının altına kaydırđı ve ışığı yaktı.

Zuzanna bana döndü, ağzı açık kalmıştı. Her muayene odasında bir ışık kutusu vardı. Bizim oradaki hastanede sadece bir tane vardı.

Rntgenim baldırında dağınık nesneler olduğunu gösterdi. Bu kadar detaylı görmek ne kadar garip! Çok sayıda röntgen ektirmiştim ama hiç bu kadar netlik görmemiştim. Bu

Ravensbrück'teki ameliyathaneyi tamamen renkli hale getirdi. Dr. Gebhardt. Dr. Oberheuser. I

Doktor ışıklı kutuya bir röntgen daha kaydırırken terlemeye başladı.

"Kaval kemiği altı santimetre küçülmüş, bu da antalgik yürüyüşe neden olmuş. Şebeke

bölge etrafında gelişen nöromaların, lokal sinir ağrısının kısmi kaynağı Mrs.

Bakoski acı çekiyor. Tedavi şu şekilde planlandı: kan akışını artırmak ve ağrıyı azaltmak için yabancı unsurları ve nöromları çıkarmak için prosedür ve rekonstrüktif plastik cerrahi. Ortopedik protez, ağrı kesici ilaç önermek gerektiğinde ve rutin ameliyat sonrası psikiyatrik değerlendirme."

Dr. Rusk kayıt makinesini kapattığında nefesim kesilmişti.

Söyleyebilir miydi?

"Sorunuz var mı, Bayan Bakoski?"

"Ameliyattan sonra hala ağrım olacak mı?"

"Yüzde yüz demek zor. Muhtemelen hala biraz ağrı olacak, evet, ama önemli ölçüde azalacak. Yürüyüşünüz önemli ölçüde iyileşecektir."

"Başka sorum yok, Doktor. Teşekkür ederim." Muayene masasından indim.

Masadan, odadan ve orada asılı duran röntgenlerden kaçmak için can atıyordu. "Ameliyat sonrası psikiyatrik değerlendirmeyi de daha sonra planlayacağız."

"Ben deli değilim, Doktor."

"Bu standart. Hiroşima Bakireleri bunu faydalı buldu." Doktor yardım etti

Zuzanna masaya çıktı. "İyi o zaman. Geceyi burada geçireceksiniz ve sabah işe başlayacağız. Giriş yapmak için burada ya da resepsiyonda bekleyebilirsiniz."

"Ameliyat yarın mı olacak?" diye sordum. "Ne

kadar çabuk ilerlersek, o kadar çabuk iyileşirsin."

İyileşmek mi? Aklıma *Revier*'in iyileşme odası geldi. Bunu tekrar nasıl yapabilirdim?

Dr. Rusk Zuzanna'nın yanına gitti ve ben de panik içinde odadan çıktım.

Ameliyat ağırlı mı olacaktı? Günlerce alçıda mı yatacağım?

Kıyafetlerimi tekrar giydim ve labirent gibi koridorlarda ilerlemeye başladım.

ve sihirli kapılardan dışarı. Ameliyat olmayacaktı. Antaljik yürüyüşümü sürdürdüğüm için mutluydum, teşekkürler.

C H A P T E R 42

Kasia

1958

Sokağa çıktığımda hastane bandımı çıkardım ve bir çöp kutusuna attım.

New York'un kalabalık caddelerinde yürürken anonim olmak güzeldi.

Yaya geçidi tabelası yandı: YÜRÜMEYİN. Ben kaldırımda durdum ama kalabalığın geri kalanı caddenin karşısına geçmeye devam etti.

Bacağım ağrıyana kadar yürüdüm, vitrinlerdeki şapkalara baktım, sonra geri döndüm

Mount Sinai'deki bekleme odasına. Oturdum ve dergileri karıştırdım.

Doktor ziyaretlerinin en sevdiğim kısmı, özellikle de Amerikan dergilerine bakmaktır. *Saturday Review*'a göz gezdirdim. Sinemada yeni gösterime giren *Anne Frank'ın Günlüğü* filminin reklamında durdum. Güzel bir aktris bacak bacak üstüne atmış, köylü eteği giymiş ve sayfadan gülümsüyordu, Amerika'nın

gerçek Anne Frank gibiydi.

Sonra bir makalede durdum: LAPİNLER GELİYOR başlığı vardı ve

Norman Cousins tarafından yazılmıştır. *Lapin*. "Tavşan" kelimesi Fransızca'da ne kadar da güzel! Hikayeyi anlatış şekli kulağa çok güzel geliyordu.

"Şu ana kadar yaklaşık 300 *Saturday Review* okuyucusu genel Lapins fonuna yaklaşık 6.000 dolar katkıda bulundu.... En büyük masraflar elbette henüz gelmedi...." Nasıl

Amerika'daki cömert insanlar bize karşı çok

iyiydi. Birden Caroline ve Zuzanna yanıma

geldiler.

"Kasia, nerelerdeydin?" Caroline sordu. "Sana çağrı bıraktık." "Biraz

hava almam gerekiyordu. Artık gidebilir miyiz?"

"Gitmek mi?" Caroline düşmek üzereymiş gibi görünüyordu. "Check- in'de seni bekliyorlar.

Kimlik bandınız nerede?"

"Yapmamayı tercih

ederim-"

"Bütün bunların senin için ne anlama geldiğini biliyor musun? Dr. Rusk Amerika'daki en iyi cerrahlardan biridir." Konuşurken şapkasındaki küçük tüy titriyordu.

"Kimse bunu isteyip istemediğimi sormadı," dedim.

Caroline'ın yanakları pembeleşti. "Uğruna çalıştığımız her şeyi riske atıyorsun.

Şimdi Zuzanna da geç kaldı."

Zuzanna beni kolumdan tuttu ve hiç de nazik davranmadı. "Kasia ile konuşabilir miyim?

Özel mi?"

Beni köşeye doğru yönlendirdi.

"Aklını mı kaçırdın sen?"

"Bunu bir yapamam," dedim.

"Bunun senin için zor olduğunu biliyorum ama bu şansa sahip

olamayacaksın-" "Bunu bir düşünüyüm."

"Hayır, Kasia. Ya şimdi ya da asla."

"Başka bir alçı düşüncesi... ve alçıya alındıktan sonra onlara güvenebileceğimi nereden bileceğim?

uyuyor musun?"

"Alçı *olmayacak*. Ben sordum. Seni oraya götüreceğim. Gözünü dört aç."

"Benimle kalır mısın?"

"İzin verirlirse ameliyata gireceğim. Her şeyi izle. Kimse sana zarar vermeyecek.

eğer oraya geri dönmezsen."

-

Ameliyattan sonra uyandığımda Ravensbrück'teki *Revier*'e geri döndüğümü sandım.

Nabzım hızla atıyordu ama bacağımin temiz bir bandajla sarıldığını hissettiğimde

Nerede olduğumu hatırladığımda içimdeki rahatlama parmak uçlarıma kadar yayıldı. Birden

En iyi kısmı da neredeyse hiç acı hissetmememdi. Morfin damardan verildi.

-İğne batırmaya gerek kalmayacaktı! Çok geçmeden yumuşak yiyecekler yedim, hatta

kahve içtim. pozisyonunu ayarlamak için altı düğme vardı ve kendi hemşirem Dot vardı, Manhattan'a yakın Long Island'dan. Üstünde siyah çizgiler olan beyaz bir kep takıyordu, yani Mount Sinai'de eğitim görmüştü. Evde taktığım kepten pek de farklı değildi.

Ertesi gün öğleden sonra ilk kez iki hemşireye yaslanarak yürüdüm, ama her zamanki bıçak darbeleri olmadan adım atmak dünyanın en güzel duygusuydu.

Buzağı.

Dot öğle yemeğimi getirdiğinde, gevezelik etmeden duramadım.

"Bundan sonra her yere yürüyerek gideceğim. Kocamla tekrar dans edeceğim."

Dot yemek tepsimi temizledi, bir hemşire yardımcısının yapacağı bir şeydi.

Lublin'de. "GörünüŖe göre temiz tabak kulübündesin."

Tabii ki her Ŗeyi yedim.

"Bugün Dr. Krazny'yi göreceksiniz. konuşmak iyidir."

Tepsimdeki kâğıt tuz paketlerini cebime tıktırdım. "Bir psikiyatrist mi? Hayır, teşekkür ederim."

Tam da ihtiyacım olan Ŗey, Lublin'e geri gönderilen ve deli olduğumu söyleyen bir rapordu. İnsanlar daha azı için ortadan kaybolmuştu.

"Yürümek zorunda kalmayacaksın. Tekerlekli sandalye getireceğim." Dot sakız mı çiğniyordu? Buna izin var mıydı? "Dr. Krazny bir bebek. KeŖke bir saat oturup sorunlarım hakkında konuşabilseydim."

Kat Ŗefi kapıya geldi. "Dot, sandalyen burada. Başkası almadan önce alsan iyi olur."

"Bir dakika bekleyin" dedi. Amirine cevap mı veriyorsun? Dot bunu yapmazdı.

travma katında uzun süre kalamaz. "Yani tedaviyi reddedecek misin?"

İçinizde tutmaya ederseniz başka bir Ŗekilde ortaya çıkacaktır."

"İlginiz için teşekkür ederim," dedim. Amerikalıların bu Ŗekilde davranmasına alışmak biraz zaman aldı.

sorulmadan tavsiye vermek.

Dot bana tüm kayıtların gizli olduğunu ve geri gönderilmeyeceğini söylediğinde

Dr. Krazny'yi görmeyi kabul ettim. Gizli kısmından Ŗüpheliydim ama

reddetmek daha kötü.

Doktorun muayenehanesi derli toplu ama sıkışık, bu da sinirlerimi yatıştırmadı.

Küçük pencereden kar tanelerinin rüzgârda dans ettiğini gördüm. Şaşırmıştım.

doktorun genç bir kadın olduğunu fark etti. Uçları yukarı doğru kıvrılan güzel siyah gözlükler takıyordu. Duvardaki diploması yeni görünüyordu. Muhtemelen yeni mezun olmuştu.

Okul. Durum böyle olmadığı halde beni akıl hastası olarak yazacak kadar deneyimsizdi.

hiç mi? Sakin kalmalıyım.

Görevli beni içeri götürdüğünde bana zar zor baktı. "Geç kaldın. Zamanının yarısı doldu."

"Belki de gelmek bir hataydı," dedim.

"Gitmekte özgürsün."

Mount Sinai'de daha iyi bir doktor bulamazlar mıydı? "Çok gençsin-"

Doktor kalemini kapattı ve masanın üzerine fırlattı. "Buraya konuşmak için gelmedik.

benim hakkımda."

Sandalyenin lastik tekerleklerini çektim ama görevli onu frenlemişti.

"Kalamam," dedim.

Doktor sandalyesine geri oturdu. "Bu ülkede bir seçeneğiniz var."

Bir işaret parmağımı diğeriyle bastırdım. "Öncelikle, ben akli dengesi yerinde olmayan biri değilim."

"Ben bir psikiyatristim. Sadece konuşmak için buradayım." Ona peynirli sandviçten bahsedebilir miydim? "Polonya'da psikiyatristlerimiz var," dedim.

"Duyduğuma göre her beş bin Polonyalıya bir tane düşüyormuş. Bulmak kolay olmasa gerek.

bir randevu."

"Almanlar hepsini öldürmeseydi daha kolay olurdu."

Doktor dosyama uzandı. "Burada uyku probleminiz olduğu yazıyor-" "Kız kardeşim doktor. Bunu onlara o söyledi."

"Ve küçük alanlarda nefes almakta zorlanıyorum. Bu klostrofobik yetişkin olarak bilinir-

panik atak başlangıcı."

"Ben bir hemşireyim. Ne biliyorum."

"O halde saldırıları nasıl durduracağınızı biliyorsunuz? Bu nasıl çalışıyor?" Gözlerini dikmiş

Ben. "Bir kamptaydın."

"Çizelgemde yazıyor-"

"Ravensbrück. Sadece kadınlar mı?" "Evet."

"İşkence mi?"

"Her gün işkenceydi."

Bu Dr. Krazny'nin yüzünde bir gülümseme yarattı.

"Sempatiye ihtiyacım yok."

Dr. Krazny sandalyesinde daha dik oturdu.

"Anlıyorum." Çizelgeye baktı.

"Annen..." dedi.

Derin bir nefes aldım. "Bana bir peynirli sandviç getirdi ve benimle."

"Umarım bunun senin hatan olduğunu düşünmüyorsundur."

Tırnaklarımı inceledim. Tabii ki benim hatamdı. "Seninle dönmedi mi? Kamptan mı?"

"Ortadan kayboldu. Ne olduğunu bilmiyorum." "Bir fikrin var mı?"

"Aklıma bile gelmiyor." "Hiç mi aklına gelmiyor?"

Pencerenin pervazında küçük bir kar kasırgasının dönmesini izledim. "Orada bir şeyler oldu," dedim.

"Detaylandırmak ister misiniz? Bu işler böyle yürür."

Saçlarımı alnımdan geriye doğru taradım. "Birden ortadan kayboldu. Bir doktora yardım ediyordu."

"Doktor mu yaptı?"

"Bilmiyorum."

"Bir ipucu bile yok mu?"

"O kadar *kolay* değil. Anlamıyorsunuz." Kar pencere camlarına yapışmış, bizi içeriye kapatıyordu. Zor nefes aldım. Şimdi olmaz. Bir bölüm için zaman yoktu. "Birçoğu

Doktorun meslektaşları idam edildi ama o hapiste." "Bu konuda ne hissediyorsun?"

"Güzel. Orada kaldığı sürece."

"Peki ya cezasını tamamladığında?"

"1967'ye kadar değil. O zaman

ilgileneceğim."

"Onun da idam edilmesini ister miydin?"

"Hayır."

Dr. Krazny kaşlarını kaldırarak bana baktı.

"Neden?" "Anneme ne olduğunu biliyor."

"Annenizle ilişkiniz nasıldı? Onu sever miydin?"

"Tabii ki. Ben onun favorisiydim. Bunun ne alakası var?" Gözyaşlarının akmasını engellemek için elimi sıktım.

Doktor başını salladı. "Emin değilim."

"Bir *ipucu* bile yok *mu*, Doktor?"

Dr. Krazny gözlüklerini çıkardı ve camlarını sildi.

"Çözülmemiş soruların insan ruhuna zarar verebileceğini biliyorum. Üretmek

düşmanlık. İlişkileri mahvetmek." Gözlüğünü yerine taktı ve uzun süre bana baktı.

İkincisi. "Hastalarım sık sık tavsiye vermem Bayan Bakoski-"

"Başlamanıza gerek yok."

"Ama hayatta olduğun için ."

"*Şanslı mı?*" Avuçlarım terden ıslanmıştı. "Lütfen."

"Acı çektin ama buradasın."

"Bazen keşke olmasaydım diyorum. bir şey olduğunu bilmiyorsun."

"Anneni kaybetmenin acısını içinde tuttuğunu biliyorum. Ne de olsa, bu

Ondan geriye kalan tek şey bu, değil mi? Ondan vazgeçersen, sahip olduğun son şeyden de vazgeçmiş olursun.

ondan."

Yüzümü pencereye çevirdim.

"Yapmanız gereken önemli işler olduğunu da biliyorum ve bu işe omuz vermeniz gerekiyor. İyileşmenin sırrı budur." Doktor kâğıtlarını topladı

ve masasına vurdu.

"Hademe," diye seslendi. "Bayan Bakoski'nin odasına kadar eşlik edecek birine ihtiyacı var." "Kendi başıma yapabilirim," dedim.

Doktor bana doğru eğildi.

"Bakın Bayan Bakoski, öfkenizin kaynağına inmeden hiçbir ilerleme kaydedemezsiniz. Ve insanların size gösterdiği sempatiyi kucakladım. Her şeye ihtiyacınız var.

alabileceğin yardım."

-

CAROLINE BİZİ New York'un kuzeyindeki "The Hay" adını verdiği kır evine GETİRDİ

York City, Bethlehem, Connecticut'ta Noel için. Merhum babasının, ailesinin bir malikânesine verdiği "The Hay" ismini bize anlatırken gözleri doldu.

bir zamanlar İngiltere'de sahipti.

Kuzeyde havanın daha temiz olduğunu, iyileşmek için iyi olduğunu söyledi ve belki de bu

Çünkü çok geçmeden kısa yürüyüşler yapmaya başlamıştım. Zuzanna da ben de Caroline'ın evinde kendimizi çok daha iyi hissediyorduk. Belki de Caroline'ın annesi Bayan Ferriday'ın Zuzanna ve bana kraliçeler gibi davranmasıyla bir ilgisi vardı. O zamandan beri

Polonya halk kıyafetleriyle bizi kapıda karşıladığı andan ayrıldığımız ana kadar

Kaliforniya'ya döndüğümüzde, sanki kendi çocuğuymuşuz gibi üzerimize titrerdi. Kendimizi evimizde hissetmemiz için birçok Lehçe deyim öğrenmişti.

Yeniden normal bir insan gibi adım atabilmek ne kadar harikaydı! Bayan.

Ferriday bana kürk mantosunu ödünç verdi ve kol kola onların arazisinde yürüdük. Şuna

tatlı saman ve at kokan sıcak bir ahır, yüksek pencerelerden içeri süzülen güneş

Pencereler. Caroline'ın küçükken kullandığı, ana evin çocuk boyutlarında bir versiyonu olan ve içinde çalışan bir soba bulunan oyun evine.

Ama bu özel muameleye rağmen Polonya'ya, Pietrik ve Halina'ya duyduğum vatan hasretini bir türlü dindiremiyordum. Caroline'ın Zuzanna'yı tercih etmesi ve

Her sabah onunla çay içmek için erkenden kalkar, ikisi mutfakta otururlardı.

Masa, küçük bir hikâyeyi paylaşmak, özel bir şakaya gülmek için bir araya geldi. Bu anlaşılabilir bir şeydi, çünkü herkes Zuzanna'yı severdi. Ferridays'lere minnettar olduğum kadar

kız kardeşimi geri istedim.

Nimetlerimi saymaya çalıştım. Beytullahım çok güzel bir yerdi.

Noel'de. Caroline bizi her yere götürdü. Kasabanın karşısındaki küçük dükkana.

yeşil, Merrill Brothers, kışın kavun ve taze fasulye de dahil olmak üzere istenebilecek her şeyi satıyordu. Regina Laudis Manastırı'ndaki ayine, akıldan çıkmayan güzel ilahiler söyleyen rahibelere ev sahipliği yapıyordu. Bir Pazar günü, şoförünün

Caroline izinli olduğu gün bizi uzun, yeşil arabasıyla ayine götürdü, o kadar büyüktü ki Rus aşçıları Serge de dahil olmak üzere sığıyorduk. Caroline gözlerini dikmiş önüne bakıyor ve direksiyonu öyle sıkı kavıyordu ki kıracak sandım. Bayan Caroline.

Ferriday daha sonra bana, Caroline arabaya bindiğinde kasabadaki insanların yollardan uzak durmaları için haber gönderdiklerini söyledi.

Ama en çok evde olmaktan mutluydum, çünkü Saman çok güzeldi.

Uzun, beyaz, siyah panjurlu ve bir aileye yetecek kadar odası vardı.

On kişilik. Mobilyaların hepsi oldukça eskiydi, ancak salon perdeleri de dahil olmak üzere çok güzeldi.

Bayan Ferriday en karmaşık mürettebat işlerini kendisi dikmişti. Dışarıdaki ahırlar

üç ata, Lucky adında yakışıklı bir Alman çoban köpeğine ev sahipliği yapıyordu.

(Zuzanna ve ben ilk başta ondan çok korkmuştuk, ta ki çok nazik biri olduğunu kanıtlayana kadar,

sadık arkadaşı), birçok koyun ve tavuk ve Caroline'i her yerde takip eden bir domuz. Onunla Fransızca konuşurdu.

"Gel, tatlım," dedi arkasından paytak paytak yürürken. *"Dépêchez-vous. Güzel olabilirsin, ama bu bekleyeceğim anlamına gelmez."* Güzel olabilirsin, ama bu bekleyeceğim anlamına gelmez.

Hatta bu domuz zaman zaman Caroline'i eve kadar takip ediyor, büyük bir çabayla ön merdivenleri tırmanıyor ve yatak odasına kadar gidiyordu.

Caroline Connecticut'ta farklı bir insandı. Hayvanların pisliğini temizlerdi.

mavi kot pantolon ve avcı şapkası giymiş, hatta çatıya tırmanıp

Babasının eski tüfeğini alıp o yıl marullarını yediğini söylediği tavşanlara ateş etti. İşte bu kadının neden evli olmadığı gizeminin çözümü.

-

NOEL GÜNÜ, Pietrik ve Halina'nın dünyanın öbür ucunda olduğu zor bir gündü.

Elbette mektuplaştık ve Pietrik Noel için en sevdiğim tatlılardan oluşan bir paket ve Halina'nın çizdiği bir karakalem baba ve Marthe resmi gönderdi.

ama yine de gözyaşlarımı tutamadım.

Zuzanna'yı yakınında tutmaya yardımcı oldu. Zuzanna'nın bir düzelticiye ihtiyacı yoktu.

Benimki gibi bir ameliyat geçirmiş ama kanserle savaşmak için kemoterapi görmüş. Hala güçsüzdü, bu yüzden Caroline bizi Noel günü oturma odalarında yan yana dizdi, şöminenin yanında sıcak, ben tekerlekli sandalyede ve Zuzanna

Caroline'ın babasının berjer koltuğunda oturuyordum. Burası o evdeki en sevdiğim odaydı, çünkü bahçeye bakıyordu, büyük çitleri ve bakımlı şimşir yolları kışın bile güzeldi.

Köşedeki Noel ağacına bakan ateşin yanına oturduk, tepesindeki melek tavanı sıyrınıyordu. Ağacın altında Caroline'dan her birimiz için bir sürpriz vardı.

Zuzanna'nın Bergdorf Goodman adlı bir mağazada hayranlıkla baktığı bir parfüm şişesi.

ve benim için Norman Vincent Peale'in *Pozitif Düşünmenin Gücü* de dahil olmak üzere çeşitli kitaplar. Caroline için bir hediye bulmayı düşünmemiştim ama Zuzanna

Caroline ve Bayan Ferriday için evin ve evdeki eşyaların yer aldığı kesilmiş kağıttan bir resim yaptı.

tüm hayvanları. Atlar, domuzlar, tavuklar ve kediler. Hatta köpek Lucky ve

Afrika gri papağanları. Zuzanna ikimizden geldiğini söyledi ama çok açıktı.

sanat eserini yaratan kişi.

Bayan Ferriday, Serge'e akşam yemeği için geleneksel on iki Polonya yemeği hazırlattı ve hepimiz bunları sadece gerçek bir sevinç çılgılığı atmak için durarak yedik. Yemekten sonra, Bayan

Ferriday beni evin arka tarafındaki büyük, eski mutfaka götürdü. Burası

Siyah beyaz fayans zemini ve küçük bir yetişkinin yıkanabileceği büyüklükteki beyaz porselen lavabosuyla ikinci favori odam.

Caroline ve Bayan Ferriday ile mutfak masasına oturdum ve Zuzanna'yı izledim.

ve Serge bulaşıkları birlikte yıkarlardı. Kız kardeşim hala zayıftı ama bulaşık yıkamakta ısrar ediyordu. Radyasyon yüzünden saçları dökülmüş, tamamen kel kalmıştı.

Kamptaki birçoğumuz bir zamanlar öyleydik. Caroline'in Fransız eşarplarından birini sütçü kadın gibi başına bağlamıştı. Serge bütün gece ona yakın durdu.

Akşam yemeği. Arkadaştan daha fazlası olduklarını biliyordum. Onu gizlice bizim eve dönerken görmüştüm.

Şafaktan hemen önce hizmetçilerin kanadından yatak odasına. Bunu düşünmek bile

Gözlerim. Kız kardeşim nasıl bu kadar gizemli olabilirdi?

Caroline hepimize kahve doldurdu. Matka orada olmayı ne kadar çok isterdi. Bu

Yalnız kahve! Bayan Ferriday en sevdiğim kurabiyelerden, Fig Newtons'tan taze bir paket açtı ve her birimize birer yüksük bardağı portakal likörü doldurdu.

"Zuzanna'nın kan tahlili nasıldı?" diye sordu.

"Daha iyi görünüyor," dedi Caroline. "İyimserler."

Bayan Ferriday, "Bu heyecan verici ama yine de daha fazla tedaviye ihtiyacın olabilir, Zuzanna," dedi.

Zuzanna gülümsedi. "Belki o zaman sonsuza dek kalabilirim."

Serge de ona gülümsedi. Sadece bir ahmak onların aynı zamanda

birbirleri için tatlı. Bir Rus mu? O basit Rus tarzında yeterince yakışıklıydı, ama babam ne derdi?

"Önce Kaliforniya'ya gidelim," dedim. "Film yıldızlarının evlerini görmek için sabırsızlanıyorum."

Rodeo Drive'ın yıldızlarla dolu olduğunu söylüyorlar."

Bayan Ferriday, "Oraya gitmeli ve tüm o Kaliforniyalılar için gülümsemelisin," dedi. "Bu çok *güzel* bir dış, canım."

Gülümsedim ve dilimi yeni köpeğimin üzerinde gezdirdim.

eski çürük gülüşüm. Pietrik yeni gülümsemem hakkında ne düşünürdü?

Bir İncir Newton'u ikiye böldüm ve konyakla birlikte tek dikişte mideye indirdim.

eve votka ile döndüm.

Caroline kremayı kokladı ve kahvesine biraz döktü. "Los Angeles'ta görülecek ünlülerden çok daha ilginç şeyler var. La Brea Katran Çukurları, örneğin bir tane."

"Katrana hapsolmuş ölmekte olan hayvanlar mı?" Bayan Ferriday öyle dedi.

"Korkunç. Bırak da bu kadınlar biraz eğlensin, canım."

Bayan Ferriday'in bizimle Kaliforniya'ya gelmemesi çok kötü oldu. Konyağı aldı ve yüksük bardağımı yeniden doldurmaya başladı.

Caroline şişeyi ondan aldı. "Kızlar için artık konyak yok, anne." "Aman Tanrım, Caroline. Noel'deyiz."

"Kasia zaten çok fazla içti. *İyileşiyor* anne."

"Biraz konyak hastaya asla zarar vermez. Woolsey'ler bebeklerin diş etlerine brendi sürerlerdi."

Caroline ayağa kalktı, şişeyi masadan aldı ve tezgâhın üzerine koydu.

Bayan Ferriday bana gülümsedi ve gözlerini devirdi. Caroline ne kadar şanslıydı ki

Annesi!

Zuzanna ve Serge bunların hiçbirini fark etmemişti, çünkü iki kişiyi Bulaşık yıkamaktan çok mutluydular, gülüyor ve birbirlerini köpüklü parmaklarıyla drtklyorlardı. Caroline kadeh kaldırmak için kahve fincanını kaldırdı. "Herkes mutlu Noeller."

"*Wesoły ch Świąt,*" dedi Bayan Ferriday ve ben boş bardaklarımızla kadeh kaldırırken. Mutlu Noeller.

C H A P T E R 43

Kasia

1959

Ertesi bahar hepimiz kendi şehirlerimizden yola çıktık ve San Francisco'da buluştuk.

Francisco Uluslararası Havaalanı. O sırada birkaç aydır uzaktaydık,

Hepsi evlerini özlüyordu ama San Francisco hiç bu kadar çok mutlu Polonyalı kadın görmemişti. Janina ta Fransa'dan bize katıldı. Anise'nin yardımıyla orada iyileşmiş ve Paris'te sa okuluna gitmişti, bu da sa stillerimizi çok geliştirmişti.

Hepimiz Kaliforniya'yı ne kadar sevmiştik! Hava taze ve temiz, güneş o kadar hoş ki

Kıçı soğuk New England'da geçiren bizler için.

San Francisco ne kadar güzel da, Los Angeles Batı Yakası'nın en önemli noktasıydı.

Otobüsteki konuşmaları duymalıydın. Önce nereye gidelim? Grauman's Chinese Theatre? Rodeo Drive? Hepsinden iyisi, *yürüyebiliyordum*. Normal bir insan gibi.

Eski ağrılarımın bir kısmı kalmıştı ama belirgin bir topallama yoktu. Ayrıca, estetik ameliyat baldırımını düzeltmiş ve bacağımanın daha normal görünmesini sağlamıştı. Dr. Rusk

ağrı yazmıştı ama bütün gün Rodeo Drive'da yürüyebilirdim.

Disneyland'e gittik, hakkında çok şey duyduğumuz bir yere. Otuz altı kişi

Klimalı otobüsle gelen Caroline, 8 mm'lik kamerasıyla her şeyi filme alıyordu.

Hollywood yönetmeni. Gitarını da yanında getirdi ve öğlen yemeğinde onu çaldı,

ama yine de güzel bir sabah geçirdik. Frontierland özellikle eğlenceliydi. Bir gezintiye çıktık

Tom Sawyer Adası'nda bir sal üzerinde. Zuzanna Üç Küçük Domuzcuk'a aşık oldu.

Her nasılsa bu üç zavallı ruh, aşırı doldurulmuş insan kıyafetlerinin içine

hapsolmuş, kağıttan kafalarına parantez gibi siyah kaşlar çizilmiş, sürekli

sürpriz, kalbine dokundu. Zuzanna bunu basitçe söylediğinde Caroline

kız kardeşimin bu kel domuzlarla milyonlarca fotoğrafını çektim.

Casey Jr. Sirki'nde işler gerginleşti. Bu çocuk boyutundaki tren

parkın kenarlarında dolaşıyordu. Özellikle korkutucu görünen bir tren değildi, ama

Düdüğünün unutulmaz sesi bütün gün parkta bizi takip etmişti. Trene binme zamanı geldiğinde Janina binemedi. Bindığımız diğer treni unutmak çok zordu.

Kaliforniya'dan sonra, Amerika'yı baştan başa turladık ve Büyük Saray'da durduk.

Kanyon ve Las Vegas. Zuzanna slot makinesini kırdığını düşündü.

Işıklar yanıp sönmeye başladı ve para akmaya başladı. Washington, D.C.'ye vardığımızda ve Kongre'nin özel bir oturumunda tanıtıldığımızda, kendimizi film yıldızları gibi hissettik.

New York'a geri döndüğümüzde, hepimiz son haftamızda farklı ailelerin yanında kalmak üzere dağıldık ve Zuzanna ve ben Caroline'ın misafiri olmaya devam ettik, bu sefer New York'taki dairesinde. Caroline kız kardeşimin üzerine titriyordu.

ona yeni bir gecelik ve terlikle sürpriz yaptı. Doktorlar Zuzanna'ya kanserinin resmen remisyona girdiği müjdesini verdikten sonra Caroline

kutladı ve ikimize de Bergdorf Goodman'dan yeni elbiseler aldı. Hiç bu kadar mutlu bir kadın görmemişsinizdir; Caroline'ı Zuzanna'nın annesi sanırdınız.

Eğer yemek yemek bir gösterge ise, kız kardeşim rekor bir hızla iyileşiyordu. Belki de

Zuzanna'nın hayallerindeki yer olan Manhattan'da olmakla bir ilgisi olabilir.

Ya da belki Caroline'ın Rus aşçısının Zuzanna'yı Polonya yemekleriyle

doldurmasıydı. Ya da belki Automat'tı.

"Öldüğümde buraya gelmek istiyorum," dedi Zuzanna, beyaz porselen fincanını tutarken

gümüş yunus musluğun altında. Kahve koyu ve hoş kokulu bir şekilde fincana döküldü.

Eğer New York bizim Oz Ülkemiz ise, Automat da bizim Zümrüt Şehrimizdir. As

ücretsiz kibrit kutusunun söylediğine göre, HORN & HARDART
AUTOMAT AT FIFTY-SEVENTH

VE ALTINCI. İçerisi montunuzu çıkarabileceğiniz kadar sıcaktı ve yiyecekler sanki sihirli bir değnek değmiş gibi orada belirliyordu. Nikel atıcılar denilen siyah giysili mutlu kadınlar

cam kabinlere girip parmaklarındaki lastik uçlarla kâğıt paraların üstünü değiştirdiler.

Sevdiğiniz bir yiyeceğin yanındaki yuvaya beş sent koyduğunuzda küçük kapı açılırdı. Bunun gibi pişmiş yarka, elmalı turta, kahverengi-şekerli pişmiş Boston fasulyesi seçebilirdiniz. Dört yüzden fazla farklı yiyecek! Her gün orada yemek isterdik.

Zuzanna ve ben iyi uyum sağladık. Bergdorf Goodman'dan aldığımız yeni elbiselerimizle

Yeni ismimiz Ravensbrück Hanımları. Yolculuğumuza inanmak zordu.

Neredeyse bitmişti, yakında uçup her şeyi geride bırakacaktık ama eve dönmek için sabırsızlanıyordum. Pietrik'i görmek için. Halina'yı. İtiraf etmek zor olsa da, hepimiz için çok şey yapmış olan Caroline'ı bile özleyecektim ama uçak yolculuğu boyunca Zuzanna'yla baş başa kalmak, gülmek ve her şey hakkında konuşmak güzel olacaktı.

Zuzanna tepsisini benimkinin karşısına koydu.

"Şişmanlıyorum, Kasia. Patates püresini sevmiyor musun?"

Tabağında zümrüt bezelyeler, patates püresinden oluşan bir tepenin etrafında yuvarlanıyordu.

kahverengi sos.

Bir kadın elinde bir demlik taze kahve ile masamıza geldi ve biraz kahve dökmek için harekete geçti.

fincanımın içine.

"Hayır," dedim, bir elim üzerinde, çünkü fazladan kahve sipariş etmemiştim. "Buna bedava doldurma deniyor," dedi Zuzanna.

New York sürprizlerle doluydu.

Zuzanna çatalını patatese batırdı, birkaç bezelye sıkıştırdı ve yedi. Bir manken gibi harika görünüyordu.

"O zamanlar bezelye için neler vermezdik," dedi. Ravensbrück demeye dili varmadı.

"En azından şimdi Herta Oberheuser soğuk bir hücrede konserve fasulye yiyor," dedim.

"Bu işin peşini bırakmayı düşünebilirsin Kasia."

"Eğer söylediğin buysa, onları asla affetmeyeceğim."

"Nefrete tutunmak sadece sana zarar verir."

Kız kardeşim beni nadiren rahatsız ederdi, ama pozitifliği rahatsız edici olabilirdi. Nasıl olur da

Affediyor muyum? Bazı günler nefret beni ayakta tutan tek şeydi.

Konuyu değiştirdim.

"Şişmanlamana sevindim," dedim. "Babam seni tanımayacak. Farklı bir insan gibisin. Gerçi henüz bavulunu bile toplamamış biri."

Zuzanna gözlerini patateslerinden

ayırmadı. "Senden bir iyilik isteyeceğim,

Kasia."

Gülümsedim. Kız kardeşim için neler yapmazdım ki? Dilimin ucunu

yeni diş, hala orada olmayabilir diye korktum. En sevdiğim hatıraydı, pürüzsüz ve mükemmeldi, diğer dişlerimin rengindeydi. Gülümsememi sadece eğlence için çalıştım. A

Bir grup genç erkek ve kadın Automat'a geldi ve bir

Kabin. Bir oğlan bir kızını herkesin içinde uzun uzun öptü. Ne kadar özgür ve mutlu

görünüyorlardı. Yeni akıllı gözlüklerimle her şeyi görebiliyordum. "Her şeyi," dedim.

Zuzanna çantasından bir dosya çıkardı ve tepsimin yanına koydu.

"Yardımaınıza ihtiyacım var. Seçmek için..."

Dosyayı açtım ve içindeki fotoğraflara göz gezdirdim. Altı tane vardı,

Belki yedi tane omuzdan yukarı çekilmiş, siyah-beyaz, vesikalık fotoğraf gibi, hepsi de çocuk. Bazıları bebek. Bazıları daha büyük.

Dosyayı kapattım. "Nedir bu?"

Zuzanna çatalının dişleriyle patateslerinin içine küçük bahçe kapıları bastırdı.

"Caroline verdi."

"Ne için?" Serbest elini tuttum. "Zuzanna. Neler oluyor?"

Elini çekti. "Sana söylemek istiyordum... Hastanedeydim.

Geçen hafta bir dava hakkında fikrimi sordular."

"Bu her zaman olur. Bunun konuyla ne alakası var?" "Daha sonra bana ders verip veremeyeceğimi sordular."

"*Burada mı?*" Dedim.

"Evet, burada. Başka nerede olacak, Kasia? Caroline'dan vizemi uzatmasını istedim."

"Eve gelmiyor musun?" Neden onu oraya getirmek için savaşıyordum da onu kaybetmişim?

"Tabii ki eve geliyorum. Saçmalama. Sadece bana bir izin verildi.

doktorlar için özel uzatma."

"Aşçı, değil mi?" Neden bu kadar uzun süre devam etmesine izin vermişim? Zuzanna bana o ciddi doktor bakışını attı. "Onun bir adı var, Kasia." "Babam felç geçirecek. Ona söylemeyeceğim."

"Çocukların fotoğrafları Caroline'den. Eve ihtiyaçları var. Birinin adı

Julien, Ingonish sahilinde meydana gelen bir otomobil kazasında anne ve babasını kaybetmiştir.

Kanada'daki Cape Breton Adası."

"Yetimhaneler bunun için var."

"O daha *yürümeye başlayan bir çocuk*, Kasia. Caroline, Serge ve ben işleri daha kalıcı hale getirirsek-"

"Onunla *evlenmek* mi? Umarım şaka yapıyorsundur."

"O zaman evlat edinmemize yardım edebilir. Tamamen iyileştiğimde. Bir ev açmak istiyoruz.

birlikte restoran. İlk başlarda çoğunlukla krep ve kiş yiyorduk-"

"Yani sen burada kalıp bir Rus aşçıyla evlenirken ben eve yalnız gideceğim.

bir Fransız restoranı açıp başkasının çocuğunu büyütmek mi?"

"Kırk dört yaşındayım ve hiçbir beklentim yok, Kasia. Senin zaten bir ailen var. Bu benim tek şansım."

"Evde, yapabilirsin-"

"*Ne* yapacağım? Hastanede ölene kadar çalışmayı mı? Başkalarının bebeklerini mi doğurtacağım? Bunun nasıl bir şey olduğunu biliyor musun? Hayatımı güzelleştirmek için elimden geleni yapacağım.

kalan zamanımda iyi bir tane. Sana da aynısını yapmanı öneririm. Matka

Bu."

"Matka hakkında ne biliyorsun? Sence Lublin'e sırtını dönüp bir Rus aşçıyla yatmanı ister miydi?"

Zuzanna dosyayı kaptı ve çantasına geri koydu. "Bunu

söylediğini unutacağım sevgili kardeşim."

Arkasına bile bakmadan kapıdan çıktı ve beni patates püresine neredeyse hiç dokunulmamış tepsisiyle baş başa bıraktı.

-

CAROLINE gezinin son birkaç günü için bizi The Hay'e götürdü. Connecticut'taki son sabahımda, annemle el ele buğday tarlalarının üzerinde uçuğumuz bir rüyadan irkilerek uyandım. Matka'nın değil de Herta'nın rüyası olduğunu fark edene kadar o mutlu, gerçek olduğuna yemin edebileceğiniz rüyalardan biriydi.

Oberheuser'in soğuk elini tutuyordum.

Kalbim küt küt atarak doğrudum. Neredeydim ben? Caroline'ın misafir odasında güvendeydim. Yanımdaki yatağı hissettim. Soğuktu. Zuzanna çoktan kalkmış mıydı? Rus arkadaşını ziyarete gitmişti.

Hiç şüphesiz. Belki de kalması iyiydi. Güvende olacak ve ona iyi bakılacaktı. Ama

O olmadan Lublin'e nasıl dönebilirim?

Çıplak ayakla koridorda ilerledim ve Caroline'ın yüksek tavanlı odasına girdim.

yatak odasına, mükemmel bir şekilde yapılmış gölgelikli yatağının yanından geçerek

aşağıdaki bahçe. Kanatlı bir taş melek, bahçenin kırılmış dairelerinin ortasında duruyordu.

şimşir çitleri, laleleri ve çançiçeklerini koruyordu. Caroline bir gül tarhında diz çökmüş, yanındaki beyaz fincandan yükselen buhar çimenlerin üzerinde leylak çalılarında oluşan bir deniz gibi

esintide arkasında sallanıyordu.

Her şeyin güvenliğini içime çektim ve nefesimi verdim, nefesim camın üzerinde

elektrik yeşili ve lavantadan oluşan bir bulanıklığa dönüştü. Pietrik ve Halina'yı görmek için can atıyordum.

Ama o eski evde hiçbir şey bana zarar veremezdi, aramızda koca bir okyanus vardı.

Ben ve sorunlarım.

Giyindim ve kız kardeşimi ve sıcak kahveyi aramak için aşağıya indim.

Mutfakta ikisini de bulamayınca mutfak penceresinin önünde duraksadım ve bahçedeki Caroline'i izledim. Kanvas bahçe eldivenleri giymiş, saçlarını arkadan tutturmuştu.

Dikenli sapların etrafındaki yabancı otları topraktan çekip çıkarırken eşarp takıyordu. Caroline'ın domuzu

Bir taş atımı ötede bir leylak çalısının altında ağzı açık uyuyor, uykusunda koşuyormuş gibi yeri eşeliyor. Onlara katılmalı mıydım? Nutuk dinleyecek havada değildim.

Caroline beni pencerede gördü ve elindeki malayla bana el salladı.

Mutfak kapısından çıkmaktan başka çarem yoktu.

"Zuzanna'yı gördün mü?" Ben sordum.

"O ve Serge annemi Woodbury'ye götürdüler. Gel ve otları, canım. İyi gelir.

ruh."

Kahve de öyle, diye düşündüm.

Çakıllı patika boyunca yürüdüm ve Caroline'ın yanında diz çöktüm. Ev yukarıda yükseliyordu.

dibinde dalgalanan mor leylaklar denizinden büyük beyaz bir gemi gibi çıkar. Hiç böyle renklerde leylak görmemişsinizdir, koyu patlıcan renginden neredeyse siyaha
-En soluk lavantaya

kadar.

"Üzgünüm, son kahveyi de ben içtim," dedi. "Erken kalkınlar önce aldı."

Beni mi kastediyorsun? Görmezden .

"Bence mükemmel bir bahçe tasarlamışsınız," dedim.

"Oh, annemdi. Yeni ve babam peyzajcılarını çağırdı.

Gelip bir bahçe diktiler ve bir bahçe planı istediklerinde annemi şaşırttılar. Bir kalem aldı ve kütüphanedeki Aubusson halısının tasarımını çizdi.

ve adamlara verdim. Bence gayet iyi çalışıyor."

Diz çöktüğüm yerden gül ve leylak kokusu neredeyse katı bir şekilde geliyordu. "Ne kadar güzel bir koku."

Caroline tüylü kökleriyle birlikte bir karahindiba çıkarıp kovalasına attı.

"Koku sabahları en güçlü halini alır. Güneş tepedeyken her şey kurur ve çiçekler kokularını kendilerine saklarlar."

Neden Caroline ile daha önce bahçesi hakkında konuşmamıştım? Ortak bir bahçemiz vardı.

Ne de olsa çiçek sevgisi. Kovalasından bir mala kaydurdum ve tatmin edici bir patlamayla topraktan yeşil bir fidan çıkardım. Hiç konuşmadan, malalarımızla koyu renkli toprağı kazıyarak çalıştık, tek ses yakındaki ağaçlarda cıvıldaayan kuşlar ve Caroline'in domuzunun hafif horlamasıydı.

"Ailenin temel taşı olduğunu söylemeliyim, sevgili Kasia."

Bu övgüyü duymak ne kadar güzeldi! "Sanırım."

"Sizi Varşova'da sahnede ilk gördüğümde özel bir güce sahip olduğunuzu anlamıştım."

"Pek sayılmaz. Annemden beri..."

Caroline tuval eldivenli bir elini koluma dayadı. "Görünüşe göre annen

olağanüstü bir kadındı, tıpkı senin gibi. Güçlü. Dirençli. Eminim onu çok seviyordunuz."

Başımı salladım.

"Babam vefat ettiğinde ölebileceğimi düşünmüştüm. Çok uzun zaman önceydi ama

"Keşke burada olsaydı demediğim tek bir gün bile yok." Caroline eve doğru el salladı.

Üzerimizde sallanan leylak çalıları. "Bunları çok severdi. Onu hatırlatan çok hoş bir şey,

Ama en sevdiği Abraham Lincoln leylaklarının onsuz açtığını görmek de çok üzücü."

Caroline bahçecilik eldiveninin arkasıyla yanağını sildi ve koyu renkli bir iz bıraktı.

bir gözünün altındaki lekeyi temizledi, sonra eldivenlerini çıkardı.

"Ama bu bir bakıma uygun-Babam leylakların sadece bir yıl sonra çiçek açmasını severdi.

sert kış."

Caroline uzandı ve alnımdaki saçları hafif bir hareketle düzeltti.

Dokun. Annem bunu kaç kez yapmıştı? "Tüm bu güzellik bir mucize

bu kadar zorluktan sonra ortaya çıkıyor, de öyle değil mi?"

Birden gözlerime su geldi ve çimen yüzmeye başladı. Yapabilirdim

sadece başını salladı.

Caroline gülümsedi. "Bay Bahçıvan'a Lublin'de dikmek üzere size birkaç leylak fidanı hazırlamasını söyleyeceğim."

"Zuzanna için bir şey paketlemenize gerek yok," dedim.

Caroline topuklarının üzerine oturdu. "Sana daha önce söylemek isterdim-"

"Sorun yok. Gerçekten iyi. Başta üzül müştüm ama ona benim asla yapamayacağım şekilde yardım ettin. İyileşmesi için. Bir gün kendi çocuğunu büyütmek için. Annem olsa

hoşuma gitti. Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum."

Caroline elini benimkinin üzerine bastırdı. "Buna gerek yok, Kasia canım."

"Zuzanna ve ben senden çok şey aldık. Keşke verecek bir şeyim olsaydı."

"İçin iyi oldun, özellikle de annem için."

Sessizlik içinde ayıklamaya devam ettik. Beytullahım'ı

özleyecektim. Caroline bana döndü. "Bir şey var Kasia..." "Ne oldu?"

"Seninle konuşmak istediğim bir şey var." "Tabii ki."

"Biriyle ilgili... eskiden tanıdığın biriyle." "Herhangi bir şey."

"Aslında Herta Oberheuser."

Sadece adı bile midemi bulandırdı.

Bir elimi çimlere koyarak kendimi dengeledim. "Peki *ya* o?"

"Bu konuyu açtığım için bile çok üzgünüm ama kaynaklarım bana onun erken tahliye edilmiş olabileceğini söylüyor-"

Ayağa kalktım, başım dönüyordu, elimde mala vardı. "İmkansız. Almanlar onun çıkmasına izin veremez..." Neden nefes alamıyorum?

"Bildiğimiz kadarıyla bunu Amerikalılar yaptı. 1952'de. Sessizce."

Eve doğru yürüdüm ve sonra geri döndüm. "Bunca zamandır dışarıda mıydı? Bunu neden yapsınlar ki? Bir duruşma vardı-"

"Bilmiyorum, Kasia. Rusya'nın Alman doktorları

ABD'nin gözüne girmeye çalışıyor olabiliriz. Nasıl oluyorsa Almanlar her savaşı kaybediyor.

ama her barışı kazanır."

"Kaynaklarınız *yanlış*. "

Caroline ayağa kalktı ve koluma dokundu. "Batı Almanya'nın

hükümet Herta'nın Stocksee'ye yerleşmesine yardım etti. Kuzey Almanya. Belki

tekrar doktorluk yapacağım... Bir aile doktoru."

Dokunuşunu savuşturdum. "İnanamıyorum, insanları öldürdü, bana bunu yaptı." I

eteğimi geri çekti.

Caroline bir adım daha yaklaştı. "Biliyorum, Kasia. Bununla

savaşabiliriz." Güldüm. "*Onlarla* savaşmak mı? Bu tam

olarak nasıl olacak?"

"İlk olarak, pozitif kimlik tespiti yapacak birine

ihtiyacımız var." "Ve bu kişi..."

"Sadece sen rahat edersen."

Güneş ağaçların üzerinden doğuyor, omuzlarımı ısıtıyordu. "*Rahat mı?* Hayır, Ben

Bu konuda *rahat* değilim." Malayı kovaya fırlattım ve takırdayarak yere düştü. "Herta Oberheuser'i ziyaret etmemi nasıl önerirsin?" Bir anda, güneş

çok sıcak görünüyordu.

"Bize bir fotoğraf ya da ofisinden alınmış resmi bir makbuz lazım. Aksi takdirde, bu sadece söylenti olur."

"Herta Oberheuser'in fotoğrafını mı çekeyim? *Şaka*

yapıyorsun. "Geçiş belgelerini ve parayı sağlayacağım."

Gerçekten benden Herta'yı görmemi mi istiyordu? Yüzünü gözümün önüne getirdim. Kendini beğenmiş bakışı. Sıkılmış ifadesi. Midem kasıldı. Orada hasta mı olacaktım?

mükemmel çimlerin üzerinde?

"Özür dilerim. Bize karşı çok naziktiniz ama teşekkür ederim." Yol boyunca ilerlemeye başladım.

eve doğru çakıllı bir yol.

Caroline da onu takip etti. "Bazen daha iyisi için fedakârlık yapmalıyız."

Durdum ve döndüm.

"*Biz mi?*" Yani ben tek başıma Herta'yı bulmaya giderken Zuzanna burada

güvende mi kalacaktı? "Lütfen bunu bir düşün canım."

"Ama-"

" etmeyin. Biz gidip yeni bir kahve yapalım."

Domuz irkilerek uyandı, ayağa kalkmaya çalıştı ve biz yürürken onu takip etti.

Adımlarımız çakılda çıtırdıyor.

Caroline'a ihtiyaç duymak iyi hissettiriyordu ama o imkânsızı istiyordu.
Gitmek için

Dr. Oberheuser'i görmemi ister misin? Onunla konuşmam gerekecek miydi? Beni tanıyacak mıydı? Matka'yı hatırlıyor musun?

Eve vardığımızda Caroline'in güller konusunda haklı olduğunu anladım. Güneş tepedeyken kokuları kayboluyordu.

C H A P T E R 44

Kasia

1959

Lublin'e döndüğümde her şey çok değişmişti. Gideli dokuz aydan az olmuştu ama on yıl gibi gelmişti. Pietrik bizi Lublin'de kendi dairemize taşımıştı.

Çalıştığı Lubgal Bayan Konfeksiyon Fabrikası şehrin hemen dışındaydı. Her yer Caroline'ın Connecticut'taki mutfağından daha büyük değildi ama sadece üçümüz vardık. Babam yoktu. Marthe yoktu. Zuzanna Connecticut'ta Serge'le birlikteydi.

İki yatak odası da bizim için.

Mutfak küçüktü, ancak içinde dönülebilecek kadar büyüktü. İzin günümde

Hastaneden döndüğümde Matka'nın seveceği mavi perdeler diktim, pötikareli, kenarları kuşlu ve hostesin verdiği iki küçük votka şişesini düzenledim.

bana mutfak penceresinin kenarından vermişti.

Pietrik eve döndüğüm için mutlu görünüyordu. Beni özlemiş miydi? Söylemedi,

Sormayacaktım ama beni havaalanında karşıladığında yüzü gülüyordu.

Elimde tek bir pembe gül. Yeni dişimle benim de yüzüm gülüyordu. Belki de

aramızda daha iyi olur muydu? *Kocamın* yanında neden bu kadar utangaç hissediyordum? Çok daha iyi yürüyebiliyordum. Mount Sinai doktorunun bana verdiği ağrı kesici haplar

Hâlâ sahip olduğum küçük rahatsızlıklar tükeniyordu, bu yüzden zaman zaman sinirleniyordum. Ama her şeyi yeniden yoluna koymaya, savaştan önceki haline dönmeye hevesliydim.

-

O sonbahar bir öğleden sonra babamı görmek için posta merkezine gittim. O uzattı

Kamyonetin penceresinin parmaklıkları arasından bana

bir paket uzattı. "Bunu sansürcülerden önce aldım,"

diye fısıldadı.

Paket bir ayakkabı kutusundan daha büyük değildi ve kahverengi bir kâğıda sarılmıştı. "Arkadaşlarınızın size gönderdikleri konusunda dikkatli olun."

Dönüş adresi *C. Ferriday, 31 East 50th St., New York, NY, A.B.D. idi.*

Caroline konsolosluktan göndermemekle akıllılık etmişti. Kesin olarak açılırdı. Ama Batı'dan gelen her iletişim şüpheliydi ve

Birinin sicilinde.

"Ve Zuzanna'dan bir mektup," dedi babam.

Meraklı görünüyordu ama ikisini de altına soktum.

Aceleyle eve döndüm ve üç kat merdiveni tırmandım, sonunda

normal bir insan gibi yürüyebiliyordu. Halina kapımıza yeni bir poster asmıştı: 10. BÖLGE SANAT SERGİSİ: AFİŞLERDE POLONYA . Bu grafik ve sade, onun için yeni bir görünüm. Sanat sergisinin o gece olduğunu nasıl unutmuştum? Ben gittiğimden beri Halina sanata yeni bir güçle saldırmıştı. Bunu düşünmemeye çalıştım.

Kahverengi kâğıttan paketi mutfak masasının üzerine koydum ve ona baktım. Ne olduğunu biliyordum.

içerideydi.

Bir çakıl taşının mutfak penceresine çarptığını duydum ve kimin bakmaya gittim.

Şüphesiz, mahallenin çocukları. Azarlamaya hazır bir şekilde pencerenin kanadını kaldırdım ve Pietrik'in aşağıda durduğunu gördüm.

"Çok güzel bir gün!" dedi. "Dışarı çıkın ve oynayın."

"O taşlarla camı kıracaksın," dedim, ağırlığımı sırtıma vererek.

kollarını pencere pervazına dayadı. Hâlâ çok yakışıklıydı, tıpkı bir çocuk gibiydi. Orta kısmı biraz daha kalındı, ama gittiğimiz her yerde kadınlar benim bakmadığımı düşündüklerinde ona bakmaya devam ediyorlardı.

"Oraya gelip seni almam için beni zorlayacak mısın?" dedi gülümseyerek,

Elleri kalçasında.

Pencereyi kapattım ve saniyeler içinde merdivenleri çıktı. Daireye soluk soluğa geldi, yanakları kızarmıştı. Yanıma geldi ve beni öpmeye çalıştı, ama ben

döndü.

"Beni hatırladın mı, kocanı?" dedi.

"Sanırım grip oldum. Kaslarım ağrıyor. Terlemeden duramıyorum."

"Hâlâ mı?" dedi Pietrik. "Belki de o hapları almadığın içindir."

"Bilmiyorum," dedim.

Pietrik elini paketin üzerine koydu. "Nedir bu?"

"Caroline'dan," dedim.

"Eee?" Pietrik kutuyu bana fırlattı. "Aç onu."

Yakaladım. "Henüz değil."

"Ne , Kasia?"

"İçinde ne olduğunu biliyorum. Almanya'da Stocksee adında bir kasabaya gitmemi istiyor. Tanımlamak için..."

"Kim?"

Kutuyu tekrar masanın üzerine koydum. "Herta

Oberheuser." "*Dışarıda* mı?" Pietrik söyledi.

"Orada bir muayenehanesi olabileceğini düşünüyorlar. Ve onun neye benzediğini bilen birinin görgü tanığı olarak teşhis etmesine ihtiyaçları var."

"Hâlâ doktor musun? Gidiyor

musun?" Hiçbir şey söylemedim.

"Özel evraklara ihtiyacın var, Kasia. Ve bu bile sana izin vereceklerini garanti etmez.

"

"Paketin içinde bu var," dedim. "Ve hiç de

ucuz değil. Sadece gaz bile-"

"O da var," dedim. "Caroline'ı tanıyorum, hem zloti hem de mark."

Pietrik bir adım daha yaklaştı. "Gitmeliyiz Kasia. Sonunda onlardan intikam almak için bir şeyler yapabiliriz. Ben de seninle geleceğim. Sadece sınırı geçmek bile

Cehennem. Oradan geçerken kaç kişinin öldüğünü biliyor

musun?" "Yasadışı olarak. İnsanlar bunu her gün yasal olarak

yapıyor."

"Artık daha zor. Ayrıca bölge bubi tuzakları ve mayın tarlalarıyla dolu. Elli bin Doğu Almanya muhafızı devriye geziyor, hepsi de çok iyi nişancılar. Şüpheyi düşüklerinde ilk onlar ateş ediyor."

Pietrik ellerimi içine aldı.

"Ben de seninle geleceğim. Halina ailenle kalabilir."

"Bütün bunlarla işim bitti, Pietrik. Yeraltı. Ravensbrück. Taşınmam gerek

devam et."

"Sorun da bu zaten, hayatına devam edemiyorsun. Eşine iki kelime bile söyledin mi?

"Eve geldiğinden beri kızın var mı?"

"Sanat dersiyle meşguldü-"

"Sen yokken seni özledi. Bir takvim yaptı ve günleri X'le işaretledi.

eve geldin."

"Şu anda iki vardiya çalışıyorum," dedim.

Pietrik omuzlarımdan tuttu. "Ona yer açabilir misin?" "O her zaman

Marthe'nin evinde..."

Ceketini attığı doğru yürüdü ve ceketine uzandı.

"Her zaman başka biri vardır, Kasia." Pietrik kapıya doğru yöneldi. "Hiç öğrenmiyorsun,

Öyle mi?"

"Nereye gidiyorsun?" diye sordum.

"Kızımızın sanat sergisine."

Ona doğru adım attım. Nasıl öylece gidebilirdi? "Akşam yemeği ne olacak?"

"Başka bir yerde yiyeceğim." Kapı eşiğinde durdu. "Ve benimle Stocksee'ye gelmeyi ciddi olarak düşün. Her gün bir şeyler yapma şansın olmuyor.

, Kasia."

Arkamı döndüm ve kapının kapandığını duydum, midem patlamaya hazırdı. İzledim

Elleri cebinde yürürken pencereden onu izledi. Halina onunla

elinde sanat eserleriyle dolu siyah bir portföy taşıyordu. Kucaklaştılar ve kendi yollarına gittiler, Halina daireye yöneldi. Ne zaman ki

ulaşıldı

Bizim evde hâlâ kin besliyordum.

"Berbat görünüyorsun," dedi Halina.

"Teşekkürler."

"Bu akşamki sanat sergime geliyor musun? Geleceğini umuyordum."

Halina her geçen gün bir sanatçıya daha çok benziyordu, o gün Pietrik'in kıyafetlerinden birini giymişti.

eski gömlekler, boya sıçramış. Sarı saçlarını başının üstüne yığmıştı.

Annemin yaptığı gibi. Ona bakmak zordu, neredeyse Matka'nın tıpatıp aynısıydı.

Caroline'ın paketini masanın altına sıkıştırdım. "Yapacak işlerim var."

"Benim gösterilerimden birine hiç gitmedin Matka. Bir öğretmen posterimi satın almak istiyor."

Pencereden dışarı baktım. "Koşup babamı yakalasan iyi olur. Sana yemek ısmarlar."

"Gösteride peynir ikram ediyorlar," dedi Halina. "Ve

votka, sanırım."

"Evet."

Eğer modern sanat yeterince modern değilse, bir kağıt bardaktan sonra daha da modern hale gelecektir.

iki yüz geçirmez alkol. "Git ve

babamı bul," dedim.

Halina veda etmeden gitti. Pencereye gittim ve onu izledim.

aşğıdaki sokağı ulaştı. Çok küçük görünüyordu. Dönüp el sallayacak mıydı? Hayır.

Halina en azından bir ebeveynle bağlantı kurdu.

Zuzanna'nın mektubunu açtım, kısa ve özdü, haberler kötü olduğunda her zaman yaptığı gibi. Geri dönmeyecekti. Vizesini tekrar uzatmış ve bir düğün hazırlığında olduğunu ima etmişti. Yine de parlak bir not vardı. Mount Sinai'deki doktorlar kanserinin hala

remisyon.

Uçak votkalarımından birini boşaltarak buna içtim.

Dolapta sadece sıcak mısır gevreği vardı, ben de bir kase yaptım ve bir bardak doldurdum

Pietrik'in votkası. Birinin bodrumunda yapılan votka için

kolayca boğazına kaçar. Babamın dediğı gibi, patatesin tadını alabiliyordunuz. Uçaktaki vorkadan daha lezzetliydi ve midemdeki gri sıcak mısır gevreğı ve vorkanın etrafa saçıldığını hayal etmediğim sürece midemde kaldı.

Pietrik'in ara sıra içmesine şaşmamalı. Tüm vücudumu karıncalandırdı, kollarımı ve parmaklarımı, başımı ve kulaklarımı ısıttı. Beynim bile uyuşmuştu.

Amerikan elbisemi giydim. Aynaya gülümsedim. Dişim onarılmıştı.

kendime tekrar bakabilirdim. Neden gidip kızımın büyük gecesinin tadını çıkarmayayım ki?

Naylon oraplar kalan birkaç yara izimi kapatıyordu. Kocam bile

Beni gördüğüne sevindi.

Halina'nın okuluna kısa bir yürüyüş mesafesindeydi. Spor salonuna girdim ve cüruf taşından duvarlara asılmış posterlere tutulmuş parlak spot ışıklarıyla doluydu.

İnsanlar öğrencilerin sanat eserlerini hayranlıkla seyrediyordu. Marthe ve babam

Odanın diğer ucunda, şık görünümlü bir çiftle konuşuyor. Karşıda bir kart masası

Odada votka şişeleri ve kâğıt tabakta peynir küpleri vardı.

"Geldin Matka," dedi Halina gülümseyerek. "İlk defa. Gel, sana her şeyi göstereyim."

Pietrik odanın öbür ucunda durmuş, elini duvara dayamıştı.

Kırmızı şapkalı bir kadınla derin bir sohbet.

"Belki önce biraz peynir," dedim, nefesim aniden kesildi.

İçecek masasına gittik ve ben biraz peynir küpü ve bir kâğıt bardak votka aldım.

"Ne zamandan beri votka içiyorsun?" Halina sordu.

"Yeni şeyler denemek önemlidir," dedim.

Tadına baktım, sonra başımı arkaya eğdim ve bir dikişte içtim. Daha yumuşaktı.

ve bizim evdekinden daha rafine bir tadı vardı. Votka meraklısı olmaya başlamıştım.

"Sana kendi portremi göstereyim," dedi Halina. Elim tuttu ve gözlerim yaşlarla doldu. En son ne zaman elimi tutmuştu?

Halina'nın çalışmaları parlak renklerle dolu bir duvar boyunca gruplandırılmıştı. Grafik ve güçlü. Bir kadın portresi, şüphesiz Marthe, yemek pişiriyordu, sanki bir

kaleydoskop. Sırada, gövdesi dişliler ve makine parçalarıyla dolu bir otomobil olan bir balık var.

"Mutfaktakini beğendin mi?" Halina sordu.

"Marthe'nin resmini mi? Ne güzel renkler."

"O Marthe değil. Sensin," dedi. "Mavi yaptım. En sevdiğin." Gözlerime daha fazla yaş geldi ve renkler bir su kavanozundaki boya gibi dönmeye başladı.

"Ben mi?" dedim. "Ne güzel."

"Size en iyisini göstermek için bekliyordum. Öğretmen satın almak istiyor ama bende kalabilir."

Halina beni daha da aşağı indirirken peçetemle gözlerimi kurulamaya çalıştım.

kendi portresine kadar. O tuvalin önünde durduğumda, sanki uzanıp beni ısırды, o kadar canlıydı ki.

"Eee?" Halina söyledi.

Odadaki en büyük tabloydu; altın sarısı saçları ve başının etrafına sarılmış dikenli bir çelenkle bir kadının tam yüzü.

Annemdi.

Her yerim ısındı ve başım döndü. "Oturmam gerek." "Bundan hoşlanmıyorsun," dedi Halina. Kollarını göğsünde kavuşturdu. "Evet.

Evet, hoşuma gidiyor. Sadece oturmam gerekiyor."

Katlanır bir sandalyeye oturdum ve Halina bana bir votka daha getirmeye giderken Pietrik'in bayan arkadaşıyla gülüşmesini izledim. Çok fazla dışarı çıkmamamın bir nedeni vardı.

Halina, Pietrik'in elinden tuttu ve onu buraya getirdi. "Al

Matka," dedi Halina, bana bir fincan votka uzatarak.

"Buraya gelmene ne sebep oldu?" diye sordu Pietrik gülümseyerek. "Vahşi atlar mı?" "Kesinlikle sen değil," dedim.

Pietrik'in gülümsemesi soldu. "Burada değil, Kasia."

"Gösterinin tadını çıkarıyorsun," dedim çenemi kırmızı şapkaya doğru sallayarak. Görüşüm bulanıklaşmıştı, dilim içkinin etkisiyle gevşemişti.

"İçiyor muydun?" Pietrik söyledi.

"Sadece senin içmene izin var," dedim ve kâğıt bardaktan bir yudum aldım. Düşüncelerimde yeni bir berraklık hissettim.

Pietrik fincana uzandı. "Seni eve götürüyorum."

Bardağı geri aldım ve tam Marthe ile babam gelirken ayağa kalktım, Halina'nın sanatı

öğretmenin yedeğinde.

"Siz Halina'nın annesi misiniz?" dedi öğretmen, güzel, siyah saçlı bir kadındı.

yuvarlak, siyah gözlükler ve mor bir kaftan giyiyordu. Öğretmen bir kolunu, kolunu

Halina'nın omzunun üzerinden bir yarasa kanadı gibi.

"Halina ve ben uzun uzun konuşuruz," dedi öğretmen. "Sizden övgüyle bahsediyor." "Gerçekten mi?" "Gerçekten mi?" dedim. "Bir annesi olduğunu kabul ediyor mu?"

Grup biraz güldü. O kadar da komik değildi.

"Evet, *gençler*," dedi öğretmen. "Halina'nın otoportresini gördünüz mü? Üniversitedeki meslektaşım onun buradaki en sevdiği eser olduğunu söylüyor."

"Annem arıyor," dedim.

"Pardon?" dedi öğretmen.

Marthe ve babam birbirlerine baktılar. Oda bir eğlence evi gibi dönüyordu. "Halina *kendi* resmini yaptı, Kasia," dedi Marthe.

Pietrik koluma girdi.

"Annemi *tanısaydın*, bugün onun yatağında yatmazdın," dedim. "Biz eve gidiyoruz," dedi Pietrik.

Sıkı parmaklarından uzaklaştım. "Halina sana o uzun konuşmalardan birinde söylememiş olabilir ama ben yeraltında çalışarak annemi öldürttüm. Sonra

benim için yaptığı her şey."

Kağıt bardağı dudaklarıma götürdüm ve elimde çöktü, votka sıçradı elbisemin önünden aşağı.

"Pietrik, Halina'yı evimize götüreceğiz," dedi Marthe.

"Evet, annem de tıpkı Halina gibi bir sanatçıydı, ama o portreler çizirdi.

Kötü insanlar, aslında Naziler, bilmeniz gerekiyorsa." Yüzümün gözyaşlarıyla ıslandığını hissettim. "Ne oldu?

Ona ne oldu? Sadece Tanrı bilir Bayan Resim Öğretmeni, çünkü hiç veda etmedi ama benden söylemesi, o posterdeki kadın benim annem."

Ondan sonra hatırladığım tek şey Pietrik'in eve dönerken beni tuttuğu ve durduğumuz.

Bir ara sokakta hasta olmam ve eskiden sıcak olan mısır gevreğini Amerikan Elbise.

-

Ertesi sabah şafaktan önce uyandım.

"Su," diye seslendim, bir an Ravensbrück'teki *Revier*'de olduğumu düşündüm.

Halina'nın yatağında doğruldum ve elbisemin gecelikle değiştirilmiş olduğunu gördüm. Pietrik beni değiştirmiş miydi? Önceki gece yüzeye çıktı ve

Karanlıkta yanaklarım yandı. Kendimi ne kadar aptal durumuna düşürmüştüm. Daha önce bile

Stocksee'ye gideceğimi biliyordum.

Pietrik'in odasının önünden geçtim. Bir kolu yüzünde, göğsü çıplak uyuyordu.

Çok güzel. Ya onunla birlikte sürünseydim? Neden kendi kocamla yatacak cesareti kendimde bulamadım?

Penceremizin dışında şafak sökerken, gecedan kalan eşyalarımı topladım ve

Caroline'ın paketini ses çıkarmamaya dikkat ederek açtım. Küçük kutunun içinde

transit kağıtları. Alman parası. Polonya parası. Almanya'nın en büyük gazetesine gönderilen ve Herta Oberheuser'in Ravensbrück'te işlediği savaş suçlarını ve

Alman postası ile birlikte erken sürüm. Üç harita, onaylanmış gaz listesi

yakıt satın alınabilecek istasyonlar ve ayrıntılı seyahat talimatları. Sadece bir set seyahat belgesi alabildiğim için özür dileyen bir not ve bir paket Fig Newton kurabiyesi. Kutuyu bavuluma attım ve kilitlerini tıkladım. Pietrik yan odada kıpırdandı.

Bir an donakaldım. Bir not bırakmalı mıyım? Kağıdın üzerine hızlıca bir hoşça kal yazdım.

Caroline'in paketinden bir kâğıt aldım ve merdivenlerden inerek babamın ara sıra bana ödünç verdiği, Pietrik'in yıllardır hayatta tuttuğu eski turkuaz arabaya doğru ilerledim. Babamın dediği gibi, o arabanın üzerinde boyadan çok pas vardı ama bizi her yere götürüyordu.

gitmemiz gerekiyordu.

İlk başta, arabayı sürerken endişelendim. Ya gerçekten Herta'ysa? Bana zarar verir miydi?

Ona zarar verir miydim? Yola çıktığımda kafam biraz rahatladı, o kadar erken saatte yolda olan birkaç sürücüden biriydim. Bir harita ve sürüş talimatlarını

yanımdaki koltuğa oturdum, radyonun sesini açtım, camı indirdim ve

İncir Newtons'un selofan kutusuyla kahvaltı ettim. Kutuda "YENİ İKİZ" yazıyordu.

PAK TAZE KALİYOR! ve tadı her zamankinden daha iyiydi, dışı yumuşak ve nemli kurabiye, ortası tatlı incirli. Bunları yemek ruh halime çok iyi geldi.

çok. Belki de bu

yolculuk iyi bir fikirdi.

Kuzeybatıya doğru giderken, birbiri ardına bakımsız köylerden geçtim.

kasvetli kasabalardaki tek renk, beyaz üzerine kırmızı propaganda afişleri

sosyalizmin erdemleri ve dünya halklarıyla kopmaz dostluk

SOVYET BİRLİĞİ.

Seyahat düzenlemeleri karmaşıktı, çünkü Almanya'nın

savaş sırasında ele geçirdiği tüm topraklar. Doğu'da Polonya'ya iade edilmişti.

Rus işgali altında, Batı'da ise Batılı devletler arasında paylaştırıldı.

Müttefikler. İşgal altındaki Almanya'dan iki yeni devlet kurulmuştu:

Müttefikler tarafından artık tamamen işgal edilmeyen özgür Batı Almanya ve daha küçük olan Alman

Doğu'daki Demokratik Cumhuriyet ya da Doğu Almanya.

Polonya ve Doğu Almanya'dan geçmek tam bir günümü aldı. Yollar

çukurlu ve genellikle çöplerle doluydu ve diğer yolcuları görmek nadirdi

Arabalar. Plakaları boyanmış bir Sovyet askeri konvoyu geçip gitti. Kamyonların arkasındaki askerler bana bir sirk ucubesiymişim gibi bakıyorlardı. O sırada

İlk gece arabamda uyudum, bir gözüm açık, hırsızlara karşı tetikteydim.

Ertesi gün, yoğun sis ve çiseleyen yağmur altında, Batı Almanya ile Sovyetler Birliği arasındaki 1.393 kilometrelik sınır olan İç Almanya sınırına ulaştım.

bölgeleri. Caroline beni Alman olmayanlara açık olan birkaç rotadan birine, en kuzeydeki belirlenmiş transit , Lübeck/Schlutup'a yönlendirmişti.

kontrol noktası. Nizamiyeye ve yolu kapatan kırmızı şeritli direğe yaklaşırken yavaşladım ve sıradaki son arabanın arkasına yanaştım.

Beklerken arabanın tavanına hafif bir yağmur düştü ve uzaktaki duvar boyunca uzanan beyaz beton gözetleme kulesini inceledim. Beni uzaktan mı izliyorlardı?

Orada mı? Ben beklerken ölmekte olan arabamın lavanta dumanı püskürttüğünü görebilirler miydi?

Bir yerde bir bekçi köpeği havladı ve ben de çevredeki sade kırsalı düşündüm

ve yol boyunca uzanan uzun, metal çit. Bubi orada mıydı?

tuzaklar, o çitin ötesinde miydi? Arabadan inmek zorunda kalmadığım sürece sorun olmazdı.

Arabam sırada ilerliyordu, çıplak cam sileceklerim işe yaramıyordu, lastik

Uzun zaman önce küçük haydutlar tarafından çalınmıştı. Konsantre olabilmek için radyomu kapattım.

Ona ihtiyacım olduğunda Zuzanna neredeydi? Oh, evet. New York'taki yeni hayatının tadını çıkarıyordu. Evraklarımı onuncu kez tekrar kontrol ettim. Üç sayfa kalınlığında ve imzalı.

mürekkeple yazılmış. *Kasia Kuzmerick, Kültür Elçisi*, yazıyordu. Parmağımı kabarık mührün üzerinde gezdirdim. Kesinlikle herhangi bir kültür elçisine benzemiyordum.

ama o kağıtlar bana kendimi önemli hissettirdi. Güvende.

Kapıya vardığımda, ağır altındaki elbisem terden sıırsıklam olmuştu. Doğu Alman güvenlik görevlisiyle konuşmak için camımı indirdim.

"*Polski?*" dedi muhafız.

Başımı salladım ve ona evraklarımı uzattım. Bir kez baktı ve kapıya doğru döndü.

bekçi kulübesi, elimde evraklarım. "Arabayı kapatma," dedi Almanca.

Bekledim ve benzin göstergemi inceledim. İbre gerçekten aşağı doğru hareket ediyor muydu?

Ben izlerken? İki Doğu Alman askeri daha nöbetçi kulübesinin perdelerini süpürdü.

ve bana baktı. Sonunda orta yaşlı bir memur arabamın yanına geldi. Alman aksanlı Lehçe'siyle "Arabadan inin" dedi.

"Neden?" Dedim. "Belgelerim nerede?" "Onlara el konuldu," dedi memur.

Pietrik'i neden dinlememiştim? Belki de haklıydı. Bazı insanlar asla öğrenemez.

C H A P T E R 45

Kasia

1959

Kontrol noktasında arabamdan inmem biraz zaman aldı, çünkü kapı

Ne kadar denediysem de açılmadı. Karşıya tırmandım ve yolcu tarafından çıktım.

Sınır muhafızları da tüfeklerini göstererek eğleniyorlardı.

Yağmur ince bir sise dönüşmüştü ve ben de yağmurun birikip parlak ağaçların üzerinde boncuklanmasını izledim.

Bana dışarı çıkmamı emreden subayın şapkasının kenarı. Bir elimle kendimi destekledim.

Arabanın kaputuna uzandım, çünkü bacaklarımın tutmadığını hissettim, sonra kaputu çekip aldım, çünkü metal motordan dolayı sıcaktı. Araba aşırı ısınmak üzere miydi?

"Süslü kağıtlarınız var," dedi memur. "Ancak onlar değiştirildi

bir günlük geçişle."

"Ama onlar-"

"Hoşuna gitmediyse geri dön," dedi memur. "Her iki durumda da, bu arabayı dışarı çıkar

son yaşıyor."

Pası ben aldım. Parmaklarımın titrediğini gördü mü? Geçiş, o zamana kadar ıslaktı ve

Bir paket sigaradan daha büyük değildi, güzel kâğıtlarım için sefil bir takastı.

"Yarın sabah altıya kadar buraya döndüğünüzden emin olun, yoksa

burada, bu evde bizimle birlikte." Bir sonraki arabayı ileriye doğru sallayarak

Konuşma.

Sürücü koltuğuna geri döndüğümde rahatlayarak soğuk terler döktüm. İkinci kontrol noktası daha kolaydı ve Batı Alman sınır muhafızları beni kontrol ettikten sonra

Batıya geçtim ve Stocksee'ye doğru kuzeye gittim.

Batı Almanya farklı bir dünya gibiydi, yeşil tarlalar ve temiz bir harikalar diyarı

çiftlikler. Yol düzgündü ve modern kamyonlar o popüler yolda beni geçtiler.

Çünkü arabam saatte 50 milin üzerine çıkmayı reddediyordu. Sadece bir kez, gördüğüm ilk telgrafhanede durdum ve Caroline'a yolda olduğumu bildiren bir telgraf çektim.

Stocksee'nin eteklerinde bir yerde müthiş bir çınlama duydum ve dönüp baktım

susturucumun asfalta düştüğünü ve yolun kenarına savrulduğunu gördüm. Geri geri gittim.

ve uzun metal parçasını alıp arka koltuğuma fırlattım. Ondan sonra,

Gaz pedalına bastığımda arabamın sesi en gürültülü motosiklet gibi çıkıyordu, ama ne

Başka seçeneğim var mıydı? Devam etmek zorundaydım.

Öğleden sonra erken saatlerde Stocksee'ye doğru yola çıktım ve çiçekli tabelanın önünden geçerken ürperdim: WILLKOMMEN IN STOCKSEE! Herta'nın ana üssü mü? Kırsal bir kasabaydı.

Aynı adı taşıyan bir göle yakın, büyük bir göl, sakın ve karanlık. O her zaman

göller gibi.

İnişli çıkışlı tarım arazilerinin yanından geçerek küçük ve düzenli bir yer olan Stocksee'nin kalbine doğru yol aldım. Sakinlerinin kıyafetlerinden de anlaşılacağı üzere Stocksee muhafazakâr bir yerdi

Çünkü çoğu geleneksel *Tracht* giyyordu; erkekler lederhosen, *Trachten* paltoları ve alp şapkaları, kadınlar ise dirndl elbiseleri içindeydi. Arabamı bir kaldırımın yanında yavaşlattım ve sordum

en iyi paslı Almancamla bir adamdan yardım istedim.

"Affedersiniz efendim, Dorfstrasse'nin nerede olduğunu söyleyebilir misiniz?"
Adam

Beni görmezden geldi ve yürümeye devam etti. Bir kadın gördüğümde içime bir korku saplandı.

Gerda Quernheim'a, kamptaki Hemşire Gerda'ya benzeyen bir kadın kaldırımdan geçiyordu. Bu o olabilir mi? Hapisten çıktı mı?

Beyaz boyalı tuğladan yapılmış tek katlı bir bina olan doktorun muayenehanesini buldum. Sokağın aşağısına park ettim, arabamı kapattığım için rahatlamıştım ve yoldan geçenlerin düşmanca bakışlarını üzerime çekerek orada oturdum. Bir tanesi arka koltuğa baktı ve orada duran susturucuya dikkatle baktı. Nefesimi düzene sokmaya ve cesaretimi toplamaya çalıştım.

Eve dönmeli miyim? Polisi arayıp yardım mı isteyeyim? Bunun sonu gelmeyebilir.

İyi.

Gümüş renkli bir Mercedes-Benz yanımdan geçip doktorun muayenehanesinin önündeki kaldırıma yanaştı. Eski modeldi ama Pietrik'in hayran olacağı türden bir arabaydı.

Arabadan bir kadın indi. Bu kadar pahalı bir arabayı kullanan Herta olabilir miydi? Neden gözlüklerimi unutmuştum? Kalbim deli gibi atıyordu,

takla atan balık. Kadın o olamayacak kadar zayıftı, değil mi? Kadının doktorun muayenehanesine girmesini izlerken ellerim direksiyonda kayganlaşmıştı.

Yolcu kapısına doğru kaydım ve çıktım, menteşeler şikayet ediyordu ve

Ellerimi iki ıslak paspas gibi dolaştırıp kendimi sakinleştirmeye çalışıyordum. Doktorun muayenehanesine girdim ve kapının yanındaki pirinç tabelayı okumak için durdum: AİLE SAĞLIK KLİNİĞİ.

Altına da ÇOCUKLARI SEVİYORUZ yazısı çizildi. Çocukları mı? Bu Herta olamaz.

Kim onun gibi birinin küçük çocuklarına dokunmasına izin verir ki?

Büyük bir bekleme odası değildi ama rahatsız edici derecede temiz ve düzenliydi. Duvarlar manik balık ve kaplumbağa sürüleri ile boyanmıştı ve bir akvaryum

köşede. Oturup dergileri karıştırıyor, arada bir hastalara bakıyor ve onun geçip geçmeyeceğini bekliyordum. Kadifemsi tenleriyle o iyi beslenmiş bebeklere bakmak ve onlara dokunanın Herta olabileceğini bilmek zordu. Çünkü

İsimleri okunduğunda, anneler tıpkı bizim yaptığımız gibi doktoru görmeye gittiler.

Onlara aşılarını yaptı mı yoksa bunu hemşireye mi bıraktı?

Akvaryumdaki bir melek balığının pembe çakıl taşlarını emip tükürmesini izledim.

Altta. Odanın karşısında Aryan saflığının timsali bir Alman anne oturuyordu. Alman anne

Naziler savaş sırasında onu her derginin kapağına koyarlardı. Ona Ravensbrück'te bebekleri nasıl öldürdüklerini anlatmayı düşündüm ama sonra

daha iyi düşündüm. Asla gönüllü bilgi vermeyin. Almanlar her zaman

Bu.

Oda serin olmasına rağmen sırtımdan aşağı ter akıyordu. Kendimi sakinleştirmek için *German Mother* dergisini karıştırdım. Savaş biteli çok olmuştu ama *Hausfrauen*'ler fazla yol kat etmemişlerdi. Hâlâ çok çalışıyorlardı ama artık sevgili Führer'leri için değil. Eğer dergi bir gösterge ise, Almanlar yeni bir puta tapıyorlardı-

tüketim malları. Volkswagenler, hi-filer, bulaşık makineleri ve televizyonlar. En azından bu bir gelişmeydi. Resepsiyonist camını sıyrarak açtı.

"Randevunuz var mı?" diye sordu, göz kapaklarına mavi far sürmüştü. Makyaj mı? Führer bunu onaylamazdı.

Ayağa kalktım.

"Hayır, ama doktor boşsa bir tane istiyorum."

Bana bir pano uzattı, gümüş kelepçenin altına sıkışmış uzun bir form. "Bunu doldur, ben de kontrol edeyim" dedi.

Almanlar hâlâ evrak işlerini seviyorlardı.

Formu gerçek evlilik adımla ve yakınlardaki sahte bir adresle doldurdum

Plön kasabası. Zar zor okunabiliyordu, parmaklarım titriyordu. Neden endişeleniyorsunuz? Savaş

çoktan bitmişti. Hitler ölmüştü. Herta bana ne yapabilirdi ki?

Beklerken müziği dinledim. Tchaikovsky mi? Beni sakinleştirmiyordu.

Son hasta doktoru görmeye gitti ve ben tek başıma oturdum. Acaba hatırlayacak mıydı?

Ben mi? Kendi eserini tanıyacağından emindim.

Resepsiyonist penceresinde belirdi.

"Doktor son hastadan sonra sizinle görüşecek. Ben birazdan çıkacağım.

evraklarınız var mı?"

"Elbette," dedim ve panoyu ona uzattım.

Orada doktorla yalnız mı kalacaktım? mi?

Ceketimi asmak için köşedeki, beyaz bir laboratuvar ceketi dışında boş olan ahşap portmantoya gittim. Göğüs cebine iliştirilmiş isim levhasında DR.

OBERHEUSER. İçimden bir ürperti geçti. Bu ismi yazılı olarak görmek ne kadar garipti. Ravensbrück'te personel isimlerini açıklamamaya özen göstermişti. Onları tanımadığımızdan değil.

Resepsiyonist ayağa kalktı ve masasını topladı, eve gitmeye hazırdı.

Neden kalayım ki? O zaman gidersem, burada olduğumu kimse bilmeyecek. Caroline

Başka biri.

Son anne omzunda bebeğiyle bekleme odasından geçti ve ofisten çıkarken bana gülümsedi. Bayan Mikelsky'nin bebeğini içim acıyarak düşündüm.

üzüntüden. Bekleme odasından çıkan o güzel kızı takip edip eve gidebilirdim.

Lublin. Paltomu aceleyle giydim ve ağzım açık, içime çeke çeke kapıya doğru ilerledim.

Hava. Başardım ve topuzu elimde yumuşak hissettim.

Sadece git.

Ben daha çeviremeden resepsiyon görevlisi arka odalara açılan kapıyı açtı.

"Kasia Bakoski?" dedi gülümseyerek. "Doktor şimdi sizi görecektir."

C H A P T E R 46

Caroline

1959

25 Ekim 1959, bir düğün için son derece güzel bir gün oldu.

Anne

Amerika Birleşik Devletleri'nin Able ve Baker adlı maymunları Jüpiter füzesiyle uzaya fırlatmış olmasına ve bu tür hayvan zulmünün sona erdirilmesi için bir mektup yazma kampanyasına katılmış olmasına rağmen, nadir görülen bir formdaydı.

İlklerin yaşandığı bir yıld. Bir Sovyetin ABD'ye yaptığı ilk diplomatik ziyaret

Nikita Khrushchev. *Gypsy* müzikali Broadway'de ilk kez oynandı. The Hay'deki ilk düğün.

Serge ve Zuzanna'ya nikahları için güzel bir hava garanti edilmişti, çünkü biz

bahçenin altındaki alt avluya büyük masraflarla bir çadır kurdu. Kızılderili çadırıydı.

Beytullahim'de yaz, puslu, sıcak ve biraz da fırtınalı.

Bu bir sosyete düğünü değildi, eğer alışık olduğunuz şey buysa.

Kiliseden dönüş törenimizin de kanıtladığı gibi. Gürültülü küçük grubumuz, Beytullahim'in Katolik kilisesinden, kasabanın yeşil alanını geçerek, kasabanın kiliselerinden gelen büyük bir çan sesi eşliğinde The Hay'e doğru ilerledi. Tüm Beytullahim

Serge ve Zuzanna'nın büyük günü için gelmişti, Earl Johnson hariç.

postane taburesinde kalmakla yükümlüdür.

Annem gri tafta giysisi içinde, yanında bakkaldan Bay Merrill olduğu halde korteje önderlik etti. Rus orkestrasını yöneterek geriye doğru yürüdü.

Arkadaşları, enstrümanları neşeli çiçekler ve kurdelelerle süslenmişti. Onlar çaldı

Bach'ın "Jesu, Joy of Man's Desiring" parçasının balalayka ile çalınan çok güzel bir versiyonu.

Sırada gelin ve damat vardı. Serge babamın gabardin elbiselerinden biriyle dikkat çekiyordu.

onun için kestiğimiz takım elbiseleri giyiyor ve genellikle bir erkekte bulunan türden geniş bir sırtış takıyordu

Key West iskelesinde bir kılıçbalığının yanında dururken. Hangi erkek güzel Zuzanna ile evlenmekten gurur duymaz ki? Biraz Audrey Hepburn, biraz Grace Kelly gibiydi ve bir bahar kuzusunun mizacına sahipti. O ve güçlü iradeli kız kardeşi Kasia, tebeşir ve peynir kadar farklıydılar. Kasia canlandırıcı bir şekilde açık sözlü, Zuzanna ise daha kurnazdı.

Annesi Zuzanna'ya ekru dantelden bir elbise dikmişti. Polonya geleneğine uygun olarak her tarafına dolarlar iliştirilmiş olsa da, esen rüzgâr onları bir flapper'ın saçakları gibi dalgalandırıyordu. Gelin, Bay Bahçıvan'ın Souvenir de la Malmaison güllerinden oluşan kokulu ve al pembe bir sprey taşıdı. Damat da bir çiçek taşıdı; Julien adında, şeftali yanaklı, on aylık bir çiçek.

Annemin dediği gibi, "siyah ve bir Çinli kadar düz" saçları vardı.
Sevgili

Çocuk resmi olarak iki haftadır onlarındı ve ayakları henüz yere değmemişti, o kadar çok yetişkin onu kucaklamayı çok seviyordu.

Çeşitli kuzenlerden ve tanıdıklardan sonra Betty ve ben geldik. Betty

Chanel takımıyla göz kamaştırıyordu, eteğindeki vizon kafalar her seferinde zıplıyordu.

adım. Annemin hazırladığı ve Zuzanna'nın gelinin annesine çok yakıştığını söylediği lavanta rengi ham ipekten bir kılıf giymiştim ve bu beni törenden önce bile gözyaşlarına boğmuştu. Arkadan gelen, dişi domuz Lady Chatterley'di, etrafında papatya zinciri

ve birçok misafirimiz gibi en çok iyi bir pasta beklentisiyle ilgileniyor.

Alayımız çakıl taşlı araba yolumuza doğru ilerledi. Evin arkasına,

ahırların arkasında, samanlık bir sonraki sokağa kadar uzanıyordu, Munger

Lane. Samanlar hasat edilmişti, çıplak çayırdaki dikenli otlar kalmıştı.

Samanlar ve çayırın kenarındaki akçaağaçlar ve karaağaçlar şimdiden kızıla dönmeye başlamış, esintiyle sallanıyordu. Arka tarafta, insanın gözü doğal olarak

ayırılık, meyve bahçesinin ötesinde eski oyun evime.

Ebeveyninin beyaz fıçı tahtası yankısı olan küçük evi düşündüm, sağlam

baca ve ocuk boy banklarla donatılmış alınlıklı giriş yolu. Siyah kapı

Güneşte parlıyordu ve Zuzanna'nın diktiği salkım söğüt renginekte ipek perdeler rüzgârla birlikte pencerelerden dışarı sarkıyordu. Buranın Zuzanna'nın bir tür kozası haline gelmesine şaşırmamıştım, dünya ona fazla geldiğinde gittiği yerdı burası.

Hem de çok. Burası bir zamanlar benim teselli yerimdi, babamdan sonra günlerce kitap okuduğum yerdı.

ld.

Tren alayı arka bahçeye döndüğünde, Betty ve ben

Serge'in şef yardımcısının hazırladığı petit fours'ları getirmek için mutfağa gitti.

Serge, Woodbury yakınlarında bir restoran açmıştı.

Manhattanlı topuklular. Adını Serge koymuştu. Tertemiz bir yerdı.

Cumartesi geceleri kapısında kuyruk olan bir duvar. Bu şaşırtıcı değildi, çünkü herkes New Yorkluların iyi Fransız yemeklerinden daha uzun süre mahrum kaldıklarında

yirmi dört saat, imkansız hale gelir ve yer mantarı domuzları gibi onu ararlar. Ya da belki

müşterilerin girmesini sağlayan Zuzanna'nın Polonya tatlılarıydı.

"Polonya geleneklerine bayılıyorum, değil mi Caroline? Geline para takmak mı? Dahice." Betty kutudan bir petit four çıkardı ve

Ağzının tamamını.

Serge'in, önünde siyah bir *S harfi* olan logosunu taşıyan yeni önlüklerinden birini bağladım. "Gelinin üzerine yüz dolarlık banknotlar ilıştirmeyi bırak, Betty. Bu çok kaba."

"Bu çok pratik bir gelenek."

"En azından Zuzanna'nın dikkatini dağıtıyor. Ailesinin hiçbirinin burada olamayacağı gerçeği üzerinde durmaktan."

"Bu ikisinin bir balayına ihtiyaçı var Caroline. Diş çıkaran bir çocukla ilgilenmek çok yorucu olmalı."

"Kız kardeşini özlüyor."

"Kasia? Tanrı aşkına, onu içeri uçurun."

"Bu o kadar kolay değil, Betty. Polonya komünist bir ülke. Almanya'ya gitmek için ona transit vize almakta yeterince zorlandım-"

"O doktorla yüzleşmek için mi? *Gerçekten*, Caroline..."

"İhtiyaçı olan her şeyi gönderdim ama ondan haber alamadım."

Paketi haftalar önce Polonya'ya postalamıştım.

Stocksee'ye gitmek için para istemişti ama hâlâ ses seda çıkmamıştı. Ve sadece ben değildim

gerçekten Herta Oberheuser olup olmadığını öğrenmek için bekliyordu. Bir grup İngiliz doktor

Alman hükümetine Herta'nın tıbbi tedavisini iptal etmesi için baskı yapmama yardım etmeye hazırım.

ruhsat. Anise ve arkadaşları da savaşa gitmeye hazırıldı. Herta sadece biriydi

Hesap vermesi gereken Nazi savaş suçluları listemizdeki pek çok kişi.

"İkna gücün birinci sınıf, canım. Beni bir daha

dengeşiz bir Nazi doktorunu teşhis etmek için."

Betty her durumu absürde indirgemeyi nasıl başardı? Acaba ben

Herta'yı teşhis etmesini isteyerek Kasia'dan faydalanmak mı? Ona bir şey olmazdı - o kadar güçlü, yetenekli bir insan ki, benim onun yaşındaki halime hiç benzemiyor.

"Neyse, sen bunları dert etme Caroline. Senin için bir hediyem var." "Buna gerek yok."

Betty mutfak masasının üzerine bir Schiaparelli çantası

bıraktı. "Çok güzel, Betty."

"Çanta annemin ve onu geri istiyor - yaşlılıkta iyice cimrileşti. Ama hediye içinde."

Çantaya uzandım ve fanılayı, kumaşla boğulmuş metalin o eşşiz hissini hissettim ve ne olduğunu hemen anladım.

"Oh, Betty." Kendimi sabitlemek için masaya tutundum.

Bir pazen rulosunu çıkardım ve bir sıra istiridye çatalı bulmak için açtım.

"Hepsi orada," dedi Betty. "Yıllardır Bay Snyder'dan alıyorum. Sen

İyi bir şey bulduğunda ilk beni aradığını biliyorum. Woolsey Silver'ı aldığında..."

Çantadan yirmi rulonun hepsini çıkardım ve masanın üzerinde kahverengi kumaştan bir piramidin içine yığdım. Gümüş petit four maşası bile oradaydı.

Betty kollarını bana doladı, ben de yanağımı serin ve pürüzsüz

Vizon. "Şimdi bana gözyaşı dökme Caroline. Bugün neşeli bir gün."

Böyle cömert bir dostum olduğu için ne kadar şanslıydım. Annem bilmiyormuş gibi davranabilir.

ama Woolsey gümüşünün geri gelmesine çok sevinecekti.

Betty ve ben düğün pastasını bahçede bir kart masanın üzerine kurduk ve benim

uzun zamandır kayıp olan gümüş maşaları servis ediyordu. Mutlu çift ayakta duruyordu.

düğün konukları tarafından ve beyaz yapraklarıyla sonbaharın son yumuşak yapraklı ortancaları

çiçek küreleri, şenlikleri görmek için boyunlarını büken seyirciler gibi. Anne,

Julien'i kucağına alarak pastayı kesmeyi başaran çift, Betty ve orkestra üyeleri "*Gorku!*" diye bağırırken sevgi dolu fincanı aralarına alarak votkalarını yudumladılar. *Gorku!*" -Acı! Acı!" diye bağırarak onları içmeye teşvik etti.

Biraz daha limonata almak için eve dönerken bir bisiklet sesi duydum.

Zil çaldı ve Earl Johnson'ı evin köşesinden dönerken buldu, lastikleri çimenlerin üzerinde koyu bir yılan izi bırakıyordu. Kırmızı Schwinn'ini sürüyordu.

Krom farlı Hornet bisiklet, sarı plastik papatyalarla süslenmiş beyaz hasır sepet.

Earl şapkasını çıkardı ve utangaç bir ifadeyle baktı. "Bindiğim için üzgünüm Bayan Ferriday."

"Merak etme Earl," dedim. Ne olmuş yani ona durmadan

Çimlerin üzerinde mi? "Sadece çimen. Belki bir dahaki sefere etrafta yürürsün?"

Zuzanna Earl'ü fark etti ve kalçasında bebeğiyle bize doğru yürüdü. Yolda, o

Sonbahar leylaklarından bir dal kopardı. Julien'in çenesinin altından fırçaladı ve bacaklarını bir kurbağa gibi zevkle yukarı aşağı çekmesine neden oldu. Zuzanna'nın adımları şimdi ne kadar emindi

Sonunda iyi olduğunu.

Earl bisikletinin üzerinde durdu. "Sana bir mektup var. Kimden-" Gözlerini kısarak

dönüş adresi.

Mektubu parmaklarının arasından aldım.

"Teşekkür ederim, Earl." Paul'ün el yazısını görece kadar uzun süre baktım ve

önlüğümün cebine koydum. Parmaklarımı mektubun gezdirdim ve kalın olduğunu hissettim. İyi bir işaret. Pan Am'ın kısa süre önce uçuşlara başlaması sadece bir tesadüf müydü?

New York'tan Paris'e direkt uçuşlar?

Earl bisikletinin sepetinden ikinci bir zarf çıkardı. "Ve bir telgraf. Bütün

Batı Almanya'dan geliyor." Bana uzattı ve elleri gidonunda bekledi.

Saplar.

"Teşekkür , Earl. sonrasını ben hallederim."

Earl "İyi günler" diyerek döndü ve bisikletiyle binanın önüne doğru yürüdü.

ama onu pastaya götüren annem tarafından durduruldu. Zuzanna bana

ulaştı, gözlerinde beklenti dolu bir bakış vardı.

Zarfin bir tarafını yırttım ve telgrafi çıkardım. "Kasia'dan.

Batı Almanya'dan."

Zuzanna elimi kapatırken çinko oksit ve bebek pudrası kokusu aldım.

Soğuk ama şefkatli ve yumuşak. Bir anne eli. "Yüksek sesle

okuyayım mı?" diye sordum.

Zuzanna başını salladı.

"Şöyle yazıyor: 'Stocksee'ye doğru yola çıkıyoruz.

Sadece ben.' " "Bu kadar mı?" Zuzanna sordu. "Daha

fazlası olmalı."

"Üzgünüm ama hepsi bu kadar canım. "Kasia" diye . "

Zuzanna elimi bıraktı ve kendini dengeledi. "Yani gidiyor. Bir şey olup olmadığını görmek için.

Herta. *Kendi* başına mı?"

"Korkarım öyle, canım. Bunun ne kadar önemli olduğunu biliyorsun. O cesur bir kız.

O iyi

olacak."

Zuzanna Julien'i kendine yakın tuttu. "Onların neye benzediğini bilmiyorsun."

Döndü ve oyun evine doğru yürüdü, omzundaki bebek küçülen formumu tek parlak yumruğunu ağzına götürerek izliyordu. Grup

Zuzanna'nın çayırdaki yürüyüşünü izlerken Sonny James'in "Young Love" şarkısını çaldım.

Oyunevine vardığımızda içeri girdi ve kapıyı yavaşça kapatarak beni bıraktı.

Sonunda çok ileri gittiğimi hissediyordum.

C H A P T E R 47

Kasia

1959

Resepsiyon görevlisi beni doktorun ofisine götürdü.

"Burada bekle," dedi.

Oryantal bir halı, soluk yeşil duvarlar ve sessiz bir bahçeye bakan Fransız kapılarla güzel bir şekilde döşenmişti. Deri ve eski ahşap kokuyordu ve

mobilyalar pahalı görünüyordu. Döşemeli bir kanepesi. Aslan pençesi gibi ayakları olan parlak kahverengi bir yan sehpa. Doktorun geniş masasında uzun deri bir sandalye.

Masanın karşısında, ziyaretçi için ayrıldığı belli olan, siyah boyalı ve oturağı sopalı bir sandalye duruyordu.

Burası gerçekten de Herta'nın günlerini geçirdiği yer olabilir miydi? Eğer öyleyse, burası

son ofisi. Kesinlikle konserve fasulye yemiyordu.

"Siz son randevusunuz," dedi resepsiyon görevlisi. "Doktorun uzun bir gün. Bu sabah iki ameliyat geçirdim."

"Bazı şeyler hiç değişmiyor," dedim.

"Pardon?"

Sandalyeye doğru yürüdüm. "Yok bir şey."

Sandalyenin tahta kollarını kavrayıp kendimi aşağıya indirirken ellerim titriyordu.

Aşağıya. Bir duvarda gömme kitaplıklar sıralanmıştı ve bir rafta pembe bir porselen saat duruyordu.

"Ben şimdi çıkıyorum," dedi resepsiyon görevlisi. "İşte makbuzunuz. Doktorunuz birazdan gelirim."

"Teşekkür ederim,"

dedim.

Faturaya bir göz attım: *Dr. Herta Oberheuser* güzel bir yazıyla en üste yazılmıştı. Kanıtım!

Neredeyse resepsiyon görevlisinin elini tutup benimle odada kalması için yalvaracaktım

ama onun yerine gidişini izledim. Ne olmuş olabilirdi ki? Kapıyı yavaşça arkasından kapattı. Eğer burası gerçekten Herta'nın ofisiyse, bunu ona söylemek ne kadar iyi hissettirecekti.

Sonra da kapıyı arkamdan çarpacaktım.

Ayağa kalktım ve kitaplığa doğru yürüdüm, halı adımlarımı boğuyordu. Bir parmağımı pürüzsüz, deri ciltli kitap setinde gezdirdim ve ağır bir cilt olan *Genel Cerrahi Atlası'nı* çıkardım. Herta'nın uzmanlık alanı. Kitabı yerine yerleştirdim ve duvardaki tarladaki inekleri yaldızlı çerçeveli yağlı boya tabloya doğru ilerledim. Masanın üzerinde bir kurutma kağıdı, bir telefon, bir yüz mendili kutusu ve porselen bir tabak üzerinde gümüş bir su ibriği vardı. İbrik terliyordu. Böylece ikimiz de terlemiş olduk.

Duvarda çerçevelenmiş diplomalara baktım. DÜSSELDORF AKADEMİSİ

PRATİK TIP. DERMATOLOJİ. Bulaşıcı hastalıklar için bir tane daha vardı. Hayır

cerrahi diploma? Kendime bir bardak su doldurdum.

Kapı açıldı ve ben de arkamı dönüp gümüş arabadan inen kadını gördüm.

Mercedes odaya girdi. Dondum kaldım, ağzım bir anda kumla doldu ve sonra bardağımı masanın üzerine koydum. Herta'ydı.

Elinde pano, beyaz doktor önlüğü ve boynunda siyah stetoskopuyla masaya doğru yürüdü. Neyse ki elimi sıkmayı teklif etmedi, çünkü avuçlarım ıslanmıştı.

Oturdum, tüm vücudum jölelendi, o panodaki evraklarıma bakarken, onun sıkılmış ve sinirli arasında bir tavır.

"Bugün sizin için ne yapabilirim Bayan Bakoski? Yeni hasta mı?"

"Yeni hasta, evet," dedim, titremelerini engellemek için ellerimi kucağında kavuşturarak. "Bir aile hekimi arıyorum."

Deri koltuğa oturdu ve kendini masaya doğru çekti.

"Lehçe mi?" diye sordu dolmakaleminin kapağını açarken. Bu bir küçümseme miydi?

"Evet," dedim ve gülümsemeye zorladım. "Kocam bir bakkal."

Neden bu kadar titriyordum? en kötü şey neydi? Kumandan

Suhren bir Alman mezarlığında çam bir kutunun içindeydi. Yoksa öyle miydi? Nazilerin yaptığı gibi

Suhren'i gölde sırtüstü yüzerken görebilirim.

"Plön'de mi yaşıyorsunuz?" Kaşlarını çattı, bardağını masadan kaldırdı ve altına keten bir bardak altlığı koydu.

"Evet," dedim.

"Okul Caddesi'nde

mi?" "Doğru."

"Komik, Plön'de Okul Sokağı diye bir yer yok."

"School Street mi yazdım? Kasabada yeniyiz." Pencerenin dışında bir saksıgan

kanatlarını çırpı.

"Bugün size nasıl yardımcı olabilirim Bayan Bakoski?"

Yüzü zihnime bu kadar kazınmışken beni nasıl tanıyamadı? "Bana geçmişini anlatabilir misin?" diye sordum.

"Dermatolog olarak eğitim aldım ve yakın zamanda aile hekimliğine geçiş yaptım.

Hohenlychen Sanatoryumu'nda ve Berlin'deki büyük bir eğitim hastanesinde uzun yıllar çalıştıktan sonra tıp."

Kalbim yüksek sesle çarpmayı bıraktığında, rolüm konusunda daha rahat oldum. Beni gerçekten tanımadı.

"Oh, ilginç olmalı," dedim. "Peki ya ondan önce?"

"Fürstenberg'deki bir kadın yeniden eğitim kampında kamp doktoruydum."

Sandalyesinde arkasına yaslandı, parmaklarını dikleştirdi. O olduğuna hiç şüphe yoktu,

Ama Herta değişmişti. Daha uzun saçları ve pahalı giysileriyle daha zarif bir hale gelmişti. Hapishane onu yıkmamıştı ama daha sofistike yapmıştı.

Bir şekilde. Bu düşünceyle tüm vücudum gerildi. Suçlu nasıl oldu da

Kurban bir teneke kutuda araba kullanırken böyle lüks bir yaşam tarzının tadını çıkarıyor muydu?

"Oh, Fürstenberg çok güzel," dedim. "Göl ve her şey. Çok güzel."

"Yani oraya gittiniz mi?"

İşte o andı. Bir seçeneğim vardı. Onu teşhis ederek çıkmak ya da kalmak.

Gerçekten istediğim şey için.

"Evet. Orada tutsaktım."

Saat yarım saati gösteriyordu.

"Bu uzun zaman önceydi," dedi Herta. Sandalyesinde dik oturdu ve masasının üzerindeki hayali nesneleri düzenledi. "Eğer başka bir sorunuz yoksa

hastaları görmek istiyorum ve programın gerisindeyim."

Yaşlı Herta vardı. Ancak bu kadar uzun süre hoş olabilirdi. "Ben senin son randevunum," dedim.

Herta gülümsedi. Bir ilk. "Neden eski tozları karıştırıyorsun? Bir tür kanunsuz adalet için mi buradasınız?"

Tüm prova konuşmalarım uçup gitti. "Beni gerçekten tanımıyorsun, değil mi?"

Gülümsemesi soldu.

"Beni ameliyat ettin. Genç kızları öldürdün. Bebekleri. Bunu nasıl yapabildin?" "Ben işimi yaptım. Sadece akademik araştırma yaptığım için yıllarca hapis yattım." "Beş yıl. Yirmi yıla mahkûm edildiniz. Yani mazeretin bu mu? Akademik araştırma mı?"

"Alman askerlerini kurtarmak için araştırma. Ve bilginiz olsun, Alman

hükümet yıllardır idam edilen suçluları bu tür araştırma amaçları için kullanma hakkını kullanmaktadır."

"Sadece biz *ölmemiştik*, Herta."

Herta bana daha yakından baktı. "Cezamı çektim ve şimdi, eğer izin verirseniz _"

"Benim annem de Ravensbrück'teydi."

Herta masasının çekmecesini biraz fazla sert kapattı. "Benden takip etmem beklenemez

her *Häftling*'in. "Halina

Kuzmerick."

"Tanıdık gelmiyor," dedi Herta bir an bile tereddüt etmeden. "Onu

Birinci Blok'a naklettirmişsin."

"Ravensbrück'te yüz binden fazla *Häftling* vardı," dedi Herta. "Bir daha *Häftling* deme."

Herta bana doğru hızlı bir bakış atarak, "O kişiyi hiç hatırlamıyorum," dedi.

Benden korkuyor muydu?

"Halina Kuzmerick," diye tekrarladım. "O bir hemşireydi. Seninle birlikte çalışıyordu.

Revier. "

"Üç vardiya mahkum hemşire vardı. Birini hatırlamamı mı bekliyorsun?"

"Sarışındı ve akıcı bir şekilde Almanca konuşuyordu. Bir sanatçıydı."

Herta gülümsedi. "Size yardım etmek isterdim ama hafızam pek iyi değildir. Portreleri çizen her hemşireyi hatırlayamadığım için üzgünüm."

Dışarıdaki bulutlar yer değiştirdi ve güneş ışığı pencereden Herta'nın masasının üzerine döküldü. Her şey yavaşladı.

"Portreler çizdiğini söylemedim."

"Sizden gitmenizi istemek zorundayım. Gerçekten meşgulüm. Benim-"

Ayağa kalktım. "Anneme ne oldu?" "Aklın

varsa Polonya'ya geri dönersin."

Masasına yaklaştım. "Seni serbest bırakmış olabilirler ama daha fazla cezayı hak ettiğini düşünen insanlar var. Hem de çok sayıda. Güçlü insanlar."

"Bedelini ödedim."

Herta kalemini kapattı ve kurutma kâğıdının üzerine fırlattı. Yüzüğü güneş ışığını yakaladı

ve masanın üzerine bir ışık kaleydoskopu fırlattı.

"Bu çok güzel bir yüzük," dedim.

"Büyükannemin," dedi Herta. "Sen hasta

bir insansın. Patolojik."

Herta pencereden dışarı baktı. "Neden bahsettiğinizi bilmiyorum." "Uyumsuz davranışlarla ilgili veya bu davranışları gösteren-"

"Bu yüzük ailemdeydi-" "Kendine sakla,

Herta."

Herta çekmecedен süslü deri bir cüzdan çıkardı. "İstedığınız para mı?

Görünüşe göre her kutup elini uzatmış durumda."

"Eğer bana anneme tam olarak ne olduğunu söylemezsen, beni gönderen insanlara gider ve onlara Mercedes-Benz'in ve

Bebekleri tedavi ettiğiniz kliniğe. Sonra gazetelere gidip her şeyi anlatacağım.

İnsanları nasıl öldürdüğünü. Çocukları. Anneleri. Yaşlı insanları. Ve işte buradasın, hiçbir şey olmamış gibi."

"Ben-"

"Tabii ki süslü tabloların gitmesi gerekecek. Ve deri kitaplar." "Pekala!"

"Güzel saat de-"

"*Kes* şunu. Bırak da düşüneyim." Herta ellerine baktı. "Hatırladığım kadarıyla çok iyi bir işçiydi. Evet, *Revier*'i iyi çalıştırıyordu."

"Ve?" Böyle giderse sınır kontrol noktasını saatlerce kaçıracaktım.

Herta başını iki yana eğdi. "Gazetelere söylemeyeceğinizi nereden bileyim?"

"et," dedim.

"Şey... çaldı. Her *türlü* şeyi. Bandajlar. Sülfa ilaçları. İnanamadım.

Kasabadan Paula Schultz adında bir eczacının

SS eczacısı ve ona aktarılan malzemeler. Kalp uyarıcıları. Ayakkabı cilaları.

saçları, bu yüzden yaşlı kadınlar-"

"Ne için olduğunu biliyorum. Devam et."

"Tüm bunlar yeterince kötüydü ama listeden haberim yoktu." Herta gizlice bana baktı.

Eğildim. "Ne listesi?"

"Sülfa testleri için ameliyat listesi. Hemşire Marschall annenizin listeyi düzenlemeyi kendine görev edindiğini keşfetti."

"Nasıl düzenleyeceksin?" Sordum ama biliyordum.

"Seni ve kız kardeşini götürmeye çalıştı. Ve başka bir mahkumu."

"Yani onu öldürdüler mi?" Dedim, gözlerimden yaşlar akıyordu.

"Önce onu sığınağa gönderdim. Sonra Hemşire Marschall Suhren'e kömürden bahsetti.

Dizanteri *olan Häftling*'lere ilaç yapmak için nasıl aldığını. Ona eczane dolabına girdiğini bile söylemedim ama kömür Suhren için yeterliydi."

"Onu öldürmeye yetecek kadar mı?" Kendimi bir kanalın içine çekilmiş hissederek söyledim. "*Reich*'tan çalışıyordu," dedi Herta.

"Onları durdurmadın."

"Bunun bilmiyordum."

"Duvar mı?" El yordamıyla çantamı karıştırıp mendilimi aradım, devam edemedim.

Herta onun işaretini aldı.

"Artık gerçekten gitmeliyim," dedi ve ayağa kalkmaya başladı.

"*Otur*," dedim. "Onu kim vurdu?" "Sanmıyorum-"

"Onu kim vurdu, Herta?" Daha yüksek sesle söyledim.

"Otto Poll," dedi Herta, daha hızlı konuşarak. "Binz onu ölü uykusundan uyandırdı."

Benden korkuyordu. Bu düşünce bile daha dik durmamı sağladı. "Nasıl oldu bu?"

"İstemiyorsun-"

"Nasıl *oldu* bu? Bir daha sormayacağım."

Herta içini çekti, ağzı sıkıydı.

"Bilmek mi istiyorsun? Güzel. Duvara giderken, Halina Otto'ya sürekli

bir SS adamı tanıyordu. Yüksek mevkiden biri. Lennart diye biri. "Onunla iletişime geç. O bana kefil olur.' Lennart'a onun için bir mektup göndermişim, haberiniz olsun. Kendimi büyük riske atarak."

Demek Brit bu yüzden Lennart'ı kampta görmüştü. Cesur Lennart sonunda Matka'yı kurtarmaya gelmişti. Ama çok geç kalmıştı.

" et," dedim.

" 'Emin misin? Otto, Binz'e sürekli bunu söylüyordu. Kadınları severdi. Sonra Halina bir iyilik istedi-"

"Ne iyiliği?"

" 'Çocuklarımı bir kez daha görmeme izin verin' dedi ve Suhren buna izin verdi..."

İhanetini düşünürsek, onun için büyük bir şey. Seni ameliyat edeceğimizden haberim yoktu.

Kız kardeşim. Binz onu ikinizin de uyuduğu yere götürdü. Ondan sonra sessizce gitti.

Suhren onları duvarda karşıladığında, işe koyuldular. Binz, Otto'ya 'Yap şunu,' dedi ama silahı tutukluk yaptı. Adam ağlıyordu. Kadın ağlıyordu. *Dağınıklık.* "

"Ve?" Ben sordum.

Herta, "Bunların hepsi çok iğrenç,"

dedi. Gerçekten bilmek istiyor

muydum?

"Anlat bana," dedim.

"Sonunda başardı." Herta durakladı. Ofisinin içi çok sessizdi, sadece uzaklarda bir bahçede oynayan çocukların sesi duyuluyordu.

"Nasıl?" Ben sordum. *Sadece bunu atlat, sonra arabaya geri döneceksin.*

yakında evde.

Herta sandalyesinde kıpırdandı ve deri iç çekti. "Beklemediği bir anda

o."

Nihayet, duymayı beklediğim hikaye. Oturdum, içi boşalmış gibi

Yumurta ama garip bir şekilde canlı. Ne kadar sert olursa olsun, birdenbire her kırıntısını istedim, çünkü her ayrıntı içime işliyor ve beni hayata döndürüyor gibiydi.

"mı? Silahlardan çok korkardı."

"Arkası dönüktü. Bunu beklemiyordu." Herta bir damla gözyaşını sildi. "Nasıl hissettin?"

"Ben mi?" diye sordu Herta. "Bilmiyorum."

"Öğrendiğinizde *bir şeyler* hissetmiş olmalısınız. "

"Çok üzgündüm." Kutudan bir mendil çıkardı. "Şimdi mutlu musun? O

iyi bir işçiydi. Neredeyse saf Alman. Suhren beni çok fazla ona yakındım."

"Öyle ?"

Herta omuz silkti. "Biraz arkadaş canlısıydık."

Doktorun Matka'yı sevdiğini biliyordum ama annem bu suçluyla gerçekten sosyalleşmiş olabilir miydi? Matka kesinlikle sadece malzemeleri organize etmek için dost gibi davranmıştı.

"Halina'nın kızları olduğumuzu bilseydiniz, bizi listeden çıkarır mıydınız?"

Herta parmaklarını birleştirdi ve başparmaklarına baktı. Çim biçme makinesinin uzaktan gelen uğultusunu dinledik.

Birkaç saniye sonra ayağa kalktım.

"Anlıyorum. Bana hikayeyi anlattığın için teşekkür ederim."

Neden ona *teşekkür* ediyordum ki? Her şey çok gerçeküstüydü. Neden ona bağırıp çağıramıyor, cehenneme gitmesini söyleyemiyordum?

Kapıya doğru ilerledim ve sonra geri döndüm.

"Yüzüğü bana ver," dedim.

Ellerini göğsünde kavuşturdu.

"Şimdi çıkar onu," dedim. "Ve masanın üzerine koy."

Ona dokunma düşüncesi midemi bulandırıyordu.

Herta uzun bir süre kıpırdamadan oturdu ve sonra yüzüğü çekti.

"Parmaklarım şişti," dedi.

"Bakayım," dedim derin bir nefes alıp elini kavrarken. Üzerine tükürdüm ve bandı ileri geri hareket ettirdi. Serbest kaldı ve dar bir şerit ortaya çıktı. parmağının dibinde beyaz.

"İşte," dedi Herta, gözlerimi kaçırarak. "Mutlu musun? Şimdi git."

Ayağa kalktı, pencereye doğru yürüdü ve bahçeye baktı. "Ve bekliyorum ki Anlaşmanın sana düşen kısmını yerine getireceksin. Gazetelere söylemeyecek misin? Söz veriyor musun?"

Yüzüğü eteğime sürdüm, Herta'nın her bir parçasını sildim ve yüzüğümü taktım.

Sol yüzük parmağı. Orada soğuk ve ağır hissettirdi. Mükemmel bir uyum. Matka.

Kapıya doğru yürüdüm.

"Benden bir daha haber alamayacaksın," dedim.

Herta pencereden döndü. "Bayan Bakoski."

Durdum.

Herta orada durmuş, bir elini göğsünde yumruk yapmıştı. "I..."

"Ne oldu?"

"Sadece şunu söylemek istedim,

şey..." Saat işliyordu.

"gelse onu geri getirirdim."

Uzun bir süre ona baktım. "Ben
de," dedim.

Yeni bir hafiflikle ofisten çıktım, kapıyı aralık bıraktım, artık
çarpmasının titreşimini arzuluyor.

-

Stocksee telgrafhanesini bulabildim ve iki kısa mesaj göndermek için aceleyle
içeri girdim.

Telgraflar.

İlki Pietrik ve Halina'ya: *Ben iyiyim. Yakında evde olurum.*

Diğeri Connecticut'taki Caroline'a: *Kesinlikle Herta Oberheuser. Hiç şüphe yok.*

Gazeteye yazdığım mektubu yırtıp attım. Caroline, Herta'nın icabına
bakacaktı.

zaman. Artık benim için önemli değildi.

Lübeck/Schlutup kontrol noktasına gittim ve çok az bir farkla geçtim.

Zorluk. Uyumamış olmama rağmen, Lublin'e dönüş yolunda kendimi uyanık ve
canlı hissediyordum.

Susturucusuz motorum güçlü görünüyordu ve gaza her basışımda
devirleniyordu.

yumuşak tepelerin üzerinden eve doğru sürdü. Ay ışığı uçsuz bucaksız yolu
gösteriyordu,

Karanlık fundalıklar, mavi ve beyaz kulübeler, karanlık ormanda parlayan
gümüş huş ağacı şeritleri.

Herta ile konuşmamı yeniden yaşadım, annemin söylediği fikirden keyif aldım

Güle güle. Alnıma dokundum ve gülümsedim. Rüyamdaki öpücük gerçektir.

Camımı açtım ve sonbahar kokusunun içerde dolaşmasına izin verdim.

karanlık araba, taze biçilmiş saman kokusu beni Deer Meadow'a götürüyor,
Pietrik'in yanımdaki sıcak düşüncelerine, kahvaltıda bebek Halina'yı tutmasına

Masada, kucağında kızıyla gazete okuyordu. Gitmesine izin vermiyordu.

Kendi balık ağınıza dolanmak ne kadar kolay.

Lublin'in dış mahallelerine vardığımda hava hâlâ karanlıktı; sokak lambalarının
sönmesiyle şafağın ilk ışıkları arasında her şeyin mümkün görüldüğü o zaman.

Şehri uyandırmamak için sessiz sütçü kadınların yanından geçerek caddelerde
ilerledim.

Karanlıkta çanlarını çalarak inekleriyle birlikte geliyorlar.

Bir zamanlar gettonun bulunduğu Lublin Kalesi'nin altındaki meydanı geçtim,
şimdi yok oldu, savaş sırasında zorla çalıştırılan işçiler tarafından yıkıldı ve
geriye sadece pirinç bir plaket kaldı. Bizimkini geçince

Felka'nın arka bahçedeki mezarında Caroline'in leylaklarının çoktan kök saldığı,
en güzel, en güçlü bitkiye dönüşme yolunda ilerlediği bir evin eski pembe
şeridi. Bir zamanlar Matka'nın beni okula bıraktığı sokaktan aşağıya doğru
sürdüm. Onun anısına gülümsedim, artık göğsüme saplanan sıcak bir bıçak
değildi. Yeni hastanenin önünden geçtim ve

Caroline ile Zuzanna'yı düşündüm ve iyi olmasını umdum. Belki bir gün
Halina'yla New York'a gideriz. Sanat müzelerini severdi.

Daireye girdikten sonra ayakkabılarımı çıkardım ve koridorda ilerledim.

Halina'nın odasına. Karanlıkta durdum ve göğsünün inip kalkmasını izledim.

Kızım yatağında dinlenirken Matka'nın yüzüğü yatağın üzerinde ı ışık parıltıları saçıyordu.

Saçları sıvı altın gibi dağılmıştı. Kırmızı flanel fırça demetini yastığının altına koyup onu sıkıca yatırdığımda ve başının tepesini öperken kıpırdamadı.

Pietrik'in yatağına gittim, neredeyse karanlıkta yatıyordu, bir kolunu

Gözlerini. Elbisemin düğmelerini açtım, yere düşmesine izin verdim ve çarşafın altına tırmanıp onun pürüzsüzlüğüyle buluştum, tatlı ter, Rus sigarası ve ev kokusunu içime çektim.

Beni çekti ve uzun zamandan beri ilk defa kompakt bir şeyin gittiğini hissettim. *tıklayın.*

Author's Note

Leylak Kızlar gerçek bir hikayeye dayanmaktadır. Caroline Ferriday ve Herta Oberheuser gerçek kişilerdir, ayrıca adı geçen tüm Ravensbrück personeli ve Herta'nın ailesi de gerçek kişilerdir.

Caroline'ın annesi ve babası Eliza ve Henry Ferriday. Onları buraya getirirken

karakterler olarak, hepsini mümkün olan en adil ve en gerçekçi şekilde temsil etmek için elimden geleni yaptım. Caroline'ın mektuplarını okuyarak

Nürnberg Doktorları

Duruşma ifadeleri ve hayatta kalanların kendi ifadeleri, neye dair ipuçları buldum

motivasyonları olabilirdi. Diyaloglar benim tarafımdan oluşturulmuştur,

Ancak Doktorların Duruşması bölümünde mümkün olduğunca gerçek ifadeler kullandım ve bazı

Caroline'ın kendi yazdığı mektuplar ve hikayeler ile onu tanıyanların hikayeleri.

Ravensbrück'te, Hitler'in sadece kadınlara yönelik tek büyük toplama kampı,

Bir mahkumun hayatı diğer kadınlarla olan ilişkilerine bağlıydı. Hatta daha fazlası

Yetmiş yıl sonra, hayatta kalanlar hala kamptaki "kız kardeşlerinden" bahsediyorlar, bu yüzden hikayemin odak noktası olarak iki kız kardeşi kullanmanın uygun olduğunu düşündüm. Kasia Kuzmerick ve kız kardeşi Zuzanna, her ikisi de kampta ameliyat edilen Nina Iwanska ve doktor kız kardeşi Krystyna'ya dayanıyor. Bu karakterleri, kamp süresince sevdiğim yetmiş dört Polonyalı "Tavşan "ın nitelikleri ve deneyimlerinden yola çıkarak şekillendirdim.

ve umarım her bireyin ruhuna ve cesaretine örnek teşkil ederler.

kadınlardan biri gösterdi. Benim de iki sevgili kız kardeşim ve beş kız kardeşim var.

ve yirmi dört yıl boyunca kardeşlik bağlarının filizlenmesini izlediğim iki kızım var.

Nina ve Krystyna'nın hikâyesinden etkilenmemek mümkün değildi.

Caroline Ferriday'i ilk kez 1999 yılında *Victoria* dergisinde yayınlanan "Caroline'in İnanılmaz Leylakları" başlıklı bir makale sayesinde öğrendim. Makalede Caroline'ın Connecticut, Bethlehem'deki beyaz fıçı tahtası evinin fotoğrafları gösteriliyordu.

The Hay, şimdi Bellamy-Ferriday Evi olarak biliniyor. Antika güller ve örnek leylaklarla dolu bahçesinin fotoğrafları da vardı. A

Uzun zamandır leylak rengi olan her şeyin hayranıydım ve bu makaleyi yıpranana kadar yanımda taşıdım. Üç küçük çocukla çok az boş zamanım vardı, ancak birkaç yıl sonra malikaneyi ziyaret ettim, bu gezinin elinizde tuttuğunuz romana yol açacağından habersizdim.

Bir Mayıs Pazar günü arabamla Beytullahim'e gittim ve çakıllı araba yoluna girdim. I

o gün tek ziyaretçiydi, bu yüzden evin özünü içime çekebildim,

Caroline 1990'da öldüğünde bıraktığı gibi kalmış: Solmuş duvar kağıdı.

Gölgelikli yatağı. Annesi Eliza'nın el dikimi mürettebat perdeleri.

Turun sonunda rehber, ikinci kattaki ana yatak odasının dışındaki sahanlıkta duraklayarak masayı, daktilosunu, madalyalarını ve bir fotoğrafını gösterdi.

Charles de Gaulle hepsi orada düzenlenmişti. Rehber, gülümseyen, orta yaşlı kadınların birbirine sokulmuş, üç sıra halinde poz verdiği siyah-beyaz bir fotoğrafı eline aldı.

"Bunlar Caroline'ın Amerika'ya getirdiği Polonyalı kadınlardı," dedi. "At

Ravensbrück'te iki nedenden dolayı Tavşanlar olarak biliniyorlardı. Zıplıyorlardı.

ameliyat edildikten sonra kampa götürüldüler ve Nazilerin

deneysel tavşanlar."

Taconic Parkway'den eve dönerken, satın aldığım leylak bitkisi ile

Caroline'ın leylaklarından çoğaltılmıştı, arabayı tatlı bir parfümle dolduruyordu.

hikaye beni rahatsız etti. Caroline büyüleyici bir hayatı olan gerçek bir kahramandı, eski bir sosyete ve Broadway aktristi, savaş sonrası yorgun Amerika'yı harekete geçiren ve

hayatını diğerlerinin unuttuğu kadınlara yardım etmeye adanmış. Sadık kölelik karşıtı Woolsey atalarından güçlü bir şekilde etkilenen Woolsey, aynı zamanda ilk kölelik karşıtı kadınların

siyah banka Harlem'e. Neden kimse onu tanımıyormuş gibi görünüyordu?

Boş zamanımı Caroline, Ravensbrück ve Dünya Savaşı üzerine araştırmalara ayırdım.

II. Kaçabildiğim her öğleden sonrayı, eski bir evin altındaki serin kök mahzeninde geçirirdim.

Bugün karşılama merkezi olarak hizmet veren The Hay'e bağlı ahırda, eski gül kitaplarını ve mektupları karıştırarak Caroline'ın geçmişine daldım. Bir zamanlar Connecticut

Landmarks ve site yöneticisi Kristin Havill hepsini katalogladı ve yerleştirdi

güvenli bir şekilde arşiv kutularında, Kristin onları benim için merdivenlerden yukarı ve aşağı taşırdı.

tarayın. Caroline ayrıca Birleşik Devletler Holokost Arşivi'ne ek arşivler bıraktı.

Washington'daki Anıt Müzesi ve Paris'in dışındaki Nanterre'de ipuçlarının izi

Beni takip etmeye çağırdığını hissettim.

Caroline'ın hayatı hakkında daha fazla şey keşfettikçe, başkalarının hayatlarıyla kesişti.

Özellikle de Ravensbrück'te operasyonlara maruz kalan Polonyalı kadınların hikâyelerini. Onların yolculuklarını anılar ve diğer belgeler aracılığıyla keşfetmeye başladım.

ve Caroline'ın onları nasıl kendi kızları gibi sevdiğini öğrendim. I

Yetmiş dört Polonyalı bayanın fotoğraflarını ofisimin etrafına bantladım ve Polonya'ya gidip kızların çoğunun tutuklandıklarında yaşadıkları Lublin'i kendi gözlerimle görmeyi planladım.

Ravensbrück üzerine yaptığım araştırmalarda üçüncü bir kişi daha karşıma çıktı.

ve Nürnberg'de yargılanan tek kadın doktor olan Dr.

Herta Oberheuser. Yaptığı şeyi nasıl yapabildi ve özellikle de diğer

Kadınlar mı? Onun fotoğrafını da diğer Ravensbrück kampı çalışanlarının fotoğraflarıyla birlikte ayrı bir duvara yapıştırdım ve anlatacağım hikayelere Herta'ninkini de ekledim.

2009'da Connecticut'tan Atlanta'ya taşındım ve ilk başta oturarak yazmaya başladım.

evimizin arkasındaki beton ve zincir bağlantı köpek kulübesinde, uyandıracağını umarak

Ravensbrück Kadınları'nın hissettiklerini hissetmek için hapsedilmenin nasıl bir şey olduğunu. Fakat

Kadınların hikayelerini birinci ağızdan daha fazla okudum ve onların hikayelerini hissetmek için bir kafeste oturmama gerek olmadığını fark ettim. Beni oraya onlar getirmişti.

İyi. Dehşet verici belirsizlik. Arkadaşlarını, annelerini ve kız kardeşlerini kaybetmenin acısı. Ve

açlık. Kendimi sürekli yemek yerken buldum, onlar için yemeye çalışıyordum.

Ertesi yaz Polonya ve Almanya'ya seyahat ettim. On yedi yaşındaki

yaşındaki oğlum kameramanım olarak 25 Temmuz 2010'da Varşova'ya indik ve

Varşova'nın bir banliyösünden bir öğretmen olan sevimli tercümanımız Anna Sachanowicz ile Lublin'e doğru yola çıktık.

Lublin'de yürürken, hayatta kalanların anlatılarında bahsettiği yerleri gördük.

anılar, hikaye canlandı. Büyük Lublin Kalesi'nde yürüdük, burada

Ravensbrück Kadınları'nın ilk kez hapsedildikleri yere gittim ve bir öğleden sonramı, halen birçok Polonyalı yeraltı ajanının işkence gördüğü hücreleri barındıran ve kızların operasyonları dünyaya anlatmak için kullandıkları gizli mektuplardan birini görebileceğiniz inanılmaz "Saatin Altında" Müzesi'nde geçirdim. Nazi bombalarına karşı dayanıklı Crakow Kapısı'ndan geçtim ve şehrin eteklerindeki geniş meydana yürüdüm.

bir zamanlar Yahudi gettosunun bulunduğu Lublin Kalesi. Bu bana dünyanın hatırlamasını sağlamak için yeni bir azim verdi. Gittiğimiz her yerde Lübnanlılar bize

Savaş yıllarında yaşadıklarını, Katyn Ormanı Katliamı'nı, Stalinist yılları ve Demir Perde'nin ardında hayatın nasıl olduğunu anlattı.

Varşova'da Ravensbrück'ten kurtulan Alicja Kubacka ile röportaj yapacak kadar şanslıydım. Ravensbrück'te hapsedilme hikayesi inanılmazdı.

Tarihsel ayrıntılar, ama onu esir alanlara karşı takındığı bağışlayıcı tavır her şeyi tersine çevirdi. Nasıl olur da Alman halkına kızmaz, hatta onlardan nefret etmezdi?

Onları affetmekle kalmayıp, iyileşmelerine yardımcı olmak için her yıl onların isteği üzerine Almanya'yı nasıl ziyaret edebilirdi?

Oğlum ve ben, Tavşanlar'ın Eylül 1941'de nakledildikleri o korkunç günde kullandıklarına benzer bir tren rotası izlemeye karar verdik. Trenle

Varşova'dan Berlin'e, Polonya'nın basit tren istasyonlarının yerini daha

Almanya'nın modern *Bahnhof*'ları. Sofistike bir mühendislik harikası olan şık Berlin Hauptbahnhof'a ulaştığımızda, Polonya'nın

Demir Perde'nin arkasında geçirdiği yılların etkisiyle geride kaldı.

Fürstenberg'de trenden inip aynı platforma adım attığımızda

Ravensbrück Hanımları'nın ayak bastığı yer gerçeküstü bir andı. Oğlum ve ben

Mahkûmların yürümek zorunda bırakıldığı yolu yürüdükten sonra kamp göründü,

Kampın girişindeki metal kapı ve sıra sıra barakalar yok olmuş, ancak devasa duvar hala ayakta. Krematoryum bugün hala ayakta ve gazın atıldığı yer

oda, şimdi yıkılmış olan ve bir zamanlar orada duran yeniden tasarlanmış bir boyacı kulübesi. Bu yüzden

atış duvarıdır. Mahkumların küllerinin atıldığı göl. Komutanın evi hala kampa ve terzi atölyesine bakıyor.

Nazilerin yağmalarını tasnif ettikleri devasa binalar kompleksi de hala duruyor.

Amerika'ya döndükten sonra üç yıldan fazla bir süre yazdım, seyahat etmeye ara verdim.

Caroline'ın Nanterre'deki arşivlerini incelemek için Paris'e gittim. Orada, Caroline'in adalete adanmış bir yaşam olarak gördüğü hayatındaki ortaklarından biri olan Anise Postel-Vinay ile aralarında geçen mektupların her birini bana okuyan Fransız bir çevirmenle birlikte oturdum. Her gece Nanterre'den metroyla geri döndükten sonra

Grand Hôtel Lutetia'ya gitmiş ve bir zamanlar kamplardan dönenler için hastane odası olarak kullanılan odalardan birinde uyumuştur.

Aynı yıl Birleşik Devletler Holokost Anıtı'nda da zaman geçirdim.

Caroline'ın üçüncü arşivini bıraktığı Washington, D.C.'deki müze, sadece Tavşanlarla olan çalışmalarına değil, aynı zamanda daha sonra

ADIR'deki Fransız dostlar, toplama kampından dönen sürgünlerin bakımına adanmış bir Fransız kuruluşu, Klaus Barbie'nin peşine düşmelerine yardımcı oluyorlar.

Tüm bu araştırma ile amacım, olayların kurgusal bir anlatımını yazmaktı.

Ravensbrück'te yaşananlar, okuyucuları Tavşanlar hikayesine dahil olan insanların geçtiği yerlere götürmek ve belki de biraz fikir vermek için

Kamuoyunun gözünden düşmüş bir hikayeye yeni bir soluk getirmek için neler hissetmiş olabileceklerine dair.

İnsanlara Tavşanlar'ın hikayesini anlattığımda, çoğu kişi sonuçta ne olduğunu merak ediyor

Herta Oberheuser'in başına geldi. O ve Fritz Fischer Nürnberg'deki idamdan kurtuldular. Yirmi yıl hapse mahkum edildi, ancak beş yıl sonra

1952'de sessizce serbest bırakıldı, cezası Amerikan hükümeti tarafından, belki de Soğuk Savaş'ın baskısı sonucu Almanların gözüne girmek için hafifletildi. Almanya'nın kuzeyindeki Stocksee'de doktorluk yapmaya devam etti.

aile doktoru. Herta'nın Ravensbrück'ten kurtulan bir kişi tarafından tanınmasının ardından Caroline ve Anise Postel-Vinay bir grup İngiliz doktoru Alman hükümetine baskı yapmaya çağırdı.

hükümet Herta'nın doktorluk lisansını iptal etti. Herta buna karşı

Ancak Caroline daktilosunun başına geçerek Amerika, İngiltere ve Almanya'daki basın kuruluşları nezdinde lobi faaliyetlerinde bulundu. 1960 yılında Herta'nın ruhsatı iptal edildi ve Herta muayenehanesini kalıcı olarak kapatmak zorunda kaldı.

Caroline'ın Norman ile birlikte yürüttüğü başarılı bir lobi kampanyasının ardından

Kuzenler, Dr. Hitzig ve Ravensbrück adına avukat Benjamin Ferencz

Bayanlar, Batı Alman hükümeti nihayet 1964 yılında kadınlara tazminat ödenmesine karar verdi. Bu Caroline'in en büyük zaferlerinden biriydi, çünkü Polonya Rusya'nın kontrolü altındaydı ve Bonn burayı bir ülke olarak tanımayı reddediyordu.

Takip eden yıllar boyunca Caroline, Tavşanların yakın temas halinde kaldı. Onları sık sık evinde ağırladı ve onlar da onu

Vaftiz annesi, ona yazdıkları mektuplarda sık sık bu terimi selamlama olarak kullanıyorlardı. O yazdı

kızları gibi hissettiklerini söyledi.

Gerçek olaylardan önemli bir sapma, Caroline'in Paul Rodierre ile olan ilişkisidir, bu karakter benim hayal gücümünden doğmuştur. Caroline'a bunu verdim

Fransa ile daha kişisel bir bağ kurmasını sağlamak ve dramatize etmek için

Orada olan olaylar. Bana çok kızmayacağını düşünmek istiyorum.

ona böyle yakışıklı bir edebi ortak vermek.

Caroline 1990 yılında ölmüş ve değerli evini Connecticut Landmarks'ın bakımına bırakmıştır; bu kurum da tıpkı Caroline'in istediği gibi evi çok iyi durumda tutmaktadır. Her zaman ziyaret etmeye değer, ancak leylakların çiçek açtığı Mayıs ayı sonlarında

Caroline ve annesinin çok sevdikleri bahçelerinden neden uzun süre ayrı kalamadıklarını anlıyorum.

Eğer hikayenin benim versiyonum size *Leylak Kızlar'*ı çevreleyen olaylar hakkında daha fazla bilgi edinmek için ilham veriyse ve okumaya devam etmek istiyorsanız, aynı konuları ele alan birçok güzel tarihi kurgu ve anı eseri var: Vera Laska'nın editörlüğünü ve girişini yaptığı *Women in the Resistance and in the Holocaust*; Rochelle G. Saidel'in *The Jewish Women of Ravensbrück Concentration Camp*; ve Sarah Helm'in *Ravensbrück*.

Yolculuğun tadını çıkarın. Şansınız varsa sizi hayal bile edemeyeceğiniz yerlere götürecektir.

Kindle Books'tan indirdiğiniz için

teşekkür ederiz

Özel teklifler, bonus içerik almak için,

ve yeni çıkan kitaplar ve diğer harika okumalar hakkında bilgi,

haber bültenlerimiz için kaydolun.

Ya da <https://myfreekindle.blogspot.com/>

adresinden bizi çevrimiçi ziyaret edin.

Kocam Michael'a, hâlâ kompakt makinemin *tıkırdamasını* sağlıyor.

Acknowledgments

*Leylak Kızlar'*ı yazmayı bu kadar keyifli kılan herkese çok teşekkürler:

Her taslağı mutlulukla okuyan eşim Michael Kelly, benim şu hayalimi paylaştı

Caroline Ferriday'in hikâyesini anlatırken o günün geleceğinden hiç şüphe etmemişti.

Kızım Katherine, yüce bilgeliği, cesaretlendirmesi ve

Kasia'nın becerikliliği ve sezgileri için model olmak.

Kızım Mary, muhteşem editoryal önerileri, neşeli, bitmek tükenmek bilmeyen desteği ve Zuzanna karakterine ilham verdiği için.

Oğlum Michael, benimle Polonya'ya geldiği için, gün liseye gidip gelirken sonsuz olay örgüsü varyasyonlarını tartıştığımız için ve

Kum.

Ballantine Bantam Dell'den Kara Cesare, bir insanın görebileceği en ilgili, en yetenekli editör.

Caroline'ın hikayesini kimsenin anlayamadığı kadar iyi anlayan ve benimseyen biri.

Nina Arazoza ve Ballantine Bantam Dell'deki tüm ekibe sorunsuz çalışmaları için

işbirliği ve coşku: Debbie Aroff, Barbara Bachman, Susan Corcoran,

Melanie DeNardo, Katie Herman, Kim Hovey ve Paolo Pepe bunlardan birkaçı.

İnanılmaz menajerim Alexandra Machinist, beni bu yığından çekip aldı,

bu hikayenin anlatılması gerektiğinde ısrar etti ve bunu gerçekleştirdi.

Betty Kelly Sargent'a erken teşviki ve uzmanlığı için teşekkür ederim,

"Tek ihtiyacım olan bir bölüm."

Kız kardeşlerim, Polly Simpkins bilgeliği, cömertliği ve koşulsuz sevgisi için,

ve Sally Hatcher, örnek bir abla.

Bağımsız editör Alexandra Shelley, dürüstlüğü, konu hakkındaki derin bilgisi

ve el yazması yardımı için.

Ravensbrück'ten kurtulan harika Alicia Kubecka'ya dostluğu ve

Bana inanılmaz kayıp ve affetme hikayelerini anlatıyordu.

Wanda Rosiewicz ve Stanisława Sledziejowska-Osiczko tatlılıkları ve

mağduru olarak yaşadıkları deneyimleri cesurca paylaştıkları için teşekkür ederiz.

Ravensbrück sülfa deneyleri.

Annem Joanne Hall, bir ev dolusu güzel antikaya sahip olabilirdi ama onun yerine bir ev dolusu çocuk seçti.

Babam William Hall, pozitifliği için.

"Sadece yap" diyen kayınbiraderim, yazar Mary Pat Kelly. Caroline'ı tanıyan ve onunla ilgili anılarını cömertçe paylaşan Alexander Neave, Benjamin Ferencz, George McCleary ve Cecile Bernard.

Kristin Havill, Erica Dorsett-Mathews, Marj C. Vitz, Carol McCleary ve

Barbara Bradbury-Pape, Bellamy-Ferriday Evi ve Bahçeleri, Connecticut

Landmarks'a engin bilgilerini ve desteklerini paylaştıkları için teşekkür ederiz.

Annemin sevgili arkadaşları Betty Cottle, Jan Van Riper ve Shirley Kennedy, bana güçlü New England kadınlarından oluşan bir neslin nasıl

dünya çok daha iyi bir yer.

Film yapımcısı Stacey Fitzgerald, dostluğu ve bana karşılıklı yardımlaşma ve işbirliğinin önemini gösterdiği için.

Kristy Wentz, sevgisi ve hayatımı bir arada tuttuğu için.

Jamie Latiolais, renk sihirbazlığı ve anlayışlı el yazması yorumları için. Dr.

Janusz Tajchert ve Dr. Agnieszka Fedorowicz'e beni ağırladıkları için teşekkür ederim.

Polonya ve Ravensbrück ve sülfa deneyleri hakkındaki bilgilerini bana aktardılar.

Bernard Dugaud, Fransızlığını ve şampanyasını paylaştı.

Barbara Oratowska, "Saatin Altında" Şehitlik Müzesi Müdürü

Lublin, Polonya, Lublin ve "Tavşanlar" hakkındaki hikayeleri ve Ravensbrück'ten sağ kurtulanların bakımına adanmışlığı için.

Polonya'da bize rehberlik eden ve yorumlayan Anna Sachanowicz ve

Almanya'da bize yardım eden Justyna Ndulue.

Hanna Nowakowskicz'e dostluğu ve yardımları için teşekkür ederim.

Yahudi Mirası Müzesi Müdürü David Marwell'e ayırdığı zaman için teşekkür ederiz. Nancy Slonim Aronie, muhteşem Chilmark Yazı Atölyesi için.

New York Kitap Editörleri'nden Natasa Lekic ve Andrea Walker'a yardımları için ve

Teşvik.

Carol ve Chuck Ganz, destekleri için.

Carol Ann Brown, Eski Bethlehem Tarih Derneği ve Müzesi Başkanı, Bethlehem, Connecticut, güzel Bethlehem'in geçmişi hakkında verdiği bilgiler için.

Harvard Üniversitesi Arnold Arboretumu'ndan Jack Alexander ve Chris McArdle, leylak konusundaki önemli bilgilerini paylaştıkları için.

Janie Hampton, *How the Girl Guides Won the War* kitabının yazarı, araştırma yardımı için.

Irene Tomaszewski, desteği ve bu harika kitabı birlikte yazdıkları için
Kod

İsim: Zegota: İşgal Altındaki Polonya'da Yahudileri Kurtarmak, 1942-1945, Tecia Werbowski ile birlikte.

YAZAR HAKKINDA

MARTHA HALL KELLY eski bir metin yazarıyken romancı oldu. Gazetecilik eğitimi alan Martha, profesyonel hayatının büyük bir bölümünü, Chicago ve Atlanta'daki J. Walter Thompson'dan New York'taki McCann-Erickson'a kadar büyük reklam ajansları için ağırlıklı olarak televizyon reklamları ve basılı kampanyalar yazarak geçirmiştir. Aslen New England'lı olan Martha şu anda Atlanta, Georgia'da medya yöneticisi olan eşi Michael Kelly ile birlikte yaşamaktadır. Bu onun ilk romanıdır.

MarthaHallKelly.com

Facebook.com/MarthaHallKelly .

pinterest.com/marthahallkelly/

@MarthaHallKelly .

İletişim Botu:
@cevirigiller_bot

Çeviri Kitapların Olduğu Telegram Kanalımız
<https://t.me/cevirigiller>

Sohbet Grubumuz
<https://t.me/cevirigillersohbet>

Çeviri Yedek Telegram Grubumuz
<https://t.me/+O3tsm8j0C7kxM2Y1>

Kitap İstekleri Kanalımız
<https://t.me/cevirikitapistekleri>

Not:

PDFlerin paylaşımıyla ilgili bir sorunuz yok. Ama lütfen, hiçbir katkınızın olmadığı işlerde, TÜM PDFleri bizimle eş zamanlı paylaşarak emeğimizi hiçe saymayın. Sizin tek tıkla yaptığınız her paylaşım bizim emek harcadığımız saatler/günler demek.